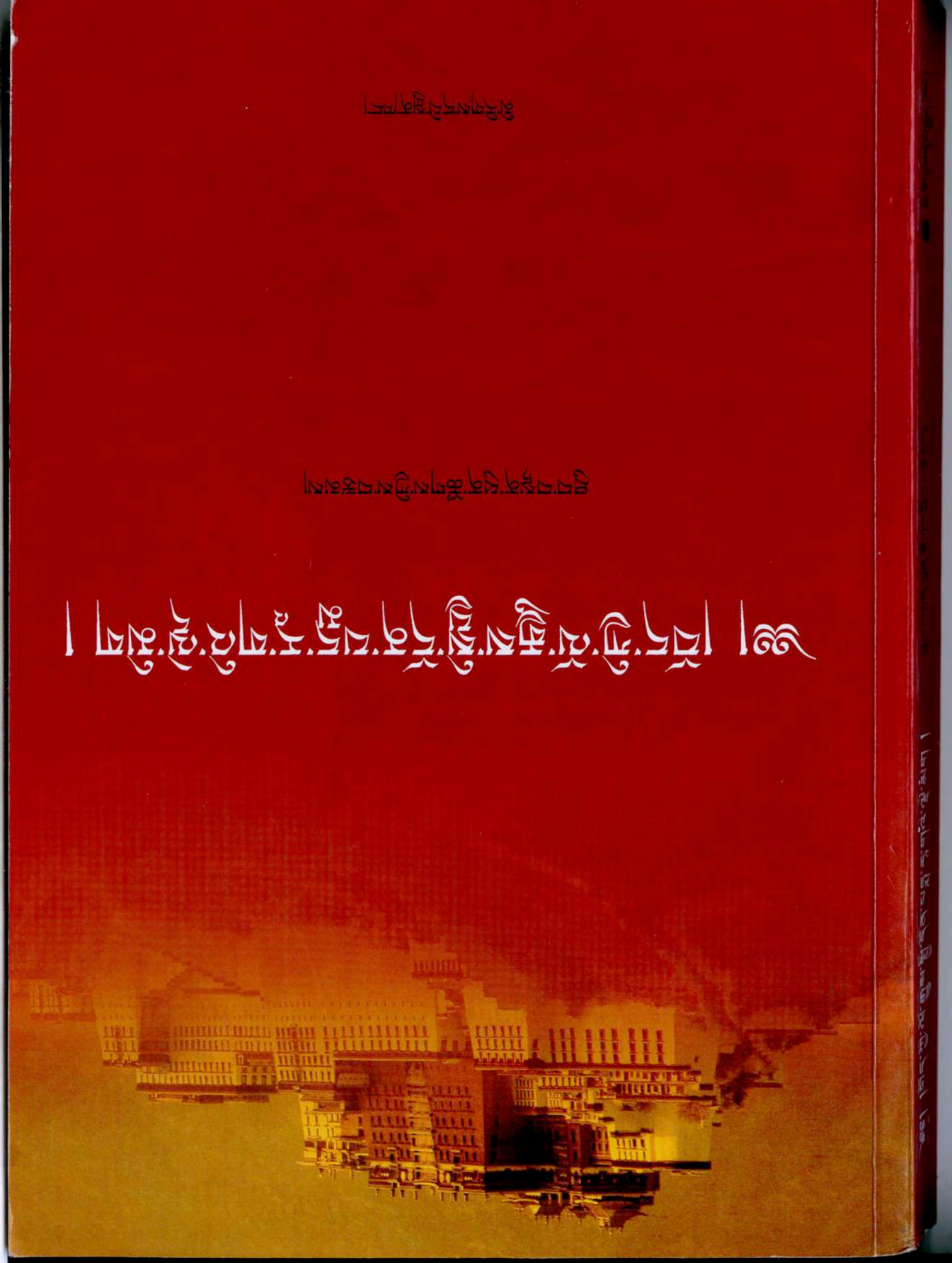

རྩོམ་པ་པོའི་འདྲ་པར།

ॐ།། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྱིད་དོན་པལ་ངུ་གའི་ལྷེ་མིག

ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བཅམས།

མེ་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

༡། བར་གཅི་སྟོན་མའི་དབེ་རྒྱུན་གསལ་བཤད།

སྟོན་བྱང་ལེགས་བརྩོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་ཞིག་ཡིན་ཚེ། མི་དོན་གནས་དུས་བཅི་པོ་གསལ་དག་སྣ་ཚན་གསུམ་ཀྱི་ངག་གིས་དྲངས་ཏེ། བསྟེགས་བཅད་བརྟན་བའི་བཀྲག་པ་བཟོད་པས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་ན་དགྱེས་འཛུམ་མངོན་པ། ཚོག་འདུས་དོན་གསལ་བརྩོད་པ་བའི་བསབས་ནས་མ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་སྤྱི་པོ་བློ་ལ་འཇུག་པར་ནུས་པ། རྟོགས་དཀའ་ཆུན་གྱིས་ཚོགཀི་དགུ་མདུད་ཤིན་ཏུ་དམ་པོར་བཅིངས་པ་མིན་པས་བློ་རིག་ཐ་མར་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཚོགཀི་གསལ་ཆ་ཤས་ཙམ་ཞིག་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་སྣམ།

ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་གྱི་སྒེགས་བྱའི་ཉིན་ངོས་ན་འོད་དུ་འཆེར་བའི་གསེར་ཞུན་གྱིས་གཟེངས་སུ་བསྟོད་དེ་བཀོད་པའི་གྲགས་འབར་སྐྱེ་བོ་ཡིན་ནའང་འདུ། སྒེགས་བྱའི་སྲིབ་ཐིག་ནོ་མོག་མོག་མདངས་བཅ་སྟོན་པའི་སྣག་ཚའི་རིས་སུ་བབས་པའི་ཐ་ཚིག་མཇུག་འཇུག་གས་ཡུལ་གྱི་མི་སྣུན་ངན་པ་ཡིན་ནའང་འདུ་སྟེ། བཟང་པོ་མིང་ཆེན་དང་། ངན་པ་རྟགས་ཅན་གྱི་ནུས་པས་ཁོ་རྒྱུས་སྒེགས་བྱའི་ཉིན་སྲིབ་ཅིག་མ་གཏོགས་དེབ་ཞེར་ཏུ་འཁོད་པར་འགྱུར་བ་གཅིག་མཚུངས་སུམཚོད། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་དཀྱུས་མར་གྱུར་ན་བཟང་པོ་ཡིན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་སྒེགས་བྱའི་ཉིན་བྱ་འཁོད་པར་འགྱུར་བ་གཅིག་ཡིན་ཚེ། ། དེའི་ཕྱིར་རང་གཞན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། དགྱ་ཟུན་གྱི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པའི་མིའི་རིགས་ལ་མཚོན་ན་སྟོས་བཅས་ཀྱི་གཟུར་གནས་མ་གཏོགས། སྟོས་མེད་ཀྱི་གཟུར་གནས་མཁས་པ་ཟེར་བ་ཞིག་དེང་གི་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་མི་འདུ་མིན་ན་འཐུང་བ་མིན་ནོ་སྙམ། ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱེལ་ཆེ་བའི་གྲགས་འབར་སྐྱེ་བོ་ཆུམས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡོན་གསལ་འཆེད་ཟེད་སྐབས་ལེགས་པའི་མཛད་རྣམ་རྗེས་ཟིན་ནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཤོར་བའམ་ཞེས་ཀྱི་དབང་དུ་མ་བཏང་བར་ཟིན་པར་གོ་གནས་དང་། ཕུད་པའི་ནུས་པ། བཞག་པའི་མཛད་རྣམ། ཐུང་བའི་ཚོར་འཕྲལ། བསྐྱེད་པའི་ངན་འབྲས་སོགས་ཐོ་འགོད་དང་དཔྱད་འཇོག་ཚུལ་མཐུན་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་ཟེད་རྒྱ་ནི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱ་བ་ཡོས་སྟོན་ཐུང་འབྲི་སྐབས་ཀྱི་ཁྲབ་ཐུ་ཡིན་པར་སྣམ།

གྲལ་རིམ་ཞེད་པའི་སྒྲི་ཚོགས་ཐུང་བ་ནས་བཟུང་། ཚབ་སྲིད་མཁའ་དབུགས་ཀྱིས་མ་ཁྱབ་པའི་སྒྲི་ཚོགས་མཁའ་དབྱིངས་ཤེགས་ཞེས་ཅི་ཡིན་ནའང་ལ། སྒྲི་ཚོགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྟོབས་ཀྱིས་འཁོར་སྐྱར་བར་ཟེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་ཡུག་དེ་རྣམ་པ་ལེགས་ཤེས་དང་། ངོ་བོ་སྟོན་པོན་ཡིན་ལུགས་མཐུན་ཏ་བཟང་པོ་ཡིན་ཀྱང་ཤེར་གཅིག་གི་ཚོ་ཆད་ཀྱི་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཐལ་ཞིག་ཏུ

དགུ་ཞེག་བཏོན་ཅིང་དྲངས་ནས་སྐྱབ་པར་ཟིན་མོད། མཐར་གཏུགས་ན། འཚོ་བའི་དོན་སྤྱིང་ལེན་ཚུལ་དང་། གོང་གི་སྐོགས་ནས་ལང་ཚོའི་ཁྱབ་ཆད་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་འདུ་བས། གཅིག་གིས་ཅིག་ཤེས་ལྟོས་ཟིན་པའི་ཚོགས་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་། ཤེས་ཡོན་ཉུང་བ་ཡིན་ཡང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཡིན་པས། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ

པའི་ཚེད་ལས་དང་དེའི་སློབ་མཤིན་ཏུ་དགོན་པས་ཡིན་པར་སྐམ། ཁྱད་མཁས་མེད་ན་ཚེད་རྩོམ་དང་ཡང་ཐེ་ཡུན་འབྱུང་།

ལོ་རྒྱུས་རིག་པའི་ཁྲབ་ཁོངས་ཐུ་སློབ་ཅིང་དཔྱོད་པའི་རྣམ་པར་གནས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་འདུག་པ་ན། ཀུང་དབྱང་མེ་རིགས་སློབ་ཆེན་ལས་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྟེ་ཚན་ཧང་དུ་ན་གཞོན་མཁས་པའི་མཚན་གྲགས་འབར་ཞིང་། སློབ་བུ་མང་པོ་རིག་གནས་བཙུད་ཀྱིས་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྟེ་དགེ་ཏ་དགེ་ཏཀ་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བཟེལ་ཟིང་ཆེ་བའི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཐུན་གསེང་དག་ཏུ་ངལ་བ་ཁྱད་གསོད་དང་སློབས་པ་ཆེར་བསྐྱེད་ཀྱིས་བཟེལ་ཏེ་བའི་ཚེ་ཐུབ་བསྟན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་《བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྦྱི་དོན་པད་མ་སྐུ་གའི་ཁྲེ་ཕིག》ཅེས་པ་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་ནས་ཡོངས་སུགྲུབ་ཁེ་དཔའ་སྐྱ་ལོ་ལས་ཤོག་ཡེ་བར་དུ་བསྒྲུབ་ཏུར་གནང་བ་ནི་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལ། ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འདྲུག་གི་ལས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་དགའ་བ་ཆ་མས་དང་། ཤུག་པར་དུ་ལོ་རྒྱུས་གཞུང་ལ་འདྲུག་པར་སྤྲོ་བ་ཡོད་པའི་ལས་དང་པོ་བ་ཆ་མས་ལ་མཚོན་ནས་ཀྱང་ཐོག་མའི་ཚེ་ཁོང་ཚོས་ཤོག་ངོས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡིག་རྟགས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟིན་ཡོད་ཀྱང་ཡིག་ཆ་ཚང་མ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཟེར་ན་ཡང་ཆོག་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཤོག་ངོས་ཀྱི་ཡིག་རྟགས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ཙམ

བར་གཞི་བསྒྲུབ་ཆའི་དབེ་སྤྲན་གསལ་བཤད།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྦྱི་དོན་པ་ཚ་རྩ་གའི་ཁེའུ་མིག་ཅེས་པ་འདི་ནི་སྤྱ་ཞབས་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ལགས་ཀྱིས་སྦྱི་ལོ་1986ལོནས་1996ལོའི་བར་འབད་བཙོན་ལྷོད་མེད་ཀྱི་རོགས་ཏན་ཐོག་ནས་བནས་བོད་ཀྱི་གནའ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དེང་རབས་ཤའི་གནས་ཐོན་པའི་གནའ་ཇུས་ཆེད་པའི་དཔྱད་གཞི་ཆམས་གཞིར་བཟུང་། ཚུགས་ཡོངས་ནས་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཙོ་སྣ་བའི་ལྟ་བའི་ཐོག་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ། ཐོག་མར་བསྒལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་བོད་མིའི་འགྲོ་བ་བྱང་བའི་ཚུལ་ནས་བཟུང་། མིའི་འགྲོ་བ་དང་རིམ་གནས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དུ་མི་ཡིས་མི་ལ་དབང་བསྒྲུངས་ཟེད་པའི་ཡུགས་སྟོལ་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་མངའ་སྡེད་བཙུ་གཉིས་ཀྱི་དུས་རབས་བྱུང་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཤའི་བཙན་པོ་ནས། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་མཇུག་བར་ཐུར་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཟེད་པའི་ཡུགས་སྟོལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཤའི་བཙན་པོ་ནས། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་མཇུག་བར་ཐུར་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཟེད་པའི་ཡུགས་སྟོལ་ཐོག་ཏུ། ལོ་1996ལོར་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དབེ་སྤྲན་ཁང་གིས་བར་སྤྲན་ཞིང་རབས་དང་པོ་གནང་བ་རེད།

དེབ་འདི་པར་སྤྲན་བྱས་རྗེས་རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པའི་ཉང་བ་ཞིག་གིས་དོ་སྣང་དང་། ངོས་ལེན་གནང་བ་མ་ཟད། སྤྱི་ལོ་2000ལོར་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཡུ་ཡོན་ལྟེན་ཁང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་གཟེངས་རྟགས་རིམ་གསུམ་པའི་ཡང་གནང་ཡོད། དེབ་འདི་བསྒྲུབ་དུ་པར་སྤྲན་བྱས་པ་ལ་རྩོམ་པ་པོས་ལོ་ལྟར་ཀུང་དབྱང་མི་རིགས་སྤྲོབ་ས་ཞིན་ཞིའི་ཞིབ་འཇུག་སྤྲོབ་མ་ངན་འབྱུག་སྤྲོབ་པ་ལས་ཁག་ཏུ་ཕྱིད་བྱས་པའི་ཤ་སྟག་ཅིག་ཡོད། དེང་ཀྱི་སཁྲལ་ཁག་གི་དགོན་པ་དང་། དཔེ་མཛོད་ཁག་གཅིག་ནས་ཐུབ་མ་ཐོབ་པའི་དཔྱད་གཞི་ཡིག་ཆ་གསར་ཐོབ་བྱང་བ་ཆ་མས་གཞིར་བཟུང་ནས་དག་སྤྲིག་བྱས་ཤིང་འཕྲིན་ཁ་ཤས་བྱས་ཡོད་པར་གཤམ་གསལ།

༡ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དབང་བསྒྲུབ་གྱལ་རིམ་ཀྱི་ཐོག་མ་མངའ་མཛད་ཟཧོ་ཁྲི་བཙན་པོ་ནས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་། ནང་པའི་ཡིག་ཆ་གཉིས་པོ་ཚོ་རིམ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཐུར་ཀྱི་པར་ཞིང་ལས་དང་པོའི་ནང་། ནང་པའི་ཡིག་ཆའི་ཚེ་རིམ་ལྟར་བཞག་པ་དེ། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ཚེ་རིམ་ལྟར་འཛོག་ན་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚོར་ཉིད་དང་མཐུན་ཆེ་བར་མཐོང་བས་མཐོང་བས་འདི་ར་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ཚེ་རིམ་ལྟར་བཅོས་འདུག

༢ ཆེས་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐབས་སུའོན་ཀྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱི་འཁྲུངས་དུས་དང་མཐོང་ཆེན་ཟེས་ལ་ལེགས་བཅོས་གང་འཚམས་བྱས་འདུག

༣ གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བོན་གྱི་རིག་གནས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་ཡིག་ཆ་ཆེ་བ་ལྟང་དྲངས་པ་ནས་དགོས་དོན་ཆེར་མེད་པའི་མང་དུགས་པ་དང་། ཇོ་དྲགས་པ་རྣམས་འགའ་ཞིག་ཅང་དུ་བཏང་བ་དང་། འགའ་ཞིག་འཕྲིས་ནས་མེད་པར་བྱས་འདུག

༤ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་གཉའ་ཤའི་བཙན་པོ་ནས་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་ཀྱི་བར་རྒྱལ་རབས་སོ་གཉིས་རིང་གི་རྒྱལ་རབས་འགལ་ཞིག་གི་འབྲེལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཡིན་ཞིང་། སྔོན་དང་། དེག་གནས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འགའ་ཞིག་བོན་ཀྱི་བར་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆེའི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཆེད་བྱས་ཡོད་པ་ཟེས་ཁས་བླངས་ཡོད།

༥ རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ནས་གླང་དར་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་མའདས་དང་། ཁྱི་འཁོད་ཀྱི་དུས་ཚོགས་ལ་མཐའ་དཔྱད་ཚ་ཚང་ཁ་སྟོན་བྱས་འདུག

༦ བོད་སིལ་བུ་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པའི་བློ་མ་གཅོ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་དགོན་པ་སོ་སོའི་ནང་ནས་སྐབས་དེ་ཚོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་བཀོད་འདུག

༧ ས་སྐྱའི་ཁྲི་རབས་སྐབས་སུབོད་ཀྱི་བློ་ཆེན་དང་། དཔོན་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་བྱ་ཡུལ་སོགས་རྒྱལ་ཐིང་ཐིའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་སྐད་བུ་ཚ་གཅོ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་དགོས་པའི་དགོན་པ་སོ་སོའི་ནང་ནས་མཆན་འགྲེལ་དུ་བཀོད་འདུག

༨ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནང་གི་བྱ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་ཕྱི་ནང་གི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་ཤོག་ཁྲ་ཤས་ཀྱི་ཚོར་ཉིད

དཀར་ཆག

སྔོན་འགྲོའི་ཞུ་ཚིག། ..... (1)
ལེའུ་དང་པོ། བསྐལ་བ་ཡ་ཐོག་གི་སྐོར། ..... (1)
སབཅད་དང་པོ། བོད་ཀྱི་སཱ་ཁམསཆགས་ཚུལ། ..... (1)
སབཅད་གཉིས་པ། བསྐལ་པཡ་ཐོག་གི་བོད་མི། ..... (5)
གཅིག མིཡི་འགྲོ་བ་སྣང་ཚུལ། ..... (5)
གཉིས། ཟུན་མོང་གི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཚོ་བསྟྱད་ཚུལ། ..... (7)
གསུམ། བོད་མིའི་རུས་ཀྱེལ་ཚུལ། ..... (7)
སབཅད་གསུམ་པ། བསྐལ་པཡ་ཐོག་གི་བོད་མིའི་ཤེས་རིག ..... (11)
གཅིག རྟོ་ཚགརྟིང་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རིག ..... (11)
གཉིས། རྟོ་ཚགགསར་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རིག ..... (12)
སབཅད་བཞི་པ། གནའ་བོའི་དཔེ་རྟིང་ནང་འཁོད་པའི་ཡཐོག་གི་ཚུལ་ཁག་གཅིག ..... (15)

ལེའུ་གཉིས་པ། མངའ་མཐད་བྱང་བའི་དུས་རབས་སྐོར། ..... (19)
སབཅད་དང་པོ། མངའ་མཐད་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ། ..... (19)
སབཅད་གཉིས་པ། མངའ་མཐད་བཙུག་ཉིས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། ..... (28)
གཅིག དུས་རབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས། ..... (28)
གཉིས། གདོད་མའི་ཐོན་དང་ཤེས་རིག ..... (29)
གསུམ། གཡུང་དྲུང་ཞོན་དང་རིག་གནས། ..... (31)

ལེའུ་གསུམ་པ། སྤུ་རྒྱལ་ཀྱི་དུས་རབས། ..... (48)
སབཅད་དང་པོ། སྤུ་རྒྱལ་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ། ..... (48)
གཅིག གཉའ་ཤིང་བཙན་པོའི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་སྐོར། ..... (49)
གཉིས། གཉའ་ཤིང་བཙན་པོ་བྱུང་བའི་ཚེ་ཆོགས་ཀྱི་སྐོར། ..... (52)
སབཅད་གཉིས་པ། སྤུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་དུས་རབས་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་གི་ཁྲལ་ཁོངས། ..... (54)

གཅིག ལས་ཚོངས། ..... (54)
གཉིས། ཁྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྤྱིག་གཞི། ..... (61)
སབཅད་གསུམ་པ། སྤུ་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གྲུང་རབས་མདོར་བསྡུས། ..... (63)
གཅིག གནམ་ཀྱི་ཁྲི་བདུན། ..... (63)
གཉིས། སྟོང་ཀྱི་སྟེང་གཞིས། ..... (64)
གསུམ། ས་ཡི་ཅེགས་སྐྱེས། ..... (65)
བཞི། ཆུ་ལ་ཁྲེ་བརྒྱད། ..... (66)
ལྔ། ཚོགས་ལ་བཅན་ལྡན། ..... (66)
དྲུག ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བོན་རྒྱལ་བཞི། ..... (67)
སབཅད་བཞི་པ། རིག་གནས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར། ..... (73)
གཅིག རིག་གནས་དང་ཐོན་སྐྱེད་ལག་ཤེལ ..... (73)
གཉིས། བོན་དར་ནུབ་ཀྱི་ཐྲུབ་བཤད་པ། ..... (78)

ལེའུ་བཞི་པ། ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས། ..... (85)
སབཅད་དང་པོ། ཆོས་རྒྱལ་སྲིད་བཅན་སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་ཞིང་བོད་
ཡོངས་གཅིག་གྱུར་མཛད་པ། ..... (85)
སབཅད་གཉིས་པ། སྤུ་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་ལས་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
གདུང་རབས་མདོར་བསྡུས། ..... (89)
སབཅད་གསུམ་པ། ཆོས་རྒྱལ་སྲིད་བཅན་སྐམ་པོནས་བླང་དར་མའི་བར་གྱི་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས། ..... (93)
གཅིག ཆོས་རྒྱལ་སྲིད་བཅན་སྐམ་པོ། ..... (93)
གཉིས། དབོན་སྤུས་མངར་སྲིད་མང་བཅན། ..... (95)
གསུམ། འདུས་སྲིད་མང་རྩེ། ..... (97)
ལྔ། ཁྲི་སྲིད་ལྷ་བཅན། ..... (101)
དྲུག སྐུ་ནེ་བཅན་པོ། ..... (102)
བདུན། སྐུ་ཉི་གབཅན་པོ། ..... (104)
བརྒྱད། སང་ན་ལེགས་མཉེང་ཡོན། ..... (105)
དགུ ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཅན་ནམ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན། ..... (106)
བཅུ། ཉ་དུམ་བཅན་ནམ་བླང་དར་མ། ..... (106)
སབཅད་བཞི་པ། ཁྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྤྱིག་གཞི་གཉན་ལ་ཕབ་པ། ..... (107)

གཅིག ཁྲིམས་ཡིག་དོན་ཚན་སོ་དྲུག་གམ་ཁོད་སོ་དྲུག་གི་སྐོར། ..... (107)
1. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེན་པོ་དྲུག ..... (107)
2. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་གོས་ཆེན་པོ་དྲུག ..... (114)
3. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཡིག་ཚང་དྲུག ..... (114)
4. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཕྱག་རྒྱ་དྲུག ..... (115)
5. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་རྒྱུན་དྲུག ..... (115)
6. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་དཔའ་ཚན་དྲུག ..... (115)
གཉིས། ལས་ཀའི་སྤྱིག་གཞི་གཉན་ལ་ཕབ་པ། ..... (116)
1. བོད་ཡུལ་དུ་ཆེན་ལྟ་བུ་ཕྱི་བ། ..... (116)
2. ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པར་ཅོ་བརྒྱད་དུ་བཅད་པ། ..... (118)
3. ཚོང་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་ཐེ་དུག་ཅུ་རྩ་གཅིག་དུ་ཕྱི་བ། ..... (119)
4. གཡུང་གི་མི་སྐེ་ཁེང་དང་ཡང་ཁེང་འཕྱིད་པ། ..... (121)
5. ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་སའཛིན་པ། ..... (122)
6. དཔའ་སྐེ་གསུམ་ཀྱི་མཐའ་ཡི་སོ་ཁ་སྡུང་། ..... (125)
སབཅད་ལྔ་པ། ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་སུ་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་
འཛེལ་རྒྱས་གང་ཤེར་ཞབས་ཀྱི་སྐོར། ..... (126)
གཅིག ཐྱི་ཐུག་སུ་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་བསྟེན་པ། ..... (126)
1. བོད་བལ་འབྲེལ་བ། ..... (126)
2. བོད་ཞང་འབྲེལ་བ། ..... (128)
3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ། ..... (136)
4. བོད་ཧེ་འབྲེལ་བ། ..... (137)
གཉིས། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་སྐོར། ..... (140)
1. ཡུལ་གཞན་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་བླངས་པ། ..... (140)
2. ཆེད་སྦྱོང་གི་སློབ་གྲྭ་བཙུགས་པ། ..... (144)
3. རྩལ་དང་རྩེད་མོའི་སྐོར། ..... (147)
གསུམ། བཟོ་རིག་ལག་རྩལ་ཀྱི་སྐོར། ..... (149)
1. མ་གར་སྐོག་དང་ལྷ་བཟོའི་ལག་རྩལ ..... (149)
2. ཤུགས་ཟམ་བཟོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལག་རྩལ ..... (154)
སབཅད་དྲུག་པ། གསང་སྔགས་ཉིད་མའི་ཐུབ་མཐའི་བྱང་བ་རགས་ཙམ་བཤད་པ། ..... (157)
གཅིག སྨོན་དཔོན་པད་མ་འབྱུང་གནས་ལས་བསྒྲུབ་ཚུལ ..... (158)
གཉིས། ཐུབ་ཆེན་ཅི་རི་ཙ་ན་ལས་བསྒྲུབ་ཚུལ། ..... (159)

གསུམ། པཊ་ཚེན་པི་མ་མི་ཏྲ་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (160)
བཞི། གནུབས་ཆེན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (160)
ལྔ། རྣ་གཅགས་གནུབས་གསུམ་སོགས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (161)
དྲུག ཕྱིས་ཀྱི་གཏེར་སྟོན་རྣམས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (162)
སབཅད་བདུན་པ། བན་བོན་འཁྲུག་པས་བོད་ཁྱིད་འཕོངས་བ། ..... (163)
གཅིག བོན་ཆོས་བར་གྱི་འགལ་བའི་རྣམ་པར་དེ་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ། ..... (163)
གཉིས། བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འཇིག་པའི་སྐོར། ..... (169)

ལེའུ་སྒྲ་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཕོར་བའི་དུས་སྐབས། ..... (175)
སབཅད་དང་པོ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཕོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྐོར། ..... (175)
གཅིག བཙན་པོ་བཀྲ་ཤིད་དབུ་གཡོ་འཁྲུག་པ། ..... (175)
གཉིས། འབངས་ཀྱི་ལོག་གི་སྐོར། ..... (177)
སབཅད་གཉིས་པ། ནང་གཉིས་སུ་ཀྱེས་པའི་བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུན་ཀྱི་སྐོར། ..... (178)
གཅིག འོད་སྲུངས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུན་ཀྱི་སྐོར། ..... (178)
གཉིས། ཁྲི་ཉི་ཡུམ་བཀྲན་གྱི་གདུང་རྒྱུན་སྐོར། ..... (183)
གསུམ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག ..... (184)
སབཅད་གསུམ་པ། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གྱི་དུས་ཚིགས། ..... (189)
གཅིག བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་འཁྲུངས་ལོ་སྐོར། ..... (189)
གཉིས། དམར་གཡོ་གཅོང་གསུམ་དབུགས་ནས་གནོན་བྱེལ་ལ་ཕེབས་པའི་དུས་ཚིགས། ..... (190)
སབཅད་བཞི་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་གནས་སྐངས། ..... (191)
གཅིག ཡུལ་གྱི་སོ་སོའི་ཚོ་དོན་སྐོར། ..... (191)
གཉིས། སྤྱིང་རྗེ་གེ་སར་གྱི་སྐོར། ..... (194)
1. སྤྱིང་གེ་སར་གྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་སྐོར། ..... (195)
2. སྤྱིང་གེ་སར་འཁྲུངས་དུས་ཀྱི་སྐོར། ..... (197)
སབཅད་ལྔ་པ། ཆོས་དང་རིག་གནས་གཉིས་ལྡན་ཅིག་ཏུ་དར་རྒྱས་དང་གོང་འཕེལ་
ཕྱིན་པའི་སྐོར། ..... (198)
གཅིག བཀའ་གདམས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (199)
གཉིས། མར་པ་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (203)
གསུམ། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད། ..... (209)
བཞི། ས་སྐྱ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (211)

ལྔ། ཞི་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (213)

ལེའུ་དྲུག་པ། ས་སྐྱ་བའི་བྱིད་སྐྱོང་དུས་རབས། ..... (220)
སབཅད་དང་པོ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་བང་སྐྱེས་བྱས་པ། ..... (220)
གཅིག ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ཡུགས་དང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། ..... (220)
གཉིས། འགོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐོར། ..... (225)
གསུམ། ཆོར་དམག་བོད་དུ་ལྟུགས་ནས་པ་ཆོར་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ། ..... (233)
བཞི། འགྲོ་མགོན་འཕགས་པས་བོད་ཡོངས་ལ་བང་སྐྱེས་བྱས་ཤིང་ཆོས་སྲིད་ཟུང་
འབྲེལ་གྱི་སྲིད་དབང་དངོས་སུ་ཚུགས་པ། ..... (238)
སབཅད་གཉིས་པ། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་སྤྱི་གཞི་གཉན་འབེལ་བཟླས་པ། ..... (242)
གཅིག སྔ་ཕག་སོ་སོའི་ཙ་འཛུགས་ཀྱི་སྤྱི་གཞི། ..... (242)
གཉིས། ཡོན་གོང་མས་བོད་དུ་སམི་དུད་ཚོས་བྱས་པ། ..... (244)
གསུམ། ཆོ་ཀ་གསུམ་གྱི་ས་རིས་དབྱེ་བ་དང་འཛའ་མོ་བཙུགས་པ། ..... (246)
བཞི། བློན་པོ་མགར་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ལ་མདོ་ཀམས་སྟོང་དཔོན་གྱི་དབང་བསྐུར་བར་
སྔོན་གའི་རྒྱལ་རབས་ཞེས་པ་དེ་བྱུང་བ། ..... (248)
གོང་མའི་དབུ་བྱེ་རིམ་བྱོན་དང་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་རིམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག ..... (252)
སབཅད་གསུམ་པ། ཆོས་དང་རིག་གནས་གསར་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ། ..... (254)
གཅིག ཆོས་ལུགས་དང་རྒྱས་བྱུང་བའི་སྐོར། ..... (254)
1. རྗོ་ནང་པའམ་སྟོན་དུག་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་བ། ..... (254)
2. བསྟེན་སྐྱབ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་བ། ..... (257)
3. སྨྱལ་སྤྱི་ཐོག་མ། ..... (259)
གཉིས། ཐུན་མོང་རིག་གནས་དང་རྒྱས་སྤྱོང་བའི་སྐོར། ..... (263)
1. ཐུབ་ཚོད་སྐྱེན་ངག་ལ་སོགས་རིག་གནས་སྤེལ་ལ་དང་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ། ..... (263)
2. དབུ་ལ་ཆུ་བཅོ་བཀྲའི་ལག་ལེན། ..... (265)
སབཅད་བཞི་པ། འབྲི་གུང་སྤྱིའི་ལོག་བྱུང་ཚུལ། ..... (267)
སབཅད་ལྔ་པ། ས་སྐྱ་པའི་སྲིད་དབང་འཐོར་ཞིག་ཐྱིན་པའི་སྐོར། ..... (270)
གཅིག ས་སྐྱའི་ནང་འགོན་མ་འཆམས་པས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པར་
སྐུ་བཞེགས་བྱུང་བ། ..... (270)
གཉིས། གཡའ་ཕག་འགལ་བ་དང་སཕག་འགལ་བ་བསྟུད་མར་བྱུང་བ། ..... (271)
གསུམ། བྱ་བྱང་ཁག་བཞིར་ཀྱིས་པ་དེ་ས་སྐྱའི་སྲིད་དབང་ཤོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་
གཙོ་བོར་ལྟོས་པ། ..... (276)

ཕེའུ་བདུན་པ། ཚག་གྲའི་སྒིད་སྐྱོང་དུས་རབས། ..... (279)
སབཅད་དང་པོ། ཁེ་སྒིད་ཚག་མོག་པསབོད་ཡོངསལ་དབང་སྐྱེན་བྱསཔ། ..... (279)
གཅིག ཟླངསཀྱི་གདུང་རྒྱུད་བྱུང་ཚུལ་དང་དེ་ལ་ཚག་གྲའི་མིང་ཐོགསཚུལ། ..... (279)
གཉིས། ཚག་གྲའི་ཁྲི་དཔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས། ..... (280)
གསུམ། ཚག་གྲའི་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སོང་ཡོངསལ་དབང་སྐྱེན་བྱསཔ། ..... (282)
བཞི། ཚག་གྲའི་ཁེ་སྒིད་རིམ་བྱང་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས། ..... (285)
ལྔ། འབྲུལསེལཀྱི་སྐོར། ..... (292)
སབཅད་གཉིསཔ། ཚག་གྲ་ཁེ་སྒིད་སྐབསཀྱི་ཁྲིམསདང་སྦྱིགཚགཞིའི་སྐོར། ..... (296)
གཅིག རུ་ཁྲིམསགཏན་འབེབསབྱསཔ། ..... (296)
གཉིས། མིདོན་སྦྱིགསྲོལ་སྐོར། ..... (303)
གསུམ། འགྲེད་དང་ཁྲལ་ཚགསྐོར། ..... (306)
སབཅད་གསུམཔ། བོད་ཀམསཁའཛོགསསྒྲན་ཀྱི་སྐོར། ..... (307)
གཅིག ལྷཀསང་དང་རྐེན་གསུམགསད་བཞེངསབྱུང་ཚུལ། ..... (307)
གཉིས། ཁོར་ཡུགལེགསབཅོསསྐོར། ..... (309)
གསུམ། པར་འདེབསལགརྩལ་དང་སྦྱོལབྱསཔའི་སྐོར། ..... (313)
སབཅད་བཞི་པ། རིགསགནསཔེལ་རྒྱསབྱུང་ཚུལ། ..... (314)
གཅིག ཀཟ་པའི་ཚོསཆོགསསྐད་ཆེན་འཛམགླིང་རྒྱན་ཞེསཔ་བྱུང་ཚུལ། ..... (314)
གཉིས། བཀའ་གདམསགསད་མ་ཞེསགྲགསཔའི་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་
གྲྭབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (322)
གསུམ། གསོ་རིགའེལ་རྒྱསསྐོར། ..... (327)
བཞི། གནམ་དཔྱད་སྐད་ཅིསའེལ་རྒྱསསྐོར། ..... (329)
ལྔ། ལྷབཙོའི་ལགརྩལའེལ་རྒྱསསྐོར། ..... (331)
དྲུག ཁོ་རྒྱུསཞིབའཛུགགི་བྱ་གཞགའེལ་རྒྱསསུམྦྷིན་པ། ..... (335)
སབཅད་ལྔཔ། ཚག་གྲའི་སྒིད་དབང་འཛོངཞིག་ཏུ་ཕྱིན་པ། ..... (337)
གཅིག སྐག་ལོའི་སྲིགཟངཞེསཔསཚག་གྲ་ནང་འགལདང་། སྲིའཛུག་
རྒྱན་མིཚད་པ་བྱུང་བ། ..... (337)
གཉིས། དཔོན་ཚབ་ཐེལགཀྱོང་བྱསཔསརིན་སྤྱངསཔའི་དབང་ཤུགས
ཇེཆེན་ཕྱིན་པ། ..... (341)
གསུམ། ཞིང་ཤགཔསགྲེན་ལོགབྱསཀྱ་རིན་སྤྱངསཔའི་སྐྱེབསཤུགསབཅོམཔས
རིམབཞིན་ཚག་གྲའི་སྒིད་དབང་མཏུག་འགྱེལབ། ..... (343)

ཆོསརྒྱལནམགསུམདང་དགའ་ལྡན་ཁྱེ་པའིམཆོད་ཀྱི་རེའུ་མིག ..... (345)

ཕེའུ་བརྒྱད་པ། གཅང་པ་རྒྱལཝའིའི་སྒིད་དབང་དཔོསསུབཅུགསཔ། ..... (352)
སབཅད་དང་པོ། གཅང་པ་རྒྱལཝའིའི་སྒིད་དབང་དཔོསསུབཅུགསཔ། ..... (352)
གཅིག གཅང་པ་རྒྱལཝའིའི་གདུང་རབསམདོར་བསྡུས། ..... (352)
གཉིས། གཅང་པ་རྒྱལཝའིའི་སྒིད་གཞུང་གི་སྤྱིགཚགཞི་དང་། རུ་ཁྲིམསསྐོར། ..... (358)
སབཅད་གཉིསཔ། དབུསསོགམཁའམའཛེལཀྱིསགཅང་ལངོ་ཙོལབྱེད་པ། ..... (371)
གཅིག དབུསཔསསོགདམག་དང་འཛེལབཞེངསཔའགནབྱསཔ། ..... (371)
གཉིས། ཇ་དྲགཆེའའི་དམག་འཐུགགིསཚགཅང་པརྒྱལཝའིའི་སྒིད་དབང་གཏོར་བ། ..... (372)

ཕེའུ་དགུ་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དངསརབས། ..... (374)
སབཅད་དང་པོ། དབུསསོགམཁའམའཛེལཀྱིསདགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྒིད་དབང་
དངོསསུབཅུགསཔ། ..... (374)
གཅིག ཚོང་སལྷ་པཆེན་པོདགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་ཆོསསྒིད་གཉིས
ཀྱི་བདག་པོའི་ཁྲིར་འཚོད་པ། ..... (374)
གཉིས། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྒིད་དབང་སྲུམཐུབ་ནསསྒབཏུན་དུ་བཏང་
བ་དང་། མངའ་རིསསྐོར་གསུམསླབ་ཡང་དབང་དུ་བྱསཔ། ..... (377)
གསུམ། རྒྱལབསྐུ་ཞེང་རིམབྱོན་ཀྱི་རྣམཔཐར་མདོར་བསྡུས། ..... (380)
བཀའ་བློན་རིམབྱོན་ཀྱི་རེའུ་མིག ..... (393)
སབཅད་གཉིསཔ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྤྱིགཚགཞི་དང་རུ་ཁྲིམསསྐོར། ..... (400)
གཅིག སྤྱིད་འཛིན་ལསཁྲུངསཀྱི་སྤྱིགཚགཞི་གཏན་འབེབསབྱསཔ། ..... (400)
བོསའགན་དང་བོསཐོབསོགསཀྱི་རེའུ་མིག ..... (402)
གཉིས། ཁྲིམསཡིགཚགཏན་འབེབསབྱསཔའི་སྐོར། ..... (407)
གསུམ། བོད་ཀྱི་དཔུལསོར་སྐོར། ..... (411)
སབཅད་གསུམཔ། རིགགནསསྤྲོབགསོའི་ཐུ་གཞགསྐོར། ..... (415)
གཅིག ཚོསལུགསཀྱི་རིགགཞུང་ལསྤྲོབགཉེར་དང་རྒྱསབྱུང་བའི་སྐོར། ..... (415)
གཉིས། ཐུན་མོང་རིགགནསཀྱི་སྤྲོབགསོདར་སྒེལཀྱིསྐོར། ..... (417)
སབཅད་བཞི་པ། སྤྱིད་དབང་འཛོབཙོད་ཀྱི་འབྲུགཔ། ..... (419)
གཅིག སྲེགྲིད་སངསརྒྱསརྒྱ་མཚོ་དང་སོགསོ་ཤྲ་བཟང་ཏན་བར་ཀྱི་
འབྲུགཔ་སོགསའབྲུགཙོད་འགའ་ཞིགགི་སྐོར། ..... (419)

གཉིས། ཞི་ལྷ་བདང་ང་ལྟམ་སྦྱར་གསུམ་སོགས་བཀའ་བློན་བར་ཕྱི་ནང་འཁྲུག ..... (422)
གསུམ། བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་ཚབ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་བས་
ནང་འཁྲུགས་པ། ..... (427)
བཞི། རྒྱལ་སྤྱི་ཁྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་སྲིད་སྐྱོང་བའི་སྐབས་ཀྱི་
བོད་ཀྱི་དུས་འགྱུར་སྐོར། ..... (431)
ལྔ། རྣ་སྐག་གི་དོན་རྒྱུན་སྤྱོད་རྒྱུན། ..... (437)
སབཅད་ལྔ་པ། བོད་དམག་གི་སྤྱིག་གཞིའི་སྐོར། ..... (440)
སབཅད་དྲུག་པ། གྲུང་གོ་གུང་ཁྲན་ཉང་གི་འགོ་ཁྲིད་འོག་བོད་སྡེངས་མི་དམངས་
སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་སུབསྐྱོད་པ། ..... (445)
བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྲུང་ཐབས་སྐོར་ཀྱི་སྤོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བྱན། ..... (446)
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དྲས་རབས་རེའུ་མིག ..... (449)
མཇུག་བྱང་། ..... (466)

ཨཨ། །སྔོན་འགྲོའི་ཁ་མཚིད།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་པན་ལ་ཤུ་གའི་ཁེའུ་མིག་ཅེས་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ཅན་ཞིག་དེ་ཐེབ་འདི་ཉིད་འབྲི་བའི་དོགས་པ་ཞིག། མིག་ཐུར་གསར་དུ་བྱེས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཐེར་སྐོར་ལ་བོད་རྒྱའི་ཡིག་རིགས་གང་ཡིན་ཀྱང་། གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཚེས་ལྷག་གས་དང་འབྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་གཞི་ཡིན་པ་ལས། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལག་རྩལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་གཙོ་གནད་ལ་བཟུང་ནས་ཡོད་པ་དང་། ཉག་པར་དུ་སྤྱི་ཚོགས་འཛེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཏུ་ཚང་ཞིང་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགུ་བྱ་ཕྱེས་ཡོད།

1. ལེའུ་དང་པོ་བསྒལ་པ་ཡ་ཐོག་གམ་གདོད་མའི་སྤྱི་ཚོགས་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་དང་། ཡ་ཐོག་གི་བོད་མི་བྱང་ཚུལ། ཡ་ཐོག་གི་བོད་ཞིའི་ཤེས་རིག་བཅས་ཀྱི་སྐོར་བཤད་ཡོད་པ་ལ། དེ་དག་གི་ ཁྲངས་གཏུགས་སཁམ་དཔྱད་གཞིར་འཛིན་ས་གཙོ་བོ་《ཚེས་འབྱུང་ མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དང་། 《བཀའ་ཐང་ཤེ་ལྡན》གཉིས་སུའོད་ཀྱི་གདོད་མའི་གནས་ལུགས་སྐོར་ཟུང་ཟད་གསལ་བ་ཆ་མས་ལ་གཞིར་བཟུང་། ཅེ་དུས་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ཀྱི་ས་འོག་ནས་ཐོན་པའི་གནའ་རྫས་དག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚེད་རམས་པ་ཆ་མས་ཀྱིས་ཚོད་དོན་གནང་བའི་སྐོར་ཐོག་ནས་མང་ཉུས་ཤོག་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ལས། ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ངས་ཤེས་ཡོད།

2. ལེའུ་གཉིས་པ་མངའ་མཛད་བྱུང་བའི་དུས་རབས་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ན་ཡོངས་གྲགས་སུ་བནན་གཡོག་ལམ་ལུགས་ཞེས་པའི་དུས་རབས་དེ་ཡིན་ལ། བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སོང་དུ་བྱུང་བའི་མངའ་མཛད་གཅིག་སྤྱིན་ནས་པོ་ལ་སོགས་པ་ཉ་ཅང་གདུག་ཅིང་རྩུབ་པའི་དུས་རབས་བཅུ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་བཅས་ཉ་ལམ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པར་གྲགས་ཤིང་། དེའང་མངའ་མཛད་ཅེས་པ་ནི་སྟོང་ངའང་ཤུགས་ཆེ་བ་གཅིས་ཤུགས་ཆུང་བ་ཤ་མངའ་འོག་ཏུ་བཅུག་ཅིང་གཡོག་ཏུ་ཀོལ་བར་མཛད་པའི་དོན་ཡིན་སྤྲབས། དོན་འདིས་གདོད་མའི་སྤྱི་ཚོགས་ནས་བཟུང་གཡོག་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་བཅུད་པའི་ནུས་པ་ཐོན་ཏེ་ཐ་ན་སྐད་དེ་ཉིད་རང་སོར་བཞག་ནས་མངའ་མཛད་བྱུང་བའི་དུས་རབས་ཞེས་བྱེས་ཡོད། འདིའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ལ་མངའ་མཛད་ཐོག་མར་གང་འདུ་བྱས་ནས་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པ་དང་། བདུད་ཀྱི་དུས་རབས། སྲིན་པའི་དུས་རབས། དམར་འཇམ་ལྟ་ཡི་དུས་རབས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གི་མིང་ཙམ་ཡང་ཐའི་ཤོ་མས་སྟོལ་གཉིས་ཕན་ཚུན་གོ་བསྟུར་བྱས་ནས་སྐབས་དེའི་བྱན་གཡོག་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གདུག་རྩུབ་ལ་ཅུང་ཟད་རྣེས་པ་དག་བྱས་ཡོད། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་གདོད་མའི་སྤྱི་

สถานที่ตั้งอยู่ที่ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐ ติดต่อสอบถามได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๔-๒๔๑๓๐๐ ต่อ ๑๐๑ ในวันและเวลาราชการ

4. ศธ.๐๔๑๐.๒๒๑/ว๓๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และต้องเคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา ค่าธรรมเนียมการสมัครคนละ ๕๐๐ บาท ชำระที่ธนาคารกรุงไทย สาขาในเมือง ใบสมัครพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน

5. ศธ.๐๔๑๐.๒๒๑/ว๓๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และต้องเคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา ค่าธรรมเนียมการสมัครคนละ ๕๐๐ บาท ชำระที่ธนาคารกรุงไทย สาขาในเมือง ใบสมัครพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน

6. ศธ.๐๔๑๐.๒๒๑/ว๓๗๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และต้องเคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา ค่าธรรมเนียมการสมัครคนละ ๕๐๐ บาท ชำระที่ธนาคารกรุงไทย สาขาในเมือง ใบสมัครพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน

7. ศธ.๐๔๑๐.๒๒๑/ว๓๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และต้องเคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา ค่าธรรมเนียมการสมัครคนละ ๕๐๐ บาท ชำระที่ธนาคารกรุงไทย สาขาในเมือง ใบสมัครพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน

8. ศธ.๐๔๑๐.๒๒๑/ว๓๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และต้องเคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา ค่าธรรมเนียมการสมัครคนละ ๕๐๐ บาท ชำระที่ธนาคารกรุงไทย สาขาในเมือง ใบสมัครพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน

4 ཞི། ། བོད་ཀྱི་ཚོ་རྒྱས་སྦྱི་དོན་པརྒྱ་རྩ་གའི་ཉེ་མིག ། ཤོག་འགོའི་ཁུངས་ཁག་ཅིག་ཡོད་ན་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚོ་རྒྱས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤོག་འགོ་ཐོབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་ཡོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ནའང

ལེའུ་དང་པོ། བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་སྐོར།

ས་བཅད་དང་པོ། བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ།

སྒྲིབ་གཉིས་སྤྲིན་དང་བྲལ་བའི་མཁའ་དབྱིངས་སུ། ། མཉེན་གཉིས་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱས་པའི་འོད་དཔག་ཚད། ། མཐའ་གཉིས་མྱན་པ་བསལ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ། ། ཤཀ་གཉིས་འགྲོ་བའི་དཔལ་འདིར་ཤག་ཏུ་ཕྱག ། སྐིད་པའི་གང་ས་དང་ལྡན་ཅིག་སྤེལ་བའི་བོད། ། བསྐལ་པའི་ཐོག་མར་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་གཏམ། ། དུང་པོའི་ངག་ལ་ཚངས་མའི་ཡུང་སྤུར་ནས། ། ཅུང་ཟད་བརྗོད་པའི་སྒོ་ཕྱུས་པ་བདག་ལ་སྤེལ། ། རིང་པོའི་ཚེ་ཕྱུས་ཟབ་མོའི་ཚོས་དང་འདྲེས། ། བདེན་པའི་དངོས་པོ་རྟུན་པའི་བྱབས་ཀྱིས་རྟོག ། མཁས་པའི་དཔྱད་པ་བཅག་ལ་སྤེལ། ། རིང་པོའི་ལོ་ཕྱུས་ཟབ་མོའི་ཚོས་དང་འདྲེས། ། བདེན་པའི་དངོས་པོ་རྟུན་པའི་བྱབས་ཀྱིས་རྟོག ། མཁས་པའི་དཔྱད་པ་བཅག་ལ་སྤེལ། ། ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་ཨ་ནུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཁྱབ་ཅིང་། ། ཐུབ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟུངས་བཅུད་ཁམས། ། བན་བོན་འཕྲུག་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཕྱུས་ཁམས། ། ཁམས་པའི་ཕྱུ་ཀུན་འཕྲུག་པའི་ལས་ཀྱིས་བྱུང་། ། གནའ་རབས་མཁས་པའི་ཁུངས་ཀྱི་ཆུབ་བཅོལ་ཅིང་། ། དེང་དུས་ཐོག་པའི་གནའ་ས་ཆགས་ཚུལ། ། ལོ་ཕྱུས་དངོས་ལ་ཡོག་བཤད་བསལ་བའི་ཚེད། ། ཚུལ་གསུམ་དཔྱད་ལས་དྲངས་པའི་ཕྱིས་འདི་སྟོས། །

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིར་ཆགས་སྡུ་ཞིང་དེང་དུས་ཀྱི་ཚེ་ལ་ཏེལ་པོ་འདི་ཉིད་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱུའི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་འདི་སྐམ་སར་གྱུར་པ་ནས་དཀྱུ་བཙམས་ཏེ་སྟོད་མང་འཕགས་བར་ཀྱི་སྤྱི་མིང་ལ་བོད་ཡུལ་ཞེས་པའི་ས་ཆ་འདི་བྱུང་། ཡུལ་འདི་ཐོག་མར་ཕུ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ་ས་གྲངས་དུང་ཕྱུར་མང་པོའི་ཉིན་ལ་བོད་ཡུལ་ཞེས་པའི་ས་ཆ་འདི་བྱུང་། ཡུལ་འདི་ཐོག་མར་ཕུ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ་ས་གྲངས་དུང་ཕྱུར་མང་པོའི་ཉིན་ས་ཐཟམས་ཅད་འཕྱུར་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཆུ་ཚད་ཀྱང་ཞིང་བཏང་ཡོད་ཅིང་།

ผู้ผลิตเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ทำการผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดพลาสติกขนาด ๖๐๐ มิลลิลิตร ออกจำหน่ายในท้องตลาด ในช่วงแรกได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ต่อมาได้มีการตรวจพบว่าน้ำดื่มดังกล่าวมีสารปนเปื้อนอันตรายต่อสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภคที่ดื่มน้ำดื่มดังกล่าวเข้าไปมีอาการป่วย ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหลายราย ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงได้ทำการตรวจสอบและสั่งปิดโรงงานผลิตน้ำดื่มดังกล่าว ผู้ผลิตได้ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

ตัวอย่างโปรแกรมภาษาซีที่ใช้ในการคำนวณพื้นที่วงกลมและเส้นรอบวง

```
#include <stdio.h>
#define PI 3.14159
int main() {
    double radius, area, circumference;
    printf("Enter radius: ");
    scanf("%lf", &radius);
    area = PI * radius * radius;
    circumference = 2 * PI * radius;
    printf("Area = %.2f\n", area);
    printf("Circumference = %.2f\n", circumference);
    return 0;
}
```

ผลการตรวจสอบพบว่าน้ำดื่มดังกล่าวมีเชื้อแบคทีเรียปนเปื้อนในปริมาณที่เกินมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทางเจ้าหน้าที่จึงได้ทำการสั่งปิดโรงงานและยึดของกลางทั้งหมดไว้เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย ในเบื้องต้นเจ้าของโรงงานให้การรับสารภาพว่าได้ลักลอบผลิตน้ำดื่มดังกล่าวจริง โดยได้ซื้อขวดพลาสติกและฝาขวดมาจากโรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนน้ำดื่มได้ซื้อมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ แล้วนำมาบรรจุขวดเองในโรงงานที่ลักลอบผลิต ก่อนจะนำออกจำหน่ายให้กับร้านค้าต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง

ตัวอย่างโปรแกรมภาษาซีที่ใช้ในการคำนวณพื้นที่วงกลมและเส้นรอบวง

```
#include <stdio.h>
#define PI 3.14159
int main() {
    double radius, area, circumference;
    printf("Enter radius: ");
    scanf("%lf", &radius);
    area = PI * radius * radius;
    circumference = 2 * PI * radius;
    printf("Area = %.2f\n", area);
    printf("Circumference = %.2f\n", circumference);
    return 0;
}
```

ผลการตรวจสอบพบว่าน้ำดื่มดังกล่าวมีสารปนเปื้อนอันตรายต่อสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภคที่ดื่มน้ำดื่มดังกล่าวเข้าไปมีอาการป่วย ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหลายราย ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงได้ทำการสั่งปิดโรงงานและยึดของกลางทั้งหมดไว้เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย ในเบื้องต้นเจ้าของโรงงานให้การรับสารภาพว่าได้ลักลอบผลิตน้ำดื่มดังกล่าวจริง โดยได้ซื้อขวดพลาสติกและฝาขวดมาจากโรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนน้ำดื่มได้ซื้อมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ แล้วนำมาบรรจุขวดเองในโรงงานที่ลักลอบผลิต ก่อนจะนำออกจำหน่ายให้กับร้านค้าต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง

སགྲུལ་ཏེ། ཞིང་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཅུང་ཟད་དར་ལ། ཕྱུགས་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་དར་བ། རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀའི་ས་ཆ་ཡོངས་པསྟེ། ཟུ་ཐོག ཙ་མདའ། ཚབམདོ། སྐེདགེ། མེ་ཏོག རྒྱལརོང། བསང་ཁོག ཚབཆ་སོགས་ཀྱི་སགྲུལ་རྒྱམས་ཡིན་ལ། ཡུལ་འདི་དག་གསོར་རིག་གཞུང་དུ་བསྟན་པའི་སྐམས་ས་ཚ་གདུང་ཆེ་བ་མཁྲིས་པའི་ཡུལ་ཞེས་པ་དེ་ཤས་ཆེ་བ་ཙམཡིན།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་རྒྱལ་དང་མཚམས། སྲོག་ཆགས་དང་སྐྱེ་དངོས་འཕྲུང་རྒྱལ་སོགས་གནའ་བསམ་ཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད་དེ། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། མཆོ་དེ་འཁོར་བ་ཞི་ཞིང་རབ་དུ་བསིལ། ། ཀོང་གི་ཆུ་བརླག་ཅེས་བྱའི་ཟོམས་སྡེ་བས། ། རུ་བཞི་ཆུ་ཡིས་གང་བ་དེ་རུ་ཐིམ། ། ཆུ་གཞན་དག་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཐིམ་པཡིས། ། བོད་ཁམས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་པོར་དོད། ། ཨང་འོས་སྐོར་གསུམ་ཤ་རྒྱུ་དེ་དགས་གྱང་། ། བར་གྱི་རུ་བཞི་སྟག་གཟིག་གཅན་གཟན་གྱིང་། ། སྐད་ཀྱི་སྐང་དྲུག་འདབ་ཆགས་ཐུབ་ཡིགྱིང་། ། ཞེས་དང་། སྟག་ཚང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་》ལས། ཤར་རྒྱ་ནག་དང་། ཁྱི་བཀྲ། ཤྲོན་རྒྱ་གར་དང་ཁ། ནུབ་ན་སྟག་སྟེ་དང་གཟིག་འཕན་གཉིས། བྱང་ན་ཁྱོམ་དང་གེ་སར་གཉིས། དབུས་ན་བོད་ཡུལ་གངས་ཀའི་ས་ཚད་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི། ས་མཐོ། རི་མང། གངས་ཆགས་ཆུ་བོ་ཐམས་ཅད་འདི་ནས་ཕྱིའི་མཐའ་རྣམས་ལ་འབབ་པའི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་བབྱས་ཤེས་ཡིན་པར་འདོད་དོ། ། འཛམ་བུ་གླིང་ན་སྒྲིས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁམས་ཆེ་ཚུང་བཅུ་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་འདོན་པ་ལྟ་ནི། རྒྱ་གར་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས། རྒྱ་ནག་ཅིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས། སྐྱ་གཟིག་ནོར་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས། ཁྱིམ་ཟས་བཀོད་འཇའ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས། བོད་ཡུལ་ཁ་ཅན་ཡོད་ཚད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ལྟོ་ཞེ། ཤ་ཟའི་རྒྱལ་ཁམས། ཁྱི་བཀྲ་ཤྲོན་རྒྱ་གར་ཁ་ཅན་ཡོད་ཚད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ས་མཚམས་ནི། སྲིད་པས་བཀོད་འཇའ་རྣོ་རིང་ཆེན་པོ་བཞི་ཡོད་དེ། ཤར་ཕྱོགས་རྒྱ་ནག་ཅིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ས་མཚམས་ནི། ཤིང

བོད་མི་བྱང་ཚུལ་ཀྱི་སྐོར་ལ་དུས་ཐྱིས་བཤད་སྐང་མི་འདུ་བ་ཁ་ཤས་བྱང་ཡོད་པ་ནི། བོད་རིགས་ནི་ཚང་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད་པ་དང་། ཤྲཱིའི་རྒྱས་གཏོགས་ཟེར་བ་དེ་རེད། དེ་ནི་དེང་སྐབས་ཀྱི་བོད་རིགས་འདིའི་ནང་དུ་མི་རིགས་གཉན་གྱི་རིགས་རྒྱས་འདེམས་ཡོད་པར་བཤད་པའི་ཚུལ་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པ་ལས། བོད་དུ་འགོ་བ་མི་ཡི་རིགས་ཐོག་མར་བྱང་ཚུལ་བཤད་པའི་སྐབས་མ་ཡིན་པ་ནི་བློ་ལྡན་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སོང་། རིགས་རིགས་ཀྱིས་བཅོམས་པའི་ཚེ་བོད་མིའི་རྒྱུད་ཀྱང་སྐོར་བཞིན་ཡོད་པ། ཞེས་པའི་མཐའ་དཔྱོད་《བོད་སྤྱི་རིགས་ཞིབ་འདྲུག》གི་དུས་དེབ་ཀུ་འགོད་པ་ལས། གནའ་རྩ་ནས་ཐོག་པའི་མི་རྒྱས་ཀྱི་དུས་ཚོད་ནི་ཤ་སྟོང་ནས་བརྒྱད་སྟོང་བར་དང་། ཁར་བའི་གནའ་ཤྲུབ་ཀྱི་གནའ་ལོ་ངོ་བཞི་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཡས་མས་ཤེགས་གི་ཡིན་པར་གསལ་བས་འདི་དག་ཚང་མས་བོད་སྤྱི་ལྟར་ན་ཐོག་མར་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཐོན་པ་ཡིན་པའི་རིགས་རྒྱུད་ཞིབ་རིགས་རྒྱུད་ཚད་ཐོག་ཁོ་ཚོ་ནི་དེང་སང་གི་བོད་རིགས་འདིའི་མེས་པོ་ཡིན་པའི་ཤ་སྟོད་ནས་ལྟེ་བ་ཁམས་ཀྱི་གནའ་ཤྲུལ་ཁ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པ་ལས། དཔལ་ཆེ་ཀ་ཤས་ཐུབ་ཤོག་རེ་བཅས་ཀྱི་དེ་བོའི་ཚེས་དང་། རྒྱ་མཚོའི་ཤ་ཁྲལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་གནའ་ཤྲུལ་ཁ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པ་ལས། ང་ཚོའི་བསམ་པར་གལ་ཏེ་ཞི་ཡོ་གཙང་པོས་གནའ་བོའི་ཞའེ་ཅིའི་མི་རིགས་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ་དང་། ཡིག་ཐྲ་ལ་རྟེ་དང་རྟེ་སྐེ་ལེ་སེ་གཙང་པོས་གནའ་བོའི་པ་པིས་ལུན་མི་རིགས་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ། ཚུ་བོ་གང་གྱས་གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་ཀྱི་མི་རིགས་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ། ཆུ་ཚུས་ཀྱ་ཤ་(རྒྱ་རིགས་)མི་རིགས་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ་བཅས་ཡིན་ན། ཡར་ཀླང་གཙང་པོས་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་མི་བྱེད་པ་གང་རེད་དམ།

ང་ཚོས་དེང་སང་གི་བོད་རིགས་དང་གནའ་བོའི་བོད་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་རིགས་ཀྱི་མེས་པོ་ནི་བོད་ར་ཁ་གས་ཐུང་བ་ཞིག་ལས་ཐྱི་སྐྱོགས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་པའི་ར་སྒོང་གོམ་གང་མདུན་སྐྱེས་ཀྱིས་བྱ་བཅས་འདོད་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་རེད།

གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ངག་རྒྱུན་དང་ཚད་ལྡན་ཀྱི་ཡིག་ཚང་དག་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྒེའུ་དང་བག་སྲིན་གཉིས་འདུ་སལ་བྱུང་བའི་མ་སྒེའུ་དེ་དག་ནི། ཡར་ཀླང་གཙང་པོའི་ཞེ་འགྲམ་སྟོག་ཁ་རྩེད་ཁུལ་གྱི་མཁོན་པོ་རེའི་བག་ཕུག་ཏུ་གནས་བཅས་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོའི་ཁ་ཤས་ཁུ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་ཚོའི་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡར་ཀླང་གཙང་པོའི་ཞོལ་ཁ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞ

ཟ་བའི་དུས་ཆེན་བཞི་ཡོའི་དབྱེ་སྤྱི་ལ་འདི་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་འདི་ལ་བགྱངས་ཚུགས་མི་འདུ་བ་དང་། ཡི་གེ་འཕྲོ་སྐང་སམི་འདུ་བཡོད་པ། དང་པོ་བགྱངས་ཚུགས་མི་འདུ་བ་ནི་སྐ་འབྲུ་སྦྱོང་བཞི་ལ། སེ་རྒྱ་སྟོང་སྐོང་བཞི་བགྱངས་སྤྱི་ལ་ཡོད་ཀྱང་སེ་དང་ཐྲུང་དང་། སྦ་རྣམས་དུས་ཚན་གཅིག རྒྱ་དང་། སྐ་རྣམས་དུས་ཚན་གཅིག སྐོང་དང་། འབྲུ་ཞེས་པ་དུས་ཚན་གཅིག་ཡིན་སྐབས་དོན་དུ་དུས་ཚན་བཞི་བུ་མ་འདུ་བ་མེད།

གཉིས་པ་ཡིག་འཕྲུལ་མི་འདུ་བ་ནི། སྟོང་དང་གདོང་གཉིས། བསེ་དང་སེ་གཉིས། སྦྲང་དང་དབྱ་གཉིས། འབྲུང་འགྲུ་གཉིས། རྒྱ་དང་དགུ་གཉིས། སྐ་དང་ཤ་གཉིས་བཅས་སྦྱང་ཡོད་པ་འདི་དག་དོན་གཅིག་ཏུ་སྡུད། 《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་མོ》ལས། དེའང་སྟོན་དང་པོ། ཡུལ་དམའ་ཁ་ཤུལ་གཡག་ཞུར་གྱི་ཐོང་ཁ་བྱ་བབ། སྤིད་པའི་རྒྱལ་བྱེད་གི་ཞེས་པ་ལ། བྱ་གསུམ་སྦྱང་བ། རྒྱ་བོད་ཧོར་[1]གསུམ་དུ་ཀྱེས་པའི། བོད་མིའྲིད་དོ་ཆེན་པོ་བྱ་བ་དེ་ལ། བྱ་དྲུག་སྦྱང་བ་ནི། དཔའ་འབྲུ་སྟོང་གསུམ་ཤུད་བཞི། །ནུ་བོ་དབས་བརྒའ་གཞིས་དང་དྲུག །བོད་ཀྱི་མི་རྒྱུད་དྲུག་པོ་དེས། །དམའ་ཁ་ཤུལ་ཡི་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། ཨ་མདོ་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། ཞང་ཞུང་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། ཧོར་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། ཞ་ལུ་ཡུལ་ན་ཡོད་པ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན།

1. **ཕྱ་ཅོ་སྟོང་གི་རྒྱུད་པ་དང་མངའ་ཁོངས་ནི།** བོད་མིའྲིད་དོ་ཆེན་པོ་ཉ་བའི་དཔེ་ཚུང་མ་རྣམས་ལ་རིམ་བཞིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་ཁྱེའུ་ཚང་ཚང་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་པ་དེ་དག་ནང་མ་འཚམས་པའི་སྐབས་སུ། ཡབ་ཁྲིད་དོ་བཅན་ཡོད་ཀྱི་ཤུལ་ནས་ཁྱེའུ་ཚང་ཚང་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་པའི་ཚེ། ཁོང་ཚོས་ཁྱེའུ་ཚང་ཚང་ཞིག་ལ་ཁྱེའུ་ཚང་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང

འབྲོམདང་ངོ་ཀོ་གཉིས། །ཆེ་དྲུག་བཅོན་ཀྱི་བཙུན་དྲུག་དེ། །སྒོམདང་སྒོམདང་ཚ་ཐོམགགསུམ། །ཞུག་པ་སྟོང་ཉེ་ཉེ་སྐ་གསུམ། །ཆེ་བཙུན་སྒེལམ་བཅུ་གཉིསཡིན། །ཞེས་གསལ་བའི་མཆེད་བཙུན་སྒེལམ་བཅུ་གཉིས་ནི། ཀྱི་རངས་པ། ཉེ། རེ་ཐོ། འབྲོམ། ངོ་ཀོ། སྒོམ། སྒོམ། ཚ་ཐོམ། ཞུགསཔ། སྟོང་ཉེ། ཉེ་སྐ་བཅསཔབཅུ་གཉིསཡོ་འདི་དག་ཡིན་ལ། འདི་ནམསནི་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ཀྱི་ཡུལ་ཐམས་བཅད་ལ་ཐོར་བྱུང་གནས་ཡོད་པ་འདུ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་ཞེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མདོ་ཁམས་རོང་ཆེན་བཅོ་བཀྲད་ཅེས་ཟེར་སོལ་ཡོད་དེ། རྒྱ་ཡུལ་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཡང་ཤར་ཡོ་ཞིག་ཀྱི་ཡུལ་ཡར་བའི་རྒྱང་ཁྲ་འཁྲུངས་ཞེས་འཁོད་པ་ལ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་དང་ཤར་ཞི་ཡན་དང་ཅོར་ཡོ་ཡན་ཀྱི་བར་སྐོར་འདི་ཚོ་ལ་ཡར་བཅོངཞེར་ཀྱིན་ཡོད་པར་འེས། བེ་དང་རི་ཐོ་གཞིས་རྒྱ་གར་དང་ཉེ་བའི་བོད་ཀྱི་ཤྲོ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པར་གཏོས། འབྲོམཤྲོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱང་དེའི་རྩྭསཡིན།

4. **རྒྱ་ཚ་སྐ་ཡི་སྐོར་ལ།** ཕྱུགསགཡང་མོའི་མཁལཚོལམ་ཞུ་བ། །རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་བྱ་རྒྱུད་ཡིན། །ཞེས་པའི་བྱིད་དོ་ཆེན་ཐོའི་བྱ་བའཞེ་པ་རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་རྩྭས་ལྷ་ས་ཆ་དེ་ཐོབ། དེའི་མངའ་ཁོངས་སུཆགསཔའི་ཐ་ཚ་ཐོ་ཐོབ། རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་རྩྭས་ཅེས་ཟེར། རྩྭསམཇོད་ལས། འ་ཞའི་ཡུལ་ཀྱི། ཐང་སྐ་ལ་ནས་ཤར་རྒྱ་རོང་བར་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཀུ་ཐ་ཁ་ཙེ་ཐོབ། རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་ཆེ་བྱུག་ཅེས་ཟེར། ཁོང་སྐ་ལ་ནས་ཤར་རྒྱ་རོང་བར་ཀྱི་ཡུལ་གྱི

གྲངས་ཀ་ཡང་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལས་མང་འ་རིས་མན་དང་། མདོ་ཁམས་ཡན་གྱི་ས་ཁྲལ་འདི་དག་ཏུ་བསྐལ་པ་ཡཐོག་ནས་འགོ་བ་མི་ཡི་རིགས་འཚོ་ཞིང་གནས་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཤེས་རིག་དང་ལག་རྩལ་གྱི་ཆུ་ཚད་ཀྱང་དུས་དེར་གཞིས་ཀྱིས་ཡག་པོ་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། སྤྱི་ལོ་1956ལོར་ནག་ཆུའི་ས་ཁྲལ་དུ་གནའ་བོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་རྣོ་ཚས་རྟིང་པ་རིགས་གཅིག་ཏུ་བཏང་། དེ་རྗེས་གཤའ་ལམ་དང་། དིང་རི། ཤན་ཚ། སྤུ་ཉེང་། སྲལ་མདོ། རྣམ་གྱིང་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ནས་རྣོ་ཚས་རྟིང་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་གནའ་རྩ་ས་རྣམས་པ་སྐྱ་ཚོགས་ཤིག་རྟེད་པར་བཏོགས་ནས་བོད་འདི་ར་ལོ་ངྲི་ཐུག་གི་གོང་དུ་རོང་འབྲོག་ཤེས་ཀའི་ཡུལ་དུ་མི་རྣམས་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་ངེས་ཏེ། འདི་ནས་ལོ་ངོ་ངྲི་ཐུག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་ཉིད་འབྲོག་གཤིས་ཀའི་ཡུལ་དུ་མི་རྣམས་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་ངེས་ཏེ། འདི་ནས་ལོ་ངོ་ངྲི་ཐུག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་རྩི་ཐང་འབྲོག་གཤིས་ཀའི་ཡུལ་དུ་མི་རྣམས་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་ངེས་ཏེ། འདི་ནས་ལོ་ངོ་ངྲི་ཐུག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་རྩི་ཐང་འབྲོག་གཤིས་ཀའི་ཡུལ་དུ་མི་རྣམས་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་ངེས་ཏེ། འདི་ནས་ལོ་ངོ་ངྲི་ཐུག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་ཉིད

དེང་དུས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་དམག་འདྲེན་པ། དུར་སྤྲ་བ། བག་མལེན་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་སྐོ་སྒེལ་བའི་ཡིག་ཚ་རྣམས་སུས་ངར་རྒྱས་ཚོས་ཡུགས་དང་འབེལ་བ་མེད་པའི་བོད་རང་གི་སྲོལ་རྩིང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་སྐོམ་འཛིང་བཅའ་ཚུགས་ཤིང་།

3. ཕྱི་སའི་ཆུ་གོང་གི་གནའ་ཐུལ། སྤྱི་ལོ་1984ལོར་ཕྱི་སའི་ཆུ་གོང་གནའ་ཤུལ་ནས་རྩེ་པའི་གནའ་ཐུལ་དེའི་རིགས་དང་དབྱེ་བ་ཤ་ཚམ་ཞན་ཞིག་རྒྱ་ཡིག་གི《བོད་སྡེངས་ཞིབ་འདྲུག》(1990ལའི་དེབ་4པ) ལས། གནའ་ཤུལ་དེ་ནི་ཕྱི་སྟོང་གི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་གོང་མཐའ་ཆུ་གོང་དུ་ཡོད་ལ། རྒྱ་མཚོའི་ངོས་མཐོ་སྤྱི་ཁྲི་སྟེང་བྱག་བརྒྱ་བརྒྱད་ཙུ་ཕྱག་ཙམ་ཡོད། གནའ་ཤུལ་ཀྱིས་ཁྲབ་པའི་རྒྱ་ཁྲོན་ཤ་ལམ་སྤྱི་གླ་བཞི་མཁྲི་གཅིག་ཕྱག་ཙམ་ཡོད་ལ། ཞེངས་འདེའ་སྡོག་འཙམ་པའི་ཤ་ཚམ་ཡིན། གནའ་ཤུལ་དེའི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་སྤྱི་ཁྲི་སྟེང་བཀྲ་ཤིས་ཐའི་ཚེ་རིང་ལགས་ཀྱི་གོང་མཐའ་ཆུ་གོང་དུ་ཡོད་ལ། རྒྱ་མཚོའི་རྩེ་ཕྱོགས་ཀྱི་གོང་མཐའ་ཁུ་ཚོན་ཤ་ལམ་སྤྱི་གླ་བཞི་མཁྲི་གཅིག་ཕྱག་ཙམ་ཡོད་ལ། ཞེངས་འདེའ་སྡོག་ཙམ་ཡིན།

གནའ་ཤུལ་དེའི་ནུབ་ཙུག་ཐོག་སུས་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ནས་དུར་ཁྲོད་ཅིག་གསར་དུ་རྙེད་པ་ལས་བམ་རོ་སུམ་ཙུ་ཕྱག་ཙམ་ཞེས་གསར་རབས་ཤོག

གཞན་ཡང་གནའ་ཤུལ་དེར་སངོང་ཆེན་པོ་བཙུ་ཕྱག་ཞེས་ཡོད་དེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་རྒྱས་ཁྲ་ཚད་ཡོད་ལ། དོང་གི་ནང་དུ་ཛ་ཚ་ཚ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་རུས་པ། རྩོ་ཆས་དང་རྩོ་དུམ་སོགས་ཡོད། གཞན་ཡང་ས་དོང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་ཐོ་ཤ་ཚམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཕལ་ཆེར་མེའི་སྐོར་ནས་ཡོད་ཅིང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོ་ཤ་ཚམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡང་ཐོན་ཡོད། གནའ་ཤུལ་ཀྱི་ས་ཁམས་ཤིན་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ

ནས་དེང་དུས་ཀྱི་སྦྱ་མེ་ཀུ་འཕྱུར་བའི་ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་དང་གཅིག་མཐུན་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་ལྷང་དང་རིགས་པ་སོགས་སྒྲབ་ཅེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པར། སྟོན་བྱེན་བོད་མི་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་བློ་རིག་ལ་དམའ་འབེབས་བྱེད་པ་འདི་ནི་འཕྲོན་མའི་འཚའ་གཏམ་དང་གཅིག་མཐུན་དུ་སྣང་།

སྤྱ་ཁྱིད་མི་ཀུ་འཕྱུར་བའི་ཚོ་རིམ་དེ་ཡང་ངལ་རྩོལ་བྱས་པ་རྒྱུད་དེ་རིམ་བཞིན་མི་ཀུ་ཕྱུར་པར་བཤད་ཡོད་ཅིང་། ང་ཚོས་སྤེའུ་མིར་འཕྱུར་བའི་ཚོ་རིམ་དེའང་སྒེལ་སྐྱས་ཤིང་ཏོག་ཟོས་པ་དང་། ཤེར་ཡོ་ཤུན་པ་དང་། ལོ་ཏོག་འཇེབས་པ་སོགས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ་བྱས་ནས་མིར་ཕྱུར་ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་དེ་ཁ་ཤས་བཞིན་ཡིན་ཏེ་ཕལ་ཆེར་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཁྱིད་པར་ཡོད་ཟེར་ན། དེ་ལྟར་ཐལ་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཚན་རིག་གི་དཔང་རྟགས་མང་ཉུང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཟེར་ན། མི་ཤོ་སྟོང་ཐུག་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དང་། ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་གཉིས་ཀ་ཚན་རིག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་ནས་མི་ཀུ་ཕྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཟེར་ན། དེ་ལྟར་སྐྱོན་མེད་དེ། མི་ཤོ་སྟོང་ཐུག་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དང་། ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་གཉིས་ཀ་ཚན་རིག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་ནས་ཆེ་ཆུང་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་དགོས་ན། དེ་ལྟར་ན་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འཛེལ་རྒྱས་གཏན་ནས་མེད་པར་འདོད་དགོས་ན། ཤ་སྟག་ལྟ་བུའི་ཚན་རིག་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་དགོས་ན། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་ཕྱིན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ

སྒེའུ་རྣམས་དཀའ་སྐག་ཆེ་བའི་འཚོ་བ་ལས་སྦོད་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ངལ་རྩོལ་བྱས་པས་མི་དུ་ཚུར་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་བཤད་ཡོད། ཡིན་ནའང་འདིའི་ནང་དུ་སྒེའུ་དང་བག་སྲིན་དེ་དག་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སྐུ་པ་ཉ་བཤད་པ་སོགས་ཚོས་ཡུགས་ཀྱི་ཤན་ཞུགས་པའི་ཤུག་པ་དང་བཅས་པ་ཡོད་ཀྱི་ཤན་ཞུགས་པའི་ཚུལ་མང་པོ་ཞེག་ཡོད་པ་འདི་དག་ནི། དེང་དུས་ཀྱི་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་སྟོན་ཐེག་ཆེན་ཆས་དེ་མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་གཏུགས་དགོས་པ་བཞིན་དུ། སྐབས་དེའི་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་སྟོན་ཐེག་ཆས་དེ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ལ་གཏུགས་དགོས་སྐབས་ཚུལ་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ནས་ནས་བཤད་ཡོད་པ་རེད།

གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ་ཚོས་རྒྱལ་ཁྲིས་སྲོང་ཁེ་བཙན་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་《བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ》ལས། སྒེལ་སྐོམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷིང་རྡེ་སྐྱེས། །ཁྱིམ་ཐབ་བྱས་ནས་འདོད་པ་སྤྱད་པ་ཡིས། །ཟླ་དགུ་ངོ་བཅུ་སོང་བའི་དུས་ཙ་ན། །ཕ་མ་གཉིས་ཀར་མི་འདུ་བྱ་ཞེས་སྐྱེས། །འགེང་བྱང་དམར་ལེབ་པ་མཉེག་མ་མེད། །ཤ་དམར་ཟ་ཞིང་ཁྲག་ནི་དོན་མོར་འཐུང་། །སྤྱོད་ལམ་མ་དག་འདུག་མི་ཚུགས། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་དུག་ལྔ་ཤས་ཆེ་བས། །དམུ་ཙོད་སུས་ཀྱང་འཐུལ་བར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ནས་ཆེར་སྐྱེས་མ་ནི་འགྱུ་བ། །ཕ་ཡིས་ལྷོ་ཕྱོགས་ནགས་མཐུ་ཆོགས་བསྐྱལ། །ཁ་གཅིག་སོང་ནས་ལྷ་ཉུ་ཕྱིན་པ་ན། །སྒེལ་མོ་ཆ་མས་དང་ཅིས་པས་ལྷ་ཁྲིས་སྲོང་བཙུ་ཙོག་ཏུ་འཕེལ། །དེ་ཆ་མས་གཅིག་ལ་གཅིག་ཅིས་མང་དུ་འཕེལ། །དུ་མར་འཕེལ་བས་སྐྱེང་ཕྱིས་ཕམ་ཚད་གང་། །དབྱར་དུས་ཉི་མས་ཚིག་ཅིང་ཆར་པས་གངས་དུ་འཕེལ། །དགུན་དུས་ཀ་བ་དང་ནི་ཤ་གངས་ཤིང་། །ཟས་དང་གོས་མེད་སྐྱལ་ཡིད་མི་བདེ། །ཕ་ཡིས་འགྲོ་ཚོགས་ཀུན་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བས། །ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ངུ་ཡིན་ཏེ་

《ཆོས་ནང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དང་པོར་གཅིག་སྤྱིའི་ཤེས་བཞིན་ཡོད། ཡུལ་གྱི་ཚེང་ལང་ཁྱིམ་ཚེའུ་ཞིག་ལས། བཙྫཻ་ཆ་མཐའ་གཅིག་ཡིན། དེ་ནས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཡང་ཡོད། ཐུགས་ཀར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཡོད། ཡུལ་གྱི་ཚེང་ལང་ཁྱིམ་ཚེའུ་ཞིག་ལས

ฯ๓๔ ๑๘๓। । ๒๙๕๓ ๓๕๓ ๒๙๖ ๒๙๓ ๓๕๓ ๓๕๓ ๓๕

ནི་མིའ་འབྲམ་ཕྲག་མང་པོ་དེ་ལྟར་བྱང་ཞེས་བཤད།

དུས་རབས་གསུམ་པ། འཕྲེ་བོ་ཀུ་ཡིད་དུས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་སྐབས་དེར་མིའི་ཤེས་རིག་ལ་ཐུབ་བའི་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོར་བྱུང་ཡོང་པར་གསལ་སྟེ། ལྷ་ཡིས་ཕན་པ་དང་འདྲ་ཡིས་གནོད་པའི་བསམ་བློ། ལྷ་མཚོད་དང་ཀུ་བསང་སོགས་ཚོགས་ལུགས་ཀྱི་བསམ་བློང་ཆེ་གཅིག་ཤེས་པ། རུ་དང་ནོར་སོགས་བདག་ཏུ་བཟུང་ནས་བེད་སྤྱོད་ཤེས་པ་བཅས་བྱུང་ཡོད་པར་གསལ། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ཀུ་ཡུལ་ན་ར་སེང་སྟོན་ཞེས་ཟེར། བཀའ་ཐང་སྔོ་ལྗང་ལས། ཀུ་ཡིཀྵབས་སུ། ཐུ་རུགས་ཀཱ་བྱ་ཆུ་ལ་སྤྱོད་པར་བྱུང་། ཞེས་པ་ཆུ་ཀཱ་བཟོས་ཏེ་ཆུ་ཡུར་དུ་དུང་ནས་ནས་ཆུའི་ནུས་པ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས།

དུས་རབས་བཞི་པ། གཙོད་སྤྱིན་བཙན་གྱི་དུས་ཟེར་ཞིང་། སྐབས་དེར་འཕྲོ་བ་མིའི་བར་ཕན་ཚུན་རོགས་རམ་དང་། གཙོད་པ་ཁེད་རེས་བྱ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་ལྟ་མཆོད་པ་དང་བཅའ་མའོས་བཏང་བ་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་དང་ཆོ་གა་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། མཆོད་ཆ་མདའ་གཞུ་སོགས་བཟོ་ཤེས་པའི་ཤེས་རིག་དང་ལག་ཆ་ལག་དང་བཅས་པར་བཤད། ཐུ་རུགས་གཅན་པོ་བཙན་པ་དེ་ནས་བྱུང་། ཞེས་པའི་དོན་ལ་བཅུགས་ཏེ། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་གདོང་ཁ་ཆེན་པོར་བྱུང་ཡོད་པ་གསལ། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་གདོང་དམར་བཙན་ཡུལ་ཞེས་ཟེར། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ལས་བཟང་ཡུལ་རྒྱན་མེད་ཅེས་ཟེར།

དུས་རབས་ལྔ་པ། སྤིན་པོས་དབང་བསྒྱུར་བྱས་པའི་དུས་ཟེར། དུས་དེར་འབྲུགས་རྩོད་དང་ཀུན་ཧགས་སྐུ་ཚབ་ཀྱི་ཁྲིའི་ཤེས་རིག་ལ་ཐུབ་མཁས་པ་ཆེ་ཞིང་། ཁྲིའི་ཤེས་རིག་ཏུ་ཡང་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཁྲི་ཐོག་བཅས་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་ཅེས་ཤེས་ཟེར། ཨ་ཡུག་ཨ་ཅེ་གུ་བཅས་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་ཁྲི་ཐོག་ཡོད་པར་ཅེས་ཤེས་ཟེར། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཁྲི་ཐོག་བཅས་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་ཅེས་ཤེས་ཟེར། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཁྲི་ཐོག་བཅས་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་ཅེས་ཤེས་ཟེར

སུམཚོ་རྒྱུན་དང་། ཧ་རྒྱུན་ལེགས་པོར་འདོ་གས་ཤིང་། ཀླུ་གར་རོལ་མོ་སོགས་ལ་དགའ་སྟོན་ལ་དགྱེས་པར་བཞད་པ་གཅིག་ཐུབ་ཟླུང་། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་བོད་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་ཅེས་ཟེར།

དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ནི། དེ་ལྟར་སྤྱི་ཚོགས་འཛེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་ནང་དུ་ཡུལ་ཀྲུ་སོས་ཚོ་པ་དང་དཔོན་ཁག་ཤུགས་ཆེན་པོར་ཚགས་ཏེ། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དབང་སྐྱེས་བྱེད་དཀའ་བའི་དུས་རིམ་ཞུགས་པས་དང་། ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག་གིས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེས་བྱེད་རྒྱའི་ནུས་ཤུགས་ཤན་སྐ། མཐར་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་སུ་གྱུར་ཅིང་དེ་དག་གིས་སོ་སོའི་ལུང་པ་ན་དབང་སྐྱེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ནི། 《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། 1 མཆེམས་ཡུལ་གྱུ་ཤུལ་ན། མཆེམས་རྡེ་ནི་གུ་ཡོད། བློན་པོ་སྐང་དང་དེང། 2 ཞང་ཞུང་ཡུལ་ན། རྒྱལ་པོའེགས་སྐྱ་ཤུར། ཟ་དང་ར་སངས་བློན། 3 མྱང་རོ་སྡོང་དཀར་ན། གཅང་རྡེ་སྡོང་དཀར། བློན་པོ་གནང་། 4 གནུབས་ཡུལ་ཁྱིང་དགུ་ན། སྐྱབས་རྡེ་དམེགས་པ། བློན་པོ་ཟེའུ་དང་འབྲོ། 5 ཤང་རོ་ཤན་པོར། ཚ་རྡམ་རྡེ་འབྲོམ། བློན་པོ་ཤེ་སྲང་གཞིས། 6 ཀྱི་རི་སྡུད་སྡོད་ན། རྡེ་ཟངས་པོ། བློན་པོ་ངམ་དང་འབྲོ། 7 ངམ་ཤོད་ཁྲ་སྐར། ཟིངས་རྡེ་ཁྲི་འཕང་གསུམ། བློན་མགར་དང་གཤན། 8 འོལ་ཕུ་སྤྱང་མཁར་དུ། ཟིང་རྡེ་ཐོག་ཟེའེ། བློན་པོ་རོག་དང་སྤྱས། 9 སྲིངས་ཡུལ་ཀྱི་རལ་གོང་དུ། བྱང་རྡེ་གོང་ནམ། བློན་པོ་ཐུ་ཀར། 10 ཀོང་ཡུལ་བྱེ་སྐར། ཀོང་རྡེ་དཀར་པོ། ཏུག་དང་མཁར་པ་བློན་པོ། 11 ཤང་ཡུལ་རྡམ་གསུམན། ཤང་བཙུན་སྤྱང་རྒྱལ། བློན་པོཕུག་དང་ངོ་རྡེ། 12 དུགས་ཡུལ་ཀྱུ་བཞི་ན། དུགས་རྡེ་མང་པོ་རྒྱལ། བློན་པོ་བྱང་སྐམ་གཤིས་བཅས་ཡུལ་ན་བློན་པོ་གང་ཡོད་གསལ་པོར་བཀོད་ཡོད་པའི་དག་རེད། 《བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ》ལས། ལྷ་རྟགས་ཕུག་དང་ཞེ་ཤད་ནས་བྱུང་། །ཞེས་སྐབས་དེའི་ཁྲད་ཚོས་ཐབ་མཁན་པར་གསུངས་འདུག་པ་ནི། དུས་དེ་ཙམ་དུ་བོན་གྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་པོ་ཆེ་ཞེས་པ་མངའ་རིས་ཡུ་ཅེང་གི་ཐུགས་དེར་འཁྲུངས་ནས་བོན་དང་ཤེས་རིག་མང་པོ་ཞིག་གསར་གཏོད་གནང། སྐུ་བ་ལྡ་ཕྱི་དང་། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞན། ས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་ཡོད་པ་གོང་འོག་བར་གསུམ་དུ་ཕྱག་དང་ཞེ་སའི་སྒོ་ལ་དར་ཆེ་ཤོས་སྤྲུངས་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པར་རེད།

དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པ་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་རྟག་པར་ཕན་ཚུན་དམག་ཧག་འབྲུག་རྩོད་ཀྱི་ལས་ལ་ཅམ་དྲགས་པས་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཞན་དུ་སོང་། དེ་དག་གི་ཁོངས་སུ་གཅིག་ཐུབ་ཟླུང་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་རི་རི་བཞིན་བྱིས་པ་ཞིག་མ་མཐོང་། སྐྱོགས་ཙམ་ཞིག་ཏུང་རྟོང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་ཚ་བ་བཀོད་པ་ལས། རྒྱལ་ཕྲན་ཡུལ་ཡུལ་ན། ཁང་ཁྱེ་རེ་ན་གན་སྟེ། རྒྱལ་ཕྲན་གྱི་བློན་པོ་བཀྱིད་པའི་རབས་ལས། 1 ཞང་ཞུང་ངར་པའི་རྡེ་བོ་ཡིག་སྐྱ་ཤུར། བློན་པོ་ཁྱུང་པོར་སངས་རྡེ་དང་། སྟོང་ལོམ་ཅོ་གཉིས། 2 སྤྱང་རོའི་སྡེད་ཀར་ན། རྡེ་ཙང་རྡེའི་ཐོད་ཀར། བློན་པོ་སུབ་བུ་དང་གནང་གཉིས། 3 ཡུལ་གནུབས་ཀྱི་ཤྲིང་དཀྱུ་ན། རྡེ་གནུབས་རྡེའི་ཁྲིད་པ། བློན་པོ་རྡེའུ་དང་གོ་གཉིས། 4 ཡུལ་སྤྱང་པོའི་ཤ་མས་པོ་ན། རྡེ་ལོ་ངམ་གྱི་བོམཚ། བློན་པོ་སྤྱ་དང་བྱེ་གཉིས། 5 ཡུལ་ཀྱི་རོའི་ཕྱང་སྟོན་ན། རྡེ་ཀྱི་རྡེའི་མང་པོ། བློན་པོ་ཤེའུ་དང་སྐྱ་གཉིས། 6 ཡུལ་ངས་པོའི་ཁྲ་གསུམ་ན། རྡེ་དཀྱུ་གྱིའི་ཟིང་པོ་རྡེ། བློན་པོ་མགར་དང་གཤན་གཉིས། 7 ཡུལ་དབྱེ་རོ་ཡུལ་

བཞི་ན། རྡེ་དབྱེ་རྡེའི་མཁར་པ། བློན་པོ་དོབོ་དང་རྩྭ་གཉིས། 8 ཡུལ་འོ་ཡུལ་གྱི་སྤྱང་ཀར་ན། རྡེ་འོ་རྡེའི་ཟིན་ཐང་ཚ། བློན་པོརྡོ་དང་དབའམགཉིས། 9 ཡུལ་རྡོག་ཡུལ་གྱི་སྤྱ་བཞི་ན། རྡེ་རྡོག་རྡེའི་ལ་བྲང་། བློན་པོ་སམར་དང་སྤྱང་ཀྱིས། 10 ཡུལ་ཀླུམ་རོའི་ཡ་སྒམ་ན། རྡེ་ནམ་པའི་བུ་གཤེང་ཀྱི། བློན་པོ་ཐུང་དང་སྤྲང་གཉིས། 11 ཡུལ་སྲིབས་ཡུལ་གྱི་ རལ་ མོ་གོང་ ན། རྡེ་དྲང་ རྡེའི་ རྡོལ་ ནམ། བློན་ པོ་ ཞུགས་ ཚམས་ དང་ དབྲད་ གཉིས། 12 ཡུལ་ཆོང་ལ་བྲེ་སྐར་ན། རྡེ་ཆོང་རྡེའི་ཀར་པོ། བློན་པོ་མཁར་པ་དང་ཕ་དྲུག་གཉིས། 13 ཡུལ་ཐུང་ཡུལ་གྱི་རྟ་གསུམ་ན། རྡེ་ཐུང་ཙུང་སྐང་རྒྱལ། བློན་པོ་འོ་ཟུ་དང་སྤྲགས་གཉིས། 14 ཡུལ་དཀར་ཀྱི་ཀྱུ་བཞི་ན། རྡེ་དཀར་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྲོག་ཟིན། བློན་པོ་ཕོ་གུ་དང་པོག་རོལ་གཉིས། 15 ཡུལ་མཆེམས་ཡུལ་གྱི་དགུའ་ཡུལ་ནའ། རྡེ་མཆེམས་རྡེའི་ནེའུ། བློན་པོ་དང་དང་དིང་དི་གཉིས། 16 ཡུལ་སུམ་ཡུལ་གྱི་ཡ་སུམ་ནའ། རྡེ་འབས་ལྷི་མང་ཀུ་ཏེ། བློན་པོ་ཆང་དང་གམ་གཉིས། 17 ཡུལ་འབྲོག་མོ་སྟམ་གསུམ་ནའ། རྡེ་སེ་རི་ཁྲི། བློན་པོ་སྐྱང་རེ་གནག བཅས། །དེ་ལྟར་ཀྲུ་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་བཞི་ཡུལ་ཀྱི་མིང་དང་ཀྲུ་བློན་ཀྱི་མཚན་ནས་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ་པ་ནི་ཡུལ་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་འདི་དག་དེང་དུས་ཀྱང་མཁྱེན་ལྡན་ཁ་ནས་བོན་པོ་ཤེས་རིག་དང་། དེ་ལྟར་ཕྲན་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ཡུལ་ཀྱི་མིང་དང་ཀྲུ་བློན་ཀྱི་ཚན་ཐོག་ལ་ཐུག་ཚོད་ཀྱི་ཡིག་ཚ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིས། བོད་དུ་ཡིག་འབྲི་བའི་སྲོལ་དེ་ཚོས་ཀྲུལ་སྲོང་བཙན་སྐབས་སུ་གཞི་རྩའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་ཐེངས་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཐོན་ཡོད་པ་ཡིས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཏུ་ཡིག་ཚ

ས་བཅད་གཉིས་པ། མངའ་མཛད་བཅུ་གཉིས་སྐབས་ཀྱི་ལྷི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ།

གཙིག དྲུས་རབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་དབུལ་ཕྱུག་གི་ཁྱད་པར་ཆུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེ་འབངས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཆུང་བའི་ཐོག་མམངའ་མཛད་གཙོད་སྦྱིན་ནག་པོ་ནས། རྒྱལ་ཕྲན་སེལ་མ་བཞི་བཅུའི་བར་ལོ་གྲངས་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོའི་རིང་གི་སྦྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་གང་འདྲ་ཞེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡིན་གསལ་པོར་བཤད་དགོ་འོན་ནའང་། གནའ་རབས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་སྔོན་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ཡིན་གསལ་པོར་བཤད་དགོ་འོན་ཀྱང་། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁང་ཞིང་ཆུང་བའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། རྒྱལ་ཕྲན་དེ་རྣམས་འཕྲལ་ཙམ་ཞིག་ཉི་ཤུ་ལོ་ཙམ་ཞིག་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ཡིན། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེང་བའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། རྒྱལ་ཕྲན་དེ་རྣམས་འཕྲལ་ཙམ་ཞིག་ཉི་ཤུ་ལོ་ཙམ་ཞིག་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ཡིན། ། ལེགས་ཉེས་མི་ཤོ་བཀྲིན་འབེབས་བཙོན་རར་འཛུག ། མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་པོས་རྟག་ཏུ་མནར་ཞིང་གཅེ། ། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་ཤེང་ལུས་ལ་ལྷུང་ལྟར་འབྲི། ། རྒྱ་གར་རྒྱལ་པོ་ལུག་ལ་སྦྱང་ལྟར་འཛད་བ། ། སྐྱ་གཟིག་རྒྱལ་པོ་བྱ་ཐྲུན་ཁྲ་ལྟར་རྒྱུ་རྒྱུག ། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་ཤེང་ལ་སྐྱ་ལྟར་འཚབ། ། ཅེས་སྨད་དོ། ། འཕགས་ཏུ་མི་ཐུབ་པོད་ལ་མགལ་གྲངས་ཤུང་། ། ཡུལ་གཞན་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ། ཤེས་སྐད་དོ། ། འཕགས་ཏུ་མི་ཐུབ་པོད་ལ་མགལ་གྲངས་ཤུང་། ། ཡུལ་གཞན་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ། ཀེ་སར་རྒྱལ་པོའི་ཤེང་ལ་སྐྱ་ལྟར་འཚབ། ། ཅེས་སྨད་དོ། ། འཕགས་ཏུ་མི་ཐུབ་པོད་ལ་མགལ་གྲངས་ཤུང་། ། ཡུལ་གཞན་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ། གཞའ་ཁྲིས་བཅད་པོ་བོད་ཡུལ་རྩེར་གཤེགས་ནས། ། བོད་འབངས་བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པར་མཛད་པ་ཡིན། ། ཞེས་སོགས་ལ་བརྟགས་ན། སྐབས་དེར་ཕྱི་ནང་གི་འབྲེལ་རྐྱེད་མང་པོ་ཞེས་ལ་བརྟགས་ན། སྐབས་དེར་ཕྱི་ནང་གི་འབྲེལ་རྐྱེད་མང་པོ་ཞེས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཐུབ་མཐའ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁག་ཙམ་ཞིག་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཆུང་ཞིང་། རྒྱ་ནག་ཡུལ་ཁག་ཆེ་ཤོས་ཀྱང་ཐང་ཀ་ཤི་ཁྲི་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལས། བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་ཆེད་དང་ཆེད་སྐུས་ཀྱི་གནའ་ཇ་སོགས་ཀྱི་དཔལ་ལྡན་ཤིང་ཁྲིའི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། དཔལ་ལྡན་ཤིང་ཁྲིའི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། ཁ་ཅིག་ཁོ་ཚོ་ཐུབ་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོ་ཐུབ་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཐུབ་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནི་ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱ

ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཀྱི་ནམ་པ་དེ་རགས་ཙམ་མངོན་གྱབ།

2. **ཤེས་རིག་ལག་རྩལ་སྐོར་**ལ། དེ་ཡུར་དུས་ཡུན་རིང་པོར་དཀའ་ངལ་ཀྱི་འཚོ་བ་བརྒྱུད་མར་བྱང་བའི་གོ་སེམས་དང་། དུས་རྒྱུན་ཀྱི་ལས་ཀའི་ཚད་ཟུངས་བཟུང་ནས་ཐེག་བསམ་བློ་ལག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཐུབ་པའི་ཚེ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ། ཕྱི་ནས་ཤེས་རིག་ཁྱབ་ཅིང་ཐུབ་པའི་ཚེ་ཡང་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ།

《ལེགས་བཤད་རིན་ཆེའི་གཏེར་མཛོད་》ལས། ཚལ་ཡིན་རྒྱལ་པོ་ཤིང་ཚ་ཟྱི་བའི་ཚེ། རྒྱ་བའི་དང་པོ་དཔྱིད་ར་བ་མེ་སྐག་གི་ཟླ་བ། ཞག་གི་སྐྱིང་པོ་ཆེས་བཅོ་ལྔ། དུས་ཚོད་ཀྱི་དང་པོ་ནམ་ལང་སར། སྐར་མའི་དམ་པ་རྒྱལ་གྱི་རྟ་གོང་ལ་སྐུ་བཤུམས། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་བོན་གྱི་ཚ་ཙི་རིང་བའི་བསྐུན་ཚེས་ཤེག་ལས། ཤིང་ཟྱི་གཅིག་ཀ་ཀར་སྐག་ཟླ་བའི། །ཡར་ཆེས་བཅོ་ལྔའི་དུས་བཟང་ཉིན། །གཟུགས་སྐུའི་མཚན་དང་ལྡན་པ་ཞེས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ཡོད་དང་། མཁས་དབང་ནམ་མཁའ་ནོར་བུའི་《ཞང་བོད་ཚ་རྒྱས་ཀྱི་སེའི་འོད་སྣང་》ལས། སྤྱི་སྡོམ་1917ཚའི་ཤིང་ཟྱི་གཅིག་ཀཀར་ལ་བཞི་བཅས་བཞེད།

འབྲུངས་པའི་ཡུལ་ནི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡི་མགོ་ གང་ས་ཀྱི་སེའི་མདུན། མཚོ་མ་ཕམ་གྱི་འགྲམ། ཞང་ཞུང་བོ་ལཚོ་ལུང་ཅིང་ཞེས་པ། དེང་དུས་སྟོང་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཐུ་རདས་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཐོང་ཙན་སྒམ་པོ་ལྟ་བུ་ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ་ཁྱིམ་ཐབ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཐུ་རདས་ཀྱི་ཁྱུ་ཐུང་ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པས་གསལ། གཞོན་ནུའི་དུས་ནས་བློ་ཁྱུ་ཐུང་ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ་ཁྱུ་ཐུང་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ཞིང་།

ন্যনাদ্যনাক্তিঘনাস্তুদ্ভব-কাষ-ষ্টিবন্ধ-দাদাস্তুমাং। । অঘনা-দ্যুদ্ভব-প্তুদ-ঘু-ঞ্জীঘ্না-দঘ্নিঘ্ন-দ্যুদ্ভি-দাদ্ভ-ন্যুদ্ভ-দাদ্ভ-ন্যুদ্ভ-দাদ্ভ-ন্যুদ্ভ

ঢ়ৰ্ণন্.ৰ্ঞ্ৰৰ্ন্ন.ৰ্ন্নৰ্ন্ন.ৰ্ন্ন্ৰৰ্ন্ন.ৰ্ন্ন্ৰৰ্ন্ন.ৰ্ন্ন্ৰ

ཕབ་ཀོང་ཁ་བྱེད་དུ་ཁེ་ཀ། རྒྱ་ཡང་དང་ཆོས་སྐྱབས་ཀྱི་ཚེས་ཀ་ཤེས་ཀ་ཡིན་པས། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས་ཀ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོས་ཀྱི

40 ꠸꠸ | ꠇꠤꠝ ꠛꠞ ꠘꠣꠉꠤ ꠇꠤꠝ ꠘꠣꠉꠤ ꠇꠤꠝ ꠘꠣꠉꠤ ꠇꠤꠝ

དང་། 《དཔྱད་འབྲུམ་ཁྲ་ཚོ》《ཚད་འབྲུམ་ནག་པོ》《སྐན་འབྲུམ་དཀར་པོ》སོགས་བོན་དང་རིག་གནས་སྐོར་གྱི་པུ་སྟེ་མང་པོར་བྱུང་ཡོད། གཞན་ཡང《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དང་། 《ཀུང་ཧོང་ཡིག་ཆེང》བཅས་ལ་འཁོད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་རྩམས་ཀྱི་རྒྱལ་སའི་མིང་དང་། རྒྱལ་བྱོན་གྱི་མཚན་བཅས་གསལ་པོར་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་དག་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཞིག་ནས་ཡིག་ཆ་ཉུང་ཤོས་ཡིན་པས་ངེས།

3. **བྱ་ཁྱས་མོ་ཡི་སྐོར**་ལ། དེང་དུས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཀྱི་ནང་དུ་ཉ་ཅང་དར་ཞིང་ཤིག་ཅིག་འབྱང་འགྱུར་གྱི་དོན་རྣམས་བརྒྱ་དགོས་ཚེ། དོན་དེ་རང་ཉིད་བྱོ་སྤྱོས་ཀྱི་རྩལ་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོས་རྩི་ལམ་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཚུར་ཁྱབ་ཅིང་ཐུབ་པ་དེ་ལ་མོ་འདེ་བས་ཞིས་ཆགས་སྣང་སྟེ་ཚོགས་ཤིག་བྱེད་པ་དེ་ལ་མོ་འདེ་བས་ཞིས་ཟེར། འདི་ནི་བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་ནས་མི་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་དུ་དཀའ་ངལ་དང་འཇིགས་སྐུག་སྟ་ཚོགས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། དེ་སེལ་བའི་ཐབས་སུརིག་པ་གཞན་གྱིས་རྩུགས་པའི་ཚོ་ན། བློ་ཕྱོགས་ལྟ་བཅོལ་ཏེ་བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ལ་ཞུགས་བའི་གདོད་མའི་ཤེས་རིག་ཅིག་ཡིན་ལ། དེང་དུས་ཕལ་ཆེར་ཀྱིས་རྩོངས་དང་། ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅིག་ཡིན་པས།

གང་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བྱུང་རྒྱུ་བའི་མི་རིགས་དེའི་ཤེས་རིག་ཅིག་ཡིན་སྟབས། ང་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འདྲུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་འདི་དག་ལའང་ངེས་པར་དུ་ཞིབ་འདྲུག་བྱེད་དགོས་པའི་ཆེ་ན། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དག་ལའང་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱི་ལོ་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་དག་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཞིག་ནས་ཚེ་ཚེའི་དག་ཅིང་ཁ་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན།

4. **ཡེ་རྩེ་སྨོན་བའི་རྩི་ལམ**། 《ཞང་བོད་ལོ་རྒྱུས་རྩོམ་བྱའི་མེ་ཏོག》ལས། ཡེ་རྩེ་སྨོན་པའི་རྩིལ་ལམ་ཞེས་པ་དེ་ནི་རྩིལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐོག་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཏུ་ཤུལ་ཤེས་པའི་ཐབས་ཤེག་སྟེ་དེ་ནི་རྨ་བ་ཤ་གང་དུས་ལྟ་བུའམ་གཟའ་སྐར་གྱི་འདུ་འཕྲོད་བཟང་བའི་དུས་ཚེན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་རྩིལ་ལམ་སྒྲུག་པ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན། རྩིལ་གནས་པོར་འབྱང་བ་དང་། རྩིལ་ལམ་དང་བསྡུར་བ་སོགས་ཀྱི་ཐབས་ཤུལ་མི་འདྲ་བ་ཅི་རིགས་ཤེག་སྟེ་ཡོད་པ་དེའི་རིགས་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

ཚོར་སིབྲུལི་ཡའི་གཤེགས་གནས་མི་རིགས་ཚོ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་བཞི་བཅུ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཞིག་ནི། རྩིལ་ལ་ཀྱི་དུས་ཞེས་བྱ་བ་དེ་རེད། ཁོ་ཚོས་རྩི་ལམ་ལ་ཁོ་ཚོའི་ཤེས་རིག་གི་གཞི་རྟེན་འདྲ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་པ་དེ་ལ་དཔྱད་ན་གནའ་བོའི་ཞབས་ཏོག་བྱེད་པ་རེད། ཡེ་རྩེ་སྨོན་པའི་རྩིལ་ཞེས་གནད་གལ་ཆེན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་བཙིས་ཡོད་པ་དེས། ཞང་ཞུང་གི་ཤེས་རིག་དེ་ཆེས་རྩིང་མའི་ནང་ནས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ངེས་པའང་ཤྲུགས་ཀྱིས་སྟོན་ཏུབ་ཡོད།

ཡེ་དབང་ཤེའི་བཀའ་བབ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི། ཕུར་ལྷེ་སོགས་ཕྱི་ཤེ་ཞིག་གམ། ཡང་ན་ཤིན་ཏུ་བཀའ་གཅན་བའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཤ་ཀི་མུ་ལྷེར། ཀུ་ཏྲི་མང་ཀེ། གེ་ཁོད་ཆ་མེས་ཀྱི་གཙོས་པའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ཡིན། དེའི་སྒོ་ལ་ཉ་མེས་ཤེ་ཞིག་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། ཤ་ཀི་མུ་ལྷེར་ཞེས་པ་ནི་ཤ་ཀི་ཡུལ་གྱི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཤ་ཀི་ཡུལ་ཁོ་ནའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཤ་ཀི་ཡུལ་ནི་ཤ་ཀི་ཡུལ་ཁོ་ནའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཤ་ཀི་ཡུལ་ཁོ་ནའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཤ་ཀི་ཡུལ་ཁོ་ནའི་ཤེ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན།

དུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་པ་སྟང་མོའི་རིག་པ་འདི་ཉེད་དུས་རབས་རིམ་བྱང་གི་ནང་དུ་སོ་སོའི་བློ་ཡི་འཛམ་སྟང་མི་འདུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གསར་ཀྱི་དང་ཡང་རྒྱས་བྱང་སྟེ། དེང་དུས་ཀྱང་ཞིང་འཛོག་གི་སྐབས་ཅིག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན།

5. **སྟང་མཚོང་རྩིས་ཀྱི་སྐོར**། སྤྱི་ནས་ཐོས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་དེ་མོ་ལུང་དང་གྲངས་ཐོས་ཙམ་ལ་མི་ཞེམས་པར་བྱ་དངོས་ཐབམས་ཅད་ལ་དཔྱད་པ་འདྲུག་པའི་ཐབས་ཀྱི་རིག་ལ་ཞེས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དཔེར་ན། བློ་མས་ཆོས་གསུངས་ཐོས། དཔོན་སློབ་བཀའ་གནང་བཞིས། ཕྱག་ཚེས་ཆོས་ཐོས། དབུལ་ཚེས་ཁྱོ་སྐྱོང་ཐོས་སོགས་བྱ་བ་ཆེ་ཐུབ་འདྲུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། འདི་ཡང་ཐོས་པ་ཙམ་ལ་ཞེན་ནས་ཐོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཐོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ།

རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚོར་ཀྱི་རིགས་པའི་དགེ་ལ་ཟེར།

གླང་ཁམ་ལྷོ་བའི་གླིང་སྐོར་ཞེས་པགྲིས་པ་འཇིག་རྟེན་འདི་ཁོང་ཆོ་དགུའི་ཁོངས་སུ་སྐྱེ་བ་དགུ་བཞོད་པ་དང་། ཐུགས་མཚམས་བརྒྱད་དུ་གྲུབ་ཁ་བརྒྱད་བཞོད་དེ་ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་དང་། བཙོ་བྱའི་ཁམས་རྣམས་ཕན་ཚུན་སྐྱབ་ཀེ་ལེགས་ཞེས་བྱོན་པའི་རིགས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།

འབྱུང་བ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་འབྱུང་བའི་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་དང་། ནམ་ཟླ་དུས་བཞི། གཟའ་སྐར་གྱི་གནས་སྐབས་ཚད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིས་ཀྱང་ཞེས་པ་དང་། ནང་བཙུད་ལེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་འདུ་བ་འཕེལ་ཟད་འཕྲུགས་ཀྱི་ཚུལ་ལས་ཀྱང་ཅི་རིགས་ཤིག་འཇིག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟོན་པའི་ཤེས་རིག་ཅེས་པ་དེད།

དུ་ཞག་རྐེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོར་ཞེས་པ་ནི་མི་རྣམས་ཐོག་ཨར་འཇིག་རྟེན་འདིར་སྐྱེ་བར་སྐབས་ཀྱི་ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་ཀྱི་འབྱུང་ཁམས་སོ་སོའི་གནས་ལུགས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་འདིར་ཉེ་ཆུང་ཚེ་ཞི་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ་ཚེ་བཅད་པ་དང་། སོ་སོའི་འབྱུང་ཁམས་རྣམས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཁམས་ཀྱི་ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་ཀྱི་ཚོར་བ་དེ་ཚེ་ཞི་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ་ཚེ་བཅད་པ་དང་།

སྟོང་རྒྱུད་མཐུ་ཆེན་ལ་བརྒྱུད། དེ་ནས་ཀྱིམ་ཚ་རྩ་ཆུང་ལ་བརྒྱུད། དེ་ནས་བན་དེ་མི་བདུན་ལ་བརྒྱུད་དེ་ཚེས་སུ་བསྒྲུབ་སྐབས། དཔེ་ཚམེ་ལ་བསྲེག་པའི་གྲབས་བྱས་དུས། བོན་པོ་མི་བདུན་ཀྱིས་ཁྱེར་ནས་གཙང་སྟོང་ཉེ་མ་གཡུང་དྲུང་གི་གསང་ཕུག་ཏུ་སྦས། ཕྱིས་དུས་ལ་བབ་ཙམ་ན། གཙང་གི་གཤེན་པོ་བྱ་འཚོ་སྲིད་པའི་རྒྱལ་པོས་ཞེས་བསུགས་ཏེ་ཁ་ཤས་ཁ་ཅིག་ཏུ་སྦས། རྩེའུ་མཁས་པ་དཔལ་ཆེན་ལ་གདམས་པའོ། །བསྟན་པའི་གསལ་ཁྱེད་ཀྱམ་ཡུལ་ཀྱི་བཙུན་པ་དྲུང་སུ་ཉི་ཁེར་ཀྱིས་བཀྱིས་པ་སཀྱ་ཇཡ་རྒྱུ། ཞེས་གསལ་བ་ལ་བརྟགས་ན་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་མཐོང་སྟེ། བན་བོན་འགལ་བའི་སྐབས་སུ་དེའི་ཆ་བརྒྱུད་བའང་། གཙང་སྟོང་ཁྱེ་མ་གཡུང་དྲུང་གི་བྲག་ཕུག་ཏུ་སྦས་པ་གསལ་བའི་དགེ་སྐབས་ཀྱི་ཉེན་ཀ་ཁྱུང་བ་དང་། གཙང་སྟོང་ཁྱེ་མ་གཡུང་དྲུང་གི་བྲག་ཕུག་ཏུ་སྦས་པ་གསལ་བའི་ཆ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཉེན་ཀ་ཁྱུང་བ་དང་། གཙང་སྟོང་ཁྱེ་མ་གཡུང་དྲུང་གི་བྲག་ཕུག་ཏུ་སྦས་པ་གསལ་བའི་ཆ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཉེན་ཀ་ཁྱུང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གཞུང་འཁྲབ་ཀྱི་ཚེ་ཁ་ཤས་ཅིག་ཏུ་རྩོམ་པ་པོ་སྤུ་ཡིན་པའི་ངོར་སྐྱེས་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད། ཁ་ཅིག་གིས་གཉུ་རེ་མ་ཡིན་པར་བཤད། མང་ཤོས་ཤེགས་གིས་གཡུ་ཐོག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པར་བཤད་པ་ཙམ་ལས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྩོམ་པ་པོ་སྤུ་ཡིན་པའི་ངོར་སྐྱེས་ཀྱི་ཡིན་པར་བཤད། མང་ཤོས་ཤེགས་གིས་གཡུ་ཐོག་མ་རྣེའུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་འདི་ཙམ་དུ་ཟད།

སྟོན་གྱི་དུས་སྐྱབས་ཚ་འདི་དག་ཤེན་ཏུ་མཐོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཤེས་བྱེད་གཞན་ཞིག་ནི། ཐུབ་བཀྲན་ཚེས་ཀྱི་ཉ་སོོམ་སྟོང་གི་ཐུགས་དམ་ལྟར་ནམ་མཁའ་ལྟེ་གྲངས་ཡུགས་ཙམ་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཡང་ཡང་བྱོན་པ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཚོ་ཡང་

ལེའུ་གསུམ་པ། སྒུ་རྒྱལ་གྱི་དུས་རབས།
སྐྱེ་ཤིའི་སྡོན་360 – སྐྱེ་ཤི་629བར།

ས་བཅད་དང་བོ། སྒུ་རྒྱལ་ཁོག་མར་བྱུང་ཚུལ།

དེ་ལྟར་ཆོང་ལྷན་དུས་ཀྱི་ཡོལ་ངང་དུ་བཞག་གཡོག་བདག་པོའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཙུ་གཉིས་སུ་ཤིས། དེ་ཡང་ཡུལ་གྱུ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། གོང་སྟེ་ཁ་འཕོར་བའི་སྐྱབས་རིམ་བཞིན་ལུང་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་འཕོག་རེ་ཙམ་ཕྲན་སིལ་མ་བཞི་བཙུའི་བར་དུ་སིལ་བུར་འཕོར་ཡོད་ནའང་། གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་སྒུ་རང་སུ་འཁྱངས་ཏེ་སྐུ་ཉིད་ནར་སོན་པ་དང་རྒྱལ་ཕྲན་ཤར་ཕོ་ཞིག་གི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཤིང་སྐོལ་མོ་རྣམས་ཀྱང་ཏུ་བཞེས་ཏེ་གཉེན་གྱི་འབྲེལ་ལམ་བཙུགས་པ་དང་། དུས་མཚུངས་སུ་བོད་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་མང་པོ་ཞིག་འཚད་སྤེལ་གནང་སྟེ་མཛའ་མཐུན་གྱི་འབྲེལ་ལམ་རྒྱ་ཡངས་པོར་བསྐྲིད་པའི་སྟབས་ཡིན། བོད་ཡུལ་གྱུན་ཏུ་བོན་གྱི་གཞུང་དང་རིག་གནས་པ་དང་ཞིན་ཡོད་པ་དང་། བྱ་བགང་ཞིག་སྒུབ་ཀྱང་ལས་འབྲས་བཟོ་སྟུང་ཁེད་ཅིང་ཤུ་འདྲེས་ཐབ་གཏོད་གཏོང་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཆེན་པོར་བྱས་ཏེ་ཤ་མཆོད་ཅིང་འདེ་བཀར་བའི་སྒོལ་དེ་ཐུན་མོང་ཅན་དུ་ཆགས།

སྐབས་དེར་སྤུ་བོའི་ཡུལ་དུ་སྐྱིས་པའི་ཨུ་ཅ་བའི་མི་ཞིག་སྤྱང་ཁྱོ་བཟང་པོ་ཞིག་གིས་སྟོང་བས་གཞན་གྱིས་འགྲུབ་རྒྱུ་ཐུབ་བ་དེ། ཁོ་ཤེས་རྒྱུད་ཁྱོ་ཤས་པའི་ཨུ་ཅ་ཉུ་བའི་མི་ཞིག་ཐུང་བ་དེ། ཉིན་སྟོང་བས་གཞན་གྱིས་འགྲུབ་རྒྱུ་ཐུབ་ཀྱང་ཁོ་ཤེས་ཐུབ་ཅིང་ཁྱིམ་ཚང་ཐམ་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཡུལ་ཡར་ཁྱུང་དུ་ཕེབས། སྤུ་མཁར་ཡུམ་བུ་ཁྲ་སྐང་བཙོགས། སྟོང་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་ཕྲན་ཆ་མས་ཕྱུད་པའི་རྒྱལ་ཕྲན་ཕལ་ཆེར་དབང་དུ་བསྡུར་ཏེ་སྤུ་རྒྱལ་ཁབ་ཡོད་ཅིང་ཁོ་ཤེས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚོ་ལ་ཡང་ཐོག་མར་སྡུར་བའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ཡིན།

དེ་ནས་བཟུང་ཞང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ལུ་ཆགས། ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་གོང་དུ་སྡུར་བའི་རྒྱལ་ཕྲན་མ་བཞི་བཙུའི་ནང་ཚན་དུ། སྟོང་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་སྡུར་བའི་རྒྱལ་ཕྲན་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་སྒུ་རང་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་ཞི་བདེ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཡོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཡོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན། ཡོ་ཞེས་ཀྱ

ꠇꠞꠋꠣꠞꠋꠣꠞꠋꠣꠞꠋꠣꠞ

གཉིས། གཅའ་ཁྱི་བཅོན་པོ་བྱང་བའི་དུས་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར།

རྒྱལ་པོ་གཅའ་ཁྱི་བཅོན་པོ་བྱང་བའི་དུས་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་བྱང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས། 《བསྟན་རྩིས་ཀུན་བཏུས》ཀྱི་རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་པའི་སྡུམ་པ་མཁན་པོའི་བཞེད་པ་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རབས་དང་མཐུན་སྟངས་ཆེ་ཤོས་སྤུམཔོང་སྟེ། དེ་ནི་སྤྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་417པའི་ཤིང་ཁྱི་ལོར་ཡིན་ཞིང་། བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མས་ཁོགས་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཚང་སྐྱེང་པ་དག་ལས། རྒྱལ་པོ་གཅའ་ཁྱི་བཅོན་པོའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲངས་དེ་རྒྱ་གར་ལ་གཏུགས་ནས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱི་བོའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཀོ་སར་ལའི་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། བོད་སར་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། གཏུམ་པོ་རབ་སྐང་གི་བུ་ཤར་པའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་བཅས་གདུང་རྒྱུད་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་བྱང་ཡོད་པ། དཔེར་ན་ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྒྲིན་པོ་སྤྲུང་རྩིའི་བཅུད》ལས། ལ་ལ་ན་རེ། འདི་ནི་རྒྱ་གར་ཡུལ་བདུན་ནས་ཚད་དེ་མ་གཏོགས་རྒྱའི་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱི་བོའི་བུ་མ་སྐྱེས་དགུ་ལ་བྱང་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཕལ་ཆེར་བཅོ་ལྔ་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་བུ་གཞོན་ནུ་འཚར་བྱེད། དེའི་བུ་སྤྲོས་མཆོག་དང་སྤྲོས་ཆུང་ངོ། །སྤྲོས་ཆུང་ལ་སྲས་ལྔ་ཡོད་པའི་ལྔ་ཚིགས་མཚན་དང་ལྡན་པ་བྱམ་ཟེ་མཚན་མཁན་ལ་བསྟན་པས། མཁན་པོས་མཚན་འབྱུལ་ཏེ་འདི་མཆེད་པ་ངན་པས་སྐྱེགས་ན་བཟང་ཟེར་ནས་གཡོག་བདུན་དང་བཅས་སྐྱེགས་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ་ཡང་མ་ཡིན། ཞེས་གཞན་ལུགས་དགག་པའི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱི་བོ་ནས་བཙོས་པའི་མི་རབས་ལྔ་པའི་སྐབས་སུ་གཤའ་ཁྱི་བཅོན་པོ་བྱང་ཡོད་པ་གསལ་བ་དང་། ཡང་རང་ལུགས་བཞག་པའི་སྐབས་སུ། འོ་ན་གང་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཞལ་ནས། འདི་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་བོད་ས་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ལ། སྲས་རྒྱལ་པོ་ཤར་པའོ། །དེ་ལ་སྲས་གཉིས་བྱང་བའི་ནུ་བོའི་རྒྱུད་ལ། བཙུན་མོ་དན་པ་ལ་སྲས་ཤིག་བཅོས་ཏེ། ཕུ་བོ་མིག་བྱ་མིག་ལྟར་མགྲིས་ཡར་འགེལ་པ། དཔྱལ་བའི་དབྱེ་ཚེ་བ། གཡུ་ཡི་སྨིན་མ་ཡོད་པ་སོགས་གཅའ་ཁྱི་བཅོན་པོ་རྒྱུད་ཚུལ་གྱི་ཁྱེའུ་ཚང་ལ་ཐུག་ཏུ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཀོ་སར་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། བོད་སར་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་བཅས་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་བཅས་གཞི་པ་ཙམ་ཞིག་ན་རྒྱལ་པོ་གཅའ་ཁྱི་བཅོན་པོ་བྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡང་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྒྲིན་པོ་སྤྲུང་རྩིའི་བཅུད》ལས་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་ཞི་མོའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་ཡིན་ཏེ།

བསྟུལནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤུ་རྒྱལ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ། སྤུ་གཤེན[1]ནམ་སྤུ་སྲུང་དུ་བོན་པོ་མཆེ་མི་སྣ་རྒྱལ་དང་། ཅོ་མི་ཕྱག་གར་གཉིས་ཀྱིས་བྱས། བོད་དུ་དབང་བསྡུར་བྱེད་པའི་དབོན་པོ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ་བའི་སྒོལ་ཐོག་མར་བྱུང་། ཉེའུ་ཇོ་སྲས་ཀྱིས་མཇད་པའི《ཉེའུ་ཆོས་འབྱུང་》དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྤུ་མཁར་ཕྱིང་བ་སྟག་རྩེར་ཕེབས་ནས་ལས་ཚན་ཀྱི་ཐྲིག་གཞི་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་ཚུལ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ། ཡིག་ཚང་སྡེ་དགུ་དང་དཔའ་མཚན་རྣམས་བརྒྱད་ཀྱི་བཀའ་རིམ་པར་གནང་སྟེ་མཐའ་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ལས་ཀྱང་དམྱ་བསྟས། གནམ་སྐུག་སྐུག་གམ་སྐུ་ཚོ་བཟའ་ཉ་བ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ནས་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཕྲུངས། སྲས་ཀྱིས་ཆིབས་ཀ་ཐུབ་ཙམ་ནས་ཡབ་གནམ་རྡུ་གཤེགས་སོ། །

དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོའི་མཚན་བཞེས་པ་དང་། ཁབ་བཞེས་ཏེ་སྲས་འཕྲུངས་པ་དང་། ལས་ཚན་དང་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་ནི་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་ཚེ་སྦྱད་ཙམ་ལ་ཡིན་པར་དེས་ཏེ། དང་པོ་སྤུ་བོའི་ཡུལ་དུ་ཡུལ་དབོན་དང་མ་མཐུན་པར་འཐབ་རྩོད་བྱས་པ་དང་། དེ་ནས་བོད་དུ་ཡོང་ནས་བོད་ཡུལ་དབུས་གཙང་གི་ས་ཁུལ་ཐམས་ཅད་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་ཀྱང་། གཉེགས་ཞེས་པ་ལ་བརྟགས་ན། བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོའི་མཚན་སྐྱེ་བཞེས་རྩེ་ས་སྲུས་སྐྱར་ཡང་སྤུ་མཚོ་བཟའ་ཁུ་བཞེས་ཏེ་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཕྲུངས་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། གྲུ་གོ་བོད་རིག་པའི་ཞེན་ཐུབ་བཞེས་ཏེ་ཁ་ཐེག་ཀྱི་གསལ་ཁྲིད་ཀྱིས་ཡིག་ཚང་དགུ་པ་དེ་ཡང་དོན་འབྲི་བ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཐེག་ཆེན་ཐེག་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཁྱད་པར་དུ་སྲས་ཀྱི་ཚེའམ་ཁ་ཐེག་ཀྱི་ཚེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ལྷག་པར་དུ་སྲས་ཀྱི་ཚེ་ཆུ་ཤིང་ཁ་ཐེག་ཏུ་ཕེབས་པ་ནི་མི་ཉམས་པ་དཀོན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཚེ་ཕྱི་ལོ་དགུ་བཅུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཐུགས་དགོངས་ཏེ་ཞི་བདེའི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨ་ཅོ་ཤཱ་ཡའི་ཞིང་ཁམས་སུ་གཤེགས་སོ། །

དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོའི་མཚན་བཞེས་པ་དང་། ཁབ་བཞེས་ཏེ་སྲས་འཕྲུངས་པ་དང་། ལས་ཚན་དང་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་ནི་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་ཚེ་སྦྱད་ཙམ་ལ་ཡིན་པར་དེས་ཏེ། དང་པོ་སྤུ་བོའི་ཡུལ་དུ་ཡུལ་དབོན་དང་མ་མཐུན་པར་འཐབ་རྩོད་བྱས་པ་དང་། དེ་ནས་བོད་དུ་ཡོང་ནས་བོད་ཡུལ་དབུས་གཙང་གི་ས་ཁུལ་ཐམས་ཅད་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་ཀྱང་། གཉེགས་ཞེས་པ་ལ་བརྟགས་ན། བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོའི་མཚན་སྐྱེ་བཞེས་རྩེ་ས་སྲུས་སྐྱར་ཡང་སྤུ་མཚོ་བཟའ་ཁུ་བཞེས་ཏེ་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཕྲུངས་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། གྲུ་གོ་བོད་རིག་པའི་ཞེན་ཐུབ་བཞེས་ཏེ་ཁ་ཐེག་ཀྱི་གསལ་ཁྲིད་ཀྱིས་ཡིག་ཚང་དགུ་པ་དེ་ཡང་དོན་འབྲི་བ་ཁོ

གཡས་རྟའི་བརྒྱད་ནི། འཁྱགཀ་ནག ཤངས་ཀྱི་ཞང་ཚལ། གྲུང་ཀྱི་མཁར་གདོང། རྟ་ནག་རྒྱང་ཕུ། འཇད་ཀྱི་རྒྱང་མཁར། སྐྱ་བྱད་རྡོན་ལྷས། གཅང་གི་ཀྱེར་ཕུ། ཟངཟིང་ལྷ་བག་དང་བརྒྱད་དོ། །

རྩ་ལག་གི་དགུ་ནི། ཤང་སྟོད་སྐྱག་ཚལ། ཆུ་མགོ་རྡོ་རིང། མཁར་ཆེན་བག་དཀར། མཚོ་ལྡེའི་འདྲིལ་ཆུང་། གཤའ་ཆེ་ཐང་ཤོད། གྲམ་པ་ཁབྱ། རག་ཟ་ཐང་རྩམ། མང་དཀར་མདོ་ཕུག ཤུ་ཡུག་གྲ་ཐང་དང་དགུའོ། །ཞེས་རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་ཆུ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་བོན་གྱི་འདུ་གནས་ཆེན་པོ་སྲམ་ཙུ་རུ་བདུན་བཙུགས་པ་དང་། འདུ་གནས་བརྒྱགས་པའི་སགནས་ཀྱང་དབུགས་གཅང་རྒྱས་པ་ཞིག་ཐབས་ཅད་གསལ་བའདིས་ཀྱང་སྤུ་རྒྱལ་གཤའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་ས་ཁོངས་ནི་ཤ་ཧའི་ཐང་ཆེན་པོ་སྟེ་ཙཱའི་ནས་ཀྱི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ཡིན་པ་ཡོད་པས་ཐང་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ།

ཞང་ཞུང་གི་རྒྱལ་ཁྲན་དེའང་ཆུ་དང་ཇེ་མ་འདྲེས་པ་ཇི་བཞིན་སྤུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་མངའ་ཁོངས་ལུགྱུར་མེད་ནའང་། གང་ལྟར་གཤའ་ཁྲི་བཙན་པོ་སོགས་སྤུ་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་གྱི་བཀའ་ལ་བཅོས་ནས་ཞབས་ཞུ་སྤུབ་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་ནམ་སྐུ་སྲུང་དུ་ཞང་ཞུང་ནས་བོན་པོ་རེ་བསྐོ་བཞག་ཅིང་། 《ཚེས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྐྱིང་པོ་སྤྱང་རྩིའི་བཅུད》ལས། རྒྱལ་པོའི་རིམ་གྱི་ཕྱག་གར་ཚ་དང་། འཚེམི་གཤེན་བྱ་རྒྱལ་ཚ་གཉིས་ཀྱིས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །དེའི་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ། བོན་པོ་གཤེན་པོ་ཚེ་རྒྱལ་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །དེའི་སྲས་དེང་ཁྲི་བཙན་པོ། དེའི་དུས་སུ་ཞང་ཞུང་གི་གཤེན་བོན་ཀུན་འདུས་ཟེག་ཚེན་ཀྱིས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །དེའི་སྲས་སྲིབས་ཁྲི་བཙན་པོ། ཞང་ཞུང་གཤེན་པོ་ཀུན་རིག་རྒྱལ་པོས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །ཞེས་སོགས་གསལ་བ་འདི་ཡིས་ཤེས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྐྱས་ཤའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་གྱི་རྡོ་རིང་གི་ངོ་བ་ཤུགས་ཡིག་ཚང་ལས། སྤུ་རྒྱལ་གཤའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ལྷོན་གཤིས་ཀྱི་ཁྲོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། འཕྲལ་གྱི་སྐྱ་བཙན་པོ་འོ་ཁྲེ་སྤུ་རྒྱལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་མཚང་པ་ལས་[][]ནམ་ཞང་མི་འགྲུབ། ཉིན་མི་ཤ་མཚམས་པའི་གཡུང་དྲུང་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ནི་ཆེ། དེའི་ཐྱིང་སྐྱོ་སྐྱོགས་ཀྱི་མོན་རྒྱ་གར་དང་ནུབ་སྐྱོགས་ཀྱི་ཀ་ཟིག་དང་། ཉང་སྐྱོགས་ཀྱི་དྲུ་གུ་ནི་སྐེལ་ལ་སོགས་པ། གཡུལ[]བསྐོམས་ནས། []བོར་ཉ་བ་ཀུན་ཀྱི་[][][]ལ་ཐྱལ་ཀྱི་ཤྲ་བཙན་པོའི་དབུ་རྩོག་བཙན་པོ་དང་[][][]ཀེ་བོར་ནི་མི་གུས་པ་མེད་དེ། ཐན་ཚུན་དཀྱིལ་ཤིང་བཀའ་སྩལ་ངོ་ཅོག་ཤན་པ་ཡིན། ཤར་སྐྱོགས་ནི་རྒྱ་འདུག་པ། ཇི་མ་ཤར་པ་ལོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐེ། སྐོ་བལ་གཤན་ཤད་དང་མི་འདྲ་བར་ཡུལ་བཟང་ཚུགས་བཟང་གཙུག་ལག་ཆེ་བས་བོད་དང་ཐབས་ཀྱི་རྩ[][][]དོ། ཞེས་ཤང་ཞུང་གི་ཡུལ་དེ་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཡིན་པ་གཞི་གཤག་གི་སྟེང་དུ། སྤུ་རྒྱལ་བོད་བོན་པོ་སྐེ། སྐོ་བལ་གཤན་ཁང་ཤིས་ཡིན། ཤར་སྐྱོགས་ནི་རྒྱ་འདུག་པ། ཇི་མ་ཤར་པ་ལོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེ

སྐག་ཚལ་ཞེས་བྱེས་པ་དེང་ཝང་གཙང་གི་རྒྱལ་རྩེའི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་འདི་རེད།

རྟ་ཇི་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་ཙམ་ལ་བསམ་མས་ནས་རྒྱལ་པོའི་ཅེའི་ཁོངས་ཀྱི་འབྲི་ཤིས་བཀྲ་ཤིས་ཡིན་ལ། རྟ་པ་དང་། ནོར་མ་ཞེས་རྒྱལ་པོ་མང་འཁོངས་ཀྱི་འབྲི་གས་ལས་ཐོན་ཆགས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱིད་ཁེའི་སྡེ་ཤོག་གི་མིང་ཡིན་ལ། རྟ་དཔོན་དང་། ནོར་དཔོན་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱི་དག་གི་མཐོ་དཔོན་གྱི་ཚོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པ་ལས་ནོར་སྐྱབས་ཀོན་ལ་འཚོ་ཇི་ཁེད་པའི་མི་ཞེས་པ་ནི་དེང་དུས་ཞེས་བཞུགས་པའི་གནའ་མི་ཏན་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད།

དེ་ལས་གཞན་པའི་སྟོབས་འབྱོར་དང་མངའ་ཐང་རྒྱས་པའི་རྒྱལ་ཁྲན་གཞན་ཡང་ཁྱང་ཡོད་པ་ནི། གཙང་པ་རྒྱལ་ཁྲན་ལོ་ངམ་ཀྱི་གུམ་བཙན་པོ་བཀོངས་ནས་རྒྱལ་ཁྲིད་འཛོག་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་སྲས་གསུམ་པོ་དང་གི་མངའ་འོག་གི་རྒྱལ་ཁྲན་ཁག་ཅིག་ལ་ཁྲིད་ཅིང་ཕྱིན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཀྱང

ཚེའི་རྒྱལ་པོ་ལ་དམག་དྲངས་ཏེ་དཔུང་འདུག་ཐུགས་ཤུལ་ཁ་ཐོབ་ནས། ཕྱིར་ལོག་པའི་ལམ་བར་གཙང་གི་ཆུང་ཡུལ་དུས་ཞིབས་པ་དང་། བློན་པོ་ལོ་ངམ་གྱིས་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་བསུ་བའི་ མཛད་ཕྲིའི་ཁྲིད་ཡིད་ཀྱི་བསུ་བའི་ མཛད་འཕངས་ཏེ་ རྒྱལ་པོ་བཀྲོངས། སྲུན་ཟངས་ཀྱི་གཟའི་ནང་དུ་བཅུག་སྟེ་ཤ་ཆུ་ནང་དུ་བསྐྱུར། དམག་ རྣམས་ཕམ་པར་བྱས་ཏེ་ སྲུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་སྲིད་ལ་ཞུགས་ཏེ་ དཔལ་ལྡན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བོས་རྒྱལ་གནང་བས། ཡུལ་དེ་དག་གི་རྟེན་འབྲེལ་ གཙུག་ལག་ཁང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ རྒྱལ་སྲིད་ལོ་ངམ་གྱིས་བཟུང་།

དེའི་རྗེས་རྒྱལ་པོ་གྱམ་བཙན་པོའི་གཅེན་ཚན་དུ་གྱུར་པ་བཀྲ་གསལ་གྱི་ཏུས་ལ་གཏོགས་པའི་དབུས་ཀྱི་ རྒྱལ་ཁབ་བློན་པོ་བུ་ལས་རྣམས་ཀྱིས་སྤོངས་ཏེ་ཡུལ་ནས་སྤས་འབྲིང་ཁུ་ཁྱི་གདན་དུ་རས་ཤིང་ཁོང་གཅེས་གཅེར་ཁྱུང་བསྐེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ ཁྱུང་ཕྲུག་ཏུ་ཤེས་ཏེ་ ཁ་ཏོན་ཆོས་ལ་བསད་ནས། ལོ་ངམ་འཁོར་གྱི་དམག་མི་སྟོང་ཆོ་དང་བཅས་པ་བསད་ནས། སྲུས་ཡང་ཁུ་རྒྱལ་རང་གི་གདུང་རྣམས་ཁུ་ཁྱི་བོད་ཀྱི་ཁྱིད་བསྐྱངས། མཚན་ཁུ་དེ་གྱང་རྒྱལ་ཞེས་གསོལ།

དེའི་མཇུག་གི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཀྱི་རིང་ལ་ཁྱིད་དབང་གི་སགོངས་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་ཟད་རེ་ཟུང་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་། དེ་དག་གི་སྐབས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཤུང་སྐབས་བཞིག་བཤད་དགའ་འོ། ། རང་རིས་ཤེས་ཚོར་ཅིག་ལ་སྐྱག་རི་གཅན་གཟིགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་ཕྱུག་ཀྱི་མངའ་ཐང་ཆེ་ཞུ་རྣམ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་འཛིན་གཞུང་ཚང་རེ་ཞིག་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་། དཔལ་ལྡན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་ཕྱུག་ཀྱི་མངའ་ཐང་ཆེ་ཞུ་རྣམ་པའི་ཁྱིད་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་ཕྱུག་ཀྱི་མངའ་ཐང་ཆེ་ཞུ་རྣམ་པའི་ཁྱིད་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་ཡབ

བཏབ། མནའ་ཞེངས་མ་དགུ་ལ་བསྒྱལ་ཅེས་པ་ལ་སོགས་ཤུར་རོ། །

1. ལས་ཀའི་ཐྲིག་གཞིའི་སྐོར། སྔོད་ཀྱི་དུས་གཞི་འགོད་པའི་ཐྲིག་གཞི་མཐོ་ཤོས་ལ་གསང་ཐོས་རྣམ་གསུམ་ཟེར། དེའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་ཚབ་སྔོད་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། ཚོས་ལུགས། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ཞད་ལ་ཟུངས་བ་གལ་ཆེན་ཐུང་ཚེ། དེ་ལ་དཔྱད་པ་དང་གོས་མོལ་གནང་ཐོས་རྣམ་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཁག་ལ་ཕབ་སྟེ་ཕྱི་ནང་གི་དམིགས་ཕྱེ། དེའང་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་གལ་ཆེ་ཚུང་དང་བསྟུན་པ་ཙམ་གསང་ཐོས་ཀྱིས་དབྱེ་བསགས་ཁོས་ལས་ཁུངས་ལའང་མཚོ་དམན་རིམ་པ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ལ་ཡོད་པ་ལ་གསང་ཁོས་རྣམ་གསུམ་ཟེར།

ཚོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་འདུ་འཛོད་བྱེད་ཡུལ་ལ་གཙུག་ལག་ཁང་ཟེར། དེ་ལ་གཙོ་བོར་བོན་གཞུང་ལྟ་ཀློག་བྱེད་ཅིང་། ལྟ་གཟོལ་བ་དང་། གཡང་སྒྲབ་པ། གཀོ་འཕེན་པ། ཡས་བརྩངས་པ་བཅས་བོན་གྱི་བྱེད་སྤོ་སྟ་ཚོགས་བྱེད། སྐར་གྱི་ལོ་རྩྭས་དང་གཏམ་རྒྱུད་ཅི་རིགས་བཤད་པའི་སྒྲུང། མི་རྣམས་ཀྱི་རིག་པའི་རྩལ་སྒོང་ཞིང་བློའི་ཐེག་ཆོད་ཀྱི་ཤོ་ལྟ་བུ་ཡིན། མདོར་ན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྩྭས་ཡོངས་གྲགས་སུགས་ཤ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀུན་ཁྱེའུ་མིག་ལྟ་བུ་བཅས། མི་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཁྱེའུ་བཅས། ཤེས་ཡོན་ཁྱེའུ་ཞེས་པ་དེ་དག་དང་ཐེལ་བྱེད་ཡུལ་ལ་གཙུག་ལག་ཁང་ཟེར། གཞན་ཡང་ཚད་གཞིས་དང་བཞེད་ཐྲ་བཅས་ཁྱིམ་མས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་ཐྲིག་གཞི་དང་། ཡིག་ཚང་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བཀའ་འབེབས་པའི་དམག་དོན་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་ཐྲིག་གཞི། མཐའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀུན་ཁྱབ་ཅིང་ཐུབ་ཆེ་ཞིང་ཐུབ་ཆེ་ཞིང་ཐུབ་ཆེ་བའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་

སྡེས་སྡུའ་འབྲུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་སྦིན་དཀར་གྱིས་མཛད། གསས་མཁས་ཁོ་མ་ཡང་རྩེ་བཞེངས། སོ་བཟའ་ཐམ་ཐམ་མཁས་ཏུ་བཞེས།

4. སྤྱི་རྒྱལ་བཞི་པ**སོ་ཁྲི་བཅན་**བོ་ནི། ཡབ་དིང་ཁྲི་བཅན་པོ་དང་ཡུམ་སོ་བཟའ་ཐམ་ཐམ་གཤིས་ཀྱི་སྡེས་སུམ་འབྲུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་འོད་དཀར་གྱིས་མཛད། གསས་མཁས་རྒྱུ་དཀུག་ཐྲུང་བཞེངས། དཔོ་བཟའ་མེར་མེར་མ་ཁས་ཏུ་བཞེས།

5. སྤྱི་རྒྱལ་ལྷ་པ**མེར་ཁྲི་བཅན་**བོ་ནི། ཡབ་སོ་ཁྲི་བཅན་པོ་དང་། ཡུམ་དགོ་བཟའ་མེར་མེར་མ་གཤིས་ཀྱི་སྡེས་སུམ་འབྲུངས། སྐུ་གཤེགས་མཆོ་མི་ཟུང་སྐན་ཀྱིས་བྱས། གསས་མཁས་རྩོ་བོ་ཐྲུང་ལག་བཞེངས། གངགས་ལྷ་དཀར་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

6. སྤྱི་རྒྱལ་དུག་པ**གདགས་ཁྲི་བཅན་**བོ་ནི། ཡབ་མེར་ཁྲི་བཅན་པོ་དང་ཡུམ་གདགས་ལྷ་དཀར་མོ་གཤིས་ཀྱི་སྡེས་སུམ་འབྲུངས། སྐུ་གཤེགས་དགེ་པ་མི་ཆེན་ཀྱིས་མཛད། གསས་ཁང་གཡུང་དྲུང་ལྷ་རྩེ་བཞེངས། སྲིབས་ལྷ་སྟོན་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

7. སྤྱི་རྒྱལ་བདུན་པ**སྲིབས་ཁྲི་བཅན་**བོ་ནི། ཡབ་གདགས་ཁྲི་བཅན་པོ་དང་ཡུམ་སྲིབས་ལྷ་སྟོན་མོ་གཤིས་ཀྱི་སྡེས་སུམ་འབྲུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་ཞལ་དཀར་ཀྱིས་མཛད། གསས་ཁང་ཁོ་མ་རྩ་རིང་བཞེངས། ས་བཅན་ཐུབ་རྩེ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྲིད་ཞེའི་སྟོན་གྱི་84པའི་ཟེ་བྱ་ལོ་ནས་སྐུ་གཤེགས། འདི་ཡན་གྱི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་སྐུ་གཤེགས་པའི་སྐོར་ཙམ་ཞིག་བཀོད་ཟིན་ཏོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁོ་བོས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཤེས་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁ་ཅིག་ཤེས་པ་ཡང་ཆེ་ཆུང་ཡོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོ་བོས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད

བཞི། ཆུ་ལ་ལྟེ་བརྒྱད།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲིལ་ལོ་142ནས་སྒྲིལ་ལོ་341བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་བྱག་པ་ཟ་ནམ་ཟིན་ལྷེ་ནི། ཡབ་ཨེ་ཤོ་ལེགས་དང་། ཡུམ་ཟླ་ལྷམ་ཟླ་ཚང་ལེགས་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་བོན་པོ་གཡུང་དྲུང་རྒྱལ་པོས་མངོར། མཚོ་སྨན་ཁྲི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

2. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་བདུན་པ་འཕྱུལ་ནམ་གཉོད་བཙན་ལྷེ་ནི། ཡབ་ཟ་ནམ་ཟིན་ལྷེ་དང་། ཡུམ་མཚོ་སྨན་ཁྲི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་མཚོ་མི་ཀུན་སྐང་གིས་མངོར། སེ་གཉན་མེར་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

3. སྤུ་རྒྱལ་བཅོ་བརྒྱད་པ་སེ་སྐོལ་གནམ་ལྷེ་ནི། ཡབ་འཕྱུལ་ནམ་གཉོད་བཙན་ལྷེ་དང་། ཡུམ་སེ་གཉན་མེར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། ཀླུ་མོ་མེར་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

4. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་དགུ་པ་སེ་སྐོལ་ཙོ་ལྷེ་ནི། ཡབ་སེ་སྐོལ་གནམ་ལྷེ་དང་། ཡུམ་ཀླུ་མོ་མེར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཨ་སེས་ཀུན་གཞུག་ཕྱུག་ཀྱིས་མངོར། འོ་བཟའ་ཉེ་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

5. སྤུ་རྒྱལ་ཉི་ཤུ་པ་ལྷེ་སྐོལ་ནམ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་སེ་སྐོལ་པོ་ལྷེ་དང་། ཡུམ་འོ་བཟའ་ཉེ་མོ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཨ་ཤེས་མངོར། ཁྲི་སྨན་རྩེ་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

6. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་གཅིག་པ་ལྷེ་སྐོལ་ཙོ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ལྷེ་སྐོལ་ནམ་དང་། ཡུམ་ཁྲི་སྨན་རྩེ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་དར་མ་ཤ་རེས་མངོར། ཁྲི་སེ་བཙུན་གཉན་མོ་ཞེས་པ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

7. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་གཉིས་པ་ལྷེ་རྒྱལ་ཙོ་ནི། ཡབ་ལྷེ་སྐོལ་པོ་དང་། ཡུམ་ཁྲི་སེ་བཙུན་གཉན་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་དར་ཤ་རེས་མངོར། སྨན་བཙུན་ཡུག་སྐོང་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

8. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་གསུམ་པ་ལྷེ་སྤྱིན་བཅན་ནི། ཡབ་ལྷེ་སྐོལ་པོ་དང་། ཡུམ་སྨན་བཙུན་ཡུག་སྐོང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་མུ་ལ་མ་ཀོས་མངོར། གཉན་བཙུན་མང་མོ་རྩེ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། ། འདི་དག་གི་བང་སོ་ཚུ་བོའི་གཞུང་དུ་བཀབ་པས་ཚུ་ལ་ལེ་བརྒྱད་ཅེས་གྲགས་སོ། །

ལྔ། ཨིགལ་ལ་བཅན་ལྔ།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲིལ་ལོ་341ནས་སྒྲིལ་ལོ་493བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་བཞི་པ་རྒྱལ་ཀུ་རེ་ལོང་བཅན་ནི། ཡབ་ལེ་སྤྲིན་བཙན་དང་། ཡུམ་གཉན་བཙུན་མང་མོ་རྩེ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཀ་ལ་ཀུ་རེས་མངོར། ཐོན་མི་འབྲིང་པོ་རྒྱལ། སྐུབས་སྐྱབ་ད་རེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྙིང་པོ་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙུང་པོ་ལྷུབ་ནག་ཅེས་པ་ཁྱེའུ་ཆུང་ལ་ཞེས་གྲགས་སོ། ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤོད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད།

2. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་ལྔ་པ་ཁྲི་བཅན་ནམ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་ཀུ་རེ་ལོང་བཅན་དང་། ཡུམ་འོ་མ་ལྷེ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་

བྱང་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཀ་རྒྱལ་གྱིས་མངོར། སྐྱབས་གཉའ་དོན་གཙུག་དང་། སྲས་ཁྲི་ཟུང་མོང་ཁོང་གིས་བློན་པོ་བྱས། སྐུབས་བཟའ་ཁྲི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

3. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་དྲུག་པ་ཁྲི་སྤྲུ་དཔུང་བཟང་ནི། ཡབ་ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་། སྐུབས་རིང་ཁྲི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐབས་དེར་ཡང་སྐུ་རྒྱལ་གྱིས་སྐུ་གཤེན་མངོར། མཁར་སྐྱའི་སྐུ་དང་། ཐོན་མི་སྐུ་མང་དེའང་ཁྲུ་བཞེས། སྐུབས་བཟའ་ཁྲི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཁྲི་ལྡེ་ཀོང་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

4. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་བདུན་པ་ཁྲི་ཐོག་རྩེ་བཅན་ནི། ཡབ་ཁྲི་སྐྱབ་ཁྲུང་བཙན་དང་། ཡུམ་སྐུབས་བཟའ་སྐུ་སྐྱེང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། མཁར་གཉའ་བཙན་ལྷེ་མོ་བྱ་དང་། སྐུབས་སྐྱེས་ཐོག་རྩེ་མོ་བཙན་ཀྱིས་བློན་པོ་བྱས། རུ་ཡོང་བཟའ་སྐྱོང་རྒྱལ་མོ་མཚོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

5. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་བརྒྱད་པ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ཐོག་རྩེ་བཙན་དང་། ཡུམ་རུ་ཡོང་བཟའ་སྐྱོང་རྒྱལ་མོ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྲིལ་ལོ་406བའི་ཤིང་རྟ་ལོར་སྐུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་གཅེའུ་གཡང་སྐྱེས་དང་། མཚོ་མི་འདུ་འཛོག་གིས་ཀྱི་སྲས་བཅུ། རྩོ་བཟའ་མང་དག་ཁབ་ཏུ་བཞེས། རྒྱལ་པོ་འདི་དུས་སུ་སྤྲིལ་ལོ་433བའི་ཆུ་བྱ་ལོར་བཙན་བལ་པོའི་ཡུལ་ནས་བརྩེ་ཏུ་བློན་མ་ཤེས་མཚོ་དང་། ལོ་ཐུ་བ་ཞི་ལེ་ཤ་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་ཀོང་ཕྱག་རྒྱ་པ་དང་མདོ་སྡེ་ཟ་མ་ཀོ་གི་གླིག་ཏུ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། གཤེར་གྱི་མཚོད་རྟེན་གཅིག བླ་དྲའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེར་བྱའི་རྟ་ལ་ཡིག་དྲུག་དང་བྱོན་ཅན་ཚང་ཁུ་གཅིག་ཅེས་པ་ཁྱེའུ་ཆུང་ལ་ཞེས་གྲགས་སོ། ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤོད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད།

དྲུག ཡུན་སྲུམ་ཚོགས་བའི་བོན་རྒྱལ་བཞི།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲིལ་ལོ་493ནས་སྒྲིལ་ལོ་629བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་ཉེར་དགུ་པ་ཁྲི་གཉན་གཟུང་བཅན་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ལྕགས་ཐོ་རེ་གཉན་བཙན་དང་། ཡུམ་རྩེ་བཟའ་མང་དག་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཆ་ལེགས་པས་མངོར། སྐབས་སྐྱང་གཞེར་ལྕགས་བཙན་དང་། མཁར་ཁྲི་འབྲིང་གཉིས་ཀྱི་སྐྱོན་པོ་བྱས། སྤྲིལ་ལོ་493བའི་ཆུ་བྱ་ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཞེས་པ་ཁྱེའུ་ཆུང་ལ་ཞེས་གྲགས་ཤིང་། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཡབ་ཀྱི་ཨ་ཁུ་ཚོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད།

2. སྤུ་རྒྱལ་སུམ་ཅུ་པ་འབྲོང་གཅིག་ཁེའུ་ནི། ཡབ་ཁྱི་གཅིག་གཟུང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་མོ་དུང་ཡང་གཞེར་གཅིས་ཀྱི་སྡིས་སུ་འབྲུངས། རྒྱ་གཤེག་ཕོན་པོ་མ་རུང་གིས་མཚོད། མཆིམས་བཟའ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐྱ་གསཝང་པ་ཡར་རྩེས་བློན་པོ་བྱས། སྒྲི་ལོ་516ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར། སྐྱ་གཞོན་པའི་དུས་སུ་སུམ་པའི་ཡུལ་དུ་སྡོན་སྐབས་བོན་པོ་ཞིག་གི་ཚུང་མ་རྒྱལ་མོ་ཚ་ལྷམ་བྱ་བ་དང་འབྲེལ་བ་སྦྱང་ནས་སུམ་སུམ་རེ་རེང་པོ་ཞེས་པ་ཞིག་འབྲུངས་ཀྱང་ངོ་མ་བྱངས། རྩེས་སུ་རྒྱལ་པོ་ལ་མཇོ་ནད་ཐོག་པ་དང་། བཙུན་མོ་ལ་སྲས་ཀྱང་དམྱས་ལོང་ཞིག་འབྲུངས་མོ། །དེ་ཙང་ཟད་ཚེར་ལོངས་པ་ལ་ཡབ་ཀྱིས། ཁྱོད་ཀྱིས་འཁྲི་ཡུལ་ནས་སྦྱན་པ་བོས་ཏེ་མིག་ཕྱེས་ལ་རྒྱལ་སྤྱངས། གལ་ཏེ་མིག་འཕྱེད་མ་ཐུབ་ན་སྡུམ་པའི་ཡུལ་དུ་བོད་པོའི་ཚུང་མ་རྒྱ་མོ་ཚ་ལྷམ་བྱ་བ་ལ་ངའི་བུ་སྡུམ་རི་རིང་པོ་ཞེས་པ་ཡོད་པས་ཁོ་ལ་ཕེབ་ཅིག་ཟེར་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཆེས་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་ཁྲལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས། ཁོ་ཡུམ་གཉིས་ཀ་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཆེས་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་ཁྲལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའ

དུ་དེངས། ཅོང་སྐུ་ཕྱི་ནས་འགོ་བ་ལས། ཅོང་སྐུས་ཆིག་ལབ་སྒྲས་ཀྱི། ཚབ་ཚབ་ནི་ཁ་རིན་ན། ཡར་ཚབ་ནི་ཁ་རིན་ན། ཕྱིའི་བུ་ནི་ཕྱིའི་བུ་སྟེ། ཤུ་ཡིནི་སྲས་པོ་བཞུགས། རྗེ་བདེན་ཀྱིས་ནི་བཀོ་ལ་དུ་དགའ། སྐ་བདེན་ཀྱིས་ནི་བསྟུད་དུ་དགའ། (དོན་ནི། ཆུ་པོ་ཆུ་བོའི་ཁ་འགྲམ་ན། ། ཡར་ཚབ་གཅང་པོའི་ཁ་འགྲམ་ན། ། མི་ནི་མི་ཡི་བུ་ཡིན་ཡང་། ། དོན་ལ་ཤུ་ཡིས་སྲས་པོ་བཞུགས། ། བདེན་པའི་རྒྱལ་གསོལ་ཏུ་བཀོལ་ན་དགའ། ། བདེན་པའི་སྐ་ནི་རྒྱབ་ཏུ་བསྟན་ཏོ། (ཞེས་པའོ) ཞེས་སྨིན་ལ་ཤར་བ་ཁ་ནས་མོར་བ་ལ། དཀྱི་ཚབ་མདུན་ན་འགྲོ་བའི་ཆ་བས་ཤུང་ངེར་ཐོས་ཏེ། ཚིག་དེ་ཉོག་གི་བློང་ས་ནས། ཅོང་སྐུ་ཁྲོད་ལས་བདེན་པ་མེད། ཁོ་བོ་ཡང་ཁྲོད་ཀྱི་སེམས་དང་མི་འདྲ་རེ་ཞེས་མནའ་བོར་རོ། ། དེར་སྐང་དང་དབའ་གཉིས་ཀ་ཟིང་རྩེ་ལས་མཚལ་ཁྲག་སྐྱེ། མཁར་ཕྱིང་བར་སྐྱ་རྩེ་བཙན་པོ་སྤུ་རུ་ལྷུན་ཏེ་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ལས་ཁྲག་བྱུག་ཅིང་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཁ་ནས་ཁྲག་ཐུལ་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུ་ཀའི་ཞིང་ཁམས་ཀུན་ཁྲག་གིས་ཁྱབ་པ་ལས། བཟང་རྩེ་ནི་བཅད་པ་ལས་བརྒྱ་ལ་ཐུག་ཏུ་ཡང་ཁྲག་ཐུལ་ཏེ་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཁ་ནས་ཁྲག་ཐུལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཀུན་ཁྲག་གིས་ཁྱབ་པ་ལས། ཁྲག་ཆུ་ཀླུང་ཏུ་ཡང

উপযুক্ত পরিবেশের অভাবে অনেক ছাত্র-ছাত্রী ভালো ফল করতে পারে না। সুতরাং পড়ার টেবিলটি এমন জায়গায় রাখতে হবে যেখানে পড়ার সময় কোনো বাধা সৃষ্টি না হয়। অনেক সময় দেখা যায় যে, পড়ার টেবিলটি ঘরের এমন জায়গায় রাখা হয়েছে যেখানে সারাদিন আলো-বাতাস খেলা করে। ফলে পড়ার সময় ছাত্র-ছাত্রীরা বিভিন্ন ধরনের বাধার সম্মুখীন হয়। তাই পড়ার টেবিলটি ঘরের এমন জায়গায় রাখতে হবে যেখানে আলো-বাতাস কম থাকে। তবে পড়ার সময় যেন আলোর অভাব না হয় সেদিকে লক্ষ্য রাখতে হবে। পড়ার টেবিলটি ঘরের দক্ষিণ-পশ্চিম কোণে রাখা ভালো। এই কোণে রাখলে সারাদিন আলো পাওয়া যায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের মাঝখানে রাখা উচিত নয়। কারণ মাঝখানে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের কোণে রাখা ভালো। কোণে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য বৃদ্ধি পায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দরজার সামনে রাখা উচিত নয়। কারণ দরজার সামনে রাখলে পড়ার সময় বাধা সৃষ্টি হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের জানালার পাশে রাখা ভালো। জানালার পাশে রাখলে পড়ার সময় আলো-বাতাস পাওয়া যায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দেয়ালের সাথে রাখা উচিত নয়। কারণ দেয়ালের সাথে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের মাঝখানে রাখা ভালো। মাঝখানে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য বৃদ্ধি পায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের কোণে রাখা উচিত নয়। কারণ কোণে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দরজার সামনে রাখা ভালো। দরজার সামনে রাখলে পড়ার সময় বাধা সৃষ্টি হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের জানালার পাশে রাখা উচিত নয়। কারণ জানালার পাশে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দেয়ালের সাথে রাখা ভালো। দেয়ালের সাথে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য বৃদ্ধি পায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের কোণে রাখা উচিত নয়। কারণ কোণে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের মাঝখানে রাখা ভালো। মাঝখানে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য বৃদ্ধি পায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দরজার সামনে রাখা উচিত নয়। কারণ দরজার সামনে রাখলে পড়ার সময় বাধা সৃষ্টি হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের জানালার পাশে রাখা ভালো। জানালার পাশে রাখলে পড়ার সময় আলো-বাতাস পাওয়া যায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের দেয়ালের সাথে রাখা উচিত নয়। কারণ দেয়ালের সাথে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য নষ্ট হয়। পড়ার টেবিলটি ঘরের কোণে রাখা ভালো। কোণে রাখলে ঘরের সৌন্দর্য বৃদ্ধি পায়। পড়ার টেবিলটি ঘরের মাঝখানে রাখা উচিত নয়। কারণ মাঝখান

རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཤྲིའི་སྐབས་སུ་བྱང་བའི་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་ལ་སྐྱན་གཏགས་ཆེ་ཤོས་བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཞེས་པ་ནི། 1 མགོན་ཤེས་ལྟ་བོན། 2 གཡང་ཤེས་ཐུ་བོན། 3 འགྲོ་ཤེས་གྲུབ་གཉིང་། 4 འདུན་ཤེས་སྲིད་གཤེན། 5 གཅང་ཤེས་སེལ་འདེབས། 6 འགྲོལ་ཤེས་གཉའ་ཁྲལ། 7 ཕན་ཤེས་སྐན་དཔྱད། 8 སྐོས་ཤེས་ཆོས་མཁན། 9 སྐུ་ཤེས་གཉེ་དགུ། 10 ཁྲིང་ཤེས་ཤ་བ། 11 འཕྲུར་ཤེས་དྲྭ་ཐིག 12སྐྱོལ་ཤེས་འཕྲལ་བོན་བཅས་བྱང་བ་དེ་དག་ནི་བོན་དང་རིག་གནས་གཉིས་ཀའི་ཤེས་རིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་འཆི་བའི་ནང་དུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཏ་ཅང་ཆེན་པོར་ཡོད་པའི་ཤེས་རིག་ཤ་སྟག་ཡིན།

དང་པོ་**མགོན་ཤེས་སྐྱ་བོན**་ཞེས་པ་ཁ་ཡར་གསོལ་བས་མི་ལ་མགོན་བྱེད་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཤེས་རིག གཉིས་པ་**གཡང་ཤེས་ལྟ་བོན**་ཞེས་པ་གཡང་ཚུའ་བྱང་རས་བོར་ལྟས་ཤིང་ཁ་ཏོན་བྱེད་པའི་ཤེས་རིག གསུམ་པ་**འགྲོ་ཤེས་གྲུབ་གཉིང**་ཞེས་པ་སྐུད་ཕར་བཏང་བས་འདྲེ་ཆོམས་ཀྱི་ཁོགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བཞི་པ་**འདུན་ཤེས་སྲིད་གཤེན**་ཞེས་པ་ཤུག་ཕར་བཏང་བས་འདྲེ་ཆོམས་ཀྱི་ཁོགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག ལྔ་པ་**གཅང་ཤེས་སེལ་འབེབས**་ཞེས་པ་ཁོ་བའི་བློ་ཆགས་ཐེག་ཆེན་ལེགས་བཤད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐོ་ནས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བཤད་པའི་ཤེས་རིག དྲུག་པ་**འཕྲོལ་ཤེས་གཉའ་ཁྲལ**་ཞེས་པ་ཤར་རིལ་ཁུ་ཐུང་ནས་ཤི་ཁྲོ་བོ་ཆེན་པོ་ཁྲལ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བདུན་པ་**ཕན་ཤེས་སྐྱན**་ཞེས་པ་འཕྲུག་ཁམས་འཕྲུགས་པའི་ནད་རིགས་སེལ་བྱེད་དེ་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་བསལ་བའི་ཐབས་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བརྒྱད་པ་**སྐོས་ཆོས་མཁན**་ཞེས་པ་ཁ་ཏོན་དང་རིགས་གཞི་ཤེས་རིག་གི་ཡུལ་དུ་འཕྲུགས་པའི་ནད་ཀྱི་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་བསལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག དགུ་པ་**སྐུ་ཤེས་གཉེ་དགུ**་ཞེས་པ་ཁམས་བཞི་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཀྱི་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་བསལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བཅུ་པ་**ཁྲིང་ཤེས་ཤ་བ**་ཞེས་པ་མོ་ལྟ་བདང་ཀྱི་ཤེས་རིག བཅུ་གཅིག་པ་**འཕྲུར་ཤེས་རྡུ་ཐིག**་ཅེས་པ་མོ་ལྟ་བདང་ཀྱི་ཤེས་རིག བཅུ་གཉིས་པ་**སྐྱོལ་ཤེས་འཕྲལ་བོན**་ཞེས་པ་ཁྱོ་ཤིང་བན་བྱན་བསྟོས་པས་ལྟ་འདྲེའི་གནོད་པ་ལས་སྐྱོལ་བར་བྱེད་པའི་ཤེས་རིག སྐྱེ་རྒམ་པ་བཅུ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ནི་གཤེན་ཡུང་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་རྒམས་སྐྱེ་ཚན་དུ་དབྱེ་བའི་ལམ་སྟོལ་བྱང་བ་དེ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱང་གི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལག་རྩལ་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཡར་རྒྱས་དང་གསར་གཏོད་བྱང་བའི་སྐོར་ལ།

1. **གསོ་བ་རིག་པ་**ནི། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེའི་གདམས་ངག་རྣམས་དཔྱད་བྱ་ཁྱེད་ཤེས་བརྒྱད་ཀྱི་མདོ་དགུ་འབྱམ་བཞི་ལས་སོགས་པ་རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་བྱང་བ་དེ་དག་གཅིག་ཁྱེ་བོའི་སྐབས་སུ་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་རྣམས་སྡུད་ཅིང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱེ་བོ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཤེས་རིག་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོའི་ཤེས་རིག་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཡང་ཁྱེ་བོ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ

3. **བཟོ་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་སྐོར་ལ།** བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཙུ་གཉིས་ལས་ལྷིང་ཤེས་ཤ་བ་ཅན་ཞེས་པའི་ཉེ་ཚན་དེས། ས་འདུག་དང་བག་ཕྱེ་སོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བཟོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། སྐུ་མཁར་ཡུམ་བུ་བྱ་སོགས་སྐུ་མཁར་དང་གསས་ཁང་བཅིགས་པའི་ལག་རྩལ་དང་རྩལ་སུམ་ཁྱིན་ཡོད་པ། སྤུ་རྩྭ་དག་པ་སྤུ་ལེའུ་གུང་རྩྭ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བློན་པོ་རྩ་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་བློ་རིག་གི་འཕྲུལ་ལས་སྐྱེས་པའི་ལག་རྩལ་སྐོར་མང་པོ་ཞེས་གསལ་ཁོད་དང་འཕེལ་རྩྭས་བྱང་ཡོད་དེ། 《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། བོད་ཡུལ་འཕྲུལ་བློན་མཛངས་པའི་ལས་སྐྱེས་འཕེལ་བྱུང་། །དེ་ཡིས་རྩོ་བཞུས་གཞེར་དཀྲལ་ཟངས་ལྷུགས་སྤྱང་། །ཤིང་ལ་མིག་ཕུག་གཤོལ་དང་ཀཱའ་ཤིང་བྱས། །ས་གཞི་བཀོས་ནས་ཕུ་ཚུ་ཡུར་དུ་དྲངས། །རྩོན་པ་དོར་ཁ་སྐྱེ་ཞབ་ཏུ་རྩོས། །བཀའ་བས་མི་ཐར་ཚུ་ལ་ཟམ་པ་བཙུགས། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། བློན་པོ་འདི་ཡིས་ཤིང་བཟེགས་ཏེ་ཆེད་གཏད་དུ་སོལ་བ་བཟོས་ཏེ་སོལ་བའི་མེ་ཤུགས་ལ་བཞེན་ནས་རྩོ་དོས་མི་འདྲ་བ་རྩལ་ཤིང་དེ་དག་གི་སྐྱིང་པོ་གསེར། དངུལ། ཟངས། ཤུགས་རྩལ་བཏོན་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྩལ་བའི་སྐྱེལ་ཁྱེད་གྲངས་འབོར་དང་ཆུའི་ཚན་ཚ། ཉིན་མཚན་ཁོ་ནས། ལྟུགས་ཀྱི་གཟེར་མ་བཏབ་ནས་སྐྱང་ཚུའི་ནང་དུ་དབྱུགས་པའི་ལོ་རྒྱས་ལ་གཞིགས་ནས་གྲི་ཚན་མཐོ་པོ་ཡན་ཚད་དུ་ལྟུགས་དང་ཟངས་ཀྱི་རིགས་རྩལ་མགར་བའི་ལག་རྩལ་ཀྱི་ཚད་མཐོ་པོ་ཞེས་བྱའོ།

ཤྱིར་བོད་འབྲི་ཁ་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟུགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱས་དེ་ཐུ་མ་ཞིག་ནས་ཡོད་པ་ཤུགས་ཤ་བ་ཅན་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ལྟུགས་ཀྱི་གཟེར་མ་བཏབ་ནས་སྐྱང་ཚུའི་ནང་དུ་དབྱུགས་པའི་ལོ་རྒྱས་ལ་གཞིགས་ནས་གྲི་ཚན་མཐོ་པོ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཡུལ་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་རིགས་རྩལ་མགར་བའི་ལག་རྩལ་ཀྱི་ཚད་མཐོ་པོ་ཞེས་བྱའོ།

ཞིང་ཐུགས་ལས་སོགས་ཀྱི་ཐོན་རྩྭིད་ལག་རྩལ་སྐོར་ལའང་ཡར་རྒྱས་བྱང་ཡོད་པ་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། ལེགས་བྱག་ཐོག་མ་ཕེ་ཤོ་ལེགས་ཞེས་བྱ། །དེ་ཡི་བློན་པོ་ལྷ་བྱང་མགོ་དཀར་ཞེས། །ཁྱ་ཁྱ་བུ་ལས་སྐྱེས་ཀྱི་བུ་ཡིས་བྱས། །འཕྲུལ་བློན་མཛངས་མི་བདུན་ཀྱི་གཉིས་པ་ཡིན། །མཛངས་པའི་ལས་སུ་ཞིང་ལ་དོར་ཁ་བཙིས། །འབོག་ལ་ཐུལ་རྩིས་ཕུ་ཚུ་ཡུར་དུ་དྲངས། །མདའ་བུ་ཆུ་མ་རྩོ་བ་འདི་ནས་དས། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། སྐབས་དེར་ཞིང་འབོག་གི་ལས་ཀ་ལ་ཤ་ཅང་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དེ། དང་གི་འཁོར་གཡོག་རྩལ་ལས་ལས་བགོ་བཀྱིས་པའི་སྐབས་སུ་ཞིང་ཁའི་ཚད་ལ་དོར་ཁ་བཙིས། ཞིང་ལ་ཆུ་དྲངས་ཤ་ཆུ་མ་རྩོ། འབོག་ལ་ཐུལ་རྩིས་ཕུ་ཚུ་ཡུར་དུ་དྲངས། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། དངུལ། ཟངས། ལྟུགས་རྩལ་བཏོན་མའི་ཁད་པར་རྩལ་ཤེས་དེ་དག་གི་སྐྱིང་པོ་གསེར། དངུལ། ཟངས་ལྟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྩལ་བའི་ཁྱིན་ཡོད་ལ། ཁེ་ཕན་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས

ལ་གཞལ་ཆེད་ཟེ་དང་། སྡང་ལ་སོགས་པའི་ཚད་གཞི་གས་ད་དུ་བཟོས་ཏེ་འབྱི་རིགས་བྱེ་ལ་ཇལ་ཞིང་། མར་སྡང་ལ་བཏེ་གས་སྐེ་གཉིས་མཐུན་དགའ་བསྟེབས་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཀྱི་འགྲོ་ལས་གས་པ་ཞིག་ཏུ་བསྟོད་པའི་དབུ་བཅེས་པ་《ཚོས་འབྱུང་མ་ངས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། འདི་དུས་ཁྱི་ངོར་སྐང་བཙུན་མོང་གི་བུས །ཟེ་ཕུལ་སྡང་བཅོས་འབྱུ་མར་ཚད་ཀྱིས་བཅལ །དགའ་གཉིས་ཚོང་ཐུས་མཐུན་གཉིས་ལ་ལྷང་ལ་སྟེབས་ཤིག །དེ་ཚོང་བོད་ན་ཚོང་དང་ཟེ་སྡང་མེད། །དེ་ཕྱིར་མཚང་ངས་མེ་བདུན་ཀྱི་གསུམ་པར་གྲགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟགས་ཀྱི་དངོས་རྫས་མང་པོ་ཞིག་ཐོབ་པ་དང་། ཟེ་སྡང་གི་ཚད་གཞི་བཟོས་པ་བཅས་ལ་ཡང་རུས་འགྲོ་བའི་སྐལ་འདེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐུས་པ་དང་། གསེར་དངུལ་སོགས་ཀྱིས་དངོས་རྫས་ཀྱི་རིན་ཐང་འཇལ་བའི་ཚུལ་ཅིང་། ཟེ་དང་སྡང་སོགས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་གྲངས་དང་ལྡིད་ཚད་བཅས་ཏེ་ཚོང་ཁེ་ཆོང་དུ་བདེན་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་ཡིན། ཟེ་དང་སྡང་སོགས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་གྲངས་དང་ལྡིད་ཚད་བཅས་ཏེ་ཚོང་ཁེ་ཆོང་དུ་བདེན་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་ཡིན།

གཉིས། བོན་དང་རྒྱབ་ཀྱི་སྡུང་བ་བརྗོད་བ།

1. གནམ་གྱི་ཐྲི་བདུན་གྱི་རིང་ལ་བོན་ཚོས་དང་ཚུལ་ནི། རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་རིང་ལ་བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཞེས་པའི་ཐོ་ཚན་སྡུང་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དང་དག་གིས་ཆེད་ལས་ལ་བཙོང་ཡོད་སྐབས། ཤྲཱབས་དེབ་ཐོས་པ་དང་། གཡང་ལེན་སེ། སྐུད་གཏོང་བ། གྱི་སྒྲི་འདུར་བ། ཁྲས་དང་བཤྲེབས་བཤགས་བྱེད་པ། བྱས་བསྒྲགས་པ་སོགས་བོན་གྱི་ཚོ་གི་མི་འདུ་བ་མང་པོ་ཞིག་དང་ཡོད་པར་མ་ཟད། འདུལ་བ་དང་། གསང་སྔགས་རྫོགས་པ་སོགས་བོན་གྱི་ཚོ་གི་མི་འདུ་བ་མང་པོ་ཞིག་དང་ཡོད་པར་མ་ཟད། འདུལ་བ་དང་། གསང་སྔགས་རྫོགས་པ་སོགས་བོན་གྱི་ཚོ་གི་མི་འདུ་བ་མང་པོ་ཞིག་དང་ཡོད་པར་མ་ཟད། 《ཚོས་བཤད་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད》ལས། དེའང་བོད་འདུལ་བའི་ཁྲི་བདུན་གྱི་རིང་ལ་ཚེ་རིང་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྔ་ཡོད་པ། 《ཞི་སྒྲོན》ལས། གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་རེ་ལ་སྐུང་བཙན་ཐོག་བཅད་ཅིང་། ། དེ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀ་ཤི་ཞིང་། ཕྱག་མཚོད་རྟེན་དགོན་སྡེ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀ་ཉམས་ཏེ་ཐལ་བར་ཕྱིན་ཏོ། ། ཞེས་སོ། ། དེ་ཡང་ཡགོང་བརྒྱུད་པ་ཉེར་ལྔ། ཕམ་ཤིའི་བརྒྱད་པ་སྲས་ཅུ་འདུལ་བཟུང་ནས་གསལ། ། དེའི་མཁན་བུ་སྐུ་ཟིས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་། ། ཕམ་ཤིའི་མཁན་བུ་གཅོ་བཙུན་ཡེ་ཤེས་སོ། ། ལྷང་འགའ་ཞིག་ན་སྐུ་ཟིས་ལྷེ་གཅོ་གཉིས་པའི་དྲང་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་མཛོས་པར་ཡང་བཤད། ། གཅོ་བཙུན་ཡེ་ཤེས་ནི་ཆོ་ལ་དབང་ཐོབ་པསགས་དུང་རབས་དེ་ཙམ་གྱི་ཡུན་ལ་བསྟན་པའི་གཉེར་འཛིན་མཛད་དོ། ། དེ་ནས་རྫུ་འཕྲུལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དྲུང་དུ་མའོངས་པ་ན་བསྟན་པ་དར་བའི་རྒྱུ་འབྲས་དང་ལྡན་པ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཐོས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་ཤར་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ངང་ལ

ผลของมันคือ ชุมชนที่เคยอุดมสมบูรณ์กลับกลายเป็นพื้นที่ที่ผู้คนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวได้ก็ต้องจากไป ทิ้งให้เหลือเพียงผู้ที่แข็งแกร่งที่สุดเท่านั้นที่ยังคงอยู่ต่อไป

2. ศัตรูจากธรรมชาติและสัตว์ร้าย นอกจากมนุษย์ด้วยกันเองแล้ว ธรรมชาติยังเป็นศัตรูที่น่าเกรงขามอีกด้วย ป่าดงดิบที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้ใหญ่นานาชนิด เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลากหลายชนิด ซึ่งบางชนิดก็เป็นอันตรายต่อมนุษย์อย่างยิ่ง เสือโคร่งที่ซุ่มโจมตีเหยื่อในความมืด ช้างป่าที่อาจเหยียบย่ำทุกสิ่งทุกอย่างที่ขวางทาง และงูพิษที่แฝงตัวอยู่ตามพุ่มไม้ ล้วนแต่เป็นภัยคุกคามที่ต้องระมัดระวังตลอดเวลา

ผู้เดินทางจำนวนมากต้องสังเวยชีวิตให้กับสัตว์เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นจากการถูกโจมตีโดยตรง หรือจากการติดกับดักที่พรานป่าวางไว้ ความสูญเสียเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของผู้ที่เหลืออยู่อย่างมาก ทำให้หลายคนเริ่มหวาดกลัวที่จะออกเดินทาง และบางครั้งก็ถึงขั้นต้องยกเลิกการเดินทางไปเลยทีเดียว

ความเจ็บป่วยและโรคภัยไข้เจ็บ ก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่ไม่อาจมองข้ามได้ ในยุคสมัยที่การแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าปัจจุบัน โรคระบาดต่างๆ สามารถคร่าชีวิตผู้คนได้เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ไข้มาลาเรียที่เกิดจากยุงก้นปล่อง อหิวาตกโรคที่แพร่กระจายไปกับน้ำที่ปนเปื้อน และโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่ระบาดในช่วงฤดูหนาว ล้วนแต่เป็นภัยร้ายแรงที่คร่าชีวิตผู้คนไปนับไม่ถ้วน

ผู้ที่ป่วยมักจะถูกทิ้งไว้ข้างทาง เพราะเพื่อนร่วมทางไม่สามารถรอได้ ต้องรีบเดินทางต่อไปก่อนที่ตนเองจะติดเชื้อไปด้วย ความรู้สึกโดดเดี่ยวและหวาดกลัวเช่นนี้ ทำให้หลายคนเลือกที่จะเดินทางเพียงลำพัง ซึ่งยิ่งเพิ่มความเสี่ยงให้สูงขึ้นไปอีก เพราะไม่มีใครคอยช่วยเหลือหรือดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย

3. ความขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์ ในดินแดนที่ราบสูงแห่งนี้ ไม่ได้มีเพียงแค่ผู้เดินทางและสัตว์ป่าเท่านั้น แต่ยังมีชนเผ่าพื้นเมืองหลายเผ่าที่อาศัยอยู่ตามหุบเขาและที่ราบสูงมาช้านาน ชนเผ่าเหล่านี้มีวัฒนธรรม ประเพณี และภาษาเป็นของตนเอง และมักจะมองผู้มาเยือนด้วยสายตาที่ระแวดระวัง บางครั้งความขัดแย้งก็ปะทุขึ้นเป็นการสู้รบที่นองเลือด

สาเหตุของความขัดแย้งมีหลากหลาย ตั้งแต่การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำและทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ ไปจนถึงความเข้าใจผิดในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ผู้เดินทางบางคนโชคร้ายที่ไปล่วงเกินข้อห้ามของชนเผ่าโดยไม่รู้ตัว เช่น การเข้าไปในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือการละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคมบางอย่าง ซึ่งผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือการถูกขับไล่ หรือแม้กระทั่งถูกจับเป็นตัวประกัน

ดังนั้น ผู้ที่ต้องการเดินทางผ่านดินแดนเหล่านี้จึงต้องเรียนรู้ที่จะเคารพในกฎเกณฑ์ของพวกเขา และพยายามสื่อสารด้วยความจริงใจ การมีล่ามที่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ หรือการมอบของขวัญเล็กๆ น้อยๆ ที่เหมาะสมก็สามารถช่วยสร้างมิตรภาพและเปิดทางให้ผ่านไปได้อย่างราบรื่น

4. ภัยจากโจรและกลุ่มอันธพาล ในยุคที่การปกครองของรัฐยังเข้าไม่ถึงพื้นที่ห่างไกล กลุ่มโจรและอันธพาลจึงมีอิทธิพลอย่างมาก พวกเขาตั้งด่านเก็บส่วยตามเส้นทางสำคัญ และใช้กำลังอาวุธข่มขู่เอาทรัพย์สินจากผู้เดินทาง ผู้ที่ขัดขืนมักจะได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต ทำให้การเดินทางแต่ละครั้งเต็มไปด้วยความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

กลุ่มโจรเหล่านี้มักจะมีความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศเป็นอย่างดี พวกเขาสามารถหลบซ่อนตัวและเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ยากต่อการติดตามจับกุม บางครั้งพวกเขาก็ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ทำให้ยิ่งยากต่อการกำจัดให้หมดสิ้นไป ผู้เดินทางจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้ตลอดเวลา

རྣམས་ནི་དབང་སྐྱུར་གྱལ་རིམ་གྱིས་གཞན་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་པའི་ལག་ཚ་ཞེག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཅིང། ཤུག་པར་དུ་ཚོར་ལུགས་ཞེས་པ་ནི་ཡ་ཐོག་གི་དོད་མའི་དུས་ནས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་ནི་བྱང་བའི་མི་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་དུ་དཀའ་ངལ་ཆུང་ཞིང་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཏེ་ཤིན་ཏུ་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཏེ་ཤིན་ཏུ་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ཁོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཡོད་པར་རོས་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཡོད་དུ་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ཁོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཡོད་དུ་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཡུལ་ཁོངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅིག་ཏུ་ཁྱེད་རང་ཚོ་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ཁོང་ཚོས་ཁྱེད་རང་ལ་དྲིས་ཤིང་ཁྱེད་རང་ཚོ་ཡོད་པ་ཡིན་ན། ཁོང་ཚོས་ཁྱེད་རང་ལ་ཁྱེད་རང་ཚོ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཁས་ལེན་ཡོང་བ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །ཁོང་ཚོས་ཁྱེད་རང་ལ་ཁྱེད་རང་ཚོ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཁས་ལེན་ཡོང་བ་ཞིག་ཡིན་ན།

དག་ལ་བཞེད་དོ། །སེམས་སྐྱོགས་ཤུར་ན་ཁུ་སྡུག་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིང་ནི་ཐུ་ཧིད། སུམ་པ་དབུ་དཀར། ཀླངས་ཆེན་མ་ཤེར་དང་གསུམ་བསྟན་པས་བཅུ་གསུམ་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་ཐོ་ཡི་ཁྱང་བཙན་ཡན་ཆད་བར་ཀྱི་བཅན་ལྟའི་རིང་ལ་གཡུང་དྲུང་བོན་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཉེ་མ་ཤར། མཁས་པའི་ལོ་པཾ་ཀྱི་འོད་ཟེར་བཀྲིས། གདུལ་བྱ་འཕོ་བའི་སྐྱོན་བསལ་བས་འཛམ་བུམིང་གི་རྒྱན་ཆེན་པོ་དྲུག་ཅེས་བྱ་བ། སྐག་གཟིག་གི་མཁས་པ་དམུ་ཙ་ཧེ་ཤེ་ནི་རིག་གནས་ལྟ་ལ་མཁས། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁས་པ་ལྷ་བདག་ཐུགས་རྗེ་ནི་ནང་རིག་པ་ལ་མཁས། རྒྱ་ནག་གི་མཁས་པ་ལེགས་བཀྲང་རྩང་པོ་ནི་ཕྱི་རིག་པ་ལ་མཁས། ཐོན་ཀྱི་མཁས་པ་གཅེར་ཐོག་ལྟེ་འབྱམས་ནི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་མཁས། ཞང་ཞུང་གི་མཁས་པ་ཙོ་ཝེན་ཀྱིང་རྒྱུང་ནི་སྤྲ་རིག་པ་ལ་མཁས། བོད་དང་མི་ཉག་གི་མཁས་པ་ནམ་ར་ཙོ་སྤེ་ནི་སྲིད་པའི་རྒྱུད་ལ་མཁས། ཞེས《བྱམས་མ》ལས་གསུངས་སོ། །དེ་དག་ནི་རིག་པའི་གནས་གང་ལའང་མཁས་ཤིང་ཞེག་པ་མཐའ་དག་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ། སྐད་རིགས་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཙུ་བསྒྱར་ཤེས་པ། རྫུ་འཕྲུལ་ཀྱི་ཞབས་དང་ལྡན་པ་ཤ་སྟག་གོ། དུག་པོ་དེ་དག་ཀུན་བོད་དུ་ཐོན་པ་མི་གསལ་ཀྱང་དེ་དུག་ལ་གཏུགས་པའི་མཁས་པ་མང་དུ་བཞུགས་སོ། །ཞེས་ལོ་རྒྱུས་པ་དེ་དག་ནི་རྒྱལ་པོ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་ཡན་དུ་དར་བའི་བོན་གྱི་ཐུབ་བ་རགས་རིམ་ཙམ་ལས། ཤཱཀྱ་རིགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་དར་བ་ཡོད་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པས་ན་ཁྱབ་བྱ་མ་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་བོན་གྱི་སྐོན་པ་གཤེན་རབ་ནས་བཟུང་རིམ་བཞིན་དར་བའི་རྩོམ་རིག་ཐུབ་ཅིང་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་མང་པོ་བོན་གྱི་ལུང་ཁང་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སྡེ་ལྔ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྲུ་བོའི་ཡུལ་ནས་བྱོན། །
བོན་གྱི་ཤེས་རིག་སྤིད་ཀྱི་ཐྲ་ན་བཀུར། །
བོད་མིའི་འགྲོ་ཁྲིད་བདེའི་ཁྲིམས་སྲོལ་བསྒྲགས། །
བོན་གྱི་འདུ་གནས་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་བཞེངས། །
ཚུ་ཡི་ཤུགས་ཀྱིས་རྟོ་ཡི་རང་འཐག་བསྐོར། །
མེ་ཡི་ཚ་བས་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྷུགས་བཞུས། །
དགུ་ཟིའི་མཚོན་དང་དཀར་ཡོལ་སྟོང་སོགས་བསྒྲན། །
ཐོན་སྐྱེད་ལས་རིགས་འཕེལ་བའི་དུས་རབས་ཉིད། །
ཅེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་བཞི་པ། ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས།
629—841

ས་བཅད་དང་པོ། ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོང་བཙན་སྒམ་པོས་རྒྱལ་སྤྱིད་བརྒྱད་ཞིང་བོད་ཡོངས་གཅིག་ཏུར་མཛད་པ།

ལྷགས་གཉིས་གསེར་ཀྱི་ཁྲི་ལ་འཛོགས་ཤིང་སྤིད་གསུམ་ཁྱོན་ལ་སྐྱན་པས་ཁྲབ་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་དཔའ་བོ་ཚེན་པོ་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོང་བཙན་སྐམ་པོས། མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་མན་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་ཀྱི་བོད་ཀྱི་རིགས་སུ་ཐུར་པའི་ཡུལ་སྡེ་མཐའ་དག་ཀྱང་ཅིག་ཏུ་རྒྱལ་ཁམས་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་བྱང་བའི་ཚུལ་ལོ། བཞེད་ཚུལ་མི་འབྲུ་བ་ཁྲག་ཆེན་པོ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་བྱང་བའི་ཚུལ་ལོ། ཚད་མར་ཐུར་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔྱད་གཞི་ཞིག་ཏུ། ཀྲི་ཏི་ཤྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་འབུམ་ལྟེན་ལ་སྐྱན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཁམས་ཡིན་པར་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཀྲི་ཏི་ཤྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་འབུམ་ལྟེན་ལ་སྐྱན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཁམས་ཡིན་པ

এটা খুব গুরুত্বপূর্ণ। তবে সবসময় সম্ভব হয় না। অনেক সময় আমাদের তাড়াহুড়ো করে সিদ্ধান্ত নিতে হয়। তখন আমরা ভুল করে ফেলি। তাই আমাদের উচিত সিদ্ধান্ত নেওয়ার আগে ভালো করে চিন্তাভাবনা করা। কোনো কাজ করার আগে সেটা করলে কী কী ভালো ফল হতে পারে এবং কী কী খারাপ ফল হতে পারে, তা ভেবে নেওয়া। তারপর ভালো ফলগুলো পাওয়ার জন্য চেষ্টা করা এবং খারাপ ফলগুলো এড়িয়ে চলা।

কোনো কাজ করার আগে সেটা করলে কী কী ভালো ফল হতে পারে এবং কী কী খারাপ ফল হতে পারে, তা ভেবে নেওয়া। তারপর ভালো ফলগুলো পাওয়ার জন্য চেষ্টা করা এবং খারাপ ফলগুলো এড়িয়ে চলা।

নিজের ভুলত্রুটি, প্রশংসা/সমালোচনা (নিজে ভেবে নিজের মূল্যায়ন) নিজের কাজের ভালো দিকগুলো বুঝতে পারা এবং সেগুলো আরও ভালো করার চেষ্টা করা। কোনো কাজ করার পর সেটা করে কী কী ভালো ফল হয়েছে, তা ভেবে নেওয়া। তারপর ভালো ফলগুলো পাওয়ার জন্য চেষ্টা করা এবং খারাপ ফলগুলো এড়িয়ে চলা।

নিজের ভুলত্রুটি, প্রশংসা/সমালোচনা (নিজে ভেবে নিজের মূল্যায়ন) নিজের কাজের ভালো দিকগুলো বুঝতে পারা এবং সেগুলো আরও ভালো করার চেষ্টা করা। কোনো কাজ করার পর সেটা করে কী কী ভালো ফল হয়েছে, তা ভেবে নেওয়া। তারপর ভালো ফলগুলো পাওয়ার জন্য চেষ্টা করা এবং খারাপ ফলগুলো এড়িয়ে চলা।

নিজের ভুলত্রুটি, প্রশংসা/সমালোচনা (নিজে ভেবে নিজের মূল্যায়ন) নিজের কাজের ভালো দিকগুলো বুঝতে পারা এবং সেগুলো আরও ভালো করার চেষ্টা করা। কোনো কাজ করার পর সেটা করে কী কী ভালো ফল হয়েছে, তা ভেবে নেওয়া। তারপর ভালো ফলগুলো পাওয়ার জন্য চেষ্টা করা এবং খারাপ ফলগুলো এড়িয়ে চলা।

བཞིན་ཐའི་མཚོ་བོ་བཅད་དེ་སྐུ་མཁར་ཐྱིང་བར་ཞྭེར། བདག་གི་ཕ་རྒན་བཙན་པོ་ལ་བློ་ལོག་ནས་བར་ཚད་བཙམས་པ་མགར་གྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ལགས་ན། བདག་གིས་རང་གི་ཐའི་མཚོ་བཅད་དེ་བཙན་པོའི་དྲུང་དུ་བཅར་བ་ལགས་པས། བདག་ཅག་གི་ཁྱིམ་སྲིད་ལ་བཀའ་ཤེས་མེད་པ་ཞིག་གནང་སྐྱོང་ཞེས་ཞུས་པར། བཙན་པོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་ཏེ་ཤུལ་མིའི་ཁྱིམ་སྲིད་བདག་དབང་ལ་ཤེས་ཚད་མི་པོག་ལའི་ཚེ་ཁོ་བོ་ཡིན

ཏུ་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རབས་ཞེས་བགོད་ན་མི་འགྲིག་པ་མེད་པར་མ་ཟད། ཁྱི་སྤོང་ཞེའུ་བཙན་གྱི་རྒྱལ་རབས་སུ་ཚོས་བོན་གཉིས་ཀ་དང་ཡོད་ཅིང། རྒྱལ་པོ་རྣམས་བོན་གྱི་སྐུ་གཤེན་ལ་བརྟེན་པའི་སྤོལ་ཡང་སྤང་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་བཅས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཁོན་དུ་བའི་དུས་རབས་ཤིག་ལ་སྤེལབས་པ་མེན་མོད། ཡིན་ནའང་སྤང་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙན་སྐམའོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་བོད་དུ་དར་བས་བོད་ཚོས་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་གྱུར་པའི་བཞིད་སྤོལ་ལྟར། འདིར་ཡང་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་ཞེས་དུས་རབས་ཡན་གར་པ་ཞེག་ཏུ་དབྱེ་ནས་འཚད་པར་རིགས་སོ། །

1. སྤུ་རྒྱལ་སོ་གསུམ་པ་སྐེ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་**ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙན་སྒམ་པོ**་ནི་ཡབ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་དང། ཡུམ་འབྲི་བཟའ་ཐོད་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ617བའི་ཞེ་སྤང་ལོར་མཡ་ཡོ་རྒྱ་མནང་གི་ཕོ་བྲང་བྱམས་པ་ཞི་འཕྱུར་གྲྭ་སྤུ་བལྟམས། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམལོན་པའི་སྤི་ལོ629བའི་ས་སྤང་ལོར་ཡབ་གཤེགས་པ་དང་རྒྱལ་སྤིད་ལ་འོངས། སྐྱ་རྩེས་སུ་ཡོང་བཟའ་དང། ཞང་ཞུང་བཟའ་ལི་ཐི་གསྤན། ཚོང་བཟའ་ཁྱི་ཕྱམ་བཅས་བོད་ཀྱི་སྲས་མོ་གསུམ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྤུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ར་རིང་གི་ས་ཁང་དང། ཕྱུང་པོ་སྤུང་སང་ཟུ་ཅོ། དབའ་དཀྱི་ཚབ། མགར་སྐོང་བཙན་སོགས་ཀྱི་སངྤོན་པོ་མཚད། སྤི་ལོ632བའི་ཚུ་འབྲུག་ལོར་བལ་བཟའ་ཁྱི་བཙུན་བོད་དུ་བཙུན་མོར་བསུས་ཤིང་ཐོ་ཡི་བསྤྱོད་རྒྱ་ཐེབས་པ་མཚད། སྤི་ལོ633བའི་ཚུ་སྤྱལ་ལོར་ཐུ་མི་སམ་སྤྱི་ཀ་ལ་སོགས་པ་གཞོན་ནུ་སུམ་བརྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུ་བོ་ཆེན་པོ་ལ་མངགས། སྤི་ལོ634པ་ཤིང་ཀ་ལེགས་པ་གཞོན་ནུ་རིག་པ་ཅན་ཁག་གཅིག་རྒྱ་གར་དུ་སློབ་སྤོང་ལ་མངགས། སྤི་ལོ634པ་ཤིང་རྟ་ལོར་རྒྱལ་ཁྱིམ་བཞག་ནས་བརྒྱད་ནས་སྤྱང་བའི་དམག་འཁྲུག་གི་འོ་ཁོག་ཏུ་མཐའ་དབོན་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཡོང་ཞིང་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཐུ་བོ་ཆེན་པོ་ལ་ཕོ་ཉའི་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །

2. སྤུ་རྒྱལ་སོ་བའི་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་**རྒྱལ་པོ་གྲུང་རི་གྲུང་བཙན**་ནི་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་དང། ཡུམ་འབྲི་བཟའ་ཐོད་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ621པ་ལྷགས་སྤྱལ་ལོར་སྤུ་བལྟམས། དགུང་ལོ་བཅུ་བཞི་སོན་པའི་ཤིན་རྟ་སྟེ་སྤི་ལོ634ལོར་གཅེན་སྤོང་བཙན་སྐམ་པོ་དམག་ལ་ཕེབས་པའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱལ་སྤིད་བསྐྱངས། སྤུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཁྱུང་སྐར་གྱིས་མཚད། འ་ཞ་བཟའ་མོང་རྩེ་ཁྱི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྤུང་མང་པོ་རྩེ་ཞེང་སྤང་དང། སྤྱབས་བཙན་རྟེ་རེ་གཉིས་ཀྱིས་བློན་པོ་བྱས། སྤས་མང་སྤོང་མང་བཙན་སྤུ་བལྟམས་པའི་སྤྱི་ལོ་སྟེ་སྤི་ལོ638ལོར་དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་ཕེབས་པ་དང་ནང་གི་འགལ་རྐེན་གྱི་དབང་གིས་སྤུ་གཤེགས་སོ། །བང་སོ་དོན་མཁར་མདའ་ཏུ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་གྱི་གཡོན་དུ་བསྟིགས་སོ། །

3. སྤུ་རྒྱལ་སོ་ལྔ་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་གསུམ་པ་**རྒྱལ་པོ་མང་སྤོང་མང་བཙན**་ཨེ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གུང་རི་གུང་བཙན་དང། ཡུམ་འ་ཞ་བཟའ་མོང་རྩེ་ཁྱི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ638པ་ས་སྤྱི་ལོར་སྤུ་བལྟམས། སྤྱི་ལོ650པའི་ལྷགས་སྤྱི་ལོར་སྤུ་གཤེགས། ཡར་སྤུང་འཕྱོང་པོའི་ནང་དུ་བང་སོ་ལྷ་ཁང་ལྟ་ཡོད་པ་ཞེག་བཞེངས་པའི་རེའུ་མིག་དབུས་མའི་ནང་བཞུགས་སུ་གསོལ།

2. སྤུ་རྒྱལ་སོ་བཞི་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་**རྒྱལ་པོ་གྲུང་རི་གྲུང་བཙན**་ཨེ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་དང། ཡུམ་འབྲི་བཟའ་ཐོད་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ621པ་ལྷགས་སྤྱལ་ལོར་སྤུ་བལྟམས། དགུང་ལོ་བཅུ་བཞི་སོན་པའི་ཤིན་རྟ་སྟེ་སྤི་ལོ634ལོར་གཅེན་སྤོང་བཙན་སྐམ་པོ་དམག་ལ་ཕེབས་པའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱལ་སྤིད་བསྐྱངས། སྤུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཁྱུང་སྐར་གྱིས་མཚད། འ་ཞ་བཟའ་མོང་རྩེ་ཁྱི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྤུང་མང་པོ་རྩེ་ཞེང་སྤང་དང། སྤྱབས་བཙན་རྟེ་རེ་གཉིས་ཀྱིས་བློན་པོ་བྱས། སྤས་མང་སྤོང་མང་བཙན་སྤུ་བལྟམས་པའི་སྤྱི་ལོ་སྟེ་སྤི་ལོ638ལོར་དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་ཕེབས་པ་དང་ནང་གི་འགལ་རྐེན་གྱི་དབང་གིས་སྤུ་གཤེགས་སོ། །བང་སོ་དོན་མཁར་མདའ་ཏུ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་གྱི་གཡོན་དུ་བསྟིགས་སོ།

3. སྤུ་རྒྱལ་སོ་ལྔ་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་གསུམ་པ་**རྒྱལ་པོ་མང་སྤོང་མང་བཙན**་ཨེ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གུང་རི་གུང་བཙན་དང། ཡུམ་འ་ཞ་བཟའ་མོང་རྩེ་ཁྱི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ638པ་ས་སྤྱི་ལོར་སྤུ་བལྟམས། སྤྱི་ལོ650པའི་ལྷགས་སྤྱི་ལོར་དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམལོན་པ་དང་རྒྱལ་སྤིད་ལ་འོངས། སྤུ་གཤེན་ཁྱུང་པོ་སྐུ་སྤྱལ་སྤུང་དང། མཆིམས་མང་གཉེན་གྱིས་བློན་པོ་མཚད། འབྲི་ཁྱུང་ཁྱི་ཤུ་ཁྲི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྐུ་ཤེན་ལ་བརྟེན་པའི་སྤོལ་ཡང་ལྷ་ཁང་ལྟ་ཡོད་པ་ཞེག་བཞེངས་པའི་རེའུ་མིག་དབུས་མའི་ནང་བཞུགས་སུ་གསོལ།

སྤྱི་ལོ659པ་ས་ལུག་ལོར་བཙན་པོ་མང་སྤོང་མང་བཙན་སྤུག་ས་ཀྱི་ཤར་ན་བཞུགས་ཤིང། རྒྱན་ཆེན་མགར་སྐོང་བཙན་ཀྱིས་བོད་དམག་ཆེག་སྐོང་ཙམ་ཁྱིད་ནས་འཁྲིལ་ཡུལ་དུ་སྤེལབས། དེང་སང་ཨ་མདོ་རྡོ་སྤྱིས་ཀྱི་སྐོང་ཟུ་མཆོ་ནག་ཏུ་གསལ་བའི་ཡུལ་དེར་དམག་ལ་ཞུགས་པས། བོད་དམག་ཆེག་སྐོང་གིས་ཐང་དམག་བརྒྱད་ཁྱི་ཕུར་དམག་བཅུ་ལྔ་སྐོང་བཙན་སྐམ་པོ་ཞལ་ཏ་བཞུགས་སྐོ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ། སྤྱི་ལོ662པ་ཆུ་ཁྱི་ལོར་བྱོན་པ་མགར་སྐོང་བཙན་ཀྱིས་གྲུ་གའི་ཡུལ་དུ་དམག་བྱང་བས། སྤྱི་ལོ667བའི་མེ་ཡོས་ལོར་བཙན་པོའི་ཇོ་ཤང་ཏུ་གཤེགས་ཏེ། བྱོན་པོ་མགར་སྐོང་བཙན་འབྲས་ནད་ཀྱི་འདུག། སྤྱི་ལོ676པ་མེ་ཁྱི་ལོར་མང་སྤོང་མང་བཙན་སྤུ་གཤེགས། བང་སོ་གུང་རི་གུང་བཙན་གྱི་གཡོན་དུ་བཙིགས་སོ། །

4. སྤུ་རྒྱལ་སོ་བྱག་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་བཞི་པ་**འདྲུས་སྤོང་མང་རྩེ་འཛམ་རྒྱང་རྣམ་འཕྱལ་གྱི་རྒྱལ་པོ**་ཨེ་ཡབ་མང་སྤོང་མང་བཙན་དང། ཡུམ་འབྲི་བཟའ་ཁྱི་ལོད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ676པ་མེ་ཁྱི་ལོར་འཕྱང་ས། ཤར་ཅང་བཞི་ལ་ཐོན་པའི་སས་ཡོས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ679བའི་ལོར་རྒྱལ་པོའི་ཁྱི་ལ་ལོད། སྤུ་གཤེན་སྤེ་ནེ་གུ་ཡིས་མཚད་དེ། ཚབ་སྤིད་ཀྱི་འགན་དབང་གི་ཚོ་པོ་མ་ཡུམ་ཁྱི་མ་ལོད་ཀྱིས་བསྐྱངས། མགར་བཙན་སྐ་སྟེམ་བྱ་ཐོ་ཡི་ཁྲལ་ཏུ་དང། དབས་ཀ་ར་ལོང་ལོད་གཞིས་ཀྱིས་བློན་པོ་མཚད། ཇང་མོ་ཁྱི་བཙུན་དང། མཆིམས་བཟའ་བཙན་མོ་ཏེ་གཤེགས་ཁབ་ཏུ་བཞེས། ཇང་མོ་ཁྱི་བཙུན་ལ་སྤས་ཆུང་བ་མེས་ཟས་ཆམ་ལ་ཕབ། མཆིམས་བཟའ་ལ་སྤས་ཆུང་བ་མེས་ཟས་ཆམ་ལ་ཕབ། སྤྱི་ལོ704པ་ཤིང་འབྲུག་ལོར་འཇང་ཡུལ་དུ་སྤུ་གཤེགས། བང་སོ་ཡབ་ཀྱི་བང་སོའི་གཡོན་དུ་བཙིགས་སོ། །རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་སྐབས་སུ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་པོའི་ཆེའི་བློན་འབངས་བདུན་བྱང་བ་ནི།

1 རྩོག་རིང་ལ་ནག་པོས་བློན་པོ་ཆེ་ཞེག 2 རྩོག་ཤིང་ཁམས་ཀྱིས་གཡག་ཐྲུས་པོ་ཆེ་ཞེག 3 གནོན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མདའ་ལ་སྟོང་ཁ་མས་ཐུ་ཁྲ་ཤེད་པ་བཅད། 4 སྤས་ཆོད་གདོང་ཅན་གྱིས་མེག་རྒྱང་གསུམ་ལ་མདའ་རྒྱང་རེས་སྤེལབས། 5 མཚོས་གཡག་ཆུང་གིས་ཤ་བའི་སྤུད་བུ་ཐེ་མས་བཀང་སྟེ་ཁྲག་ལ་སྐོར། 6 ཅོག་རོ་འབོང་གཤེར་གྱིས་འབོང་སྤུར་དུ་རྒྱག་པ་ཀྱེན་དུ་འཕེན་ནུས། 7 གནོན་ཁྱི་བདུན་གཡུ་ཐུམ་གྱིས་རྐུ་བཟང་པོ་གཡང་ལ་མཆོངས་པ་ཀྱེན་ལ་དེན་ནུས་པ་བཅས་སོ། །

5 སྤུ་རྒྱལ་སོ་བདུན་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་ལྔ་པ་**རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྟེ་གཙུག་བཅུན་ཟམས་ཡག་ཚོམ**་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་འདུས་སྤོང་མང་རྩེ་ཐེ་ཡུམ་ཁྱི་ལོད་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ698བའི་སྐྱེ་ལོར་ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ705པ་ཤིང་སྤྱལ་ལོར་རྒྱལ་པོའི་གསེར་ཁྱི་ལ་མངའ་གསོལ། སྤུ་གཤེན་ཀྱེ་ཡི་སྐབས་དེར་ཚབ་སྤིད་ཀྱིས་བསྐྱངས། སྤྱི་ལོ712པ་ཆུ་ཁྱི་ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཀྱི་མ་ཤིང་ཀོང་རོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། དེ་རྩེས་སྐ་ནམ་བཟའ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྤས་རྒྱེས་བཟང་སྐོང་བཙན་དང། མཆིམས་རྒྱལ་གཟིགས་ཤུ་ཏིང། འབོ་ཆུ་བཟང་འོར་མ་བཅས་ཀྱིས་བློན་པོ་བྱས། ཚབ་སྤིད་མཁའ་ལས་བཞེར་བསྐྱེད། སྤྱི་ལོ739པ་སྟལོས་ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཡོངས། སྤྱི་ལོ742པ་ཆུ་ཁྱ་ལོར་སྤས་ཁྱི་སྤོང་ཞེའུ་བཙན་ལ་འབྲུངས། སྤྱི་ལོ755པ་ཤིང་ལུག་ལོར་ཡབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤིད་ཞལ་ཏ་འཕངས་ཤོང་ཏོ་ཡི་བསྐྱོད་ཅིང་ལང་ཚེས་གཟིགས་གཞིས་ཀྱིས་ཐུ་བོ་ཆེན་པོ་ལ་མངགས། བང་སོ་ཤུར་རི་ཞེས་པ་འཕྱལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་གཡོན་དུ་བཙིགས།

6. སྤུ་རྒྱལ་སོ་བརྒྱད་པ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་དྲུག་པ་**རྒྱལ་པོ་སྤྲིད་སྤོང་ཁྲེའུ་བཙན**་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ཁྲེ་གཙུག་བཅུན་དང། ཡུམ་སྐ་ནམ་བཟའ་གཞེས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ742པའི་ཆུ་ཁྱ་ལོར་སྤུ་བལྟམས། སྤྱི་ལོ755པའི་

ཤེང་ཡུགས་ལོར་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལ་འཁོད། སྐང་བཞེར་ཟླ་བཙན་དང་། ཞང་མཆེམས་རྒྱལ་གཟིམས་ཤུ་ཟེང་། བློན་སྐྱེས་བཟང་རྒྱལ་ཀོང་། ཞང་སྟོང་ཙན། ཐྲང་རྒྱལ་སྐྱབས་ལེགས་གཟིགས། དབས་བཙན་བཞེར་མདོ་ལོད། བློན་ཁྲི་ཐྲ་སྐུག་ཚབ། སྐུག་ཐྲ་ཀྱུ་ཁོང་ལ་ལོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བློན་པོ་བྱས། མཆེམས་བཟའ་ལྷ་མོ་བཙན་དང་། མཁར་ཆེན་བཟའ་མཆོ་རྒྱལ། འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་རྒྱལ་མོ་བཙན། ཆེ་སྟོང་བཟའ་ལེ་ཏོག་སྟོན། ཞོ་ཡོངས་བཟའ་རྒྱལ་མོ་བཙུན་བཅས་བཙན་པོ་ལྷ་ཐོ་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་ཐོག་མར་ཁྲི་ལ་བཏིང་། སྤྱི་ལོ་761པའི་ཤུགས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཐུབ་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་ཕེབས། སྤྱི་ལོ་763པརྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཞེན་པའི་ཕྱིར་ཐུབ་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཞེན་པའི་ཕྱིར་ལོ་1ཞེས་པ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ཏེ་ཐུབ་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཞེན་པའི་ཕྱིར་ལོ་1

(丁亥)དང་། སྒྲིལ་ལས་སྒྲུབ་ནས་627ལོར་ཡིན་པས། སྐབས་དེ་ཡི་ཡུགས་སྒང་ནི་སྒྲིལ་ལོ641ལས་འོས་མེད་པ་དང་། རྒྱ་ཡི་ཡིག་ཚང་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་གསལ། སྒྲིལ་རྒྱ་ཡི་ཡིག་ཚང་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཅས་པ་རྣམ་པའི་བདེན་དཔང་འཛིན་ཟུགས་པའི་ཅེས་པ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་གོང་མ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་ཁྲི་ལོ་དང་ཚངས་འཕྲིན་སོགས་ཉིན་ཐོ་ནང་བཞིན་གསལ་པོར་བཀོད་སྲོལ་ཐུ་མོ་ཉིད་ནས་ཚགས་ཡོད་ཐུབས། རྒྱལ་དབས་ཀྱི་དུས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་འཁྲིགས་པའི་ཚགས་འདུག་པ་དེས་ན་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་དབས་གྲུང་འཁྲིགས་པའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་དབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས་ཤ་ཅས་པ་རྣམ་དེབ་པོ་བྱ་མེད་ཅེག་ཚགས་འདུག་སྟམ།

1. སྤོང་བཙན་དེ་ཁང་ཞེ་ཙུང་གི་ཁྲི་ལོའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་སྒང་(己丑)ལོར་འཕྲུངས་པ་ཡིན་ན་སྒྲིལ་ལོ629ལོར་ཡིན། དེ་ནས་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་འབྱོར་བའི་བར་ལོ་ངོ་བཅུ་གསུམ་དང་ཉེ་ལས་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལས་ཟིན་མེ་འདུག་པ་དེ་ལྟར་ན་སྤོང་བཙན་གྱིས་དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པའི་སྔོན་དུ་རྒྱ་གར་དང་བལ་པོ་སོགས་ལ་གཉེན་དང་རིག་གནས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་མཛད་སྒོ་མང་པོ་ཞིག་གནང་ཟིན་དགོས་པས། དེ་ལྟའི་ལོ་རྒྱས་དང་ཕན་ཡུལ་དུས་གང་ནས་ཀྱང་ཟླ་བ་ཙམ་ལས་ཐག་རིང་ཞིང་། ཡོ་ལྡ་ངྷ་ལ་ཟིན་པའི་ཐྲུ་གུས་རང་གིས་སྤོ་ཆས་བཟའ་བ་ཙམ་ལ་ཡང་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་ཞིག་མེད་ཅི་ནའང་། ཤང་རྒྱལ་ཁྲིས་ཀྱང་ཐུབ་ཀྱི། ལྷ་ཁྱེའུ་ཡང་ཟླ་ཚེ་ལོ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ནས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།

ཅིས་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པས་མིའི་ཚུལ་ལ་སྐུར་ཏེ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་པས་ཀྱི་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་པས་ཀྱི་ཞིབ

བཙན་གྱ་གཉེས་བཞུགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། འབྲུངས་ལོ་བྱི་བ་ཞེས་གསལ་བ་དེ་འཕྲུང་སྙིས་ཀྱི་རིག་པས་འདིད་ཁུལ་བཅས་པས་ནོར་བ་ལས་འོས་མེད་ལ། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་འགྲིག་ཐབས་མེད་པས། དེབ་དཀར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་མེ་སྦྱི་སྦྱི་ལོ་676ལོར་ཡབ་འདུས་རྩེས་སུ་ཞུག་བདུན་ལོན་པ་དང་འབྲུངས། ལོ་ངོ་བཞི་ལ་ཟིན་པའི་ལོ་སེམས་སྦྱི་ལོ་679ལོར་རྒྱལ་སར་མངའ་གཤོལ། ཕྱག་འབྱག་སྦྱི་ལོ་680ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་ལོ་བཞི་བཙུ་བསྡུད་ནས་སྤོངས། དཀྱང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་ལོན་པའི་ཤིང་འབྱག་སྟེ་སྦྱི་ལོ་704ལོར་འདས་ཞེས《དེབ་སྔོན》དང་། 《ཀུན་ཏོང་ཡིག་རྩིང》རྒྱ་ནག་ཡིག་ཚང་བཅས་གཅིག་མཐུན་དུ་སྣང་། གཞན་ཡང《དེབ་དཀར》དུ་དྲངས་པའི་མངོས་མང་བཙན་གྱི་སྐོར་ཀུན་ཏོང་ཡིག་རྩིང་གི་དུམ་བུ་ཞིག་ལས“ཙའོ་ལུན་（調露）གྱི་ལོ་དང་པོ་ལ་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་སྐུ་འདས་ཤིང་། སྲས་བྱི་འདུས་སྔོང་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ལོན་པ་ཞིག་བྱི་ལ་ཁོད་དོ་”ཞེས་ཏའེ་ལུན་བྱི་ལོ་དང་པོ་སྦྱི་ལོ་679ལོར་འདུས་སྔོང་བྱིར་འཁོད་པའི་སྐབས་སུ་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཡིན་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་གསལ་ཡང་། ཐུ་མ་འདི་ཉིད་དག་པར་མེམས། རྒྱ་ཡིག་ཚང་ལས། 703ལོར་འཛང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ནས་འཛང་ཕབ། དེའི་ཕྱི་ལོ་ཤིང་འབྲུག་ལོར་བཙན་པོ་རང་ཡང་འཛང་ཡུལ་དུ་དམག་ཐོག་ཏུ་གོངས། སྲས་རྣམས་རྒྱལ་སར་བཙན་པོར་བསྐོས་ཏེ་ཁོ་ཚུན་བྱིར་འཁོད། ཅེས་པ་ལ་དཔྱད་ན། སྲས་ཆེ་བ་ལྷང་ཚ་ལྷ་དོན་ལ་རྒྱ་བཟའ་གྱིམ་ཤིང་ལོ་ངོ་བཅུ་ལྔ་ཙམ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཤོང་ཙེ་བོད་དུ་མ་འབྱོར་ཞོང་དུ་ལྷང་ཚ་ལྷ་དོན་ལ་རྒྱ་བཟའ་གྱིམ་ཤིང་ལོ་བཅུ་ལྔ་ཙམ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ནས་མེས་ཡག་ཆོམ་མམ་བྱི་ཁྲི་གཙུག་བཏུན་ཞེས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་ཙེ་བོད་དུ་མ་འབྱོར་ཞོང་དུ་ལྷང་ཚ་ལྷ་ཤིང་ལོ་བཅུ་ལྔ་ཙམ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་ཙེ་བོད་དུ་ལ་ཤེས་ཡག་ཆོམ་གྱི་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ནས

འདོད་པའི་སར་ཆེ་སྐྱིལ་ལོ་དང་སྦྱར་ཚེ778ལོར་ཡིན། དེ་ནི་མེས་ཨོག་ཚོམ་སྐུ་གཤེགས་ནས་ལོ་ངོ་ཉེར་གསུམ་ཕྱིན་པའི་ལོ་ཡིན་པས་སྲས་ཇི་ལྟར་འཕྲུངས། གཉིས་པ་ལྷག་ལས་རྟ་འབངང་སྐྱ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི། དང་པོ་བོ་དཀར་སོགས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ལྷག་ལས་རྟ་དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་མེས་ཨག་ཚོམ་ཀྱི་ཁྱི་ལོ་ཉེར་དྲུག་པ་སྐྱི་ལོ་དང་སྦྱར་ན་730ལོར་བབས་པས་མེས་ཨག་ཚོམ་ལོ་ངོ་ཅ་གཅིག་ཁྱིར་འཁོད་ཡོད་པ་རྒྱལ་རབས་དེ་བེར་ཆམས་ལས་གསུངས་པ་དང་། དེ་བོད་ཁྱི་སྲོང་ཤེས་བདག་ཀྱི་དེ་བཞིར་ཆམས་ལས་གསལ་པ་ལྟར་ན་ཁྱི་སྲོང་ལྷ་བཙན་ཁྱིར་འཁོད་པའི་སྐབས་དགུང་ལོ་ཉེར་དྲུག་ལ་ཟིན་ཡོད་པས། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་ཏེ་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དཔྱད་གཞིས་སྟོང་པར་གྱུར་ལ་རིའུ་ཡོད་པས། ཁྱི་སྲོང་ལྷ་བཙན་ལྟ་བུ་བོད་ལ་ཀུན་གསལ་ལས་གསལ་བ་སྐྱ་གཤེགས་པའི་དུས་སུམ་ཆའ་སྲིད་ཀྱི་ཁུར་མ་བཞེས་པར་དང་གར་བཞུགས་མི་སྲིད་པ་མ་ཟད། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་སྐབ་ལོ་དེ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན་པ་ལྷེའུ་ཆོས་འཕྲུངས་སོགས་ཤུག་རྩེན་མ་བཞེས་པར་དང་གར་བཞུགས་མི་སྲིད་པ་མ་ཟད། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་སྐབ་ལོ་དེ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན་པས་མི་འཐད་པ་གོང་ནས་བཤད་ཟིན་ཏོ།

དཔའ་བོ་གཙུག་ཕྲེང་སོགས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ལྷག་ལས་རྟ་ཕྱི་མ་ནི་སྦྱི་ལོ་790ལོར་ཡིན་པས་མི་འཐད་པ་གོང་གསལ་ཡང་འདུས་ཟེས་ཡིན་པ་རྟོགས་སྟ། གསུམ་པ་ཆུ་རྟ་ལ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རིགས་པའི་རང་རྩལ་གྱིས་དཔྱད་པའམ་ཁྱངས་ལྟ་ཤེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་མཐོང་བ་གང་ལྟར་ཡང་རུང་ཡོད་ཀྱི་གནད་ལ་རེག་པའི་ངེས་ཤེས་ཞིག་རྣེད་འདུགཀྱང་། དཔལ་སྤུལ་སོགས་ཆུ་རྟ་ཕྱི་མ་ལ་འདོད་པ་རྣམས་ནི་སྲོང་བཙན་དགུང་ལོ་ཀྱ་གཉིས་ལ་ཞུ་གཉིས་པའི་ལོ་ཡིན་པས་ཁོ་བོ་ཚོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ

৬৪। ছড়া-পাঁচালি

ছড়াসম্রাট পাঁচকড়ি মাইতি। জন্ম ১৭৪২ খ্রিস্টাব্দে। উপাধি ‘ছড়াসম্রাট’। তাঁর ‘ছড়াসমগ্র’ গ্রন্থে ৩৭টি ছড়া সংকলিত। তাঁর ছড়ায় ব্যঙ্গ ও কৌতুকের মিশ্রণ। ‘ঘুঘু দেখেছ, ফাঁদ দেখোনি’ ছড়াটি ১৭৬৫ খ্রিস্টাব্দে প্রকাশিত হয়। ছড়াটি ৪২ লাইনের।

আশ্বযুগ্মের দ্বাদশ দিবসে 403 অব্দে। নৈঋতকোণস্থ দুর্গমুখের (প্রিন্স্-কে.ডব্লু.) দীপ্তালোক বন্দরে অত্যাসন্ন বর্ষাগমে ঘনায়মান মেঘাড়ম্বর দেখিয়া সন্ধ্যাকালে সকলে নিজ নিজ বাসগৃহে প্রত্যাবর্তন করিতেছিল। এমন সময়ে সহসা প্রবল ঝটিকা উত্থিত হইয়া সমুদ্রে ভীষণ তরঙ্গ উঠিতে লাগিল। তখন বন্দরে যে সকল পোত নঙ্গর করিয়াছিল, তাহাদের মধ্যে একখানি ক্ষুদ্র বাণিজ্যতরী ঝটিকার প্রচণ্ড আঘাতে নঙ্গর ছিন্ন হইয়া তীরের দিকে ভাসিয়া আসিতে লাগিল। তরণীখানি তখন সম্পূর্ণ শূন্য ছিল; তাহার কর্ণধার ও নাবিকেরা পূর্বেই তীরে অবতরণ করিয়াছিল। তরণীর নঙ্গর ছিন্ন হইবামাত্র তাহারা তাহা ধরিবার জন্য সাঁতার দিয়া তাহার নিকটে আসিতে লাগিল। কিন্তু তরণী তীরের নিকটবর্তী হইবামাত্র তাহার তলদেশ বালুকাস্তূপে সংলগ্ন হইয়া গেল। তখন নাবিকেরা তরণীর আশা পরিত্যাগ করিয়া তীরে উঠিয়া আসিল।

দ্বাদশী ॥ জ্যৈষ্ঠা-দক্ষিণ-মাঁঝি।

কুসুমবনীতে যে কয়টি ক্ষুদ্র নদনদী প্রবাহিত হইতেছে, তন্মধ্যে দক্ষিণ-মাঁঝি নদীই সর্ব্বাপেক্ষা বৃহৎ। ইহার উৎপত্তিস্থান কুসুমবনীর পশ্চিমোত্তর সীমান্তে অবস্থিত। তথা হইতে ইহা প্রথমে পূর্ব্বাভিমুখে প্রবাহিত হইয়া পরে দক্ষিণাভিমুখে প্রবাহিত হইয়াছে। ইহার উৎপত্তিস্থান হইতে মোহনা পর্য্যন্ত ইহার দৈর্ঘ্য ৩৪০ মাইল। ইহার মোহনা হইতে ৫০ মাইল উজানে ইহার প্রস্থ ১৫০ হাত। তথা হইতে ক্রমশঃ ইহার প্রস্থ বৃদ্ধি হইয়া মোহনায় ইহার প্রস্থ ১ মাইল হইয়াছে। ইহার মোহনা হইতে ৫০ মাইল উজানে ইহার গভীরতা ৩০ হাত। তথা হইতে ক্রমশঃ ইহার গভীরতা বৃদ্ধি হইয়া মোহনায় ইহার গভীরতা ১৫০ হাত হইয়াছে। ইহার মোহনা হইতে ৫০ মাইল উজানে ইহার তীরে কোন নগর বা গ্রাম নাই। তথা হইতে ১০ মাইল উজানে ইহার তীরে কুসুমবনীর রাজধানী কুসুমপুর নগর অবস্থিত। কুসুমপুর নগর হইতে ১০ মাইল উজানে ইহার তীরে কুসুমবনীর পূর্ব্বতন রাজধানী কুসুমকোট নগর অবস্থিত। কুসুমকোট নগর হইতে ১০ মাইল উজানে ইহার তীরে কুসুমবনীর পূর্ব্বতন রাজধানী কুসুমগড় নগর অবস্থিত। কুসুমগড় নগর হইতে ১০ মাইল উজানে ইহার তীরে কুসুমবনীর পূর্ব্বতন রাজধানী কুসুমদুর্গ নগর অবস্থিত। কুসুমদুর্গ নগর হইতে ১০ মাইল উজানে ইহার তীরে কুসুমবনীর পূর্ব্বতন

བཞུགས་ཤིང་ཟེད་ཅིས་བཙམས་པར་གྲགས་པའི་ལོ་དེར་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་སྐུ་འཕྲུངས། དགུང་ལོ་ངོ་གཅིག་པའི་ཤིན་ཡུག་སྒྲིའི་ལོ815ལོར་སྐུ་གཤེགས། འདིར་བཙུན་མོ་ཆེ་ཚུང་གཉིས་ལས་ཆེ་བ་ལ། ལྷ་སྲས་གཅོང་མ། སྐང་དར། ཁྲི་རལ་དང་གསུམ། ཚུང་བ་ལ་ལྷ་རྗེ། ཡུན་གྱི་གཉིས་དང་ལྡབ་འཕྲུངས་སོ། །

དཀྱ ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་ཁྲི་རལ་པ་ཅན།

རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ནི་ཁྲི་ལོང་འཕྲུངས་པ་ཆོས་འབྱུང་དེབ་ཐེར་ཕལ་ཆེར་ཞལ་མཐུན་ཡང་དུག་ཙྪའི་སྐོར་གཅིག་གིས་ཕྱིས་སྐྱོན་འདུག་ཅིང་། 《བསྟན་རྩིས་ཀུན་བཏུས》ལས། “ཀུན་མཁྱེན་བསྟན་རྩིས་སྤུའིག་ལྟན་བཅུ་གཅིག་པ་རྒྱལ་ཁམས་ཉེད་རྩིས་འགོ་བཙམས་པའི་ལོ་ལ་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་འཕྲུངས་པར་གསུངས་ཀྱང་དུག་ཙྪའི་སྐོར་གཅིག་གིས་ སྤྱ་སོང་” ཞེས་གསུངས་འདུག་ཀྱང་དོན་དུ་ལོ་དེ་ཉིད་དུ་འཁོ་ཀེ། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། “བཙན་པོསལོ་བཅུ་བདུན་བཞེས་ཤིང་། རྒྱ་རྗེ་སྤུ་རྩྭ(穆宗)གིས་རྒྱལ་ཡུམས་ནས་ལོ་བཅུ་བཞི་པ་ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོ་ལ་ཚད་མཁོ་སྤྱོ་བོར་བ་རྣམ་ཐར་ཞུས་ཏེ། བོད་ཀྱི་གནའ་ཚད་ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོ་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཇོ་ཐང་ཟླ་འབྱེད་པའི་ཚེས་དྲུག་ལ། ཀུན་མཁྱེན་བསྟན་རྩིས་ལ་ཞུས་ཏེ། ཁོང་གིས་ཀང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁྱོད་ཀྱི་ཟླ་ཚེས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེས་ཞུས་པ་ལ

དང་། སྲིད་འཛིན་དང་དམག་དོན་གྱི་སྨིག་གཞི། བློན་པོ་སོགས་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཚོ་གནས་དང་ལས་འགན། ཞིང་འབྲོག་དང་ཁྱིམ་ཚང་ལ་སོགས་ཀྱི་ཁྱིམས་དང་། མི་ཡིཀུན་སྤྱོད་ལ་གཏོགས་པའི་གནད་དོན་ནས་ཀྱམས་ཡིན་ནོ།

(1) **ཁྱིམས་རྩེ་འཐུམ་གཞེར་གྱི་ཁྱིམས་**ནི། 《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། ཐོག་མར་བོད་ཡུལ་ཏུ་ཆེན་ཕྱི་བྱ་ཕྱེ། །ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་བཅད། །རོད་ཀྱི་སྟོང་ཐེ་དྲུག་ཅུ་རྩ་ཕྱེ། །ཁོངས་གཏམ་བློན་བཅས་ཀྱི་འདུན་སའངོན། །དཔའ་སྟེ་གསུམ་གྱི་མཐའ་ཡི་སོ་ཁ་སྐྱང་། །དེ་ལ་བོད་ཀྱི་ཁོད་དྲུག་ཅེས་སུ་གྲགས། །ཁྱིམས་ཡིག་འདིའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི། ལས་སྟེ་ཁཐ་དང་ཤང་ཁྱེ་ཚན་དང་། བློན་པོ་དང་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཁོ་ནས་ཀྱང་། དམག་ཨོག་སོ་སོའི་རུ་ཁ་དང་། དཔའ་ཤེས་འཛིན་ལས་འགན། དམག་ཨོག་སོ་སོའི་རུ་ཁ་ཚད་ཀྱི་ཁྱིམས་ཀྱི་ཁོ་ནས་ཀྱང་། ཁྱིམས་ཡིག་འདིའི་ནང་ཚན་རིག་ཏུ་བྱས་ཏེ། ཁྱིམས་ཀྱི་ཚོགས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

(2) **འཐུམ་གཞེར་ཐོག་ཚ་བ་ཅན་གྱི་ཁྱིམས་**ནི། 《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། བྱེ་སྲང་ཕུལ་ཚོང་ཞོ་ནམ་སེ་སྲན་སོགས། །བཀའ་ལ་བཏུགས་པའི་ཁྱིམས་ཡིག་གཉིས་པ་སྟེ། །འབྲུམ་གྱི་གཞེར་ཐོག་ཚ་བ་ཅན་གྱི་ཁྱིམས་ཞེས་གྲགས། ། ཞེས་གསལ་བའི་དེའི་དོན་ལ་འགེལ་བཤད་བྱས་པ《གཡུ་ཡི་ཁྲེང་བ》ལས།

འོ་ན་སྐབས་དེའི་འཇལ་གོར་གསུམ་གྱི་ཚད་གཞི་དེ་ཡང་སྐྱིང་ཅི་འབྲ་ཞིག་ཡིན་སྐམ་ཞེ་ན། དཔེར་དམྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆར་གཞིགས་ཏེ་མཁས་དབང་འགའ་ཞིག་གིས་ཚོར་སྣོམ་གནང་བ་ལྟར་ན། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ནས་རྒྱ་ནག་ལས་ཐོན་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་བེ་ཚོད་ནི་འབྲུ་རིགས་ཡཁྱོར་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་ལ་བྱེ་གང་དུ་རྟོ་བ་དང་དེ་ཡང་ཡཁྱོར་གསུམ་དང་ཕྱེད་ཀ་ལ་ཕུལ་གང་དུ་རྟོ་བའི་ཕུལ་དུག་ལ་བྱེ་གང་དང་། བྱེ་ཉི་ཤུ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྟོ་བའི་ལུགས་གཅིག་དང་། ཡང་ཡཁྱོར་གསུམ་ལ་ཕུལ་གང་དང་། ཕུལ་བདུན་ལ་བྱེ་གང་། བྱེ་ཉི་ཤུ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྟོ་བའི་ལུགས་གཉིས་ཡོད་དུང་། གང་ལྟར་ཡཁྱོར་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་ལ་བྱེ་གང་རྟོ་བར་ཁྱད་པར་མེད་པ་དེ་ན་སྐབས་དེའི་འཇུ་རིགས་གཤོར་འཛལ་གྱི་ཁལ་དང་བྱེའི་ཚད་གཞི་ཡིན་ལ་བྱེ་ནི་ཤིང་བྱེ་ཡིན། ཤ་མར་སོགས་འདེགས་ཅིང་སྲང་གི་ཚད་གཞི་ནི། ནས་རྩོག་ཆེ་བ་གཉིས་དང་། འབྲིང་བ་གཉིས། ཆུང་བ་གཉིས་བཅས་ནས་འཇུ་ཆེ་ཆུང་ངུ་གི་ལྷིད་ཚད་ལ་སེང་གང་། སེ་བ་ཉི་ཤུའི་ལྷིད་ལ་ཞོ་གང་། ཞོ་བཙུའི་ལྷིད་ལ་སྲང་གང་། ཤུ་བཞིའམ་སྦོར་བཞི་ལ་ཉག་གང་། ཉག་ཉི་ཤུ་སྟེ་སྲང་བཙུབ་ཅུ་ཐམ་པ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྩོ་བ་ནི་སྐབས་དེའི་འདེགས་འཛལ་གྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། གསེར་དངུལ་སོགས་ཀྱི་འདེགས་ཚད་ནི་སྲན་བདུན་ལ་ནམ་གཅིག ནམ་བདུན་ལ་ཞོ་གང་། ཞོ་བཅུ་ལ་སྲང་གང་ཡིན་པར་གྲགས། སྐབས་དེའི་ཉིང་ཁུང་འཛལ་ཚད་ཅི་འབྲ་ཡིན་ཡོ་རྒྱལ་ཡམ་ན་འཁོད་པ་མ་མཐོང་ཟུང་། སོར་བཅུ་གཉིས་ལ་མཐོ་བ་ཞིག་ཏུ་ཚོར་ཞིང་། ཁྲུ་བཞི་ལ་འབྲུ་གང་། ཁྲུ་བཞི་ལ་འདོད་པ་མ་མཐོང་ཟུང་། མཐོ་དོ་ལ་ཁྲུ་གང་། མཐོ་དོ་ལ་ཁྲུ་བཞི་ཡོད་ཟུང་། ཁོ་བཅུ་ལ་སྲང་གང་ཡིན་པར་གྲགས། སྐབས་དེའི་ཉིང་ཁུང་འཛལ་ཚད་ཅི་འབྲ་ཡིན་ཡོ་རྒྱལ་ཡམ་ན་འཁོད་པ་མ་མཐོང་ཟུང་། སོར་བཅུ་གཉིས་ལ་མཐོ་བ་ཞིག་ཏུ་ཚོར་ཞིང་། མཐོ་དོ་ལ་ཁྲུ་གང་། ཁྲུ་བཞི་ལ་འད

ꠅꠞꠤ ꠛꠣꠞ ꠇꠞꠤ ꠇꠞꠣꠗ ꠇꠞꠣ ꠛꠣꠞ

དང་། མིག་དབྱང་བ་ཞེས་གསལ་) གིས་ཡུལ་མཐར་སྐྱགས་པ་སྟེ་རྒྱང་འབྲད་དུ་གཏོང་བ་དང་། ཐ་ན་སྲོག་གི་ཉེས་ཚད་གཅོད་ཀྱིན་ཡོད་པ། དེའི་ན་ཤེན་ཅང་ནས་ཐོན་པའི་ཁྲམ་ཡིག་ནང་། ཀྱི་ཏོ་བཀྱིས་པ་ཁྱིམས་ཚེན་ལ་ཐུག་པ། དབེན་ན་ཁྱབ་ཅང་ནས་ཐོན་པའི་ཁྲམ་ཡིག་ནང་། སྐྱན་ཀྱིས་དབྱོངས་དཀྱིག་ལ་གསོས (སོད་) ཅེག ཅེས་པའི་དོན་ནི། གཞན་ཀྱི་ཚུང་མར་ཚོག་གཡེས་ཐབ་དེ་ནི་ཁྱིམས་ཚེན་ཏོ་ལ་ཐུག་པས་དམག་དཏོན་དང་སྐྱན་པས་སྐེ་ཐག་བསྟམས་ཀྱ་དཔྱང་ནས་སོད་ཅེག་ཅེས་པའི་དོན་ལགས་ཤིང་། གཞན་ཡང་བོད་གནའ་རབས་པའི་ལུགས་ལ་རྒྱང་འབྲད་གཏོང་བ་ཁོངས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་དང་། ཐ་ན་རང་གི་ས་མཚམས་བཏུལ་ནས་གཞན་ཡུལ་དུ་རྒྱང་འབྲད་གཏོང་སྲོལ་ཡོད། དེ་ནི་ཉེས་ཅན་ཡུལ་དུ་བཞག་ནས་སྐྱི་ཚོགས་ལ་ཐན་པ་ཡོང་རྒྱ་ཐབ་ཁོད། ཁྱིམས་འགལ་ལུགས་དཀྲག་གིས་སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་། ཡུལ་ལུང་གི་བདེ་སྐྱིད་ལ་གནོད་པས་མི་དེའི་ཐོག་ཐང་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་བཟོས་ཏེ་གཞན་ཡུལ་དུ་བསྐྱད་པས་ཉེས་ཅན་དུ་འཛོག་པ་དང་། སྐྱི་ཚོགས་ལ་སྟོས་ན་ཐོག་ཉེས་ཅན་དེའི་རིགས་རང་གི་ཡུལ་དུ་མ་ཤུག་པ་ཞིག་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཡིན། དེ་ཤུར་ཚོག་གཡེས་ཀྱི་ཉེས་གཚོག་ནི་ཁྱིམས་ཆེན་ལ་གཏོགས་པའི་ཉེས་པ་ཆེ་ཙམ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཉེས་ཁྱིམས་ཞིག་ཅེས་ཟེར་བ་དེ་ལ་ཡང་། བདག་ཏོ་ཡོད་པའི་བུད་མེད་ལ་སྐྱེས་པས་བཙན་ཤེད་ཚོག་གཡེས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། བུད་མེད་ཅན་གྱི་སྐྱེས་པ་གཞན་བཙན་ཤེད་ཀྱི་ཚེ་མཐེ་འབྲེལ་བ་བྱང་ན་བདག་པོར་བྱེ་ཚད་ཅེས་གྲུན་གསལ་ཀྱི་དངོས་པོ་སྟོང་དགོས་པའི་ཞོས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཡིན་ལ། ཁྱིམས་ཚེན་ཞེས་པ་ཡང་ཁྱིམས་ཀྱི་ཚེ་ཐག་ཅེ་ཞེས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཡིན་ལ། ཁྱིམས་ཀྱི་ཚེ་ཐག་ཅེ

འདྲ་བྱེད་ཚུལ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

(6) ཁབ་སོ་ནང་བའི་ཐྲིམས་ནི། 《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། གཉིས་ཀ་བདེན་ནོ་རེགས་གཉིས་པ་ལྟར་བཅས། །ཅེས་དང་། གཉིས་ཀ་བདེན་ནམ་ཐྲིམ་བདག་ཞིག་གི་བྱ་སྤྱིས་མ་ཐག་ཏུ་ཆུད་ལྡུང་བ་ཉ་ཞིག་མེད་པ། རིའི་འོག་ན་གནས་པའི་ཐྲིམ་བདག་གཞན་ཞིག་གིས་ཉ་དེ་ཟིན་ནས་བཤས་པས་ཐྲེའུ་ཞིག་མ་ཤི་བར་ཕྱིང་བ་ཐྲིམ་བདག་དེས་བྱད་གསོས་པ་ཐྲིམ་བདག་གོང་མས་ཐོས་ནས་བཙད་དེ་ རྒྱལ་པོ་ལ་ཞལ་ཕྱེ་ཞུས་པས། གཉིས་ཀ་ཁྱོད་ཀྱི་དབང་ཐོབ་ཀྱི་ཡིན་ཟེར་ནས་ཐུ་ཐྲིང་ཅིག་ཤར་ཕིང་ཆགས། བྱ་རྡེ་རེ་སོ་སོས་ཐྲེར། ཕྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱིང་བས་དགེ་སློང་རིགས་གཉིས་པར་གསལ་བཀའ་སྩལ་ནས་ཐུ་ཐྲིང་ཅིག་ཤར་ཕིང་ཆགས། ཅེས་པའི་གཏམ་རྒྱལ་པོའང་བཞེད་དོན་ཡོད་ན་དེ་ལྟགས་ཀྱི་ཁྱིམས་གཅོད་ཚུལ་གཏན་འབེབས་པ་ཞིག་རེད།

2. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་ཁྲིས་ཆེན་པོ་བྱུག་ནི། རྒྱལ་པོར་གྱི་ཞུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་ལུགས་སྐོར་ཡིན་ཏེ།

(1) **རྩེའི་རྒྱ་འཚེ་ཞིང་ཞོ་ཤ་སྐར་དབྱལ་**ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་པོའི་སྐུ་འཚེ་བའི་སྒྲ་ཞུ་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། འབངས་མི་སེར་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་བདག་གཞེར་ཐོན་སྐྱིད་བྱེད་པའི་ས་ཞིང་དང་། ཕྱུགས་རིགས་སོགས་ལ་འཕྲི་བའི་དམྱ་ཁུལ་རྣམས་ཐོག་བློན་དུ་རྒྱལ་པོར་འབྱལ་དགོས་པ་དང་། ཁྱེའུ་ཁྱོ་ཟ་ཐུང་ངུ་ཚོ་ཤ་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཡིན།

(2) **རྩོད་ཀྱི་གཅའ་མནན་ཞིང་།** ཡང་རེང་སྤྱི་རྒྱབ་བརྟེན་པ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཁྲིམས་རྣམས་ལས་མི་རྣམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཁག་ཆད་ཞིག་ཤོས་ཆེ་བའི་མི་ཚོད་གཅའ་བ་ནས་གནོན་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་རྒྱབ་བརྟེན་བྱས་ཏེ་སུས་ཀྱང་བརྟེན་བཅོས་ཁྱེད་མི་ཆོག་པར་སྡུང་སྐྱོབ་དང་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་དགོས་པའི་དོན་ཡིན།

(3) **རེང་རྩོད་དྲུ་མི་གཏང་ཞིང་།** **མོ་བསྡུན་བཀའ་ལ་མི་གདགས་**ཞེས་པ་ནི། འབངས་མི་ཚོད་ལ་འཚེར་དུ་མི་འདྲུག་པའམ་བག་གཡོག་དམག་དཔུང་ནང་མི་འདྲུག་ཅིང་ དབང་ལ་ཞེ་ངུས་བྱེད་དུ་མི་འདྲུག་པ་ལ་ཟེར།

(4) **སོ་མཚམས་སྐྱང་ཞིང་།** **འབངས་ཀྱི་ཚལ་ཞིང་ཏ་བཀྲས་ཀྱིས་མི་གཅད་**ཅེས་པ་ནི། མཐའ་བཞིའི་སོ་མཚམས་བརྟན་པོར་སྡུང་དགོས་ཤིང་། འབངས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ས་ཞིང་ཁར་ཏ་དམག་བཤད་བསྐྱོད་སོགས་ཞིང་ནང་ཏ་ལམ་གཏད་མི་ཆོག་པ་སྟེ་འབངས་ཀྱི་ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ལ་གནོད་པའི་ཆོག་པ་དེ་ཡིན།

(5) **དབྱ་འདུལ་ཞིང་།** **འབངས་བསྐྱངས་**ཞེས་པ་ནི། ཕྱིའི་དགྲ་བོ་རྣམས་མ་ལུས་པར་འདུལ་དགོས་པ་དང་། ནང་དུ་འབངས་ཀྱི་འཚེ་ཚོས་ལ་སྐྱོང་སོགས་འབངས་རྣམས་བདེ་བར་སྐྱོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

(6) **དགེ་བཅུ་སྐྱབ་ཅིང་།** **མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤྱང་**ཞེས་པ་ནི། རྩེ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་དུས་རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བཅུ་དང་དུ་ལེན་ཅིང་། མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

3. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཡིག་ཚང་བྱུག་ནི། (1) གཞེར་ཡིག (2) གཡུ་ཡིག (3) དབྱལ་ཡིག

(4) ཕྱམས་ཀྱི་ཡིག། (5) ཟངས་ཡིག (6) ལྷགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

ཡིག་ཚང་ནི་རབ་གཞེར་གཡུ་གཉིས། འབྲིང་དཔྱལ་དང་ཕྱམས་གཉིས། ཐ་མ་ཟངས་ཡིག་ལྷགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་པོ་རེ་རེ་ལ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་རེ་དབྱེ་བས་བཅུ་ཐམ་པ་ཡིན་ཏེ་ལས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞེས་པ། །

དེ་ཡང་གུང་བློན་ཆེན་མོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆེན་མོ་གནང་། གུང་བློན་འབྲིང་དང་ནང་བློན་ཆེན་པོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆུང་ངུ། གུང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་ནང་བློན་འབྲིང་པོ། བཀའ་ཡོགལ་འཆོལ་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་གལེར་ཡིག་ཆེན་པོ། ནང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་བཀའ་བློན་འབྲིང་ལ་གཅེར་ཡིག་ཆུང་ངུ། བཀའ་བློན་ཐ་ཆུང་ལ་ཕྱམན་ཀྱི་ཡི་གེ་གནང་། གཞན་ཡང་ཆོས་གླའི་སྐོབ་དཔོན། སྐའི་ཐུགས་མཁན། སྐོང་སྐད་ཀྱི་དབང་བློན་ནམ་ཡང་ཐོག་ཆེན་པོ་བྱིན། སྐུ་འཚོ་བའི་བོན་པོ། གཟིམ་མཁན་ཆ་རྩིགས་ཁབ། བྱང་ཞང་གི་ས་མཁན། མཁའི་རོ་ཁ་སྐུང་བ་དང་། སྐུ་མཁར་ཀྱི་རྩེ་སྐྱང་ཀུ་ཡིག་ཡིན་ཏེ་ལས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞེས་པ་ཡིན།

4. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཕྱག་རྒྱ་བྱུག་ནི། (1) སྐྱོམ་བྱ། (2) ཟུ་མཚོན། (3) སྐུ་མཁར། (4) ཉ་ཁང་། (5) སྐྱག་སྐྱོག (6) ཡིག་ཚང་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐྱོམ་བྱ། ཁྱོམ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཟུ་མཚོན། ཡུལ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐུ་མཁར། ཆོས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཉ་ཁང་། དཔའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐྱག་སྐྱོག ཚངས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཡིག་ཚང་སྟུ་བཅད་དོ། །ཞེས་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་གོང་གསལ་སྔོན་ཚན་ཁག་གི་ཕྱག་དམ་མཚོན་རྒྱད་ཀྱི་རྟགས་སྟུ་བཀོད་པའི་རི་མོ་ཡིན་པར་རིག

(4) **སོ་མཚམས་སྐྱང་ཞིང་།** **འབངས་ཀྱི་ཚལ་ཞིང་ཏ་བཀྲས་ཀྱིས་མི་གཅད་**ཅེས་པ་ནི། མཐའ་བཞིའི་སོ་མཚམས་བརྟན་པོར་སྡུང་དགོས་ཤིང་། འབངས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ས་ཞིང་ཁར་ཏ་དམག་བཤད་བསྐྱོད་སོགས་ཞིང་ནང་ཏ་ལམ་གཏད་མི་ཆོག་པ་སྟེ་འབངས་ཀྱི་ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ལ་གནོད་པའི་ཆོག་པ་དེ་ཡིན།

(5) **དབྱ་འདུལ་ཞིང་།** **འབངས་བསྐྱངས་**ཞེས་པ་ནི། ཕྱིའི་དགྲ་བོ་རྣམས་མ་ལུས་པར་འདུལ་དགོས་པ་དང་། ནང་དུ་འབངས་ཀྱི་འཚེ་ཚོས་ལ་སྐྱོང་སོགས་འབངས་རྣམས་བདེ་བར་སྐྱོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

(6) **དགེ་བཅུ་སྐྱབ་ཅིང་།** **མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤྱང་**ཞེས་པ་ནི། རྩེ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་དུས་རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བཅུ་དང་དུ་ལེན་ཅིང་། མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

3. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཡིག་ཚང་བྱུག་ནི། (1) གཞེར་ཡིག (2) གཡུ་ཡིག (3) དབྱལ་ཡིག

(4) ཕྱམས་ཀྱི་ཡིག། (5) ཟངས་ཡིག (6) ལྷགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

ཡིག་ཚང་ནི་རབ་གཞེར་གཡུ་གཉིས། འབྲིང་དཔྱལ་དང་ཕྱམས་གཉིས། ཐ་མ་ཟངས་ཡིག་ལྷགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

དེ་ཡང་གུང་བློན་ཆེན་མོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆེན་མོ་གནང་། གུང་བློན་འབྲིང་དང་ནང་བློན་ཆེན་པོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆུང་ངུ། གུང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་ནང་བློན་འབྲིང་པོ། བཀའ་ཡོགལ་འཆོལ་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་གལེར་ཡིག་ཆེན་པོ། ནང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་བཀའ་བློན་འབྲིང་ལ་གཅེར་ཡིག་ཆུང་ངུ། བཀའ་བློན་ཐ་ཆུང་ལ་ཕྱམན་ཀྱི་ཡི་གེ་གནང་། གཞན་ཡང་ཆོས་གླའི་སྐོབ་དཔོན། སྐའི་ཐུགས་མཁན། སྐོང་སྐད་ཀྱི་དབང་བློན་ནམ་ཡང་ཐོག་ཆེན་པོ་བྱིན། སྐུ་འཚོ་བའི་བོན་པོ། གཟིམ་མཁན་ཆ་རྩིགས་ཁབ། བྱང་ཞང་གི་ས་མཁན། མཁའི་རོ་ཁ་སྐུང་བ་དང་། སྐུ་མཁར་ཀྱི་རྩེ་སྐྱང་ཀུ་ཡིག་ཡིན་ཏེ་ལས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞེས་པ་ཡིན།

4. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཕྱག་རྒྱ་བྱུག་ནི། (1) སྐྱོམ་བྱ། (2) ཟུ་མཚོན། (3) སྐུ་མཁར། (4) ཉ་ཁང་། (5) སྐྱག་སྐྱོག (6) ཡིག་ཚང་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐྱོམ་བྱ། ཁྱོམ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཟུ་མཚོན། ཡུལ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐུ་མཁར། ཆོས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཉ་ཁང་། དཔའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐྱག་སྐྱོག ཚངས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཡིག་ཚང་སྟུ་བཅད་དོ། །ཞེས་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་གོང་གསལ་སྔོན་ཚན་ཁག་གི་ཕྱག་དམ་མཚོན་རྒྱད་ཀྱི་རྟགས་སྟུ་བཀོད་པའི་རི་མོ་ཡིན་པར་རིག

5. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་རྩེན་བྱུག་ནི། (1) གུང་དང་སྐྱ། (2) ཁ་ཞུ། (3) ཉ་ཆོས། (4) ཐགས་དང་བོན། (5) ཡིག་ཚང་ས། (6) རྒྱན་མ་བཅས་བྱུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། དཔའ་བའི་རྩེན་དུ་གུང་དང་སྐྱ། སྐར་མའི་རྩེན་དུ་ཁ་ཞུ། ཡ་རབས་ཀྱི་རྩེན་དུ་ཉ་ཆོས། གཡུང་བོའི་རྩེན་དུ་ཐགས་དང་བོན། མཚང་མའི་རྩེན་དུ་ཡིག་ཚང་ས། ངན་པའི་རྩེན་དུ་རྒྱན་མའོ། །ཞེས་གསལ་བ་འདི་ནི་ཁོ་ལས་ཚན་སོ་སོའི་སྐྱ་རྣམས་ཡང་ཁོ་ནས་ཡ་རབས་ཀྱི་རྩེན་དུ་ཡིག་ཚང་ས་ཡིན་པར་ཤེས་ཤིང་ཐ་ན་ཁོ་ཚོའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་རྩེན་དུ་ཡང

ལྷེའུ་སྣམཛད་པའི་རྒྱ་བོད་ཆོས་འབྱུང་རྒྱས་པའི་ནང། སྔ་ལྟ་ནི་ཞལ་ལྷེ་སྔ་ལྟ། དཔའ་སྔ་ལྟ། ཤོད་སྔ་ལྟ། མོ་མཆོག་སྔ་ལྟ། ཁྱིམས་སྔ་ལྟ་བཅས་ལ་འདེན་རྒྱུ་བྱང་ལ་འདུག་ཅིང་། ཁོ་ཚོ་ནི་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱིམས་ཐོག་ལས་ཁུངས་བྱས་ཏེ་ཁྱིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱིམས་སྲོལ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱེན་བརྩེལ་ཏེ་དཀའ་མིའི་ཞལ་ལྟེ་ནི་ཁ་ཅིག་ཁྱིམས་སྲོལ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱེན་བརྩེལ་ཏེ་དུ་འདུམ་ཆོས་ཀྱི་ཞལ་ལྟེ་ནི་བཟའ་མི་ཅུ་བླ་ལམ། ཁྱིམ་ཚང་གིས་འདུམ་ཀྱི་ཞལ་ལྟེ་ཡིན་པ་འདི་ཡི་ནང་ཁྱིམ་དངོས་རྒྱུན་འཛིན་ཀྱི་གནད་དོན་ཡང་ཚུད་གལ་ཆེ་བའི་གྲས་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་སྲིད་བཅོན་སྐལ་བཟོའི་སྐབས་སུ་ཁ་ཅིག་ཁྱིམ་ཚང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱིམ་ཚང་ཡོངས་པ་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དེ་ཡང་ལེ་ཡུལ་དུ་དགེ་ཚུལ་གཉིས་ཀྱིས་སྦྱན་རས་གཟིགས་བསྐྱབས་པས་ནམ་མཁའ་ལ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལགྱོན་ཏེ་ཁྲོད་སྦྱན་རས་གཟིགས་མཇལ་བར་འདོད་ན། དཔྱད་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་སྨྲས་ནས་ཕྱི་མི་སྡང་བར་སྐྱེས། དེ་མ་ཐག་ཏུ་གསེག་ཤང་དང་ཡུང་བཟེད་ཐོགས་ཏེ་ཤོང་ཁྱོས་ཤེག་ཅེས་ལྷང་བསྐྱན་གནང་སྟེ་མི་སྡང་བར་སྐྱེས། དེ་མ་ཐག་ཏུ་གསེག་ཤང་དང་ཡུང་བཟེད་ཐོགས་ཏེ་ལམ་ལ་ཞུགས་ཤིག་ཅེས་ལྷང་བསྐྱན་གནང་སྟེ་མི་སྡང་བར་སྐྱེས། ཤོད་ལ་ཐོག་ཏུ་གསེག་ཤང་དང་ཡུང་བཟེད་ཐོགས་ཏེ་ཁྱིམ་ལ་ཞུགས་ཤིག་ཅེས་ལྷང་བསྐྱན་གནང་སྟེ་མི་སྡང་བར་སྐྱེས།

ཐང་གང་ཡིན་པ། དམག་དཔུང་སོསོར་ཐུན་མོང་ཞིང་ཆོས་གང་དང་གང་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་སྐོར་ལ།

ཀ. དབུ་རྒྱ་སྐྱོད་ཀྱི་དམག་རྒྱུད། དབུ་རྒྱ་སྐྱོད་ཀྱི་དམག་དཔོན་ནི་སྐབས་རགས་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཕྱི་ཡུལ་ནས་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཕྱི་ཡུལ་ནས

(6) ৰাৎ-জ্ঞান-শ্রেণী-শ্রেষ্ঠ-শ্রেণী। মনোনয়ন-ব্যক্তিমাত্র-ন্যূনতা-অনুপাত-দাবি-অনুসন্ধান-অনুসন্ধান-অনুসন্ধান

ཉིང་གཡོག་རྣམས་ལ་ཡང་ཁེང་ཟེར།

རྗེ་བྱན་རིམ་པ་ལྟ་ཡོད་པ་ནི། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དེ་ཡང་སྐབས་རྗེ་ཤིད་པ་ལ་སོགས་རྗེ་དགྱུ་ལོ་ཅམ་རྟ་རྩི་ལ་སོགས་རྩི་བདུན། གཅོད་རྣམ་མཁན་ལ་སོགས་མཁན་བྱུག རྒྱ་ང་ཚོང་པ་ལ་སོགས་ཚོང་པ་ལྟ། གདགས་སྒྲའཛིན་ལ་སོགས་འཛིན་གསུམ་སྟེ་འདི་རྣམས་ཁེང་དང་། ཡང་ཁེང་དང་། ཉིང་ཁེང་དུ་ཟེ་བས་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པ། ནམ་པ་ལྟེ་རྒྱུ། བལ་པོ་ལི་རྒྱུ། སུམ་པ་ལྷགས་རྒྱུ། མོན་རྩེ་རྒྱ་ཞེས་སྤྱོགས་ཀྱི་རྒྱ་པོ་བཞིས་དཔྱ་བསྒྲུབ་ནས་འབྱུལ་བས་འབངས་ལ་གཏུགས་སོ། །

(1) **རྩེ་དགུ་ནི།** རྒྱ་པོའི་འབངས་སུ་གཏོགས་ཀྱང་རང་རང་ལ་ས་ཞིང་ནོར་སྐྱགས་གཡོག་འཁོར་སོགས་འོས་འཚམ་དང་ཞིང་། བཙན་པོས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལ་བརྩི་སྐྱང་ཞྭ་བ་དང་། ལོ་རེའི་དཔྱ་ཁྲལ་གཏན་འབེབས་ལྟར་འབུལ་བ་ལས་རང་རང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་དབང་རིས་བདག་བཟུང་ཆོག་པའི་རྩེ་ཐུན་ནམ། རྒྱ་ཐུན་དགུ་ཡོད་པ་ནི། སྐྱབས་རྗེ་སྲིད་པ། ལྷོ་རྗེ་སྤྲང་པ། ལྷེ་རྗེ་སྤྱིང་པ། མཆིམས་སྐྱང་པ། ཅག་ཐྱེ་སྐྱ་པ། བྱང་ངོ་སྤོས་པ། སྤྱོ་ཞེ་སྒྲིའུ་པ། ཤེའུ་འཚང་པ། སོ་སྐྱེ་པ་རྣམས་སོ། །

(2) **རྩི་བདུན་ནི།** བཙན་པོ་ལ་ཐད་ཀར་གཏོགས་པའམ། ཡང་ན་གཞུང་སྤྱོགས་ཀྱི་གཉེར་སྐྱོང་ཉེད་པའི་གཞུང་བདག་སྐྱགས་རིགས་དོ་མ་ཤེའི་མཁན་ཏྲི་བའི་མིང་ཐོབ་པ་ཁག་བདུན་ཡོད་པ་ནི། ལོ་ངམ་རྟ་རྩི་ལ། ཤུམ་པ་འབྲི་རྩི། ར་གཱ་ར་རྩི། འཁར་པ་ཡུག་རྩི། འགོས་བོང་རྩི། བྱ་ཁྱི་རྩི། རྩ་གཤ་རྩི་བཅས་སོ། །

(3) **མཁན་བྱག་ནི།** ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དོ་མ་ཉིད་པའི་འགོ་འཛིན་མཁན་ཁག་བྱུག་ཡིན་པ་སྟེ། ཀར་ཡོམགར་མཁན། གཅུ་སྐ་མཁན། སྒག་གཞུ་མཁན། ར་ཤག་མདའ་མཁན། བྱ་པ་ཁྲབ་མཁན། ཚོང་ཅི་ཤྲུམཁན་བཅས་སོ། །

(4) **ཚོང་ཤྲ་ནི།** ཐོན་རྩོག་མི་འདྲ་བའི་སྐབས་ཁག་གི་བརྟེ་ཚོང་གི་ལས་སྒྲུབ་པ་ཁག་ལྟ་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ང་ཚོང་། གླ་གྱུ་གཡུག་ཚོང་། འ་ཞ་གྲི་ཚོང་། ཤྲུན་ཚྭ་ཚོང་བཅས་སོ། །

(5) **འཛིན་གསུམ་ནི།** དམིགས་གསལ་གྱི་དངོས་པོ་འཛིན་དུ་ཡོད་པ་སྟེ། གདགས་སྒྲ་འཛིན། སྒོང་བྱ་འཛིན་བཅས་སོ། །

(6) **རྒྱལ་བཞི་ནི།** བཙན་པོའི་ཚབ་བོག་ཏུ་གཏོགས་པར་ཁས་ལེན་ཞིང་། ལོ་དུས་ཀྱི་དཔྱ་ཁྲལ་འབུལ་དགོས་པ་ལས། ནང་ཁུལ་གྱི་རྩེ་ཐུན་རྣམས་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བས་ཐག་རིང་ཡོད་པ་ནི། ནམ་པ་ལྟེ་རྒྱལ། (ཞང་ཞུང་) བལ་པོ་ལི་རྒྱལ། (བལ་པོ) སུམ་པ་ལྷགས་རྒྱལ། (མཚོ་སྟོན་དང་བར་ཁམས་ས་ཁུལ།) མོན་རྩེ་རྒྱལ (མོན་པ་དུས་རྒྱུད་ཚོ་པ) བཅས་སོ། །

5. **ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་ས་འཛིན་པ།** འདི་ལ《ཆོས་འཕྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། སྟོང་ན་འབྲོ། སྣང་ན་མཆིམས། བར་ན་སྣ་ནམ། བློན་པོ་སྐལ་རྣམས་ལ་ཞང་གསུམ་བློན་དང་བཞི་ཞེས་སྒྲ་ཞང་དང་ཁ་ཆེ་ཐུ་ཙི་ཡུལ་གསུམ་ཡིན་ཟེར། 《གཡུ་ཡི་ཁྲེང་བ》ལས། ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་སའི་ཐོག་ཏུ་ཡབ་ཡུམ་རྣམས་ཀྱི་ཞང་པོ་གསུམ་དང་། བློན་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། ། ཞེས་དང་། 《གཡུ་ཡི་ཁྲེང་བ》ལས། ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་པ་ནི། ཞང་ཞུང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། ། ཞེས་དང་། 《ཐུན་མོང་ཤེས་བྱ

འཛུགས་པའམ། ཡང་ན་དྲག་པོ་གཡུལ་གྱི་འདུ་འཛོད་ཀྱིད་པ་སོགས་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་སྐོས་ན་ཕའི་ལས་ཀ་དང་འདྲ་བསྒོ་རྐྱའི་ལས་དོན་མཐའ་འཁྱམས་སམ། གཉེད་ཚུང་ནུས་ཆེད་མ་ཡིན་པ་རྒྱལ་ཁམས་ཐུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱ་བ་སྤྱན་ཆེན་པོས་སྐྱབ་མཁན་གྱི་བློན་ཆེན་ལ་དགྱང་བློན་ཟེར་ཞིང། དེ་ཝིར་ན། དགྱང་བློན་མགར་སྟོང་བཙན་ཡུལ་སྡུང་དང། ཐུ་མི་སམ་རྟེ་ཤ་སྟོང་བཙན་གྱི་བཀའ་དང་བསྟུན་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཆེན་བསྒྲུབས་པ་ཡོ་རྒྱས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དག་ལས་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ། དགྱང་བློན་སོགས་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་རིམ་པ་དང། ཡིག་ཚང་དང། སྟོང་ཐོབའི་འདུ་བའི་དབྱེ་མཚམས་ཡོད་པ་གོང་ལས་ཤུབ། དགྱང་བློན་སོགས་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་རིམ་པ་དེ་བཞིན་དག་ལས་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ། ཡིག་ཚང་དང། སྟོང་ཐོབའི་འདུ་བའི་དབྱེ་མཚམས་ཡོད་པ་གོང་ལས་ལྟར་ཡིན། ཚེས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་སུ་མེད་ཐབས་ཀྱི་ཚེ། ཨགར་སྟོང་བཙན། ཐུ་མི་སམ་རྟེ་ཤ། འཕྲིས་ཡུལ་ཁ་ཤིན་ཐུབ། ཉང་ཁྲི་བཟང་ཡང་སྟོན་བཅས་ཡིན་པར་གྱུགས་སོ། །

(2) **ནང་བློན་**ནི། བྱད་མེད་མཛངས་མ་ལྟར་ནང་གི་ཚོས་བྱེད་ཅེས་གྱུགས་པའི་ནང་བློན་གྱི་ལས་འགན་ནི། ནང་སྲིད་སྐྱོང་བའི་གཙོ་འགན་ཁྲུར་བ་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཡ་མ་དང་མཚུངས་པ་བང་མཛོད་གསོང་དང་། འབངས་ཀྱི་འཚོ་ཚོས་ལ་ལྟ་སྐྱོང་བྱེད་པ་སོགས་ནང་ཁྲལ་གལ་ཆེའི་ལས་དོན་གཉེར་སྐྱོང་བྱེད་མ་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ལའང་ནང་བློན་ཟེར་ཞིང། དེ་ལྟར་ནང་བློན་གྱི་ཁྲི་མ་བཟང། ཚོགས་ཀྱི་སྐྱོང་ཐེབ་ཀྱི་ཁྲི་མ་བཟང། ཅོག་རོ་རིག་པའི་སྐད་བཟང། ལྷ་གཟིགས་ཤོག་པོ་བཀྲ་ཤིས་པ་དང། སྐ་ཡིག་ཀྱ་སྐོང་འཕེལ་བཟང། སྨས་ཅང་དཔལ་གྱི་ལེགས་བཟང་བཅས་ནང་བློན་བཟང་པོ་དྲུག་ཡོད།

(3) **བཀའ་བློན་**ནི། བཀའ་ཡོག་ལའཆོས་པས་ལེགས་ན་དགའི་བུས་ལེགས་ཀྱང་བྱ་དགའ་གསོལ། ཁེས་ན་རང་གི་བུས་ཁེས་ཀྱང་ཨང་པ་གཅོད་ཅེས་པའི་བཀའ་བློན་གྱི་ལས་འགན་ནི། བཀའ་ཁྱིམས་ལག་ལེན་བསྐུར་མིན་ཡོ་བསྒང་ཁྱེད་པ་དང། ཁེས་དོན་དུང་ཡོའི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་ཁྱེད་པ་དེས་ན། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཁྱིམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱང་ཁིན་ཀྱ་ཅ་ཆེས་མིའ་ཀྱི་དགྱའི་བུ་ཡིན་ཡང་གཟེངས་བསྟོད་དགོས་པ་དང། ཁྱིམས་འགལ་གྱི་སྐྱོན་བན་ཀྱས་ནང་གི་བུ་ཡིན་བུང་ཟེ་ཆོམ་མེད་པར་ཁྱིམས་གཅོད་ཁྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཁྱིམས་འཇོན་བཀའི་བློན་པོ་ཡིན་པ་དེ་ལའང་ནང་བློན་ཟེར་ཞིང། ཁྱོན་པོ་ཆེ་དགུའི་གཤམ་དུ་གཞུང་གི་ལས་དོན་སྐྱབ་པའི་དཔོན་རིགས་ཁག་བདུན་ཡོད་པ་ལས།

ཀ. **ཡུལ་དཔོན་**གྱི་ལས། ཡུལ་དཔོན་གྱི་ལས་སུ་ཡུལ་ཆུང་ཁྱིམས་ཀྱིས་འཆོ། ཞེས་པའི་དོན་ནི་གོང་དུ་བྱིང་བ་བཞིན་དུ་ཉ་ཆེན་ལྟའི་ཁོངས་བཙན་པོ་དང་ཟུས་ཆོའི་དབང་རིས་བཅོ་བཀྲུད་ཕུད་གཞུང་ལ་གཏོགས་པའི་འབངས་རྣམས་ཀྱི་འགོ་འདོན་འཆོ་སྐྱོང་ཅིང་ལ་ཡུལ་དཔོན་ཚན་པ་བཅུ་དྲུག་རེ་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་ཚན་སོ་སོའི་འབངས་མི་སེར་སྐྱོང་ཐབས་ཤུབ། གཞུང་འབའ་ཀྱི་ཁྲལ་བསྡུ་ཁྱིམས་འཛིན་གྱི་འགན་འཁྲུལ་ཁྱིན་ཡོད་པར་སྣང་།

ཁ. **དམག་དཔོན་**གྱི་ལས། དམག་དཔོན་གྱི་ལས་སུ་དཔུང་འགྲེལ། ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཆོད་ཀྱི་སྟོང་རྩེ་དྲུག་ཅུ་རྩ་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་གཡུལ་གྱི་འདུ་འཛོད་ལ་མངགས་པའི་དམག་དཔུང་ཚན་པ་དྲུག་ཅུ་རྩ་ཅིག་གོང་དུ་བྱིང་པའི་ཐུ་ཆེན་སོ་སོའི་ཐུ་དཔོན་ནམ་དམག་དཔོན་རྣམས་ཤིག་ཡིན་པ་དེ་ལས། དང་རང་སྟོང་རྩེའི་བཀོད་འདོམས་ནི་སྟོང་རྩེ་རེར་སྟོང་དཔོན་རེ་དང་། སྟོང་བུ་ཆུང་སྟེ། སྟོང་རྩེ་ལམ་ལོངས་པའི་སྟོང་དཔོན། སྐུ་སྟུང་སྟོང་དཔོན། དེ་མིན་ལྟ་བཅུ་ཆེན་པོས་གསལ་ཡོད་པ་སོ་སོས་ཁྱེད། དམག་དཔོན་དེ་དག་གི་ལས་འགན་ནི། གཅོ་བོ་ཕྱི་ནང་གི་དགྲ་བོ་རྣམས་འདུལ་བ

དང་དམངས་ཀྱི་ཕན་བདེའི་འཆྱང་ཁྲངས་སུ་ཐུབ་པའི་སྒོ་དབང་སྐྱང་དགོས་པ་ལགས་སོ། །

ག. **ཆིབས་དཔོན་**གྱི་ལས། ཆིབས་དཔོན་གྱིས་གཤེགས་པའི་ཤུལ་མཆོོན། ཞེས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་བློན་རྣམས་ཀྱི་ཆིབས་རྟ་དང་། དམག་རྟ་བསྐྱ་གཏོང་ཁྱེད་མཁན་གྱི་དཔོན་རིགས་ཤེགས་ཡིན་ཅེང། བཙན་པོ་གར་གཤེགས་ལ་ཆིབས་དཔོན་ཡང་སྒེབས་དགོས་པས་ཁྱེད་ཀྱི་ལས་དོན་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྲལ་ཁྱིམས་ཀྱིས་ཁྲལ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད།

ང. **ཅན་དཔོན་**གྱི་ལས། ཅན་དཔོན་གྱིས་འཁྱུ་དང་གཤེར་དཀྱུལ་གྱི་གཞིར་ཁྱེད་པ་ལ་ཅན་བགྱང་བ་མང་བས་ཅན་དཔོན་དུ་ཐོགས། ཞེས་པའི་དོན་ནི་གཞུང་གི་འཁྱུ་རིགས་དང་། གཤེར་དཀྱུལ་སོགས་དཔལ་འབྱོར་དོ་དམ་ཁྱེད་མཁན་གྱི་དཔོན་རིགས་ཡིན་པས། དཔལ་འཕྱོར་གཏེར་ཤེལ་གྱི་གནད་དོན་ཐད་མི་ཚང་མའི་འདོད་པོ་ཕུལ་ཆོག་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་ཡོན་ཁྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཅན་དཔོན་ཞེས་བྱའོ། །

ཅ. **ཐུན་དཔོན་**གྱི་ལས། ཐུན་དཔོན་གྱིས་འཁྱི་མཚོ་ཐུན་མའི་གཞེར་ཁྱེད། ཅེས་པའི་དོན་ནི། འབྲོག་ཁྲལ་གྱི་ཁྱེ་ཚོས་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྲལ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད། །

ཆ. **ལྗེ་དཔོན་**གྱི་ལས། ལྗེ་དཔོན་གྱིས་མི་ལྗེའི་དོན་ཁྱེད། ཅེས་པའི་དོན་ནི་ཚོ་པས་སའི་ལྗེའི་དོན་སྐྱབ་དགོས་པའོ། །

ཇ. **ཁྲིམས་དཔོན་**གྱི་ལས། དྲང་དཔོན་གྱིས་ཞལ་ལྟེ་གཅོད། ཅེས་པའི་དོན་ནི། ཁྲིམས་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་གཅོ་བོ་ཞལ་ལྟེ་དྲང་པོར་གཅོད་བའོ། །

དེ་ནམས་ལ་དཔོན་བདུན་ཟེར་ཞིང། དུ་དང་ཞིང་དཔོན་དང། སྐོས་པ་ཚེན་པོ། ཁྲལ་དཔོན། སྨན་ཕྱི་བསོགས་དཔོན་རིགས་རིམ་པ་མང་ཚོ་ཡོད་པར་གྲགས་སོ། །

6. **དཔའ་སྡེ་གསུམ་གྱིས་མཐའ་ཡི་སོ་ཁ་སྐྱང་།** དཔའ་སྡེ་གསུམ་གྱིས་མཐའ་ཡི་སོ་ཁ་སྐྱང་ཞེས་པའི་དོན་ནི་སྟོང་སྡེ་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་གི་ནང་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་སྐྱང་བ་དང། ཕྱི་དཀྱའི་གཅོད་འཚེ་འགོག་པར་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལས།

(1) **སྟོང་ཀྱི་དཔའ་སྡེ།**

རི་བྲང་སྐག་པ་གོང་ཡན་ཚད། མོན་འབྲལ་ཁ་བཞི་མན་ཚད་ན། འབྲོ་དང་། ཕྱུང། མགར། སྐྱབས། གཅན་བཅས་ལྟ་བོས་གྱ་གེ་དང། ཅོག་ལ་གཞིས་ལ་སྡེ་ཚོ་ལྟ་ཡོད་པ་དེའི་དཔོན་པོ་བྱས། ཀུ་གུ་གེར་མིག་ཚན་གྱི་ཚུང་མ་ཀོར་མོ་བང་མདུང་ཅན་ནུ་མ་གཡས་པ་མེ་བཅས་བསྟེགས་ཏེ་འཇིགས་ཅམ་སྟོན་ཅིང། མདའ་སྐར་མོ་གསུམ་གྱི་མགོ་ཙམ་པ་འཕེན་པའི་ཚོ་ན་རྩོ་ལེབ་ལའང་ཅུར་ཏེ་འགོ་བ་ (ཐལ་སྐྱང་དུ་ཕུག་པ་) འཇིགས་པ་ཅན་ལ་ཇི་མི་སྐམ་པར་འཐབ་ཚེ། དཔའ་ཚན་དུ་སྐྱ་གི་སྐྱིལ་བྱ་ཕུབ། འོག་ཏུ་གཡུལ་སའི་ཁར་བསད། གཙོང་ཁྲག་གི་ས་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་ལྡོག་ཏུ་ཐུབ་པ་ཅིའང་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་ཡོན་ཁྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཅན་དཔོན་ཞེས་བྱའོ། །

(2) **བར་གྱི་དཔའ་སྡེ།**

རི་ཁའི་ནམ་ལུང་ཡན་ཚད། ཚ་རྐོར་དར་བས་ཆད་ཚད་ཡུལ་དེ་ན་སྤས་རྒྱ་སྡེ་བཅུ་གཉིས་གནས་པས་ནུབ་ཤར་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་ཁྱས་ཏེ། ཕྱང་མོ་ཐག་མདུང་གི་རྩེ་མོ་བཅུག་ས་ལ་རྐོ་ལ་བའི་ཚེ་དཔའ་ཚན་དུ་

རལ་གྲི་ལ་རི་མོ་བྱིས།(རལ་གྲི་བགོལ་དགོས་དོན་མེད་མཚོན་རྟགས) དུར་རྒྱགས་ཤྱོར་ཟོས།(འཚེ་རྒྱུར་ཐག་བཅད་བའི་མཚོན་རྟགས) ཚེ་སྲོག་རྒྱབ་ཏུ་གོན་ཏེ་མི་སྡུག་པའི་ཚབས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་བཟང་པོ་ཞིག(སུམ་པ་ཉ་ཚེན་གྱི་ནགས་ཤོད་ཤྱོང་བུ་ཆུང་གི་སྒྲས་སྟེ་བཅུ་གཉིས་ནགས་ཤོད་ཀྱིས་དཔོན་བྱས)

(3) སྐད་ཀྱི་དབང་ཏེ།

རྒ་སྲོམ་ར་མན་ཚད། ཀ་ཐང་ཀླུ་ཆེས་ཡན་ཚད་ན་འཐོང་ཁྲལ་སྲིད་སྟེ་དགུ་དང་འ་ཞ་ཤྱོང་སྟེ་དུག་གནས་པ་ལ། རྐུའི་སོ་མཁར་གྱི་ཡུགས་རིའི་སྟེང་དུ་རྟ་པ་དགུ་སྒྲིག་རྒྱགས་པའི་ནང་ནས་མི་མཁར་ཐུང་ཙམ་ཤིན་ཏུ་རིང་བ་དང་། མཁས་མཇང་ནས་བཀུལ་ཐོད་ལྟེ་བ་ཤིག་སྒྲུབ་ཅིང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཕེབས། ཁོང་གིས་བོད་ཡུལ་འདིར་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་ཚེད་དང་། ཡུལ་གྱ་གཞན་གྱི་རིག་གནས་དང་ལག་རྩལ་མཚོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་དེ་དག་བོད་དུ་དར་བའི་ཚེད་དུ། ཕྱི་སྐོགས་ཐུགཉེན་འཛིལ་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་བསྐྱེད་བཀྲན་པོར་འཁྲུངས། དུས་དེར་བློན་པོ་མགར་ལས་སྐགས་པའི་དགུང་བློན་ཆེ་དགུ་རྣམས་དང་བཀའ་སྩལ་ཐུགས་ཐག་ཆོད་ནས་དེ་བཞིན་བྱ་རྒྱུའི་ཐུགས་ཐབ་བཅད། དེ་ནས་བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་ཡུལ་བཟུང་དང་། ཐུ་མི་སམའ་རྟོ་ཀ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་མངོད་པའི་བློན་འཁོར་རྣ་བ་བརྒྱ་ལམ་དུ་ཚས་ནས་ཕྱིན་པས་བལ་པོ་རྒྱལ་པོ་འོད་ཟེར་ཞི་ཆའི་དངོས་པོ་མང་པོ་དང་། རིན་ཐང་གཞལ་བར་དཀའ་བའི་བཅུ་རྩའི་རྒྱུ་ཆ་ཡང་རྣ་གའི་ཐ

བཀའ་བའི་ཁྱད་ཆོར་བཅས་ཤེས་ཏེ་ཐུགས་ཁྲལ་ཏེ། བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་ལྷ་གཅིག་བོད་ཀྱི་བཙན་པོའི་བཙན་སོར་སློང་བའི་ཚོགས་བལ་རྩེའི་སྟན་དུ་གསོལ་བ་ལ། བལ་རྩེའི་ཞལ་ནས་ལྷ་གཅིག་སྟེང་མི་འདོད་པའི་ཐུགཁམལ་གསུམ་དུ་བྱང་བར་བོད་ཀྱི་བློན་པོས་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོའི་བཀའ་ཤོག་རིམ་པར་བལ་རྩེའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཐུགཁམལ་གསུམ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱེ་ནས་ཀྱང་། གཉིས་ནས་མཁས་མཇངས་ལྷན་ལ་དཔའ་ཞིང་བཀའ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཁ་ཅིག་ཏུ་བཙུན་མོར་སྟེང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས། དེའི་ཚེ་ལྷ་གཅིག་ཁྲི་བཙུན་ནི་བོད་ཡུལ་ཁ་ཐག་རིང་བ་དང་། ཁ་ཅིག་ནས་ཀྱིས་བཙན་ཡུལ་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཐུགཁམལ་གསུམ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱེ་ནས་ཀྱང་། བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་ལྷ་གཅིག་ཁྲི་བཙུན་ནི་བོད་ཡུལ་ཁ་ཐག་རིང་བ་དང་། ཁ་ཅིག་ནས་ཀྱིས་བཙན་ཡུལ་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཐུགཁམལ་གསུམ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱེ་ནས་ཀྱང་། བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་ལྷ་གཅིག་བོད་ཀྱི་བཙན་པོའི་བཙན་སོར་སློང་བའི་ཚོགས

བོད་ཞང་ལ་སོགས་པ་བོད་ཀྱི་ཞ་སྐད་ཚགས་པའི་སའིང་མང་པོ་ཡོད། ཆེས་གསལ་བའི་རྟགས་གཞན་ཡང་། བོད་རྗེ་འཇུས་སྲོང་སོགས་དང་དུས་མཉམ་པའི་བལ་རྒྱལ་ན་རེ་རྩ་དེ་བ་མི་དབང་ལྟའི་སྐབས། ཤི་ལ་དེ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟའི་རྩོ་རྩེ་རྣམས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས། “བོད་ལ་ཁུལ་འཇལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཀྱིས་ཡོ་ལྟར་ཁྲུང་ཁྲུང་ཙ་པ་རྣམས་ལས་ཉེད་ལྟོ་བོས་བཟུང་བར་བྱ་སྟེ།” སོགས་བྱིས་པ་ཡོད། གཞན་ཡང་བལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་སྐད་དུ་ཡང་། མིག་ལ་མི་གཡ་སྟེ་པོ། ལག་པ་ལ་ལག་སོགས་བོད་སྐད་ཟུར་ཆགས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདྲེས་པ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པས་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

2. **བོད་ཐང་འབྱེལ་བ།** རྒྱ་ཡིག་གི་དཔྱད་གཞི་ལྟར་ན། གོང་མ་ཞེ་ཙུང་གི་དུས་སུ། ཅེང་ཀྲན་གྱི་ལོ་བརྒྱད་པ་སྤྱི་ལོ634པའི་ཤིང་རྟ་ལོར་བོད་ཀྱི་ཚ་ཤ་ཐོག་མར་གོང་མའི་ཚ་བྱང་དུ་སྦྲེགས། (སྐབས་དེའི་རྒྱལ་གྲྭང་ཟན་ཞེས་པ་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཟན་གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཡིན་) གོང་ནས་ཀྱང་བཙན་པོའི་མདུན་དུ་གསེར་ཡིག་པ་ཞིག་བཀའ་དེ་ནས་གོང་མའི་སྲས་ཚོ་ཞིག་གྱུའི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཞུ་ནས་གནང་བ་སྟོང་བཙན་ཀྱིས་གསན་ཏེ། ཚ་ཤ་ཞིག་སྐྱེས་དང་བཙས་པ་དང་ནས། སྲས་མོ་བག་མར་བསྒྲངས་པས་གོང་མས་གནང་། དེ་ལ་སྟོང་བཙན་ཐུགས་བྱོས་ནས་བོད་དམག་དྲངས་ཏེ། རྒྱ་གྲུའི་ཡུལ་བཅོམ་པས། གྱ་གྲུ་རྣམས་བྱོས་ནས་མཚོ་སྟོན་བྱང་ཕྱོགས་སུ་སྤོས། གྱ་གྲུའི་ཆོར་ཕྱུགས་དང་། ལ་ཡི་ལང་དང་། འཇང་རིགས་རྣམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཚགས་ཁུ་ཤོར། དེའི་རྗེས་ལ་སུ་དང་། སྭང་དང་། བ་ཡི་ལང་དང་། འཇང་རིགས་རྣམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཚགས་ཁུ་ཤོར། དེ་ནས་བོད་ཀྱི་བཙན་པོསས་མམའ་འབྲལ་ཐུག་གཉིས་འཁྲིད་དེ་རྒྱ་ཁུས་སྤྱི། ཤ་ཁ་ཞེས་ཀྱི་བཙན་པོས་ཁ་ཅིག་ཀྱང་སྐྱེས་ཤུལ་ནས

སོང་བ་ནས་གྲུ་ནས་རུ་ལ་ཤོར་བ་མགར་གྱིས་ཐོས་ཏེ། དམག་བཟང་པོ་རྣམས་ཁྱིད་དེ་གྲུ་གུའི་ཐོག་ཏུ་སོང་། དེའི་ཚེ་གྲུ་གུའི་དཔོན་པོ་སོརྐོ་གེ་ཁ་བ་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བོས་ཏེ། རང་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་པར་བཤད། དེར་བོད་དང་གྲུ་གཉིས་ཀས་གཡུལ་བཀྲིས། ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ནས་ཐང་ཡུལ་ཡི་གེ་ཕྱལ་ཏེ། གོགས་དན་ཁེད་པར་ཞུས་ཤུང་། རྒྱ་རྫེ་ཡིས་སུའི་ཕྱོགས་སུའང་མ་གནང་། མཐར་བོད་དམག་གིས་གྲུ་བ་བཅོམ་སྟེ། གྲུ་གུའི་རྒྱལ་པོ་མུ་ཡུན་ནོ་ཤེ་པོ་དང་། རྒྱལ་མོ་ལྷ་ཕ་གཉིས་འཁོར་དང་བཅས་པ་རང་ཡུལ་གླང་བོས་ནས་ལན་ཀྱེད་ཕྱོགས་སུ་བོས། བོད་དམག་གིས་གྲུ་བ་ལོ་ཐོག་བའི་ཆེད་དུ་གོང་མས་དམག་དཔོན་འཛིན་ཞེས་པ་ཞེས་ཁྱུ་ཐོག་ཏུ་ཕེབ་ཅིང་། ཕྱུག་གི་ཚེ་ཐོག་ཏུ་ཕེབ་ཀྱང་། ཁོང་རང་སྐུར་ལོག་ནག་ལ་དམག་དཔོན་ཆེན་ཤི་ཏེ་ཕོ་ཉ་ཐོག་བཏང་། ཁོང་གི་ཚེ་ཐོག་ཏུ་ཕེབ་ཀྱ

ནས་ལོ་ཤས་བར་དུམག་འཐབ་བྱས། སྐར་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ནང་འཁྲུག་སྐྱེད། དཔལ་ཀྱི་དམག་དཔོན་ལི་ཙོ་སྤོང་ས་ནས་བཟུང་། དམག་དཔོན་བཟང་པོ་གཅིག་ཀྱང་མ་སྐྱང་། དཔལ་ཀྱང་ཁེ་ཁྱི་སྐྱོགས་སུ་སྡོད་པའི་དམག་རྣམས་ཀྱིས་དགྲ་ཁོགས་པར་ངེས་ཀྱང་། དམག་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་དགྲ་ཁོགས་ལ་མཆོངས་ཀྱི་ཐེགས་སུམ་རྒྱུར་བསྐྱིད་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཁྱབ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟར། ལྷན་ཁ་ཅིག་གིས། རེ་ཞིག་བསྐྱགས་ནས་དམག་རྗེས་སོར་ཆེད་པསང་གབ་རོགས་ཤུས། སྐྱི་ལོ676པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་བཙན་པོ་མང་སྲོང་མང་བཙན་གྱོང།

སྐྱི་ལོ679པ་ཤཡོས་ལོར་འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྗེ་ཁྲིར་འཁོད། སྲིད་ཀྱི་ཐྲ་བ་ནམས་གཅོ་བོ་མགར་ཁྲི་འབྲིང་གིས་བསྐྱངས། ཡུན་ལྕང་གི་ཁྲི་ལོ་དང་པོ་སྐྱི་ལོ680པའི་ཤུགས་འཕྲུག་ལོར་ཡུན་ཁྲིན་ཀོང་རྩོ་གཤེགས། ཞོང་མ་ཀོ་ཚུང་གིས་རྩ་ལ་འདས་མཚོད་དུ་ཕོ་ཉ་མངགས། སྐྱི་ལོ696པའི་མེ་སྐྱེལ་ལོར་ཞོང་མས་ཁང་འཁོར་ཅེ་ཅུ་བསྡུའུ་པེན་ཏེ་ཡི་སྐྱི་ཁྲུབ་དམག་དཔོན་དུ་མང་གསར་བ་དང་། སྐྱི་ཁྲབ་དམག་དཔོན་གཞོན་པ་ལེགཔ་ཏི་ཏེ་ཅུ་བ་དང་བསྟོང་ས་ནས་ཁ་ཤོ་ཤུའུ་པེན་ཏེ་ཡོ་སྐུའུ་ལོ་ཁན་དུ་བོད་ཀྱི་དམག་དཔོན་བློན་ཁྲི་འབྲིང་དང་བཙན་བྱོད་ལ་འཐབ་པས་ཆུ་དམག་ཨམ། ཁང་ཞེའོ་ཅེ་ཡིས་ཀྱང་ཨབ། ལོ་དེའི་མཁྱག་ཏུ་བོད་དམག་ཁྲི་ཆོ་སྤྲོ་བུར་དུ་ལེང་ཀྱིག་མཁར་ལ་སྐྱེས། དེ་གའི་ཏུའུ་ཏུའུ་ཡིས་སྐང་ཅེད་བཙག་ཁྲོད་དམག་ཁྲི་ཆོ་སྤྲོ་བུར་དུ་ལེང་ཀྱིག་མཁར་ལ་སྐྱེས། བོད་དམག་དང་ཐུག་སྟེ་ཡུན་རིང་འཐབ་མཐར་ལ་ཐུབ་ཀྱི་ལས་ལ་བེལ་ཞིང་། ཁོང་གི་མཆེད་སྐུ་རྣམས་ཙོས་ཀྱི་དམག་དཔོན་རྣམས་ལ་བསྐོས། བཙན་བྱོད་ཀྱིས་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཨར་ཙོགས་ཀྱི་ས་ཆ་བདག་ཏུ་བཟུང་སྟེ། ལོ་ཅོ་སུམ་ཅུ་ལྷག་གི་རིང་ལ་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་མཚམས་ཀྱི་གེགས་སུམ་རྒྱུར། སྐྱི་ལོ699པའི་སཐག་ལོར་བཙན་པོ་འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྗེས་བློན་ཆེན་ལོན་ཡན་དང་ཁྲོག་གོས་བྱས་ཏེ་རི་དགས་རྩོ་བ་དུ་ཁོ་བ་ལ་ཁ་གཡར་ནས་དམག་བསྡུས། མགར་ཁྲི་འབྲིང་ཕྱི་ཙོག་སུ་ཡོད་པའི་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ཁྲི་འབྲིང་དང་སྐྱ་བ་ཉེ་བ་ཞིས་སྟོང་ལྷག་བཟུང་ནས་བས། ཙོ་ག་བ་མངགས་ཏེ་ཁྲི་འབྲིང་དང་བཙན་བྱོད་གཞིས་ཀ་ལ་སྐད་དང་སྐྱ་བ་ཉེ་བ་ཞིས་སྟོང་ལྷག་བཟུང་ནས་བས། ཁྲི་འབྲིང་གིས་དམག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཀའ་མ་བཙིས། དེར་བཙན་པོས་ཀུ་སྟང་དུངས་ཏེ་ཚོ་ལ་དུ་བཏང་ཡང་

སྐོར་ཚོ་གཅིག་མཚོ་སྟོན་པོའི་འགྲམ་དུ་སྡོད་པ་མཐོང་སྟེ། ལྷང་ཙུན་ཐོ་ཡིས་དམག་མི་བཏང་ནས་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཕྱིར་ལོག ལ་དེའི་ཟླ་བ་དགུ་པར། བོད་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་སྐག་སྒྲོང་ལོད་དང་། འཇོ་ལུང་མང་པོ་རྣམ་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱིས་བཀུའ་ཀྱིག་ཏུ་དམག་དྲངས་ཏེ། དེ་གའི་ཚོ་ཏེ་ཞེན་ཡོན་ཞན་དང་། ལྷང་ཙུན་ཕྱོའི་ཡབ་ཁྲན་ཁང་ཏེག་གཉིས་བཟུང་། མཁར་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ནོར་རྣམས་བྱེར། མཁར་ཀང་བཤིག་སྟེ་ཕྱིར་ལོག དེ་ནས་བོད་དམག་ཡུས་མིན་ཙུན་དང་ཁང་ལའོ་ཞན་ལ་དྲངས། ཞན་ལེན་ཀྱི་ཚོ་གནས་ཡོད་པ་ཅ་ཏེ་རྒྱན་བྱ་བས་མཁར་སྲུང་ནས་ཉིན་བཅུད་ཙུར་འཐབ་པ་ན། བོད་དམག་ཕྱིར་ལོག་སོང་།

སྤྱི་ལོ་739པའི་ས་ཡོས་ལོར་ཅིན་ཁྲིན་ཀོང་རྩ་གཤེགས། བོད་ནས་ཚ་ཤ་བཀང་སྟེ་ཚོང་མ་ལ་ཞུས། སྤྱི་ལོ་755པའི་ཤིང་ཡུག་ལོར་ཁྱི་ཁྲེ་གཙུག་བཅན་གཤེགས། ལོ་དེར་ཁྱི་སྲོང་ཁྲེའུ་བཅན་སྲིད་ཁྱིར་བཞུགས། ཚོང་མས་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ལས་སྒོགས་བློན་པོ་ཚོས་ཀང་ཡྱའན་ཡི་གེ་དང་བཅས་པ་བོད་དུ་གདུང་མཆོད་འབུལ་དུ་བཀང་།

སྤྱི་ལོ་762པའི་ཆུ་སྦུག་ལོར་བོད་དམག་གིས་ལིན་ཞའོ་དང་། ཅིན་རོ། ཅན་རོ། ཀང་བེ་ཅོ་རྣམས་བཟུང་། ཚོང་མའི་ཚ་བྱང་ནས་དམག་དཔོན་ལི་ཀྱི་ཐྲྭང་དང་། ཚོས་ལུན་གཉིས་བཀང་བར་བོད་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་གཉིས་ལམ་དུ་བཟུང་ཞིང་སྒོང་ཁྲེར་ཅེ་ཞེས་ཅོ་ཅན་ཁྲིར་ཅོ་ཅན་ཁྲིར་དང་ཆུ་བོ་ཞེ་ཁྲིར་བོད་ཀྱི་ལས་དམག་སྣོར་བཀང་།

སྤྱི་ལོ་763པའི་ཆུ་ཡོས་ལོར་བོད་དམག་ཀ་ཀྱེན་ཀོན་ཀུ་སྤེལས་ཤིང་ལེན་ཅོ་དང་། ཅེ་ཅོ། ཤན་རོ། ཐུའུ་ཅོ་རྣམས་བཟུང་། དེ་ཡུར་བོད་ཀྱིས་རྒྱའི་ས་ཚ་ཅེ་ཞིས་སོགས་ཆུ་ཆུའི་ནུབ་ཕྱོགས་རྣམས་བཟུང་། དེ་དུས་རྒྱའི་དམག་དཔོན་ཀྱིས་ཁྱིམ་ཁྱིའི་ཁྱུ་ཐུང་ཁྱིའི་ཁྱུ་ཐུང་ཁྱིའི་ཁྱུ་ཐུང

སྡུང་ཞིང་། དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དག་མི་འབྲལ། དམག་མི་དྲང་སྲོང་ཡུལ་དེ་མིའི་ལས་ཁུངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་ཁྱབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བས་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཀྱང་། ཁྱོན་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཆད་པ་མེད་ཅིང་། ། ཞེས་སོགས་དང་། མནའ་གན་བཞག་སྟེ་རྟོ་རིང་བསྐང་པའི་དུས་ཀྱང་། རྟོ་རིང་ལས། བོད་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་ནི་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་ནི་ཅང་ཀེང་ལོ་དང་ཟླ་བ་བཅོས་བཅུ་ལྔ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཇོག་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ་། ། བོད་ཡུལ་དུ་ནི། ཤ་བྲང་ལྷ་སའི་ཤར་ཕྱོགས་སྒོ་ཆུས་དུ། བོད་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་རྒྱས་ལོ་བཀྲ། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆོས་བརྟུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཇོག་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ་། ། བོད་ཡུལ་དུ་ནི། ཕོ་བྲང་ལྷ་སའི་ཤར་ཕྱོགས་སྒོ་ཆུས་དུ། བོད་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་རྒྱས་ལོ་བཀྲ། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆོས་བརྟུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཇོག་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ་། ། གཙོགས་ཀྱི་རྟོ་རིང་ཐོག་ལོ་ཤ་ཟའི་ཡང་། བོད་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་རྒྱས་ལོ་བཀྲ། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཤོའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གསུམ་པ་ཆུ་ཤོ་ཡོས་བུ་ལོའི་དཔྱིད་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆོས་བཅུ་ལྔ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཇོག་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་བའི་ཉིན། རྟོ་རིང་ལས་ཀྱི་ཐོག་ལོ་ཤ་ཟ་ཆོས་བཅུ་ལྔ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་སོགས་བྱིས། དེ་རྗེས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་དང་། དར་མ་གཉིས་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་ཡབ་ཡུམ་སྐུ་ཡང་ནམ་རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤ་ཟའི་ཁྱིམ་ཚང་ནས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤ་ཟའི་ཁྱིམ་ཚང་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཤ་ཟའི་ཁྱིམ་ཚང་ནས་ཤ་ཟ

प्रयोगशालायां विविधानां रसायनानां मिश्रणेन नूतनानां पदार्थानां निर्माणं भवति । अस्मिन् पाठे वयं केषाञ्चित् सरलानां प्रयोगानां विषये ज्ञास्यामः । एतेषु प्रयोगेषु प्रयुक्तानां रसायनानां विषये पूर्वमेव ज्ञानं प्राप्तव्यम् । अतः प्रयोगं कर्तुं पूर्वं पाठस्य सम्यक् अध्ययनं कर्तव्यम् । प्रयोगकाले सावधानता अत्यावश्यकी । अन्यथा दुर्घटनायाः सम्भावना भवति । अतः प्रयोगकाले छात्राः स्वकीयं कार्यं सावधानतया कुर्युः । प्रयोगकाले कार्यं कुर्वन् छात्रः स्वस्य वस्त्राणि सावधानतया रक्षेत्

མཆིས་དྲང་དུ་འཚལ་བ་སྐད་དུ། བསྟད་བཏགས་ནས་འཚལ་ལོ་ཞེས་ཀྱི། བན་དུ་བགྱིས་པ་ཡང་མང་། རྒྱལ་འབངས་ལས་བྱ་ཐབས་གྱིས་གསོལ་ལོ་ཞེས་ཀྱི། འདི་འདྲ་བར་འཕྲིག་པ་ཙམ་ཞིག་མཐོང་ཁྲག་ཀྱི་བྱེད་ཤུ་བྱ། གཞན་དུ་གཉེན་ལས་བྱ་ཐབས་ཞིང་། ཁྱི་སྐྱེའི་ནང་དུ་དགའ་གཉེན་འཚལ་བར། གཏད་དུ་ཅི་གནང་ཞེས་གསོལ་ལོ །བྱ་བཟང་ཤུ་བྱ་ཁྲག་རྒྱུ་ནི་སྐྱི་གནང། དགའ་གཉེན་འཚལ་བར་སོ། །བྱ་བཟང་ཤུ་བྱ་ཁྲག་རྒྱུ་ནི་སྐྱི་གནང། སྐུས་འཛིན་དུ་ནི་སྐྱི་གནང། དགའ་གཉེན་འཚལ་བར་སོ། །ཁྱི་སྐྱེའི་ནང་དུ་ཅི་གནང་ཞེས་གསོལ་ལོ། །

(མཆན་གཉིས་པ) དེ་ལ་བྱས་ཀྱི་ནི་བྱ་མོ་སྐྱིང་མོ་ཁྲ་བ་སྐྱེ། མཚོ་སྟོན་ཡོའི་ཕལ་སྐད་དུ་བྱད་མེད་སྐྱིའི་མིང་ལ་བྱས་ཀྱི་ནི་མཚན་བཏབ་པ་སྟེ་བཀའ་སྩལ་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་ངོ་འདི་ལྟར། མདུན་སོང་ཅུ་ནས། བློན་ཆེན་པོས་ཕགས་ཚེའི་དཔྱིད་ལ་གནང་བའི་བཀའ་རྒྱ་ཕབ་པ། རྒྱ་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་སྡེ་དགེ་མིས་ཞུ་འབྱལ་དུ། ཐང་བློན་ཡ་ཡ་གཉིས་ནས། རྒྱ་ཀ་ཅུ་བའི་བྱམ་མོ་ཆོས་ཀྱི་ཚུང་ལས་ཡིན་ཏེ། ཁྱོ་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་སྡེ་དགེ་མིས་ཞུ་འབྱལ་དུ། སྐབས་བོད་སྲུམ་དང་། ཞང་བློན་ཡ་ཡ་གཉིས་ནས། རྒྱ་ཀ་ཅུ་བའི་བྱམ་མོ་ཆོས་ཀྱི་ཚུང་ལས་ཡིན་ཏེ། འཁྱེ་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་སྡེ་དགེ་མིས་ཞུ་འབྱལ་དུ། སྐབས་བོད་སྲུམ་དང་། ཞང་བློན་ཡ་ཡ་གཉིས་ནས། ཁྱོ་ཤ

উচ্চারণে। কিন্তু স্বরে স্বরে মিলায় না সে, মিলে সে যে ব্যঞ্জনে ব্যঞ্জনে। প্রিয়ার
মুখের মতন প্রিয় কথা আছে, তাহা কেবলি শুনিতে সাধ যায়। তাহা শুনিবার
নহে শুধু কান, তাহা শুনিবার সারা কায়। তাহা শুনিবার আঁখি দুটি চায়, তাহা
শুনিবার হিয়া দুরু দুরু, তাহা শুনিবার তনু পুলকিত, তাহা শুনিবার মন উৎসুক।
তাহা শুনিবার লাগি' বসন্তের নিশীথ-নিরালা, তাহা শুনিবার লাগি' শরতের
নিরিবিলি বেলা। তাহা শুনিবার লাগি' ফাল্গুনের সন্ধ্যা-সমীরণ, তাহা শুনিবার
লাগি' বরষার বাদল-বরিষণ। তাহা শুনিবার লাগি' ফুলবনে ফুলের শয়ন, তাহা
শুনিবার লাগি' তটিনীর তীরে তীরে ভ্রমণ। তাহা শুনিবার লাগি' সারা দিন
একাকিনী বসিয়া বিজনে, তাহা শুনিবার লাগি' সারা রাত জাগিয়া স্বপনে।
তাহা শুনিবার লাগি' কত কাল ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত দিন
ধরিয়া কামনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মাস ধরিয়া বাসনা, তাহা শুনিবার
লাগি' কত বর্ষ ধরিয়া যাতনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত যুগ ধরিয়া তপস্যা,
তাহা শুনিবার লাগি' কত জন্ম ধরিয়া তপস্যা। তাহা শুনিবার লাগি' কত
শতাব্দী ধরিয়া আরাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত কল্প ধরিয়া সাধনা।
তাহা শুনিবার লাগি' কত মন্বন্তর ধরিয়া ধ্যান, তাহা শুনিবার লাগি' কত
মহাকল্প ধরিয়া প্রাণপণ। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাযুগ ধরিয়া ভাবনা,
তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া কামনা। তাহা শুনিবার লাগি'
কত মহাকল্প ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া
আরাধনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা, তাহা শুনিবার
লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া
সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া আরাধনা। তাহা শুনিবার
লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া
তপস্যা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার
লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া আরাধনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প
ধরিয়া তপস্যা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা। তাহা
শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত
মহাকল্প ধরিয়া আরাধনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া
তপস্যা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা। তাহা শুনিবার
লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প
ধরিয়া আরাধনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা,
তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা। তাহা শুনিবার লাগি'
কত মহাকল্প ধরিয়া সাধনা, তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া
আরাধনা। তাহা শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা, তাহা
শুনিবার লাগি' কত মহাকল্প ধরিয়া তপস্যা। তাহা শুনিবার লাগি' কত

བསྒྲུབ། རྒྱ་གར་ནས་བར་ཆ་ཏོ། རྒྱ་ནག་ནས་ཏན་ལང་ཏང་། ཏ་ཟིག་ནས་གཡ་ལེ་ནུས་ཞེས་བྱ་བའི་སྒེན་པ་གསུམ་སྒྲུན་དྲངས། 《འབྲུ་ཤག་མ་བྱ་ཆེ་ཆུང་》དང་། 《རྒྱ་དཔྱད་ཐོར་བྱ》《མཚོ་སྟོན་བསྡུས་པ》མོགས་བསྒྲུབ། སྒྲུན་པ་གསུམ་བཟོས་ནས་མི་འཇིགས་པའི་མཚོན་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་གཞུང་དུ་གྲགས་པ་བྱས། གལ་ནུས་ལ་འཚོ་རོ་ཞེས་སྒྲུན་པའི་རིགས་རྒྱུད་བྱོང། མེས་ཤཀ་ཚོམ་ཀྱི་དུས་རྒྱ་མོ་བཟའ་ཁྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོས་ཁྲེར་བའི་སྒྲུན་ཟིས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱུད་བྱོང། ཐུང་པོ་ཅི་ཅི་དང་། ཐུང་པོ་དོ་ཚུགས། རྒྱ་ཐུགས་གར་མཁན་ཅོག་ལ་སྦྱན་འདབ་མ་ཏུ་ཀྱིན་འདའ

চন্দনাদ্রৌ যথা জ্ঞানং। জ্ঞায়তেঽত্র ধূমেন পর্বতে বহ্নিরিতি। ন চাত্র ধূমস্য বহ্নিনা সহ সম্বন্ধো গৃহ্যতে। নাপি বহ্নেঃ ধূমেন সহ। তয়োঃ সম্বন্ধস্য পূর্বং কুত্রাপি গৃহীতত্বাভাবাৎ। তস্মাদ্ ধূমদর্শনাৎ পূর্বং ব্যাপ্তিগ্রহণাভাবাৎ কথং ধূমাদ্ বহ্নেরনুমানং স্যাৎ। ন হ্যগৃহীতসম্বন্ধাদ্ ধূমাদ্ বহ্নেরনুমানং যুক্তম্। অতিপ্রসঙ্গাৎ। ন চ ধূমদর্শনাৎ পূর্বং ব্যাপ্তিগ্রহণমস্তি। তস্মাদ্ ধূমাদ্ বহ্নেরনুমানং ন যুক্তম্

པ་བཅད། དབལས་ཆོད་གདོང་ཅན་ཀྱིས་མིག་རྒྱང་གསུམ་ལ་མདའ་རྒྱང་རེས་སྐྱེབས། མཚོས་གཡས་ཆུང་གིས་ཤ་བའི་ཟུབ་བྱེ་མས་བཀང་ཁྲེ་ཀླད་ལ་སྐོར། ཅག་རོ་འབྱོང་གཤེར་ཀྱིས་ཤལབྱོང་ཁྱད་དུ་རྒྱག་པ་ཀྱིན་དུ་འཛེན་ནུས། གཏོན་ཁྱེ་བདུད་ཀྱི་ཡིག་རྟ་བཟང་པོ་གཡང་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་ངོ་། །ཞེས་གཏམ་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཕེབས་སོ། །

ཕྱི་ཉེ་གཟུགས་བརྟན་ནམ་མེས་ཨག་ཚོམ་གྱི་དུས་སུ་བློན་པོ་རྣམས་མཚན་མོ་རྨི་བའི་ཏོད་ལ་རྟ་རྒྱག་གི་རྩལ་འགྲན་པའི་སྐོར་དང་། གཞན་ཡང་དུས་རབས་དེའི་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་སུ། རྒྱལ་བློན་འབངས་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྣམས་དགའ་སྟོན་གྱི་མཇད་སྐོའི་ནང་དུ་རྟ་རྒྱག་པ་དང་། མིས་རྒྱག་རྩལ་འགྲན་པ། མདའ་རྩལ་འགྲན་པ། གྱི་ཅེད་བྱེད་པ། ཤུགས་སྐོར་བ། རོ་འཕྱོགས་པ། ཐུ་ཤགས་འགྲན་པ། མིག་མང་འཛོག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཅེད་འཛོ་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ཁག་ནས་གསལ།

ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་སྐན་གྱིས་ཅན་ཐོག་ནས་པོ་ལོ་རྒྱ་རྒྱའི་ཡུས་རྩལ་དེ་ནི་ཐོག་མར་བོད་ནས་དང་ཡོད་པ་གཟུར་གནས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྣ་ཚུག་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཐུན་དུ་བྱེད་ཅིང། དབྱིན་ཇི་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་སྐད་དུ་དེང་དུས་ཀྱང་པོ་ལོ་ཞེས་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་རང་སོར་བཞག་ནས་བསྒྱུར་བྱེད་བྱེད། རྒྱལ་པོ་མེས་ཨག་ཚོམ་གྱི་སྐབས་སུ་འབྲི་ཁུངས་ཀྱི་ཐུན་ཚེའི་ཟླ་ཚེས་ལ་ཁྲི་ཤིང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཞལ་བཞུགས་ནས་ཁྲི་ཐོག་ནས་ཡོད་ཚད་ཀྱི་ཐག་རིང་ལ་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་ཞལ་ཕྱིར་བཞུགས་ཤིང་། ཁྲི་ཐོག་ནས་ཕྱི

150 ॥ ॥ ॥

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

ꠇꠤꠟꠣ꠹ꠝ꠹ꠛꠣꠞꠤꠇꠛ꠹ꠇ꠰ꠇꠣꠟ꠰ꠝ꠹ꠇꠣ ।

154 ꠸꠸ | ꠇꠤꠞ꠆ꠞꠤ ꠘꠣꠞ꠆ꠞꠤꠘꠣꠞ꠆ꠞꠤ ꠘꠣꠞ꠆ꠞꠤ ꠘꠣꠞ꠆ꠞꠤ

156 ꠸꠸ | ꠇꠤꠣ꠆ꠞꠝ꠆ꠡꠤꠣ꠆ꠇꠤ꠆ꠡꠣꠉ꠆ꠞꠝ꠆ꠡꠣꠉ꠆ꠞꠝ꠆ꠡꠣꠉ꠆ꠞꠝ

གཞིས་བོད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོག་སོང་ཤུལ་ཁོང་ཚོས་ཐུབ་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་ཡོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ། ནང་ནས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་སྒེལ་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ། བོད་ཀྱི་བློན་འབངས་ནམས་ཀྱི་ཁོད་དུ་བོན་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤས་ཆེ་ཞིང་། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་ནང་ནས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བོད་དུ་སྒེལ་རྒྱས་དང་། བོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་མཐའ་དག་ཐོག་ཏུ་བཅུང་། དེ་ལྟར་དང་འཕེལ་བྱང་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དེ་ལ་མདོ་སྡེ་གསུམ་གསལ་ཞིང་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་ཤེར་ཕྱིན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཚིག་ཏུ་བཅུ་ཐུབ་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལ་ཕན་ཐོག་ཏུ་བཅུ་བ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཟབ་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཐུབ་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཟབ་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་

གསུམ། བཅ་ཆེན་བི་མ་མི་ཏྲ་ལས་བརྒྱད་ཚུལ།

ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་རྩ་བ་ལས། བི་མ་ཤང་གི་མན་ངག་འོད་སྐྱེའི་བཅས། །དེ་བསྟན་སློང་ཆེན་དགའ་རབ་གཉིས་ཡས་བརྩལ། །ཞེས་པ་ལྟར། བཅ་ཆེན་ལྟ་བརྒྱའི་གཙུག་རྒྱན་འཛའ་ཤུགས་རྟོག་ཅིང་ཟབ་པ་སློབ་དཔོན་བི་མ་མི་ཏྲ་བོད་དུ་བྱོན་ཏེ། ཤང་བན་ཤའི་སྦུན་ཅན་ཁིང་འཛིན་བཟང་པོ་ལ་རྫོགས་པའི་ཆེན་པོ་མན་ངག་སྟེའི་གདམས་པ་བསྟེལ་ཡས་ཤང་བན་ཀུང་འོད་དུ་དེངས། གཡུས་སྤྲས་ཡོ་ནྡ་བྷས་ཏེ་སེམས་སྟེ་བཙུ་གསུམ་བསྒྲུབ། ཤང་གིས་བཀའ་བརྒྱད་སྤས་བློ་གོས་དབང་ཕྱུག་ལ་འཁྲབ། དེའི་བརྒྱད་གཏེར་དུ་གདམས་པ་ལྟན་མ་ཕྱུན་རྒྱལ་གྱིས་བཏོན། ཅེས་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱང་གསན་ནས་ཕྱེ་བཙུན་ལ་དེ་དག་གིས་མན་ངག་གནང་བས་ཕྱེ་བཙུན་ཀྱང་འོད་སྐྱེས་གོལ། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་ཀརྨ་པས་བརྒྱད་པ་ལ་བི་མ་སྙིང་ཏིག་ཏུ་གྲགས་པ་དང་། ལས་འབྲེལ་ཀྱིས་པད་མའི་གདམས་ངག་མཁའ་འགྲོ་སྙིང་ཏིག་གཏེར་ཆུ་གཉིས་ཀ་དང་བཅས་ཏེ་རྒྱ་ཡི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཨོ་རྒྱན་སྒས་ལེགས་པ་ལ་གནས་པ་གྲུབ་པའི་ཐབ་རྟེ་རྗེ་དང་། ཤཱཀྱ་སྡེ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཀྱི་ སཱ་ལ་གནས་པ་ཀུ་ལ་ཏཱ་ཡི་ཕྱི་ནང་གི་ སྐབས་ཀྱི་ཚེ་ཏེ་ཁ་ཆེ་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཨ་ཙ་ར་ཡ་མ་ཎི། 《ཐལ་འགྱུར》ལས། སངས་གནས་པའི་ཐུང་སེམས་ཀྱིས། །རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་སྲེལ་བར་ཟེད། །ཅེས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར། འཛམ་གླིང་ཁྱབ་བར་སྲེལ་བའི་འཕྲིན་ལས་མཛད་ཅིང་ཀཱ་ཤྨི་ར་སྙིང་ཏིག་ཅེས་གྲགས་པའི་ཟབ་ཆོས་དགོངས་པའི་ཐུགས་ཀྱི་སྙིང་པོ་ཁོ་ནར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། ཨ་ཙ་ར་ཡ་མ་ཎི། ཤཱཀྱ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཁིན་ཏོ

༦ག ཕྱིས་ཀྱི་གཏེར་སྟོན་རྣམས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ།

ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་ཙ་བ་ལས། མཚོག་གཉིས་ལྷིང་བརྒྱད་ནུས་ལྡན་རྣམ་ལ་སོགས། །དུས་མཐུན་རིམ་བྱོན་སྨོན་པ་ཡིས། །དུས་མཐར་ཐུགས་བསྟན་མི་ནུབ་རྒྱས་པར་མངོན། །ཅེས་པ་ལྟར། དེའང་《འཕགས་པ་བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་སྡུད་པའི་དཀྱིལ་གྱི་མདོ》ལས། དྲི་མ་མེད་པའི་གཟི་བརྗིད་ཆོས་འདོད་པའི་ཁྱབ་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཏེར་རིའི་དང་། རི་སྲུལ་དང་། ཤིང་དག་གི་ནང་དུ་བཅུག་པ་དག་ཡོད་པ། གཟུངས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐོ་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོགས་ཀུན་འདོད་པའི་ཁྱབ་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་རི་དང་། རི་སྲུལ་དང་། ཤིང་དག་གི་ནང་དུ་བཅུག་པ་དག་ཡོད་པ། གཟུངས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐོ་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོགས་བཅས་ཀུན་འདོད་པའི་ཁྱབ་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཏེར་དུ་སྤོས། །ཡང་ན་སཡི་སྐྱིང་པོར་བྱ། །ཅི་ཕྱིར་ཟུང་སྐྱེགས་ཅན་མགོ་ཆོད། །དེས་དོན་དགུགས་པར་འགྱུར་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་ཆུ་གྲུང་རྒྱུན་མི་གཅོད། །ཅེས་པ་ལ་སོགས་རྒྱུ་ཆེར་གསུངས་པ་ལྟར། ཡོར་རྒྱན་ཆེན་པོས་སྐུ་ཚབ་ལས་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་བསྟན། གསུང་ཚབ་བྷ་གཏེར་ཐུགས་གཏེར་ཀྱི་མཆོད་པའི་གཏེར་ཁའི་རིགས་བཅུ་བརྒྱད་སྦས། ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་རྡེའུ་བང་རྩི་ནས་སྨིན་གྲོལ་གཏད་ཀྱི་བུ་ལ་གཏད་དེ་སྒོན་ལམ་གཏད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞལ་ཤེས་ནས་ཐུགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་གསལ་བ་རྣམས

ལ་ཁབ་པོ་བོ་རྒྱི་སོ་མ་ལཿཡུལ་དུ་གདན་དྲངས། ཕྱག་ཏུ་ཁ་ཆེ་ལ་ཤེས་རབ་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས། ལ་ཁབ་པོ་སྐྱབ་པོད་དུ་འཚོན་པར་གསོལ་བ་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་ནས་རེ་ཞིག་བལ་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས།

དེ་ནས་བཅོན་པོ་ཁྲི་སོང་ལྡེའུ་བཅོན་དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་སོན་པའི་སྐབས་དེར་ཡབ་མེས་ཀྱིས་ཐང་ཡིག་ཆམས་གཟིགས་པས་ཆོས་ལ་དད་པས་སྐྱེས། མེས་པོ་གོང་མ་ཆམས་ཀྱིས་བསྐུན་པ་ལ་མཛད་ཅེས་བཞག་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཆུལ་པོ་རང་གིས་ཀྱང་ཕྱག་རྗེས་བཙུན་པ་ཞི་ཤྲཱི་སོན་བའི་སྐབས་སུ་ཕྱག་ལ་སྤྱིད་ནང་བར་ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་ཞན་བའི་ཚེ་ན། ཆུལ་པོའི་ཞུགས་ལ་ཡབ་མེས་ཀྱི་དུས་ནས་ཆུས་ཆོས་ལུགས་བསྟུབས་ཤིང་། སྐད་འདོགས་པ་ནི་མ་ལེགས་སྐམ་པའི་ཞུགས་དོགས་སྐྱེས་ནས། སངས་ཆུས་ཆོས་ཟེད་མི་ཆོ་བའི་བཀའ་ཁྲིམས་དེ་ཙོས་མེད་དུ་བཏང་བའི་ཚུལ་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ནང་གནའ་བས་མ་ཡས་བཞེངས་པའི་སྐབས་སུ་བྱིས་པའི་གཙོགས་ཀྱི་ཡིག་ཉིང་པ་ཞིག་དྲངས་ཡོད་དེ།

བཅོན་པོ་བཞི་མེས་ཁྲི་སོང་བཅོན་གྱི་རིང་ལ། ར་སའི་པེ་ཧར་བཙོགས་ཏེ་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་ཐོག་མར་མཛད་ཚུན་ཚད། བཅོན་པོ་ཡབ་ཁྲི་ཀུན་བཅོག་ཡབ་ཀྱི་རིང་ལ། བག་དམར་ཀྱི་ཀུ་ཆུར་གཙུག་ལག་ཁང་བཙོགས་ཏེ་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་མཛད་ཕྱིནད་ཚད་གདུང་རབས་ལྟ་ཚོན་ཆོ་། ། བཅོན་པོ་ཡབ་དགུང་དུ་གཤེགས་པའི་འོག་ཏུ་ཞང་བློན་ཁ་ཅིག་གིས་ཧུར་འདུམས་ཀྱི་བློན་ཞིས་ཀྱང་། ཡབ་མེས་ཀྱི་རིང་ཚུན་ཚད། སངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་མཛད་པ་ཡང་བཤིག་གོ། དེ་ནས་ཡང་སྐད་ཅེ་ལྟ་བུ་ཆོས་བོད་ཡུལ་དུ་བཀྱི་བ་མྱེ་རིགས་ཤེས། གཞན་ཡང་ཕྱིནད་ཚད་བཀྱིད་དུ་མི་གནང་བར་བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཁྲིམས་སུམི་བཀྱི་བར་དོར། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་མཆོད་ཡང་བཀྱི་ཞེས་བཀྱིས་ནས་བཟོད་བཟང་པོར་སྐྱར་ཏེ། ། དེ་ནས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་བསྐང་ས་ཆུང་བའི་ཚེ་ན། ཡི་གེ་ཡང་སྦྱན་ཐུབ་ཁྲིམས་ནས་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་སྒེལ་ཞིང་མཛད་པ་སྒོགས་སོ། ། དེ་ན་བོད་ཀྱི་ཆོས་ཚྭིང་པ་མ་ལེགས་ལ། སྐྱ་ཤ་གསོལ་བ་དང་ཆོ་གཱ་ཆྭི་མཐུན་པས། ཀུན་ཀྱང་མ་ལེགས་སུ་དོགས་ཏེ། ལ་ལ་ནི་སྐྱ་ལ་དམར་ཡང་དོགས། ལ་ལ་ནི་ཚབ་སྲིད་གོང་ཀྱིས་དོགས། ལ་ལ་ནི་མི་ནད་ཐུགས་ནད་བྱུང་གིས་དོགས། ལ་ལ་ནི་ཤུ་གེ་ལང་པ་བཅ་ཀྱིས་དོགས་སོ། ། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ཤར། བཅོན་པོས་བངས་ཆུས་ཆོས་ལུགས་སྒེལ་བར་དགོངས་པའི་དུས་དེར། སྤ་གསལ་སྔང་མང་ཡུལ་ནས་སྤར་ལོག་ཏུ་སྒེས། བཅོན་པོའི་ཞལ་ཏུ་ཁ་ཆེ་ལ་ཤེས་རབ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཐོག་མར་ཁ་ཆེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཞལ་ཏ

རྒྱད་དམ་མི་རྒྱད་བརྒྱ་དཔྱད་མཛད་དགོས་པར་ཞུས་པས། མཆིམས་མེ་ལྷ་དང་། སེང་མགོ་ལྷ་ལུང་གཟིགས། ལངས་ཤི་བཅས་རྟོག་དཔྱོད་རྒྱད་དུ་བཏང་བ་ལྷར་བརྒྱུགས་པ་བཟང་པོར་ཤེས་ཏེ་ཐུགས་དོགས་གནང་དགོས་པ་མ་མཆིས་ཞེས་གསོལ་ཞིང་། བཅན་པོ་དང་མཇལ། དེ་ནས་ཕོ་བྲང་རྒྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ཁང་པ་ཁག་ཏུ་གཏུགས་ཤེས་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཁོ་རང་ཡིན་ཟེར་ཞིང་། བཀའ་ཕོ་དང་མཇལ། དེ་ནས་ཕོ་བྲང་རྒྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ཁང་པ་ཁག་ཏུ་གཏུགས་ཤེས་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཁོ་རང་ཡིན་ཟེར་ཞིང་། བཅན་པོ་དང་། ཁྲིམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལས་སོགས་པའི་ཚོས་བཤད་དེ་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་སོང་བ་ན། ཕོ་བྲང་འཕང་ཐང་ཆུས་ཁྱེར་བ་དང་། དམར་ཕོ་རི་ལ་ཐོག་བརྒྱབ། མི་ནད་དང་ཕྱུགས་ནད། ལོ་ཉེས་སོགས་བྱུང་བས་བོད་འབངས་ཐབས་ཅད་ཁྲལ་ནས་བདག་སྐལ་པ་ཆུང་ལ་བོད་ནས་བདག་པོ་ལ་ཞེས་པས་དེ་ལས་ལྷོག་པར་དཀའ། ཐབས་མི་མཁས་ན་ལྷ་ཚོས་མི་འགྲུབ་པར་ཤེས། རེ་ཞིག་མཁན་པོ་ཕྱིར་ཕེབས་ལ་བལ་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཤིག ལྷག་ཐབས་བགྱིས་ཏེ་ཆ་ཅིན་འཛོམས་མ་ཐག་ཏུ་སྨྲན་ནས་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཟུངས་ཏེ་གཏོང་བར་ཐུབ་པ་ཙམ་ཞིག་ཤོག་ཅེས་ཞུས། མཁན་པོས་བོད་ཀྱི་ལྷ་ཆུ་གདུག་པ་ཅན་རྣམས་མ་བཏུལ་ན་ལྷ་ཚོས་སྤེལ་མི་ཐུབ་པས་ཨོ་རྒྱན་ཀྱི་སློབ་དཔོན་བར་ཐུབ་པའི་ཐུགས་ཀར་ཡོད་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་ཀུལ་པོའི་དགོངས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ཁོ་རང་ཚོ་ཅུང་ཟློག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ཡ

བཅུག །ཁལ་ཤུགས་ཀ་ཟེར་བཏབ་ནས་ཆུ་ལ་བསྐུར། །དེ་ནས་རྩེ་འབང་སལ་ཡིང་གཉིས་ཐེ་ཚོམ་ནས། །བེ་རོ་མིན་ཏེ་དབུ་སྐྱང་བཞེས་དགོས་ཟེར། །དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱིས། །མི་དེ་བེ་རོ་མིན་རེ་ཟག་བཅག་ཏུ་ཐུབ་དཔང་། །དེ་ནས་བློན་པོ་ཐམས་ཅད་ཁོ་ཐག་ཆད། །མཁས་པ་བེ་རོ་ཙནྡྲའི་ཐུགས་དགོངས་ལ། །ང་ཡི་གྲུབ་དུ་སྐུ་ཏོ་སྣུག་གི་སོང་། །སྐིང་རྗེས་མ་བཟོད་སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེར་བཏབ། །ཅེས་སོགས་བེ་རོ་ཙ་ནས་ཆོས་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་གར་ནས་ཐུམ་བཅུག་སྟེ་རྒྱལ་བློན་བར་དུ་རྩོད་པ་བྱུང་ཚུལ་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ནས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱིས། །བེ་རོ་ཙ་ག་ཞན་གྱིས་མཐོང་དོགས་ནས། །རྒྱལ་པོ་ཉི་མ་བཟོ་བའི་གདུགས་ཁང་གི །བྱ་ཁང་ཀ་བའི་ཁོག་ལ་ཆོལ་བྱས་ཏེ། །དེ་ལ་ཐོགས་བཞིན་ཀ་བ་བཞི་བཙུགས་ནས། །དེ་ཡིནང་དུ་བེ་རོ་ཙ་ན་བཞུགས། །དེ་ནས་འབངས་ལ་མར་ནག་ཁྲལ་བཀལ་ནས། །མཚན་མོ་གསང་སྔགས་རྣོ་རྩེ་ཞེག་པ་བསྒྲུབ། །ཉིན་པར་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་བཤད་ཅིང་། །དེ་ཡི་དུས་ན་མངའ་བདག་རྒྱལ་བཀལ་ནས། །མཚན་མོ་གསང་རྣོ་རྩེ་ཞེག་པ་བསྒྲུབ། །ཉིན་པར་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་བཤད་ཅིང་། །ཁ་ཅིག་ཏུ་ཐུབ་ནས་ཀྱང་། །ཐོ་ཚ་

ཨགར་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་རྣམས་ལ་བཀའ་ཡི་ཚད་པ་བྱས་ཚུལ་ལ་གསལ་བ་ཤུར་རོ། དེ་འདྲ་བྱས་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་དེ་ཉིན་ཤུལ་བཅུན་གྱི་སྡུགསལ་ཡིན།

ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ནི་དམ་ཆོས་ལ་དད་སེམས་ཆེ་ཞིང་། བྱམས་དང་སྙིང་རྗེས་ཐུགས་རྒྱུད་གང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཕགས་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཟམ་འཛུལ་དུ་ངེས་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་སྲིད་ལུགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་རྒྱལ་སྲོང་བའི་ཐབས་ལམ་གཅིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཐུགས་བཟང་ཡོར་འཇོན་ཐུབ་པ་དེ་ཡིན་སྐབས། རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་ལས་ཆོས་དོན་གཅོ་བོར་ཞི་དེ་དག་ཉུང་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་གི་བྱ་གཞུག་བཟང་ཡར་འཇོན་ཐུབ་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྐབས། རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་ལས་ཆོས་དོན་གཅོ་བོར་ཞི་དེ་དག་ཀྱི་ལག་ཁྱེར་གཅོ་བྱེད་རྒྱུའི་ཚེ་སྐབས་རེ་མང་དུ་སོང་ཞིང་། མཐར་བློན་པོ་རྣམས་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་རྩོད་བྱེད་པའི་འགལ་བ་རྣོ་ཅང་ཟེར་ཙན་འབྱུང་བ་ནི་ཆོས་ཉིས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་ཁེ་ཕན་ཐོག་ནས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡང་ཐུབ་པ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་དགོངས་ཀྱང་ཆོ

པོ་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་ཕྱོགས་ཏུ་བཀོངས་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི། དང་པོ་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྲོང་ཁེའུ་བཙན་གྱིས་རང་གི་སྲས་ཁྱི་ལབགོངྟ་དེ་ཁོང་རང་ཉིད་ཟུར་མཁས་དུ་སྐོམ་ལ་ཕེབས་གྲབས་མཛད་པའི་སྐབས་དེར། ནང་བློན་འགའི་དབྱེན་དཀྲག་ལ་བརྒེན་ནས་སྲས་སུ་ཉི་གཅིག་བཙན་པོས་ཞང་གི་བུ་དབུ་རིང་བས་ཀྱང་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ཚན་ལ་ཕོངས་ཤིང་ཐུག་ཏུ་ཁྱིམས་གཅོད་དགོས་པའི་ཡེ་བ་བཞིན། བློན་ཆེན་པོ་འགོས་ཀྱིས་དགའ་གསུམ་ཞེས་པའི་ཁྱིམས་ཚད་བཅད་ནས་ལོ་དགུའི་བར་དུ་བྱང་དུ་སྐྱགས། ཞང་ལ་མི་སྟོང་དུ་ཡུལ་སྐུ་གཅིག་ཅིན། སྲས་སུ་ནི་ལྷ་ཐོ་རྩེ་བའི་ལོ་796པའི་མེ་བྱི་ལོར་སྤྱིད་དོན་ལས་གཡོའུ་ཅེ་དམ་ཆོས་ཉམས་ལེན་བྱེད་བཞིན་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཁྱི་སྲོང་ཁེའུ་བཙན་དེ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ཡིག་ཚ་མང་ཆེ་བ་ལས་ལོ་གས་རྣམས་སུ་མཚན་མོ་ཅ་རྒྱགས་པས་ཆིབས་ཀྱིས་བསྐྱར་ནས་འདས་པར་བཤད་ཀྱང་དོན་དུ་བློན་པོ་ཞིག་གི་ཕྱོགས་མདའ་ཐོག་ནས་གཤེགས་པའང་སྤྱིའི་ཚེ་ཆོས་བཅུ་དེ། 《བད་མ་བཀའ་ཐང》ལས། དེ་ནས་སྤང་གི་རྩེ་བའི་ཚེས་གཅིག་ལ། ། བོད་ཀྱི་ལོ་གས་ཁེའུ་བའི་ཚས་བསྐལ་ནས། ། བས་མ་ཡས་ཙོག་བཞིར་འབང་ས་ཀྱི་སྲང་ལམ་བཙུགས། ། ནུབ་མོ་འབང་ཆ་མས་སྒོན་མེ་འདེ་གས་སུ་བཅུག ། རྒྱལ་པོས་ཙོག་བཞིར་ཏ་རྒྱགས་ཁེའུ་པ་ལ། ། སྒོབ་དཔོན་དུ་ལན་བཅུ་ལྔ་ཙམ་གསོལ་བ་གཏད་ཅིང་ཕྱིར་ཞུ་བ་ལགས་པ་ལས། ། ཚེ་གས་ག་ཅོག་པ་གར་འཕད་གཟབ་ཁེའུ་ཁེའུ་ཁེའུ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། ། ཁེའུ་ཁེའི་ཁྱབ་བཀའ་ཏེ་ཁྱགས་ཏ་ཁེའུ་ཁེའུ་བས། ། ནུབ་ཙོག་གས་ཁེའུ་ཁེའུ་ཁེའུ་ཁེའུ་བས་པ། ། ལ་ལ་བོན་བློན་གཅིག་གིས་བཁྱབ་བས་པ། ། ལ་ལ་སྐ་ནམ་ཞང་གིས་བཁྱབ་བས་པ། ། ལ་ལ་ཀུས་བཟང་ཡི་ཁྱབ་བས་པ། ། སྲས་བཁྱབ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཁེའུ་ཁེའུ་ཁེའ

སོགས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར་དོ། །

དེ་ལྟར་ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྩོ་རྗེས་རང་དོན་ཁོ་ན་ལ་བསམ་ནས་ཁྱི་དང་མ་བཏོང་སལས་བོད་སྤྱི་ལ་གོད་ཚག་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དེ། སོན་མ་ཀྱི་ཞིང་པ་དང་། གནག་ཕྱུགས་ཀྱི་ཇི་བོ་ཡན་ཏྱིས་བྱེས་ཞིང་དཔྱད་ན་ཤེས་གསལ་ལྟར། མངའ་རིས་མན་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་ཏྱི་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་ཅིང་། ཕེ་ཤེ་ཡའི་གྲིང་ཁྱེད་ཅོག་ལ་ཡང་ཁ་ཅིག་ཤེས་པ་དེ། སོག་མའི་ཞོན་ཐག་ཚད་པ་རྡི་བཞིན་སིལ་བུད་ལ་ཞོན་ནས་ཀྱི། བན་བོན་གཉིས་ཀའི་བསྟན་པ་མིང་གི་ལྟག་མ་ཅོག་ཅིང་། ཁོང་ཚོ་བདུན་ཐུ་ལྟག་ཅོག་ཅིང་། ཁོང་ཚུ་ཕྱག་དུ་མའི་རིང་ལ། མི་རབས་ནས་མི་རབས་བསྐྱུད་དེ་འཚོ་ལ་སྐྱད་དང་གསོག་ལངས་པའི་གལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས། གསུང་རབ་ནམས་ལྟྱུང་བཞིའི་ཐུང་དུ་ཆུས་བཏབ་པའི་ཁྱོད་གུན་ཆེན་པོའི་སྐུང་བ་མ་ཟད། དེ་ནས་བཟུང་བོད་ཅེས་པའི་ཆུལ་ཁམས་དེ་ཆུལ་ཁབ་ཆེ་ཆུང་སུས་ཀྱང་བརྟེས་བཅོས་བྱེད་ཆོག་ཆོག་ཅན་གྱི་ལུང་པ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། ཐབས་སྐུག་པ་ཞིག་ལ་ལྷ་ལུང་དཔལ་རྩོ་ལ་གྲིད་ངོ་ནས་ཀྱི་དཔེ་གཞུང་ཞིག་ཆུལ་གྲིད་ལ་ཐོན་པའི་ཚེ་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་ཆོད་ཐུ་ཐྲག་དང་མ་བསད་པ་ཡིན་ན་བོད་ལ་གོད་ཆག་ཆེན་པོ་དེ་ཡོང་མི་སྲིད།

སྒྲས་པ། བཅན་པོའི་བཀའ་ཡིས་བོད་ཁམས་གཅིག་ཏུ་དྲིལ ། ། དཔག་པོའི་དཔྱང་གིས་མཐའ་བཞི་དབང་དུ་བསྡུས། ། སྐམ་པོའི་ཐུགས་ཀྱིས་ཆོས་དང་རིག་གནས་སྤེལ། ། མེས་པོའི་དབུས་ན་སྤོང་བཅན་སྐམ་པོ་བརྩེད། ། ཞི་བའི་ཐབས་ལ་མཁན་སློབ་རྣམ་གཉིས་མཁས། ། དང་བའི་དད་པ་ཁྱི་སྤོང་ཐུགས་ལ་འཁྱེངས། ། ཆུལ་བའི་བསྟན་པ་བོད་དུ་ཆུས་སྐྱར་ཀྱང་། ། བོད་ཀྱི་ཆུལ་སྲིད་ཆོས་ཀྱི་ཟློང་དུ་ཐིམ། ། ཞེས་བྱ་བའང་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་ལྔ་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཐོར་བའི་དུས་སྐབས།

(841 – 1265)

ཉ་བཅད་དང་པོ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཐོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྐོར།

ཀ་ཅིག བཙན་པོ་བཀྲིས་ཤེང་དབྱ་གཡོ་འཁྲུག་པ།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་841པའི་ཕྱགས་རྒྱ་ལོར་བཙན་པོ་དར་མས་སྲིད་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་བཅོས་བསྒྱར་བྱས་ཏེ་སྤུ་བཙུན་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་ཁ་དང་གསོ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་བསྒྲགས་རྗེས། དེ་དག་ཡིམ་དང་ནས་མཐར་ཕྱུག་དཔལ་གྱི་རྩོ་རྗེས་སྒོག་མདའ་འཕངས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་བཀྲིས་ལ་སྲས་གནམ་ཉེའོད་སྲས་བཅས་ཡུམ་བཀྲན་འཕྲོད་སྐུ་ཚབ་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཀྱི་ཤིང་ཁྱིའ་ལོ་842པའི་ཆུ་ཁྱི་ལོར་བཙུན་མོ་ཆུང་བ་ཚེ་སྤོང་བཟའ་ལ་སྲས་གནམ་ཉེའོད་སྲས་བཅས་ཡུམ་བཀྲན་ལ་འཕྲོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཀྲིས་ཤེང་བཙན་པོ་ཡིན་པ་ལྟར། དེའི་སྐོག་གཉིས་ཀྱི་བློན་པོ་རྩ་མས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྲིད་ཡུམ་བཀྲན་ལ་འཕྲོད་པའི་རེ་བ་བཅོལ།

སྐབས་དེར་གོང་གི་རྗེ་ལ་རྒྱལ་སྲིད་ལ་མི་མཐུན་པའི་འཁྲུག་རྩོད་དང་། འོག་གི་འབངས་ལ་སྐྱ་གེ་དང་། ནད་ཡམས་སྐྱོང་། ཚོས་བཤིག་གས་པའི་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱང་བཀའ་ཚད་མི་འདུ་བ་མང་པོས་གྱལ་པར་ཁ་ཅིག་ཤེས་པས་ལན་པར་ཁ་ཅིག་ཁོང་ཁྲོ་ཞེ་སྡང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་ཡོད་པ་ལྟར། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཆོས་ལ་ཕྱིར་བསྟན་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན་ནའང་ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀྱི་ནང་ནས

ཟན་ཞེས་སྡེ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཚང་དེ་རྩོད། ཅེས་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་བཙན་པོ་དར་མ་བཀྲོངས་པའི་རྗེས་སུ་ཡང་བོད་དུ་དམ་ཆོས་འཛད་ཤན་དང་། དབ་བྱང་སྐྱབ་པ་སོགས་བྱང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཟིང་འཕྲུག་ཡང་ནས་བོད་ཡུལ་ཕལ་ཆེར་ལ་ཁྲབ་སྟེ་ཡུལ་གྱ་རེར་ཡང་ཡུམ་བཀྲན་སྤྱོགས་ལ་ཆེ་སྲིད་དང་། འོད་སྲུངས་ཐུགས་ལ་ཚུང་སྲིད་ལ་ཐོགས་པའི་མིང་དུ་ཟད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ཡུམ་བཀྲན་སྤྱོགས་གཏེར་གཞས་བློན་པོ་མང་བས་མང་ཚང་དང་། འོད་སྲུངས་ཐུགས་གཏེར་ཁུང་ཁུང་བས་ཁུང་ཚན། ཡུམ་བཀྲན་ཐུགས་གཏེར་ཁུང་ཁུང་ཡིན་བློན་པོའི་ཏེ་སྤའི་ཐོན་ཐབ་ཅམ་མམ། ཡང་ན་ཡུམ་བཀྲན་རང་ཉིད་འོད་སྲུངས་ལས་གནས་བབ་དམའ་བ་གཙང་པོ་ཡིན་པས་གསེར་པ་དང་། འོད་སྲུངས་ཐུགས་གཏེར་ཁུང་ཁུང་ནི་སྤྱན་ཐོན་ཐབ་ཅམ་ཡིན་པ་ཡིན། ཡུམ་བཀྲན་ཐུགས་གཏེར་ཁུང་ཁུང་ཡིན་ཏེ་ཁྲིས་ཤིང་ཁྱི་ལོ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་ཚོས

དེ་ཡང་གཉགས་ཀྱི་རུས་ཚོས་དོན་མཁར་མདའ་ཡི་བང་སོ་སྐེ། སྤུ་རྒྱལ་གདུང་རབས་ཁྲི་གཉན་གཟུང་བཙན་དང་། སྐག་རི་གཉན་གཟེངས་བཙན་སོགས་ཀྱི་བང་སོ་བྱས་པ་དང་། ཤྲད་པྱའི་རུས་ཚོས་སེང་གེ་ཅན་ཁྲི་ཁེ་གཙུག་བརྟན་ཀྱི་བང་སོ་བྱས། གེང་དང་། འཕྱོས་དང་། ཁུ་བཅས་ཀྱི་རུས་ཚོས་འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྣིའི་བང་སོ་བྱས། སྐྱི་བའི་རུས་ཚོར་བཙན་པོ་མང་སྲོང་མང་བཙན་ཀྱི་བང་སོ་སྟོ་བཞེར་ཏུལ་པོ་ཐོབ་སྐེ་འབྲུ་འཕྲོར་ལུས། སྲོང་བཙན་ཀྱི་བང་སོ་འབྲོ་དང་ཅོག་རིགས་ཀྱི་རུས་ཚོར་ཐོབ་ཀྱང་མ་སྟོགས་པར་ལུས་ཡོད་པ་དོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཞིར་རྣམས་སུ་གསལ་ལ་ཀ། 《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས།

བཙན་པོ་གཉིས་ཡོ་ཉེར་གསུམ་རེ་ལོན་པའི་སབྱིང་ནས་བཟུང་སྐེ་འབངས་ཀྱི་ཁེང་ལོག་རྣམས་རིམ་པར་བྱུང་སྐེ། དེ་ཡང་བར་སྐང་གི་བྱ་གཅིག་ལ་ཀུན་རུབ་པ་མཐོང་བ་ལ་དབེ་བྱས། དང་པོ་དབའ་ཁོ་བཞེར་ལེགས་སྐེང་གིས་ལག་དཔོན་བྱས་ཏེ་མདོ་ཁམས་སུ་ཁེང་ལོག་བྱས། དེ་ནས་དབུ་རུབ་འབྲོ་སྐས་འབྲུག་པ་ལ་བཅེན་ནས། དབའ་ཁོ་ལོ་ཁོ་ཁོ་ཚུང་གིས་ལ་ཁྲིད་ལོག་བྱས་ཏེ། ཁོང་ཁོ་ནས་གཡོ་རུབ་ཇེ་གས་སྐེ་བཙན་གྱིས་དཔོན་གཡུ་སྐེ་བཙན་གྱི་ཁྲིད་ཡོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཨ་མགྱ་ལ་ལས་ཀི་མགྱ་བཅད་པ་སྐབ་ཆེས་སྐེ་ཁུངས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཆེས་ནས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཁོང་ཁོ་ནས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་ཁོང་ཁོ་ཚུང

ཉེ་ཚུང་ལྟ་སྐོམ། གུང་ལེ། ཁྱི་ཐོག་ཐག་གསུམ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ཚད།

རྒྱ་བའི་རྒྱུད་ཀ་ཤགས་པ་དང་ཡྱ་སྣ་བའོ། ।

བཞེངས་ཅན་འབབ་ཀྱི་རྒྱུད་མོན་མཁར་པ། ཞང་མདའ་པ། སྤུན་བདུན་ཐང་པ།

ལྟ་སྟོན་དཀར་མོའི་རྒྱུད་ཉི་ཚུང་བའོ། ।

གཅང་ཚ་བྱག་གི་ཕྱི་མ་བཞི་ལས་ཁྲ་འབྲག་བྱིང་ཁ་ར་ཀྱི་བཅན་པོ་རྣམས་འཕེལ་ལོ། ।

གཡུས་སྤྱན་གར་མི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐས་རྩོ་དགའ་འཁྲུངས།

རྩོ་དགའ་ལ་སྐས་གསུམ་བྱུང་སྟེ་བྱ་ས་ལྟ་ཆེན་དང་། ཁྱི་དར་མ། ལྟ་ཞི་བ་བཅས་སོ། ।

སྐས་ཆེ་བ་བྱ་ས་ལྟ་ཆེན་ཀྱིས་བྱ་སའི་ལྟ་ཁང་སོ་མ་བཞེངས། རྒྱ་མའི་དབོན་སྟོན་ཀྱིས་རབ་གནས་མཛད་དེ། དཔལ་ཕག་མོ་གྲུ་པ་བློ་མར་བསྟེན།

སྐས་ཆུང་བ་ཞི་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་ལོ་མོ་སྐོམ་ཁང་དུ་བཞུགས།

སྐས་འཁིང་བ་ཁྱི་དར་མ་ལ་སྐས་བཞི་བྱུང་སྟེ། གཙུག་ལྷེ། ཁྱི་གཙུག་ལྷེ། རྣལ་འབྱོར། སྨོན་ལམ་བཅས་བཞིའོ། ।

དེ་ལས་ཁྱི་གཙུག་ལྷེས་བྱ་སར་དང་དོ་སྟོན་སོགས་བཟུང་སྟེ་ཡར་མདའི་བཅན་པོ་རྣམས་བྱུང་།

སྐས་སྨོན་ལམ། རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་ཤུ་གུ་དོའི་གཟིམ་ཁང་དཀར་པོ་བཅིངས་ཏེ་ཨོས་ཁྱིམས་དང་བསྟན་པའི་བྱ་བ་དུ་མ་མཛད།

སྐས་རྣལ་འབྱོར། འདིས་འབངས་བསྡོགས་སུ་རུལ་ས་བསྐྱངས་ཏེ་མཆེད་འདི་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་སྤྱན་ཐུ་པ་དང་རུལ་ས་སྐོད།

སྐས་རྣལ་འབྱོར། འདིས་འབངས་བསྡོགས་སུ་རུལ་ས་བསྐྱངས་ཏེ་མཆེད་འདི་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་སྤྱན་ཐུ་པ་དང་རུལ་ས་སྐོད།

སྐས་ཆུང་བ་ལྟ་ངམ་ཤོད་པ་ནི་འཁྱི་ཁྲུང་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ལྟ་བཙུན་མཛད།

སྐས་ཆེ་བ་ཇོ་འབག་གིས་རྒྱལ་ས་བཟུང་། སྐས་ཤྲུག་མཚོན་དང་། ལྟ་ལྷོ་མཚོན། ཤེ་བོ། ཤེ་ཆུང་། ཇོ་རྒྱལ་བཅས་ལྔ་སྐྱང་།

དེ་ལས་སྐས་དང་པོ་ཤྲུག་མཚོན་ཀྱིས་ཞང་གནས་ཆུང་བཏབ། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏའི་སྐྱིན་བདག་ཟྭ། གཙུག་ལྷེ་ཤྲུག་ཨིས་འབྲུངས། དེས་ཞོ་ཟང་ཆིང་མ་བཏབ། སྐས་ལྷིལ་བུའི་ལྟ་ཐག་ཁ་བ་དང་། གཁས་པ་རིན་ཆེན་གཞིས་འབྲུངས། དེ་ལས་ཆུང་བ་གཁས་པ་རིན་ཆེན་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཞོ་ཁྱོར། ཆོས་འབྱུང་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ནས་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ

རིག་པ་མཚོན་ལས་ལའོ་མཚོན་དང་། ཆོས་དཔོན་གཉིས་བྱང་། འཕྲོ་མཚོན་གྱི་སྒོས་བློང་། ཐོག་ཁྱེ་ཁྱེ་ལས་བྱེད་ཁྱེ་ཁྱེ་ཁྱེ

དེའི་དུས་དབུས་གཙང་གི་མི་བཙུ་མདོ་ཁམས་ནས་བྱོན་ནོ། །

ཁྲི་པ་ལས་སྐས་ཡ་ཅ་ར་དང་། དགེ་སློང་། བླ་མ་བོ་ཏི་སྤྲ་ཙ་གསུམ་འཁྲུངས།

ཡ་ཅ་རའི་རྒྱུད་པ་སྒེང་པོ་པ་དང་། ཕྱང་རྒྱབ་པ། བླག་པ་ལམ་པ། འབྲོང་པ། སྐྱེ་ཐང་པ། ལུམ་པ་བཅུད་པོ་བཅས་སུ་གྲགས།

དགེ་སློང་གི་རྒྱུད་པ་སྒེགས་བཞི་པ།

བོ་ཏི་སྤྲ་ཙ་རེ་རྒྱུད་ཀ་ས་ལམ་པ། འབྲི་གུང་པ། འོན། དོ། ཚབ་ཐང་། བསམ་ཡས་བཅད་པོ་སོགས་མང་དུ་འཛེག་བ་བཅས་སོ། །

ཉི་མ་མགོན་ལ་སྐས་ཉེ་འོད་དཔལ་མགོན་འཁྲུངས། དེའི་རྒྱུད་བྱུང་ཤོད་འཕགས་ཡུལ་མདོ་སྨོད་ན་མང་ངོ། །

ཞེས་པ་འདི་དག་ནི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དུ་གསལ་བ་བཞིན་བཀོད་ཅིང་། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་གཞན་དུ་འདི་དག་མི་འདྲ་བ་འདུག་པས་དཔྱད་པར་འོས། ·

གསུམ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་འཛོད་རྗེས་ཀྱི་གྲངས་རབས་རེའུ་མིག

རེའུ་མིག་དང་པོ། བོད་སྤུང་གི་རྒྱུད་པ།

གཡོར་རྩའི་རྒྱལ་རྒྱུད། (གཙང་གི་ཡུལ) (ཤ་ལམ་སྦྱི་ཚའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་དུས་རབས་10བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	འབྲུང་ལའདས་ཀྱི་ཚེ།	གསལ་བཤད།
བོད་སྤུངས།	842—885	
མངའ་བདག་དཔལ་འཁོར་བཙན།	865—895	
གཅིན་བཀྲ་ཤིས་བཟོགས་པ།		བཀྲ་ཤིས་བཟོགས་པ་སྤུས་སྤྲད་ཀྱི་ཞེ་གསུམ་ཞེས་པ། ཆེ་བ་དཔལ་ལེ། འབྲིང་བ་བོད་ཡེ། ཆུང་བ་སྤྱིད་ཞེ་གསུམ་འཁྲུངས།
གཅུང་སྤྱིད་ཞེ་ཉིད་མ་མགོན།		སྤུས་སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་ཞེས་པ། ཆེ་བ་རིག་པ་མགོན། འབྲིང་བ་བཀྲ་ཤིས་མགོན། ཆུང་བ་ཞེ་གཏུག་མགོན་བཅས་གསུམ་འཁྲུངས།

1. སྐད་ཀྱི་ཞེ་གསུམ།

(1) གྱང་ཐང་རྒྱལ་རབས།(སྦྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་1280བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
གཅེན་དཔལ་ཞེ། བོད་ཟེར་ཞེ། དབང་པོ་ཞེ། དྲང་དགར་ཞེ། བཙན་ཞེ།	འདི་འཁྲུད་པས་གྱང་ཐང་དང་། ཟུ་རྒྱལ། སྤྱི་པ་ཤ་རི། ཐང་ལུང་བ་རྣམས་དབང་དྲུ་རྒྱས་ཡོད། འདི་ལས་བརྒྱུད་པའི་གྱང་ཐང་བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ཐ་མ་ཁྲི་བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་དེ་སྤྱི་ལོ་1477—1648བར་གནས་ཡོད།

(2)བོད་ཞེའི་རྒྱུད་པ།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ཚའི་དུས་རབས་10དཀྱིལ་ཙམ་ནས་11ཙམ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཚ་བ་དེ་སེ། དར་མ་བཙན་པོ། ཁྲི་འབར། བཀྲ་ཤིས་ཞེ། བཙན་སྐོང་། བཙན་པོ་ཞེ་འབར།	བོད་ཞེའི་སྐས་ཆེ་བ་ཚ་བ་དེ་སེ། འདི་རྣམས་ཀྱིས་གཙང་རོང་དང་། སྐུམས་ཡུལ། གཡག་ཞེ། ཀང་སྐྱོད། སྐྱ་ཚམ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྣམས་བཟུང་།

ཅོང་ཁའི་རྒྱལ་རབས།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ཚའི་དུས་རབས་10པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་ཞེ།(མདོ་སྨད་ཅོང་ཁའི་རྒྱལ་རྒྱུད) ཉ་རྒྱལ་བ། དར་ཞེ། དར་མ་ཞེ།	སྐས་འཕེང་བ་ཁྲི་ཞེའི་བརྒྱུད་པ་འདི་མདོ་ཁམས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཅོང་ཁ་ཡུལ་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་མདོ་སྨད་ཕལ་ཆེར་ལ་མངའ་མཛད། དེང་མཆོ་སྦོན་དང་ཀན་སུའི་སར་ཆ།

གཅང་གཡས་རྒྱལ་རབས།(? —?)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཅག་ཉེ།	བོད་ཉེའི་སྲས་གསུམ་པ་ཡིན།

ཡར་ལུང་རྒྱལ་རབས།(སྒྲིལ་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་དུས་རབས་13བར)

རྒྱལ་པོའི་མིང་།	གསལ་བཤད།
པྲི་ཆུང་། བོད་སྐྱིད།	བོད་ཉེའི་སྲས་བཞི་པ་ཡིན།

(3)སྐུང་ཡུལ་རྒྱལ་རབས།(ཅ་ལམ་སྒྲིལ་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
སྒྲིད་ཉེ། རྒྱལ་བ་བོད།	འདིའི་རྒྱུད་པ་ལ་ལྟོང་བཙན་དང་། འཕྲི་བཙན། ཆེ་བཙན་གསུམ་སྐྱང་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་གིས་ཆུང་ཡུལ་སྐོད་སྐད་བར་གསུམ་བཟུང་བར་གྱུར།

2. སྐོད་ཀྱི་མཛོད་གསུམ།

(1) ལ་དྭགས་རྒྱལ་རབས།(སྒྲིལ་ལོ་960ནས་དེ་ལྟའི་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཆེ་བ་རིག་པ་མཛོན། འཕྲོ་མཛོན། བྱ་ཆེན་གྱགས་ལྡེ། བྱ་ ཆེན་ ཐུང་ ཆུབ་ སེམས་དཔའ། བྱ་ཆེན་རྒྱལ་པོ། ལྟ་ཆེན་ཙཱ་ཏྲལ།	འདིའི་རྒྱལ་རབས་ད་ལྟ་བཞུགས་བཞིན་པའི་ལ་དྭགས་རྒྱལ་པོའི་བར་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་སྟོང།

(2) སྟག་རྩེང་རྒྱལ་རབས།(ཅ་ལམ་སྒྲིལ་ལོ་96ལོ་ཙམ་ནས་?)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མཛོན།	རེའུ་མིག་འདི་ཆོས་འཕྲང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལྟར་བཀོད་པ་ཡིན།

(3) གྱ་གེའི་རྒྱལ་རབས།(སྒྲིལ་ལོ་960ནས་དུས་རབས་15པའི་འགོ་ཙམ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན་དང་འཕྲངས་འདས་ཀྱི་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཆུང་བ་ལྷེ་གཙུག་དགོན། ལྟ་བློ་མ་ཡི་ཤེས་བོད།(965 – 1036) གཅུང་ཁོལ་རེ། ལྟ་ལྷེ། བོད་ལྷེ།(1030 – ?) ཇེ་ལྷེ། ན་གི་དེ་བ། བཙན་ཐུག་ལྷེ།..... (བོག་གི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཐིང་མ་ཐིས)	ལྟ་ལྷེ་ལ་བོད་ལྷེ་དང་། ཐོ་ཐང་ཁེ་བ་མོད། བཙུན་པ་ཐང་ཆུབ་བོད་བཅས་སྐབས་གསུམ་འབྱུང་ངམ། བོད་ལྷེ་རབ་ཐྱུང་དང་ཡོའི་ལྷགས་ལྷག་སྟོག་ལོ་1031ལོར་འབྱུང་ངམ། དགྱང་ལོ་སུམ་ཅུ་པ་ཐྱོ་ལོ་1060ལོར་མང་ཡུལ་དཔེ་ཐྲབ་ཀྱི་ལྟ་ཁང་བཞེངས། ཇེ་ལྷེས་རབ་ཐྱུང་གཤེས་པའི་མེ་ཏྭང་ 1097ལོར་གཙང་ལ་སྟོད་དེང་ རི་དགོན་པ་བཞེངས། སྟག་གེའི་རྒྱལ་རབས་བཅུ་བདུན་པ་བཀྲ་ཤིས་མཚོན་གྱི་གདུང་ཐྱུད་བསོད་ནམས་ལྷེ་བུ་རྩེང་ནས་གདན་དྲངས་ནས་ཀུ་གེ་རྒྱལ་པོའི་གདུང་ཐྱུད་འཛིན། ཐྱོ་ལོའི་དུས་རབས་17པའི་ལོ་རབས་སུམ་བཅུ་པའི་ནང་ཙམ་ན་ལ་དྭགས་ཀྱིས་དམག་བཏང་ནས། ཀུ་གེ་རྒྱལ་པོ་མཐའ་མ་ཁྲི་གུགས་པ་བཀྲ་ཤིས་བཀྲོངས་ནས་མཁར་རྩེང་ཐམས་ཅད་གཏོར་བས་ཀུ་གེ་རྒྱལ་རབས་མཇུག་རྫོགས།

རེའུ་མིག་གཉིས་པ། ཡུམ་བརྟན་གྱི་རྒྱུད་པ།

དབུ་ཅའི་རྒྱལ་རྒྱུད།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ལོའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དགྱེལ་ནས་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མིང་།	འཁྲུངས་འདས།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་ཉེ་ཡུམ་བརྟན།	842—882	སྐང་དར་མའི་སྲས་ཡིན།
ཁྲི་ཉེ་མཚོན་གཅན།		ཁྲི་ཉེ་མཚོན་གཅན་ལ་སྲས་གཉིས་ཏེ། ཆེ་བ་རིག་པ་མཚོན། ཆུང་བ་ཉི་མ་མཚོན།
རིག་པ་མཚོན།		
རོ་རྗེ་འབར།		
ཁྲི་དབང་ཐུག་བཙན།		
ཚ་ན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།	？ —977	
མངའ་བདག་ཁྲི་པ།		
ཡ་ཙ་ར།		འདི་ལས་ཕྱང་རྒྱབ་པ་དང་འབྲོང་པ། ཕྱེ་ཐང་པ། ལུམ་པ་བ་ནམས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་འཛེལ།
དཀྱི་སྐོང་།		
དཀྱི་སྐོང་།		དཀྱི་སྐོང་གི་རྒྱུད་པ་ལས་སྤེལ་བཞི་བའི་རིགས་རྒྱུད་འཛེལ།
ཙོ་རྡི་ར་ཙ།		འདིའི་རྒྱུད་པ་འཕྲི་གུང་པ་དང་། འོན། རོ། བསམ་ཡས་བཙད་པོ་ཙོགས་མང་དུ་འཛེལ།①

ཞེ་མཚོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད།

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཞེ་མ་མཚོན། ཞེ་འོད་དཔལ་མཚོན།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལྡན། ཤ་ལམ་སྦྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དགྱེལ་ཙམ་དུ་ཞེ་འོད་མཚོན་གྱི་བརྒྱུད་པ་ཁམས་སྡོགས་སུ་མཆེད།

① མཚན། འདི་སྐྱིད་ཚོད་ཤུ་མའི་རྒྱལ་རབས་ཡིན།

ས་བཅད་གསུམ་པ། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གྱི་དུས་ཚིགས།

གཅིག བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་འཁྲུངས་ལོ་སྐོར།

བསྟན་པའི་ཉེ་རོ་མདོ་སྨད་ནས་གསོལ་པའི་ལོ་ཚིགས་ལ་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་མདོར་ཏེལ་ཀྱིལ་དྲིལ་ན། བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དམར་གཡོ་གཅོང་གསུམ་ལས་རབ་ཏུ་ཟྱུང་ནས་བསྟན་པའི་ཉེ་རོ་མདོ་སྨད་ནས་གསོལ་ཞེས་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་ཡང་ཆེར་རོང་ཞེད་དུ་བཞེད། བླ་ཆེན་ཕྱི་འཁྲུངས་ལོ་ཆུ་བྱི་ཡིན་པ་རོང་ཞེད་གཅིག་མཐུན་ཏུ་སྨྲ། འོན་ཀྱང་ཆུ་བྱི་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་བ་གཅིག་ཏུ་སྨྲ། ཐུ་མས་སྨྱི་ལོ་892པའི་ཆུ་བྱི་དང་། ཕྱི་མས་སྨྱི་ལོ་952ལོར་བཞེད་པས་ཕྱི་མ་འདི་ནོར་བ་ཤེས་སྨྲ། དེང་དུས་འགའ་ཞིག་གིས་བླ་ཆེན་ཕྱི་འཁྲུངས་ལོ་སྨྱི་ལོ་832པའི་ཆུ་བྱི་ལོ་དེར་ངོས་འཛིན་གནང་འདུག་པ་ཡང་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། དེ་ཡང་ནོ་ལོ་རྒྱས་ཤའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ན་བཞུགས་པའི་ཚེ་ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཞུས་པ་ལྟར། ཁོ་བོ་ཚོས་ཀྱང་ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཡང་ཁོ་བོ་ཚོས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ན་བཞུགས་པའི་ཚེ་ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཡང་ཁོ་བོ་ཚོས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ན་བཞུགས་པའི་ཚེ་

པའི་སར་ཁྲེ་སྒྲི་ལོ958ལོར་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་འཁྲུངས། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་རབ་ཏུ་སྐྱེང། སྐུ་ནི་གཞོན་དུས་ནས་ཁ་ཆེར་བོན། ཐུགས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་གསན་སྒོང་གནང། ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་པས་གསར་ཐུགས་གསར་མ་ཞེས་པའི་དབུ་བརྙེས། བླ་ཆེན་དགུང་ལོ་དེ་ནའི་བཞི་པའི་ཤིང་སྤྲ་སྒྲི་སྒྲི་ལོ965ལོར་ཤྲཱ་ཡི་ཤེས་བོད་འཁྲུངས། སྒྲི་ལོ975པའི་ཤིང་ཕག་ལོར་བླ་ཆེན་དགུང་ལོ་ཉ་བཞི་པར་སྐུ་གཤེགས། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དགུང་ལོ་ང་ལྔ་པའི་ཚུ་ཐྱི་སྒྲི་སྒྲི་ལོ1012ལོར་སྤྲ་སྒྱུར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མར་པ་ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་འཁྲུངས། སྒྲི་ལོ1027པའི་ཞེ་ཡོས་ལོར་རབ་སྐྱང་དང་པོའི་འགོ་ཚུགས།

གཉིས། དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་དབུས་ནས་གནས་

ངོལ་ལ་ཞེབས་པའི་དུས་ཚིགས།

ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞིར་ཕལ་ཆེར་ལས་བཅོན་པོ་དར་མས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བསྐྱེས་སུ། དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་མངའ་རིས་བརྒྱུད་ནས་བྱང་ལམ་ཞུགས་ཏེ་ཧོར་ཡུལ་དུ་ཞེས། དེའི་རྗེས་མདོ་ཁམས་སྐྱེད་ཀྱི་ཚ་ཟླ་ལྟར་རྩོ་རྗེའི་བྱག་དང་། ཨན་ཆུང་གནམ་རྩེང་། དན་ཏིག་ཤེལ་ཀྱི་ཡང་དགོན་སོགས་སུ་ཞེས་ནས། སྐོམ་ཞིང་བཞུགས་པའི་ཚེ། བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དང་འཕྲད་པ་དང་། དེ་ཉིད་རྗེས་སུ་བཟུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སེང་ཧོར་ཡུལ་དུ་ཞེས། དབུས་གཙང་གི་མི་བཅུ་མདོ་སྐྱེད་དུ་ཡོང་སྟེ་རབ་དུ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ། ཁོང་རྣམ་པ་གསུམ་རྟེན་དགེ་བསྙེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དེ་ནས་བླ་ཆེན་འཁྲུངས་པའི་བར་ལོ་ངོ་ང་གཉིས། བླ་ཆེན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་ལོ་བཅོ་ལྔ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་ལ་ལོ་ལྔ། དེའི་རྗེས་དབུས་གཙང་མི་བཅུ་རབ་ཏུ་བྱུང་སྐབས་བླ་ཆེན་བསྙེན་རྫོགས་རྗེས་ཀྱི་ལོ་ལྔ་བཅས་བསྟོམས་པས་ལོ་བརྒྱ་སྐོར་ཞེས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཟིན་སྟབས། དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་པོ་ལོ་བརྒྱ་སྐོར་ཞིག་ཏུ་བཞུགས་པའི་དུས་ཚིགས་ཤིག་ཏུ། དེ་གསུམ་གྱང་བའི་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་དབུས་ནས་གནས་སྐོལ་མཛད་པའི་དུས་ཚིགས་ཤིག་ཡིན་པར་དེས་ཏེ། སྐབས་དེར་བོད་ཡུལ་དུ་དུས་ཟིང་གི་ཡོལ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་སྟབས། ཡུལ་སྡེ་དང་དགོན་ཁག་མང་པོ་ཞིག་ཡུལ་སྐོལ་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་རེ། དེ་ལེ་ཤེས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཁྱབ་ཏུ་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཁྱབ་ཏུ་གཏོང་བ་ལ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད

དེ་ལྟར་ཡོངོ་བཅུ་ཐུག་མང་པོའི་དིང་ལ་ཡུལ་གྱ་སོ་སོའི་ཙ་འཛུགས་ཀྱི་དཔུང་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཕན་ཚུན་འཛོག་བཅོམ་དང་། དབང་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤ་བསྐལ་བའི་མཐར། སྤུར་ཡང་ཁེ་ཨོག་རེ་ལ་དཔོན་མཁོ་རེ་ཚགས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱང་ངེ་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་རེ་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ལས་ཀང་། མངའ་བདག་དཔལ་འཁོར་བཅན་གྱི་སྲས་སྒྲིད་ཁྲི་ཤེས་ཀྱི་མགོན་ལ་སྲས་སྐྱོང་ཀྱི་མགོན་གསུམ་དུ་གཏོགས་པ་བྱུང་སྟེ། སྲས་ཆེ་བ་རིག་པ་མགོན་གྱིས་མངའ་ཡུལ་བཟུང་། བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མགོན་གྱིས་ཕུ་རབས་ཀྱི་ཐོག་གསུམ་དུ་གཏོགས་པ་བྱུང་སྟེ། སྲས་ཆེ་བ་རིག་པ་མགོན་གྱིས་ཞང་ཞུང་ལ་ཞུགས་ཤིང་། ཆུང་བ་ཁྲི་གཙུག་མགོན་གྱིས་ཞང་ཞུང་ནས་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཕེབ

ཞེས་ཡུལ་ཀྱི་མིང་དུ་ཆགས། དེང་དུས་གྲིང་ཚང་དཔོན་རྩྭད་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཡོད་སའི་ཐེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཐྲོང་ཁེ་ཞེས་ཀྱི་མིང་དུ་ཆགས་ཡོད།

གཉིས། གྲིང་རྩེ་གེ་ས་ནས་ཀྱི་སྐོར།

དེ་ཡང་གྲིང་གེ་ས་རྒྱལ་པོའི་ཤོ་རྩྭས་སྐོར་ལ་དུས་ཐྱེས་སུ་བོད་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དང་། ཤེས་རིག་རྣམས་ལ་རྩྭས་མང་འགྱེང་ཟབ་མེད་པའི་ཞིབ་འདྲུག་པ་ཅི་གེགས་གེ་ས་ཀྱི་སྐྱང་ཡིག་ཁོ་ན་ལ་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་ནས་གྲིང་གེ་ས་དེ་ཤོ་རྩྭས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་སས་ཡིན་མེན་ལ་ཞེ་ཆོམ་སྐྱེ་བ་དང་། གེ་ས་བོད་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཞེ་ཆོམ་ཟ་བ་སོགས་འབྲལ་རྟོག་འགའ་ཞིག་རྩིས་པ་དག་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་དམུ་དགེ་བསམ་གཏན་དང་། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་གཞིས་ཀྱིས་གནད་ལ་གཅགས་བབ་ལྟ་བུའི་ལན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་གནང་འདུག་པ་དེ་ལས་ལྟག་པའི་གསལ་མ་མཆོང་།

དེང་དུས་གེ་ས་ཞིབ་འདྲུག་གནང་བའི་བློ་གསལ་ལས་དང་པོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གེ་ས་ཀྱི་སྐྱང་དང་། གེ་ས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་གཞིས་ཀྱི་བག་སྡེ་བཅས་ཤེས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་རྩེས་ཁེ་བཏབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། སྐྱང་ནི་ཤོ་རྩྭས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནི་མི་སྣ་ཞིག་ཐོག་ལས་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་རྩེས་ཁེ་བཏབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། དེས་ན་གེ་ས་ཤྲུང་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་ཁང་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ཁག་ཤེས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་དང་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་ཆ་མཉམ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གྲིང་གེ་ས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དངོས་ནི། 《རྒྱབ་ཀྱི་ཐུམ་བས་ཏུ》ལས། རྒྱབ་ཐུབ་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་དང་གྲིང་གེ་ས་བར་མཚོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཡོད་དེ། རྒྱབ་ཐུབ་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་ཤར་ཐྲོགས་སུ་བྱོན་པའི་ལམ་ཁར་གྲིང་གེ་ས་ཀྱི་སས་ཀྱིན་གྱི་བེར་ནག་ཡོ་ཐོག་གངས། སྲིན་རལ་ཁུ་བོ། སྲིན་རྟ་ནག་ཡོ་གསུམ་ཕུལ་ནས་ཆོ་དབང་ཞུས་པའི་སྐོར་དང་། ཁོང་རྒྱ་ནག་ཁུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་གྲིང་གེ་ས་ཡོང་ནས་ནས་གདན་འདྲེན་ཞུས་པའི་ཐེ་ལས་སྐྱབས། གྲིང་ཡུལ་ཞོར་མདོར་བྱོན་པ་དང་། གྲིང་གེ་ས། སེང་བློན། ཁུ་རྐན། ཁྲོ་ཐྲུང་སོགས་གྲིང་གི་གཙོ་བོ་སུམ་ཅུ། ཐུལ་པ་སུམ་ཅུ། སྐྱ་ཤར་སུམ་ཅུ། བློ་མཆོད་སུམ་ཅུ། མོ་བཙུན་སུམ་ཅུ་རྣམས་ཀྱིས་མི་རིས་འདུལ་བ་དེ་དང་། ཞུ་བ་དེ་བྱས་པའི་སྐོར་སོགས་ལྷེའབངོ་ཅོག་ཡོད་པ་དང་། ཞུ་དམར་མཁའ་སྐྱིད་དབང་ཡོས་མཇོད་པའི་དུགས་ཁྲོ་བླ་ཁོད་གཞོན་ནུའི་རྣམ་ཐར་ལ་སོགས་པ་ཞིག་ཏུ། དུགས་ཁྲོ་རིན་ཁྲི་ཆེ་དགུང་ལོ་སོ་གཅིག་པའི་དུས་དེར་རྩེ་མི་འབའ་ཞབས་ལ་བསྟེན་ཅིང་སྐབས་དེའི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཆེ་ཆུང་ཞེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཡོད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཞིབ་ཕྲའི་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཡང་ཐོན་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ། ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཡང་ཁྲོ་ཐྲུང་ཁྲི་ཆེ་ཆུང་ཞེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ། ཁོང་རིལ་བུང་འཛོར་བའི་སྐབས་དེར་སྤྲོས་ཤའི་ཐེ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། སྐྱང་ནི་ཤོ་རྩྭས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་རྩེས་ཁེ་བཏབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། དེས་ན་གེ་ས་ཤྲུང་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་ཁང་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ཁག་ཤེས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གྲིང་གེ་ས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དངོས་ནི། 《རྒྱབ་ཀྱི་ཐུམ་བས་ཏུ》ལས། རྒྱབ་ཐུབ་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་དང་གྲིང་གེ་ས་བར་མཚོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཡོད་དེ། རྒྱབ་ཐུབ་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་ཤར་ཐྲོགས་སུ་བྱོན་པའི་ལམ་ཁར་གྲིང་གེ་ས་ཀྱི་སས་ཀྱིན་གྱི་བེར་ནག་ཡོ་ཐོག་གངས། སྲིན་རལ་ཁུ་བོ། སྲིན་རྟ་ནག་ཡོ་གསུམ་ཕུལ་ནས་ཆོ་དབང་ཞུས་པའི་སྐོར་ཡོད་དེ། ཁོང་རིལ་བུང་འཛོར་བའི་སྐབས་དེར་སྤྲོས་ཤའི་ཐེ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། སྐྱང་ནི་ཤོ་རྩྭས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་རྩེས་ཁེ་བཏབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། དེས་ན་གེ་ས་ཤྲུང་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་ཁང་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ཁག་ཤེས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་གནའ་རབས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་ཡིག་ཚང་དང་། གེ་སར་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་བེད་སྤྱོད་མཛོང་བས་གྲགས་པའི་དངོས་རྫས་སྡེ་ཚོགས། བོད་མི་རྒན་ཞོའི་ངག་རྒྱུན་སོགས་པ་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་ནས། དཔྱད་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཚན་རིག་གི་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དངོས་ནི། བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་ཞུ་བ་ཡི་གེ་ཚང་ཞེས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དང་། བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་ཞུ་བ་ཡི་གེ་ཚང་ཞེས་ཀྱི་ཤོ་རྩྭས་དངོས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན།

1. གྲིང་གེ་ས་ནས་ཀྱི་འཕྲུངས་ཡུལ་སྐོར།

གྲིང་གི་ཡུལ་ཞེས་པ་ས་ཆ་གང་ཡིན་པའི་སྐོར་ལ་ཡུལ་སོ་སོའི་མི་དམངས་ཀྱི་ངག་རྒྱུན་ལས་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པ་ལྟར། ལ་ལས་གེ་ས་འཕྲུངས་ཡུལ་ནི་ཁམས་སྟེ་དགེའི་གྲིང་ཚང་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ལ་ལས་སྟེ་དགེའི་འབྲུག་མཁར་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ལ་ལས་ཡར་མདོའི་མཇོང་དགེའི་གྲིང་ཚང་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ཡང་ལ་ལས་ཡ་ཆུས་རྒྱལ་གང་ས་རིའི་ཁེ་འདབས་ལས་ཆུ་ཆེན་པོ་ཆུ་ཀློང་གི་འཁྲབ་ཆུ་ཆ་ཤས་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་འགའ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། སྐྱང་གི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་སྒྲིག་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གྲིང་གི་ཡུལ་དང་གྲིང་གེ་ས་འཕྲུངས་ཡུལ་ངོ་རིའི་ཨ་དབུང་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཡང་ཐོན་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ། ཁོང་ཚོའི་ཞུ་ཡིག་ཏུ་ཡང་ཁྲོ་ཐྲུང་ཁྲི་ཆེ་ཆུང་ཞེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ། ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཡང་ཁྲོ་ཐྲུང་ཁྲི་ཆེ་ཆུང་ཞེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ། ཁོང་རིལ་བུང་འཛོར་བའི་སྐབས་དེར་སྤྲོས་ཤའི་ཐེ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། སྐྱང་ནི་ཤོ་རྩྭས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་རྩེས་ཁེ་བཏབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། དེས་ན་གེ་ས་ཤྲུང་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་ཁང་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ཁག་ཤེས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ནི་གྲིང་གི་དུས་སྐབས་ཀྱི་མཁས་གྲོང་མང་པོ་ཞིག་གི་རྩེ་རྒྱལ་ཁུལ་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཞེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཁུངས་ཀ་ཅི་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་ཞིག་ཏུ

མཚོན་གོསཁ་གསུམ། སྐ་སྒབ་མཐྱད་ཁ་སུམ་སོགས་ཁ་ནས་གྱི་ཡིན་པར་གྱཱས་པའི་དངོས་རྫས་སྣ་ཚོགས་བྱ་བྱང་གི་ནང་ནས་སྤུ་བཞཱ་ཡོད་པར་ཤྲུ་དངོས་སུམཧང་ཡོད། གྲིང་སྐྱལ་སྐྱ་ཕྲེང་དང་ཡོ་ནི་གྲིང་ཆུང་རྒྱུད་ཚང་གི་དཔོན་རྒྱུད་ལས་འཕྲུངས་པར་གྱཱས། ཤཱན་ཤོག་མོ་གྲིང་བྱ་སྤུ་ཡིན་ཏེ་ཁོ་ཚོ་ཡང་ཕྱི་ཤ་ཟ་བ་ཡིན། ཁ་ཤ་ཟ་ཐུབ་ཀྱང་ཤ་ཁ་ཟ་ཐུབ་པ

དཱུཀམས་ཐྱོགས་སུ་བཞུགས་ནས་གསེགས་སྤྱོང་གནང་། སྐབས་དེར་སྤྱི་ཏི་རཱ་ན་འདན་དུན་ཐང་དུ་ར་ཇི་བྱས་ནས་བཞུགས་ཡོད་པ་ལས་ལོ་ཙྪ་བཀའ་སོགས་བསལ། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ནས་ཕུ་རབས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ་བའི་ལོ་ནི་རབ་བྱང་དང་ཤོའི་ཤིང་སྤེལ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1044ཡིན།

དེས་ནི་གྲིང་གེ་སར་ནི་རབ་བྱང་དང་ཡོའི་ས་སྐྱ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1038ལོར། ཡབ་གྲིང་ཆུང་རྒྱུད་སྡུས་ཡོ་སེང་བློན་དང་། ཡུམ་འགོག་བཟའ་ཤུ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྡུས་སུམདོ་ཁམས་འབྲི་ཇ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྐང་དུ་ས་སྐྱིད་སོས་ཡག་གི་ཁམདོ་སྟེ། དེང་སྟེ་དགེའི་འདན་ཁོག་གི་ཁོངས་ཚུ་ཚུད་དེར་སྐུ་འབྲུངས། ལོ་དེར་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཤཱ་ཀྱ་ཤྲཱི་བཤད་ཀྱི་ཁྲི་ནས་ཞུ་ཆེན་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་ཙམ་ལོན་པ། ཨདོ་སྐྱབ་ཤར་ཚོང་ཁའི་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ནམས་ཞེའུ་བཙན་དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཆེན་པོབཞི། འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་ཞབས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེས་བཟུང་ནས། ཤཱཀྱ་ཤྲཱི་ཡི་ཞལ་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ལ་ཐུགས་ཁོ་ནས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཁོང་ཉིད་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཕྱག་ཏུ་ཁྱི་ཤིང་ཞིག་ཕུལ་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། ཁོང་ཉིད་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། ཞེས་ཟེར

ཐུགས་ཀྱི་ཤུབ་དང་སྐྱོང་པ་ཐུགས་མ་ཆེས་ནས་དེ་དག་བཀག་ལགོག་ཅིང་ཆོད་བཀའ་ཤོག་བིས་ནས་བཏང་བར་མངོད། བཀའ་ཤོག་དེའི་ཚོག་འགའ་ཤས་འདི་ཤུབ་འདུག་པ་སྟེ།

“དཔལ་ལས་ཟངས་རྒྱལ་པོའི་ཁྲིམས་ཤམས་པས། །
རྫོགས་ཆེན་མིང་བཏགས་ཆོས་ལོག་བོད་དུ་དར། །
ཤུབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སར་ཐོགས་པ། །
ཆོས་པར་མིང་བཏགས་ཐུགས་ལོག་བོད་དུ་དར། །
དེ་ཡིས་རྒྱལ་ཁམས་ཕྱང་སྟེ་འདི་ཤུབ་གྱུར། །
སྒོལ་བ་དང་བསར་ལུགས་ཤལ་ཐག་བཅད། །
སྐྱོང་བ་དང་བསམི་རིགས་འཆོལ་བ་འདྲེས། །
སྐན་སྐུབ་དང་བསནད་པས་གསོ་ཇེུན་ཚད། །
བམ་སྐུབ་དང་བསདུར་སའི་མཆོད་པ་སྐྱོང་། །
མཆོད་སྐུབ་དང་བསམི་ལ་གསོན་སྒོལ་བྱུང་། །
སྲིན་པོ་ཤ་ཟ་མཆོད་པསམི་ནད་ཕྱུགས་ནད་བྱུང་། །
མེ་བསུར་དུད་པ་བཤུད་བསཡུལ་གྱི་ཤུག་འཕངས། །
དེ་ཤུབ་སྐྱོང་པ་ཐེག་ཆེན་ཡིན་ནམ་ཅི། །
ཕྱེད་ཅག་གོང་གི་མཁན་པོ་སྦས་པའི་སྐྱོང་ཚུལ་འདི། །
རྒྱལ་ཁམས་གཞན་དུ་ཐོས་ནས་གཞན་དག་ངོ་མཚར་རྒྱུ། །
ངེད་ཅག་སངས་རྒྱས་ཡིན་ནོ་ཟེར་བའི་སྐྱོང་པ་ནི། ।
ལས་ཀྱི་སྲིན་པོ་བས་ནི་སྐྱིང་རྡེ་ཚུང་། །
ཁུ་དང་སྐྱང་ཀུ་བས་ནི་ཤ་དང་ཆེ། །
བོང་རེང་སྐྱང་རེང་བས་ནི་འདོད་ཆགས་ཆེ། །
ཁང་ཟུལ་སྐུར་ཁོག[1]བས་ནི་སྐྱར་དང་ཆེ། །
ཁྱི་དང་ཕག་པ་བས་ནི་གཅང་ཅོག་ཆུང་། །
གཅང་མ་ལྷའི་རིགས་ལ་དྲི་ཆེན་དང་། །
དྲི་ཆུ་ཁུ་ཁྲག་དག་གིས་མཆོད་འདུལ་བས། །
རོ་སྐྱེ་འདམ་དུ་སྐྱི་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
སྟེ་སྐོད་གསུམ་གྱི་ཆོས་ལ་བསྐྱར་བཏབ་པས། །
མནར་མེད་དམྱལ་བར་སྐྱི་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
སྒོལ་བས་སྲོག་ཆགས་བསད་པས་རྣམ་སྐྱིན་གྱིས། །

① སྐུ་ཁོག་ཅེས་འབྱུ་ནག་པོ་དྲི་ངན་ཅན་ཞེག་གི་མིང་ཡིན། ।

ལས་ཀྱི་སྲིན་པོར་སྐྱི་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། ।
སྐྱོར་བས་འདོད་ཆགས་དང་བས་རྣམ་སྐྱིན་གྱིས། ।
མངལ་གྱི་སྲིན་འབུར་སྐྱི་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། ।
ཤ་ཁྲག་གཅིན་གྱིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་མཆོད་ཅིང་། ।
ཉེམ་དགོངས་མི་ཤེས་དྲང་ཚོས་སྐྱོད་པ། ।
གནོད་སྐྱིན་སྲིན་པོར་སྐྱི་བ་ཞེག་ཆེན་པ། ।
དེ་ཡུན་སྐྱོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཡེ་མ་མཚན། ।”

ཞེས་སོ། ।

དུས་དེར་མངའ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པས་རྒྱ་ནག་ནས་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་བསྟན་པ་ཚད་མར་གྱུར་པ་ཞིག་གདན་ཐུབ་ཅིང་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་བྱོན་ནས་དགོངས་ནས་གསེར་དུ་ལེགས་པར་འཚོལ་དུ་ཞེའས་པ་གསེར་གྱི་རྒྱལ་པོའི་སྐབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཁོང་ལ་ཞུས་པ་ནི། ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་ཚ་བོ་ཐུབ་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་གསེར་མདོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བླ་བར་ཕྱིན་ཀྱང་མ་བཏང་། ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་ཁོང་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཡང་ཞུས་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཁོང་ལ་ཞུས་པ་ནི

སྐྱོང་གནང་ཡོད་པ་དེ་དག་དང་། གཅིང་ན་མགར་འགོས་ཡོལ་གསུམ་དང་། དབུས་ན་ཀུང་རྩེ་གཤའ་གསུམ་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་མཐའ་འདིའི་ཚོས་རྒྱན་རྒྱ་ཆེན་པོར་སྒྲིག་ཅེས་གཤིན་གཉིས་ཀྱིས་ཞེས་གྲགས་པའི་བཀའ་གདམས་རྣིང་མའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་སྲོལ་འབྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀང་བཞི་ལས་ཀྱི་བཀའ་གདམས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་ཤཱཀྱ་པར་དུ་བོད་འདིར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཀང་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཡང་ཡང་དུ་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཡང་ཁོང་ཁྲོ་ཐུགས

བསྒྲུབ་ཞུས་གཏིག་ལ་ཕབ་ཁྲེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བཤད་རྒྱུབ་གཉིས་ཀའི་ཤེང་རྩའི་སོལ་བཟང་པོ་མེས་པར་བཀྲེན། སོལ་འབྲེད་པ་པོའི་སོོབ་དཔོན་ཀྱི་མཚན་དང་སྤྱན་ནས་མར་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཅེས་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའང་མར་པ་ཚོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ནི། རབ་བྱང་དང་པོ་ཚུགས་ཀ་མའི་ཆུ་ཕྱི་སྦྱི་ལོ1012ལོར་ཡབ་མར་པ་དཔང་ཐུག་འོད་ཟེར་དང་། ཡུམ་སྤལ་ལྷན་སྐྱིང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྐྱེ་བག་ཆུ་ཁྱེར་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་སོ་ཡོས་སྦྱི་ལོ1099ལོར་འཕགས་ཆུང་དུའི་དུས་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་བློག་བསླབས་པས་མཁས་པར་མཁྱེན། སྤྱོད་པ་ཚོད་ཅིང་གཤེས་ཀྱོང་བས་རྩེད་གོགས་སུས་ཀྱང་སྐུགས་མི་འཁེལ་བ་ཞེག་ཡོད་པས། ཡབ་ཡུམ་ཀྱིས་རྒྱུད་དུལ་དུ་རེ་ནས་དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལོན་པའི་ཚེ་ཚོས་ལ་བརྟ་ཅས་པས་མང་མཁས་ཆུ་གླུ་ལུང་དུ་འབྲོག་མི་ལོ་ཙུ་ཏ་ས་བསྒྲུབས། དེར་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཚོས་ཞུ་འདོད་ཀྱང་ཕེབ་ཚེ་བར་བསྒྲུབས། རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་བའི་སྐོབས་ཀྱི་ཚ་ཅ་རྣམས་གསེར་དང་བརྩེས། གསེར་མང་པོ་ཁྱིར་ནས་གཉེས་འབྱུང་པོ་དང་སྐབས་གཅིག་བཙལ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ནས་ལོ་གསུམ་དུ་བཞུགས། བལ་པོ་ཕམ་ཐང་པ་རྣམ་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྲས་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲུབ་པས་མཁས་པར་སྐྱར། དེ་ནས་རྗེ་ནི་རེ་པའི་སྐྱེ་ཁ་ནས་ཀྱང་ངོ་ཤེས་ཏེ་ཤི་ཁའི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་ཐིགས་ཁ་ཅིག་ཕེབས་པའི་ཚེ་ཁོང་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཏེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཏེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །

ཚེད་དུ་སྐལ་ལྡན་སློབ་ཚོགས་མང་པོ་ཞིག་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཚུལ《ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ》ལས། རྗེ་སྟོན་བཞི་མར་པས་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་བགོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ལས་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་མཐའ་འདུལ་བ་ལས་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་བཞི། དབུགཙེའི་བཤེས་གཉེན་བཅུ་ཚོས་གཏད་ལས་ཀང་ཁྲིད་ཡིག་ཁ་ཅིག་ཀོ་ག་བཞིར་གྲགས་པ་ལ་བཤད་སྐྱབས་ཀྱི་བཀའ་བབ་སྟེ། དེའང་གཞུང་གི་རྗོགས་སྟོན་ཚོས་རྗེར། དོལ་ཀྱི་མཚུར་སྟོན་དབང་ངེ། གཙང་རིང་གི་རྗེ་གསྟོན་ཚོས་རྗེར། ཤངས་པ་རྩེ་ཇེ་ཏི་བཙུན་པའི་བཀའ་བབ། རྗེ་བཙུན་མི་ལ་བཞད་པའི་རྗེ་རྗེ་ལ་སྐྱབ་བཀྲུད་ཀྱི་བཀའ་བབ། རྗེ་གཞོན་ཤཱཀྱ་ཡང་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་ཀྱི་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་སྐྱབ་བཀྲུད་འཛིན་པ་ཉི་ཤུ་ལྟུ་བུ་གཉིས་ལས་དཔལ་མཉམ་མེད་དུགས་པོ་བཀའ་བཀྲུད་ཀྱི་ཅང་ལུགས་ལམ་སྟོལ་འཆེད་པའི་སྐོབ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀང

བཀའ་བཀྲུད་ཚེ་བཞི་ཚུང་བཀྲད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲུང་གནས་མཆམ་ཁ་དག་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།

དེའང་བཀའ་བཀྲུད་ཚེ་བཞི་ཞེས་པ་ནི། རྗེ་འདིའི་སྐྱོབ་མའི་གཙོ་བོ་འབའ་རོམ་པ་དང་མཁས་གྲུབ་ཐུགས་[1]ལས་འབའ་རོམ་བཀའ་བཀྲུད། ཕགས་ལྡེ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་[2]ལས་ཕགས་གྲུ་བཀའ་བཀྲུད། ཁམས་པ་དབུ་ཞེའམ་རྗེ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་[3]ལས་ཀཱ་ཚང་བཀའ་བཀྲུད་དམ་ཀ་ཆ་བཀའ་བཀྲུད། དབོན་སྐོམ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྙིང་པོའི་སྐྱབས་མཁན་ཚལ་པ་བཙོན་འགྲས་གྲགས་པ་[4]ལས་ཚལ་པ་བཀའ་བཀྲུད་དེ་ཚེ་བཞིར་གྲགས་པ་དང་། སྐོམ་པོ་རུ་བའི་གདན་ས་དགས་པོ་ཁྲུ་དོན་གསུམ། དཀྲས་པོ་འདུལ་འཛིན། ཕྱིས་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་ནམ་རྒྱལ་སོགས་ཟམ་མ་ཚད་པར་ཡོན་བཤད་དགས་པོ་བཀའ་བཀྲུད་བཅས་ཏེ་ལྔའོ། །

ཚུང་བཀྲད་ནི། ཕགས་ལྡེ་རྗེ་རྒྱལ་པོའི་སྐྱབ་མ་གདུགས་ཐོག་ལྟ་བཀྲས་པ་ཟུང་བ་དེ་དག་གི་མཇུག་འཕེན་ལས་ཟུང་བ་སྟེ། སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་[5]ལས་འཕྲིན་གྱང་བཀའ་བཀྲུད། ཞང་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བ[6]ལས་སྐྱ་ལྗང་བཀའ་བཀྲུད། འགྲོ་མགོན་རྒྱལ་ཚ་ཁྲལ་པོ[7] ལས་ཁྲོ་ཕུ་བཀའ་བཀྲུད། སྤྲིང་རས་པད་མ་རྡོ་རྗེ[8] ལས་སྤྲིང་རས་བཀའ་བཀྲུད། ཆོས་རྗེ་སྨན་པ་གྲུབ་ཐོབ[9]ལས་སྨན་ཚང་བཀའ་བཀྲུད། ཡེ་པ་ཡེ་ཤེས་བཙོག་ས[10] ལས་ཡེ་པ་བཀའ་བཀྲུད། ཟུ་ར་པ་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ[11]ལས་གཡའ་བཟང་བཀའ་བཀྲུད། སྐེ་ཕུའི་ཀུན་སྐོམ་ཆེན་མོ[12] ལས་ཤུག་གསེབ་བཀའ་བཀྲུད་དེ་ཚུང་བཀྲད་དུ་གྲགས་པ་རྣམས་སྨྲང་ཞེད། དེ་དག་ནི་རེ་ཤའང་ཆོས་བཀྲད་དང་གདན་ས་འཕེན་ལས་མཐའ་ཡས་པའི་མཁས་པ་དང་། གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཅེས་ཀྱང་ཟབ་ཚོར་བཀྲད་ཚུན་ཚད་ཁྲལ་པར་གྲགས་པ་ལས། གཅོ་བོ་ཚོད་ཚུང་པ་མགོན་པོ་རྗེ་རྗེ (སྤྱི་ལོ་1189པའི་སར་བྱ་—1258པའི་སར་རྟ་) ལས་སྐྱོང་འབྲུག་གནམ་གྱི་སྐར་མ། ལོ་རས་དང་མ་དབང་ཕྱུག (སྤྱི་ལོ་1187པའི་མེ་ཡུག—1250པའི་ལྕགས་ཁྱི་) ལས་སྨད་འབྲུག་སའི་དྲིག་པ། གདན་ས་འཛིན་པའི་སེང་གེ་དཀྱུ་ཚངས་ལས་བར་འབྲུག་ཏུ་གྲགས་པའི་ཆོས་བཀྲུད་དང་དགོན་རྡེ་ཁྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱེད་སྐོད་ནས་སྤེལ་ཡུལ་ཅམ་མ་ཡིན་པས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཐའ་དག་རྒྱན་འཕྲོ་བས་དཔང་དུ་སྤེལ་གཏེང་བའི་ཉེ་གནས་གཡ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་ཁྱུར་ཡོད་དེ། སྐབས་དེའི་བཟོ་རིག་ལག་ཤེས་ལ་མཁས་པ། གསོ་རིག་ལ་མཁས་པ། གནམ་གཤིས་བརྟག་དཔྱད་ལ་མཁས་པ། ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་མཁས་པ། མཚན་ཉིད་རིག་པ་ལ་མཁས་པ་སོགས་མཚན་སྟན་ལྡན་པའི་མཁས་པ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགོན་རྡེ་དེ་དག་ལས་གསོ་སྐྱོང་

---

① སྤྱི་ལོ་1161པའི་ལྕགས་སྦྱལ་ལོར་བཙམ་གཉན་ས་སྐ་པའི་ཁྲི་ཟིན་ཀྱི་ཚེ་ཆེ་བཅུ། འདིའི་འཕྲུངས་ཁའདས་ཀྱི་ཚོ་ཆོགས་མ་རྟོགས།

② སྤྱི་ལོ་1110པའི་ལྕགས་སྦྱག་ལོར། ཁམས་སྐེ་དགེའི་ཐ་རོད་ཀྱི་ངོ་ལས་ཁང་དུ་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1158པའི་ས་སྦྱག་ལོར་སྐྱེ་ཁམ་གདན་ས་ཐེལ་བཅུ། སྤྱི་ལོ་1170པའི་ལྕགས་སྦྱག་ལོར་འདས།

③ སྤྱི་ལོ་1110པའི་ལྕགས་སྦྱག་ལོར། ཁམས་ཀྱི་རྩེར་སྐྱེ་དེང་དུས་ཀུན་ཆཝོས་ས་སྐྱ་གྲོང་དུ་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1193པའི་ཆུ་གླང་ལོར་འདས།

④ སྤྱི་ལོ་1123པའི་ཆུ་ཡོས་ལོར་སྐྱིང་རོང་དུ་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1175པའི་ཤིང་ལུག་ལོར་གདན་ས་ཚལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཅུག། སྤྱི་ལོ་1193ལོར་འདས།

⑤ སྤྱི་ལོ་1143པའི་ཆུ་ཐག་ལོར་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1179པའི་ས་ཐག་ལོར་འབྲི་ཀུང་ཐཝིལ་ཀྱི་གདུན་ས་བཅུག། སྤྱི་ལོ་1217པའི་མི་གླང་ལོར་འདས།

⑥ སྤྱི་ལོ་1142པའི་ཆུ་ཕྱི་ལོར་སྐྱག་ཁུང་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བར་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1180པའི་ལྕགས་ཁྱི་ལོར་སྐྱ་ལྗང་དགོན་བཅུག། སྤྱི་ལོ་1210པའི་ལྕགས་ཁྲ་ལོར་འདས།

⑦ ཁྲ་ཕུའི་འགྲོ་མགོན་ཆུ་ལ་ཚ་སྤྱི་ལོ་1118པའི་ས་ཕྱི་ལོར་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1171པའི་ལྕགས་ཡོས་ལོར་ཀྲོ་ཕུ་བཅུག 1195པའི་ཤིང་ཡོས་ལོར་འདས། དེའི་ཚ་ཐི་ཀྲོ་ཕུ་ཞེས་བ་བཅས་པ་སྤྱི་ལོ་1173པའི་ཆུ་སྦྲུལ་ལོར་འཕྲུངས།

⑧ སྤྱི་ལོ་1128པའི་ས་སྐྱ་མཁས་གཙང་སྐྱ་སྐྱིད་དུ་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1181ཤ་གསལ་སྒང་ལོར་སྐྱ་ཕུ་དགོན་པ་བཅུག སྤྱི་ལོ་1188པའི་ས་སྐྱ་ལོར་འདས། དེའི་སྐྱབ་མའི་གཙོ་བོར་གཙང་པ་ཆུ་རས་ཀྱི་བུ་སྐྱོབ་ཀྱིས་ཐུ་ཐོབ་པ་བཅུག སྤྱི་ལོ་1161པའི་ལྕགས་སྐྱལ་ལོར་ཁུའི་གདན་ས་བཅུང་གི་མགུལ་སྐྱང་སྐྱོང་དུ་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ་1205ཤིང་སྐྱང་ལོར་དེང་དུས་ཆུ་ཤུག་སྐྱང་ཁྲིགས་ལོང་པའི་འཕྲུག་སེ་ཐ་ཐུང་ཆུབ་སྤྱིང་བཅུག དེ་ལས་སྤྱིང་རས་པའི་གདུམས་ངག་གི་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཐ་ཚུར་ཁུ་ལྗང་པ་ལ་འཕྲུག་པ་བཀའ་བཅུད་ཅེས་སྐྱང་། སྤྱི་ལོ་1211པའི་ལྕགས་ལུག་ལོར་འདས།

⑨ འདིའི་སྐྱར་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་ད་ལན་མ་རྙེད།

⑩ སྤྱི་ལོ་1188པའི་ས་སྐྱེལ་ལོར་ཐུང་ཁུ་ད་ཀྱིན་བཀའ། ཡེལ་པ་ཡེ་ཤེས་བཅེའུགས་པའི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་ད་ལན་མ་རྙེད།

⑪ གཡའ་བཅང་པ་ཆོས་སྐྱོན་ལམ་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་1206པའི་མེ་སྦྱགས་ལོར་གཡའ་བཅང་དགོན་པ་བཀའ། ཟུ་ར་པ་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ་སྤྱི་ལོ་1207པའི་མེ་ཡོས་ལོར་འདས།

⑫ འདིའི་སྐྱར་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་ད་ལན་མ་རྙེད།

གནང་སྐྱེ་སྤྱོན་པ་ཤ་སྦྱག་ཏུ་སྐྱང་།

དེ་ལྟར་བཀའ་བཀྲུད་ཚེ་བཞི་ཚུང་བཀྲད་སོགས་དབྱེ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཡང་མདོར་བཏུས་ཀྱིས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་གསུམ་ལས་བཀྲུད་པའི་གདམས་ངག་ཁམས་སྤྱོང་བའི་གྲུབ་མཐའ་ཁེགས་ཡིན་ལ། ཡོངས་གྲགས་སུ་མར་པ་བཀའ་བཀྲུད་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། གྲུབ་མཐའ་འདི་ཉིད་དེང་དུས་ཀྱི་བར་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་ཀཱ་ཚང་དང་། འཇིག་པ་ཚན་ལྟ་བུ་ཡིན། འབྲུག་པ་ནི་ཤངས་པ་ཀཱ་ཚང་ཐོག་ནས་ཕྱིས་ཀྱི་བར་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་ཀཱ་ཚང་དང་། འཇིག་རྟེན་དེང་དུས་ཀྱི་བར་དུ་དར་རྒྱས་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚང་གི་སྤྱོལ་འཇུག་གཟུངས་མཁྱེན་པ་ནི། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ལྷགས་སྐྱག་སྤྱི་ལོ་1110ལོར་ཡབ་སྐོམ་པོར་རྗེ་ཐེག་པོར་དང་། ཡུམ་ལྷ་ཐོག་བཟའ་སྐང་ཕྱམ་མིང་འདྲེན་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ། ཡུལ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ར་བ་ཞེས་པར་འཁྲུངས་ཤིང་ཕྱིས་ཁམས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་ཆེན་འཇུག་པ་ཀུན་དགའ་སྤྱི་ལོ་1110ལོར་ཤིང་ཁྱི་ལོ་ཟླ་བ་བཅུ་ཕྱེད་དུ་སྐྱ་འཕྲུངས། ཕྱིས་པའི་དུས་ཀྱི་མཚན་ཡང་ཤེས་ཀུན་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་ཀྱང་བ་ཡིན་ནོ། ཁོ་ཚང་གི་སྐུ་ཚེ་ཡུན་རིང་དུ་ཞུགས་ཏེ་ཆོས་དང་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེའི་ཕྲིན་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1193ལོར་ཆུ་སྦྲུལ་ལོར་ཞི་བར་གཤེགས་སོ། ཁོ་ཚང་གི་སྐུ་གདུང་ཕྱག་རྟེན་ཆེན་པོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་ལ། ཁོ་ཚང་གི་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཡང་ཆེ་ཆུང་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚང་གི་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཆེ་ཤོས་ཀྱང་ཁོ་ཚང་གི་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཆུང་ཤོས་ཀྱང་ཁོ་ཚང་གི་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཡིན་ཏེ

མ་ཀཱི་པོ་གང་ལར་ལངོས་དང་རིག་གནས་སོགས་འཚད་ཅན་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཅམས་པ་ལ། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁྱུང་གནས་ཀྱིས་སྤེ་དགེ་དཔལ་ ཁྱངས་དགོན་པ་གསར་དུ་བཏབ་ སྤེ་ཆོས་དང་ རིག་ གནས་ གཅིས་ ཆེས་ ཆེར་ སྤེལ་ བར་ གནང་། བཤད་གྲྭ་དང་བཟླབ་གྲྭ་མང་པོ་བཙུགས་པས་དབུས་གཙང་མན་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་ཀྱི་སྨན་ཚེས་ཤེས་ བྱེད་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཚོགས་ཤིག་ཅེས་ཀྱང་ ཐོག་མར་ རིག་ གནས་ སྨན་ རྩིས་ ཀྱི་ ཤེས་ བྱེད་ ཀྱི་ ཁྲིད་ ཡིག་ ཚོགས་ཤིག་ཅེས་ཀྱང་ སྤེལ་ཞིང་ ཁྱབ་ སྤེལ་ ཆེ་ རུ་ གཏོགས་ པ་ ཞིག་ ཡིན་ ཏེ། ཁྱབ་ བྱ་ ཁྱབ་ བྱེད་ ཀྱི་ ཐུན་ ཚོགས་ ཀྱི

དངོས་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་དུས་གསལ་པོ་མ་རྟེད། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་ཞིང་འགྲོ་དོན་མཛད་པའི་ཚུལ་མདོར་བཤད་པ། ཟོད་པ། སྐབས་པའི་ལམ་རིམ་གསུམ་དུ་འདུ་བ་སྟེ། བཤད་པའི་ལམ་རིམ་ལ། མདོ་དང་དེའི་བསྟན་བཅོས། རྒྱུད་རྒྱུད་འགྲེལ་དང་བཅས་པ། མཚན་ཉིད་ཟེགས་པ་ལ་སྤྱིབ་མཐའ་ཆུང་སྟེ་ཆེན་པོ་བཞི། རྣ་རྗེ་ཟེགས་པ་ལ་རྒྱུད་སྟེ་བཞི་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་དང་། རྟོད་པའི་ལམ་རིམ་ལ་ཚད་མ་སྟེ་བདུན་སོགས་རྟོག་གེ་ཕྱི་རབས་པའི་ལུགས་ཀྱང་གསལ་མོད། གཙོ་བོ་ཚད་མ་སྔོན་རབས་པ་ལ་གྲགས་པ་ལྟར་གཏུན་ཚིགས་ཆེན་མོ་བཞིས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ཚད་མ་ཡང་མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ཕྱི་ནས། བཅུ་ལས་ནི་མ་པར་ངེས་པ་བྱེད་པ་དང་། སྐབས་པའི་ལམ་རིམ་ལ་སྐུ་ཕར་ཕྱིན་བཞི་དང་། འབྲས་བུ་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལྔ་ཡི་ཐ་དད་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན། རྗེ་དེའི་སློབ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཆུད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ལྟ། ཕྱི་བྱུང་གཅིག་ཏུ་ཡང་ཐ་དད་ཀྱི་ཁ་ཅིག་ཡིན། རྗེ་དེའི་སློབ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཆུད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟ་བུ་ནས་ཐུབ་བསྟན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཤིང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཤིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཤིང་།

རིན་བཟང་ནས་བརྒྱད་པའི་ཡོ་གད་མགོན་པོ། བ་རི་ལོ་ཙ་བ (སྤྱི་ལོ་104པའི་ཕྱོགས་འབྲུག་ལོར་ཁྲུངས། སྤྱི་ལོ་1102པའི་ཚུ་རུ་ལོར་འཁོན་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་པོ་འདས་པ་དང་ས་སྐྱའི་ཁྲི་ལོ་བརྒྱད་ལ་བསྐྱངས) ནས་བརྒྱད་པའི་སྐུབ་ཐབས་བརྒྱ་ཙ་སོགས་ལོ་ཙྪ་ཆེན་པོ་བཞི་ནས་བརྒྱད་པའི་གདམས་ངག་གི་བཀའ་བབ། ཁྱད་པར་དགྱང་ལོ་ཞེ་བདུན་པ་ལ་རྗེ་བཙུན་བི་ར་པ་གཅོ་འཁོར་ལྟ་ཆོས་སོགས་སྐྱེལ་དུ་ཕེབས། རླ་བ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་ནས་ལྷག་མ་དེའི་ཁོངས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཟབ་ཆོས་བཞི། རྒྱུད་སྡེ་བདུན་ཏུ་ཙ་གཉིས་ཀྱི་དབང་བཤད་མན་ངག ལམ་འབྲས་ཞེ་བརྒྱད་སྒྲས་བཤད་བཅས་བསྙེལ། བློ་མའི་ལུང་བསྟན་བཞིན་སློབ་མ་གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་གསུམ། བཟོད་ཐོབ་བདུན། རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པ་བརྒྱད་དུ་བྱེད། བདེ་བ་ཅན། པོ་ཏ་ལ། ཨོ་རྒྱན། ཉང་གསེར་མདོག་ཅན་དང་བཞིར་སྐྱེའི་བགོད་པ་བཞིས་སྐལ་ལྡན་གྱི་དོན་མཛད་ཅིང་ལྷའང་དཔོས་སུབཞུགས་པར་གྱུར། དེས་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སློབ་མ་གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་མིག་ཏུ་ཆུད་པ་མ་ཟད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ག

འབྲུག་ལྷ་རྩེས་སུབཟུང་། གསུམ་པ་(སྤྱི་ལོ1067མེ་ཡུག་ལོ་) བལ་པོནས་གཙང་དུ་བྱོན། ཡར་ཀྱང་སྐར་ར་སེར་པོ་དང་། སྐྱོ་སྟོན་བསོད་ནམས་བློ་མ་ལ་གདམས་པ་གནང་། བཞི་པར་(སྤྱི་ལོ1073ཆུ་གླང་ལོ་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ལ་བྱོན་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་དམ་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བྱེད་ཅེས་པའི་རང་ལུགས་དེ་ནི། ཐུ་མྱི་བར་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་བཟླུང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིམ་བཞིན་དུར་ཁྲབ་སྐྱང་བ་སྟེ། དང་པོ་ཞི་བྱེད་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཐུ་མྱི་བར་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་བཟླུང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིམ་བཞིན་དུར་ཁྲབ་སྐྱང་བ་སྟེ། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1055ཤིང་ཡུག་ལོར་འཕྲུངས་) ལ་ཚོགས་བསྒྲུབ་སེམས་བསྐྱེད་བཏང་ཐུབ་པ་ཐོག་མར་བྱོན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་ལས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1062ཆུ་སྦྲགས་ལོར་འཕྲུངས་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

གོལ་གདམས་ངག་གི་རྒྱུན་ནམ་མཁའི་སྐར་མ་ཙམ་དུ་བྱང་བར་གྱུར་ལོ། །བརྒྱད་པ་འདི་དག་གི་ཤུ་བ་ནི་གཙོ་བོར་བར་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་དང་མཐུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལམ་དང་མཐུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། ང་དང་མཉམ་པ་ཀུན་དགའ་ཙམ། ཞེས་དམ་པ་རང་ཉིད་དང་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཉམ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་དགའི་ལྷས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཏེ་ཐོག་མར་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཞེས་བྱ་བ་《ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་》སོགས་ཞི་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཤིན་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། གང་མས་ངག་དེ་དག་གི་རྒྱུན་དུས་ཕྱིས་ཤུགས་པ་གྲུར་པའི་ཚེ། རོག་ཐམས་ཅད་མཚན་པར་གཅོད་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1062ཆུ་སྦྲགས་ལོར་འཕྲུངས་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

2. གཉིས་པ་དེའི་ཡན་ལག་གཅོད་ཡུལ་གྱི་རང་ལུགས་བྱང་བ་ནི། 《ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་》ལས།

ཡན་ལག་དམ་ཆོས་བདུད་ཀྱི་གཅོད་ཡུལ་ནི། །དམ་པས་སྨྲ་དང་སྨ་ར་སེར་པོ་ལ། །གདམས་ངག་བྱལ་ཆོ་ཏྲ་ཕྱིན་པ། །ཐུབ་པ་འདི་དག་གི་ལྷ་བ་ནི་གཅོ་བོར་བར་པ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་དང་མཐུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལམ་དང་མཐུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། ང་དང་མཉམ་པ་ཀུན་དགའ་ཙམ། ཞེས་དམ་པ་རང་ཉིད་དང་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཉམ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་དགའི་ལྷས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཏེ་ཐོག་མར་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཞེས་བྱ་བ་《ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་》སོགས་ཞི་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཤིན་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། གང་མས་ངག་དེ་དག་གི་རྒྱུན་དུས་ཕྱིས་ཤུགས་པ་གྲུར་པའི་ཚེ། རོག་ཐམས་ཅད་མཚན་པར་གཅོད་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1062ཆུ་སྦྲགས་ལོར་འཕྲུངས་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

(1) **ཐོ་གཅོད།** དམ་ཆོས་བདུད་ཀྱི་གཅོད་ཡུལ་ཞེས་པ་ནི། ཞི་བྱེད་པའི་གཙང་གསུངས་ཤིང་ཡུལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་བྱམ་ཟེ་ཨཀྵ་དེ་བ་དང་། མངའ་བདག་ཆེ་ཉི་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ། ངོ་བོ་ཤ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཐུགས་དང་རྗེས་སུམཐུན་པའི་ཞི་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན། འོ་ན་ཞི་བྱེད་ཀྱི་དགོངས་ཁུངས་ཅི་ཞེ་ན། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1062ཆུ་སྦྲགས་ལོར་འཕྲུངས་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

(2) **མོ་གཅོད།** མ་གཅིག་ལབ་ཀྱི་སྒོན་མས་ཤེར་ཕྱིན་བཤགས་པས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ཡུ་བ་སྐྱེས། དམ་པས་སྨྲ་ཁྱིང་གཏམ་ཚོག་གཅིག་སྟང་པས་རྒྱུད་ཤོལ་ཏེ་ཅང་བཞིན་ཀྱི་ཆུལ་འཇོར་མར་ཐུར་པར་གྱུར་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ནས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1062ཆུ་སྦྲགས་ལོར་འཕྲུངས་) ཤ་འཁྲག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྤྲིབ་པ་སྐྱངས། དབུས་སུ་ཆ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ1113ལོར་སྐར་དིང་དིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀོལ་བར་མངོད་དང་ལུགས་སྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆམ་པར་བཞག་པ་མེད་ཀྱང་གཅོ་བོར་གཞུང་ཡུལ་ཀུ་ཚམ་ཙམ་ཆེན་པོའི་ཆུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་སོགས་ལ་བཅེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམས་སོ་སོར་མ་སུམ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྟང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲོས་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཚེས་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་ནེར་དུ་ཆགས་ཏེ་དམ་ཚོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཉེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེའང་ཆོས་སྐུག་བསྔལ་ཞི་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྟོང། ཤུགས་ལས་ཀྱིན་མོངས་པ་དྲངས་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤུགས་བསྔལ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

216 ৬৬। ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིག་དོན་པརྩེ་རྩ་གའི་ཁེའི་མིག ། ཞེས་པ་ཆུ་དང་ཉིད་ཆུ་གར་དུ་བྱེན། ལོ་དེར་དམ་པ་ཟངས་རི་མཁར་དམར་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། དེ་ལྟར་མ་གཅིག་གིས་སྐུ་ཚེ་གང་པོར་དམ་ཚོས་བདུད་ཀྱི་གཅོད་ཡུལ་ཟབ་མོ་ཤུལ་བརྙེས་ནས་དགུང་ལོ་ཐོ་དགུ་པ་སྒྲིལ་ལོ་1153པར་བཏབ་ཟིང་གསུམ་པའི་ཚུ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེབ་སྟོན་དང་། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ཆམས་ལས་དགུང་ལོ་ཐོ་ལྔ་པར་སྐུ་གཤེགས་པར་གསུངས། དེབ་སྟོན་ལས་སྲས་མོ་གཉིས་དང་སྲས་གསུམ་བཅས་བསྟོམས་པས་མིང་སྒྲིང་ལྟ་འབྲུངས་པར་བཤད།

སྲས་ཆེ་བ་གྲུབ་པ་ནི་ཐོག་མར་ཆོས་སྐོར་མ་ཚུད། ཡུལ་པའི་ར་ཁོ་ན་བཀྲས་པས་དབུ་གྲུབ་པ་གྲགས་པ་ཞིག་བྱུང་། ནམ་ཞིག་གོང་སྟེའི་ཐུགས་པ་ཞིག་གི་ར་བཀྲས་པས་ཐུགས་པའི་མཐུ་ལ་ཇིགས་ནས་ཡུམ་གྱི་རྟར་བཅར། ཡུམ་གྱིས་རྗེས་སུབཟུང་ནས། སྲས་དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པ་སྤྱི་ལོ་1119པའི་ས་ཕག་ལོར་ཆོས་སྐོར་འདུག་ནས་ཉམས་ལེན་བྱས་པས། ཡུམ་གྱིས་སྲས་རྒྱལ་བ་དོན་གྲུབ་ཅེས་མཚན་གསོལ། གཡེ་ཚུང་སྤྱང་ལུང་དགོན་པར་བཞུགས་ཏེ་བཅོས་མ་ཐམས་ཅད་བློ་ལའི་ནོར་པར་གྱུར་པས་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྲས་སྤྱང་ལུང་པ་ཞེས་ཟེར། དགུང་ལོ་ཉ་སྤྱི་ལོ་1166པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་སྐུ་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བ་གྲུབ་ཆེན་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་སྤྱི་ལོ་1096པའི་མེ་ཅྱི་ལོར་ཞ་དམ་པ་ལས་རབ་ཏུ་སྦྱིན། ཡུམ་གྱིས་ཀ་ལ་ཐོད་སྐྱོན་བསམ་འགྲུབ་ཅེས་བཏགས་ནས་ངའི་ཆོས་རྒྱུད་ཀྱི་འཛིན་ལས་སྟེབས་ཀྱི་ཟེའུ་ཐོག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱག་ཆེན་ཐུགས་ཀར་ངའི་ཁྲི་ལོ་ཏོར་ཞེས་ཟེར། དེ་ལྟར་མ་གཅིག་གིས་སྐུ་ཚེ་གང་དུ་བྱོན། ལོ་དེར་དམ་པ་ཟངས་རི་མཁར་དམར་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། དེ་ལྟར་མ་གཅིག་གིས་སྐུ་ཚེ་གང་པོར་དམ་ཚོས་བདུད་ཀྱི་གཅོད་ཡུལ་ཟབ་མོ་ཤུལ་བརྙེས་ནས་དགུང་ལོ་ཐོ་དགུ་པ་སྤྱི་ལོ་1153པར་བཏབ་ཟིང་གསུམ་པའི་ཚུ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེབ་སྟོན་དང་། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ཆམས་ལས་དགུང་ལོ་ཐོ་ལྔ་པར་སྐུ་གཤེགས་པར་གསུངས། དེབ་སྟོན་ལས་སྲས་མོ་གཉིས་དང་སྲས་གསུམ་བཅས་བསྟོམས་པས་མིང་སྒྲིང་ལྟ་འབྲུངས་པར་བཤད།

སྲས་ཆེ་བ་གྲུབ་པ་ནི་ཐོག་མར་ཆོས་སྐོར་མ་ཚུད། ཡུལ་པའི་ར་ཁོ་ན་བཀྲས་པས་དབུ་གྲུབ་པ་གྲགས་པ་ཞིག་བྱུང་། ནམ་ཞིག་གོང་སྟེའི་ཐུགས་པ་ཞིག་གི་ར་བཀྲས་པས་ཐུགས་པའི་མཐུ་ལ་ཇིགས་ནས་ཡུམ་གྱི་རྟར་བཅར། ཡུམ་གྱིས་རྗེས་སུབཟུང་ནས། སྲས་དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པ་སྤྱི་ལོ་1119པའི་ས་ཕག་ལོར་ཆོས་སྐོར་འདུག་ནས་ཉམས་ལེན་བྱས་པས། ཡུམ་གྱིས་སྲས་རྒྱལ་བ་དོན་གྲུབ་ཅེས་མཚན་གསོལ། གཡེ་ཚུང་སྤྱང་ལུང་དགོན་པར་བཞུགས་ཏེ་བཅོས་མ་ཐམས་ཅད་བློ་ལའི་ནོར་པར་གྱུར་པས་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྲས་སྤྱང་ལུང་པ་ཞེས་ཟེར། དགུང་ལོ་ཉ་སྤྱི་ལོ་1166པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་སྐུ་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བ་གྲུབ་ཆེན་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་སྤྱི་ལོ་1096པའི་མེ་ཅྱི་ལོར་ཞ་དམ་པ་ལས་རབ་ཏུ་སྦྱིན། ཡུམ་གྱིས་ཀ་ལ་ཐོད་སྐྱོན་བསམ་འགྲུབ་ཅེས་བཏགས་ནས་ངའི་ཆོས་རྒྱུད་ཀྱི་འཛིན་ལས་སྟེབས་ཀྱི་ཟེའུ་ཐོག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱག་ཆེན་ཐུགས་ཀར་ངའི་ཁྲི་ལོ་ཏོར་ཞེས་ཟེར། ཆོས་འདིའི་ཁུངས

བཀའ་བབ་བྱ་ཆེན་བཅུ་དྲུག་ནི། དེ་ལའང་ཕ་རྒྱུད་ཐབས། མ་རྒྱུད་ཤེས་རབ། གཉིས་མེད་དོན། མཁའ་འགྲོ་ཀཽ་ཏུ་ཀ་ཡིག་ཅུང་ཟད་ཙམ། ཡང་ན། དབོན་སྲས་རྒྱལ་བ་དོན་གྲུབ། བརྒྱུད་འཛིན་སྒོང་སྡེའི་ངག་གི་དབང་ཕྱུག ཐུགས་སྲས་ཤོལ་སྡེ་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས། ཀུ་སྒོམ་ཆོས་སེང་སྡེ་ཐུགས་སྲས་བཞི། འགོག་ཚ་རྒྱན། དཔལ་ལྡན་རྒྱན། བསོད་ནམས་རྒྱན། རིན་ཆེན་རྒྱན་ཏེ་སྲས་མོ་བཞི། སྐྱེ་མེད་དགའ་ཡན། ཙོ་སྐོམ་སེང་གེ། སྐྱོན་པ་རང་སྐང་། དོལ་པ་ཟང་ཐལ། ཞེག་པོ་ཏུར་ཐོན། སྐལ་ལྡན་སེང་གེ། རྒ་སྐོམ་ཏུར་ཐོན། རྗེ་བཙུན་ཟིལ་གནོན་ཏེ་རང་དང་མཉམ་པ་བརྒྱད། དེ་དག་བསྟོམས་པ་ལ་གཅོད་ཀྱི་བཀའ་བབ་བྱ་ཆེན་བཅུ་དྲུག་ཅེས་ཟེར།

བཀའ་སྩལ་དེའི་ཚེ་བ་ཁྱོད་པའི་མཚོན་པ་དཔེ་དྲུག་ནི། (1) གཅོད་འདི་གང་ས་དག་ར་དང་འབྲ་སྟེ་གང་ལ་ཁ་བ་བབས་ཀྱང་དཀར་ལ་མ་བབས་ཀྱང་དཀར་བ་བཞིན་དུ་གཅོད་མཁན་ནམ་འབྲི་སྟ་པའི་ཐོས་རབ་ཡོད་ཀྱང་ཡེགས་ལ་མེད་ཀྱང་ཚོག་པའོ། ། (2) སེང་གེ་དང་འབྲ་སྟེ་དེས་མང་པོ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ལ་གཅིག་ཏུ་ཁ་ཅིག་ཤུན་ཉམ་ང་མེད་པ་བཞིན་གཅོད་ཟེད་པ་པོ་གཞན་དང་འགྲོགས་ཀྱང་ཚོག་ལ་གཅིག་ཤུན་འགྲིམས་ཀྱང་ཚོག་པའོ། ། (3) ཅ་བོ་ཆེའི་སྐད་དང་འབྲ་སྟེ་ཅ་ཆེན་ལ་རོལ་མོ་གཞན་གྱི་སྒྲ་ཡོད་ཀྱང་ཚོག་ལ་མེད་ཀྱང་ཚོག་པ་བཞིན་འདི་ལ་དག་སྦྱོང་གྱི་གོགས་གཞན་ཡོད་ཀྱང་ཚོག་ལ་མེད་ཀྱང་ཚོག་པའོ། ། (4)དངོས་གྲུབ་ཀྱི་ཆུ་མིག་དང་འབྲ་སྟེ་གྲུབ་ཆུ་ལ་མི་མང་ཉུང་གི་ཚོད་དང་འཚམ་པར་བྱང་བ་བཞིན་ཡུགས་འདིར་གང་ཟག་གི་བློ་ཚོད་དང་འཚམ་པར་བྱང་བ་བཞིན་ཐུབ་ཀྱང་ཚོག་ལ་མེད་ཀྱང་ཚོག་པའོ། ། (5)གསེར་གཡུ་ཆག་པའི་དུམ་བུ་དང་འབྲ་སྟེ་ཆེ་ན་རིན་ཐང་ཆེ་ལ་ཆུང་ནའང་དེ་དང་འཚམ་པའི་རིན་ཐང་ཡོད་པ་བཞིན་གཅོད་སྐོར་ཀུ་ཆེན་ཤེས་ན་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་ལ་ཆུང་ནའང་རང་གཞན་ལ་ཕན་པ་ཆེ་བས་ཀྱང་རང་གཞན་ལ་ཕན་པ་ཆུང་བ་ལས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཐོབ་པ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་ནས་ཀྱང་ཐེག་དམན་ལ་ཞུགས་པ་ཡང་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུག

ལེའུ་དྲུག་པ། ས་སྐྱ་པའི་སྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས།
1265 – 1349

ས་བཅད་དང་བོ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡིངས་ཁ་དབང་སྐྱུར་བྱས་པ།

གཅིག ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

བོད་ཀམཐས་སིལ་བུར་སྐྱར་པའི་ཁོངོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་�རིང་ལ་ཡུལ་གྱུ་སོ་སོའི་རང་རང་གི་ཡུལ་དབོན་ཆུང་ངུ་ཙམ་རེ་ལས་མེད་ཅིང་། རིམ་བཞིན་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ལ་བརྩི་བཀུར་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་ཆེན་པོར་ཟུང་བའི་སྐབས་ཀྱིས། དཔལ་འབྱོར་གྱི་འཁོར་ཀ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་བུ་རྒྱུད་ལ་རིག་གནས་སློབ་པ་དང་། ཆོས་སློབ་འཛུག རབ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་མང་གས་ནས་ཆོས་དང་ཁོ་ནས་སློབ་ཀྱང་འཛུག་གི་ཡོད། དེ་དག་བསྒབ་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་སློབ་དོན་དུ་ཁོག་སྟེ་དགོན་གནས་གསར་འདེ་བས་དང་། ཆོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་སློབ་མ་མང་པོ་གཙོ་སྐྱོང་གནང་གི་ཡོད་སྐབས། དེ་དག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྟེ་འབངས་ཚང་མས་བློ་མདོག་ཏུ་ཆོས་ལ་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་སློབ་མ་ཚང་མ་ཟད། ཡོན་འདུལ་དང་ཞལ་འདེབས་གང་ནས་སྐྱབ་ཀྱིན་ཡོད་པས རིམ་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ། ཡུལ་ཀྱི་དཔོན་པོ་སྐབས་མར་སྐྱར་པ་ནི་དེ་དག་ཡུལ་སོ་སོའི་བློན་ནམ་རནམས་མའམ་སྐོས་རང་སྐྱང་དུ་གྱུབ། དུས་དེར་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་དེ་ཞེན་བློ་ཕུག་ཏུ་ཆོས་ལ་ཁས་ལེན་པ་དང་། ཆོས་ཕུག་ས་སྐྱ་ཕུག་ཨི་ལས་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཆོས་ལ་གཏད་ཅིང་། ཁོ་བོ་གོག་སྟོང་དུ་འགོ་བའི་དབེན་ས་རི་ཁྲོད་ཀ་ན་འགྲིམས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ཡང་དག་པར་ཤེས་ཏེ་ཉོན་ཏུ་ཞུགས་ཤིང་། ཁས་གཅིག་ནི་སྟེ་དམངས་སྨྱིལ་གྱས་བཀུར་དང་དད་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱུན་གྱི་ཆུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱོད་དེ། དཔལ་འབྱོར་ལོངས་སྤྱོད་དང་དཔུང་རོགས་རྒྱབ་རྐྱེན་ཆོས་བརྒྱ་ཐེབ་ཅིང་། དགུ་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་གི་ཐབས་ལ་བཟོ་ཤེས་པའི་ཡུལ་གྱི་དཔོན་པོའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པའི་དུས་མཚམས་དེར་སྐྱེས་པ་དང་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པའི་ཆ་ལས་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་བ་ཞིག་ཡོད། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དང་ཐིན་ཚགས་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ལ་ཁས་ལེན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱང་།

ཀྱི་སྟོང་ཤུགས་ཤུགས་ནི་གཅིག་འོག་ལ་མི་འདུས་པའི་ཁ་ཐོར་དགུ་ཐོར་ཡིན་པར་བརྗེན། ཆོས་ལུགས་ཆོགས་པ་ཁག་གིས་སོ་སོའི་ཆོས་ལུགས་སྟོང་ས་ཤུགས་གོང་འཕེལ་དང་སྤ་བརྒྱ་གིད་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་ས་འི་ཚད་ཀྱི་ཤུགས་ཤུགས་དེ་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྟོང་ཤུགས་ཤུགས་ལ་ཆེ་ཙམ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན་པར་མཐོང་ནས། བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཞི་པའི་སྡེ་ཁ་ཤག་ (ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོ་དན་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལོ་དྲུག་པ་) སྤྱི་ལོ་1239ལོར། ས་སྐྱ་པ་དང་། ཕག་མོ་གྲུ་པ། འབྲི་གུང་པ། ཚལ་པ། སྐྱ་ལྗང་པ། གཡའ་བཟང་པ་བཅས་ཀྱིས་མོག་ཡུལ་དུ་མི་སྡེ་མང་གས་ཀྱ་ས་སྐྱ་བས་ཡོག་ཏུ་ཞི་རྒྱལ་པོ་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཤེང་། དེ་དང་འདྲ་བར་ཕག་མོ་གྲུ་པ་དང་། གཡའ་བཟང་པ་གཞིས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྲིས་ཏུ་ལའི་ཏུ་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་པ་དང་། འབྲི་གུང་པ་དང་། གཙང་མཁྱར་མོ་པས་རྒྱལ་སྲས་མེ་ཚེན་ཏན་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས། སྐྱ་ལྗང་པས་རྒྱལ་སྲས་ཤ་རི་བོ་ག་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་རྗེས་ཁོར་ཆོར་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་སྲས་སོ་སོའི་མངའ་འབངས་ཀྱི་ས་གནས་ཚུགས་ཁྲོན་ཏུ་ལམ་འདྲ་བའི་མཚོན་གཞིས་སྤྲད་པ་རེད། ཕག་མོ་གྲུ་པ་ལ་ཏུ་ལའི་ཏུ་ས་སྤྲད་པའི་མཚོན་གཞིས་མི་སེར་ཞེམ་གང་ཞིས་སྟོང་བཞི་ཁུ་ལྷམ་ཙུ་སོ་བཏུབ། འབྲི་གུང་པ་ལ་མོ་ཤང་གོང་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཤ་རི་བོ་ག་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཤེས་ཁོ་ཆོར་རྒྱལ་པོ་དང

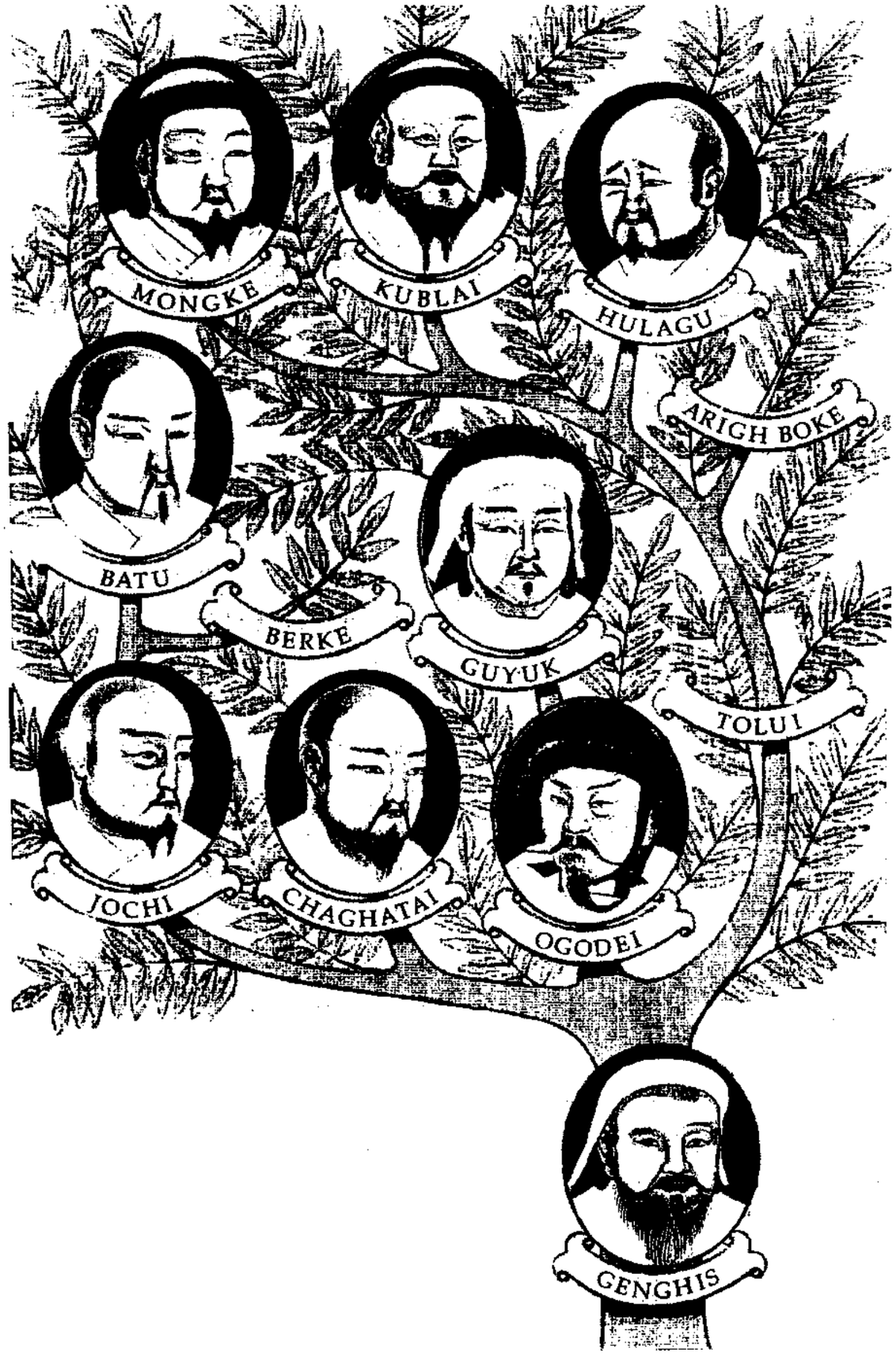

འདི་ནི་སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་སེ་ནས་སོག་རྒྱལ་ཁུ་པེ་ལེའི་བར་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱེ་ཕེའི་ཡའི་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་ལ་དབང་སྒྲུར་བྱེད་མཁན་གྱི་སོག་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཆ་མས་ཡིན་ཞེང། རྒྱལ་པོ་འདི་དག་ས་ཁ་ཡ་སོག་བོད་ཀྱི་ཐུ་དཔོན་ཁག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་རིགས་ཆ་མས་ཡིན་འདུག་པས། དེ་དག་གི་འཁྲབ་ནས་ལོ་ཆིགས་ཆ་མས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཚོ་རྒྱས་ཞིབ་འདྲུག་བྱེད་པ་ལ་ཏ་ཅང་ཁ་གསལ་བས་ཤན་ཆེ་བར་སྣང། འཁྲབ་ནས་འདས་ལོ་ཆིགས་འདི་དག་ནི་སོག་ཡིག་ཏུ་ཐིས་པའི་སོག་པོའི་ཚོ་རྒྱས་ཆ་ཙོང་པ་ལྟར་བཀོད་པ་ལྟར་ཡིན། བོད་ཡིག་ཏུ་ཁོ་དན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ཚེ་ཏེ་ཁོ་དོན་དུ་སོག་རྒྱལ་མིན་སྐབས་དབེ་རིས་འདི་ནང་བཀོད་མི་འདུག ཁོང་ནི་དེང་དུས་མཚོ་སྔོན་གཡུལ་གྱི་སོག་པོའི་ཐེ་པ་འདི་དག་གི་ཐེ་དཔོན་ཞིག་ཡིན་འདུག

སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་ཚེ་ལ་སོག་སོག་རྒྱལ་ཆ་མས་ཀྱི་དབེ་རིས་བསྡུས་འགྲེལ།

1. སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་ཚེ། ཨེ་ཤེའི་ཡ་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་བར་དབང་སྒྲུར་བྱས་ཡོད། ཆུབས་ཆེན་གྱི་སོག་རྒྱལ་དང་པོ་ཡིན། དེའི་སྲས་ཨོག་ཏ་སོག་རྒྱལ་གཉིས་པ་ཡིན། ཨོག་ཏའི་སྲས་གུ་ཡུག་སོག་རྒྱལ་གསུམ་པ་ཡིན། དེ་ལས་དུང་རྒྱས་ཀུབ་ལས། སོག་རྒྱལ་བཞི་པ་ནི་ཇིང་གི་སིའི་སྲས་བཞི་པ་ཐོ་ལུའི་ (ཐུ་ཚོ་རོ་ཡིན་) སྲས་དང་པོ་ཡིན། སོག་རྒྱལ་ལྔ་པ་ཁུ་པེ་ལེ་སྲས་གཉིས་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1294ལོའི་བར་སོག་རྒྱལ་བྱས།

2. ལྕ་ཨ་རིག་བོ་ཀེ། ཐོ་ལུའི་སྲས་ལྔ་པ་ཡིན (བོད་ཡིག་ནང་འདི་སྲས་བདུན་པ་ཡིན་ཞེས་འགོད་འདུག) འདི་དང་ཁུ་པེ་ལེ་གཉིས་རྒྱལ་སྲིད་ལ་རྩོད་ནས་དམག་འཁྲུག་བྱས་པར་རྒྱལ་སྲིད་ཁུ་པེ་ལེ་ལ་ཐོབ། ཨ་རིག་བོ་ཀེ་ཡིས་དེང་དུས་སོག་ཡུལ་གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་འདི་དག་གི་ཡུལ་དབུས་སུ་རྒྱལ་སྲིད་བཙུགས་ཤིང་ལ་རྩོད་ནས་ཁུ་པེ་ལེ་ལ་ཐོབ། ཨ་རིག་བོ་ཀེ་ཡི་ཁུ་ཚོ་ནི་ཇིང་གིས་ཐོག་ཏུ་ཐོབ་ཅིང་ཁོང་ཚོ་ཡོད་ཚད་ཀྱི་ཆ་ནས་ཁུ་པེ་ལེ་ལ་ཐོབ།

3. ཏུ་ལ་གྱ། བོད་ཡིག་ཏུ་ཏུ་ལ་ཏུ་ཟེར། འདི་ཐོ་ལུའི་སྲས་བྱག་པ་ཡིན། དེར་སོག་སྐད་དུ། ཨིལ་ཧན་ཐི་ (il hant) ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱས། འདི་ལ་མེ་ཞིའི་ཡ (Persia) རྒྱལ་ཁབ་ཟེར། དེང་དུས་ཡར་བའི་ཡུལ་འདི་དག་ཡིན།

4. བ་བྱ། འདི་ཇིང་གི་སིའི་སྲས་དང་པོ་ཇོ་ཆིའི་སྲས་གཉིས་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1243ལོར་སོག་སྐད་དུ། ཨལ་ཏེན་ཨོར་དི་ཀྱི་ཡུལ་སི (Alten ordi ulos) ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཉིད་རྒྱལ་པོ་བྱས། དེང་སང་ཡུ་རུ་སྒྲའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན།

5. ཆ་ག་ཏ། ཇིང་གི་སིའི་སྲས་གཉིས་པ་ཡིན། དེང་དུས་ཡུགུར་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སོག་ཐེའི་དག་གི་རྒྱལ་པོ་ཡིན།

དཔེ་རིས་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཇིང་གི་སིའི་རྒྱུད་པ་འདི་དག་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་ནས་ཡིན་འདུག་པ་ལས། འདིའི་སྲས་ནས་དང་དེའི་རྒྱུད་པ་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པ་སྤྱག་ཚང་དཔལ་འབྱོར་བཅད་པོས་མཛད་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》གི་ལུང་གོང་དུ་བྱང་ལས་གསལ་བར་ལྟར་རོ།

གཉིས། འཕོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐོར།

དཔལ་ལྡན་ལས་རྒྱུའི་གདུང་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱས་པའི་འཕོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ་ནས་བ

ཤེའི་བར་གྱི་གདུང་རབས་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ཚང་ལ་མ་ནོར་བར་བཙོད་པ་《སམྦྷའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་》དང་། 《སམྦྷའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་ཀྱི་ཁ་སྐོང་》དང་། 《སམྦྷའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་རིན་ཆེན་ཀུན་འཕེལ་》ཅེས་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་དང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གཉིས་ཀྱིས་ཐུ་ཕྱིར་པར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ་གསུམ་ཡོད་པ་དེར་བཤུབ་ཅིང་། གདུང་རབས་ཀྱི་སྐྱོ་དོན་ཙམ་ཞིག་ཨེའི་ཤེའི་ལོ་རྒྱུས་《དཔལ་ལྡན་སམྦྷའི་གདུང་རབས་འདོད་རྒྱའི་རྒྱ་མཚོ་》ལས། རུས་ནི་བོད་ཀྱི་རུས་ཆེན་བཞི་དང་། མིའུ་རུས་དྲུག་སོགས་ལས་ཚད་པ་ཡིན་ཞེས་གྲགས། གདུང་རུས་གཙང་མ་ལྟ་ལས་བབས་པ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་གནམ་སྐྱེས་ཀྱི་མཆེད་གསུམ་དུ་གཏས་པ་ལ་མིའི་རྟེ་ཞུས་པས། ཚུང་བས་མིའི་རྟེ་མངོ་བ། ཀུན་ཏུ་ཡིད་ཀྱི་རུས་ཆེན་བཞི་ཡོད་ཅེས་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། ཕྱི་ནས་ཐུགས་ཀར་ཕུལ་བའི་ཐུགས་རིང་ཡིན་ཏེ། ཕྱག་ཏུ་ཡིད་དབང་འཕྲིན་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ན། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུགས་ཀར་ཕུལ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །ཡང་《དཔལ་ལྡན་སམྦྷའི་གདུང་རབས་འདོད་རྒྱའི་རྒྱ་མཚོ་》ལས། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུགས་ཀར་ཕུལ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ

སྐོས་སུས་བདག་ཞང་གཞུང་གུ་ར་བ་དང་། བན་དེ་གོང་བཞི། ཕྱི་མི་གོང་བདུན་ཡོད་པ་དེ་ནམས་ལ། ངས་ལ འདི་ར་གོག་ཆུང་ཞིག་གདབ་སྐམ་པས་སའའི་བདག་ལ་གནང་བར་ཞུ་དང་། ས་རིན་ཇི་བཞིན་དབུལ་ཚོག་གིས་ཁུ་ པ་ལ། ཁོང་ནམས་ན་རེ། ས་རིན་མི་དགོས། གནས་འདིར་དགོན་པ་གདབ་པར་འཚལ་ཟེར་བ་ལ། འོན་ཀྱང་འགོན་དགོན་མཆོག་ཆུལ་ཡོས་ཚོད་མ་དགར་ཡོ་གཅིག་དང་། མོ་གོས་གཅིག ཁོར་བྱའི་ཐེང་བ་གཅིག ཁྲབ་གཅིག་བཅས་ས་རིན་དུ་ཕུལ། རབ་ཟུང་དང་ཡོའི་ཚུ་གྲང་སྤྱི་ལོ་1073ལོར་དཔལ་ས་སྐྱའི་གཙུག་ལག་ཁང་བཏབ། བཙུན་མོ་རྗེ་ཕྱག་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཀྱང་སྲས་མ་བྱང་། ཆེས་ཐེབས་ཀྱི་ལམ་བར་གནས་ཚང་བཞུགས་པའི་གནས་མོ་མ གཅིག་ཞང་མོ་དང་འདུས་པར་སྲས་ཀུན་དགའ་སྐྱིང་པོ་འབྱུང་། རབ་ཟུང་གཉིས་པའི་ཚུ་རྟ་སྤྱི་ལོ་1102ལོར་སྐུ་གཤེགས། འདིའི་ཞལ་ཆེམས་ལྟར་སྐུ་གདུང་ཧ་ལོ་མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ནང་དུ་བཞུགས་སུ་བཅུག་པ་དེ་ལྟ་མཁན་པོ་སྐུ་འབུམ་དུ་གསལ་པ་ཡིན།

ས་སྐུ་ཀུན་དགའ་སྐྱིང་པོ་ནི། རབ་ཟུང་གཉིས་པའི་ཚུ་སྤྲེལ་སྤྱི་ལོ་1092ལོར་ཁའུ་མཁར་སྐོ་ལུང་དུ་སྐུ་འབྱུང་། རེ་ཞིག་བཙུན་མོ་ཧོར་རྗེ་ཕྱག་མོ་ལ་གསང་ནས་བཞག བཙུན་མོས་དོན་དེ་ཤེས་པ་དང་ཞང་མོ་ལ་སྲས་ཡོད་པ་ང་ལ གསང་བ་མ་ལེགས། ཁྱོད་ལ་གདུང་རྒྱུད་ཚུར་ཡོད་པ་མཆོ ང་ལ་རོར་མི་དགོས། བྱ་ལ་མངའ་ཐང་དགོས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ནས་སྐུའི་མདུན་གྱི་མཆོད་གཞིས་མ་གཏོགས་ཚང་མོ་ཡུམ་སྲས་ལ་གཏུག། དེ་ནས་སྲས་དངོས་སུ་བདག་པོར་ཉན་ཏེ་ཐུགས་ཚང་མོ་ཁུམ་ལ་ཐོན་པ་ཡིན། ཐོག་མར་ཡབ་ཀྱི་དྲུང་ནས་རིག་གནས་སྤྱི་དང་ཤྲཱ་པར་དུ་དམ་ཆོས་གསན། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་བཞེས་སྐབས་ཡབ་དགོངས་པ་རྫོགས། རབ་ཟུང་གཉིས་པའི་ཡུགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ 1111ལོར་སྐུ་དགོན་པའི་བདག་པོ་མཛད། ས་སྐྱའི་རང་ལུགས་འཛིན་སྤྱོང་སྒེལ་གསུམ་གྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེར་འཕེལ་སྐབས་སཆེན་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ། བཙུན་མོ་གཉིས་ཀར་ཁུ་བཞེས་པ་ལ་སྲས་བཞི་བྱུང། སྲས་ཆེ་བ་རྗེ་ཡོངས་ཡུམ་ལྷམོ་ཡུམ་ཞེས་བྱའོ། བཙུན་མོ་ཁ་ཆུ་གར་ལ་སློབ་གཉེར་དུ་སོང་ཡི་ཧོར་དང་། བཟོ། གསོ་དཔྱད། ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སོགས་ལ་ཤེན་ཏུ་མཁས་པ་བྱུང་ཡང་དགུང་ལོ་ཉེར་གཅིག་པར་ཚད་པའི་སྐུང་གཞི་ཡོག་ནས་མ གཀྱུ་བུ་སྐུ་གཤེགས། བཙུན་མོ་ཆེ་བ་ཚ་མོ་རོང་པ་མ་གཅིག་འོད་སྐྱོན་ལ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་། གྲགས་པ རྒྱལ་མཚན། དཔལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འབྱུང་། དེ་ཡང་སྲས་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་ཡབ་དགུང་ལོ་ང་གཅིག་ བཞེས་པའི་རབ་ཟུང་གསུམ་པའི་ཚུ་སྤྱི་ལོ་1142ལོར་ས་སྐྱ་བུ་སྐུ་འབྱུང་། སྐུ་ཆེ་བ་དང་ཕྱུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེའི་ དྲུང་ནས་ཆོས་གསན་ཏེ་ཨོ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་བཞུགས། མཁས་པའི་མཚན་སྐྱེ་རྒྱས། མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྤྲོབ་མ་མང་པོ་ བསྡུས་ཏེ་མཛོ་སྦྱགས་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་ལ་འཆད་རྩོད་གནང་བཞེད་ས་སྐྱའི་གདན་ས་ཨོ་ཤེར་གསུམ་ཙམ ཨཛོ་དེ་མཐར་དགུང་གྲངས་ཤེ་གཅིག་པ་རབ་ཟུང་གསུམ་པའི་ཚུ་སྐུ་གཤེགས། སྲས་འཕིང་བ གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་རབ་ཟུང་གསུམ་པའི་མེ་ཡོས་སྤྱི་ལོ 1147ལོར་སྐུ་འབྱུང་། སྤྲོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཅུང་ཟང་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ། གཅན་དབང་ཕྱུག ཞང་བཙུན་ཆོས་གྲགས། བལ་པོའི་བྱང་ཆུབ་རྩེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཁུ་བ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ལས་ཀྱང་ཐུགས་ རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་ཡིན་ཞེས་ ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀང་ཐུགས་ རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀ

ཆ་ཚུལ་གྱ་ལ་ནི། རབ་བྱང་ཡུ་པའི་སར་འབྲུག་སྒྲི་ལོ་1268ལོར་འགོ་མཚོན་ཕུག་ནའི་ཇོ་མོ་ཆུང་བ་མཁའ་འགྲོ་འབུམ་ལ་ཡབ་གཤེགས་ནས་རྒྱ་ཐིབ་པའི་རྩེ་ལྷག་ཏུ་ཞབས་ཕེབ་པ་དང་མཇལ། དགུང་ལོ་དགུ་པར་འགོ་མཚོན་འཕགས་པ་ས་སྐྱར་ཕེབས་པ་དང་མཇལ། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་འགོ་མཚོན་འཕགས་པ་འདུག་ནས་གདེ་ལུར་བཞེས། དེའི་ཕྱི་ལོར་ཧོར་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་གོང་མ་སེ་ཆེན་དང་མཇལ་པས་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་མཉེས། ལོ་ཡུ་ཙམ་རིང་ཞེ་ཧོག་ར་བར་བཞུགས་ཤིང་བློ་མ་འཕགས་པའི་གདུང་རྟེན་ཤེལ་གྱི་ཚོར་ལྔ་བཞེངས། ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གྱི་གོ་གནས་གནང་། དགུང་ལོ་ཉི་བཞི་ཕྱི་ལོ་1287ལོར་བོད་ལ་ཕྱིར་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་མདོ་ཁམས་ཏེ་མཆུ་ཞེས་པའི་སྐབས་ཟངས་སྐྱ་ཤ་ཁྱུ་ཐིས་སྐྱ་གཤེགས། ཁོང་ལ་ཧོར་ཆུ་ལོ་ཇི་བིག་ཛེ་ཐུར་གྱི་སྲས་མོ་དཔལ་ལྡན་ཞེས་པ་གནང་ཡང་སྲས་མ་བྱུང་། ཇོ་མོ་སྐྱ་ཁ་ཤུལ་ཁྲིས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཆུང་ངའི་དུས་སུ་ཁོང་ལ་བཅས་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ཁྲལ་ཡོད་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་ཆེ་ཞིང་ཤ་ཟ་བ་ཡིན་པས་ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཁྲལ་ཡོད་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཁྲལ་མེད་ཅེས་ཞལ་ཏ་ཕེབས་ཤིང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་ནས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཤིང་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཁྲལ་མེད་པར་གན

གོང་མ་ཐོག་ཐ་སྐད་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལུ་ཀི་ཤེ་མཛད། དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་དུག་པའི་སལ་ཟླ་ཀྱི་ལོ་1359ལོར་མེ་ཏོག་ར་བར་སྐུ་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བཀེ། ཆུང་ངའི་དུས་ནས་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

བཙུན་མོ་བཞེས། ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མོ་ལ་སྲས་གསུམ་ལས། ཆེ་བ་མཁས་བཙུན་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ་ཞེ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཤིང་སྦྱལ་སྐྱི་ལོ་1305ལོར་འབྱུང་ས། གོང་མ་ཆེན་པོས་གྲུ་ཤིའི་མཚན་དང་། ཤེལ་གྱི་དམ་སྡུག་གནང་། གདན་སའོ་དགུར་མཛད། དགུང་ལོ་སོ་དགུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཆུ་ལུག་སྐྱི་ལོ་1343ལོར་ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་གཅིག་ལ་གཞི་ཐོག་ཏུ་སྐུ་གཤེགས་སོ། །སྲས་འཕིང་བ་ནམ་མཁའ་བཤེས་གཉེན་ཆུང་ངུ་ནས་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་ནི་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1310ལོར་འབྱུང་ས། འདི་ལའང་གོང་མས་གུ་ཤིའི་མཚན་གནང་། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་སས་སྐྱལ་སྐྱི་ལོ་1329ལོར་འབར་སོ། །

བཙུན་མོ་ལྕ་པ། རེ་མདའ་མ་ཉེ་མ་རིན་ཆེན་ལ་སྲས་ལྷམ་སྲིང་གསུམ་འབྱུང་ས་པ་ལས། སྲས་ཆེ་བ་དགུང་ལོ་ཆུང་ངུས་ནས་འདས། དེའི་འོག་མ་སློབ་དཔོན་མ་ཀུན་དགའ་འབྱམ་འབྱུང་ས་ལོ་གསལ། སྲས་ཆུང་བ་དབང་ཀུན་དགའ་ལེགས་པའི་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་ཡ་ཐོག་བཞུགས་པ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ས་སྐྱེལ་སྐྱི་ལོ་1308ལོར་སྐུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཐོ་གན་ཞི་སྲུང་ཀྱིས་ལྷང་ཁེས་པ་རྒྱལ་པོའི་མཚན་གསོལ་གསེར་དམ་གནང་། བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལ་ཡོངས་སུ་གཏགས་པའི་ལུང་སྟེལ། དཔོན་མོ་བྱང་གན་ཇོ་མོར་བཞེས། མཚོད་འཕྲིན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས། དགུང་ལོ་ཉེར་དགུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ཞེ་སྐྱི་ལོ་1336ལོར་སྐད་ཀྱི་ཕུ་གྲུབ་ཚཁས་ཆིགས་བྱ་བའི་སཚ་དེར་སྐུ་གཤེགས།

བཙུན་མོ་དྲུག་པ། ཞལ་ལུ་མ་གཞོན་ནུ་འབྱམ་ལ་སྲས་བཞི་འབྱུང་ས་ལས། སྲས་དང་པོ་ཀུན་དགའ་ཉེ་མ་ནི་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་སཀྱ་སྐྱི་ལོ་1309ལོར་འབྱུང་སྟེ། ཆུང་ངུས་ནས་སློབ་གཉེར་ལ་བཙོན་པས་མཁས་པའི་མཚན་སྐྱན་ཐོབ། ཀི་ཤེ་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས་དང་སྐྱེ་གོང་མའི་དྲུང་ཏུ་བོན། དགུང་ལོ་བཅུ་བཞི་པ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཆུ་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1322ལོར་ཞོ་བྱང་དུ་སྐུ་གཤེགས། སྲས་གཉིས་པ་འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་ཆུལ་མཚན་ནི། རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཤུག་སྐྱི་སྐྱི་ལོ་1310ལོར་འབྱུང་སྟེ། ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མིན་གྱི་རིག་གནས་མཐའ་དག་ལ་ཤེན་ཏུ་མཁས་པས་འཇམ་དབྱངས་དངོས་སུ་གྲགས། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་ཞོར་བསྐོར། དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པ་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཤིང་སྐྱི་ལོ་1344ལོར་རིན་ཆེན་སྐང་དུ་སྐུ་གཤེགས། སྲས་གསུམ་པ་བློ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ནི་རབ་བྱང་ལྕ་པའི་ཆུ་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1312ལོར་འབྱུང་སྟེ། སྐུ་ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་སློབ་གཉེར་ལ་བཙོན། གཅིག་མོ་འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་རྒྱལ་མཚན་དང་། དཔང་ལོ་ཆེན་པོ། རྒྱལ་སྲས་རིན་པོ་ཆེ། བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བློ་མ་དཔལ་ལྡན་སིང་ཁམས་བཅས་ཤིས་གསལ་མཁས་གྲུབ་མང་པོའི་ཞབས་ལ་ཐོག་དགའ་འབྱུང་སྟེ། ཕྱི་སྲུབ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་མཛོད་ཕུག་ཏུ་ཆུ་ལུག་ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་ལྔ་ལ་ཡུང་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1308ལོར་ཞི་བར་གཤེགས་ཤིང་། ཐབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཁ་ཚིགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་། གཞན་ཕན་མཛད་འཕྲིན་གང་གི་ཐད་ལའང་འགོ་མགོན་འཕགས་པའི་རྗེས་སུ་གདུང་ཆུད་ཀྱི་ཟླ་བོན་གང་གིས་ཀྱང་ཁེ་ཕན་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དགུང་ལོ་ནི་གསུམ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ཤིང་ཡོས་སྐྱི་ལོ་1375ལོར་བསམ་ཡས་སུ་སྐུ་གཤེགས། སྲས་བཞི་པ་ཆུང་ངུས་ནས་གཤེགས།

དེ་ནས་བྱང་ཁག་བཞིར་གྱེས་ཏེ་གདུང་ཆུད་རིམ་པར་བྱང་ནས་ལྷར་ཕྱི་ཆུལ་དུ་བཞུགས་པའི་ཕུན་ཚོགས་ཐོ

བྱང་དང་། སྐྱོལ་མ་ཐོ་བྱང་ཁག་གཉིས་ལ་ཐུག་པའི་བར་ཀྱི་གདུང་རབས་ཞེབ་པ་ཆ་མས་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་རིན་ཆེན་བང་མཛོད་ན་གསལ་བས་འདིར་ཡང་ཟུར་ཁ་ཤོས་ཙམ་ཞིག་བཀོད་ཡོད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཤོག་ཤུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཕྱི་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཡང་ཁ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ། ཆོར་བམག་བོད་ཏུ་ལྷགས་ཏེ་ས་བཅོ་ཆོར་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་བ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྐྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་དུས་འགོ་ནས་ཆོར་དམག་གིས་མཁོ་སྐེ་ཤེལ་ཤ་ཡའི་སྒྲིང་དཀྱིལ་དང་། ཡོ་རོབ་ཤར་བརྒྱུད་བཅས་དབང་དུ་བསྡུས་པར་མ་ཟད། བོད་དུ་དཔུང་འདུག་ཟེར་གྱི་ཟེད་གཤག་ཀྱི་སྐབས་ཆེན་པོའི་སྲས་ཆེ་བ་ཏི་ཀུན་དགའ་དགེ་ལེགས་ཀྱི་ས་ལ་ཕྱི་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྲས་ཆེ་བ་ཏི་ཀུན་དགའ་ལེགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཐུག་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ག

ཚེ་རིང་གནམ་ཀྱི་ཤེད་ཨོང་ལ་བསོད་ནམས་ཆེན་པོའི་དཔལ་ལ་བཞེན་ནས་རྒྱལ་པོ་ངེད་ཀྱི་ཡུང་། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ་གོ་བར་ཟེད་པའི་གཏམ། ངེད་ཚ་མ་དང་གནམ་ས་ནི་དྲིན་ལན་འཚལ་བའི་ཕྱིར། ལམ་གྱི་བྱང་དོར་མ་ནོར་བར་སྟོན་ཤེས་པའི་བླ་མ་དམ་པ་བཅུག་པ་བྱས་དུས་ཁྱོད་དུ་འདུག་པས། ལམ་གྱི་དཀའ་ཚེགས་ལ་མཉམ་པར་ཡོང་དགོས། གལ་ཏེ་ན་ཕ་ཆས་ཟེར་ན་སྔོན་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་མེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ཡུས་གང་མེད་སྤྱིན་པར་གཏོང་བ་ཅི་ཙམ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་གོ་བའི་དམ་བཅའ་དང་ཕེའཕལ། དངམཚའི་ཁྲིམས་བྱ་བཅས་དབུལ་ཆེན་པོས་བདའ་འདེད་བྱས་ནས་མེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་གནོད་པ་བྱས་མི་སྐྱ་པ་ཕེའཡིན། དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་མེམས་ཅན་མང་པོ་སོམས་ལ་ཁྱོད་མཛོ་གས་པར་ཤེས་རྒྱུ་ཡིན། གནང་སྦྱིན་ལ་དཏུལ་བྱེ་ཆེན་པྲ། གོས་ཆེན་ཀྱི་ཆོས་གོས་སྐུ་ཉི་གི་ཚོམ་བྱ་ཅན་ལ་སྐུ་ཉི་གས་སྟོང་ཐུག་དང་ཉེས་བརྒྱ། གོས་ལུ་ཉང་གི་རིང་འགག་ལྟམ་འབོབ་དང་བཅས་པ། ཁ་ཉི་ཁ་ཚང་མ་ཡུག་གཉིས། ཚོས་ཆེན་སྐྱ་ཤྲཱི་ཡུག་ཉེ་ཤུ་ནམས་ཡོད། འདིའི་ཚེན་མ་རྩོལ་སྤེ་མགོན་དང་། དབོན་རོང་མ་གཉིས་བཅུ་ལྔ་བ་བཀྲད་པའི་གནམ་ལ་བྱིས། ཞེས་འཁོད་པ་བཅས་གནང་། སྤྱན་དགོན་ཚོས་རྗེ་དགུང་ལོ་རྒྱ་བཞི་བཅུ་དང་ལྔ་ལ་ཞུས། དེ་ནས་ཀྱང་ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མ་ཞུས་ཀྱང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་ཀྱི་ནང་ན

གཏོང་གནམ་ཤེས་གསུངས། ཁྱད་པར་འཕགས་པ་སྨན་ལ་ཐུགས་འདོགས་ཚེ་བར་འདུག རང་ཤེས་ཁྱིམས་ལུགས་འཁྲུར་ཤེས་ནོ་རྒྱལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པར་བྱ་སྟམ་པའི་ཐུགས་དགོངས་བཟང་པོ་ཞིག་འདུག སྒོས་ཁྱོད་རང་གི་མི་སྟེ་བོངས་ཀྱི་ཁྱིམས་ལུགས་ལེགས་པར་སློབས། སྐྱིད་དུ་འཇུག་པ་ངས་ཤེས་གསུངས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་རྒྱུད་རྣམས་ཚེ་བའི་སྙིང་རྗེ་ཐུགས་ཀྱིས་འབད་པར་ཞུ། སྐབས་དོན་ཉོར་འདིའི་དམག་སྟེ་གྲངས་ཤས་འདས། འཛམ་བུ་གླིང་ཐམས་ཅད་ཁོང་གི་མངའ་རིས་སུ་འདུག་སྐམ་པའི་བསམ་པ་ཞིག་འདུག ཁོང་རང་དང་དང་མཐུན་པ་ཚོ་སྐྱིད་སྡུག་ཁོང་རང་དང་མཉམ་པར་ཟེད། ཁོང་ལ་ཞེ་ཐག་པ་ནས་གང་ཟེར་ལ་མ་ཤ་ནན་ན་ངོ་བཤུས་པ་ཡིན་ཟེར་བའི་མིང་གིས་མི་ཚེགས། ཇིང་བཟློག་པར་ཟེད་པ་ཞིག་འདུག ཡུ་གུར་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་འདི་ཡང་མ་བཟློག་པར་གོང་ཕན། མི་རོར་རྣམས་ཁོང་གིས་བློང་ནས་ཡིག་མཁན། རོར་གཞེར་པ། བྱ་དག་ལ་ཐམས་ཅད་ཁོང་གིས་ཟེད། རྒྱ མི་ཤ་ སོག་པོ་ལ་སོགས་པ་མ་བཟློགས་གོང་དུ་ཧོར་འདུ་གཏོང་ཡང་ཅི་ཟེར་མ་ཤ་ནན་པས། བཟློགས་པའི་ཇིང་ལ་ཐོག་ཏུ་ཧོར་ཐེ་ཟེར་མ་ཤ་ནན་པས། འོན་ཀྱང་དེ་ཇིང་ཅི་ཟེར་ཡང་ཁ་དེ་བཟློག་པ་ཞིག་འདུག ཡུ་གུར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་འདི་ཡང་མ་བཟློག་གོང་དུ་ཧོར་འདུ་གཏོང་ཡང་ཅི་ཟེར་ཡང་ཁ་དེ་བཟློག་པ་ཞིག་འདུག ཁོང་ཚོ

བྱང་རྒྱ་མཚོའི་སྟེ་བཅས་ཟེར་བ་དང་ལྡབ་ལྡོབ་སྐད། མཐར་དགུང་གྲངས་ཉུང་སོན་པའི་རབ་བྱང་བཞི་པའི་ཐུགས་ཕག་སྒྲིལ་ལོ1251ལོར་གནས་དེར་སྐུ་གཤེགས། དེ་ནས་ཟླ་ཤས་སོང་རྗེས་ཚོ་དན་རྒྱལ་པོའང་ཚེ་ཡི་འཕེན་པ་རྫོགས་པར་གྲགས་སོ། །

བཞི། འབྲོ་མགོན་འཕགས་བས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བྱས་ཏེང་ཚོས་སྒྲིབ་ཟྱང་འབྱེལ་གྱི་སྒྲིབ་དབང་དངོས་སུ་ཚུགས་བ།

རབས་བྱང་བཞི་པའི་ཆུ་ཕྱི་སྒྲིལ་ལོ1252ལོར་ཅོར་རྒྱལ་སྲས་སེ་ཆེན་ཁན་གྱིས་འབྲུམ་དམག་གཉིས་ཙམ་ཁྱིད་ནས་འཇང་ཁ་ལེའི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་དཔུང་འདྲུག་བྱས། རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་སྟེང་ཕྱིར་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ་ལེའུ་ཕན་དེ་བོ་བཀའ་སྐབས་ལེའང་ཀྲོའུ་ལ་ཡོ་ཅ་མངགས་ནས་སྐུ་བློ་མཇལ་འཕྲད་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་འཕྲིན་བཀླགས་ཀྱང་། ཚོས་རྗེ་ས་པཾ་སྐུགཤེགས་ཟིན་སྐབས། ཡོ་ཅ་དེས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་མཆེད་གཉིས་མཇལ་འཕྲད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་བབ་བྱང་བཞི་པའི་ཆུ་སྤྲང་སྐྱི་ལོ1253ལོར་སེ་ཆེན་ཁུ་པི་ལི་དང་བློ་མ་འཕགས་པ་དངོས་སུ་མཇལ་འཕྲད་བྱུང་། དེ་ནས་སེ་ཆེན་ཁན་གྱིས་བློ་མ་འཕགས་པ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཞལ་འདེབས་ཞུས་པ་ལྟར། ཡོ་ཅ་དེས་ཀྱང་མཁས་ལ་དཔུང་འདུག་པས་རང་ཉིད་ཀྱང་ཁྱབ་ཏུ་ཞི་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཡོ་ཅ་ཡི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སེ་ཆེན་ཁན་གྱིས་ཀྱང་ཡོ་ཅ་ཡི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

པའི་བསྡུས་དོན་དུའང་།

གནམ་ཀྱིས་བསྐོས་པའི་རྒྱལ་པོ་ཇིང་གིན་སི་དང་། ཡེ་ག་རྒྱལ་པོ་མོང་གོར་རྒྱལ་པོའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་ཕན་ཕྱིར་གོ་ཡེ་ཀ་ཡིས་གཏམ། དེ་སྐད་ཡིན་ནའང་བསྟན་པ་དང་དགེ་འདུན་གྱི་བདག་པོ་བྱས། བ་སྐྱིན་ནའང་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་སངས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་ཡིས་གཏམ། སློབ་དཔོན་འཕགས་པའི་ལུང་ལ་ཐུགས་ཆུད་ཅིང་། ཆོས་ལས་ཀྱང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཐེག་གཅོད་ཀྱི་ཚེ་སངས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་ཕྱིར་ཞེས་ཀྱང་། ཆོས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་ཕྱིར་ཞེས་ཀྱང་། བདག་ཏུ་ཆོས་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་ཕྱིར་ཞེས་ཀྱང་།

པར་མི་ཟེད་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྩ་བ་ཡིན་པས། ཆོས་ཀྱི་ཡུགས་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཤོད། གཞོན་པ་བློ་བཟང་ཁ་ནས་ཀྱིས་སྨོས། ཆོས་ཀྱི་དོན་ལེགས་པར་ཤེས་པ་དང་། འཚང་ཁན་མི་ནུས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཚུལ་ལབ་ཅིང་ཡང་དེ་ཡིན་མོད། ངེད་ཡོན་བདག་གི་ཆོགས་རྫོགས་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡང་དེ་ཡིན། ཁྱོད་དག་འདུན་པ་ནམས་ཆོས་འཚང་བ་དང་། ཁན་པ་དང་། བསྒྲབ་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་མ་བྱས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉ་བ་དེ་གང་ཡིན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་། ང་ཡི་བསྟན་པ་འདི་རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སེང་གེ་དང་འདྲ། རང་གི་ལུས་ཀྱི་ནང་ནས་གནོད་པ་མ་ཐུབ་ན་ཕྱི་རོལ་གང་གིས་ཀྱང་གཞིག་པར་མི་ནུས་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་མོད། ངེད་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟད་ནས། ངེད་ཀྱི་ལུང་གི་ལུགས་བཞིན་བསྒྲབས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ལུང་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཐུབ་ན་ཕྱི་དང་ཞའམ་ཤེས་ཀྱི་ལུགས་བཞིན་བསྒྲུབས་ནས་ཀྱང་། ཁ་ཅིག་ལེགས་པར་ཟེད་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལུགས་བཞིན་ཟེད་པའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་གཞན་དམག་དཔོན། དམག་ཁྲལ་ལས་གསུམ་གང་ཡིན་མི་ཤེས་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་ཆེའི་ལུགས་ལས་ལོག་པར་ཤེས་ཏེ་རྒྱུ་མ་ཟིན་པའིན། དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་ཚུགས འདས་ནས་འཛིན་རྒྱུའི་འཇའ་ལུ་ཡིན། དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་ཁྲལ་ཡིན། ཁྲ་མ་ཌུ་ལག་མ་ལེན་དུ་ཆུག ཟ་མ་ཌུ་ལག་མ་ལེན་དུ་ཆུག ཤྲ་ཁང་ལ་གཏོགས་པའི་ས་ཆ་དང་། ཆུ་དང་། ཆུ་འཐུག་ལ་སོགས་པ་ཅི་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ལྷག་ཆུག ལུགས་མེད་ཀྱི་ཤེད་མཆོང་ཆུག དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཇའ་ལུ་མེད་ཅིང་། སྐོར་ལ་ཐོག་མར་ཁྱིམ་བདག་ཁ་ཅིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱིམ་བདག་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ལ

གཉིས། ཡོན་གོང་མས་བོད་དུ་ས་མི་དུད་རྩིས་བྱས་བ།

འདི་སྐབས་ཚང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོས་མཛད་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》དང་། ལོ་རྒྱུས་གསར་པ《གཡུ་ཡི་ཞེང་བ》སོགས་སུགསཨབ་ཤུར་ན། ཆོར་ཇིང་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཁམས་གཅིག་འགྱུར་བྱུང་བའི་རྗེས་སུའོད་དུ་སོ། དུད་བགྲང་ཁས། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤུགས་རྒྱལ་སྲིས་1260ལོར་མིཅེན་དར་སྐན་གྱིས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ལ་འཇའ་ཚོ་འཇུགས་སྐབས་ས་འཇལ་དུད་བགྲང་ཞིག་བྱས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་འབྲུག་སྲིད་1268ལོར་སེ་ཆེན་གོང་མའི་ལུང་གིས་མངགས་པའི་དཔོན་ཆེན་ཤ་ཀོན་དང་། མི་ཡིན་སོགས་ཀྱིས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་ཤྲཱ་བཟང་པོ་དང་མཁའ་འགྲོམ་བྱས་ཐོག བོད་དབུས་གཙང་མངའ་རིས་དང་བཅས་པ་ས་འཇལ་ལུང་ཚིས་ཞིབ་ཆ་བྱས་ཏེ་ཁྲིས་སྐོར་བཏུ་གསུམ་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་མེ་ཕག་སྦྱི་ལོ་1287ལོར་ཡོན་གོང་མས་མངགས་པའི་ཐོ་ཤུ་ཡབ་གན་དང་། གེབ་ཚག་ཏའི་ཕེང་ཚང་སོགས་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱུག་དང་མཉམ་འགྲུས་བྱས་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། ས་ཁང་ཁ་ཤིས་ཆ་བྱས་ཏེ་ཁྲིས་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་མེ་ཕག་སྦྱི་ལོ་1287ལོར་ཡོན་གོང་མས་མངགས་པའི་ཐོ་ཤུ་ཡབ་ཏུ་བཏང་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། གེབ་ཚག་ཏའི་ཕེང་ཚང་སོགས་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱུག་དང་མཉམ་འགྲུས་ཐོག་ཆ་ལག་ཏུ་བསྒྲུབ་ཅིང་ཞིབ་ཆ་ཁྲིས་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1291ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། ཐེབ་ཚག་ཏའི་ཕེང་ཚང་སོགས་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱུག་ཆ་ལག་ཏུ་བསྒྲུབ་ཅིང་ཞིབ་ཆ་ཁྲིས་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་ཡོས་1303ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་ཕག་1323ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་སྦྲུལ་1329ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1342ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1359ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1381ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1389ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1402ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1419ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1441ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1449ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1462ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1479ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1501ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1509ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1522ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1539ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1561ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1569ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1582ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1599ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1621ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1629ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1642ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1659ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1681ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1689ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1702ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1719ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1741ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1749ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1762ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1779ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1801ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1809ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1822ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1839ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1861ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1869ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1882ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1899ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1921ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1929ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་1942ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་1959ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་1981ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་1989ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2002ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2019ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2041ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2049ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2062ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2079ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2101ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2109ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2122ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2139ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2161ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2169ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2182ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2199ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2221ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2229ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2242ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2259ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2281ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2289ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2302ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2319ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2341ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2349ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2362ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2379ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2401ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2409ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2422ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2439ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2461ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2469ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2482ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2499ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2521ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2529ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2542ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2559ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2581ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2589ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2602ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2619ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2641ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2649ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2662ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2679ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2701ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2709ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2722ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2739ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2761ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2769ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2782ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2799ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2821ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2829ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2842ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2859ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2881ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2889ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2902ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2919ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་2941ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་2949ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་2962ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་2979ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་3001ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་3009ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་3022ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་3039ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་3061ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་3069ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་3082ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་3099ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ལྕགས་ཡོས་3121ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་3129ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ཤིང་རྟ་3142ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཞིང་གཞིས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་ཕག་3159ལོར་ཁྲི་སྐོར་ཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ས་རིས་སྐྱེས་པ་

དུད་1220ཙམ་བཅས་ཡོད་ཅེས་གསལ་བ་དེ་དག་ཞིབ་པར་རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ན་གསལ། ཡང། ཁྱི་སྐོར་ཤོ་སོས་འཇའ་ཤོག་དང་གང་འགན་འཐུར་དགོས་པའི་གཏན་འབེབས་ཀྱང་གསལ་པོར་བྱས་འདུག་པ་འདི་ཡོ་སྟེ། གཅོང་ཕྱོགས་སུ་འཇམ་ཆེན་བཞི་ཡོད་པ་ནི།

(1) ལ་སྟོད་ཐོ་བྱང་ཁྱི་སྐོར་གཉིས་དང་། མངའ་རིས་སྐོར་བཅས་ཀྱིས་དཔལ་ལྡན་སཀྱའི་འཇམ་ཆེན་མཁན་འཛིན་ཐོག ལ་སྟོད་ཐོ་པས་མར་ལ་ཐང་དུ་འཇམ་ཆུང་གཅིག མངའ་རིས་ཀྱི་མི་སྣེས་ཞབས་ཁར་འཇམ་ཆུང་དང་། ཀྱམ་རིང་གི་འཇམ་ཆུང་། སྤོང་ལེན་གྱི་དམག་འཇམ་བཅས་འཛིན་རྒྱ། མ་ཕང་གི་འཇམ་ཆུང་སྤུ་རང་པས་འཛིན་རྒྱ། མེ་ཀོག་སེ་རུར་འཇམ་ཆུང་ གཅིག་ཀུ་གི་ཐོ་བྱང་གཞིས་ཀྱི་འཛིན་ དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་བྱས་འདུག མངའ་རིས་ལྟུལ་ཀྱི་འཇམ་ཆུང་དེ་དག་ནི་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ལས་རྒན་གྱི་ཚེ་ཐང་ཡིག་ཅིག་ཡིན་པས་ཁོང་ཚོས་ཐོག་མར་ཐོ་བྱང་ཁྱེད་བའི་ཚེད་གསར་དུ་བཙུགས་པར་མངོན། (2) དེ་བཞིན་དུ་ཡང་གི་འཇམ་ཆུང་ནི་ཆུ་མིག་ཁྱི་སྐོར་ཀྱི་འཛིན་རྒྱ་དང་། (3) ཚོང་འདུས་ཀྱི་འཇམ་ཆེན་ནི་ཞལ་ཁྱི་སྐོར་ཞེམ་དུད་3892ཁོངས་སུ་བྱ་རོགས་ཚང་པ་ཞེམ་དུད་832ཟུར་དུ་ལྷག་འཕེས་ཞེམ་དུད་3060ཐམ་པས་འཛིན་རྒྱ། (4) སྐག་གྲྭའི་འཇམ་ཆེན་ནི་གོང་གསལ་བྱ་རོགས་ཚང་པ་དང་། ཡར་འཕྱག་ཁྱི་སྐོར། ཤང་ཀྱི་ཆུ་ཐྱོགས་ཏ་མགོ་བཅུ་གཅིག་བཅས་ཀྱིས་མཉམ་འཛིན་བྱ་རྒྱ་དང་། ཡར་ལྷིབ་ཀྱི་འཇམ་ཆུང་དེ་ཡར་འཕྱོག་པས་འཛིན་རྒྱ་བཅས་གཏན་ལ་ཕབ་འདུག

དབུས་ཐྱོགས་འཇམ་ཆེན་ བདུད་ནི། (1) གོ་ སྤེ་འཇམ་ ཆེན་ ནི་འབྲི་ གུང་ ཁྱི་ སྐོར་ ཀྱིས་ འཛིན་ རྒྱ་ དང་། (2)གར་འཇམ་ཆེན་ནི་བྱ་ཡུལ་ཁྱི་སྐོར་ཐོག་ཚལ་པའི་ཁོངས་ནས་ རེ་རྩ་ ཞེ་བའི་ ཞེམ་དུད་350བསྡོམ་པས་འཛིན་རྒྱ། (3) སོག་འཇམ་ཆེན་ནི་རྒྱ་མ་པའི་ཁྱི་སྐོར་ཐོག་ཚལ་པའི་ཁོངས་ནས་རེ་རྩ་ ཞེ་བའི་ ཞེམ་དུད་350བསྡོམ་པས་འཛིན་རྒྱ། (4) ཇོ་དབར་ འཇམ་ ཆེན་ ནི་ ཕག་ གྲྭའི་ ཁྱི་ སྐོར་ ཐོག ཤྭག་ ལུང་ པའི་ ཞེམ་ དུད་ 500དང་ ཉུ་ པའི་ ཞེམ་ དུད་ 600བཅས་ཀྱིས་མཉམ་འཛིན་བྱ་རྒྱ། (5) ཤ་ཐོ་འཇམ་ཆེན་ནི་གྲྭ་གུ་སྐང་པ་དང་ཁ་དག འབྲུག་པ། གྲ་མ་ཐང་པ། འོལ་ཁ་པ་སོགས་ཁྱི་སྐོར་ལ་མ་གཏོགས་པའི་མི་སྡེ་དེ་དག་གིས་མཉམ་འཛིན་བྱ་རྒྱ། (6) ཀོང་འཇམ་ཆེན་ནི་གཡའ་བཟང་པའི་ཁྱི་སྐོར་ཀྱིས་འཛིན་རྒྱ། (7) དགོན་གསར་འཇམ་ཆེན་ནི་ཚལ་པའི་ཁྱི་སྐོར་ཀྱིས་འཛིན་རྒྱ་བཅས་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིན་ཏོ།

གསུམ། ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ས་རིས་དབྱེ་བ་དང་ འཇའ་མོ་བཙུགས་པ།

ཡོན་ཚོང་མས་འགྲོ་མགོན་ཚོས རྒྱལ་འཕགས་པ་ལ་དབང་ཡོན་ བར་པ་ལ་དོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཕྱལ་པ་དང་། བོད་དུ་འཇའ་མོ་བཙུགས་པའི་སྐོར་ལ། 《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》ལས། དབང་ཡོན་ བར་མ་ལ་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཕྱལ་པའི་སམཚམས་ནི། ཡུལ་མངའ་རིས་གུང་མང་མན། སོག་ལ་སྐྱ་བོ་ཡན། དམ་པ་ཚོས་ཀྱི་ཚོལ་ཁ། སོག་ལ་སྐྱ་བོ་མན། རྩ་ཚུའི་ཁྲག་པ་ཡན། མགོ་ནག་མེའི་ཚོལ་ཁ། རྩ་ཚུའི་ཁྲག་པ་མན། རྒྱ་མཚོད་རྟེན་དཀར་པོ་ཡན། དུད་འགྲོ་མིའི་ཚོལ་ཁ། རྩ་ཚུའི་ཁྲག་པ་ཡན། རྒྱ་མཚོད་ཀྱི་ཚོལ་ཁ་ཤོག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཁོ་ནའ

བཀོད་པ་ཟབ། བོད་ཕྱིངས་པོ་ལ། རྒྱལ་པོ་ཡོན་མཆོད་ཀྱི་བཀའ་ལུང་འཕྲིད། ལས་སྐུ་འཁོར། བོད་སྤྱི་སྐོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ཁོང་དུ་ཆུག་ནས། རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་སྒེའུ་ཁུ་མཚན་ཞུས་པས། གོ་ཚོད་འདུག་གསུངས། གསོལ་རས་བཏང་བོའི། གནང་ཕྱིན་བཟང་པོ་ཕྱིན། སོན་ཕྱིང་དབེན་གྱི་ཁྲིམས་དབུ། རྩ་བའི་དཔོན་ཆེན་ལ་བསྐོས། བོད་ཀྱི་འཛའ་མོ་རྣམས་གསར་བཙུགས་ཡིན་པས། འཛགས་པར་ཉིད་ཁའི་གཅིག་དགོས་པར་ཡོད་ཞུས་པས། མི་ཆེན་ཕི་ཇི་ལགས་ཟེར་བ་ལ། བོད་འཛམ་ཤེས་པའི་འཛའ་པ་ཡིན། ཐོང་ཇིའི་ལས་ཀ་ཁྱིན་ནས་ཤིས་ལ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ཞིང་། བོད་ཀོར་གྱི་གསེར་ཡིག་པ་རྣམས། འཕྱོན་ལམ་བདེ་ཞིང་། བོད་འབངས་ཕྱིངས་པོར་ཟུང་སྐད། འདི་ནི་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས། ས་སྐྱར་གསེར་ཡིག་པ་མངགས་པའི་སྟོན་མ་ཡིན་ཅིང། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ས་སྐྱ་པ་ཤཱཀ་ཀུ་དང་པའི་མི་དཔོན་བཟང་པོ་གཅིག་ཟུང་འདུག་པས། རྣམ་ཐར་ཟབ་ཙམ་ཞིས་པཡིན། ཐོང་ཇི་ལེ་ཇི་ལགས་གོང་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཏུ་ཁ་སྐོང་ཞིང་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀ་ཉིད་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུབ་པ་ཡིན། ཐོང་ཇི་ལེ་ཇི་ལགས་ཀྱིས་ཀང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཀང

(18)དེའི་སྒེས་མགར་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། (19)དེའི་སྒེས་མགར་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན། (20) དེའི་སྒེས་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཚན། (21)དེའི་སྒེས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། (22)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་ཟླམས་པ་ཕྱི་མ། (23)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་འབྱམ། (24)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྲགས། (25)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེ། (26)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་བསོད་ནམས། (27)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་རྩེ་མོ། འདི་ནས་བཟུང་དེམཤོད་དེམ་མདོ་ཟེར་བ་འདིར་བཞུགས་ཏེ་གཞིས་ཆགས་པ་ཡིན། (28) དེའི་སྒེས་བསོད་ནམས་འབྱམ་མམ་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། (29) དེའི་སྒེས་དབུལ་སྐུ་སྟེ་འདི་ནས་དབུལ་སྟོང་དཔོན་དུ་གྲགས། (30)དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་དཔོན་རྣ་བ་བཟང་པོ། (31)རྒྱལ་བཟང་པོ། (32)པ་ལྷ་བསྟན་སྐྱོང་། (33)དཀར་ཆེན་ཐུང་ཆུབ་འབུམ། (34)བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་འདི་ནས་སྟེ་དགེའི་མཚན་ཐོག། (35)སྟེ་དགེ་བོ་ཐར་རམ་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ། (36)རྒྱལ་མཚན་འབུམ། (37)ནམ་མཁའ། (38)ཕུན་གྲུབ། (39)ཀུན་འཕེལ། (40)ཨོ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས། (41) དབང་ཆེན་མགོན་པོ། (42) ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་ཉིང་། (43) ཁྲི་ཆེན་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་ཕྱམདྲལ། (44) ས་ཡི་ཚངས་པ་སངས་བཟང་པོ། (45)དེང་སང་གི་ལྷ་སྲས་མིའི་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན་མཆེད་ཕྱམདྲལ་ཡབ་ཚད་ཆོས་བློན་མགར་རིག་པ་ཅན་ནས་བཟུང་སྟེགདུང་རབས་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ། ཞེས་པ་རྩོམ་པ་པོའི་རྩོམ་དུས་ཡན་ཚད་ཡིན་ལ། དེང་དུས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ལྔ་བཅུ་ཞེས་གྲགས་པནི། དེའི་རྗེས་སུ་བྱང་བའི་(46)ཆོས་རྒྱལ་དམ་ཚོག་རྡོ་རྗེ། (47)འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྡོ་རྗེ། (48)རྡོ་རྗེ་སེང་གེ། (49)ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ། (50)སྟེ་དགེའི་སྲས་ཕོ་རྒྱན་སྐྱབས་བཅས་སོ། །དེ་དག་སོ་སོའི་སྐུ་མཆེད་སེར་སྐྱ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གངས་དང་སྐུ་ཆེ་བའི་མཛད་འཕྲིན་སོགས་སོ་སོར་ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་མི་ལང་ངོ། །མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོས་མདོ་དྲུག་གི་ས་ཡི་ཚ་བདག་གིར་མཛད་དེ། དེའི་སྲས་གཉིས་ལས་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱིས་འཕོ་མཚོན་ཆོས་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྱབ་བདག་གིར་མཛད་པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀ་བཟུང་། གོང་མ་སེ་ཆེན་ཁྲག་ཀྱིས་ཐམ་ཀ་དང་འཇའ་ས་སོགས་བྱིན་ཏེ་ཆེན་པོའི་གོ་སར་བསྐྱེད། སྐུ་ཚེའི་སྣད་ལ་ས་དམར་ཡང་དགོན་དུ་ཞུགས་པ་ལྟར་ཁུ་ཉ་ལ་སྐབས་ཤ་ཟའི་ཁྲུས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཁོ་ནར་བྱེད་ཅིང་། ཐུན་ཚོད་ཀྱང་ཤ་ཟ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ

ཏི་ཐྱི་ཁེ་གོང་མའི་དཔྱ་རྒྱ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཏི་ཐྱི་སར་སོའི་མཚན།	མཚན་ཐོབ་པའི་དུས།	མཚན་གནང་བ་པོ།
1 འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ།	ཐྱི་ས་1253ལོར།	ཏུ་ཡི་ལེ།(世祖)
2 རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	ཐྱི་ས་1274ལོར།	ཏུ་ཡི་ལེ།(世祖)
3 རྣམ་ཐྲ་ལ་དཔྱི་ཏ།	ཐྱི་ས་1279ལོར།	ཏུ་ཡི་ལེ།(世祖)
4 ཨེ་ཇེས་རིན་ཆེན།	ཐྱི་ས་1286ལོར།	ཏུ་ཡི་ལེ།(世祖)
5 གྱགས་པ་འོད་ཟེར།	ཐྱི་ས་1291ལོར།	ཐྱོན་ཙོ་ཕང་།(成宗)
6 རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	ཐྱི་ས་1304ལོར།	ཐྱོན་ཙོ་ཕང་།(成宗)
7 ས་ངས་རྒྱས་དཔལ།	ཐྱི་ས་1305ལོར།	ཐྱོན་ཙོ་ཕང་།(成宗) རྒྱའུ་ལྱ།(武宗) ཅིན་ཡོན་ཕང་།(仁宗)
8 ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན།	ཐྱི་ས་1315ལོར།	ཅིན་ཡོན་ཕང་།(仁宗) ཞེ་ཙོན།(英宗)
9 དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་མཚན།	ཐྱི་ས་1323ལོར།	ཞེ་ཏིང་ཏི།(秦定帝)
10 ཀུན་དགའ་ལེགས་པའི་བློ་གྲོས།	ཐྱི་ས་1325ལོར།	ཞེ་ཏིང་ཏི།(秦定帝)
11 རིན་ཆེན་བཀའ་ཤིས།	ཐྱི་ས་1329ལོར།	ཐང་ཐོན་ཏི།(天顺帝)
12 ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན།	ཐྱི་ས་1333ལོར།	ཐོ་གན་ཞེ་སྒུར།(顺帝)
13 བློ་ཆེན་བསོད་ནམས་བློ་གྲོས།	ཐྱི་ས་1358ལོར།	ཐོ་གན་ཞེ་སྒུར།(顺帝)
14 རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་།	ཐྱི་ས་1362ལོར།	ཐོ་གན་ཞེ་སྒུར།(顺帝)

ས་སྐྱའི་དབོན་ཆེན་རིམ་བྱོན་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཁྲི་རིམ།	མཚན།	ཁྲི་རིམ།	མཚན།
1	ཀློག་བཟང་པོ།	12	འོད་ཟེར་སེང་གེ།
2	ནང་གཉེར་བ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ།	13	ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན།
3	ཞང་བཙུན།	14	དོན་ཡོད་དཔལ།
4	ཕྱག་པོ་སྐང་དཀར་པ།	15	ཡོན་བཙུན།
5	ཐུང་རིན།	16	འོད་ཟེར་སེང་གེ།
6	ཀུན་གཞོན།	17	རྒྱལ་བ་བཟང་པོ།
7	གཞོན་དབང་།	18	དབང་ཕྱུག་དཔལ།
8	ཐུང་རྡོར།	19	བསོད་ནམས་དཔལ།
9	ཤག་ལེན།	20	རྒྱལ་བ་བཟང་པོ།(བསྐུར་མ།)
10	ལེགས་པ་དཔལ།	21	དབང་བཙུན།
11	སེང་གེ་དཔལ།	22	ནམ་མཁའ་བསྟན་པ།

ལ་བཅད་གསུམ་པ། ཚོས་དང་རིག་གནས་གསར་དུ་དར་རྒྱས་བྱེད་ཚུལ།

གཅིག ཚོས་ལུགས་དར་རྒྱས་བྱེད་བའི་སྐོར།

1. ཪོ་ནང་བའམ་སྒོར་དུག་བའི་གྲྭབ་མཐའ་བྱེད་བ།

བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་དར་བ་ལགཅོ་བོར་སྐྱབ་བརྒྱད་འདྲེན་པའི་ཨིང་རྒ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཏི་ལྕང་བྱུང་བའི་ཞོ་རིམ་དང་། ཨིང་རྒའི་སྒོལ་འཕེད་པ། ལྕ་གྱབ་ཀྱི་ཁྲད་པར། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྲད་ཆོས་གང་ཡོད་པ་སོགས་ཆོས་འབྱུང་དང་། ལྕ་གྱབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྒོན་བྱེད་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱི་ལ་ཅམས་པའི་དཔེ་ཆ་བྱག་རི་ལྕང་བཙིགས་པ་འདི་དག་ལས་ལྕག་པའི་གསལ་ཁག་ཀྱི་དགོས་གལ་མ་མཐོང། འདིར་བོད་དུ་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ནང་ཁྲབས་སྦྱིད། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། རིག་གནས། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བྱུང་བ་དང་། གནས་བབས་ཀྱི་ནང་ཁྲབས་ཤུག བསམ་ཚུལ་ཁྱད་པའི་ཤན་ཐག་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚུལ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྒོན་བྱེད་ཀྱི་ཁྲད་ཆོས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་ཁོ་ནའམ། ཡང་ན་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚུལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆོག་ཅིང་། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་གཉིས་ཀ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚུལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆོག་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚུལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆོག་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚུལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆོག་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་གཉིས་ཀ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཀྱ

ཐུགས་ཤལ་འཐད་ནས་རྗེ་ནང་དུ་རྩོད་པར་ཕེབས་པ་དོལ་བུ་པ་ཆེན་པོས་ཡུང་རིགས་ཀྱི་འབེལ་གཏམ་མཛད་པས་ཐུགས་ལ་མི་བདེ་བ་མེད་པར་སོང་ནས་སློབ་མར་གྱུར་ཏེ་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་བཤད་པ་དུ་མ་དང་ཁྱད་པར་དུ་དུས་འཁོར་ཀྱི་དབང་ཁྲིད་རྫོགས་པར་གསན། ཀུན་མཁྱེན་བྱ་སྟོན་ལ་ཡང་ཆོས་མང་དུ་ཞུས། ངམ་རང་གིས་ཆོས་དཔོན་མི་ཤེས་ཀྱང་ཞེང་། ཕར་ཚུད་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་བཙམས། དེའི་སློབ་མ་ཉ་དབོན་ཀུན་དགའ་དབལ་ཞེས་གྲགས་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དེ་སྐྱེན། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཅོང་ཁ་པས་ཀྱང་སྐྱབས་འགྲོ་མང་པོ་བཅུམས། དེའི་སློབ་ཚད་ནས་དུས་འཁོར་གྱི་དབང་བཤད་རྒྱུན་རྒྱ་ཆེན་འཛེམ་ཀྱང་། གཞན་སྐྱོང་གི་ལྟ་བ་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུག་པ་ལས་བཀག་ལ་བཀའ་དྲིན་གནང་བ་དེ་ཙམ་ཡིན་པ་གཞིར་བཅས། ལྷག་པར་དུ་ཇོ་ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་གྲྭ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་སྙིང་ཡིན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁོང་གི་ཡོངས་འཛིན་ཀུ་བཀུར་བའི་ཚོ་དབང་དོན་གྲུབ་ (སྐྱོན་འཛོག་བཡབ་སྡེས) ཀྱིས་བསྒྲུལ་གནང་མཛད་པར་ངེས་ཏེ། དེ་ནི་སྒྲུབ་དུའི་དུས་བློ་ཐོག་ཤེས་ཞིན་ཀུ་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཙོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཀུ་ར་ནུ་ཐ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཀྱང་། བློ་མ་དང་ལྡུས་སྐྱེད་མི་མཐུན་པའི་ཞབས་ཏེ་ཙམ་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་བཞུགས་གནས་རེའི་ཁ་ཙམ་ཡང་མི་ཉམས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཏོ། ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་དང་།

འདི་ལས་ཚུར་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཁ་སྐོན་མདོར་ཅམ་ཞིག་ཞུ་བ་ནི། སོག་པོ་གུ་ཀྲི་ཤུན་གྱིས་དམག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་གཙང་པ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཕྲོག་སྟེ་དཔལ་ལྡན་ཀརྨ་ཀཱ་རྒྱུད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་སྐྱོན། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་སྐྱོན་ཏན་ཅི་ཡང་མ་ཐོན་པ་ཙམ་ཡིན་ཏེ་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། གཞན་སྐྱོང་གི་ལྟ་བ་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཏོ། ཁོང་གི་ཡོངས་འཛིན་ཀུ་བཀུར་བའི་ཚོ་དབང་དོན་གྲུབ་ (སྐྱོན་འཛོག་བཡབ་སྡེས) ཀྱིས་བསྒྲུལ་གནང་མཛད་པར་ངེས་ཏེ། དེ་ནི་སྒྲུབ་དུའི་དུས་བློ་ཐོག་ཤེས་ཞིན་ཀུ་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཙོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཀུ་ར་ནུ་ཐ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཀྱང་། བློ་མ་དང་ལྡུས་སྐྱེད་མི་མཐུན་པའི་ཞབས་ཏེ་ཙམ་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། གཞན་སྐྱོང་གི་ལྟ་བ་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཏོ། ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་དང་།

ཟེད་པའི་ཚེད་དུ་རྟག་བརྟན་ཕུན་ཚོགས་སྐྱིང་གི་པར་ཤིང་རྣམས་མེར་བསྲེགས་ཀྱང་། དལ་ཆ་ཕལ་ཆེར་མདོ་སྨད་དུ་བཞུགས་ཡོད་པར་སྣང་སྟེ། དེང་དུས་ཪན་ཐང་སྡོགས་སུ་རྩོ་ནང་པའི་མཁས་གྲུབ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐོར་དང་གསུམ་དུ་རྒྱུན་ལྡན་པའི་ཡིད་ཆེས་ཁ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། གྲུབ་མཐའ་འདིའི་ཆོས་རྒྱུན་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱུ་ཆེ་ཞིང་། ཕལ་ཆེར་ཡིད་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། བཀའ་སྩལ་ཁྲིད་ཡིག་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཐོན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

(1) རྩོ་ནང་བགོན་པ། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་མཇུག་ཙམ་དུ་ཀུན་སྤང་ཐུགས་རྗེ་བཙོན་འགྲུས་ཀྱིས་གཙང་ལྟེ་རྩེ་ཁོངས་སུ་བཏབ།

(2) རྟག་བརྟན་ཕུན་ཚོགས་སྐྱིང་། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཤིང་ཡོས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་1615ལོར་རྗེ་བཙུན་ཀྱུ་ར་ནུ་ཐ་ཐམས་ཅད་དགོན་པའི་ཁེ་འདབས་སུ་བཏབ།

(3) ཪམ་ཐང་བགོན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྨུག་སྤྱི་ལོ་1665ལོར་དྲུང་བཀའ་བཞི་པ་རིན་ཆེན་དཔལ་ཀྱིས་མདོ་ཁམས་ཪམ་ཐང་དུ་བཏབ།

(4) ཪམ་ཐང་གཅང་པ་བགོན། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་དཀྱིལ་ཅམ་དུ་ཆ་ཡུང་དགེ་བདང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་མདོ་ཁམས་ཪམ་ཐང་དུ་བཏབ།

2. བཀའ་སྒྱུར་བའི་གྲུབ་མཐའ་བྱང་ཚུལ།

རྟོ་རྗེ་གསུམ་ཀྱི་བསྟེན་སྐྱབ་ཅེས་པ་འདི་ཉིད་ཐོག་མར་ལམ་སྟོལ་འཕྲལ་འཁྲིད་པ་པོ་ནི་གྲུབ་ཆེན་ཨོ་རྒྱན་པ་རིན་ཆེན་དཔལ་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། བཀའ་སྩལ་འདི་ཉིད་གང་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་ཞེ་ན། སྐྱང་གཞི་གཞི་ལམ་འབྲས་བུའི་གནས་སྐབས་གསུམ་དུ་རྒྱུན་ཆགས་པས་དབྱེར་མེ་མྱོང་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ལ། བསྟན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་ཡི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁོང་གི་ཡོངས་འཛིན་ཀུ་བཀུར་བའི་ཚོ་དབང་དོན་གྲུབ་ (སྐྱོན་འཛོག་བཡབ་སྡེས) ཀྱིས་བསྒྲུལ་གནང་མཛད་པར་ངེས་ཏེ། དེ་ནི་སྒྲུབ་དུའི་དུས་བློ་ཐོག་ཤེས་ཞིན་ཀུ་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཙོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཀུ་ར་ནུ་ཐ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཀྱང་། བློ་མ་དང་ལྡུས་སྐྱེད་མི་མཐུན་པའི་ཞབས་ཏེ་ཙམ་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། གཞན་སྐྱོང་གི་ལྟ་བ་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཏོ

བདེ་ཆེན་སྟེང་ལས་ལུ་ཚོས་རྗེ་ཤོང་ཚང་བའི་དྲུང་དུ་བྱོན་པས། དགོན་པར་སྦེ་བས་པ་ཙམ་གྱིས་རོ་གཅིག་གི་རྟོགས་པ་འཐུང་ས། ཚོས་རྗེའི་དྲུང་བཀའ་བཀྲུད་པའི་ཚོས་སྐོར་དང་གདམས་ངག་མཐའ་དག་གསལ་པས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཐུགས་སུ་ཆུད། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་གྱེལ་ཆེན་ཡོ་རྒྱན་པའི་ཐུགས་ལ་བདག་ཤམ་ཆ་ལར་སོང་ནས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀའ་གནད་དེ་དག་སྤྲོ་འདོགས་གཅད་སྐམ་པའི་འདུན་པ་ཞིག་ཤར་བ་ཚོས་རྗེ་ལ་ཞུས་པས། ཁྱོད་ཤམ་ཆ་ལར་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མེད། ལས་འབྲེལ་ཡོ་རྒྱན་ཡུལ་དུ་ཡོད་པས་དེར་སོང་། དཀའ་ཕྲེང་མ་བདེ་བ་གང་འདུ་འདུག་གསུངས་པར། འདི་འདུ་ཡོད་བྱས་ནས་འགའ་ཞིག་ཞུས་པས། དེ་དག་གི་ལན་ཇི་ལྟར་ཞལ་ཏ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། ཚོས་རྗེའི་ཞབས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལ་མཁས་པའི་དོན་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཐུགས་ལ་ཤར། བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཚོས་རྗེའི་ཞལ་ནས། བདག་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་རྗེའི་ཞལ་ལས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་ཟེར་བ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི། ཚོས་རྗེའི་ཞལ་ནས་

ꠇꠥꠛ ꠇꠤꠞ ꠞꠤ ꠇꠣꠞ ꠞꠤ ꠇꠣꠞ ꠞꠤ ꠇꠣ

བྱས་པ་ནི་དཔེ་ལྟའི་སྐུ་ཕེད་བཙུ་བདུན་པ་འགོ་འདུལ་འཕྲིན་ལས་རྣོ་རྩེའི་བར་དུ་ཡུགས་སྟོལ་མ་ཤམས་པར་བྱུང་ཡོད། དེ་རྩེས་བཀའ་བརྩུད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་ཀི་ནང་དུ་བློ་མའི་ཡང་སིད་བཙན་ཡུགས་སྟོལ་ཀྱི་ཚ་རྩྭབས་གསར་པ་ཞིག་འཕྲུང་པའི་ཚེ་ཤཱཀ་ཐུབ་སངས་རྒྱས་དེ། སེ་ཏུ་སྐྱེས་སྐུ། དཔའ་བོ་སྐྱེས་སྐུ། རྒྱལ་ཚབ་སྐྱེས་སྐུ། ཀོང་སྐྱེས་ཡང་སིད་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེས་སྐུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད།

དེ་ནས་གྲུབ་མཐའ་གཞན་དག་གི་ནང་དུའང་ཡུགས་སྟོལ་འདི་རིམ་བཞིན་དར་ཏེ། ལྷག་པར་དུ་དུས་ཕྱིས་རི་བོ་དཀོ་ལྷན་པའི་གྲུབ་མཐའི་ནང་དུ་ཡུགས་སྟོལ་འདི་ཤ་ཅང་དར་རྒྱས་ཆེན་པོར་སྐྱེ། དེ་ཡང་རྒྱལ་བ་དཀོ་འདུན་གྲུབ་པ་སྐུ་གཉིས་རི་བོ་ཀཱ་ལ་ཤ་ཡའི་ཁ་ནས་ཐུགས་ཀར་1475ལོར་འཁྲུངས་པའི་དཀོ་འདུན་རྒྱ་མཚོར་ངོས་འཛིན་ཐུགས་ནས་ཀྱ་ཤའི་སྐུ་ཕེད་བཙུ་བཞི་པར་བྱོན་ཡོད་པ་དང་། རབ་སྐྱང་བདུན་པའི་ས་ཡུག་སྤྱི་ལོ་1439ལོར་འཁྲུངས་པའི་དབེན་ས་བསོད་ནམས་རྒྱས་སྐྱང་ཞིད་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཁ་ཆེན་རིམ་པར་བྱོན་པ་སོགས་བློན་ཆེན་མང་པོའི་སྐུ་ཕེད་བཙུ་བཞི་པ་དང་། ས་སྐྱ། ཇོ་ནང་ལ་སོགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་སོ་སོའི་ནང་དུའང་རིམ་བཞིན་བླ་མའི་ཡང་སྲིད་སྐུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་ཡོད་ཅིང་ཚུལ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་ན་ཤེས་དགོས་པ་ཡིན།

སྐུ་སྐྱའི་ཐོག་མ་ཀཱ་ཝ་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱས་ཚུལ་ནི། རྗེ་རང་ཉིད་འབའ་ཁའི་ཞལ་ཆེམས་དང་བྱིས་པའི་མཚན་ཉིད། ངོས་འཛིན་གནང་བའོ་བྱ་ཚུལ་ཅི། རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ཆེམས་སྔ་ཕྱི་ཞུས་ཏེ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་མི་འདུ་བ་སྟངས་ཆོས་ཡོད་པ་ནི། ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་གནང་བ་པོའི་བློ་ལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ཆེམས་སྔ་ཕྱི་ཞུས་ཏེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་མི་འདུ་བ་སྟངས་ཆོས་ཡོད་པ་དེ། ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་གནང་བ་པོའི་བློ་ལ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཞལ་ཆེམས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་མི་འདུ་བ་སྟངས་ཆོས་ཡོད་པ་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཞལ་ཆེམས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་ནས་

《དབྱངས་ཅན་མགུལ་རྒྱན》《སྟོང་ཐག་བརྒྱད་པ》《རྟོགས་བརྗོད་དཔག་བསམ་འཁྲི་ཤིང་》ལ་སོགས་པ་རྩོམ་རིག་གི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་མང་དུ་གསན་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཅོན་དྲ་པའི་གཞུང་ལུགས་བཤད་ཅིང་གསན་པ་ལས། དེའི་དོན་བསྡུས་པའི་ཚུལ་ཀྱིས《མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ》ཞེས་པའི་ནང་གཏན་ལ་ཕབ་པས་བོད་དུ་ཐུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་སྲོལ་ལེགས་པར་ཕྱེས། དེ་རྗེས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའི་བཀའ་ལྟར་ཤོང་སྟོན་རྣོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས《རྟོགས་བརྗོད་རིན་པོ་ཆེ་དཔག་བསམ་འཁྲི་ཤིང་》དང་། 《སྐྱན་གཞུང་ལེ་ལོང་མ》ཚ་ཚང་སོགས་འབད་པཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཅིང་། བོད་དུ་སྔོན་ཚད་ཆེད་པའི་སྐྱབ་གཞུང་ཁྲིད་རྒྱན་གྱི་སྲོལ་བཏོད། དེ་རྗེས་པང་ལོ་ཙུ་བ་བློ་གོས་བརྒྱབ་པས་སྐྱབ་གཞུང་གི་བོད་འགྲེལ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་གསར་དུ་བརྩམས་ནས་བཤད་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱུན་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བ་མོགས་མཛད་པ་ལགས་ཤིང་། མདོར་ན་སྤྱིར་བཏང་། མངོན་བརྗོད། སྡེབ་སྦྱོར། རྒྱོམས་གར་ལ་སོགས་པ་རྩོམ་རིག་རྒྱུ་རུལ་གྱི་མ་ལག་ཚ་ཚང་བ་ཞིག་བྱང་བར་བརྟེན་དུས་དེ་ནས་བཟང་སྤྱོད་ཚད་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཚར་བྱང་དང་འཕྲད་པ་བཞིན་དུ་བར་བཀལ་གྱི་འཚར་ལོངས་གསར་པ་ཞིག་བྱང་བ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་རབས་རིམ་བྱང་གི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱབ་ངག་གི་ལམ་དུ་དྲངས་བའི་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་ཞིག་བྱང་།

གཞན་ཡང་ཚད་མ་རིག་པ་ལ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཀུས་ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ལས་ཚད་མའི་རིགས་ལམ་སྐོར་ལ་ཐོས་བསམ་གནང་ཞིང་། ཁྱད་པར་དུ་པཊ་ཆེན་ཤྲཱི་ཕྱི་ལས་རྣམ་ལས་ཚད་མའི་རིགས་ཀྱི་རྩ་ཚིག་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཟབ་པས། སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་པ་འཐོག་བྱེད་པ་ཡན་གསན་ནས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཤེས་ཤིང་། ཐུབ་པའི་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐོག་མར་ཚད་མའི་རིགས་ཀྱི་རྩ་ཚིག

དངོས་གྲུབ་ཐོབ་ཅིང་དངུལ་ཆུ་རིན་ཐོ་ཆེའི་ཕྱག་ལེན་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མཁའ་འགྲོ་མ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གནང་སྟེ། དེ་ནས་རིམ་པར་འབྲི་གྱང་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། དཀོན་མཆོག་འགྲོ་ཕན་དབང་པོ། འཇོམ་རིགས་གསང་ཕུག་ཤ་ཀ་ར་ཀྱི་རྣམ་འཕྲུལ་ཡེ་ཤེས། འཕྲོ་ཁྲིད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཟབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཁག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གྲུབ་ཆེན་ཤཱ་ཀྱ་པ་ལས་བཀྲུད་པའི་དངུལ་ཆུ་བཅོ་བཀྲའི་མཐོང་བཤད་ངག་དང་དགེ་སློབ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་ཐོག་ཏུ་ཕུལ་ནས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཅིང་། ཁྱད་པར་དུ་དུས་ཕྱིས་སུ་ཕྱག་ལེན་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཆུང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཀྱི་ཚོ་བོ་ནི་མདོ་ཁམས་སྐྱེ་དགེའི་ཡུལ་དུ་བསྐྱངས་ཐུབ་པར་བྱུང་སྟེ། ཐོག་མར་གྲུབ་ཆེན་ཤཱ་ཀྱ་པས་དངུལ་ཆུ་སྐོར་གསུམ་གྱི་བསྟན་འཛིན་དུ་བསྐྱངས་ཏེ་ལ་བཀའ་ནོར་དང་བྱང་སྐོར་གསུམ་ཡི་ཐུགས་ཀྱི་ཚོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཅིང་ཕྱག་ལེན་ཟབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཤཱ་ཀྱ་པས་ཕྱག་ལེན་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཚོ་བོ་ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀར་ཉར་ཏེ་ཕྱག་ལེན་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

ས་བཅད་བཞི་པ། འབྲི་གུང་ཕྱིང་ལོག་བྱུང་ཚུལ།

འབྲི་གུང་གྲྭ་ཚང་ནི་ཀུན་དགའ་སྦོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནང་འབྲུག་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་ས་འབྲིའི་འཁུལ་བ་བྱུང་རྒྱུན་ནི། མཁས་པའི་དཀའ་སྦྱོན་ལས། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤེང་རྟ་ལོར་འབྲི་གུང་གི་བླ་མ་དབོན་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་གྲགས་པར་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་། དེའི་དུས་གང་ནས་ཀྱི་ཝེ་ལཱ་འགྲོ་མཁན་འབྲི་གུང་གི་རི་པ་ཟེར་བའི་སྒྲུབ་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་གཅིག་ལས། ཡང་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ནང་སྐོར་ཞིག་ཏུ་དཔལ་སྒང་ས་ཡི་ཐུགས་ཀྱི་ཉེ་བོ་ཆེས་ཁོ་ནའི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། ཤཱ་ཀྱ་པས་ཀྱང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། ཁོ་ཚོས

ꠀꠛꠔ ꠘꠣꠞꠣꠔꠤ ꠛꠣꠎꠤ ꠞꠝ ꠘꠣꠀꠣꠔ ꠀꠛꠔ ꠞꠝ ꠘꠣꠞꠝ। ꠘꠤ ꠘꠤꠛꠣ ꠛꠣꠎꠤ ꠞꠝ ꠘꠣꠀꠣꠔ ꠀꠛꠔ ꠞꠝ ꠘꠣꠞꠝ। ꠛꠣꠎꠤ ꠞꠝ ꠘꠣꠀꠣꠔ ꠀꠛꠔ ꠞꠝ ꠘꠣꠞꠝ ꠛꠣꠎꠤ ꠞꠝ ꠘꠣꠀꠣꠔ ꠀꠛꠔ ꠞꠝ ꠘꠣꠞꠝ। ꠘꠤ ꠘꠤꠛꠣ

ལ་བཅད་ལྔ་པ། ལ་རྒྱུ་བའི་སྤྱིད་དབང་འབྲོག་ཞིག་ཕྱིན་བའི་རྐོར།

གཅིག ལ་རྒྱའི་ནང་འགོར་རྣམས་མ་འཆམས་པས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ལ་སོགས་པ་ཐུགས་ཀར་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ།

དེ་ཡང་ཡོན་གོང་མས་ཆེན་རྒྱལ་པོས་རང་བྱུང་ལྷ་པའི་ཞེ་ཡོས་སྦྱི་ལོ་1267ལོར་སྐར་ཡང་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་རྣམས་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་བའི་གསེར་ཡིག་པ་ནན་ཆེར་བཏང་། དུས་དེར་ལས་ཚན་བཙུ་གསུམ་གྱི་ག་སྒྲིག་མཛད་ནས་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས། སེ་ཆེན་གོང་མས་ཐོ་བྱང་ཆེན་མོར་ཁྱབ་ཐུབ་ཐུལ་བས་གོང་མཐུགས་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་བཞིན། གནམ་གྱི་འོག ས་འོག་། རྒྱ་གར་གྱི་ཤྲའི་སྒས་པོ། ཡི་གེ་རྩོམ་མི། སྒྲུལ་པའི་སངས་རྒྱས། རྒྱལ་ཁམས་འཇགས་སུལ་འདུག་མི། སྐྱབ་དག་གི་རྒྱུ། བཀྲེ་ཏ་འཕགས་པ་ཏི་ཀྵི། ཞེས་པའི་ཚེད་བསྟོད་བསྟོད་བསྔགས་ཐུལ། འབྲལ་བ་ལས་ཆེ་བ། དབུལ་བྱེ་ཆེན་སྟོང་ར་ཅན་ཚན་པ་གཉིས། གོས་དང་ལྡོང་བསྟོད་བསྔགས་ཐུལ། གོང་མའི་དྲང་དུ་ལོ་མང་བཞུགས་ཏེ་ཆོས་འགོར་བསྐོར། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་ཤེང་ཁྱི་སྦྱི་ལོ་1274ལོར་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་ཡེ་ཅིན་ནས་ཡར་ཕེབས་པའི་སྐབས་སུ་གོང་མ་སེ་ཆེན་གྱིས་ཐུགས་འབྲལ་མེ་ཡོད་པ་ཤུ་བྱའི་སྐང་བ་འཁྲུངས་ཏེ་སྐྱེས་བུ་ཕལ་ཆེར་སྡིག་ཅན་དང་ཁ་ཟས་ཟ་བ་སྣང་ཀེ། མཆོ་སྟོན་གྱི་ཚ་ཆེན་སྡོམ་རའི་འཕགས་པ་ཡི་ཐེག་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁ་ཟས་ཟ་བ་ཁོ་ནར་ཐལ་བ་སྐྱེས། རང་བྱུང་ལྷ་པའི་མེ་ཁྱི་སྦྱི་ལོ་1276ལོར་སྐྱབ་ཕེབས། དེའི་ཕྱི་ལོའི་དཔྱིད་ཟླ་ར་བ་ལ་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པས་དཀོ་འདུན་ཁྲི་ཐག་བདུན་ལྷག་པ་ལ་ཞལ་ཟས་ཀྱི་མཐར་ལོ་ཆུ་ཆེན་པོར་བསྐོན། དེར་འཁོར་འདུས་པ་དཀོ་འདུན་ཁྲི་ཐག་བདུན་དང་། གཞན་ཡང་ཆོས་སྐྱ་བའི་འཁོར་ལོ་ཆུ་ཆེན་པོར་བསྐོར

ঙ্ঘ্ন-ঢ-ঈিত-শ্ন-ঌ-ঢ্ন-ঈ্ঘ্ন-ঢ-ঢ্ন-ঈ্ঘ্ন-ঢ-ঢ্ন-ঈ্ঘ্ন-ঢ

শ্রীযুক্ত বাবু সুকুমার রায় মহাশয় বাল্যকাল হইতে অত্যন্ত সুরসিক ছিলেন। তাঁহার রচিত হাস্যরসাত্মক গ্রন্থগুলি পাঠ করিলে ইহা বেশ বুঝিতে পারা যায়। তাঁহার রচিত গ্রন্থগুলির মধ্যে আবোল তাবোল, হ য ব র ল, পাগলা দাশু, ঝালাপালা, অবাক জলপান, খাই খাই, লক্ষ্মণের শক্তিশেল, সন্দেশ, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ গল্প, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ কবিতা, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ ছড়া, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ ছবি, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ রচনা, সুকুমার রায়ের শ্রেষ্ঠ রচনা ও ছবি

བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་དང་། དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ཏོར་གཞོན་ནུ་བཟང་པའི་མཚན་སྐན་ཐོགས་བཞིར་ཁྲལ། དེ་ནས་ཕག་གྲས་དམག་དཔུང་བཏང་སྟེ་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བའི་རྒྱུ་བཀའ་ཤོག་ཀྱང་། དཔོན་ཆེན་གཅེན་ཀྱི་མགོ་སྐོར་འོག་ཏུ་ཚུད་པས་ཕག་གྲའི་དམག་དཔུང་གིས་བསྐྱལ་རྒྱུ་བཀག་སྟེ་ཕྱིར་མངགས། དེ་ནས་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་ས་སྐྱར་འབྱོར་རྩེས་དཔོན་ཆེན་དབང་ཕྱུག་བསྡེགས་ཤིས་པ་འཛམ་དཔུང་ཁྱེའུ་ཕྱིན་ཐང་ཁ་ཤོ་ལ་ཁྲི་1354ལོར། ཕག་གྲས་དམག་དཔུང་སྐྱར་བཏང་སྟེ་ཞི་ཐབས་བྱ་མའི་སྐོ་ནས་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་པོ་བཅོན་ནས་བཏང་། དམག་དཔུང་གིས་ས་སྐྱའི་དགོན་པའི་ཐད་ཀར་ཕྱིན་ཏེ་ཁྲལ་ཐོག་ཏུ་སོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྲལ་ཐོག་ཏུ་ཚུད་པ་ཡིན་ཞེས

ཚུལ་རྒྱུས་པ་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། ।

སྒྲུས་པ། འཛོར་པོའི་བོད་ཡུལ་འཚལ་པོའི་ཆོར་དམག་འབྱོར། ।
ས་སྐྱ་པ་ལ་སེ་ཆེན་རྒྱབ་རྩ་ཐོབ། ।
ཆོས་སྒྲིད་ཟླུང་འཇེལ་བོད་དུ་བཙུགས་ཐྱུར་ཀྱང་། ।
ཆོས་མིན་འཁྲུག་པས་བོད་འབངས་སྐྱག་ལ་སྐྱོར། ।
ཅེས་བྱ་བའང་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ।

ལེའུ་བདུན་པ། ཕག་གྲུའི་སྒྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས།

ས་བཅད་དང་པོ། རྩེ་སྒྲིད་ཕག་མོ་གྲུ་བས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱས་པ།

གཅིག རྒྱལ་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་རྒྱང་ཐུང་ཆུལ་དང་དེ་ལ་ཕག་གྲུའི་མིང་ཐོགས་ཚུལ།

དེ་ཡང་རྒྱལ་ཀྱི་ལུ་ཏེ་བསེ་རུ་ལས། དང་པོ་འཇིག་རྟེན་ཚམས་པའི་དུས་ནས་སངས་ཆུ་མེ་རྒྱང་སྟེ་འབྱུང་བ་ལྔའི་སྐྱེང་པོ་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དུང་སྐོང་ཞིག་ཐུང་བར་རིམ་བཞིན་དཀའ་སྟོང་ལྔ་ཞེས་བྱ་ལྟ་བུ་ལས་ཁྱུག་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐུང་། དེ་ལ་ཡེ་སྨོན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཉ་གསས་པ་ལས་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་སྟོང་གི་རྒྱས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་དང་། འབྲས་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ། བོད་མིའུ་གདུང་རྒྱ་གི་ནང་གསེས་སེ་ཐུང་དབའི་རྒྱུད་པ་ནས་མི་རབས་ལྔ་ལས་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཤ་ཟ་བ་ཐུང་བར་གྱུར། གནམ་ལྟ་མཆེད་བརྒྱད་ནང་གི་མང་སྟེམ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅིང་། ལྷ་རིགས་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅིང་། ཤ་ཟ་བ་ཐུང་བར་གྱུར། ཅེས་བྱ་བ་ནས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ། ལྷ་རིགས་འཕགས་པོ་ཆེ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཡོན་ཆེན་རྒྱལ་བ་སྲིད་སུས་སྐྱེན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ཉ་གསས་པ་ལས་རིམ་པར་བྱོན་ཏེ་ཡུལ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅིང་། ཡུལ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅིང་།

དགུང་ལོ་ཉེ་ཤུའི་ལོར་དབུལ་སུ་ཕེབས། ཞེ་གཅིག་པར་མཉམ་མེད་དུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཇལ། ཞེ་དགུ་པ་རབ་བྱང་གསུམ་པའི་སྐབས་སྒྲིག་1158ལོར་ཕག་གྲའི་གདན་ས་ཟེལ་བཏབ་སྟེ་མཉམ་མེད་དུགས་པོའི་གདམས་ངག་གཅོ་བོར་གྱར་པའི་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་ལ་ཉན་ཐོས་སྡེ་ལྔ་པའི་རང་ལུགས་ཐུན་མོང་མིན་པདེ་ལ་ཕག་གྲ་བཀྲུད་བཞུགས་ཅེས་བྱ་བའི་གྲུབ་མཐའ་མཚན་གཏོགས་པ། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཡུགས་སྐབ་སྒྲིག་ལོར་1170དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པའི་སྐབས་སུ་སྐུ་གཤེགས།

ཕག་གྲའི་གདན་ས་དང་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་ཆུང་ཡིག་གདུང་དང་ཕག་གྲའི་ཆོས་བརྒྱད་གཅིག་ཏུ་ཉིན་པ་རྣམས་ཐུབ་གཅིག་པ་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཐུགས་པ་ལས་ཀྱི་ཡིན་ཚེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། ཡབ་ཆུང་ས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུན་ཡོན་ཆེན་རྒྱལ་བསྟན་ཀྱིས་འཛི་སྲོག་བཟའ་ཐུབ་བྱམས་དང་། དེ་ཀུ་མ་གཉིས་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པ་ལས། འཛི་སྲོག་བཟའ་ལ་སྦྱིན་ཐུ་གུགས་པ་འབྱུང་གནས། དཔོན་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན། དེ་ཀུ་མ་ལ་སྲས་མཚོན་པོ་རྒྱལ་མཚན་དང་བཞི་འབྱེས་པའི་དང་པོ་སྦྱིན་ཐུ་གུགས་པ་འབྱུང་གནས་མཆོག་སྦྱིས་1175པ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཤིང་ཡུག་ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། འབྲི་གུང་སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མཚོན་པོར་ཁོ་བཅུ་བདུན་ཙམ་བསྟེན་རིང་བློ་མའི་སྐུ་དང་འབྲལ་བ་མེད་པའི་ཉེ་གནས་ལྟ་བུར་ཞབས་དང་། བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མཚན་ཐོགས་བརྟེན་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་གཏེར་ཁ་ཕྱེ་ཐུབ་པ་རྣམས་དང་། འབྲི་གུང་པའི་བློ་མའི་མཚན་གནས་ལྟར་ནས་སྐྱབས་སུ་ཞུས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕག་གྲ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ

ཞང་ལྷམ་མར་སྲས་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་དང་། ཚེས་བཞི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། གྲགས་པ་བཟང་པོ་བཅས་དང་། འབུམ་སྐྱིད་མར་སྲས་ཀྱི་ཁྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན། བཙུ་གཉིས་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ། བསོད་ནམས་བཟང་པོ་བཅས་སྲས་བཀའ་འབྲུངས་པ་ལས་ཚེས་བཞི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་སྤྱི་ལོ་1293ལོ་རབ་ཁྱང་ལྕགས་འབྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་པ་ཡུགས་ཁྱི་ལོ་ཟེལ་གྱི་གདན་ས་ཕེབས་ནས་ཚོགས་པ་ལོ་སུམ་ཅུ་རོ་བཞི་བསྐྱངས་མཐར་དགུང་ལོ་ཉེ་བརྒྱད་པ་སྤྱི་ལོ་1360རབ་ཁྱང་དྲུག་པའི་ཡུགས་ཏེ། ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གསུམ་ཉིན་སྐུ་གཤེགས་ཀྱང་ཚེས་བཞི་པར་གྲགས་ཞེས་སྨོས་རོང་ཚོས་འཁྱང་དུ་གསལ། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་འདིའི་དུས་སྐོལ་བཙོན་རྩེ་ས་སྐྱ་པའི་ཡུལ་དང་ལས་ཀའི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་བཏུན་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཚན་སྐྱབས་ཟེར་བས་ཁྱི་དཔོན་ལོ་ཡང་དང་ལས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེའཛོན་ཚུགས་ལ་ཕན་ཏུ་ཡོད་ལོ་ཡང་ཡིན་པས་ཁྱས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀར་ཕྱག་འཚལ་ཞུ་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད།

བཙུ་གཉིས་གསར་མ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་ནི། སྤྱི་ལོ་1310རབ་ཁྱང་ལྕགས་ཁྱི་ལོར་འབྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་ལྔ་པའི་ཡུགས་ཁྱི་ལོར་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཞི་ཉིན་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེའཛོན་ཚུགས་ལ་ཕན་ཏུ་ཡོད་ལོ་ཡང་ཡིན་པས་ཁྱས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀར་ཕྱག་འཚལ་ཞུ་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད།

གསུམ། ཕག་གྲྭའི་ཁྲང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་པ།

ཀྱའི་སི་ཀུ་ཁྲང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ནི། རབ་ཁྱང་ལྕ་པའི་ཆུ་སྦྲག་སྤྱི་ལོ་1302ལོར་འབྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་གསུམ་པ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་སློབ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཤིན་ཏུ་དག་ཅིང་ཟབ་ཅིང་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་སློབ་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བདུན་པར་སྐྱབ་ཁྲིད་ཆེན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་ལགས་ལ་ཞུས་ཏེ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་པར་ཁ་ཆེ་ཀ་ཤྨི་ར་ལ་ཕེབས་ཏེ་ཁ་ཆེ་ཀ་ཤྨི་ར་ཡི་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིང་། ཁོ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁ་ཆེ་ཀ་ཤྨི་ར་ཡི་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་པར

ཐུགས་གི་རླུང་ལ་འགྲོ་དགོས་ཟེར་བ་ཐུབ། ཤེས་རབ་རྩོ་རྩེས་ཀྱང་འགྲོ་བ་ཁས་བླངས་ནས། ཤེས་རབ་རྩོ་རྩེ་དང་དབང་ཐུགས་གཉིས་འགོ་ཐུབ། གོང་དུ་བརྗངས། ཞུ་རྒྱུ་ལ། ཏུའི་མི་ཏུའི་མིང་དང་དམ་ཁའི་སྐོར་ལ་དགོས་པའི་དཀའ་ཁ་སྐོར་མོ། ཁྱི་སྐོར་གྱི་དུད་ཕྱིད་ཚག མི་རྣམ་མགོས་བར་གྱི་དར་ཏན་རྣམས་ཞུས་ཐུབ། མདོ་སྡུད་མདོ་འཛམས་སུམ་བཅུ་པ་དང་། དཔའ་ཤེ་དགོན་མཆོག་དང་། བློ་མའི་གསེར་ཡིག་ལ། གསེར་གྱི་སྐོར་མོ། ཐུ་ཤུ་ཁྱེལ་ཁ་ལ་ཞེའསམས། ཡ་རྩེ་ལ་བཏང་འདུག་པ་དང་འཕྲད་འདུག་པ་དང་དགོན་མཆོག་གིས་ཀུང་ཐུབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཚུལ་དང་། ཕུ་བོ་དཔའ་ཤེ་ཚུལ་བཟང་། རང་རེའི་སན་ཡོད་པའི་ཞེན་པ་ཐུབས་ནས། ཁོང་ཚོའི་གོགས་ལ་ཕྱིར་གོང་དུ་ལོག་ནས། ཤོག་ཅིང་དབེན་གྱི་ཁས་དབའ་ཚེ་ཐོག་ཏུ་སྤེལ་བས་འདུག་པ། མི་དབོན་རྣམས་ཀྱིས་ཆིང་སང་ལ་ཞུས། ཆིང་སང་གི་གོང་མའི་དྲུང་དུ་ཞུས་ནས། སྤེལ་སའི་ཐུང་དུ་མཇལ། མཇལ་འཕྲད་ལེགས། ཆིང་རྩེའི་ཡུགས་བཞིན། ཐུ་བ་རྣམས་སྐུབས་གསུངས་པའི་ལུང་བྱད་ནས། ཁྱི་སྐོར་ལ་དགོས་པའི་དབུལ་གྱི་དམ་ཁ་སྐོར་མོ་གཉིས། ཁྱི་སྐོར་གྱི་མི་སྡེ་འཇལ་ཏུ་ཐུབ་ཀྱི་ཞེད་ཆག་ཏུ་ཆུག་གསུངས་པའི། ཤོག་ཅིན་དབེན་པའི་ཅ་ཤུ། གནང་ཁྱིན་ཆེ་བ་གསེར་ཡིག་གི་སྐར་རགས་དང་། དབང་རྒྱལ་བྱ་རང་རྩ་ལ་མོག་གསུངས་པ་དང་། དབེན་པ་འཇམས་མོ་འཆོས་ཀྱིན་མོག་གསུངས་པའི་ལུང་བྱད་པས། མདོ་ཁམས་ཡར་བཅད་ཐུབ་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཁ་ཤས་ཀྱང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་གནང་བའི་སྐབས་སུ་ཐུར་རང་གི་མངའ་ཁོངས་རྣམས་ལ་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་རྒྱུ་གཞིས་བཟང་པ་དང་འབྲུག་རྩེའི་ཁྲི་ཐོག་ལངས་ནས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་ལ་གཏུག་བཤེར་བྱས་པ་དང་། ས་སྐྱ་པས་ཀྱང་གཡའ་བཟང་བའི་རྒྱབ་ཏུ་ལངས་ནས་ཁྱིམས་ཐག་དྲང་གཅོད་མ་བྱས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཕག་འགལ་བ་སྡུག་པའི་ཚེ་ཐུབ་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཐུབ་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཐུབ་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཀྱ

བཤད་པ་ཨང་པས་ལ།ཁས་སྐྱན་གྱིས་ཐོབ། རྗེས་སུ་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ དུ་རྒྱུད་སྡེ་བཀའ་བཅས་གསལ་པ་རྒྱ་ཆེར་ཨང་། དགྱངས་པོའབ་ཏུ་དགུ་པར་ཆོས་རྗེ་ཐུབ་བསྟན་ཨཚོ་ བའི་དྲུང་དུ་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་ནས་ཤུ་ལས་ཆོས་བསྒོར་གནང་། ཀུ་སི་ཉང་རྒྱལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ཤུག་ རྒྱལ་ཨཚན་འདི་ཆོས་སྐོར་ལེགས་པར་འདྲུག་འདོད་ཡོད་པའི་ཚུལ། ཀུའི་སི་ཀུའི་ཞལ་ཆེམས་མྱ་ངན་འདས་ཚུང་ལས། སྐྱེའུགདོང་གི་དཔེན་ས་འདིར། ཤུག་རིན་ཆེན་འོས་པར་འདུག་ བསམས་ནས་གོང་དུ་འཇའ་ཁ་ཞུ་བ་ལ་དཔའ་ཤེ་ཤེས་བཀྲས་པ། བཙན་ཟིང་བའི་དོགས་ཁམཚུ་ཅི་རིགས་སུ་ཐུབ་ལ་གནས། ཤེ་ དོན་ལ་རང་རེ་ཁམས་བཟང་རིང་ལུགས་ཀྱི་མིང་གདགས་ དོགས་ཚུ་ཅི་འདུག་པས། ཟེལ་དུ་མཚམས་ཆོད་དགེ་སློན་ལ་འབྱང་ས། དབོན་པོ་མཚམས་བཅད་པའི་ལུགས་ཀྱི། དོགས་ཚུ་ཅི་འདུག་པས། ཟེལ་ཏུ་མཚམས་ཆོད་དགེ་སློན་ལ་འབྱང་ས། དབོན་པོ་མཚམས་བཅད་པའི་ལུགས་ཀྱི། ཁྱོད་སྐྱབས་ཅི་རིགས་ཡུལ་ཁྲེད་ཐུབ་པཡིན་པས། ཞིད་སྐྱན་སྐྱ་པས་ཁོའི་འཁོན་ཁ་ཤས་ཆ་ཚང་ཙམ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཨིན། ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཁམས་ཤིན་ཏུ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཨིན་པས། ཞི་བ་ཐུབ་ཀྱི་ཐུགས་ཁམས་ཤིན་ཏུ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཨིན་པས། ཁོང་ཚོའ

དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་པར་བྱང་བདུན་པའི་ས་ཀྱི་1408ལོའི་བོད་ཟླ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་སྐུ་གཤེགས།

5. ཕག་གྲའི་ཐེ་སྲིད་ལྷ། **བྱགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི།** ཡབ་ཤཀྱ་རིན་ཆེན་དང་། ཡུམ་ཟི་ན་བཟའ་རིན་ཆེན་འཕྲོམས་པ་གཉིས་ལ་སྲས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་། བྱང་ཆུབ་རྩེ་རྗེ། སྐོ་སེལ་བའམ་སྦྱན་ལྷ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། སྦྱན་ལྷ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན། དྲང་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་བཅས་པ་ལས། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི། རབ་བྱང་དྲག་པའི་ཤིང་སྦྲག་སྦྱི་ལོ་1374ལོར་འཕྲངས། དགུང་ལོ་བདུན་པར་མཁན་ཆེན་གཞོན་དབང་པའི་དྲང་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་། མཚན་ལ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་ཡོ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་བརྒྱད་པ་རབ་བྱང་དྲག་པའི་ཕྱགས་བྱ་སྦྱི་ལོ་1381ལོར་ཇོད་ཕང་གི་གདན་སར་ཕེབས་ཤིང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གསུངས་པསར་མཁས་པའི་སྐྱན་གྲགས་འབར་བར་སྐྱབ། དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་པ་རབ་བྱང་དྲག་པའི་ཤིང་སྦྲི་ལོ་1385ལོར་ཕག་གྲ་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་རབ་བྱང་བདུན་པའི་སའཛིག་སྦྲི་ལོ་1388ལོར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལ་ཀུ་མིང་གོང་མསལ་ཡིག་དང་གནང་སྦྱིན་འབྱོར་བའི་ནང་ཁྱབ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་གྲགས་བཀུར་ཆེན་པོ་གནང་། སྤྱན་ཡང་རབ་བྱང་བདུན་པའི་སགྲབ་སྦྲི་ལོ་1409ལོར་ཀུ་མིང་གོང་མ་ཡུང་ལོས་ཏྲན་བྱ་ཁྱབ་ཞེས་པའི་མཚན་རྟགས་དང་གདན་ཞྭའི་འཛའ་སབཅས་འབྱོར་ཡང་མ་ཚེའསྐྱེ་སྲིད་འདི་ཡིས་ལོང་ཚེ་བདུན་རིང་སྲིད་དབང་བསྒྲུབས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་མངའ་སྡེ་ཚེ་མོར་སོན་པའི་དུས་རབས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་ལས་ཀྱང་། ཕག་གྲའི་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། དགུང་ལོ་བཅུ་པ་རབ་བྱང་བདུན་པའི་ཆུ་ཕྱི་སྦྲི་ལོ་1432ལོར་སྐོ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། ཕག་གྲའི་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། 《དེབ་ཐེར་དཀྱིལ་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》ལས། དེ་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གཤེགས་རྗེས། འདི་ཉིད་སྐུ་གདུང་པ་ཁྱབ་ཏུ་བསྲུངས་ཤིང་། སྐུ་ཁྲི་ཐུགས་ཀྱི་སྐབས་ལ་ཁྱབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་། ཕག་གྲའི་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕག་གྲ་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕག་གྲའི

7. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་བདུན་པ། **ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་ནི།** སྟེ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི། སྟེ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱི་སྒྲུན་མཆེད་དུ་འཁྲུངས། འདི་རབ་ཏུ་མཐུང་སྐབས་ཆུང་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་ཏེ། རིན་སྒྲུངས་པའི་སྒོས་མོ་ཀུན་དགའ་དང་དཔལ་འཛོམས་ཁང་དུ་བསྲུངས། ཕྱི་ལོ་1432ལོར་སྐུ་མཆེད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་སྐུ་གཤེགས་པས་སྒོས་ཆེ་བ་གྲགས་པ་འཕྲུང་གནས་སྟེ་སྲིད་བསྐོས། ཕྱི་ལོ་1445ལོར་སྒོས་གྲགས་པ་འཕྲུང་གནས་སྐུ་གཤེགས་པར་དང་སྐྱེའུ་གདོང་གི་སྲིད་དབང་བཟུང་། ཕྱི་ལོ་1448ལོར་སྒོས་ཆུང་བ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྟེ་སྲིད་དུ་བསྐོས། རབ་འཕྲུང་བཀྲད་པའི་མེ་ཏྱི་ཕྱི་ལོ་1456ལོར་སྐུ་གཤེགས།

8. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་བཀྲད་པ། **ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་ནི།** ཡབ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཡུམ་ཀུན་དགའ་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་སྒོས་སུ་རབ་འཕྲུང་བདུན་པའི་ཆུ་གླང་ཕྱི་ལོ་1433ལོར་ཅོད་ཕྲ་གི་གདན་ས་ལེགས། དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་ཕྱི་ལོ་1448ལོར་ཕག་གྲུའི་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྐོས། དགུང་ལོ་སོ་ལྔ་པ་ཕྱི་ལོ་1467ལོར་གདུང་སྒོས་རིན་ཆེན་རྩེ་རྡེ་རྩེད་ཕང་གི་གདན་ས་བསྐོས། ཕྱི་ལོ་1481ལོར་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་སྐྱེས་ནས་ཕྱག་རྒྱའི་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལས་བཞི་ལྷ་ཡི་ཏུ་ཚེ་ཐུབ་ཀྱི་ཐུགས་མདུན་ཏུ་གདན་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ཐུགས་ཀྱི་ཟབ་མོ་ཉམས་སུ་ལེན་ཅིང་

དངོས་སུད་བང་སྐྱར་ཕྱེད་པའི་ཚོ་དེར་ཞབས་དྲུང་ངགས་བང་གྲགས་པ་ཞལ་བཞུགས་མིན་མ་ངེས་ཀྱང་། སྐབས་དེར་གདུང་སུས་བཀའ་བརྒྱད་པ་རྣམ་པ་རྒྱལ་བའི་གསབས་ཞིན་པ་ཡིན་ནོ། །

༤། འཕྲལ་སེལ་ཀྱི་སྐོར།

《བོད་སྡེངས་སྦྱི་བཤད་》ལ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ཏུ་འཚོད་པའི་ཚོང་གསལ་ཞག་གྲུ་སྡེ་སྲིད་རིམ་བྱང་གི་རེའུ་མིག་འདི་ནི་《དེབ་སྡོན》ལ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟེང་ནས་ཐུབ་པའི་ཚོང་ཤོག་ཅིག་ཡིན་པས་སྐྱོ། དེ་ལྟ་བུ་ནི་བོད་ཀྱི་ཁྲངས་ལྟན་ཡིག་ཆ་གང་དུའང་མ་བཤད་པའི་ཐྱིར། ལྟག་པར་རེའུ་མིག་འདིའི་ནང་དུ་སྡེ་སྲིད་དྲུག་པ་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་གཉིས་ཚུས་རྒྱལ་མཚན་དང་། སྡེ་སྲིད་དགུ་པ་རིན་ཆེན་རྡོ་རྗེ་གཉིས་ཚུས་རྒྱལ་མཚན་དང་འབགས་ཏེ།

དང་པོ། སྡེ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་སྲིད་བཟུང་མེད་པ《དེབ་སྡོན》དང་། 《དེབ་དམར་གསར་མ》གཉིས་ཀར་གསལ་པོར་འཚོད་ཡོད་པར། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་རང་སྡུང་དྲུག་པའི་ཤིང་སྦྲག (སྤྱི་ལོ1374)ལོར་འཕྲུངས་པ་དང་། རབ་སྡུང་དྲུག་པའི་ཤིང་གྲང (སྤྱི་ལོ1385)ལོར་ཕག་གྲྭ་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིར་འཚོད། རབ་སྡུང་བདུན་པའི་ཆུ་ཕྱི (སྤྱི་ལོ1432)ལོར་སྐྱ་གཤེགས། གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་ནི། རབ་སྡུང་བདུན་པའི་ཤིང་རྟ (སྤྱི་ལོ1414)ལོར་འཕྲུངས། སྤྱི་ལོ1432ལོར་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་འཚོད། རབ་སྡུང་བདུན་པའི་ཤིང་གྲང (སྤྱི་ལོ1445)སྐྱ་གཤེགས། ཞེས་གསལ་བ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཁྲི་རབས་བར་སྟོང་མེད་པར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་སྐབས་ཡབ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་དབང་འཛིན་པའི་ཐུགས་འདུན་ཡོད་ཀྱང་དགོངས་གཞི་ཅིག་ཏུ་གཉིས་ཀ་ཞི་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་《དེབ་སྡོན》དང་། 《དེབ་དམར་གསར་མ》གཉིས་ཀ་འཚོད་ཡོད་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། 《དེབ་སྡོན》ཚོམ་པ་ཡོ་འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་སྐབས་དེར་ཞལ་བཞུགས་བཞིན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཐྱིར།

གཉིས་པ། ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་དང་། སྤྱན་སྔ་ངག་གི་དབང་ཡོ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་ཡོང་མེད་དེ། སྡེ་སྲིད་བདུན་པ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་ནི། རབ་སྡུང་བདུན་པའི་ཆུ་གླང་ (སྤྱི་ལོ1433)ལོར་འཕྲུངས། རབ་སྡུང་བཀྲད་པའི་སར་འབྲུག (སྤྱི་ལོ1448)ལོར་ཁྲིར་འཚོད་པ《དེབ་སྡོན》དང་། 《དེབ་དམར་གསར་མ》གཉིས་ཀར་གསལ། རབ་སྡུང་བཀྲད་པའི་ཆུ་ཡོས (སྤྱི་ལོ1481)ལོར་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་། སྤྱན་སྔ་དགའི་དབང་ཡོ་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པ《དེབ་དམར་གསར་མ》ན་གསལ། ལོ་དེར་འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་སྐྱ་གཤེགས། 《དེབ་སྡོན》བཅམས་ནས་ལོ་ངོ་དྲུག་ཐྱིན། 《དེབ་དམར་གསར་མ》ཚོམ་པ་ཡོ་པཉ་ཆེན་བསོད་གྲགས་སྐྱ་འཕྲུངས་ནས་ལོ་ངོ་བཞི་ལ་ཟིན་ཡོད། དེས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེས་སྡེ་སྲིད་བྱས་མེད་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་བོ།

གསུམ་པ། སྤྱན་སྔ་དགའི་དབང་ཡོའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས། སྤྱན་སྔ་དགའི་དབང་ཡོ་དགུང་ལོ་ང་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ཤུགས་ཕག (སྤྱི་ལོ1490)ལོར་སྐྱ་གཤེགས། དུས་དེར་སྲས་སྐྱ་ན་ཆུང་སྐྱབས་རིན་སྤྱངས་པས་

དཔོན་ཚབ་བྱས་པ་དང་། རབ་སྦྱང་བརྒྱད་པའི་ས་ལུག (སྤྱི་ལོ1499)ལོར་རིན་སྤྱངས་པས་གཅོས་སྐྱེ་དཔོན་རྣམས་སྐྱེའུ་གོང་དུ་འཚོགས་ནས་དགྱངས་ལོ་བཅུ་གཅིག་ལ་སོང་ནས་ཀྱང་ཤིས་གྲགས་པ་ཕག་གྲྭ་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཀོད་པ《དེབ་དམར་གསར་མ》དང་། 《དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》གཉིས་ཀར་གསལ། རིན་སྤྱངས་པས་ཕག་ལོ་ཟླ་ཚེས་ཉི་ཤུས་བོགས་དཔོན་ཆབ་ཞལ་གཏུང་གི་དུས་ཟེར། ཡུག་པར་དུ་སྐབས་དེའི་སྐོར་《དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》ལས། སྲས་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པ་སྐྱ་བཟློས་ནས་དེང་པོ་མ་ལོན་པར་སྤྱན་སྔ་ཆེན་པོར་གྱུར་ནས་ཀྱང་ཁོ་ཚོ་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཆེད་དུ་ཚད་ཟིན་ཡོད་ཀྱང་།

294 ꠸꠸ । ꠇꠤꠞ꠆ꠝꠣ꠆ꠡꠤꠞ꠆ꠝꠣ꠆ꠡꠤꠞ꠆ꠝꠣ꠆ꠡ

སྐྱེ་ལོ་1618ལོར་གཙང་པ་རྒྱལ་པོས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བྱེད་པའི་སྐོད་དབང་དངོས་སུ་བཙུགས་ཀྱི་བར་དུ་མེང་ཙམ་གྱི་ཕག་གྲྭའི་སྐོད་དབང་དེ་ཞབས་བྱང་ངག་དབང་གྲགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་བསྐྱངས་ས་ཡོད་པར་འདུག འདི་ལ་སྲས་བཀའ་བརྒྱད་རྣམ་པ་རྒྱལ་བ་དང་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་གཉིས་ཤིང་། རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་ཐུ་མོ་ནས་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། བཀའ་བརྒྱད་རྣམ་པ་རྒྱལ་བའི་སྲས་མི་ཕམ་བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་གྲགས་པ་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་སྐྱེ་ལོ་1643པའི་ཆུ་ཡུག་ལོ་རྒྱལ་བ་ལྷ་ཆེན་བོས《དེབ་ཐེར་དཀྱིལ་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》བཙམས་པའི་ལོ་དེར་སྐེའུ་གདོང་གི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་བཅས་ལ་ཞེའ་བསྟུན་ནས་ན་འདིར་ཕག་གྲྭ་ཤེ་གྲིལ་རེམ་སྐོན་དང་ལོ་ཆོགས་འཁྲུལ་བླལ་ཞེས་རྩོམ་རྩོམ་པ་ཡིན།

ལ་བཅད་གཉིས་པ། ཕག་གྲྭ་སྐྱེ་གྲིལ་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭའི་སྐོར།

གཅིག ཙ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ།

དུས་རབས་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་ཀྱང་ཙ་ཁྲིམས་ནི་དབང་སྐྱེར་གྱལ་རིམ་གྱིས་གཞན་ལ་དབང་སྐྱེར་བྱེད་པའི་ལག་ཆ་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཙ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་རིམ་དེའི་སྐིད་དབང་གི་ངོ་བོ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་མཚོན་ཐུབ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བའི་སྐིད་དབང་ཐོར་ཞེས་ཀྱང་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དེའི་སྐིད་དབང་གི་ངོ་བོ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་མཚོན་ཐུབ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བའི་སྐིད་དབང་ཐོར་ཞེས་ཀྱང་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་བཅུད་ཏུ་བཅོལ་ཏེ་ཕག་གྲྭ་ཤེ་གྲིལ་རེམ་སྐོན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཕག་གྲྭ་སྐྱེ་གྲིལ་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭའི་ཙ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཙ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། ཙ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཕག་གྲྭ་ཤེ་གྲིལ་རེམ་སྐོན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཕག་གྲྭ་ཤེ་གྲིལ་རེམ་སྐོན་ཞེས་བྱ་བ

মঞ্চে মুখাভিনয়ে নিজেকে ভুলে যাওয়ার যে সুযোগ থাকে, চলচ্চিত্রে তা থাকে না। এখানে ক্যামেরা সবসময় অভিনেতার মুখের খুব কাছে থাকে। ফলে চোখের সামান্য নড়াচড়া, ঠোঁটের সামান্য কাঁপুনি, কপালের সামান্য ভাঁজ—সবই পর্দায় বড় হয়ে ধরা পড়ে। তাই চলচ্চিত্রে অভিনয় মঞ্চের তুলনায় অনেক বেশি সংযত, সূক্ষ্ম ও নিয়ন্ত্রিত হতে হয়।

চলচ্চিত্রে অভিনয়ের প্রথম শর্ত হলো বিশ্বাসযোগ্যতা। অভিনেতা যে চরিত্রটি করছেন, তাঁকে সেই চরিত্রের মানসিকতা, পরিবেশ, সমাজ ও পরিস্থিতি বুঝে অভিনয় করতে হয়। শুধু সংলাপ মুখস্থ করে বলে গেলে অভিনয় প্রাণহীন মনে হয়। একজন ভালো অভিনেতা সংলাপের আগে ও পরে চরিত্রের ভাবনাগুলোকেও ধরতে পারেন।

চলচ্চিত্রে অভিনয়ের আরেকটি গুরুত্বপূর্ণ দিক হলো প্রতিক্রিয়া। একজন অভিনেতা যখন কথা বলেন, তখন অন্য অভিনেতার প্রতিক্রিয়াও সমান গুরুত্বপূর্ণ। অনেক সময় দেখা যায়, যিনি কথা বলছেন তাঁর চেয়ে যিনি শুনছেন তাঁর অভিব্যক্তি বেশি প্রভাবশালী। তাই অভিনেতাকে শুধু নিজের লাইন নয়, অন্যের কথাও মনোযোগ দিয়ে শুনতে হয়।

চলচ্চিত্রে অভিনয়ের জন্য শারীরিক ও মানসিক প্রস্তুতি খুব জরুরি। শারীরিক প্রস্তুতির মধ্যে রয়েছে শরীরচর্চা, শ্বাসের নিয়ন্ত্রণ, কণ্ঠস্বরের অনুশীলন এবং বিভিন্ন ধরনের শারীরিক ভঙ্গি সম্পর্কে ধারণা। মানসিক প্রস্তুতির মধ্যে রয়েছে চরিত্র বিশ্লেষণ, চরিত্রের অতীত ও ভবিষ্যৎ কল্পনা করা এবং চরিত্রের সঙ্গে নিজের মিল ও অমিল খুঁজে বের করা।

চলচ্চিত্রে অভিনয়ের ক্ষেত্রে পরিচালকের ভূমিকা অত্যন্ত গুরুত্বপূর্ণ। পরিচালক গল্প, দৃশ্য ও চরিত্রের ব্যাখ্যা করেন এবং অভিনেতার কাছ থেকে কাঙ্ক্ষিত অভিনয় আদায় করেন। একজন ভালো পরিচালক অভিনেতার স্বাভাবিকতা নষ্ট না করে তাঁকে সঠিক পথে পরিচালনা করতে পারেন। তাই পরিচালক ও অভিনেতার মধ্যে ভালো সমন্বয় থাকা একটি সিনেমার সাফল্যের বড় শর্ত।

পরিশেষে বলা যায়, চলচ্চিত্রে অভিনয় একটি সৃজনশীল ও চ্যালেঞ্জিং পেশা। এখানে প্রতিভার পাশাপাশি ধৈর্য, অধ্যবসায় ও নিরন্তর চর্চা অপরিহার্য। যে অভিনেতা নিজের ভেতরের মানুষটিকে চরিত্রের ভেতর খুঁজে পেতে পারেন, তিনিই চলচ্চিত্রে দীর্ঘস্থায়ী ও বিশ্বাসযোগ্য অভিনয় উপহার দিতে সক্ষম হন।

বিশ্ব ঐতিহ্যের অনেক স্থাপত্যই শুধু ইট-পাথর দিয়ে তৈরি নয়, সেগুলোর সঙ্গে জড়িয়ে আছে অসংখ্য মানুষের শ্রম, ঘাম আর রক্ত। মিশরের পিরামিড, চীনের মহাপ্রাচীর, ভারতের তাজমহল কিংবা রোমের কলোসিয়াম—এসব স্থাপনা যখন আমরা দেখি, তখন আমাদের মনে প্রশ্ন জাগে, এত বিশাল কাজ কারা করেছিল? কীভাবে করেছিল? আর কেন করেছিল? এই প্রশ্নগুলোর উত্তর খুঁজতে গিয়ে আমরা ইতিহাসের এমন এক অধ্যায়ে পৌঁছে যাই, যেখানে ক্ষমতা, বিশ্বাস, ভয় আর ভালোবাসা একসঙ্গে মিশে আছে।

অনেক প্রাচীন সভ্যতায় রাজা বা শাসককে ঈশ্বরের প্রতিনিধি মনে করা হতো। ফলে তাঁর মৃত্যুর পর তাঁর জন্য এমন সমাধি তৈরি করা হতো, যা মানুষের কল্পনাকেও ছাড়িয়ে যায়। মিশরের ফারাওরা বিশ্বাস করতেন, মৃত্যুর পরও তাঁদের আত্মা বেঁচে থাকে। তাই তাঁরা নিজের জন্য বিশাল পিরামিড বানিয়েছিলেন, যাতে শরীর ও আত্মা দীর্ঘদিন নিরাপদে থাকে। একইভাবে ভারতের মুঘল সম্রাট শাহজাহান তাঁর প্রিয় স্ত্রী মমতাজ মহলের স্মৃতিতে তাজমহল নির্মাণ করেন। এখানে স্থাপত্য শুধু ভবন নয়, ভালোবাসার এক চিরন্তন প্রতীক।

ধর্মীয় বিশ্বাসও বড় ভূমিকা রেখেছে। মধ্যযুগে ইউরোপে অসংখ্য গির্জা ও ক্যাথিড্রাল তৈরি হয়েছিল, যেগুলোর উঁচু চূড়া আকাশের দিকে তাকিয়ে থাকে। মানুষ বিশ্বাস করত, এই চূড়া যত উঁচু হবে, ঈশ্বরের কাছে তাদের প্রার্থনা তত দ্রুত পৌঁছাবে। ফলে একেকটি গির্জা নির্মাণে কয়েক শতাব্দী লেগে যেত। কারিগর, রাজমিস্ত্রি, কাচশিল্পী—সবাই মিলে তৈরি করতেন এমন সব কাচের জানালা, যেগুলোর মধ্য দিয়ে সূর্যের আলো রঙিন হয়ে ভেতরে ঢুকত।

དགེའདུན་ཀྱི་སྒྲིང་རྩལ་བཀྲས་ལ་ལ་གནས་དགྱུང་ལྟ་བུ་དང་། དཀོན་མཆོག་གི་དཀོར་ཇུས་བཀྲས་པ་ལ་བཀྱད་ཅུ་འཇལ་ལ་དང་། སྐེད་པོན་ཀྱི་གན་མཇོད་ནས་བཀྲས་པན་ཁས་བདུག་གི་དགུ་བཅུ་འཇལ་ལ་དང་། ཡང་ན། མིག་སྒྲིད་ལགས་གསུམ་ལ་བབས་པ་སོགས་མང་ངོ་།

བཞི་པ། **བསྟོན་འདོད་མནའ་བསྐག་གི་ཚལ་ལྷེ་ནི།** སྒྲིར་མནའ་ཆུང་ཡང་བ་མོ་ཅམ། བ་མོ་ཆུང་ཡང་ལྟམ་སྦྱངས་ཞེས་པ། མནའ་མི་བབས་ཀྱི་གཅོང་རྩོད་བཤད་ཀྱང་། ཆོས་ཆུལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱན་བྱས་པ་ལ་མནའ་སྐོག་གོ། ཞེས་ཡིན་མིན་ཀྱི་མཚང་བ་སྒྲིང་ན། ཡུལ་ལྟ་བསྟན་སྒྲིང་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས་ཡིན་ཐོག་ཏུ་ཡིན་པར་གསུངས་འདུག་པས། ཁྱིམས་ཚོ་བ། ཁེ་ཉེན་རྩོགས་པ། འདུ་བདེན་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས་ཡིན་ཐོག་ཏུ་ཡིན་འཛོག་པའི་གཤགས་ཐུབ་དོན་ཐུབ་ཀྱི་བདེན་བཤགས་གཏོང་བ་ན། ཁྱིམས་ལུགས་ལ་སེམས་རྩེ་བཟུང་ནས། ཚ་ཚིགཏངཔ་པའི་འཁྲིགས་བསྟོན་ཚིག་ཁ་མཁྱང་བྱེད་པ་ལ་མནའ་ཁ་མ་ཕྱེད་པར། གཉིས་ཐྲོགས་སྒོལ་བཚོག (འདུ་མཉམ) བྱས་ན་བཟང་ཡ་དེ་ཡིད་ཚད། ངན་པ་དེ་ཐུབ་ལང་སོ་ཐྲེར་ནས་སེམས་ཆེར་སྐྱེ་བས། དཀར་མི་བཟུང་ཐུབ། བསྟུས་པའི་མནའ་ཁ་ཀྱེད་ཅེས་ཀྱང་དགོས། ཇུན་འགོང་སྤངས་ཏེ་མནའ་འཕང་དོག་པས། བདེན་ཇོག་པའི་དཀར་མི་ལ་སྤང་བྱ་བཞི་དོར་ནས་དཀར་མི་བསྟུད་གོས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤང་བྱ་བཞི། 1. གཉེར་བྱ་ངང་བ་འདམ་ལ་མི་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་བཙུན་པ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་བཙུན་པ་ཡུལ་གཅིག་ལ་ཡོད། མནའ་བཙུན་པའི་སྤང་བྱ་ཡིན། 2. གཡུ་ཆུང་དུག་དམར་བསྟར་ལ་མི་རྒྱུ་ཟེར་བ་དེ་བྱ་ཚ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་བྱ་ཚས་ཉེ་ཉེན་མ་རྟོགས་པས་མནའ་ཟ་ལ་ཉེ་བས་ལ་ལ་གཅིག་ལ་སྤང་བྱ་ཡིན། 3. བྱ་རོག་ནག་པོ་རྣེ་ལ་མ་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་བུད་མེད་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། བུད་མེད་མཛའ་བོའི་ཕྱིར་དུ་མནའ་ཟ་བ་ལ་ཉེ་བས་ལ་ལ་བཙུན་པ་སྤང་བྱ་མི་ཉན། 4. དུག་སྨུག་ནག་པོ་རྣེ་ལ་མ་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་ནི་ཐུགས་པ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཐུགས་པས་རྩ་ས་ཐུགས་དང་མནའ་མེས་ཤེས་པས་མནའ་ཟ་བ་ལ་ཉེ་བས་དེ་རྣམས་ལ་ཁ་ཅིག་སོ། ཞེས་སོགས་མནའ་བསྐག་ཚུལ་མི་འདྲ་ཐུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཤིག་བསྟན་འདུག་ཀྱང་ཚིག་ཚོགས་མང་བས་འདིར་མ་བཀོད། །

ལྔ་པ། **བྱི་བྲས་བྱི་རིན་གྱི་ཚལ་ལྷེ་ནི།** སྟོན་རྒྱ་གར་དུ། མཐུན་འཛོག་བྱ་ཡིས་བདག་གིར་བྱེད། །བསོད་ནམས་བསོད་འདོད་བྱེད་པ་ཡིན། །ལོག་པ་དབེན་པ་རྣམ་པ་བཞི། །ཞེས་པ། གཞན་གྱི་ཆུང་མ་དང་། མའམས་སྲིང་མོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ལ་བྱ་བཀག་ནས། ཡུལ་གཞི་ཁྱེ་བཙན་པ་ལ། ཡན་ལག་གི་ཁྲན་བཅད་ནས། ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྱེས་པར་བཤད་ཀྱང་། དཀ་ཅ་ནོ་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། འདོད་ལོག་སྤྱད་པ་ལ་རིན་འབེད། །གཞི་ཁྱེ་བཙན་ཞེས་ཀྱང་། ཁྱེ་བཙན་ཞེས་ཀྱང་། ཁྱེ་བཙན་ཞེས་ཀྱང་།

རེས་བཅས་པར། ཁེ་མ་ཏགས་མཚམས་ནས་བདག་པོའི་ལག་ཏུ་འཕྲོད་ཀྱང་། ནམ་ཕྱེད་ཡན་ལ་ཤེ་ན་གཡར་མཁན་ལ་ཕར་ཐོག་ས་དང་། ལེ་ལན་ཡོད་པས་ཕྱེད་རིན་ཀྱི་འཚར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

བཅུ་གསུམ་པ། **དཔའ་བོ་སྐ་གི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། ཕན་ཚུན་མི་རོར་ཀྱི་ཁ་ཟིན། བར་དུ་འཛོག་ཚེན་པོ་དང་འཁང་ཚེན་པོ་ཡོད་པ་བྱས། གཤེད་འཛིན་ཀྱིས་སྟོང་དཀའ་བ་རྣམས་ལ་གཤགས་ཐོ་ཚེ་རྒྱས་ཀྱི་རང་མཚམས་རགས་པས་བསྟུས་པ་དེ་ལྟར་ཡིན། མཚམས་པ་གཅོང་བ་མཁས་པའི་ལུགས་ལ་ཡོད་པ་བཞིན་ལགས་སོ། །

བཅུ་བཞི་པ། **སྐར་མ་ལྷའི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། དཔེར་ན་མི་གཅིག་གིས་སྐར་ཕྲུན་མ་བཀྲུས་པ་ལ། རྗེས་ནས་ཁོ་རང་འཕྱོད་དེ་གནོང་ངོས་བླངས་པའི་འབབ་ཤེས་བྱ་བའམ། ནོར་བདག་གིས་བཙུགས་མ་ཐོག་ལ་བབ་བྱུང་ན། ཀུན་མའབབ་ཤེས་འདྲའས་ཀྱི་ཁུ་ལས་ལྟུག་བྱ་བ་ཡིན་པས། རིན་ཐྲིན་ཚབ་གསུམ་མ་གཏོགས་ལྟུག་པོ་མི་འགེལ།

བཅོ་ལྔ་པ། **ཁྲིམས་འདེགས་བབ་སྐྱེ་གི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། འཇིག་རྟེན་ཏན་པོའི་ངག་ལས་ཀྱང་། ཁྲིམས་འདེགས་བབ་སྐྱེ་ཚོགས་ཆས་ཞེས་པ་རྣམས་བློན་པོ་མཁོས་པ་སྟེ་གཞོན་ནུས་ཟ་འདོད་བྱས་པ། ཕྱི་སྲོལ་ལ་ཤོར་བ་ཡིན་ཞེས་ཐོས་ནའང་། མི་བསད་པ་དང་། རྩོད་གཞི་ཐམས་ཅད་ལ་ཆོག་རྟེན་ནས་ཟ་འདོད་བྱས་པ། ཁྲིམས་འདེགས་སམ་སྐུ་རྒྱལ་ཀྱི་སྲུམ་གཞིས་དང་། བབ་སྐྱེ་གི་སྲུམ་གཞིས་ལགཔ་དམར་པོ་ལ་འགེལ། མི་བདག་ལ་སྲུམ་གཞིས་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད། བབ་ཁ་མཆུའི་བཞི་ཟུར་དང་། སྐྱུ་ཀུ་མཆུ་དེན་བབ་ཀྱི་ཁ་ཟིན། བཞི་ཁ་ཚན་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ཁ་ཤས་ཆ་འགེལ། ཁ་ལག་གཞིས་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད། རྐུ་ཀུ་མཆུ་དེན་བབ་ཀྱི་ཁ་ཟིན། ཐང་ཁ་མཆུའི་བཞི་ཟུར་དང་། སྐྱུ་ཀུ་མཆུ་དེན་བབ་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ཁ་ཤས་ཆ་འགེལ། ཁ་ལག་གཞིས་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད། ཐང་ཁ་མཆུའི་བཞི་ཟུར་དང་། སྐྱ

འདྲེ་གདོན་མི་གནོད་པལེན་དགོས་ཤིང་། གཉེར་ལས་དང་། དཔོན་སྤྱི་དབང་ཚེན་ཀྱི་བྱས་ལེན་མི་ཉན། དེའི་རྒྱུ་མཚན། བང་རེའི་རྒྱུད་པ་ལྟབང་ས་པའི་ནག་མོ་དེའི་ཕུ་བོ་ནུ་བོ་ཉེ་རིགས་གཡོག་འཁོར་རྣམས། བང་རེའི་གཉེན་ཡ་ཡིན་པའི་གཏེར་སྒོམ་ཐབས་ནས་ཁེའི་ནང་དུ་འཁོན་འཛུས་དང་། ཕུང་རུ་བརྒྱ་རྐྱེན་བྱེད་པ་ཡིན་པས། ཡུལ་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་དུ་མའི་བྱེད་དགའ་བ་ཡིན་ཞིང་། ནག་མོར་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས། གཞི་དང་བ་དང་སྐྱེ་གཟུགས་བཟང་བ་དགོས། རྒྱུད་པ་འཛིན་པ་དེ་འང་། གཞིས་འགོ་ལས་རང་ཁོང་ཙམ་ནས་ཀ་ཅོག་ཏུ་བཞག་ནས། རིགས་མ་འཚོལ་བར་བྱེད་པས། ཕ་མོ་གཉིས་ཀས་མི་ཁ་ཅི་སྨོས་དགོས། རྒྱུད་པ་འཛིན་པ་དེ་ལ། གཞིས་གཅིག་དང་། སྤྲ་ཁ་གཅིག་ཙམ་གྱིས་ཆོག འབྱོར་པ་ཚོང་སྤྱོད་ཆེ་དུགས་པ་མི་དགོས།(རྒྱང་ས་ཀྱི་ཡུལ་ཁེ་ཏེ་རྒྱས་པ་ཕྱག་ས་ཁེའི་ངོས་370)ཞེས་དང་། གཉེར་པ་དེ་ས་ནང་གི་ལས་སྤྱི་འཛིན་པ་དང་། ཕྱི་སོའི་དཔོན་སྤྱི་དང་། སྐོ་མཐུན་དང་སྐོས་མཛའ་མི་ཉན། སྤྱི་སྤྱོང་ཁེད་དགོས། འདིའི་གཉེར་པ་ཁེད་པ་དེ་ཡང་། གཞོན་ནུ་རབ་བྱུང་། ཚང་ནག་གི་སྤྱོན་མེད་ཅིང་། དཔོས་པོ་ལྟར་གསོག་མི་ཁེད། ཉེ་བ་དང་། སྐོས་གཡོག་སྐོས་མི་མི་སྤྱོང་། ཟུར་ཐབས་མི་འཛིན། ཉེ་མིག་དེ་བཟང་ཉིང་། མ་ཤེའི་བར་དུ། ནང་སོར་ཚོ་འཚོལ་ཅིང་། དཔོན་རིགས་དང་སྐེ་སྲིད་དེས་ཀྱང་། གཉེར་པ་འདིའི་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལས་མ་འགལ་བའི་ལུགས་དང་། ནང་བཞིའི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཁོག་ཏུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད་ན། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཕྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཁོང་ཚོའི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཁོང་ཚོའི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ཞིང་།

306 ꠸꠸ | ꠇꠤꠣꠞ꠆ꠢꠥꠝ꠆ꠇꠤ꠆ꠛꠞꠣ꠆ꠞꠣꠞ꠆ꠎꠤꠞ꠆ꠎꠣꠞ꠆ꠎꠤꠞ꠆ꠎꠣꠞ꠆ꠎꠤꠞ꠆ꠎ

ꠘꠤꠛꠣ ꠞꠣꠝꠤꠞꠣ ꠘꠣꠞꠤꠛ

310 ꠀ ꠀ ꠀ

བཞི་བྱབ། ཅེས་སོགས་ཀོང་ཡུལ་དུ་ཡུགས་ཟམ་བཙོ་སྐྱན་ཀྱི་ལས་གྲྭ་འཛུགས་པ་དང་། གྲུབ་ཆེན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཡུགས་ཟམ་མགར་བའི་ལས་གྲྭའི་ནང་ཕྱག་ལས་གནང་བ་གསལ་བ་དང་། དེ་རྗེས་འབྲུག་པ་གོ་ལས་ཁེབས་མཛད་པ་སོགས་ནས་མཚན་མོ་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་བཞུགས་ནས་ཆོས་གསུངས་པ་དང་། ཉིན་མོ་དགེ་སྐྱེལ་མཇོད་དེ་ཡུགས་སོལ་ཀྱི་འབུལ་བ་བསྟས་ནས་ཡུགས་ཀྱི་ཤར་དུ་རྡུང་བའི་མགར་བ་དང་མཉམ་དུ་བཙོ་ལས་མཛད་པས་དོར་ཕྱི། གདུང་ཁ། བཅུ་སྐྱལ་ཕྱི། ཆོས་གྲྭ་ཁག་ལས་ཀང་པོར་ཡུགས་ཟམ་མགར་བའི་ལས་གྲྭ་འཛུགས་པ་དང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་བཀོད་ཡུར་ཡུགས་ཀྱི་ཤར་བུ་ཆོ་ཤེ་ལ་དོས་ཚད་བྱས་པའི་ཡུགས་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་དང་བཞི་བཅུ། ཤོག་བུ་སྐལ་ཚོས་གཤིས་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་བདུན་བཅུ་རྩ་མེད་ཡུགས་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་དང་། ཡོན་བདག་རྣམས་ཀྱི་ཤར་ཁྲིད་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་དང་བཞི་བཅུ། ཤོག་བུ་སྐལ་ཚོས་ཁྲི་ལྔ་རེ་ལ་དོས་ཚད་བྱས་པའི་ཡུགས་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་དང་བཞི་བཅུ། ཤོག་བུ་སྐལ་ཚོས་ཁྲི་བདུན་ཁྲི་ཚོགས་ཤིང་ཡུགས་ཟམ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲུར་པོ་ཁྲི་ཚོགས་ཤིང་ཡུགས་ཟམ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད

ཀྱི་དབང་ཕྱག་གིས་གཙོ་བོར་བཞེས་པར་གྱུར།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བཀའ་འཕྱུར་གྱི་པར་ཤིང་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ནི། ཀཆུ་པ་སྐུ་ཁྲེར་དགུ་པ་དབང་ཕྱུག་རྡོ་རྗེའི་སྐབས་སུ་གཅོང་པ་སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་ཞྭ་དམར་ནག་གི་ཉེས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་དང་བཅས་པ་གདན་འདེན་ཞུས་ཏེ་ཁང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་དང་བཅས་པ་གདན་འདེན་ཞུས་ཏེ་གཅང་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ། འཇང་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་ཀྱིས་འབུལ་བ་དང་བཅས་ཏེ་གདན་ཞུ་ཡངས་པ། དུས་དེར་ཀཆུ་པས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཏུ་གྱུར་པོ་ཀཆུ་པཎྜི་ཏ་གཉིས་ལས་བྱང་བའི་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་བློ་མ་ཀཆུ་ལྟུན་གྱུབ་དང་། ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ནམ་མཁའ་ཡངས་པ་སྐུ་ཚབ་ཏུ་གཉིས་མངགས། རབ་བྱང་བཅུ་བའི་སྣ་ལྔ་སྦྱིས་ལོ་1609ལོར་ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གསུང་བསྐུལ་འོག འཇང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་ཕམ་ཆེ་དབང་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་ཀྱིས་འཕྱིང་བ་སྐྱག་རྩེའི་བཀའ་འབྱུར་མ་ཕྱིར་ཐུགས་ནམ་བཀའ་འཕྱུར་གྱི་པར་གསར་སྒྲུན་གནང་། ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གིས་ཞྭ་དག་གནང་། སྤྱི་ལོ་1614བའི་ཤིང་སྐྱ་ལོར་དཀར་ཆག《བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གང་ཟག་ཚོད་ལྟེན་པ་ཅི་སྙེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་ཚོགས་སུ་འཁོད་པའི་ཐུབ་བསྟན་བར་ཁུངས་ཀྱི་རང་གཟུགས་ཀུན་ནས་སྐྱོང་བ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེའི་མེ་ལོང་》ཞེས་པ་དེ་བཅམས། པར་ཤིང་ཆ་ཚང་རྫུགྲིང་ས་ཁུལ་དུ་བཞུགས་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་དུས་འཁྱམས་ཤི་ཐང་ཁམས་ཤི་ཐང་གཏན་དུ་བཞེངས་པའི་བར་གཏན་དུ་ཤེས་སུ་ཡི་ཐང་བཀའ་འབྱུར་པར་དུ་བཞེངས་པའི་བདག་ཉིན་བྱས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟར་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོ་གཏི་ཤེས་ཀྱི་སྐུ་ཕྲེང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱང་། ཀཆུ་པ་སྐུ་ཁྲེར་དགུ་པ་དབང་ཕྱུག་རྡོ་རྗེའི་སྐབས་སུ་ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱང་།

སྡར་གྱི་མཁན་སློབ་རྣམས་དང་། གཞོན་ནུ་དཔལ་ཀྱིས་གསང་སྔོན་མཛད། དགེ་འདུན་ཞི་ཤུ་གངས་ཚང་བའི་དབུས་སུབསྐེན་པར་རྫོགས། ཞེ་འཁོར་དང་གཟིགས་སར་ཤ་ཚང་གི་དྲི་བྱོ་བ་ཙམ་ཡང་འགྲིམ་མི་ཆོག་པ་གནང་བར་མ་ཟད། སྐུ་འཁོར་རྣམས་འབང་ཤ་ཚང་གི་སྔོན་མོ་ཁེད་མི་རུང་བའི་བསྐབ་ཁ་ཞིག་ཆེན་སོ་ཕར་དང་། ཐུན་མོང་གི་འདུལ་བའི་བཅས་སྐབས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་མ་ཟད་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆད་ལ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་རོ། །

ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཁོང་ཚོས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆད་ལ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་རོ། །

ཆུ་རྟ་ཡོར་མཁན་ཆེན་སྐྱ་ཕུ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་བློ་གྲོས་ཀྱིས་གཙོས་སྟོམ་བཙོན་སྟེ་སྡོང་འཛིན་པ་བརྒྱད་ཅུའི་དབུས་བསྟེན་པར་རྩོགས། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཀུ་མིང་ཡུང་ལོ་(永乐)རྒྱལ་པོས་ཆོས་རྗེའི་སྐུན་པ་གསན་པས་ཐུགས་འཕྲོག་ཏེ་འཛའ་སཀྱ་ཡིག་དང་། རིན་ཆེན་གོས་དར་ཀྱི་འབྲུལ་བ་དང་བཅས་པའི་གདན་འདེན་པ་ཡང་ཡང་བཏང་བ་ལ་བཅེན། དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་བཞེས་པའི་ཤིང་བྱ་སྟེ་སྤྱི་ལོ1405ལོར་དབུས་གཙང་གི་དོའོན་ཆེན་ཆོས་ཀྱིས་སྒྲུངས་དང་སྐྱེས་མཆོག་ཡུ་ནས་བཏེགས་པའི་ཤེར་བྱ་སྟེ་སྤྱི་ལོ1405ལོར་དབུས་གཙང་གི་དོའོན་ཆེན་ཆོས་ཀྱི

གཡབ་ཀེ་རྒྱ་སྐྱོར་འཕྲེར། ལས་འཛིན་པ་རྣམས་གཡོན་གཏོན་གཙུག་ཞུ། གུའི་གུང་སོགས་ལས་ཀ་ཅན་རྣམས་ཞུ། བློ་སྐུ་ཤྲ་སྐྱབ་དམར་ཐོབ་པ་རྣམས་དང་དཔོན་ཆེན་རྣམས་གོས་རྒྱམ་གཙུག་ཞུ་སོགས་མི་ཆེན་ཁོ་ན་ཆིབས་རགས་སུའོ། སྤྱི་སྒྲིགཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་དམ་པས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་པ་སྨད། དགེ་སྦྱོང་མཐོ་བ་རྣམས་ཅོག་ཏུར་མཚམས་ཤུར་བཞུགས་པ་དེ་བ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་དབེན་པ་ལ་ཡང་དེ་བ་གྲགས། སངས་རྒྱས་མཉན་ཏེ། བྱང་མང་ཐུ་བཀའ་རྒྱལ་མང་པོ་རི་ཁྲོད་ལ་ཞེག་པའང་ཡོད། གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་ཡག་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཡོད་ན

চতুরশ্রে। মধ্যে দক্ষিণ-উত্তর বরাবর দণ্ডাকৃতি মঞ্চোপরি দুই সিংহাসন। পূর্বের সিংহাসনে দেবী, পশ্চিমে দেবীর বাম পার্শ্বে ঈষৎ নিম্নে ভৈরব। দেবীর ডান পার্শ্বে ঈষৎ নিম্নে ভৈরবীর আসন। দেবীর সম্মুখে ত্রিকোণ যন্ত্র। ত্রিকোণের তিন কোণে তিন ভৈরবী। ত্রিকোণের বাহিরে অষ্টদল পদ্ম। পদ্মের বাহিরে ষোড়শ দল পদ্ম। তাহার বাহিরে ভূপুর। ভূপুরের চারি দ্বারে চারি দ্বারপাল। ভূপুরের বাহিরে চারি কোণে চারি ভৈরব। ভৈরবদের বাহিরে চারি দিকে চারি ভৈরবী। ভৈরবীদের বাহিরে চারি দিকে চারি দ্বারপাল। দ্বারপাল

ಹಂಪೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಕಂಬದ ಮೇಲೂ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಗೆದ್ದವರ ಬಗ್ಗೆ, ಕೆಲವು ಸತ್ತವರ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಇವೆ. ಅಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಿವಿಯಷ್ಟೇ ಸಾಲದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ಮೊದಲ ಸಲ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆ. ಬಿಸಿಲು ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗೈಡ್ ಒಬ್ಬ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಆದರೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಆಗ ಅರ್ಥವಾಯಿತು, ಕಲ್ಲು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಮನುಷ್ಯರು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು ಎಂದು.

ಕಲ್ಲಿನ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಿವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾಗುವುದು ತಾಳ್ಮೆ. ಒಂದು ಕಂಬದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ನಿಂತರೆ ಏನೂ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ನಿಂತರೆ ಒಂದೊಂದೇ ಪದಗಳು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಗಂಟೆ ನಿಂತರೆ ಇಡೀ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಆದರೆ ಅವು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಿಪಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಗೈಡ್ ಹೆಸರು ಮಂಜಪ್ಪ. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಂಪೆಯಿಂದ ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ. ಅವನ ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಗೈಡ್ ಆಗಿದ್ದರಂತೆ. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಲಿಗೆ ಇತ್ತು, ಆದರೆ ಅಗೌರವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

"ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮಾತಾಡುತ್ತೆ ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬಬೇಡಿ," ಎಂದ ಮೊದಲ ದಿನವೇ. "ಕಲ್ಲು ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕಲ್ಲು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ಮಾತಾಡುವವರು ಮನುಷ್ಯರು, ಅವರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಲ್ಲು ಹೇಳಲ್ಲ." ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದ ವಿವರಣೆಯೇ ಆಗಿದ್ದವು.

ಮೊದಲ ಕಂಬ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕಡಲೆಕಾಳು ಗಣಪನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಆನೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಾವುತ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದ: "ಆನೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ, ಮಾವುತ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆನೆಗೆ ಗೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ. ಮಾವುತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಜೀವನ ಅಂತ ಕಲ್ಲು ಹೇಳುತ್ತೆ."

ಇಂಥ ಕಂಬಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರಿವೆ. ಕೆಲವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ, ಕೆಲವು ಅರ್ಧ ಮುರಿದಿವೆ, ಕೆಲವು ಪುಡಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ. ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಅವನ ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ, ಉಳಿದರ್ಧ ಅವನೇ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ. ಯಾವುದು ಯಾವುದು ಎಂದು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರು ಶರಣಾಗತಿಯ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದ: "ಇದು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರು ಉದಯಗಿರಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಾಗ ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಲು ಹೇಳೋದು ಬೇರೆ. ಕಲ್ಲು ಹೇಳೋದು, ಈ ಸೈನಿಕರು ಶರಣಾಗತಿ ಕೊಡ್ತಿಲ್ಲ, ಇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಪ್ಪ. ಗೆದ್ದವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ, ಸೋತವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು." ಇತಿಹಾಸ ಗೆದ್ದವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮದುವೆಯ ದೃಶ್ಯವಿದೆ. ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದ: "ಇದು ಮದುವೆ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಒಪ್ಪಂದ. ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಶಾಂತಿ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದ. ಆದರೆ ಕಲ್ಲು ಹೇಳೋದು ಬೇರೆ. ಕಲ್ಲು ಹೇಳೋದು, ಈ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಸಾಮಾನು. ಅವಳ ಇಷ್ಟ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ." ಕಲ್ಲು ಕೆತ್ತಿದವನು ಯಾರ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.

ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಕೆಲವು ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಥೆಗಳೇ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟವಾದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ವಂತ ಕಥೆಗಳು. ಅವು ಯಾರಿಗೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಅವು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿವೆ.

ಕೊನೆಯ ದಿನ ಮಂಜಪ್ಪ ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಂಬದ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಚಿತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸಾಲುಗಳು. ಅವನು ಹೇಳಿದ: "ಇದು ಯಾರ ಕಥೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕಲ್ಲಿನ ಕಥೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಗೆದ್ದಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಸೋತಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ." ನಾನು ಆ ಕಂಬವನ್ನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಇಂದಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂದು. ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ತೆಲುಗರು ಎಂದು. ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗೆದ್ದಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಸೋತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ: ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಅದೇ ಅವರ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ.

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು, ಕೆಲವರು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಒಂದೇ ರಾಜನಿಂದ ಸನ್ಮಾನ ಪಡೆದು, ಒಂದೇ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂದಿನ ಭಾಷಾ ರಾಜಕಾರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸಹಜತೆಯ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಆಳವಾದ ತತ್ತ್ವವಿತ್ತು. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಡಿಯಾಗಿ ನೋಡುವ ಬದಲು ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಅದು ತೆಲುಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಇಡೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪತ್ತು. ಈ ಮನೋಭಾವವೇ ಆ ಕಾಲದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇಂದು ನಾವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಾಣಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಅದು ಬೇಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಅದು ಸೇತುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಂಪಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಸೇತುವೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಭಾಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ. ಇದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ. ಇದು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಆಡಳಿತಗಾರರು ಜನರಿಗೆ ಸಂದೇಶ ತಲುಪಿಸಲು ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಇದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ತೆಲುಗು ಮೊದಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮತೋಲನವಿದೆ. ಯಾವ ಭಾಷೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಈ ಕ್ರಮ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಭಾಷಾ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಪಾಠವೂ ಹೌದು.

ಹಂಪಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಪದಗಳು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ಪದ ಕನ್ನಡದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಪದ ತೆಲುಗಿನದು. ಇದನ್ನು ಓದುವವರಿಗೆ ಇದು ಗೊಂದಲವಲ್ಲ, ಸಹಜ ಹರಿವು. ಇಂಥ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ: ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಶುದ್ಧತೆಗಿಂತ ಸಂವಹನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಮನೋಭಾವವೇ ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿಸಿತ್ತು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹೇರಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧ ಜನರು ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ಜನಸಮೂಹ ಒಳಗೆ ಬಂತು. ಇಂದಿನ ಭಾಷಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಈ ಸರಳ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು, ಅರ್ಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ.

སྡུག་ཤེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི། རྗེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་མངའ་བདག་པ་སྐྱོགས་ཙམ་ཞེག་ཉེ་བར་སྤྱིང་བའོ། །

རྗེ་བཙུན་དེའི་བཀའ་དྲིན་ལས་ཞལ་མ་མཐོང་ཞིང་། ས་སྐྱོགས་རིང་ན་གནས་པའི་རབ་ཏུ་སྡུང་བ་དག་ཀྱང་དུས་དྲྭ་བས་བཅད་དང་། གདིང་ཤུང་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་བདེ་བསྟེལ་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་ཡང་སྐུད་མ་སྤངས་ཏེ་ཟླ་གམ་ཁྱོན་ཙམ་ཞིག་ཁོ་ནའི་ཁྱད་དུ་ཐོབ་ཀྱི་རྗེ་ཉིད་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཙམ་ཞིག་བརྟེད་པ་སྟེ། གསང་བའི་བདག་པོ་ཕྱག་རྡོ་རྗེས་མཁའ་ཆེན་ལས་ཀྱི་རྣོ་རྗེ་ལ་བཀའ་སྩལ་བའི་ཡི་གེ་ལས། ང་ལག་ན་རྡོ་རྗེས་ཀྱང་མ་ཀྱི་ཁ་དུ་ཀྱིཀྱི་ཤྲིའི་ཡོན་ཏན་གྱི་མཐའ་ཅིར་ཡང་མི་ནུས་སོ་གསུངས། ཚད་མ་ལས་ནི་འདིའི་ཕྱི་མ་ལ་དགའ་སྟོན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཇམ་དཔལ་སྙིང་པོར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མ་འོངས་པ་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སེང་གེའི་ང་རོར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དག་ལ་ཡིད་འཚོག་པ་མེད་ཅིང་ཤིན་ཏུ་མཐོ་འཕྲོག་པ་ཟེར་ཞིང་། ཁོ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་དག་ལ་ཡིད་འཚོག་པ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་ནའི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཕྱི་མ་ལ་ཐུགས་ཁྱེར་ཏེ

བྱང་བ་ཆ་མས་ལས་སྐྱན་གྱས་དང་མཛད་འཕེན་ཆེ་བ་ཅི་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས (རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུ་སྨུལ་སྨྲིལ་ལོ1653ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པ་ཤིང་ཁུ་སྨྲིལ་ལོ1705ལོར་སོག་པོ་ཤུ་བཟང་ཀུན་ཀྱིས བཀྲོངས) ཤུ་ས་ཤུགས་པོ་རི་ལ་ཤུགས་རི་འགོ་ཐན་རིག་རྒྱུད་ཀྱིང་ཞེས་པའི་གསོ་རིག་རིག་སློབ་གྲྭ་བཅུགས་ཏེ་སློབ་མ་གསར་པ་མང་པོ་སྐྱོང་གནང་། རྒྱར་མཁས་བློ་གོས་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་བ་མེས་པོའི་འཁྲུལ་སེལ་ཞེས་བྱ་བ་དཔྱད་རྩམས་དོན་ཞིང་། རང་ལུགས་ཟུར་དུ་བཏོན་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྨྲིག་པ་རྣ་ཤད་ཕྱི་གསུམ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། མན་ངག་རྒྱུད་ལ་ཚོག་འགྲེལ་མཛད་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྨྲིག་པའི་རྒྱུད་བཞི་འགྲེལ་པ་བཅུ་དྲུག་སྡེབ་པ་རྣམས་སྨྲིག་མཛད་དེ་འཚད་ཉན་ཀྱི་རྒྱུན་སྤེལ་བར་བྱང་ལུགས་ཀྱི་འཕེན་ལས་རྒྱས།

2. རྒྱར་ལུགས་ནི། ཟུར་མཁར་མཉམ་ཉིད་རྡོ་རྗེའི་སྤྲིན་རྒྱུད་རྣམས་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེའང་ཟུར་མཁར་མཉམ་ཉིད་རྗེའི་མཚའ་ཤ་ཆེ་ཞེས་པ་ནས་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲོམ་ཁ་ཞེས་པའི་ཚོགས་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཟུར་མཁར་དུ་སྤྱི་ལ་བཏབ་ཅིང་། ཤ་ཅ་རབ་འབྱམས་པ། སྐབ་སྟོན་དབང་ཕྱུག་བཟང་པོ་ལོ་རྒྱུས་ཤིང་། ཤུ་ས་ཤུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྐྱེས་ཏེ་ཤུ་ས་ཤུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྐྱེ

རྒྱན་》སོགས་བཙམས། བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུས་དང་འཚམ་པའི་དུས་བཅུག་གནམ་དཔྱད་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ཐོ་སྒྲིག་སོལ་ཀྱི་ཟླ་གཞག་རིམ་བཞིན་གོང་འཕེལ་བཏང། རྩིས་སྟོན་བསམ་རྒྱལ་པ་སོགས་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་སྤེལ་བ་ལ་གྲ་མདའ་ཕུག་པའི་རང་ལུགས་ཁེས་ཡོངས་སུགྲུགས་པ་བཀའ་སོལ་དེ་བྱུང། དེ་དག་གི་རྒྱུན་ལས་ཐྱིས་རབ་བྱང་བཙུ་གཉིས་པའི་མེ་ཡོས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1687ལོར་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་རྩིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་མོ《ཌཱ་དཀར་》བཙམས། དཀར་ནག་དབྱངས་གསུམ་གྱི་དོན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བཤད། ཞེ་སྐར་དང་བསྒིགས་ནས་དུས་ཀྱི་གཟེར་མང་པོ་གཏན་ལ་ཕབ། སྟོགས་ཞི། རྟེན་འབྲེལ་སོགས་ཀྱེ་བར་མཐོ་བརྒམས་ཆོས་ཁོངས་སུབཀོད་པ་སོགས་ལོ་ཐོ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ཚུལ་ལུགས་སྔོན་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ། བོད་ཁམས་ཡོངས་ཀྱི་རྩིས་པ་ཚང་མས་འདྲི་ཞིང་རྩོད་པའི་སྐོན་ནས་དོགས་གཅོད་དགོས་པའི་གསུང་བསྩལ་མཛད་པར་བརྟེན། མཁས་པ་ཆེན་པོ་ལུ་འགོ་བྱ་མཁྱེན་ངག་དབང་གི་ཐུགས་དགོངས་ལྟར་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་ཐོ་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པ་ལས་ཐ་མ་རྩུ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་ཐོ་རྒྱས་སྒྲིག་ག

ཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་ཟུར་བཤུས་ལེའུ་མཐོང་ཡིན་པ་ཤེས་སམ། དེ་རྗེས་ཚེས་རྒྱལ་མེས་དབོན་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་ལ་རྒྱ་དཀར་ནག་ཏུ་ཁས་བླངས་ཤིང་ལ་ཐུབ་བསྟན་ཞི་བའི་སྒོ་ནས་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་ཁ་ཏོན་ཕུལ་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཤོག་ཅེས་ཞུས་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཆེ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཞི་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་ཏེ

བཅུ་དྲུག་པའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་ཡར་སྟོང་དུ་སྐུ་འཕྲུངས་ཤིང་ཀ་ཆར་པ་སྐུ་ཕེང་བཀྲུད་པ་མི་བསྡོད་རྟོ་རྗེས་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྱུལ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་སྟེམ་བའི་འཕྲིན་ལས་པ་ཡིན་པར་ཡུང་བསྟན། ཞུ་དམར་སྐུ་ཕེང་ལྟ་བ་དགོན་མཆོག་ཡན་ལག་དང་། རྒྱལ་ཚབ་སྐུ་ཕེང་བཞི་པ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་ཞལ་བཀོད་མཛད་དེ། ཤེ་བ་དགོན་མཆོག་ཡན་བའི་མདུན་དུ་བཏང་ནས་སྒྲུབ་དེས་ཀྱི་རྒྱུན་བསྒྲུབས། བུས་ཚུགས་རྒྱ་གར་ཕེ་མ་དང་། སྒྲུབ་ཐང་ཡུགས་གཞིབ་བཞག ཡུལ་སྡེངས་ཀྱི་བཀོད་པ་རྣམས་རྒྱ་ཤེས་ཡུང་ཚེའི་སྐབས་སུ་བྱིས་པའི་སེ་ཐང་ལ་དེ་མཛད་ནས་བྱིས་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་གསར་པ་ཞིག་ཐབས་བཀའ་ཤིས་རྒྱས། དེ་རྗེས་ཆོས་བཀྲ་ཤིས་ཁྱབ་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཟབ་ཡུགས་ཀྱི་བྱིས་རྒྱུན་ཟེར། དེ་རྗེས་ཆོས་བཀྲ་ཤིས་ཁྱབ་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཟབ་ཡུགས་ཀྱི་རི་མོ

《དེབ་དམར་གསར་མ》ནི་དགའ་ལྡན་ཕྲི་ཐོག་བཅོ་ལྔ་པ་བཏ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས (སྤྱི་ལོ་1478ལོ་ནས1554ལོའི་བར) དགུང་ལོ་རྩ་གཅིག་པ་རབ་བྱང་དགུ་པའི་སཀྱི་སྤྱི་ལོ་1538ལོར་བཙམས། དེབ་ཐེར་འདི་ནི་ཚལ་པའི་དེབ་དམར་ནང་དུ་མ་འགོད་པའམ་མ་གསལ་བ་དག་ལ་གསལ་བཤད་དང་ཁ་སྣོན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དཀྱུང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ཆུབ་རྣམས་དུས་རབས་དང་ལོ་ཚིགས་གསལ་བཤད་བྱེད་གང་བྱུབ་བྱས་ཡོང་པ་འདི་ཡིས། དུས་རབས་དང་ལོ་ཚིགས་གང་ཡང་མེད་པའི་ལྟ་སྐྱང་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབྲི་སྟོལ་དེ་ལས་གོམ་གང་མདུན་སྟོས་ཀྱི་འབྲི་སྟོལ་གསར་པའི་སྐོའ་འཕར་ཞིག་ཀྱེས་ཡོད།

《དེབ་ཐེར་ སྔོན་ པོ》ནི་འགོས་ལོ་ གཞོན་ ནུ་ དཔལ་ (སྤྱི་ ལོ་ 1392ལོ་ ནས 1481ལོའི་ བར) གྱིས་ སྤྱི་ ལོ་ 1476ལོར་བཙམས། དེབ་ཐེར་འདིའི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་ཆོས་གཅོ་ཐོ་ཞིག་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་རྣམས་དུས་མཚུངས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས་བསྒྲིགས་ནས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དུས་མཚུངས་སྒྲིག་པའི་རྩིས་གཞི་ཤུལ་པོ་སྤྱོང་བཙན་སྒམ་པོའི་འཁྲུངས་ལོ་དང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཟན་པོའི་ཞབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས་གསལ་པོར་ཆེན་འདིའི་ཁྲིད་ཀྱི་བར་དུ་བྱང་བའི་དོན་རྒྱུན་ཚེའུ་རནས་ཐལ་ཆེར་ཤོས་ཆུ་ལུག་ལོ་ཚིགས་གསལ་པོར་འཁོད་པ་འདི་ཡིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲུ་བའི་ཁྲོད་དུ་སྒྲག་ལ་སྒྲོན་པ་ཞིག་ཏུ་གསལ་བཀོད་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ན་ཁྱད་ཆོས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཐོག་མའི་ཚེ་ཐེར་ཞེས་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་ཏེ།

བོང་གསུང་སཁ་བཞིན་རབ་སྒང་བདུན་པའི་ཚུ་ཐ་སྒྲིལ་ལོ1432ལོར་སྒས་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྐེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིར་འཛོད། རབསྒང་བདུན་པའི་ཨིང་སྐྱ་སྒྲིལ་ལོ1434ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་སྒྲུབ་པ་ཆེ་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་སློབ་ཡཁ་ཀྱིས་རང་ཉིད་སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཡོང་ཆུའི་རེ་བ་གནང་བའི་མཛད་སྟོ་མ་ལེགས་པའི་རྟེན་གྱིས་ནད་འཕྲུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྟར་སྣང་། ཡབ་ཆེ་ལས་རང་རས་ཆུལ་མཚན་སྐྱེའུ་གདོང་དུ་བཞུགས་ཐབས་བྱའོ་སྙམ་གསོལ་བ་ཞུས་ཡང་། སྐབས་དེར་སྐུ་ཁུ་ཕེབས་ཀྱི་ལོ་ངོ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་བཞུགས་དེབ་ཐེར་ཁག་ན་གསལ་ཡང་། སྐབས་དེར་སྐུ་གསོལ་སོའི་འགོ་པ་གང་གིས་བླུགས། ཡུལ་དུས་གང་འབྲུག་སོགས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་ཁ་གསལ་བ་ཞིག་དང་ཐན་མ་མཐོང། བྱ་རྒ་གང་བརླགས། ཡུལ་དུས་གང་འབྲུག་སོགས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་ཁ་གསལ་བ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ཀྱི་ལོ་ངོ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ཆེ་ཞིང་། ཐུགས་ཀྱི་ཉེ་གནས་རིན་སྤུངས་བཞིན་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁས་ཆུང་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཕག་མོ་གྲུ་པའི་སྲིད་དབང་ཡང་འདི་ནས་ཤམས་འགོ་ཚུགས། འདིའི་སྐོར་ལ《དེབ་ཐེར་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་》ལས། ནང་འཁྲུགས་དེ་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁས་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱ་ལོའི་(1434)ཉེ་གཅིག་ཆེན་པོ་ཟེར། མཐར་ཡབ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་དང་ཁོ་བའི་ཕྱོགས་བཀའ་བློན་ཆོས་ཡར་རྒྱབ་ཏུ་བཏང་ཐུབ་པའི་དཔེ་ཚུལ། དུས་དེར་ཕག་གྲུའི་གདུང་རྒྱུས་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་མི་འཕྲུབ་ཅེས་པའི་དཔེ་ལྟར། དུས་ཁོ་ནས་ཕག་གྲུའི་གདུང་རྒྱུས་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་བའི་ཚེ་ཕག་གྲུ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཐུབ་པ་ཡིན། ཕག་གྲུ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོ

དུས་དེར་རིན་སྤུངས་པ་སོགས་གཅོང་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ནམས་ཀྱི་དབུ་ཡི་མཚོད་གནས་ཀ་ཚ་དམར་ནག་གཞིས་དབུགས་བཀའ་བརྒྱད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནམས་ཡིན་ཞེང། སྔེའུ་རྩོང་དཔོན་སོགས་དབུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཕལ་ཆེར་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ལོ་1481པའི་ཐུགས་སྐང་ལོར་རིན་སྤུངས་ནོར་བུ་བཟང་པོའི་བུ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་དང་། དོན་ཡོད་རྩོ་རྗེ་གཉིས་ཀྱིས་གཅང་དམག་ཁྲི་གཅིག་ཐུག་ཙམ་དུགས་ནས་དབུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྔེའུ་རྩོང་དཔོན་ངག་དབང་བསོད་ནམས་ཐུན་པོ་དང་། ངག་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱ་གཉིས་ཡུལ་བྱང་དགོས་པ་བཅས། ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་ནི་མིང་ཙམ་ལས་དོན་དུ་དབུགས་གཅང་གཉིས་ཀྱི་བདག་དབང་ཕལ་ཆེར་རིན་སྤུངས་པའི་ལག་ཏུ་ཐུངས་པའི་དུས་དེར། གཟུ་པའི་གྲུ་ཚང་དང་སེ་རའི་གྲུ་ཚང་བཅུ་འགལ་བ་ཙང་ཡོད་པ་གསལ། ཕག་གྲུ་སྟེ་ཞེས་པ་ནི་ཕག་ཏུ་ཐུ་ཙང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་ནི་མིང་ཙམ་ལས་དོན་དུ་དབུགས་གཅང་གཉིས་ཀྱི་བདག་དབང་ཕལ་ཆེར་རིན་སྤུངས་པའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ངག་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱ་གཉིས་ཡུལ་བྱང་དགོས་པ་བཅས། ཞེས་དང་། རིན་སྤུངས་པས་དབུགས་སྐུ་ནམ་ཚེ་ཐུགས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སྐུ་མ་བྱས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་དག་ནི་རང་སྐྱོགས་ཀྱི་གླུ་ལ་མཐའ་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡང་ཕྱིས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡང་ཕྱིས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན

པའི་འདུས་མཚོད་གྲུབ་འཕྲལ། རིན་སྒྲངས་པའི་སྡུས་ངག་དབང་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་གཙོས་པའི་དཔུང་གཡེ་བློ་བཟིང་པའི་སྟེང་དུ་ཁྱེར་བ་སྟེ་སྲིད་ཀྱིས་བཟློག་ཅི་ཐུབ་མཛད་ནའང་རིན་སྒྲངས་པ་དོན་ཡོད་རྩ་རྩེ་མཁས་གསན་སྐྱབས། སྟེ་སྲིད་དང་རིན་སྒྲངས་པའི་བར་འགོན་གཞི་ཇེ་ཆེར་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཉིད་ནས་ཤུགས་ཤོར་ཏེ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་རྩ་རྩེ་ལ་སྟེ་སྲིད་འདི་སྒྲིག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན། སྒོས་སྟེ་དཔོན། ཡང་སྒོས་ཁྱེད་རིན་སྒྲངས་པ་ལ་གཅེས་པས་རྩོང་གཞིས་མགོས་ཆེ་བ་ཞིག་ཕུལ་ནས་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་དགོངས་ཚོམ་མེལ་ལུགས་བྱས་ནས་ཀུན་མཐའ་བ་ཤུབ་བཅོས་ནས་སྤྱན་ཐུག་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ཁྱེད་རིན་སྒྲངས་པ་ཡོན་མཆོད་རྟེན་དང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་རིན་སྒྲངས་པའི་ཞབས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁྱེད་རིན་སྒྲངས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཐུག

ཞིང་ཤག་པ་གཉིས་བར་དུག་དཔུང་གི་སྤྱོར་བ་བཙུམས་སྐབས་འབྲུག་པ་ཀུན་མཁྱེན་པརྩེ་དཀར་པོས་བར་འདུམ་གནང་བར་ཞེབས་ནའང་དོན་རབ་པའི་སྔོག་ལ་ཉེན་ཁ་མ་བྱུང་བ་ཙམ་ལས་མེ་དབང་རིས་ཞིང་ཤག་པར་ཅོས་སྤྱིད་གནང་དགོས་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་1563པའི་ཚུ་ཕག་ལོར་ས་སྐྱ་པའི་རྒྱབ་ཀུ་རིན་སྤུངས་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གཡས་ཀུ་བྱང་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཏེགས་པའི་ཚེ། ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་རང་ཡང་དམག་རྒྱབ་ཀུ་ཞེབས། སྐབས་དེར་བསམ་འགྲུབ་རྩེའི་རྫོང་དཔོན་ཞིང་ཤག་པ་ཚེ་བརྟན་རོ་རྗེས་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་ཀྱི་སྡེས་པན་དཀར་པོ་བཀྲོངས་པ་དང་འབངངས་ཀྱིན་ལོག་བྱས་ཏེ་གཤག་ཚེ་ཁ་སྐྱེད་ཚའི། འབྲུག་ལང་ས་ངོ་ཤེས་ཀུས་ཅེ་པ་དང་། འབྲོང་ཅེ་པ། སྐད་ཐང་པ་སོགས་ལའང་དཔུང་འཛུགས་ཅིག་ཀྱང་དེ་དག་ན་རིན་སྤུངས་པར་ཞམ་ཁ་གཅིག་རྩེས་མཐུད་དུ་ཙོག་སྟེང་བཞུགས་པའི་མངའ་ཐང་ཚང་ཨོར། དུས་དེར་ཕྱི་ཤུར་ཞག་མོ་གུ་བའི་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ། ནང་དོན་དངོས་སྟེ་པ་རིན་སྤུངས་པས་བོད་ལ་དབང་བསྐུར་བྱེད་པའི་སྲིད་དབང་དེ་ཤག་ཚེ་ཁ་ཞེས་ཀྱང་ཡིན་ལུགས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1565པའི་ཤེང་གྲང་ལོར་ཞིང་ཤག་པ་རང་གི་དམག་སྟེ་ཁྱིད་དེ་པ་རྣམ་ཤུན་གསོལ་ཚེ་བསྐོར་པ་དང་། རྩོང་གསར་ཞག་དེ་བཅས་བློན་སོར་ཁྱབ་ཀུ་ཞེབས་པས་མ་ཟད། ཤུན་གྱབ་ཚེ་པ་སང་ཤོར་གནང་ཤོར་དང་། མྱང་སྐྱོད་པ་རྣམས་སུ་ཡི་ཐྱོགས་སུ་འགྲོ་ངེས་གཏུན་མེད་པའི་ཁས། དེན་སྤུངས་པ་ལའང་ཞེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཆགས་པའི་མཚམས་སུ་སྤེལ་ཚེ། དེན་སྤུངས་པས་འབྲུག་པ་པད་མ་དགར་པོ་སྤུར་ཡང་དེན་གཙང་གནས་ཁྲོན་ཞུས་བྱས་མཐར། པ་རྣམ་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཞིང་ཤག་པར་སྤྱད་ནས་འཕྲུས་ཙམ་བྱུང་བ་བཅས་སྐབས་དེར་ཡང་ཞིང་ཤག་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ།

དེའི་དུས་བྱང་བདག་ནམ་མཁའ་དེན་ཆེན་གྱི་སྲས་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་དང་། བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་སྐྱ་མཆེད་བསྟེས་གཞོན་གཉིས་ནང་ མ་འཚམས་པའི་བར་དུ་ཞིང་ ཤག་པའི་སྲས་ཀུན་ སྤྱངས་ཤུ་དབང་རྩོ་རྗེ་བཙངངས་ཐོག་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཐྱོགས་སུ་ལངས་ཀྱི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་རང་གི་ཆེར་གཞིས་སུ་བཞུགས་མི་ཆོག་པར་དབུས་ཐྱོགས་སུ་རྒྱང་ཤུད་ཤུ་བུར་ཤེབས་དགོས་པའི་ཚད་པ་ཐོག་པར་མ་ཟད། ཞིང་ཤག་པས་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ལ་འཐུ་སྤྱོད་སྤྱིད་ཐྱོག་ཆེ་བས། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་མངོན་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་སྤྱོར་མཛད་པས་ཞིང་ཤག་ཚོ་བཅན་རོ་རྗེ་གཟའ་ནད་ཀྱིས་གོང་ས་གཡུས་ལ་ཕེབ་ཅིང་ཤག་པ་ཚེ་བརྟན་རོ་རྗེ་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཁམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཏེ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་ལ་ཞག་ཅིག་ཏུ་ཐུགས་དགོངས་ཞི་བའི་ངང་ནས་ཤི་འཕོས་པ་ཡིན། ཞི་བའི་ཐུགས་དགོངས་ཀྱི་ཞལ་ཕྱེ་ཚུལ་ཡང་ཞ

དཀའ་ལྡན་ཁྲི་པ་དེམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཕྲངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
1	ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ།	ཙོང་ཁ།	སྐྱི་ལོ་1409ནས་1419བར།
2	རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན།	གཅང་རྒྱང་སྟོད་ཆུ་ཕྲང་།	1419ནས་1433བར།
3	མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།	གཅང་ལ་སྟོད་མདོ་གཞུང་།	1433ནས་1438བར།
4	ཞ་ལུ་ལེགས་པ་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་ཞ་ལུ།	1438ནས་1450བར།
5	གཡག་ཉེ་བློ་སྤྲོས་ཆོས་སྒྲོང་།	གཅང་གཡག་ཉེ།	1450ནས་1463བར།
6	བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་ལ་སྟོད།	1463ནས་1473བར།
7	བློ་གྲོས་བརྟན་པ།	གཅང་ཁི་ཤངས་མཁྱེན་ཁང་།	1473ནས་1480བར།
8	སྒོན་ལམ་དཔལ་བ།	གཅང་གཡས་རྡུ་བྱང་།	1480ནས་14909
9	བློ་བཟང་ཉི་མ།	ཙོང་ཁ།	1490ནས་1492བར།
10	ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ།	ཁམས་ལྷན་མ།	1492ནས་1497བར།
11	འདར་སྟོན་བློ་བཟང་གྲགས་པ།	གཅང་སྟོད་འདར།	1497ནས་1510བར།
12	འཇམ་དབྱངས་ཤེས་རབ་ལེགས་པ།	ཨེ་ཐྱོགས།	1510ནས་1516བར།
13	ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1516ནས་1522བར།
14	རིན་ཆེན་འོད་ཟེར།	སྟོད་ལུང་མདའི་ཞིང་བཟུང་།	1522ནས་1529བར།
15	བཀྲ་ཤིས་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།	རྩེ་ཐང་།	1529ནས་1535བར།
16	ཆོས་སྒྲོང་རྒྱམཚོ།	དབུས་སྟོད་རྒྱ་རུགས།	1535ནས་1539བར།
17	ཤར་པ་རྡོ་རྗེ་བཟང་པོ།	མདོ་སྨད་མི་ཉག	1539ནས་1546བར།
18	རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ།	རྒྱ་རི་སྐྱ་རེའི་གྲོང་།	1546ནས་1548བར།
19	ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1548ནས་1552བར།

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཕྲངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
20	ཆོས་གྲགས་བཟང་པོ།	སྐྱ་ཐུ།	1552ནས་1558བར།
21	དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།	ལོ་དགའ་རྒྱང་ནང་།	1558ནས་1566བར།
22	དགེ་འདུན་བསྟན་པ་དར་རྒྱས།	ཁྲང་ཨོད་དབུ་སྐ།	1566ནས་1568བར།
23	ཆེ་བརྟན་རྒྱ་མཆོ།	ཇོ་ཐང་སྒས་དཀྱིལ།	1568ནས་1575བར།
24	བྱམས་པ་རྒྱ་མཆོ།	ཞོགས་ཀྱི་གྲམ་བུ།	1575ནས་1582བར།
25	དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཆོ།	སྟོད་ལུང་རབ་པ་སྦ་ར་བ།	1582ནས་1592བར།
26	དམ་ཆོས་དཔལ་འབར།	གཅང་སྟོད་གནས་ཀྱི་ཁང་སྨད་ཤར།	1592ནས་1596བར།
27	སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན།	མལ་གྱི།	1596ནས་1603བར།
28	དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན།	ཕྱ་སའི་ལྷམ་པ་ཤག	1603ནས་1607བར།
29	བཤེས་གཉེན་གྲགས་པ།	ཅོ་ནེ་རྒྱང་ཆུ།	1607ནས་1615བར།
30	བློ་གྲོས་རྒྱ་མཆོ།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1615ནས་1618བར།
31	དམ་ཆོས་དཔལ་འབར།	འཇང་ཁབས།	1618ནས་1920བར།
32	ཚུལ་ཁྲིམས་ཆོས་འཕེལ།	གཅང་གི་ཀུང་འབྲིག་རྩེ།	1620ནས་1623བར།
33	གྲགས་པ་རྒྱ་མཆོ།	དབུ་སྟོད་དགེ་རི་གོང་།	1623ནས་1636བར།
34	ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།	འཕན་ཡུལ་དར།	1636ནས།
35	དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ།	གྲ་ནང་མར།	རྒྱལ་དབང་ལྷ་བའི་ཡོངས་འཛིན་མཛད།
36	བསྟན་འཛིན་ཕེགས་བཤད།	ཀོང་ཡུལ།	
37	དགེ་འདུན་རིན་ཆེན		
38	བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན།	དྭགས་ཡུལ་གོང་མདའ།	
39	དཀོན་མཆོག་ཆོས་བཟང་།	སྟོད་ལུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཤོ་བདུན་བཞུགས།
40	དཔལ་ལྡན་རྒྱ་མཆོ།	སྟོད་མངའ་རིས་སྐི་རི་གོང་།	

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཁྲངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
41	བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	གཡོ་རུ་རྩེ་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
42	བློ་བཟང་དོན་ཡོད།	འཕན་ཡུལ།	
43	ཐུམས་པ་བཀྲ་ཤིས།	རྒྱལ་རོང་།	
44	བློ་ཐོས་རྒྱ་མཚོ།	མི་ཉག་གངར་ཁྱིང་།	
45	འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས་དར་རྒྱས།	རོ་ནེ་ཞོ་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
46	སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཚོ།	རྒ་ཚུ་སུམ་མདོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
47	བློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ།	འདྲ་ཡང་སྐྱིང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
48	དོན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ།	ཏེ་རྐོར་ནག་ཚང་།	
49	བློ་བཟང་དར་རྒྱས།	རོ་ནེ་ཨ་གཟིགས་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
50	དགེ་འདུན་ཕུན་ཚོགས།	ཨ་མདོ་ཁྲ་བལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
51	ངག་དབང་དཔལ་ལྡན་གྲགས་པ།	རྐོར་ཚང་ཀོ་བིན།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
52	ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ།	དཀུགས་ཡོ་ཙ་རི་གཡག་ཞོལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
53	རྒྱལ་མཚན་སེང་གེ།	རྟ་འོན་བསམ་སྟ།	
54	ངག་དབང་མཆོག་ལྡན།	བྱ་ཁྱུང་ལྷ་ཐེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
55	ངག་དབང་ནམ་མཁའ་བཟང་ཡོ།	ཨ་མདོ་རོ་ཁྱག་རྩོག་རི་ལྷན་ཕང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བཞི་བཞུགས།
56	བློ་བཟང་དྲི་མེད།	ཁམས་ཤོག་དྲུག	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
57	བསམ་གཏན་ཕུན་ཚོགས།	དབུས་སྐྱོད་ཐག་མོའི་ཞལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
58	ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	ཨ་མདོ་ཁ་ཁྱུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
59	སེར་སྐད་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	སྐྱོད་ལུང་ཆུ་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཅིག་བཞུགས།
60	བློ་བཟང་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས།		ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
61	ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས།	རོ་ནེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཁྲངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
62	བློ་བཟང་སྐྱོན་ལམ།	རྒྱལ་རོང་སྐྱོ་ནང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བརྒྱད་བཞུགས།
63	བློ་བཟང་མཁས་མཆོག	འཕན་ཡུལ་སྐལ་གྲོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཅིག་དང་ཕྱེད་བཞུགས།
64	བློ་བཟང་བཀྲ་ཤིས།	ཏེ་རྐོར་ཐག་འགོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
65	དགེ་འདུན་ཚུལ་ཁྲིམས།	རྒྱལ་ཐང་པ་ཡང་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
66	ངག་དབང་སྐྱབ་གཏམ།	ཨ་མདོ་ཁྱུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
67	འཇམ་དབྱངས་སྐྱོན་ལམ།	ཁམས་བུ་ལི།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་དང་ཕྱེད་བཞུགས།
68	བློ་བཟང་དགེ་ལེགས།	འཕན་ཡུལ་རྒྱ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཅིག་བཞུགས།
69	ཐུབ་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ།	མདོ་ཁམས་ཐུག་ཕྱེད།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
70	ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ།	ཐུང་འདམ་ཁྲལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
71	ཡེ་ཤེས་ཐར་འདོད།	ཤོང་ཐོ་ཐྲུ་ལ།	
72	འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས།	གཅང་ཐོབ་རྒྱལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བརྒྱད་བཞུགས།
73	ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ།		
74	བློ་བཟང་ལྷན་གྲུབ།	རྒྱལ་རོང་ཚ་ཀོ།	
75	ལུང་རྟོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།	ཐྲིང་པ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བཞི་བཞུགས།
76	བློ་བཟང་མཐུན་རབ་དབང་ཕྱུག	རྒྱལ་རོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
77	ཚུལ་ཁྲིམས་དར་རྒྱས།	སྤྱི་འབོར།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
78	འཇམ་དབྱངས་དམ་ཆོས།	རྒྱལ་རོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
79	བློ་བཟང་ཐྲིན་པ།	སྐང་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
80	གྲགས་པ་དོན་གྲུབ།	ཨ་མདོ་བསམ་སྡོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
81	ངག་དབང་ནོར་བུ།	ཟུང་ཆུ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
82	ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ།	དར་རྩེ་མདོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཕྲུང་ལས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
83	བྱང་ཆུབ་ནམ་མཁའ།	རྒྱལ་རིང་།	
84	སྤྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས།	རྒྱལ་རིང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
85	ཚུལ་ཁྲིམས་དཔལ་ལྡན།	སྟོང་ཡུང་རོག་འཁོར།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
86	སྤྲོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
87	ཐུབ་བསྟན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན།	ཨ་མདོ་ཅ་ནེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
88	མཁྱེན་རབ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།	འཕྲི་གུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
89	སྤྲོ་བཟང་སྐྱེན་གྲགས་རྒྱ་མཚོ།	ཁམས་ཐྲག་གཡབ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
90	ཐུབས་པ་ཆོས་གྲགས།	ཏེ་ཧོར་ཐག་འགོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
91	སྤྲོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	ཁམས་ཡ་ར།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
92	ཐུབ་བསྟན་ཉིན་ཐྲེད།	གཅང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་རྒྱ་གཉིས་བཞུགས།
93	ཡེ་ཤེས་དབང་ལྡན།	མི་ཉག	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
94	ལྷུན་འགྲུབ་བསྟོན་འགྲུས།	གཅང་ཤར་ས་པ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
95	བཀྲ་ཤིས་སྟོང་འདུལ།	མི་ཉག	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
96	ཐུབ་བསྟན་ཀུན་དགའ།	གཅང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
97	ཐུབ་བསྟན་ལུང་རྟོགས།	སྟོང་ཡུང་མདའི་ཡབ་ཕུ།	
98	འཇིག་མེ་ཉམས་པ་རྒྱོ་གོས།	ཁམས་རྩ་ཡུལ།	སྤྱི་ལོ་1985ལོར་ཁྲི་ཚབ་མཛད།

དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་ཞེས་པ་དེ་ནི་དཔོན་ཀྱི་གདུང་རྟུད་དང་། བློ་མའི་ཡང་སྲིད་སོགས་མཛོ་རེམ་མེ་སྐའི་སྲས་རྒྱུད་བྱེས་པའི་དུས་ནས་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་མིན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་གཏམ་དབེ་ལ། སྐང་པོའི་བུ་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ལ་བདག་པོ་མེད། ཅེས་ཡོངས་སུག་གསལ་པ་ལྟར་རིགས་རུས་འབྱོར་པ་སོགས་བཅས་དམིགས་བསལ་ཀྱི་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མེད། རྒྱུ་བྱེས་པའི་དུས་ནས་ཐོག་མར་སྤྲོ་བ་གཉེར་ལ་བསྟོན་ནས་རིམ་བཞིན་མཁས་པ་ཆེན་པོའི་གོ་སཐོབ་པ་དང་། དེ་ནས་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་སྐྱ་བའི་མཁས་ཚད་འདུས་པའི་དབུས་སུ་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྩོད་པའི་གང་རྒྱངས་སྐྱོན་སྤོང་པའི་ལན་མེད་པ། གུས་པ་ཆེན་པོས་གཙུག་ཏུ་བཀུར་བར་གྱུར་པའི་

ཚེན། དཀའ་རྙིད་དགའ་ལྡན་གྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ལུགས་སྲོལ་འདི་ནི། སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཚད་ལ་དཔག་རས་ཀྱན་གྱི་ཐུན་མོང་དུ་བཀུར་པའི་མཁས་པ་དེ་ཉིད་ཁྲི་ལ་བཀོད་པ་ནི་དེང་གི་དམངས་གཙོའི་ལུགས་སྲོལ་དང་མཐུན་པཞིག་ཡིན་འདུག །

སྐྱེས་པ། དྲག་པོའི་བཀའ་ལས་མཁས་པའི་ཐབས་ཀྱིས་སྟོག །
རྒྱབ་པོའི་མནར་གཅོད་བཟོད་པའི་ཚེ་ཚེས་བསྟན། །
མཐུན་པའི་སྤྲིགས་ཀྱན་ཕྱི་ནང་གཅིག་སྐྱིལ་བས། །
ས་སྐྱའི་སྒིད་དབང་ཕེ་ཀུའི་ཕྱག་ཏུ་ཐོབ། །
དབུས་གཙང་འཁྲུག་པས་བོད་ཀྱི་ལ་རྒྱ་ཤམས། །
ཕྱིམ་རྒྱུད་འཁྲུག་པས་ཕག་གྲའི་སྡེ་སྒིད་ཤམས། །
བཀའ་དག་འཁྲུག་པས་ཁམས་སྐྱ་བའི་སྐྱིང་པོ་ཤམས། །
ནང་འཁྲུག་བྱས་ན་མ་ཡང་ཤམས་པར་འགྱུར། །

ཞེས་བྱ་བའི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སྲུབས་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་བརྒྱད་པ། གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་དུས་རབས།
1618—1642

ས་བཅད་དང་པོ། གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་སྡིད་དབང་དངོས་ལུ་བཞུགས་པ།

སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཐུགས་ཞེན་གྱི་ལྟ་བ་དང་། གཅམ་བུ་ངོ་དགའི་ཚོག་གིས་མ་བསླབ་པ་དོན་ཆུན་ཏེ་བཞིན་ཡིས་ཅར་བཤོད་ནས། དེ་ལ་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཅོ་སྦྱ་བའི་ལྟ་བས་དྲང་བཏེན་གྱིས་ཐུགས་སྟེམས་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཅ་ཅང་གལ་ཆེ། གྲུབ་མཐའི་ཐུགས་ཞེན་གྱིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་ངན་ཤན་ཆེན་པོར་ཞུགས་ཡོད་པ་དཔེར་ན་བན་བོན་ཐུགས་རིས་ཀྱིས། བོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚ་དག་ཁྲངས་མེད་ཀྱི་གླལ་དུ་འཛོག་རྒྱང་བྱས་སྐབས། སྟོང་བཙན་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲ་བ་ལ་ཁྲངས་ཀུགས་ས་མེད་པ་ཤུ་བུ་ཞིག་ཚགས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་བཙུགས་རྗེས་མ་ཀུན་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་གཙང་པ་རྒྱལ་པོ་ལ། ཕྱི་ནང་གི་རིག་པའི་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་བྱའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཞུགས་པ་དང་། ཤུག་པར་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མྱོང་བ་ཤིན་ཏུ་ཞན་པ་ཡིན་པའི་ཚུལ་སོགས་ངན་སྐྱེས་སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པར་དུ་ཤེས་ཀ་ཤས་ཡོད་པ་རྒྱུ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།

དམ་པའི་རིགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་དང་། ཆོས་བཞིན་སྐྱོང་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་། ཡང་ཀུ་སུལ་ཡུའི་ཚུལ་དང་སྦས་པའི་ཚུལ་སོགས་དོན་དུ་སྐྱེ་བོ་དཀྱུས་མ་མེན་པའི་གདུང་རབས་ཀྱི་ཁེང་བ་རིགས་རུས་དང་། ཆོ་འཕྲང་མ་ཁམས་ཤིང་རྐྱེན་ཀྱི་ཤུ་འཕོ་བ་རིམ་བཞིན་ཟླམ་མ་འཚང་བའི་ནང་ནས་གནམ་ལྟེང་བའི་ཁང་རབས་ཀྱི་ཁེང་བ་རིགས་རུས་དང་། ཆོ་ཤད་ཀྱི་ཤུ་འཕོ་བ་རིམ་བཞིན་རྐྱེན་ཀྱི་ཤུ་འཕོ་བ་རིམ་བཞིན་ཟ

གིཆེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཞབས་ལ་བཏུད། དགའ་སྟོན་ལོངས་སྤྱོད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཚངས་ཅིང། སྤྱི་བོ་གནམ་བསྐྱན་བོད་རྟམ་ཟན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའོ། །སྐར་རྩེར་སོག་གི་དམག་སྐོར་གཅིག་བོད་དུ་ལྷགས་ཏེ་སྤྱིད་ཚེ་ལུང་པར་གནས་བཅས། ལྷས་ཟིན། རོ་ཤྲཱི་དེན་པོ་ཆེའི་མཚོད་སྤྱིན་ལོ་གཉིས་བཅས། དུས་མ་བདེ་བ་ལ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་དམག་དཔོན་ཟུ་བཞིའི་ལས་ཀ་བསྐོས། དཔུང་ཆོགས་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་བཤམས་ཏེ་དགྲས་སུ་བརྫངས། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་འདི་ཉིད་རང་ཤུ་ཁྲོ་ཚར་གཅིག་པའི་དགོངས་པ་ལ་ཞུགས་ཏེ། ཞལ་དགྱེས་གསུངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྐུ་བསོད་ཟོས། འཛམ་བུ་གླིང་ལ་དབང་བསྐུར། ཡབ་རྒྱལ་པོའི་དགོངས་པ་རྫོགས་ཤིང་དབང་བསྐུར། ཡབ་རྒྱལ་པོའི་ལྷ་ཁང་ཁྲི་ཆོ་འཕྲུལ་ཆོ་སྐྱར་ཏེ་ཁྲི་ལ་ཞབས་ཀྱི་རྡོག་པ་ཕུལ། སྐབས་ཕྱིར། ཐར་པ་གླིང་། བསམ་སྟེངས་སོགས་བསྐྱབ་པའི་ཞལ་གསོལ་ཁག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཐུགས་སུ་ཆུད། རྣ་བཙུན་དམ་པ་ཀུན་དགའ་སྟོང་པོ་ལ་ཟབ་གནད་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་ལེགས་པར་གསན་ནས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཐུགས་སུ་ཆུད། རྣམ་ཤེས་ཆེན་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་སྐྱེས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྒྲུབ་དུ་མཛད་པ་ཆགས་ཤིང་། ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ལུང་ཕྱོགས་ཡིད་གཅིག་འདུས་གནས་ལའང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་སྔ་ནས་ཐོས་ཤིང་། མཆོད་ཡོན་ཐུགས་ཡིད་གཅིག་འདུས་གནས་ལ་ཞེ་སྡང་མེད་པར་མཛད་དེ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིང་། གཞན་ཡང་དཔལ་ལྡན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཆེན་པོའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཉི་ཟླ་ཟུང་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཉེས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་ལྟ་ཅི་སྨོས། ཁྱབ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྟ་བུ་ཡིད་བཞིན་གྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་ཕྱོགས་བཅུའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་རྒྱུ་བ་ལས། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་ནས་ཐོས་ཤིང་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུགས་ཁྲལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ལུང་ཕྱོགས་ཡིད་གཅིག་འདུས་གནས་ལ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ལུང་ཕྱོགས་ཡིད་གཅིག་འདུས་གནས་ལ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ལུང་ཕྱོགས་ཡིད་གཅིག་འདུས་གནས་ལ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་ཁྱིམ་བདག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །

གཏོགས་པ་ཤར་རྒྱལ་མཁར་རྩེ་སེང་གེ་གནམ་ལ་འཕྱོ་བ་ལྟ་བུ། པ་རྣམ་ལྷན་གྱབ་རྩེ་གནམ་ལ་ཟོ་བ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། གཞིས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཕྱི་ལྟས་ཅི་ཞིག་སྟོན་ཀྱང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡ

ནང་ཅོ་གས་ཀྱི་མོའི་ཚང་མ་འཛོར་བ་དགོས་ཟེར་བ་ཡུར་དང་། བྱ་མ་འཕུར་སྐོང་ལོན་པའི་དཔེ་ཡུར། (1)མཁས་པ་རྣམས་ནི་གཞོམ་པ་དང་། ཞེས་པའི་དོན། རྒྱལ་སྲིད་ལྟ་བུའི་སྟོབས་དང་གཡུག་ཚུན་སྐྱོམས་པའི་དགའམ་རང་རང་ཚོའི་ཀྱི་དགུ་གང་ལའང་ཐོག་མ་ནས་དགུ་འདུལ་མི་རྩོམ་པར། ཁེ་ཅེན་བསྒགས། གོ་བ་བསྐོན། གསེར་ཡིག་གི་འགྱལ་བཙུགས་ཏེ་ལབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་འདུལ་ཐབས་དང་ཚོད་ལྟ་བྱ་གང་ལའང་ཐོག་མ་ནས་དགུ་འདུལ་མི་རྩོམ་པར། ཁེ་ཅེན་བསྒགས། གོ་བ་བསྐོན། གསེར་ཡིག་གི་འགྱལ་བཙུགས་ཏེ་ལབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་འདུལ་ཐབས་དང་། ཞི་རྒྱས་པའི་ཚེ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས

ꣃꣂ.ꣁꣀꣿꣾꣽ꣼ꣻ꣺.꣹꣸ꣷꣶ ꣵꣴꣳꣲ ꣱ ꣰꣯꣮꣭꣬꣫꣪꣩.꣨꣧꣦꣥ ꣤꣣꣢꣡꣠꣟ ꣞꣝꣜꣛ ꣚꣙꣘꣗ ꣖꣕꣔꣓ ꣒꣑꣐ ꣏꣎ ꣍꣌ ꣋꣊ ꣉꣈ ꣇꣆ ꣅ꣄ ꣃꣂ ꣁꣀ ꣿ ꣾꣽ ꣼ꣻ ꣺꣹ ꣸ꣷ ꣶꣵ ꣴꣳ ꣲ꣱ ꣰꣯ ꣮꣭ ꣬꣫ ꣪꣩ ꣨꣧ ꣦꣥ ꣤꣣ ꣢꣡ ꣠꣟ ꣞꣝ ꣜꣛ ꣚꣙ ꣘꣗ ꣖꣕ ꣔꣓ ꣒꣑ ꣐꣏ ꣎꣍ ꣌꣋ ꣊꣉ ꣈꣇ ꣆ꣅ ꣄ꣃ ꣂꣁ ꣀ

ཤེང་བབ་གཏད་ནས་ཁ་ངན་ཚོག་ངན་མི་གཏོང་། གདན་བཟོས་བདག་རྒྱན་སྡུ་བབས་ལས་ལོད་པ་མི་བྱེད། སྐུ་ཆེ་བ་ཡིན་ཡང་འདི་སྐབས་ཆེབས་བསུ་ཆེབས་སྐྱེལ་མི་དགོས། ལབ་རིགས་ཀྱི་བྱ་གཏེ་ལ་ཆས་ཟུར་གཤོས་ཁྲ་མགུ་མི་མགུ་གཏོང་། འཕྲོ་རྩོངས་བཟང་བཅོན་ཡིན་ ཡང་ལབ་གདན་ལ་འཁྱོལ་ནས་གཏོང་བ་ལ་བཅོན་རྩོངས་དྲག་ཞན་ལ་དཔགས་པ་སྐེད། ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་སྔོན་ལ་ཀོ་དམར་མདུང་ཆོམས་ཁྲག་གཞོང་སོགས་སུ་ཅི་ཁ་དམར་པར་ལེན། མི་རབས་མ་སོང་གི་བར་འཕམ་སྨོག་བྱོང་ནན་གྲོས་བརྟན་མི་རྒྱུད་པའོ། །

གསུམ་པ་རྒྱལ་ཪྀ་མེ་ཟོང་གདོང་གི་ཞལ་ཕྱེ་མཁྱེའི་ལས་འཇིན་གྱི་ཞལ་ཕྱེ་ནི། རྒྱལ་པོའི་ལུང་གིས་སྔེ་མོང་བསྐོས་པ་ཆ་མཉམ་ཀྱི་ས་རྩའི་ཁོ་ནའི་སྐྱོན་བསགས་ཏེ། སྔོ་སྲིད་ཀྱི་སྐུ་རིམ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་ཆ་ཞབས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་བསྒྲུབ་པ་ལ་དམིགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལྟ་སྨོས་ཅི། ཚོས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟ་ཧོར་ཡང་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ

འབེབས་པ་དང་། མཁར་རྩའི་སེ་ཁལ་མཇོད་པ་དང་། ཚོང་འདུས་ཀྱི་གསེར་རིན་ལག་ཡོད་གང་འདུག་ལ་ཆ་འཛོག་པ་སོགས་གནང་སློལ་འདུག་ཅིང་སྐབས་ཤིན་མ་སྤྱས་གཅིག་ལ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་དུ་ཉིས། སེལ་ཤན་བཀོལ་ཤན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་རིན་རྒྱག་གསུམ་ཚད་འབྱིང་དུ་ཞལ་བའི་སྐབས་ཤིན་ཚེ་ཐུང་ཞིང་། སྐབས་གསེར་ཁྲེད་མའི་སྐད་གང་ལ་གསེར་ཞོ་བཞི། སྐབས་ཞོ་ལ་གཅིར་བྱེ་ཚད་ཀྱི་ཁལ་བཅུད། གསེར་ཞོ་དེ་ལྟབ་འཕར་ལའི་ཚུང་ཐུང་ཞིག་ཁྲེད་པའི་སྲོལ་དང་། ཡང་མཁར་རྩའི་ཁལ་བྱག་ལ་སྐབས་ཞོ། བཅུ་གཉིས་ལ་གསེར་བྱེའི་བཞི་ཚོ་དང་གསུམ་མེ་ཏོག་ཁྲི་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཡོད་ཀྱང་། ཁ

བཀྱིགས་བྱས་པ་ལ་ཁར་འའི་ལུས་འབྱར་གང་ཡོད་མི་སྣས་ལེན། དགེ་སློང་གི་སྡོད་འཇའ་ལ་ཚོགས་ཚས་སོགས་ཐོབ་ཐང་འཚར་ཅན་ཐུམ་ལྟར་ཅིང་གཞན་མ་དབུས་ལུགས་ལ་བཅུ་ཁ་ལེན་པ་ལྟར་འདུག་ཀྱང། འདི་འགའ་ཡུལ་ཚགས་པ་མི་འདུག་པས། གཙང་ལུགས་ལ་ཐན་ཚུན་ནས་རོང་ཐོང་ཐུང་། རོང་ཐོང་ནས་ཀྱི་ས་ནས་གདན་ཐན་ཚུན་སྐོམས་པའི་བློ་ཚད་དེ་ལེན། སྐབས་སྡོད་དགོས་པ་རྣམས་ལ་སྡོད་ས་ཁག་ཏུ་ས་མཁན་ཀྱི་ས་ནས་དཔྱད་པས་ཤིང་བཅས་དང་། ལེན་མཁན་ཀྱི་ས་ནས་ཁལ་ཤུལ་བྱེ་འབྲངས། སྡོད་མཁན་ཀྱི་བྱེ་གདན་སྡུར་བ་རྣམ་བཞི་མ་རེ། པང་ཁེའུས་གདན་འོས་རིགས། དང་པོའི་ཁྱིམས་ཡིག་རྣིང་པ་རྣམས་ལ་འདུག་པས་མི་ཤ་ཀྱི་སྲི་མི་ལྟང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་ལག་དམར་ཀྱིས་བསད་པའི་ཀྱི་ངོ་མ་དུས་ཤིང་ཀ་ཚོགས་སྲོལ་འཐུད་དུ་འདུག་པ་ལྟར། ཁྱ་མ་དཀྱུས་མའི་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཚོགས་ཆུང་ཀ་ཚོགས་ཆེ་ཞིང་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཚད་ཀྱི

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಕೆಯ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಂದ. ಅವರ ಮಾತು, ನಡವಳಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೪.೦೬೯.೧೧೬.೫೦ ೧೮೫.೩೬೩.೩೬೬.೧೮೬.೫೬.೫೬೦.೫೦

೧೫೬೦ ೧೮೫.೫೬೩.೩೬೬.೧೮೬.೫೬.೫೬೦.೧೮೫.೫೦

ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ಖುಷಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಇತರರನ್ನು ನಗಿಸುವ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಒಂದಾದರೆ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇನ್ನೊಂದು. ಮೊದಲನೆಯ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಇತರರನ್ನು ನಗಿಸುವ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ. ಇಂಥ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವರು ಅಪರೂಪ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ.

ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದರು: "ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯಕೂಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಕೂಟದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರೇ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರೇ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

བཅས་པ་དཔུང་སྡེའབྲལ་ནས་ལྷས་བསྡད་པའི་གཅང་པའི་མི་དྲག་དང་། དམག་དཔོན། དབུས་ཙོགས་སོ་སྐྱང་དམག་མི་སོགས་ལ་ཕར་ཆོལ་ཀྱི་རྩུས་ཤེས་ཆེར་བཏང་བས། གཅང་པས་དམག་གི་དཔུང་ཆེན་བསྡུས་ཏེ་གཡུས་སྐྱད་པས་དེ་གིས་ཆོལ་ལན་སློག་མ་ནུས་པར་དབུས་སོགས་སེར་འབྲས་ཀྱི་གླ་དམག་དང་བཅས་པ་བྱང་སྐུ་ལྷུང་དྲྭ་བོས་བྱོལ་བྲས་ནས་བཟོ་ཁབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཁྱབ་ཅིང

ལེའུ་དགུ་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་རབས།
1642—1959

ས་བཅད་དང་པོ། བབྱས་སོག་མ་ཉམ་འཇེལ་ཏིས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྡིད་དབང་དངོས་སུ་བཙུགས་པ།

གཅིག སོང་ས་ལྷ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་ཚོས་སྡིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོའི་ཁྲིར་འཁོད་པ།

1. དང་པོ་ཉ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ཞེང་ལྟ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བྱས་པའི་སྐོར་ལ། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སོག་པོ་གུ་ཤི་ཁན་ཀྱིས་བོད་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་དབང་དུ་བསྡུས། དེ་ནས་ཕྱག་མཛོད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱི་ཤོག་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ་ལྟར་དབུས་སུ་བྱོན་པས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིའི་ཐད་ནས་ཕྱག་མཛོད་ཆོལ་ཁའི་ཐོག་ཏུ་ཞལ་ཕེབས་ཏེ་1642ལོར་གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་སྡིད་དབང་དངོས་སུ་འཛིག་ཐུབ་པ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་རྒྱུ་ཤི་ཁན་ཀྱིས་འཐས་ཏེ་གདན་དྲངས་ཤིང་ཕྱག་མཛོད་ཀྱིས་ཀང་ཏོག་པའི་ཚུ་རྟྭི་ལོ

འཕྲིན་ལས་རབ་བརྟན་ཡང་བཞུགས་མ་བཙོངས་པར་སྐུ་འཁོར་ཁྱབ་བསྡུས་དང་བཅས་འཛང་ཡུལ་དུ་བྱོན། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་ཀློང་དང་ཀོང་པོའི་ཡུལ་དུ་ལོ་ཤས་འགོར། སྤྱི་ལོ་1647པའི་ཟེ་ཐག་ལོར་འཛང་ཡུལ་དུ་འབྱོར་ཁར་འཛང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་འདྲེན་སྐུང་། ཁ་བ་དཀར་པོར་ཕེབས་པ་དང་འཛང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་མདུན་ན་འདོན་ཀཱ་ཤ་སྟོང་ཕྲག་སོགས་ཀྱིས་བསྐུ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་རྒྱལ་ཁབ་ཞེང་། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་ལ་ཤེང་ཅི་ཡོ་གསར་གྱི་མཆོད་སྤྲིན་མཐའ་ཡས་པས་མཆོད། ཡབ་ཀཱ་ཤ་སྐུ་ཁྲི་ཤེང་ཞལ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། བསྟན་སྲུང་ཆོས་སྐྱོང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀང་ཏེ་ཁྲིའི་ཞབས་ལ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་ཀང་ཏེ་ཁྲིའི་ཞབས་ལ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་ཀློང་དང་ཀོང་པོའི་ཡུལ་དུ་ལོ་ཤས་ཞུགས་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་ཞིང་། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་ཀློང་དང་ཀོང་པོའི་ཡུལ་དུ་ཡང་ཞིང་། ཀཱ་པ་སྐུ་འཁོར་ཀློང་དང་ཀོང་པོའི་ཡུལ་དུ་ལོ་ཤས་ཞུགས་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ

মহাশয়ের পক্ষে অসম্ভব নহে। তাঁহার পিতা ও পিতামহ উভয়েই সংস্কৃত ভাষায় সুপণ্ডিত ছিলেন। তাঁহার পিতামহ রামকৃষ্ণ তর্কালঙ্কার মহাশয় ১৭৯৫ খ্রীষ্টাব্দে নবদ্বীপে টোল স্থাপন করিয়াছিলেন। তাঁহার পিতা রামতনু তর্কবাগীশ মহাশয় ১৮৩৭ খ্রীষ্টাব্দে ৭৫ বৎসর বয়সে পরলোকগমন করেন। তিনি ১৮১৭ খ্রীষ্টাব্দে জন্মগ্রহণ করিয়াছিলেন। তাঁহার পিতামহ ও পিতা উভয়েই তাঁহাকে সংস্কৃত শিক্ষা দিয়াছিলেন। তিনি ১৮৩৭ খ্রীষ্টাব্দে পিতার মৃত্যুর পর টোলের অধ্যাপনার ভার গ্রহণ করেন। তিনি ১৮৪৫ খ্রীষ্টাব্দে সংস্কৃত কলেজে সাহিত্যের অধ্যাপক নিযুক্ত হন। ১৮৫৫ খ্রীষ্টাব্দে তিনি সংস্কৃত কলেজের সাহিত্যের অধ্যাপকের পদ পরিত্যাগ করেন। তিনি ১৮৫৮ খ্রীষ্টাব্দে ৬১ বৎসর বয়সে পরলোকগমন করেন।

তাঁহার রচিত গ্রন্থের মধ্যে চিন্তাপ্রকাশিকা, সংস্কৃত ব্যাকরণ, নিবন্ধমালা, পদ্যমালা, বিদ্যাসাগর-চরিত, বিধবা-বিবাহ, বহুবিবাহ, ব্রাহ্মণসর্ব্বস্ব, কথামালা, বর্ণপরিচয় প্রভৃতি বিশেষ প্রসিদ্ধ। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন।

চিন্তাপ্রকাশিকা সংস্কৃত ভাষায় রচিত একখানি টীকা গ্রন্থ। ইহা পঞ্চতন্ত্রের টীকা। ইহা ১৮৫৩ খ্রীষ্টাব্দে প্রকাশিত হয়। ইহার রচনা অতি সরল ও সুমধুর। ইহাতে পঞ্চতন্ত্রের গল্পগুলি অতি সুন্দর ভাবে বুঝাইয়া দেওয়া হইয়াছে। ইহার ভাষা অতি প্রাঞ্জল ও মনোহর। ইহাতে সংস্কৃত ব্যাকরণের নিয়মগুলি অতি সুন্দর ভাবে প্রয়োগ করা হইয়াছে। ইহার রচনা অতি সরল ও সুমধুর। ইহাতে পঞ্চতন্ত্রের গল্পগুলি অতি সুন্দর ভাবে বুঝাইয়া দেওয়া হইয়াছে। ইহার ভাষা অতি প্রাঞ্জল ও মনোহর। ইহাতে সংস্কৃত ব্যাকরণের নিয়মগুলি অতি সুন্দর ভাবে প্রয়োগ করা হইয়াছে।

ঈশ্বরচন্দ্র বিদ্যাসাগর মহাশয় ১৮২০ খ্রীষ্টাব্দে বীরসিংহ গ্রামে জন্মগ্রহণ করেন। তাঁহার পিতার নাম ঠাকুরদাস বন্দ্যোপাধ্যায় এবং মাতার নাম ভগবতী দেবী। তাঁহার পিতা ও মাতা উভয়েই অতি ধার্ম্মিক ও সাধুপ্রকৃতির লোক ছিলেন। তাঁহার পিতা ঠাকুরদাস বন্দ্যোপাধ্যায় মহাশয় একজন সামান্য গৃহস্থ ছিলেন। তিনি অতি কষ্টে সংসার নির্ব্বাহ করিতেন। তাঁহার মাতা ভগবতী দেবী অতি দয়াবতী ও ধর্ম্মপরায়ণা ছিলেন। তিনি দরিদ্রদিগকে অন্নদান করিতেন। তাঁহার পিতা ও মাতা উভয়েই তাঁহাকে সংস্কৃত শিক্ষা দিয়াছিলেন। তিনি ১৮৩৭ খ্রীষ্টাব্দে পিতার মৃত্যুর পর টোলের অধ্যাপনার ভার গ্রহণ করেন। তিনি ১৮৪৫ খ্রীষ্টাব্দে সংস্কৃত কলেজে সাহিত্যের অধ্যাপকের পদ পরিত্যাগ করেন। তিনি ১৮৫৮ খ্রীষ্টাব্দে ৬১ বৎসর বয়সে পরলোকগমন করেন।

তাঁহার রচিত গ্রন্থের মধ্যে চিন্তাপ্রকাশিকা, সংস্কৃত ব্যাকরণ, নিবন্ধমালা, পদ্যমালা, বিদ্যাসাগর-চরিত, বিধবা-বিবাহ, বহুবিবাহ, ব্রাহ্মণসর্ব্বস্ব, কথামালা, বর্ণপরিচয় প্রভৃতি বিশেষ প্রসিদ্ধ। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন। তিনি সংস্কৃত কলেজে অধ্যাপনা করিবার সময় ছাত্রদিগের পাঠ্যের জন্য এই সকল গ্রন্থ রচনা করিয়াছিলেন।

চিন্তাপ্রকাশিকা সংস্কৃত ভাষায় রচিত একখানি টীকা গ্রন্থ। ইহা পঞ্চতন্ত্রের টীকা। ইহা ১৮৫৩ খ্রীষ্টাব্দে প্রকাশিত হয়। ইহার রচনা অতি সরল ও সুমধুর। ইহাতে পঞ্চতন্ত্রের গল্পগুলি অতি সুন্দর ভাবে বুঝাইয়া দেওয়া হইয়াছে। ইহার ভাষা অতি প্রাঞ্জল ও মনোহর। ইহাতে সংস্কৃত ব্যাকরণের নিয়মগুলি অতি সুন্দর ভাবে প্রয়োগ করা হইয়াছে। ইহার রচনা অতি সরল ও সুমধুর। ইহাতে পঞ্চতন্ত্রের গল্পগুলি অতি সুন্দর ভাবে বুঝাইয়া দেওয়া হইয়াছে। ইহার ভাষা অতি প্রাঞ্জল ও মনোহর। ইহাতে সংস্কৃত ব্যাকরণের নিয়মগুলি অতি সুন্দর ভাবে প্রয়োগ করা হইয়াছে।

གི་ཚོགས་ཆེན་པོ་ཡང་བྱང་ལ་ཞེས་པའི་ཡུལ་སྔོངས་ཤུགས་ཡུལ་གཤོམ་པ་ལ་ཆས་པ་ན། དམག་དཔོན་དགའ་ལྡན་བཀའ་བསྒོ་ཐུབ་ཀྱིས་བཀའ་སྒོ་བཀའ་བློན་བྱ་ཆུང་དང་། པརྩ་རྒྱལ་པོ། རོག་ཚེ་རིང་འཛིན། སོག་པོ་ནས་ཐར་བཅས་ཀྱིས་དམག་སྡེ་ཁྲིད་དེ་ཚམ་ཚོམ་མེད་པར་གཡུལ་བསྟེས་ནས་ཞེན་ནུ་འཐབ་པའི་མཐར། ལ་དྭགས་ཀྱི་རྗེ་བོ་བློན་པོ་དང་བཅས་པ་ཏབ་པོར་ཏེ་སྐུར་སྐང་ཞེས་པའི་བར་དུ་བོས་སོ། །དེ་ནས་བོད་དམག་གིས་ལ་དྭགས་སྟེལ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱུད་ཡོད་ཅིང་ཡང་ཐུག་ཏུ་ཡང་ཁོ་ཚུན་ནས་ཀྱང་བསྡུས་ཀྱི་ཡོད་པ་སོགས་ལ་སྟེལ་རྩོད་མཁར་ཀྱི་བང་མཛོད་ནོར་ཁྱིས་གང་བ་རེ་རེ་ཡང་དམག་སྦྱིན་ཀྱི་བྱ་དགར་བསྡུས་ཀྱི། །

གསུམ། རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་བཤད་མདོར་བསྡུས།

1. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་དཀོ་འདུན་གྲུབ་ནི། ཡབ་མཚོན་པོ་རྩོ་རྗེ་དང་། ཡུམ་རྗེ་མོ་རྣམ་སྐྱིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བཙུང་བདུན་པའི་ཡུགས་ལུག་སྐྱི་ལོ་1391ལོར་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲ་འདབ་ཞག་དང་བཅས་སྐྱེས་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་འཕགས་ཡུལ་ཏུ་ཡང་ཁོ་ཚུན་ཐོག་ཏུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལས། རྒྱ་སྟོན་ཅན་དུ་ལས་ཡིག་ཀ་བྱིའི་ཟློག་དང་། ལན་ཁར་སོགས་བྱང་ཆུབ་པར་མཛད། དགུང་ལོ་བཅོ་ལྔ་པར་དཀོ་ཚུལ་ཀྱི་སྟོལ་པ་བཞེས། རྒྱ་སྟོན་ཅན་དུ་ལས་ཡིག་ཀ་བྱིའི་ཟློག་ཅིང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨ་ཡུལ་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲི་ཆེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨ་ཡུལ་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲི་ཆེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཁོ་ཚུན་ནས་ཀྱང་བསྡུས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ

དྲུག་བསྐྱངས། དགུང་ལོ་ཞེ་གསུམ་པའི་མེ་གླང་ལོར་སྟེ་གདོང་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པས་གདན་ཞུས་ལྟར་དབུས་སུ་ཕེབས། འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་གདན་རབས་དགུ་པའི་འགན་བཞེས། དགུང་ལོ་ཞེ་བཞི་པ་ས་སྟག་ལོར་སྟེ་སྲིད་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པས་འབྲས་སྤུངས་སུ་ཡོད་པའི་སྟེ་གདོང་པའི་གཞིས་ཀ་རྫོ་ཁང་སྔོན་མོར་གྲགས་པ་དེ་རྗེ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཕུལ་བས་དེ་བཞུགས་ཡུལ་གཙོ་བོར་གནང་། སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པའི་སྐབས་དེ་རྒྱ་བསྐྱེད་ནས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ཞེས་མིང་བཏགས་པ་དེ་རྗེས་རྒྱལ་བ་ལྔ་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱམས་སྐབས་སྲིད་གཞུང་གི་མིང་དུ་ཆགས།

དགུང་ལོ་ང་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་མེ་ཁྱི་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1526ལོར་སྟེ་སྲིད་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པའི་ཞུས་པ་ལྟར་སེ་རའི་གདན་ས་པ་མཛད། དགུང་ལོ་རེ་བདུན་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཆུ་སྟག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1542ལོར་འབྲས་སྤུངས་སུ་དགོངས་པ་རྫོགས།

3. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་ནི། ཡབ་སྡེ་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་དང་། ཡུམ་དཔལ་འཛོམས་བུ་ཁྲིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཆུ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1543ལོར་ལྷ་སའི་ཉེ་འགྲམ་སྟོད་ལུང་མདའ་ཏུ་སྐུ་འཁྲུངས། མཚན་ལ་ར་ནུ་སྲི་གཅོད་ཅེས་གསོལ། དགུང་ལོ་བཞི་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་མེ་རྟ་སྤྱི་ལོ་1546ལོར་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་འབྲས་སྤུངས་སུ་སྤྱན་དྲངས། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་ཡོངས་རྫོགས་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་གནང་སྟེ་མཚན་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་བསྟན་པའི་ཉི་མ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་བདུན་པའི་ས་བྱ་ལོར་པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་མཁན་པོ་དང་། གསང་ཕུ་ཆོས་རྗེ་ལེགས་པ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ལས་སློབ་མཛད་དེ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་བཞེས། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། ཆོས་རྗེ་ལེགས་པའི་དོན་གྲུབ། ཤར་རྩེ་ལེགས་པ་དོན་གྲུབ་སོགས་བསྟེན་ནས་གསན་སྦྱོང་དང་དབང་ལུང་མང་པོ་ཞུས། རྒྱལ་དང་། འབྲས་སྤུངས་གཉིས་སུ་རེས་མོས་བཞུགས།

དགུང་ལོ་བཅུ་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཆུ་བྱི་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1552ལོར་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་ཁྲི་ར་ཕེབས། དེ་ནས་གཞུང་ལུགས་མང་པོར་སློབ་གཉེར་མཛད། དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པའི་ཤིང་བྱི་ལོར་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཟུར་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་མཁན་པོ་དང་། ཁྲི་པ་ལས་ཐོག་པ་བསྟན་པ་དར་རྒྱས་ཀྱི་ལས་སློབ། དགེ་འཕེལ་ཆོས་རྗེ་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་པས་གསང་སྟོན། ལྷ་བཙུན་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་གིས་དུས་བསྒོ་པ་མཛད་དེ་དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་བཞེས། དེ་ནས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོས་གདན་ཞུས་ལྟར་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་སེར་སྐུ་མང་པོ་ལ་བཀའ་ཆོས་བསྩལ།

དགུང་ལོ་ཉེར་དགུར་ཕེབས་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ལྕགས་ལུག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1571ལོར་སོག་པོ་ཨལ་ཐན་རྒྱལ་པོས་གདན་ཞུས་ལྟར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ནས་སོག་པོ་དཔོན་འབངས་ཀུན་ལ་སྙིང་རྗེ་བྱམས་སེམས་དང་། ལས་འབྲས་རྣམ་སྨིན་སོགས་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བས་མཚན་སྙན་རབ་ཏུ་རྒྱས། སོག་ཡུལ་གྱི་སྲོག་གཅོད་དང་དམར་མཆོད་ཀྱི་སྲོལ་མཐའ་དག་བསྡུབས། སོག་པོ་ཨལ་ཐན་རྒྱལ་པོ་དང་བླ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་མཆོད་ཡོན་ཉི་ཟླ་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྲིམ་འདུམ་ཐུག་ཙམ་ཚོགས་པའི་དབུས་སུ་དགེ་བ་བཅུའི་ཁྲིམས་བསྒྲགས། བླ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་མཚན་སྙན་གྱིས་སོག་ཡུལ་ཁེངས་པས་མཚན་གྱི་ཕྱེད་ཕྱི་མ་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་སོག་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་ཏཱ་ལ་ཞེས་པ་ཡིན་པས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་འབོད་སྲོལ་བྱུང་ལ། བོད་དུ་སྐུ་ཕྲེང་ཕྱི་མ་རྣམས་ལ་ཆེ་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་འབོད་པ་བྱུང་། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་སྟག་སྤྱི་ལོ་1579ལོར(明神宗万历六年)(ཧྲང་ལིའི་ཁྲི་ལོ་དྲུག་པ་万历)རྒྱ་ནག་གོང་མ་མིང་ཏེན་ཙུང་(神宗)གིས་གསེར་ཡིག་པ་མངགས་ནས་ཀྭན་ཏིང་གོ་ཤྲིའི་(灌顶国师)མཚན་ཕུལ་ཅིང་གདན་འདྲེན་ཞུས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཀྱང་དངོས་སུ་ཕེབས་མ་ཐུབ། དགུང་ལོ་ཞེ་དྲུག་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་1588ལོར་མཚོ་སྔོན་དུ་ཕེབས་ནས་སྐུ་འབུམ་བྱམས་པ་གླིང་བཏབ། ལོ་དེར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཏེ་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ། །

4. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ནི། ཡབ་སོག་པོ་སེ་ཆེན་ཆོས་ཁུར་དང་། ཡུམ་བྷ་ཁན་སྒྲུག་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་གླང་ལོ་སྤྱི་ལོ་1589ལོར་སོག་ཡུལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། གསོལ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་སོག་ཡུལ་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་ཡང་སྲིད་བརྟད་གཅོད་བྱས་རྗེས། སེ་ཆེན་ཆོས་ཁུར་གྱི་སྲས་དེ་ཡང་སྲིད་འཁྲུལ་བྲལ་ཡིན་ཚུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་སྙན་ཞུ་འབུལ་བའི་བང་མི་ཆེད་གཉེར་གྱིས་ལྷ་སར་མངགས། བོད་ནས་ཕྱག་མཛོད་དཔལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ། སྟེ་གདོང་གོང་མ། ས་སྐྱོང་དགའ་ལྡན་པ་སོགས་དཔོན་རིགས་དང་། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་འཐུས་མི་བཅས་སོག་ཡུལ་མཁར་སྔོན་པོར་འབྱོར།

སོག་པོ་སེ་ཆེན་གྱི་སྲས་དགུང་ལོ་བཞི་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཆུ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1592ལོར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས། བོད་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་གྲབས་བྱས་ཀྱང་ཡབ་ཡུམ་གྱི་བཀའ་མ་འཁྲོལ་བས་རེ་ཞིག་སོག་ཡུལ་དུ་བཞུགས་རྒྱུ་ཐག་བཅད། བོད་ནས་སྐུ་ཡོན་ཕུལ་མཁན་གྱི་དགེ་ཀན་ཀུན་བཟང་རྩེ་པ་དང་། གསོལ་དཔོན་དང་ཕྱག་མཛོད་གཅིག་ཕྱོགས་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་སོགས་དྲུང་འཁོར་ཁག་གཅིག་སོག་ཡུལ་དུ་མངགས་ནས་ཞབས་ཞུ་བྱས། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཟུར་རྒྱལ་ཁང་རྩེ་པ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོས་མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་མཚན་གསོལ། དགུང་ལོ་བཅོ་ལྔ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཆུ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1603ལོར་བོད་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས། དེ་རྗེས་ལྷ་སའི་ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེའི་མདུན་དུ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཟུར་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་གྱིས་མཁན་པོ་དང་། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སློབ་དཔོན་གནང་སྟེ་དགེ་ཚུལ་སྡོམ་པ་བཞེས། དེ་ནས་མི་རིང་བར་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས་མཇལ་ཁ་ཞུས། ལོ་ཤས་རིང་དེར་བཞུགས་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་མདོ་སྔགས་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་མང་པོའི་འཆད་ཁྲིད་གནང་། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་ལྡན་སྨོན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་དབུར་ཕེབས་པ་དང་། དབུས་གཙང་གི་དགོན་སྡེ་དང་གནས་ཆེན་ཁག་ལ་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཕེབས། གཙང་ཁུལ་གྱི་སེར་སྐྱ་མང་པོ་ལ་མཇལ་ཕྱག་གནང་།

དགུང་ལོ་ཉེར་དྲུག་པའི་ཤིང་སྟག་སྤྱི་ལོ་1614ལོར་པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གྱིས་མཁན་པོ་དང་། སྤྲུལ་སྐུ་བསོད་ནམས་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གིས་ལས་སློབ་མཛད་དེ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་བཞེས། དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་མེ་འབྲུག་ལོ་སྤྱི་ལོ་1616ལོར་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

5. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ནི། ཡབ་འཕྱོངས་རྒྱས་པ་བདུད་འདུལ་རབ་བརྟན་དང་། ཡུམ

ཀུན་དགའ་ལྷ་མཇེས་གཅིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བབ་བྱང་བཙུ་པའི་ཚེ་སྨན་སྤྱི་ལོ་1617ལོར་འཕྱོངས་རྒྱས་འཕྱིང་བ་སྐྱག་རྩེ་རྒྱ་སྐུ་འབྲངས། པཾ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་དང་། འབྲས་སྤུངས་ལ་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་དཀའ་བཙུ་སོགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་གའི་བསོད་ནམས་ཚོགས་འཕེལ་བ་དང་། འབྲས་སྤུངས་ལ་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆུ་ཤེལ་ལྟར་གསལ་བ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཆགས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ནས་ཀུན་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

ཀུན་དགའ་ལྷ་མཇེས་གཅིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བབ་བྱང་བཙུ་པའི་ཚེ་སྨན་སྤྱི་ལོ་1617ལོར་འཕྱོངས་རྒྱས་འཕྱིང་བ་སྐྱག་རྩེ་རྒྱ་སྐུ་འབྲངས། པཾ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་དང་། འབྲས་སྤུངས་ལ་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་དཀའ་བཙུ་སོགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆུ་ཤེལ་ལྟར་གསལ་བ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཆགས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ནས་ཀུན་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

6. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་ཚངས་དཔྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ནི། ཡབ་རིག་འཛིན་བཀྲ་ཤིས་བསྟན་འཛིན་དང་། ཡུམ་ཆོ་དབང་ཕྱུག་ཨཱརྱ་གཅིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བབ་བྱང་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆུ་ཕག་སྐྱི་ལོ་1683ལོ་བོད་ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་མཚོ་སྐར་རྩེ་ལས་མོན་ལའི་གཡུས་གསུམ་དུ་འཁྲུངས། དགྱུང་ལོ་དགུ་ལ་སོན་སྐབས་ཉིས་པ་གཞན་གྱི་སྐྱོང་པ་ལས་འདུས་པའི་ངང་མཚན་ཆེ་བ་ཞིག་བྱང་བས་དམ་པའི་སྐུལ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚེ་ཕྱག་དཔྱད་ཀྱི་ཚེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པ་ན། མཚོ་སྐར་རྩེ་ཁྲི་ཆེན་ཞེས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པ་ན། མཚོ་སྐར་རྩེ་ཁྲི་ཆེན་ཞེས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པ་ན

ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་བཟླ་དབུལ་པོའི་ཚེམ་ལས་ཙོགས་ལ་གྲིམས་འགྲིམས་ཚུལ་ཞིབ་པ་ཚང་བས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ཆ་ཤས《ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་པ་བཟང་པོའི་གཏམ་སྐན་ཁའི་ཅ་ལུ་དཀའ་ཚྭད་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས》ན་གསལ་བར་ཤུར་རོ། །

དགུང་ལོ་སོ་གཅིག་པའི་ཚུ་སྐྱལ་སྦྱི་ལོ་1713ལོར་རྒྱ་གར་ཏྭ་ཚོད་ཕྱང་པོའི་རིར་ཕེབས་ནས་གནས་མཐའ་གནང། དེའི་ཕྱི་ལོའི་ཤིང་རྟ་ལོ་གཉའ་ནང་བསྒྲུད་པོད་དུ་ཕེབས་ནས་གསང་སྔགས་ཀྱིས་དུགས་པོར་ཁད་ཟེར་བཞུགས་ལས་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་དུགས་པོ་ཁབས་དྲུང་ཟེར་གྱིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས། དགུང་ལོ་སོ་གསུམ་པའི་ཤིང་ལུགས་ལོར་སྐྱང་ཚས་བྱས་ཏེ་ཁྱབ་ཅས་ནས་འཁས་སྐྱང་ཚེ་ཟེར་ལ་ཕེབས། ཚེ་སྐྱེལ་ལོར་མདོ་སྐད་དུ་ཕེབས། ལོ་དེའི་དགུན་ཀ་ཡལ་བྱས་ཏེ་ཤོ་གཉིས་སོན་པའི་ཕྱི་ཟླ་ལ་ཐུགས་བཅེ་ཚེན་པོར་ཕེབས་པའི་ཕྱི་ཟླ་ཚེས་ཉི་ཤུ་ལོ་ཁ་ཤས་ཤིའོ། རྗེ་འདིའི་རྣམ་ཐར་རྫོགས་པ་ཡོ་ཤར་ལུགས་སེན་ངག་དབང་ཕྱུན་གྲུབ་དང་རྒྱ་མཚོས་མཛད། མིང་གཞན་ལྷ་བཙུན་ངག་དབང་རྩོ་རྗེ་གྲགས་སོན་པའི་ཁྱིས་པ་ཤེ་ལ་ཐུགས་བཅོ་ཚེན་པོས་བདག་གཞོན་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཐོབ་པ་དེ་ལ་ཐུགས་བཅོ་ཚེན་པོས་ཀྱང་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཚོས་ངོས་ལེན་མ་ཞུས་སྐབས་ཀྱི་ལའི་ཕྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆ

ལོ1757)ལོ་སྐྱེ་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་པར་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

8. རྒྱལ་བསྐྱེད་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི། ཡབ་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་། ཡུམ་ཕྱག་ཆོག་དབང་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་སྐྱ། (སྒྲི་ལོ1758)ལོར་གཙང་ཐོབ་རྒྱལ་ལྷ་རི་སྐང་དུ་སྐུ་འཕྲུངས། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་ཡུགས་སྨྱལ (སྒྲི་ལོ1761ལོར་) རྒྱལ་ཚབ་དེ་མོ་ཐུབ་བསྟན་འཇིགས་མེད་དབྱུགས་གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྟྭ་མ་ཐུན་མོང་ཁྲི་ལའི་སྟྭ་མ་སྐྱེ་བདུན་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ཐུགས་ཐག་བཅད། པཾ་ཚེན་རེན་པོ་ཆེས་གནོད་ཕྱུང་བཞིས་ དཔལ་ལྡན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཚེ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐོར་པ་བཞེས། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གཅོས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ མང་པོའི་ མདུན་ ནས་ གསན་ བསམ་ མཐོང་ ཐུན་ བཀའ་ ཤི་ བྱ་ སྤྱི་ ལོ 1777ལོར་པཾ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྐོར་པ་ཞུས། རབ་སྐྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡུགས་སྨད་ (སྒྲི་ལོ1781)ལོ་སྐྱེ་དགུང་ལོ་ཉེར་བཞི་ལ་ཕེབས་པ་དང་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་། མན་ངག་མོང་མས་གཞིར་གྱི་བྱང་བུ་ལ་གཟོང་བཟོའི་ཚུལ་འཛའ་ས་མན་ངོ་དང་། སྐུ། སོག བོད་བཅས་ཡིག་རིགས་ཤན་སྦྱར་བྱས་པའི་བཀའ་ཡིག་དང་། ལས་ཐམ་གནང་། དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་པའི་ཤིང་འཇུག (སྒྲི་ལོ1784)ལོར་ནོར་བུ་གླིང་ཁའི་བསྐལ་བཟང་ཐོ་བྱང་གསར་དུ་བཞེངས། དགུང་ལོ་སོག་ཉིས་པའི་སར་ (སྒྲི་ལོ1789)ལོར་གོར་ཁས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་སྤྱི་ཚབ་ཀུན་ལེགས་ཀྱི་ཞབས་ (乾隆)རབ་ཏུ་སྐྱང་རྩེས་ཀྱི་འདུ་ཐང་ཞིག་བོད་དུ་གནང་འབྱོར་བ་དེ་བཞུགས་ཡུལ་གྱི་མཆོད་ཁང་གསར་དུ་བཞེངས། སྐུ་སྲེང་འདི་ནི་མན་ངོ་གོང་མ་ལ་ཐུན་གྱི་གུས་ཞབས་ཅེའུ་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་ཆ་མ་ཐབ་ལས་གསལ། རབ་སྐྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་ཁྱི (སྒྲི་ལོ1804)སྐྱེ་དགུང་ལོ་ཞེ་བདུན་པར་སྐུ་གཤེགས། །

9. རྒྱལ་བསྐྱེད་དགུ་པ་ལྷང་རྩོགས་རྒྱ་མཚོའི། ཡབ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་སྐྱོང་དང་། ཡུམ་དོན་གྲུབ་སྐྱོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་སྤྲུ། (སྒྲི་ལོ1805)ལོར་མདོ་ཁམས་སྐྱེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་འདབ་ཁྲེས་ཀྱི་ཏུ་སྐྱ་འཁྲུངས། ཆུང་དྲུའི་དུས་ནས་ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་མཚན་མ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་གང་ཟས་ཁྲལ་སྤྲུབས། དགུང་ལོ་གསུམ་པའི་མེ་ཡོས (སྒྲི་ལོ1807)ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་ཚགས་ནོ་མིན་ཏན་མཆོག་དང་། བཀའ་བློན་བཞི་སོགས་ཆེ་རྒྱ་ཐམས་ཅད་བསྡོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཞུས། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་ས་སྤྲེ (སྒྲི་ལོ1808)ལོར་ཡང་སྲིད་དངོས་སུངོས་འཛིན་ཐུབ་ཨིང་པའི་ཁྲིད་ཡིག་ཆ་མཆོག་གིས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མཚན་བློ་བཟང་བསྟན་པའི་འཕྲིན་ཡིག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཐུགས་དགོངས་ཞལ་ཏ

བློན་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཀུ་ལའི་བློ་མའི་ཡང་སྲིད་དུ་བབ། དགུང་ལོ་ལྔ་པའི་ཕྱགས་སྒེལ་ (སྤྱི་ལོ་1860) ལོར་པོ་ཏ་ལའི་གསེར་ཁྲི་ལ་མངའ་གསོལ། དགུང་ལོ་དགུ་པའི་ཤིང་ཡོས་ (སྤྱི་ལོ་1864) ལོར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་བློ་བཟང་མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག་གི་མདུན་ནས་དཀའ་ཚུལ་གྱི་སྟོམ་པ་བཞེས། དུས་དེར་སྟེ་སྲིད་བཞི་པ་སྐུ་གཤེགས་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྟེ་དྲུག་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་སྦྲག (སྤྱི་ལོ་1866) ལོར་ཀུན་སྐྱེད་མཐོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དམག་དཔུང་ཐམ་པར་བྱས། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཆུ་སྦྲེལ (སྤྱི་ལོ་1872) ལོར་སྲིད་སྐྱོང་སྟེ་དྲུག་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་ལོ་དེའི་ཕྱི་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ཀུ་ལའི་བློ་མ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་བཞེས། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་ཡག (སྤྱི་ལོ་1875) ལོ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུར་ཕེབས་པ་དང་སྐུ་གཤེགས་སོ། །དེའི་རྗེས་ཆ་ཚགས་རྗེ་དྲུང་གིས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས།

13. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི། ཡབ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་དང་། ཡུམ་བློ་བཟང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་མེ་ཁྱི་ (སྤྱི་ལོ་1876) ལོར་དཀར་པོ་སྤུང་མདུན་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། ཪོག་མའི་མཚན་ལ་བློ་བཟང་ཐབས་མཁས་རྒྱ་མཚོ་གསོལ། དེའི་ཕྱི་ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྟ་ཚག་དག་དབང་དབལ་ལྡན་དང་། བཀའ་ཤག་གི་ལས་འཛིན་ཆ་མཉམ་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཚོགས་སྒོར་ཅིག་ཅར་གྱི་སྒོ་ནས་བཀའ་ཤག་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ། ཐུབ་བསྟན་ལྷ་ཁང་ཆེན་མོའི་ཐད་ཀར་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཕྱི་ལོ་ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིག་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་བཞི་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་ལ་ཁྲི་ཟུར་ཕེབས་ཏེ་ཞལ་ཕྱག་བྱས། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་རྩ་དགུ

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་རྒྱ་གར་དུ་ཡུལ་སོལ་དུ་ཕེབས། ཀ་ལོན་སྤུག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་མན་ཏུ་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ཁེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཀུ་ལའི་བློ་མའི་གོ་ས་གནས་དབྱུང་བྱས་ཏེ་ཡང་སྲིད་གསར་དུ་གསེར་བུམ་དཀྱུགས་ནས་བསྐོ་བཞག་བྱས་ཀྱང་དོན་ཐོག་ལ་མ་ཞོག (སྤྱི་ལོ1911)ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་སུན་ཡུང་ཧན་གྱིས་གསར་བརྩེ་བྱས་ནས་མན་ཏུ་སྲིད་གཞུང་ཟེད་པར་བྱས། ཀུ་ལའི་བློ་མས་བོད་རང་བཙན་གྱི་ལས་འགུལ་དང་། བོད་དུ་ཕྱི་ཡི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་ཚན་རིག་ཟིག་ལག་རྩལ་ཤོག་ཟེག་ཁང་(སྤྱི་ལོ1913)ལོར་གཞུང་སྐེར་དགོན་སྡེ་ཝོག་གིས་ཀིས་བདག་ཉར་བྱས་པའི་ས་སྟོང་རྣམས། མི་སུས་རྩོ་རྩི་བྱེད་ཅིང་ས་ཁེང་དུ་བསྡུར་ན་རང་མོས་སུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་པར་མ་ཟད་ལོ་ཁག་ཁྱེད་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཀྱི་འབེལ་བཞུགས་ཡིན་པས་ཁོ་ཚོས་ཁོང་ཚོའི་ཐད་ཀར་ཡིད་ཆེས་ཤོར་ཏེ་ཕྱི་ཁ

བའི་ཞི་ང་ཐོད་རྩོ་རྩེ་རྒྱལ་པོ།	ཐོང་དང་མཚུངས།	ཐོང་དང་མཚུངས།
སྦུན་ར་བ་སྐྱོ་ཐོས་རྒྱལ་པོ།	ཐོང་དང་མཚུངས།	ང་ལྷམ་སྦུན་གསུམ་བྱིམས་ལ་སྦུན་ཅས་འཁོད་ཀྱང་། དེབ་ཟེར་ཡིག་རིགས་ཁག་ནང་སྦུན་ར་བ་བཀྲོངས་ཚུལ་ཞིབ་པ་འཁོད་མི་འདུག
ཚ་ལྷ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།	ལྷགས་སྐང་ (1721)ས་ནས་ཞེ་ཡོས་ (1747)ས་བར།	སྟོན་དུ་བཀའ་བློན་དང་། ས་སྒེལ་ (1728)ས་ནས་ཐོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་ཁྲིད་ཡ་གཅོ་བོར་སྐྱོན།
རྩོ་རིང་བའི་བཀྲེ་ཏ་མཁོན་ཡོ་དོན་སྒྲུབ་རབ་བརྟན།	ལྷགས་ལྷག (1751)	ལྷགས་ལྷག (1751) ས་ར། བཀའ་ཤག་དངོས་སུ་བཙུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གཅོ་བའི་གྲས།
ང་སག་ཐོན་པ་སྒིད་ཆོས་ཆེ་བརྟན།	ལྷགས་ལྷག (1751)ས།	བཀའ་ཤག་དངོས་བཙུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་བཞིའི་གྲས།
ང་སག་མདོ་མཁར་ཞབས་ཟྲུང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ།	ལྷགས་ལྷག (1751)ས།	བཀའ་ཤག་དངོས་ སུ་ བཙུགས་ སྐབས་ ཀྱི་ བཀའ་བློན་ གྲས། རིག་གནས་སྒྲི་དང་ཟྲུང་ཡར་དུ་སྐྱན་ངག་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན།
ཇེ་མཚོན་དར་ཏན་ཀེ་མ་རྒྱལ་མཚན།	ཐོང་དང་མཚུངས།	བཀའ་ཤག་ དངོས་ སུ་ བཙུགས་ སྐབས་ ཀྱི་ བཀའ་བློན་ གྲས། བཀའ་བློན་ བླ་མ་ཐོག་མ་ དེ་ནས་བཙུགས།
སྐལ་བཟང་ཡོན་ཏན།	མེ་ཕག (1767)ས།	འདི་ནི་བཀའ་བློན་བླ་མ་ཡིན་ཟེར།
རྩོ་རིང་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར།	ཆུ་ཡོས (1783)ས།	རྩོ་རིང་ བཀྲེ་ ཏའི་ སྲས་ ཡིན་ པ་ དང་། ཐོར་ཐོད་དམག་འཁྲུག་ཞིང་གཅེས་པའི་སྐབས།
གཡུ་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ།	ཆུ་ཡོས (1783)ས།	ས་ སྒེལ་ (1788)ས། ཐོར་ ཐོད་ དམག་འཁྲུག་སྐབས་སྒྲི་ཁྲབ་ཏུ་བསྐྱོད།
ང་སག་ཐོན་པ་ སྒིད་ཞི་དབང་འདུས།	ས་ཁྱི (1778)ས་ནས་མེ་ལྷག (1787)ས་བར།	

ཀུང་བཀྲ་ཤིས་ནམ་རྒྱལ།	མེ་ལྷག (1787)ས།	
ཏོར་ཁང་བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས།	ཆུ་ཁྱི (1792)ས།	
བཤད་སྒྲ་ཀུན་དཀའ་དཔལ་འབྱོར།	ཆུ་སྤྲུ (1693)ས་ནས་ས་ལྷག (1799)ས་བར།	
མདོ་མཁར་ཏ་མཁྱེན་ཚེ་བརྟན།	མེ་ཁྱི (1826)ས།	
ཟུར་ཁང་ཚེ་བརྟན་རྡོ་རྗེ།	མེ་ཕག (1827)ས།	མེ་ ཕག (1827)ས་ ཚེན་ ཞིབ་ ཏུ་ བསྒྲུབ། ཤིང་ རྟ (1834)ས་ སྤྱ་ ཞིབ་ ཏུ་ བསྒྲུབ། ཡྷགས་སྐང (1841)ས་ཁིང་དམག་མཁར་བསྒྲུབ་ཁྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲུབ།
བཤད་སྒྲ་དོན་གྲུབ་རྡོ་རྗེ།		ཆུ་ལྷག (1823)ས་ས་ངན་ཞིབ་དསྒྲུབ་དུ་བསྒྲུབ། ས་ཁྱི (1828)ས་སྟོད་ཁྲལ་དོན་གཅོད་དུ་བསྒྲུབ། དེ་རྗེས་བསམ་ཡས་ཀྱམས་གསོའི་དོ་དམ་པ་བྱས།
མདོ་མཁར་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ།		ལྷགས་སྐང (1814)ས་ཟུར་ཁང་ཚེ་བརྟན་རྡོ་རྗེ་དང་མཉམ་དུ་སྲིད་དམག་མཐར་བསྒྲུབ་ཁྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲུབ།
བཤད་སྒྲ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོའམ་སྒེལ་བཞི་པ།		ཤིང་འབྲུག (1844)ས་བསམ་ཡས་དཀར་ཆག་བགོད། ཤིང་ཡོས (1855)ས་ཐོར་ཐོད་དམག་འཁྲུག་གི་ཁྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲུབ།
ཐས་ཀི་བཀྲ་ཤིས་ཁང་པ།		ཤིང་ཡོས (1855)ས། བཤད་ སྒྲ་ དང་ མཉམ་དུ་གོར་ཐོད་དམག་འཁྲུག་གི་ཁྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲུབ།
བསོད་ནམས་དཔལ་འབར།		ཤིང་ཁྱི (1864)ས་ནས་ཅོག་རོང་ཁྱི་ཁྲབ་བྱས།
སྒྲིད་ཤོད་པ།	ས་ལྷག (1859)ས།	

ཕུ་ལུང་ཕུན་ཚོགས་ཆེ་དབང་།		ཆུ་ཕག་ (1863)ལོན་ཤག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཚེད་འཛགས་འགོ་འདོམས་སུ་བསྒོད། དེའི་རྗེས་གནས་དབྱངས་བཏང་།
ཆོ་དབང་དཔལ་འབྱོར།		ཤེང་ཁྱི་ (1864)ལོན་ཤག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཚེད་འཛགས་སྐབས་ཀྱི་ས་དབང་གྲས།
བཤད་སྒྲ་ཆོ་ཡིང་དབང་ཕྱུག		ལྷགས་ལུག་ (1871)ལོན། དཀའ་ལྡན་པའི་ཁོངས་ཁྱིམ་ཁྲབ་མཁན་པོ་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཟིང་ཆ་དང་འབེལ་བ་ཆེ་བས་གནད་དོན་ལྷགས།
རན་པ་བཀྲ་ཤིས་དར་རྒྱས།	མེ་གླང་ (1877)ལོ་ནས་ཤེང་ལུག་ (1895)ལོ་བར།	
གཡུ་ཐོག་ལྷ་དབང་རྡོ་རྗེ།		ཆུ་ཁྱ་ (1873)ལོ་ནས་ཆུ་ལུག་ (1883)ལོ་བར་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་ཁྱིད་རོང་དུ་བསྒྱོད།
ཆོ་དབང་ནོར་བྱ།		ས་སྦྲག་ (1878)ལོན་བོད་འབྲས་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་བསྒྱོད།
ཉ་ཐུལ་ཡེ་ཤེས་ནོར་བྱ།		ཆུ་ལུག་ (1883)ལོན་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་བསྒྱོད། ས་ཁྱི་ (1888)ལོན། དཔྱིད་བོད་དམག་འཐུག་སྐབས་ཁྱིམ་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྱོད།
ཐོ་ཉ་པད་མ་རྒྱལ་པོ།		ཤེང་ཁྱི་ (1864)ལོའི་ཅག་རོང་ཟིང་འཐུག་ཚེད་འཛགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གྲས།
རོ་རྗེ་དོན་གྲུབ།		ཤེང་ཁྱི་ (1864)ལོའི་ཅག་རོང་ཟིང་འཐུག་ཚེད་འཛགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གྲས།
བློ་བཟང་ཡོན་ཏན།	ཤྲགས་སྒྲལ་ (1881)ལོ།	
ཅེ་སྨད་གནོད་ཁྱིན་ཕུན་ཚོགས།		ས་ཁྱི་ (1888)ལོ་སྟོད་ཁྲལ་དུ་དོན་གཅོད་དུ་བསྒྱོད། ཤྲགས་ཡོས་ (1891)ལོར་རྩོ་རྗེ་ཐྲིན་དུ་དཔྱིད་ཇི་དང་ཐོས་ཚལ་ཐུས། ཆུ་སྒྲལ་ (1893)ལོར་གནས་དབྱངས་བཏང་།

གཡུ་ཐོག་ཕུན་ཚོགས་དབང་ལྡན།	ཤེང་འབྲུག་ (1904)ལོ་ནས་མེ་ལུག་ (1907)ལོ་བར།	
བཤད་སྒྲ་དཔལ་འབྱོར་རྡོ་རྗེ།		ས་སྐྱ་ (1889)ལོར་གནས་དབྱངས་བཏང་། དེའི་རྗེས་ཤེང་སྒྲལ་ (1905)ལོར་སྐར་ཡང་བཀའ་བློན་ཐུས།
བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།	ས་ཁྱི་ (1898)ལོ་ནས་ཤེང་སྒྲལ་ (1905)ལོ་བར།	
བཀའ་བློན་སྐ་མ་ཚང་ཁྱིམ།	ཤེང་སྒྲལ་ (1905)ལོ།	
ཞོལ་ཁང་པ།	ཤེང་སྒྲལ་ (1905)ལོ།	
གསར་སྤྱང་ཆོ་བཏབ་དབང་སྡུག		ཤེང་འབྲུག་ (1904)ལོར། དཔྱིད་ཧིན་ཆིངས་དཏུལ་སྤྱོད་པར་ཀ་ལི་ཀ་ཏར་བསྒོད།
ཚ་རིང་དབང་སྡུག་རྒྱལ་པོ།		མེ་ལུག་ (1907)ལོར། ཐོ་མོ་ས་མཚམས་ཞིབ་གཅོད་དུ་བསྒོད། ཆུ་ཁྱི་ (1912)ལོར་བཀྲོངས། ཁ་དབང་གཞུང་བཞེས་བཏང་།
བསམ་ཚོ།	མེ་ལུག་ (1907)ལོ།	སྟོན་ དུ་ བཀའ་ ཚབ་ དང་། ཤྲགས་ ཁྱི་ (1910)ལོ་ནས་བཀའ་བློན་ཀྱི་འགན་འཁུར།
བཀའ་བློན་ཐྲ་མ་སྤྲོ་བཅང་འཕྲིན་ལས།	ཤེང་འབྲུག་ (1904)ལོ་ནས་ས་ཁྱ་ (1909)ལོ་བར།	
དུང་ཐང་པ།	ས་ཁྱ་ (1909)ལོ།	འདི་ནི་བཀའ་ཚབ་ཡིན་ཟེར།
ཤེལ་དཀར་ཁྲིང་པ།	ཆུ་ཁྱི་ (1912)ལོ།	ཆུ་གར་རྩོ་རྗེ་ཁྲིང་དུ་བཀའ་བློན་བསྐོ་བཞག་སྟེལ། སྐུ་ངག་ལ་སྦྱང་བསྟོན་ཆེ་ཞིང་ཤུ་ས་དྲན་སྒྲུ་སོགས་བསྒམས།
བདེ་སྐྱིད་ཁྲིང་པ།		ཤེང་སྟག་ (1914)ལོར་འདས།
བཀའ་བློན་ཐྲ་མ་ཉམས་པ་བསྟན་དར།		ཆུ་གྲང་ (1913)ལོར་ཚབ་མདོ་ས་ཁུལ་ཞི་དགེ་སྐྱིད་འདོམས་སུ་བསྒོད།

ཁྲི་སྐོན་ཇོར་བྱ་དབང་ཆེན།	ཕྱག་ཕག་(1911)ས་ནས་མེ་ཁྱི་(1933)ས་བར།	
ང་ཚང་རུ་མཁྱེན་ཕུན་ཚོགས།	ཕྱག་ཁྱ་(1921)ས་ནས་ཆུ་ཁྱ་(1933)ས་བར།	
བཀྲས་མཐོང་འགྲུབ་མེད་རྒྱ་མཚོ།	ཆུ་ཁྱ་(1933)ས།	ཉེ་དགེའི་དོན་གཅོད།
གནང་སྦྱིང་པ་བད་མ་དོན་གྲུབ།	ཕྱག་ལྕག་(1931)ས་ནས་ཆུ་རུ་(1942)ས་བར།	མདོ་སྨད་ཁྱི་ཁྲབ།
བཀའ་བློན་བླ་མ་བློ་བཟང་བསྟན་སྐྱོང་།	ཕྱག་ལྕག་(1931)ས།	
བཀའ་བློན་བླ་མ་ཆང་ཁྲིམ་ཐུབ་བསྟན་ཀུཀྵ།	ཤིང་ཕག་(1935)ས།	
སྨད་སྟོད་པ་རོ་རྗེ་དོན་གྲུབ།	ཆུ་སྤྲེལ་(1932)ས་ནས་ས་ཡོས་(1939)ས་བར།	བཀའ་བློན་ལས་འཕར་ཐོག་མདོ་ཁྱི་ཁྲས།
བཀའ་བློན་བླ་མ་བསྟན་འཛིན་འཇམ་དབྱངས།	ས་ཡོས་(1939)ས་ནས་ཤིང་སྤྲེལ་(1944)ས་བར།	བཀའ་བློན་བླ་མ་དང་དམག་ཁྱི་ཐན་པ་གཅིག་སྟོགས་ཁྲས།
བོན་ཇོད་ཆོ་བརྟན་རོ་རྗེ།	ཤིང་ཕག་(1935)ས་ནས་ཤིང་ཁྱ་(1945)ས་བར།	
ཕུན་ཁང་གྱང་བཀྲ་ཤིས་རོ་རྗེ།	ས་ཡོས་(1939)ས་ནས་མེ་ཁྱི་(1946)ས་བར།	
བཀའ་ཇོད་ཆོས་རྒྱལ་ཏེ་མ།	ཤིང་ཁྱ་(1945)ས་ནས་ཕྱག་སྟྲག་(1950)ས་བར།	
བཀའ་བློན་ཁྲ་བ་པ་ཐུབ་བསྟན་ཀུན་མཁྱེན།	ཤིང་སྤྲེལ་(1944)ས་ནས་ཆུ་སྤྲུལ་(1953)ས་བར།	

ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས།	ཆུ་ལྕག་(1943)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	ཟིང་འབྲུག་ནང་ཕྱགས་ཀྱི་ཁྱི་རྒྱལ་དུ་བོས།
ཉ་ཀྱུ་ཆེ་དབང་རྩོ་རྗེ།	མེ་ཁྱི་(1946)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	མེ་ཁྱི་(1946)ས་ནམ་མདོ་སྨད་ཁྱི་ཁྲབ་པ་ཅུས།
ང་ཚེད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད།	ཕྱགས་སྟྲག་(1950)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	མདོ་ སྨད་ ཁྱི་ ཁྲབ་ དང་། བོད་ སྤོད་ མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་དམག་ཁྱི་གཞོན་པ་ཡང་དང་ཡོ་སོགས་མཛད།
མདོ་མཁར་ཕུན་ཚོགས་རབ་རྒྱས།	ཕྱགས་སྟྲག་(1950)ས།	བཀའ་བློན་དང་བོད་དམག་གི་དམག་ཁྱི་ཐན་པ་གཅིག་ཉོགས་དང་ བོད་ སྤོད་ མི་ དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་གི་དམག་ཁྱི་གཞོན་པ་མཛད།
བསམ་ཡོ་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན།	མེ་སྤྲེལ་(1956)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	
ཤེན་ཁ་འགྲུབ་མེད་རྡོ་རྗེ།	མེ་སྤྲེལ་(1956)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	
སྐེ་ཤར་ཐུབ་བསྟན་ཐར་པ།	མེ་ཁྱ་(1957)ས་ནས་ས་ཕག་(1959)ས་བར།	
བཀའ་བློའི་ལས་ཚབ་དཀའ་བྱང་བློ་བཟང་རིག་འཛིན།	ས་ཕག་(1959)ས།	

ས་བཅད་གཉིས་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་ཉང་གི་སྒྲིག་གཞི་དང་རྩ་ཁྲིམས་རྒྱུན།

གཅིག སྒིང་འཛིན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་གཅན་འབེབས་ཀྱས་པ།

ཀུ་ཡའི་བློ་མ་སྐུ་ཚེང་ལྟ་པ་ངག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱུ་མཚོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཞེས་རྗེས་སྲིད་དབང་གི་སྒྲིག་གཞི་བཟོ་བཅོས་དང་གསར་འཛུགས་བྱས་པའི་སྐོར་ལ་འདི་ལྟ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཀུ་ལའི་བློ་མཁན་ཞིང་། དེའི་ཞབས་ན་བཀའ་ཤག་དང་། སྒྲི་ཁྲབ་མཁན་པོ། དགའ་ལྡན་ཕྱི་པ་བཅས་ཡོད། དེ་ཡང་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གིས་ཞིང་འབྲོག་ཞོ་གསུམ་དགག་ཅོན་ཆོས་ལུགས་བཅས་ཚོན་ཡོངས་ལ་དོ་དམ་དང་གཟིགས་རྟོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། སྒྲི་ཁྲབ་མཁན་པོ་དང་དགའ་ལྡན་ཕྱི་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་ནི་ཆོས་དོན་ལ་དོ་དམ་དང་མཇད་ཀྱིན་ཡོད།

1. བཀའ་ཤག་འཛིན་གི་སྒྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས།

(1) ཡིག་ཚང་། (2)ཅོས་ཁང་། (3)རྩེ་འཐག (4)ཤོད་འགག་བཅས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཡིག་ཚང་ལས་ཁྲངས་དང་ཅོས་ཁང་གཉིས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་གི་ཅོས་བཟུང་ཐྲིལ་ཏེ་ཆོགས་འདུ་དང་། ཆོགས་འདུ་ཚང་འཛོམས། ཆོགས་འདུ་ཁག་བསྡུས་བཅས་འཆོག་རྒྱུའི་ གོ་སྟུན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ་རྒྱུན་ལྟན་ཏེ་ཀུ་རེའུ་མིག་ལས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། ། སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གཙོ་བོའི་སྒྲིག་གཞི་ལ་རིགས་གཉིས་ཏེ་ གྲོང་ཁྱེར་ལྟར་ཡོད་པའི་རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་ཁྲངས་རྣམས་དང་། ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་ཁྲངས་རྣམས་ཡིན།

ཀ. གྲོང་ཁྱེར་ལྟར་གའི་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་རིམ་པ།

དང་པོ། དམག་སྒྲི་ལས་ཁྲངས། གྲ་བཞི་ལས་ཁྲངས། རྩེ་མྱག་ལས་ཁྲངས། བློ་མྱག་ལས་ཁྲངས་བཅས་ཡིན།

གཉིས་པ། བདེ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། ཞིབ་ཁང་། རྩེ་རྣམ་གནོན་ལས་ཁྲངས། ཞེབས་རྩལ་ལས་ཁྲངས། ཕོགས་ཁང་། ཨར་པོའི་ལས་ཁྲངས། སོན་མ་ལས་ཁྲངས། ང་རྫེ་ལས་ཁྲངས། འབའ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། སྨན་རྩིས་ཁང་བཅས་སོ། །

གསུམ་པ། སྐང་རྩེ་ལས་ཁྲངས། ཚོལ་ལས་ཁྲངས། ལམ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། རྩེ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། ཉུ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། བཤེར་ཁང་བཅས་སོ། །

བཞི་པ། འདོད་པ་དོ་དམ་ལས་ཁྲངས། ཚེབས་ར་ལས་ཁྲངས། ཏར་ཁང་། སྨན་ཁང་། ཞེབས་བྱམས་འགོ་པ། གར་པ་བཅས་སོ། །

ལྔ་པ། རྩྭ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། རྩམ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། ཤིང་གཉེར་ལས་ཁྲངས། བཟོ་ཁང་དོ་དམ་ལས་ཁྲངས་བཅས་རིམ་པ་ལྟ་ཅམ་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྟུང་འདུག

ཁ. ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་སྒྲིག་གཞི།

ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་སྒྲིག་གཞི་ལའང་རིགས་གཉིས་ཏེ། ས་གནས་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་ཤག་སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་འོག་ཏུ་རྩོང་ཁུངས་དང་། རྩོང་གཤན་དུ་གཞིས། གཞིས་འགའ་ཏུ་གཙོ་དུག་དང་ཏན་པོ་བཅས་ཀྱི་རིམ་པ་དབྱེ་ཡོད། སྒྲིན་བཏང་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཡང་ས་གནས་ཁྲངས་འོག་ཏུ་སྒྲི་ཁྲབ་ཁང་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་རྩོང་། དེའི་འོག་ཏུ་གཞིས་དང་། ཤེངས། བཆུ་དཔོན། དེ་དག་གི་འོག་ཏུ་གཙོ་དུག་དང་། ཏན་པོ་བཅས་ཡོད། དཔེར་ན་གཞིས་རྩོང་སྒྲི་དང་། གོ་མོ་སྒྲི་ཁྲབ། བྱང་སྒྲི་ཁྲབ། མདོ་སྨད་སྒྲི་ཁྲབ། ཤྲོ་ཁ་སྒྲི་ཁྲབ། སྟོད་སྣར་དཔོན་བཅས་ནི་སྒྲི་ཁྲབ་ཁང་རེད།

2. བཀའ་ཤག་ཞབས་ཀྱི་ཆོས་དོན་ལས་ཁྲངས།

བཀའ་ཤག་ཞབས་ཀྱི་ཆོས་དོན་ལས་ཁྲངས་ནི་གཙོ་བོ་དཀའ་ལྟ་ཁྱེ་པ་དང་། སྒྲི་ཁྲབ་མཁན་པོ་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྱེད་འོག་ན་ཡོད་ཅིང་། དེའང་དཀའ་ལྟ་ཁྱེ་པའི་འོག་ཀྱི་ལས་ཀ་རྣེད་མཁན་གཙོ་བོ་ཤར་རྩེ་ཆོས་རྗེ་དང་། བྱང་རྩེ་ཆོས་རྗེ་གཉིས་ཡོད། སྒྲི་ཁྲབ་མཁན་པོའི་ བཞེས་ཀ་ལས་ཁྲངས་ནི་ཞབས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱབ་ཁོངས་ནི་ཁ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཆུང་གསུམ། རྒྱང་སྐད་གྲྭ་ཚང་། རྒྱང་སྟོད་གྲྭ་ཚང་། སེང་འཕྲང་དགེ་གསུམ་དང་། ས་གནས་སོ་སོའི་རྗོད་ཁག་བཅས་ཡིན། ས་གནས་སོ་སོའི་རྗོད་ཁག་གི་ལས་འགན། མི་གྲངས། ཞིང་ཕྱོགས་ལས་སྐོར་ཡི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་རྒྱས་ཆ་ཚན་ཡུལ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་རྟོགས་བཅས་བྱ་དགོས། འདིར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྒྲིད་དོན་ཡིན་སྟབས་ཞིབ་ཏུ་མ་ཐེགས། ।

བོས་འགན་དང་བོས་ཐྲོབ་སོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག

1. སྟེ་ཚན་སོ་སའི་བོས་འགན་གྱི་རེའུ་མིག

སྟེ་ཚན་ཀྱི་མིང་།	བོས་འགན།
བཀའ་ཤག	གཞུང་གི་ཡས་དོན་ཆེ་ཐུ་ཐམས་ཅད་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་དཉེ་འཛིད་ཐོག་ཐག་གཅོད་ཟིད་རྒྱུ་དང། དེ་ནས་ ཐག་ མ་ ཚོད་ པའི་ རིགས་ གོང་ ས་ མཆོག་ ལ་ སྐྱན་ སེང་ དགོངས་སྐོར་ཟིད་རྒྱུ།
ཡིག་ཚང།	དགོན་པ་ཁག་གི་ཚོས་ཁྲིམས་འཛིན་རྒྱུ་དང། དགོན་ པའི་འགོ་ པ་བསྐོ་འཛེན། རྩེ་དྲུང་གི་གནས་སྟོར་གཅོག་སོགས་ཡིན།
ཕྱིས་ཁང།	ས་མི་རྣོར་ཕྱུགས་འབྲུ་དཔུལ་ཁྲལ་ཐོགས་སོགས་གང་ཅིའི་འགྲོ་འོང་ཐམོམས་ཕྱིས་ཟིད་རྒྱུ་དང། འཚར་གཞི་འགོད་རྒྱུ།
རྩེ་ཐང།	ཁྱོ་ཁ་ཡའི་ གཅིམ་ཆུང་འགག་ནས་ཁྱ་ཡའི་ བྱ་མའི་ བཀའ་རྟམས་བརྒྱུད་ བསྒྲགས་དང། འོག་གི་སྐྱན་སེང་ཞུ་འཐུལ་ཟིད་རྒྱུ།
མོད་འགག	ཐུལ་ཚའ་རྟམས་ཀྱི་ ལས་ཁྲངས་འགག་ པ་ སྟེ་ གཅོ་ ཐོ་ མགྲོན་ གཅིད་ ཀྱི་ འོས་འགན་སྒྲུབ་རྒྱུ།
དམག་སྒྲིལ་ཁང།	དྲག་ཚས་ལག་ཚ་དོ་དམ་དང། དམག་སྒྲོང་ཁྱེ་རྟོག དམག་མི་བརྡེ་འཛེན་སོགས་ དམག་དོན་སྐོར་ཀྱི་ ལས་དོན་ཆེ་ཆུང་ཞམས་ཅད་ཞག་གཅོད་ཟིད་རྒྱུ།
གྲྭ་བཞི་ལས་ཁྲངས།	དཔུལ་དཔར་ཏེ་འཞེམས་སྒེལ་བྱ་རྒྱུ་དང། དཔུལ་གསར་རྩིང་བརྡེ་རྒྱུ། བྱུན་ཟོན་ གཏོང་རྒྱུ། སྒོག་འཕྲུལ་སྐོར་ལ་དོ་དམ་ཟིད་རྒྱུ་བཅས་ཡིན།
ཆེ་ཕྱག་ལས་ཁྲངས།	ཀྱུ་ལའི་ བྱ་མའི་ཁེར་མཁོ་འཕྲལ་སྒྲུབ་ཟིད་རྒྱུ་དང་ བྱན་ཟོན་ གཏོང་བ་བཅས་ཀྱི་ ལས་འགན།
བྱ་ཕྱག་ལས་ཁྲངས།	ལྷ་ལྷན་སྒོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ གཏོང་སྐོ་དང་ ཡོང་སྐོ་དོ་དམ་ཟིད་རྒྱུ།
བདེ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས།	མི་སེར་ཀྱི་འཚོ་བ་ལྷ་རྟོག་ཟིད་རྒྱུ།

ཞིབ་ཁང་ལས་ཁྲངས།	ལས་ཁྲངས་ཁག་གི་ཚོ་རེའི་ཡོང་སྐོ་དང་འགྲོ་སོང་ཕྱིས་ཁྲ་ཕྱལ་པ་རྣམས་འགྲིག་མིན་ཞིབ་གཅོད་ཟིད་རྒྱུ།
རྩེ་རྣམ་གན་ལས་ཁྲངས།	གཞུང་ཞབས་སེར་སྐུ་དང། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ། ཐྲ་བྲང་ཁག་ཚོང་རིགས་ཆེ་ཁག་བཅས་ལ་དཀྱལ་བྱན་གཏོང་ལེན་ཟིད་རྒྱུ།
ཞེབས་རྩ་ལས་ཁྲངས།	མཆོད་རྟེན་གྱི་མ་ཞེབས་དོ་དམ་ཟིད་རྒྱུ།
ཚགས་ཀྱི་ལས་ཁྲངས།	དམག་ཚོགས་འཐུ་རིགས་སྒྲིད་རྒྱུ་དང། ལས་ཁྲངས་ཁག་གི་ལས་ཟིད་པའི་ཚོགས་འཐུ་སྒྲིད་རྒྱུ་སོགས་སོ། །
ཨར་ཝའི་ལས་ཁྲངས།	གཞུང་ཁང་ཡོངས་རྫོགས་ཤམས་གསོ་དང། གསར་རྩེགས་ རྒྱ་ཆ་གོ་ཕྱིག ལས་མི་བསྡུ་འཐུག ཐོན་དངུལ་འཚར་གཞི་འགོད་རྒྱུ་བཅས་སོ། །
སོ་ནམ་ལས་ཁྲངས།	ས་སྟོང་གསར་སྒྲོལ་དང། མི་ཚོགས་བསྡུ་ལེན་བཅས་སོ། །
ཇ་ཚུ་ལས་ཁྲངས།	ཇ་དང་ཚུ་པགས་རིགས་སོགས་ཀྱི་ཁྲལ་བསྡུ་ལེན་ཟིད་རྒྱུ།
འབབ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས།	ས་སྟོང་གསར་སྒྲོལ་ཁག་གི་ཚོགས་མ་སོགས་ཁྲལ་འབབ་གསར་པ་བསྡུ་དམ་ཟིད་རྒྱུ།
སྨན་ཅིས་ཁང།	སྨན་པ་གསར་པ་གསོ་སྐྲོང་དང། སྐར་འབྱོང་ཅིས་ཀྱི་རིག་པ་རྣམས་སྒྲིབ་ཅིང་ཚོ་གསར་པ་འདོན་པ་བཅས་སོ། །
སྡེ་ཅེ་ཤག་ལས་ཁྲངས།	ལྷ་སའི་ཕྱིང་སྐོར་ནང་ཁོངས་སུ་ཕྱོག་ཁྲིམས་གནོན་གཅོད་ཟིད་རྒྱུ།
ཞོལ་ལས་ཁྲངས།	ཅེ་ཚ་ བང་ གི་ གཏོང་ ཡོང་ དོ་ དམ་ དང། ལྷ་ སའི་ ཁེ་ འདབས་ ཀྱི་ ཁྲིམས་ གཅོད་ སོགས་ཟིད་རྒྱུ།

ལམ་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	ས་གནས་ཁག་གི་ལམ་ཡིག་དང་ཞུ་ལག་སྐོར་སྤྱ་ཞིབ་ཐེབ་རྒྱུ།
རྩོ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	རྩོ་ཚོ་བྱང་ནང་མཛད་སྒོ་ཁག་ལ་གསོལ་ཞིབ་གཏོང་རྒྱུ། དེའི་འབབ་ཁུངས་ཁག་རྩམ་པ་བསྡུ་རྒྱུ་བཅས་སོ།
སྤྱ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	ལས་ཀ་རུག་སྡིག་སྒྲིག་གཉེར་དང་སྤྱ་རྩེན་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་སོ། །
བཤེར་ཁང་ལས་ཁུངས།	ཁ་མཆུའི་སྐོར་བདེན་རྫུན་དག་བཤེར་བྱེད་རྒྱུ།
འདོད་དཔལ་དོ་དམ་ལས་ཁུངས།	བཙོ་རིགས་སྒྲིའུ་ཉུས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤེག་སྟེ། ཤུགས་བཙོ་བ་དང་། ཕྱ་བཙོ་བ་སོགས་ཐད་ཀར་བདག་གཉེར་བྱེད་དོ།།
ཆིབས་ར་ལས་ཁུངས།	ཀྲ་ལའི་བྱ་མའི་ཆིབས་པ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
ཏར་ཁང་།	སྨྲག་འཕྲིན་གཏོང་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།
ཕྱག་ཁང་།	ཡིག་འཕྲིན་སྒྲིལ་ལེན་སོགས་ཕྱག་ཡིད་སྐོར་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་རྒྱུ།
རྩྭ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	ཡིད་གཞུང་གི་རྒྱུན་སྐྱོང་ཏ་རེལ་ཁག་ལ་རྩྭ་གཟན་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྣ་ཁག་གི་བཞོན་ཏ་ལ་བདག་ལེན་དང་གཟན་ཚས་སྐྱོད་རྒྱུ། འབྲོག་ཁྲལ་ཀྱི་སྒྲུག་རྩྭ་ལ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
རྩམ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	མཆོད་རྟུན་ཁག་དང་། མངད་སྐོ་ཆེ་ཁག ཤུ་ལྷན་སྐྱེན་ལམ། ཆོགས་མཆོད་བཅས་སུ་རྩམ་པ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། དེའི་ཡོང་འབབ་ནམས་བསྡུ་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།
ཞབས་བརྟན་ལས་ཁུངས།	བོད་གཞུང་གི་འཛར་མའི་ཞབས་བརྟན་ཀྱི་གཏོང་སྐོ་ལ་ཁག་ཁྲེར་ཅིད་རྒྱུ།
ཤིང་གཉེར་ལས་ཁུངས།	བོད་ཀྱི་གསོལ་ཐབ་ཆེ་ཁག་གི་རྟུན་ཤིང་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།

མཛོད་ཕྱག་ལས་ཁུངས།	ཚོང་ས་མཆོག་སྒྲ་སྐེར་ཀྱི་དངུལ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
མཛོད་ཆུང་ལས་ཁུངས།	ཚོང་ས་མཆོག་སྒྲ་སྐེར་ཀྱི་རྟུན་ནོར་ཕལ་པ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
ཕྱག་དེའི་ཁང་།	ཀྲྀ་ལའི་བྱ་མའི་ཕྱག་དེའི་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
ནོ་བཟའ་ཁང་།	ཀྲྀ་ལའི་བྱ་མའི་ནོ་བཟའ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
བཀའ་ཤག་འཁག	བཀའ་ཤག་ལ་ཞུ་ཡིག་བརྒྱུད་འབྱལ་དང་། ཕྱིར་བཀའ་ལེན་བསྒྲུང་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ
བཀའ་ཤག་ཨོད།	ཞུ་ལག་ལམ་ཡིག་ཐོ་འགོད་བྱེད་རྒྱུ།
ཤེ་ཁང་།	ཀྲྀ་ལའི་བྱ་མ་སྒྲ་སྐེར་དང་། བོད་གཞུང་གི་གཞུང་ཡིག་དང་དཔེ་ཆ་སོགས་གཙང་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ།
ཐྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	སྐེར་ཆོས་སོགས་ཆེ་ཁག་བར་ཀྱི་ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།
འབྱུང་སྐྱིད་ལས་ཁུངས།	འབྱུང་བྱུན་གཏོང་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།
འདུ་འགོད་ལས་ཁུངས།	འབྱུང་དངུལ་བསྡུ་ཚགས་ཀྱིས་དམག་ཞོགས་བགོད་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ།
ཚོང་སྒྲི་ཡྱན་ཁང་།	ཚོང་ཁྲལ་བསྡུ་བ་དང་། ཚོང་སྐོར་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲུབ་པ།
རྒྱ་གར་ཚོང་ལས་དོན་གཅོད་ཁག་	རྒྱ་གར་དང་བོད་ཚོང་ཁེ་ལས་དོན་སྐོར་ཞག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།
གོར་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	གོར་བོད་བར་ཀྱི་གནད་དོན་ཁག་གོར་ཁ་དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐོག་ཞག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།

ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲུངས།	ཕྱི་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ཞག་གཅོད་ཁྱེད་རྣམས།
སེན་རྒྱུ་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ཚོ་གནས་ཀྱི་རིམ་པའི་རེའུ་མིག	
ཚོ་སའི་རིམ་པ།	དཔོན་རིགས།
རིམ་པ་གསུམ་པ།	ཀུང་། བཀའ་བློན། ཪ་སག ཞའི་ཌི། དམག་སྤྱི། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ། ཏྭ་བྷ་མ། མཁན་དྲུང་ཏྭ་བྷ་མ།
རིམ་པ་བཞི་པ།	གཙོལ་དཔོན་ མཁན་ པོ། གཟིམ་ དཔོན་ མཁན་ པོ། མཆོད་ དཔོན་ མཁན་ པོ། མཁན་ཆེན། མཁན་ཆུང་གླས་ཡིག་འབྲི་དྲུང་ཡིག ཇོས་དཔོན། ཕྱག་མཛོད་པ། ཕྱོགས་དཔོན། མདའ་དཔོན། བྷ་མ་ཀན་པ་སྐེ་ཆེ་བ། སྤྱི་ཁབ་དཔོན། ཇོ་མགོན་ཆེ་བ་ (ཇོ་མགོན་ གཉེར་ཆེན་ མོ།) མཁན་ དྲུང་ (དྲུང་ ཡིག་ ཆེན་ མོ།) སྡེས་རྣམ་པ། གཙོལ་དཔོན་གཞོན་པ་བཅས་སོ། །
རིམ་པ་ལྔ་པ།	ཇེ་མགོན་གཉེར། ཇེ་གཉེར་ཚང་པ། ཟུ་དཔོན། ཤོད་གཉེར་ཚང་པ། བཤེར་ དཔོན། ཞོལ་ གཉེར་པ། སྐང་ རྩེ་ ཤག་ མི་ དཔོན། བྷ་སྡེན་ གཞོན་ པ། སྐད་བསྡུར་ཚོ་ཐུ་བ། ཤོད་མགོན། གནས་ཆེ་ཁའི་རྩོང་སྟོད། ས་མཚམས་རྩོང་སྟོད།
རིམ་པ་དྲུག་པ།	བཀའ་ཤག་རྒྱང་ཡིག་ཆེ་བ། བཀའ་ཤག་མགོན་གཉེར། ཆིབས་དཔོན། བཀུ་ དཔོན། ཕྱག་དཔེ་དོ་དམ་པ། མཆོད་རྫས་དོ་དམ་པ། བདེ་འཕྲིལ་སྤྱི་གཉེར། གནས་འབྲི་བའི་རྩོང་སྟོད།
རིམ་པ་བདུན་པ།	བཀའ་ཤག་རྒྱང་ཡིག་ཆུང་བ། བཀའ་ཤག་འགག་པ། ལྷིང་དཔོན། རྩྭ་གཉེར། ཆོས་ལེན་པ། ཤིང་གཉེར། གུར་པ། ཁང་གཉེར། ཤེ་དཔོན། ཇེ་གཟིམ་འགག ཇེ་རྒྱང་ཆོང་དཔོན། མདོ་ཁམས་སྐར་དཔོན། ཟི་ལེང་སྐར་དཔོན། འདོད་ དཔལ་དོ་དམ་པ། བཙོ་ཁང་དོ་དམ་པ། སྒོས་བརྡུངས་དོ་དམ་པ། སྟོང་མཆོད་ དོ་དམ་པ། གནས་ཆུང་ཁའི་རྩོང་སྟོད།
འདིར་རིམ་པ་དང་པོ་དང་། གཉེས་པ་ནི་ཐུན་ཕྱི་ཡིག་ཆ་ན་འཁོད་པ་བདག་གིས་མ་མཐོང་སྐབས་ད་ལས་གསལ་བཤད་ཅིག་ཤོས་མ་ཐུབ་། དེ་དག་གི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་རྒྱས་དངོས་ལ་གསལ་ཆ་ཆ་བའི་བགེས་པོ་འགའ་རེའི་གསུང་སྒྲོས་ལྟར་ན། ཕྱིད་སྤྱིང་དང་སྒྲིན་བྱིན་ནི་ཨང་རིམ་གཉེས་པ་ཡིན་པར་མཐོང་སྟེ། འདིའི་གནས་ལུགས་ཐེ་བཞིན་མཉེན་པའི་བགེས་པོ་སྤྱི་ཡོན་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མཚམས་འདིར་གསལ་བཤད་གནང་ཞུ། །	

གཉིས། ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྐོར།

ཏུ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ལྷོང་ལྟ་པ་དང་ཕྱག་མཛོད་བསོད་ནམས་རབ་བཅུན། སོག་པོ་གུ་ཤྲི་ཏན་སོགས་ཀྱིས་གཙང་པ་ཞམ་པར་བྱས་ཏེ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྒིད་གཞུང་གསར་དུ་བཙུགས་པ་དང་། སྒིད་དབང་སྤྱ་བརྟན་གྱི་ཚེའང་དུ་ཏུ་ལའི་བློ་མས་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་གསུམ་ཞེས་པ་ཞེག་བྱས་ཏེ་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་དྲུག་དང་གཅིག་པར་སྟངས་བཀོད་འདུག་ཀྱང་དེ་ནས་ཕྱི་ལོ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ལ་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་ཐེངས་གཅིག་ཙམ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཀྱང་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་གསུམ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའང་ཡིག་ཆ་ཚང་ཚིང་ཞིང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་གསུམ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའང་ཡིག་ཆ་ཚང་ཚིང་ཞིང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་དྲུག་དང་གཅིག་པར་སྟངས་བཀོད་འདུག་ཀྱང་དེ་ནས་ཕྱི་ལོ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའང་ཡིག་ཆ་ཚང་ཚིང་ཞིང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅུ་གསུམ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ

ནས་ལས་ཀ་ཟེད་དགོས་པའི་སྐོར་སོགས་ཡིན།

བཞི་པ། བམག་དབོན་དང་མདའ་དབོན་གཉིས་འཐུས་ཀྱི་ཁོས་འགན་རེ། རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཐུ་བ་ལ་གཙོ་ཆེ་བ་དུག་པོ་གཡུལ་ཀྱི་ལས་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་བློ་མ་དང་བསྟན་པའི་དོན་འབའ་ཞིག་ལས་རྒྱལ་པོ་གཞན་གྱི་དྲུས་དོན་དང་ཡང་མི་འདྲ་ཞིང་། འདི་ཕྱི་བསམ་པའི་དཔའ་སྐར་མཛངས་བསགས་ཤིང་ཁ་ཤས་ཆགས་ཁྲག་ཐོན་པའི་དག་ལ་ལ་རྣམས་པ་དང་བསྟན་པའི་སྐོ་ནས་རྟང་རེ་གཅིག་ཁོ་ནས་ཁྲག་ཐོན་པ་སོགས་ཐང་ཡང་རྩི་ལ་གྱི་ལྟུས་པ་དང་བསྟུན་པའི་སྐོ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཆེན་གཡོ་རྒྱག་བཤིག་བརྟུང་སོགས་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་ཡིན་པས་མི་རིགས། དམག་གི་འགོ་སྐུད་སོགས་དག་བབ་དང་མཐུན་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཀྱང་བབ་དང་བསྟུན་པའི་སྐབས་ཐོག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཀྱང་བབ་ཅིང་དམག་ཁྲ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཁྲག་ཐོན་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་པས་མི་རིགས་ཏེ། དམག་གི་འགོ་སྐུད་སོགས་དག་བབ་ཚེ་ཡང་ཁྲག་ཐོན་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་པས་ཁོ་ནས་ཀྱང་བབ་ཅི

བསྡུན་པའི་བཀོད་སྒྲིག་ཅིད་རྒྱུ། སྐུ་མདུན་དུ་མངལ་མཁན་རྣམས་ལ་སྲུང་བྱ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་རྣམས་ནན་ཏན་སྲུང་དུ་འཛུགས་པ་སོགས་སྐུ་སྲུང་གི་བྱ་བ་རྣམས་ལེགས་པར་སྒྲུབ་དགོས་པའི་སྐོར།

བཅོ་ལྔ་བ། འཀོན་གཉེར་དུ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བགྲི་འཐས་ནི། ཤུ་ཤུན་གཙུག་ལག་ཁང་གཅོ་ཙོར་བྱས་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གཙུག་ལག་ཁང་མཆོད་ཁང་དུ་འདི་ཕྱིའི་དོན་དུ་གཞན་ཀྱི་ཕུལ་རིགས་རང་གི་ཡིད་སྐྱོད་དང་། གཞན་ལ་སྡེར་བ། སྐུས་ཀ་བརྟེ་བ་སོགས་མེ་ཉེད། དཀར་མེའདི་ཚན་ཆེ་བས་མེ་ཡིས་ཉེན་ཆེ་བས་བག་ཟོན་གྱིས་རྒྱུན་དུ་ཐོན་པ་སྟོང་དགོས་པ་དང་། མཆོད་མཇལ་དབུལ་པོ་དང་ཅན་ནམ་མཁའ་ཚ་མེད་པར་གཏོང་ཞིང་། དགོས་མེད་དུ་རྒྱག་རྟུང་ཚན་ཆེ་བ་མི་ཉེད། སྐོག་བཙོང་དང་ཐ་མ་ཀ་སོགས་དྲི་མི་ཞིམ་པ་ལོངས་སྤྱོད་ནས་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཉེན་བཞུགས་ཡུལ་དུ་འགོ་བ་བཀག་འགོག་ཉེད་རྒྱ་སོགས་ཉུ་གཉེར་ཏ་རྒོད་གཉེར་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐུལ་བ་ཐུ་སྐོར་ཡིན།

བཅུ་དྲུག་པ། ཐུང་རིགས་ཀྱི་ཏ་རོ་ཀ་དང་། རྟ་ཤིང་། ཁང་པ། གདན་སོགས་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་གཉེར་བའི་ཅོས་འཁོར་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱི་ཤ་ཡིག་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཟིན་ཐུབ་པ་ཁག་ཅིག་ཅུང་དོད་དུ་ཟད་ཀྱི་ལ་ཞུ་བ་ཡོད་པ་བཏང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཚེས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁ་ཤས་ཆུང་ཤས་ཆུ་མཚོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲད་ཚོས་ཀྱིས་སྟོང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་སྟོང་ཐུབ་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ

དངུལ་སྐོར།

དངུལ་ཚོར་ཀྱི་མིང་།	རིན་ཚད།	འགྲེམས་གྲྭལ་ཀྱི་ལོ།
བཏུ་གསུམ་ཞེ་ལྔ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1791ལོ།
བཏུ་གསུམ་ཞེ་དྲུག	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
ཆན་ལྷང་ཟྲུང་པའོ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
ཆན་ལྷང་ཟྲུང་པའོ།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
བཏུ་གསུམ་ཞེ་བདུན།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཆན་ལྷང་པའོ་གཅིག	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཆན་ལྷང་པའོ་གཅིག	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཆན་ལྷང་པའོ་གཅིག	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཅུ་ཆིན་པཎ་གཅིག	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1796ལོ།
ཅུ་ཆིན་པཎ་གཅིག	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1798ལོ།
རྣའོ་ཀོང་པཎ་གཅིག	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1821ལོ།
དགའ་ལྡན་ཕོ་ཉང་།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1840ལོ།
བཅོ་ལྔ་ཁེར་བཞི།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1890ལོ།
བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	ཞོ་གསུམ་སྐར་དོ།	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།
བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	ཞོ་གང་སྐར་དྲུག	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།

བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	སྐར་བརྒྱད།	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།
ཤོན་ཐོང་པཎ་གཅིག	ཞོ་དོ།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།
ཤོན་ཐོང་པཎ་གཅིག	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།
སྡང་གང་སྐོར་མོ།	སྡང་གང་།	སྤྱི་ལོ་11908ལོ།
ཞོ་ལྔ།	ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
སྐལ་བཟང་ཀུམ་ཀ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
ཞོ་གང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1918ལོ།
སྐར་ཆུང་།	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1918ལོ།
སྡང་གསུམ་སྐོར་མོ།	སྡང་གསུམ།	སྤྱི་ལོ་1933ལོ།
སྡང་གང་ཞོ་ལྔ།	སྡང་གང་ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1935ལོ།
ཀུམ་ཀ་གསར་པ།	སྡང་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
ཞོ་གསུམ།	ཆོ་གསུམ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
ཞོ་ལྔ།	ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
བཏུ་སྐོར་གསར་པ།	སྡང་བཏུ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
དངུལ་སྡང་ལྔ་ བཏུའི་སྐོར་མོ།	སྡང་ལྔ་བཏུ།	སྤྱི་ལོ་1952ལོ།
དངུལ་སྡང་ལྔའི་སྐོར་མོ།	སྡང་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1953ལོ།

ཟངས་སྐོར།

དཔྱལ་ལོར་ཀྱི་མིང།	རིན་ཚད།	འགྲེམས་སྤེལ་ཀྱི་ལོ།
ཕྱིད་བཀྲད།	སྐར་བདུན་ལེ་ལྷ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
སྐར་ཆེན།	སྐར་ལྷ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
ཁ་གང་།	སྐར་དོ་ལེ་ལྷ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
ཞོ་བཀྲད་ཆ་གཅིག་ཟངས་སྐོར།	སྐར་གང་ཕྱིད་གསུམ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
ཤོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	སྐར་གང་།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།
ཤོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	ལེ་ལྷ།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།

ཤོག་སྐོར།

རིན་ཚད།	ཁ་དོག	འགྲེམས་སྤེལ་ཀྱི་ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	སྤྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ཉི་ཤུ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	སྤྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་བཅོ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	སྤྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་བཅུ་གཅིག	ཚོན་ཁྲ་མ།	སྤྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	སྤྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	སྤྱི་ལོ་1926ལོ།
དཏྱལ་སྐང་བརྒྱ་ཐམ་པ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	སྤྱི་ལོ་1937ལོ།
དཏྱལ་སྐང་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	སྤྱི་ལོ་1941ལོ།
དཏྱལ་སྐང་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	སྤྱི་ལོ་1942ལོ།
དཏྱལ་སྐང་ཉི་ཤུ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	སྤྱི་ལོ་1950ལོ།

ལ་བཅད་གསུམ་པ། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་ཆ་གཞག་སྐོར།

གཅིག ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་ཚོས་རྒྱལ་ཁྱི་སྲོང་ལྷའི་དུས་ནས་དང་ཕྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཛོར་ནས་ཤེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་འགོ་རེ་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཆོས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་དང་སྐོམ་གྱེས་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་སོགས་དང་ཤེལ་ཀྱི་ལ་གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་ཁྱིད་དབང་གིས་བཙུགས་པའི་ཤེལ་ཀར་ཆོས་ལུགས་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཚོགས་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། ཤེལ་ཀར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀུ་བཞིས་ནས་ཆོས་ཉིད་མོའི་ཁྲིད་དབང་བཙུགས་པའི་རྗེས་ལུགས་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཚོགས་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། ཤེལ་ཀར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀུ་བཞིས་ནས་ཆོས་ཉིད་མོའི་ཁྲིད་དབང་བཙུགས་པའི་རྗེས་ལུགས་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཚོགས་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། འཆོ་བའི་ཚ་ཀྱེན་སོགས་གཏན་འབེབས་ཉམས་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་རིས་བོ་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། ཤེལ་ཀར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀུ་བཞིས་ནས་ཆོས་ཉིད་མོའི་ཁྲིད་དབང་བཙུགས་པའི་རྗེས་ལུགས་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཚོགས་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། ཤེལ་ཀར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀུ་བཞིས་ནས་ཆོས་ཉིད་མོའི་ཁྲིད་དབང་བཙུགས་པའི་རྗེས་ལུགས་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཚོགས་ཤིང་ཏ་ལ་ལ་ཡོད་ཅིང་། འཆོ་བའི་ཚ་ཀྱེན་སོགས་གཏན་འབེབས་ཉམས་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་རིས་བོ་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་ཞེས་བྱ་བ

འདུལ་མཛོད་ཚད་མ་དང་ལྡ་ལ་རུལ་བཀོད་ནས་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཅིང་། ལས་སྐྱ་ཡས། གཞུང་ཆེན་བཀའ་ཡོད་བྱག་ཞེས་དབུ་ཕར་འདུལ་མཛོད་ཚད་མ་ལྡའི་སྟེང་བྱ། སྔོན་གསུམ་བསྡན་པས་བྱག་དང་། ཡང་གྲགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་ཁ་བའི་ལུགས་ལ《བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ》ལ《སྒྲོན་འཇུག》བསྡན་པ་བྱག དབུ་མ་རྩ་འཇུག་བཞི་གསུམ་མངོན་པར་བརྟེན་པའོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། 《འདུལ་བ་མདོ་དང་རྩ་བ》གཉིས། 《ཚད་མ་གྲུབ་བཏུས》《རྣམ་འགྲེལ》《རྣམ་ངེས》བཅས་གསུམ། ས་པཉ་ཀྱི་ཚད་མ་རིགས་གཉིས་དང་སྔོན་གསུམ་གཉིས་བཅས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་ནས་སློབ་གཉེར་བྱེད་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་། རྔིང་མའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་ཞེས་ཐིུས་རྫོགས་ཆེན་མཁན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ནས་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་ཡུལ་སོ་སོའི་དགོན་པ་ཁག་ཏུ་དང་རང་གི་འཁོར་དང་བསྟན་པའི་འཚད་ཉན་སྐོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྟན་པའཛིན་སྲོལ་གསུམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

དེ་ལྟ་བུའི་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་ལ་ཐོས་བསམ་བྱས་པའི་དོན་དང་། བློ་མའི་གདམས་ངག་གཉིས་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་ནས་ཉམས་སུ་ལྡངས་པས་ཆོ་འཕྲུལ་གི་ཚོམས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་སུ་ཆུད་ནས་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཁྲིད་དུ་གནས་དབེན་པ་ཁོ་ན་ལ་སྒྲུབ་པ་སྟེངས་པོར་བྱས་ཏེ་ཚུལ་བཞིན་སྒོམ་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིད་ལ་ཤར་བ་ཙམ་ལས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཏེར་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ།

ཡང་ན་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཙམ་ལས་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཁོ་ནའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཡིན་ཏེ།

དྲག་གི་བྱ་ཕྱག་ཕལ་ཆེ་བ་འགྲོ་སའཁེག་ཡིན། སློབ་གྲྭ་དེ་ཚོའི་སློབ་གསོའི་ཐབས་ཤེས་སྐབས་བདེ་ཞིང་རྗེས་ལུགས་ཡིན་པར་མ་ཟད། སྒྲིག་ལམ་ཐད་ལའང་ཤེན་ཏུ་ནན་དོ་ཡོད་པས་ཡིན་ཏམ་ཡང་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱང་སྐབས་རུ་ཡུག་དང་། སྦྱུག་ལྷག་གི་གྲངས་ཚད་གཏན་འབེབས་ལྟར་ལུས་སྐྱེང་དུ་གཞུ་སྲོལ་ཡོད། ཅེས་སོགས་བཤད་ཡོད་པ་འདི་དག་ནི་དབུས་ཐྲོག་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་ཁམས་དང་ཞ་མདོའི་ཡུལ་དུའང་དེ་འཕེན་ཚེ་ཆུང་དང་མང་ཉུང་མ་མ་བཟློས་པར་གཞུང་བཙུགས་དང་། ཆེར་གཅེར་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་བྱུང་ཡོད་པ་དེའར་ནི་སྤྱི་ལོ་1940ལོ་ཡས་མས་ཤེག་གི་དུས་སུ་སྤེ་དག་རྒྱལ་བོའི་མདུན་སྐོར་ནམས་ཀྱི་ཐྲུག་དག་བསྡུས་ནས་སྤེ་དགེའི་འཛོ་ཕྱོགས་དུ་སློབ་གྲྭ་བཙུགས་ཏེ། སྒྲུག་སངས་ཁ་ཙ་ཚེའིངས་གིས་སུམ་རྟགས་དག་གསུམ་དང་། བྱིས་ སྐྱབ་དག ཅེག་ལམ་སོགས་སྒྲིང་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ལ་དགོས་གལ་ཆེ་བའི་རིག་གནས་སྐོར་སློབ་ཁྲིད་གནང་ཡོད་པ་ཕྱུག་དག ཅེག་ལམ་སོགས་སྒྲིང་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ལ་དགོས་གལ་ཆེ་བའི་རིག་གནས་སྐོར་སློབ་ཁྲིད་གནང་ཡོད།

དགོན་སྤེའི་སློབ་གྲྭ་ནི། སྤྱིར་དགོན་པའི་ནང་ཚོས་ལུགས་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཡུལ་ཁྱི་སློབ་གྲྭ་ནི་ཀ་ཅང་མང་ཡོད་པགོང་བཞད་ཕྱུར་ཡིན་ཀྱང་། བཙོ་གསོ་བ། ཐུབ་སྐྱབ་བག་སོགས་ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ལ་རྩལ་བཀོད་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སྤེལ་དར་བའི་དགོན་པ་ནི་ཤེན་ཏུ་ཉུང་བ་ཞིག་རེད། སུམ་རྐྱས་དག་གསུམ་ཡིག་གཟུགས་དང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སྤེལ་དར་བའི་དགོན་པ་ནི་དབུས་སྐྱ་ཤོད་ཀྱི་ཉུང་ཤས་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་། བཙན་གསོ་བ། ཐུབ་སྐྱབ་བག་སོགས་ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ལ་རྩལ་བཀོད་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སྤེལ་དར་བའི་དགོན་པ་ནི་ཤེན་ཏུ་ཉུང་བ་ཞིག་རེད། སུམ་རྐྱས་དག་གསུམ་ཡིག་གཟུགས་དང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སྤེལ་དར་བའི་དགོན་པ་ནི་ཀ་ཅང་མང་ཡོ་ཤོད་ཀྱི་ཉུང་ཤས་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་། ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དཔལ་སྦྱིང་སྒང་སྐྱ་རིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་སྒྲ་རིས་པའི་ཁྲིད་རྒྱུན་དེ་དག་དཔལ་སྦྱིང་སྒང་པའི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཡིན་ལ། ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དཔལ་ཁྱུང་ཁྲི་ཤིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་སྒྲ་རིས་པའི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁམས་ཕྱོགས་སུ་ཁྲི་ཤིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་སྒྲ་རིས་པ་ནི་ཁྲི་ཤིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཡིན་ལ། དཔལ་སྦྱིང་སྒང་པ་ནི་དཔལ་སྦྱིང་སྒང་ཁྲི་ཤིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཡིན་ཏེ། ཁྲི་ཤིས་ཀྱི་ཡོར་ཁམས་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་ནི

སྐྱོང་བཞིན་པའི་དུས་དེར། གོང་སྨད་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་གསལ་ཞིང་བློ་གོས་རྒྱས་པ། གཞུང་དང་དེའི་གནས་ཐབས་ཙང་ལ་མཁས་པ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཐུན་ཀྱི་ཐུགས་འདིང་ཆེ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ནས་སྐྱོ་ལོ་1679པའི་སཡུག་ལོར་སྐྱིད་ཀྱི་ཁྲིར་བཀོད། ཡུགས་གཉིས་བྱ་བ་ཐལ་ཆེར་ལ་ཐུགས་འགན་བཞེས་པས་ལྷ་སྲིན་མིད་པོན་ཀུན་ཀྱི་ས་གཟེར་ས་སྐྱེ་བོ། 《ཁྲིམས་ཡིག་དཔར་ཤེལ་མེ་ལོང་》གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བཞུགས་ཡོང་པའི་དུས་དེར་སོགས་པོ་དར་ཡན་རྒྱལ་པོའི་རྟ་དཔལ་སྟོད་ཐུས་ཡོད་པ་དེས། དུག་ཤུགས་ངོས་ནས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་ནང་གི་དོན་རྒྱེན་ཁག་ལ་ཐེར་གཏོར་ཐུས་པར་སྐྱེ་བཟང་ཁྱེན་ཀྱི་ཞལ་ནས། དབུ་ཙམ་བཅུག་ཅིག་པའི་ཚུལ་སྐྱོ་ལོ་1682ལོའི་བྱ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་ལྔ་ཉིན་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཀུན་གཤེགས། བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་འགྲུར་སྟོག་ཡོང་བའི་ཚེ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་ཀུན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཞལ་ཆེམས་བཞིན་སྐུ་གཤེགས་པ་གསང་རྒྱ་དམ་པོ་བྱས་ཏེ། ཐུབ་བཞིན་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ཡུགས་གཉིས་ཀྱི་བྱ་བ་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཐོབ་ཅིང་། དེ་ནས་མན་ངོ་བའི་སྐྱོང་གིས་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཁྱབ་ཏུ་གཤེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་རས། བཀའ་ཡིག་བཏང་སྟེ་འདྲི་བཟང་ནས་ཁད་པར་ཅན་གནང་བ། གསང་རྒྱ་གོང་མ་བའི་སྐྱོང་གིས་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐུ་ཚེ་བཅུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིར་བཞུགས་པ། དེ་ཡང་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཐུ་ཚེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་བཀོད་པ་དང་། ལོ་དེར་སོགས་པོ་དང་ལའི་ཤན་གོངས། དེའི་སྐས་ཀྱི་བཟང་ཤན་གྱིས་ཕའི་ཚེ་གནས་འཛིན་པ་གསལ་ཞིང་། གོང་སྨད་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པའི་ཚེས་ལྔ་ཉིན་ལ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིར་བཀོད་པ་དང་། ལ་ཤན་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིར་བཀོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་བཞིན་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ལ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིར་བཀོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་བཞིན་སྟེ་སྲིད་ཀྱི

སྒྲིག་ལམ་ཞན་པས་མིས་ཚེར་ལ་འཕྲོག་བཅོམ་དང་། བྱང་མེད་ལ་ཐབ་ཀྱི་ཤ་རང་བར་གྱུར། མན་ངུ་གོང་མའི་ བཀའ་ལ་བཙོ་ཁང་ཁ་ཤས་ཡི་མ་རང་བར་གྱུར། མན་ངུ་གོང་མའི་ བཀའ་ལ་བཙོ་ཁང་མེད་ པར་མ་ཟད། དཀའ་བའི་ཚེ་ཁོང་ལ་ ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བའི་ཕྱི་ཅི་ཡང་ཞིག་ ཀྱང་ཟ་ཐུབ་པ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ཞིང་ཁོང་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བའི་ཕྱི་ཅི་ཡང་ཞིག་

སྐྱོད་པའི་དུས་དེར་སྐྱིད་ཐང་པ་དང་། རྒྱ་ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གིས་ཕོ་ཉ་པའི་སྐོས་གཞིས་ལ་ཕར་ཚོལ་ཏེ་དམག་འཐུག་ཉི་ཚ་ཙམ་བྱས་ཁོ་ཚོ་ཕན་རྒྱལ་མཁར་རྩེར་ཐོན། དུས་དེར་དབུས་དམག་དང་། ཀོང་དམག་སོགས་དམག་བཅས་གཙང་དུ་འབྱོར་ཏེ་གཙང་སྐྱོགས་ཀྱི་ཕོ་ཉ་པའི་དམག་དཔུང་དང་ཡུན་རིང་འཐབ་འཐུག་བྱས། བར་ཚལ་པ་དང་། སྤེལ་བཞི་པ། བོན་རིགས་བསོད་ཉན། ཞབས་འབྲིང་གྲན་བཟང་སོགས་ཀྱིས་དཔུང་རོགས་བཏང་ནས་ལུམ་སྦུར་གསུམ་གྱི་དམག་ལ་བརྒལ་པས་དེ་དག་ཕྱིར་ཐོས། སྐབས་དེར་ནུ་མ་པས་དབུས་སུ་ཕོ་ཉ་པམང་གས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་ཕོ་ཉ་པའི་ཐོག་ཏུ་ཕྱི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཕྱེད་ཀྱི་བར་ལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཚེ་ཕོ་ཉ་པའི་ཞབས་ཀྱི་ཐུ་ཡིག་ཆ་ཤས་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ལྟར།

རྒྱ་ཐུང་ཀུང་བན་དེ་ཡུ་སར་འབྱོར། མགོན་གཉེར་བློ་བཟང་བཀུ་ཤེས་སོགས་ཞམ་བན་གསོང་མཁན་ཀྱི་གཏེ་པོ་དྲུག་ལུས་ལ་ཁྲ་མ་བརྒྱ་སྐེ་བཅད། མི་དུག་གི་སྐེ་བཅད། དེ་མིན་རྣམས་བཅོན་ལ་བཅུག དེའི་ཕྱི་ལོ་ཡུགས་ལུག་ལོར་བའི་ཁྲི་ཤེས་ཀྱི་ཁྲི་ཤེས་ཐོག་ དང་ཕྱིག་ཁྲི་མས་གསོང་ པ་འཁའ་ཞིག་གཏན་ འབེབས་ཀྱི་ ཕྱི་ལོ 1757ལའི་མེ་སྤྲང་ལོར་རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་གཤེགས། དེ་མོ་ཉོར་ཞོག་ཐུ་ངཁ་དཔང་འཛམ་དཔལ་བའི་ལེགས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་ཚབ་ཀུ་བསོལ། ཕྱི་ལོ 1747ལོར་རྒྱལ་རོང་ཆུ་ཆེན་ཚ་ཁོ་རབ་བརྟན་ རྒྱལ་པོ་དང་ རྒྱ་ནག་མན་ཁུ་ གོང་མའི་བར་དམག་འཁྲུག་ལངས། རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་བརྒྱད་ཀྱི་དམག་མི་ཁྲི་བརྒྱད་ལྔ་བཅུང་ཞིང་འགྲོ་སོང་དཀའ་སྡུག་ཤ་ཚོ་ དབུལ་ (20,000,000) བཏང། དམག་འཁྲུག་ལོ་གཉིས་ལྔ་ཙམ་བྱས། རྒྱ་དམག་ཆེག་ཁྲི་ཤོང་ཞིས་བརྒྱ་ལྔ་ཙམ་མི། བོད་དམག་ཁྲི་གསུམ་ལྔ་ཙམ་མི།

ཕྱི་ལོ1771ལོར་སྤུར་ཡང་རྒྱལ་རོང་དང་ རྒྱ་ནག་བར་དམག་འཁྲུག་ ཞིངས་གཉིས་པ་ལངས། རྒྱ་ནག་གོང་མས་བྱང་ཤར་སཀྱལ་ཚུན་ཚད་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་དམག་མི་འབུམ་ཐུག་བསྡུས་ཏེ་དམག་མི་འབུམ་ཐུག་ཉིས་ཁྲི་ཤོང་ ཐུག་ལྔ་ཙམ་ (125,000) རྒྱལ་རོང་ སངས་ཁྲལ་དུ་བཏང། འགོ་སོང་རྒྱ་དབུལ་དཀར་པོ་ སྡང་ཆེ་བ་བདུན་ (70,000,000) ལྔ་ཙམ་བཏང། 1776ལོའི་ རྒྱ་བ་བཞི་པའི་བར་ལོ་ལྔ་ རེང་དམག་འཐབ་ བྱས། རྒྱ་དམག་ཆེག་ཁྲི་བཞི་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཙམ་མི། དེའི་ནང་རྒྱ་དབོན་ཆེ་ཆུང་དུག་བརྒྱ་ཙམ་མི། བོད་དམག་ཁྲི་གཉིས་མི། ཁོ་ཏུང་ཆོས་བཟང་ཀྱི་ཐོང་ཚོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་མེར་བསྡེགས། ཞེས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཡིག་པར་མའི་ནང་དུ་གསལ།

ཕྱི་ལོ1773ལོར་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་དམག་དཔོན་ཀྱིས་ཡོ་ཤ་བ་བཏང་ནས་སྟེ་དེག་ རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱ་དང་ རྒྱལ་རོང་བར་འདུམ་ཁྲིད་མཁན་དཔལ་སྤྱངས་སེ་ཏྲ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་བཏང་ཞིང་ཁོ་ཏྲ་ཆོས་འབྲུང་སྐྱན་བསེལ་ཏྲ་ཆོས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ཚང་ཁྲིད་ཡི་གེ་འབྱོར། ཁོ་ཏྲ་ཆོས་འབྲུང་སྐྱན་བསྐྱེལ་ཨིང་སྐྱ་ཁམས་ཡང་ རྩང་མི་བདེ་བའི་སྐབས་དང་འཁེལ་ཀྱང་སྟེ་དགེའི་ རྒྱལ་ཏྲུས་ལ་གནོད་དོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ 1774ལོའི་དཔྱིད་ དུས་ཞལ་སྐྱེབ་འདོ་ལོ་ཆེ་དབང་ཀུན་ཁྱབ་དང་། དགུ་བློའི་ གུ་རུ་གཉིས་བཅས་སྐུ་འཁོར་ཤུང་བསྡུས་ཨིག་རྒྱ་ནག་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་ཀྱེ་རྡོར་ཐག་མོའི་ཁ་སམཆོ་ཁར་སྐྱིབས་པ་དང་ སྐུ་གཤེགས། ཆེ་དབང་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དཔལ་སྐྱང་གི་ དུ་གཅན་དུ་བཏང་། 1776ལོའི་ རྒྱ་བ་བཞི་པའི་བར་ལོ་ལྔ་རེང་ དམག་འཐབ་ བྱས། རྒྱ་དམག་ཆེག་ཁྲི་བཞི་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཙམ་མི། དེའི་ནང་རྒྱ་དབོན་ཆེ་ཆུང་དུག་བརྒྱ་ཙམ་མི། བོད་དམག་ཁྲི་གཉིས་མི། ཁོ་ཏུང་ཆོས་བཟང་ཀྱི་ཐོང་ཚོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་མེར་བསྡེགས། ཞེས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཡིག་པར་མའི་ནང་དུ་གསལ།

སྐབས་དེར་ཀ་ཅང་འདུལ་དཀའ་བའི་སྒ་མཁྱེགས་ཅན་ཀྱི་བོད་མི་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་ཙམ་འཛིན་བྱས་ཏེ་ཅི་ཅིན་དུ་ཁྱིད་ནས་ཤང་ཏྲན་དུ་བཞག་པ་དེང་སང་ཡང་བོད་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཡིན་པའི་ སྡོང་ཚོ་ཞིག་འདུག ཕྱི་ནང་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཁམས་ཐྱོགས་འདིར་མ་བཅན་བཅོན་ལ་བཟང་ དཀའ་སྡུག་ཐོག་ཡིན་པས་བཤད། དེ་ལས་ཀྱང་ཡང་བཅན་ཐྱོགས་སའི་མདུད་གསྲུམ་ཞེས་གྲགས་པས། མགོ་ལོག་རྒྱུང་གིས་མདུད། ཁུ་ཤུབས་ཆུ་ཡིས་མདུད་ཅེས་པའི་ཡུགས་དེ་གཡ་དགུ་འཐབ་དཀའ་བར་བཤད།

ཕྱི་ལོ1773ལོར་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་དམག་དཔོན་ཀྱིས་ཡོ་ཤ་བ་བཏང་ནས་སྟེ་དེག་ རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱ་དང་ རྒྱལ་རོང་བར་འདུམ་ཁྲིད་མཁན་དཔལ་སྤྱངས་སེ་ཏྲ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་བཏང་ཞིང་ཁོ་ཏྲ་ཆོས་འབྲུང་སྐྱན་བསེལ་ཏྲ་ཆོས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ཚང་ཁྲིད་ཡི་གེ་འབྱོར། ཁོ་ཏྲ་ཆོས་འབྲུང་སྐྱན་བསྐྱེལ་ཨིང་སྐྱ་ཁམས་ཡང་ རྩང་མི་བདེ་བའི་སྐབས་དང་འཁེལ་ཀྱང་སྟེ་དགེའི་ རྒྱལ་ཏྲུས་ལ་གནོད་དོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ 1774ལོའི་དཔྱིད་ དུས་ཞལ་སྐྱེབ་འདོ་ལོ་ཆེ་དབང་ཀུན་ཁྱབ་དང་། དགུ་བློའི་ གུ་རུ་གཉིས་བཅས་སྐུ་འཁོར་ཤུང་བསྡུས་ཨིག་རྒྱ་ནག་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་ཀྱེ་རྡོར་ཐག་མོའི་ཁ་སམཆོ་ཁར་སྐྱིབས་པ་དང་ སྐུ་གཤེགས། ཆེ་དབང་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དཔལ་སྐྱང་གི་ དུ་གཅན་དུ་བཏང་། ཕྱག་ཐམ་བཅས་ཀྱི་ཞོ་ཐོག་ཁྲི་ཤོང་ཞིས་བརྒྱ་ཙམ་མི། དེའི་ནང་རྒྱ་དབོན་ཆེ་ཆུང་དུག་བརྒྱ་ཙམ་མི། བོད་ཨིང་ཁང་ཅན་ཀྱི་ཁོང་ཚོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་མེར་བསྡེགས། ཞེས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཡིག་པར་མའི་ནང་དུ་གསལ།

ཕྱི་ལོ1777ལའི་མེ་བྱ་རྒྱལ་ཚབ་གྲོངས། ལོ་དེར་ཚེ་སྨོན་གྲིང་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། ཕྱི་ལོ1781ལའི་ཤུགས་གྲང་ལོར་མན་དུ་གོང་མ་ལྕགས་སྐྱོང་གི་བཀའ་བཞིན་ཀུ་ལའི་བློ་མ་འཛམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་སྐྱིད་ཀྱི་ཟེད་པོར་དབང་བསྐུར། གོང་མས་འཛའ་སྐྱབ། ཐུབ་སྐོལ་ལྕགས། ནུབ་སྐྱོགས་མཚོ་ཀུ་དགེ་བའི་ཞིན་གི་བཀའ་བཞིན་ཀུ་ལའི་བློ་མ་འཛམ་དཔལ་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་སྐྱིད་ཀྱི་ཟེད་པོར་དབང་བསྐུར། ཐ

གཅང་ཁུལ་གྱི་ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་སྐོར་ལ་རྩོག་ཞིབ་དང་འབྲེལ་ཞིང་དུད་དང་། མེ་གྲངས། ལས་རིགས་བཅས་ཀྱི་ཐོ་གསར་དུ་བཀོད་ནས་ཞིང་ཤུལ་འབོར་སྐྱེམ་སྒྲིག་དང་ཁྲལ་འུལ་ལམ་ཡུགས་ལེགས་བཅོས་བྱས་ཏེ་ཞིབ་གཞུང་གསར་དུ་བཀོད་པ་དེར་ཡོགས་སྐུ་ཞིབ་ཞེས་གྲགས། སྤྱི་ལོ་1837པ་མེ་བྱ་ལོར་ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ཁེང་བཙུ་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པར་སྐྱོ་བྱར་ལངས། སྤྱི་ལོ་1844པ་ཤིང་འབྲུག་ལོར་དབོན་རིགས་ནང་ཆོས་ཚལ་ཆོས་ཆེན་སྒང་པའི་ཉི་ཟླ་ཟུར་ཞུགས་ཏེ་ཆོས་ཁྲིད་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ཞུས་ཏེ་ཕེབས་ཤིང་། ཁོང་ཆོས་ཁྲིད་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ཞུས་ཏེ་ཕེབས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་1845པ་ཤིང་སྦྱུལ་ལོར་རུ་སྐྱིང་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཚབ་མངོད། སྤྱི་ལོ་1847ལོར་བྱག་གཡབ་ཆེ་ཚང་སྦྱུལ་སྐུ་དང་། ཆུང་ཚང་སྦྱུལ་སྐུ་གཉིས་མ་མཐུན་པའི་ཞེབ་དཔྱད་དུ་བཀའ་བློན་བཤད་སྦྱ་དབང་ཕྱུག་ཁམས་ཐོག་ཁག་ཅིག་ཆེན་དགེ་འཁོར་ཐད་ལེགས་བར་འདུམ་ཟེད་སར་བཏང་། སྐོ་དགེའི་གཉེར་ཆེན་དགེ་ལེགས་བར་འདུམ་ཟེད་སར་བཏང་། 1849ལོར་ཉག་སྐིད་བུ་ལོང་མས་ཉག་སྐོ་ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྡུས། 1852ལོར་རྒྱ་དཔོན་ཀྱོང་ཞང་གིས་བཀའ་ལྟར་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡོང་མས་ཉག་སྐོ་ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྡུས། 1853ལོའི་ལོ་འཁོར་རྒྱ་དཔོན་ཀྱོང་ཞང་དགའ་མིང་པོ་ཁྱིད་ནས་ཁེའུ་རིང་དགའ་བརྒྱབ་ཀྱང་ཉག་རོང་མ་ཐུབ། 1853ལོའི་ལོ་འཁོར་རྒྱ་དཔོན་ཀྱོང་ཞང་དགའ་མིང་པོ་ཁྱིད་ནས་ཁེའུ་རིང་བར་རྐོན་ཁ་ཤས་ཉག་རོང་ལ་དགའ་བརྒྱབ་ཀྱང་མཁོན་པོ་རྩལ་རྒྱལ་བཀྲུལ་ཐུབ་མེད་ཅིང་། ཁོང་ཁྱིམ་ཚང་ཡོངས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ཀྱང་ཁྱབ་ཚུན་ཆད་ཟིན་ཐེངས་ཤིག་ཏུ་ཡོང་ཞ

མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། ཁམས་རྒྱ་སྤྱིང་བ་དགའ་ལྡན་མཁན་པོ་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་རྩེ་ 1865ལོར་བོད་གཞུང་ནས་མདའ་དོའན་ཁྲི་སྟོན་བའི་དམག་དང་། སྐར་ཁམས། བག་གཡབ། ཁེ་དགེའི་ལས་དམག་བཅས་ཤག་རོང་དུ་དཔུང་འདུག་བྱས་ཏེ་རླ་བ་བདུན་པའི་ནང་རི་ཁང་རྩེ་ཐང་ཙམ། བྱོན་པོ་དགུ་གྲས་བཞི་བཅུའི་སྐོར་བཅས་ཕེབ་ཅིང་། ཚ་རིགས་སུམ་རྩེ་ཙམ། བྱོན་པོ་དགུ་གྲས་བཞི་བཅུའི་སྐོར་བཅས་ཁོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་ཕུ་ལུང་པ་ཤཀ་ཁྲོའི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས། 1867ལོར་ཞོགས་དཔོན་ཕུན་རབ་ཚེ་རིང་དཔལ་ལྡན་ཨོ་རྒྱེན་བསྐོས་ནས་ཤཀ་རོང་དུ་བཞུགས། ཁམས་ཁུལ་དུ་ཤག་དམག་གིས་གནོད་སྐྱེན་ཟུང་བ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། ཁོང་གྱན་ལ་ཡོང་ཚབ་ཀྱི་ཐུན། 1868ལོར་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོར་བསྐོས། ཁོ་པས་བཀའ་བློན་ཕུ་ལུང་པ་ཤག་རོང་ཡར་ཡོང་བའི་ལམ་བར་སྐོག་བསད་ཐུམ། བཀའ་བློན་མཆོས་བཀོ་བཏུམས་བྱས་ཏེ་ཚུ་ལ་དབྱུག ཆུལ་བ་འཕྲིན་ལས་ཆུ་མཆོ་ཡང་ཐོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་བཞུགས་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་ཐུམ་ཐུབ་ཅིང་། ཁོང་གིས་ཁོ་ཚུ་ལ་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་སྟེ་ཁོ་ཚུ་ཡང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཞིང་། སྐབས་དེར་མན་དུ་ཞོང་མའི་ཚབ་སྲིད་ཀུང་ལ་ཤེ་བ་དང་། ཞོར་ཁའི་དམག་གིས་བོད་ཀྱི་ས་ཚམ་པོ་ཁམ་བཟུང་བྱས་པ་དང་། དབྱིན་ཇིས་བོད་ལ་བཅན་འཛིན་གྲབས་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་ཐུམ་ཐུབ་ཅིང་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། 1871ལོར་མདོ་སྨད་ཕྱོགས་རང་སའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། 1872ལོ་ཆུ་སྦྲེལ་ལོར་སྟེ་དུག་མཁྱེན་རབ་པ་འདས། ལོ་དེར་ཀོང་སྐུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་དེ་དེ་ཡང་ཁོང་ཁྲོ་ཆེ་ཞིང་ཁྲོ་ཤུགས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། 1875ལོར་ནས་མདོ་སྨད་ཕྱོགས་རང་སའི་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། ཀོང་གྱེ་ཤཀ་རོང་ཁྲོ་ཤུགས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ཁྱིམ་ཟུར་ཕྱེ་ཞིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཅེས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བཀའ་སྩལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། 1875ལོར་ཞོགས་དཔོན་ཕུན་རབ་ཚེ་རིང་དཔལ་ལྡན་ཨོ་རྒྱེན་བསྐོས་ནས་ཤཀ་རོང་དུ་བཞུགས། ཁོ་ནས་ཀྱང་ཤག་རོང་ཡར་ཡོང་བའི་ལམ་བར་སྐོག་བསད་ཐུམ། བཀའ་བློན་མཆོས་བཀོ་བཏུམས་བྱས་ཏེ་ཚུ་ལ་དབྱུག ཆུལ་བ་འཕྲིན་ལས་ཆུ་མཆོ་ཡང་ཐོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་བཞུགས་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་ཐུམ་ཐུབ་ཅིང་། ཁོང་གྱན་ལ་ཡོང་ཚབ་ཀྱི་ཐུན། 1868ལོར་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོར་བསྐོས། ཁོ་པས་བཀའ་བློན་ཕུ་ལུང་པ

ཁེ་འགྱམ་ཀུ་སྒྲིབས་སྐབས། གཞུང་ཞབས་ཡོངས་ནས་ཀུ་ལའི་བློ་མ་མཆོག་ཡུལ་གཞན་དུ་ཟུར་སྐྱལ་མཛད་ན་ལེགས་པའི་བཀའ་ཐོས་བྱས་པ་ཤུར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་མཚན་ཀུ་བམྷོས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཡོངས་སུའང་ཤུགས་ཡོད་དུ་ཕེབས། རྒྱལ་བྱང་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་སོག་ཡུལ་དུ་བཞུགས་སའི་ཚེ་ཁོང་ཡུམ་ཆེན་ཙུ་(慈熙太后)གཉིས་ཀྱིས་ཤམ་བན་མངགས་ནས་གནང་སྦྱིན་གཟབ་ཅིང་ཡིད་ཕྲོག་ཅིང་ཡུམ་ཆེ་ཤིས་ཞེའི་ཀ

བཅས་རྒྱ་ནག་བཏང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྩེ་མཚོན་བློན་བཟང་འཕེན་ལས་དང་། གདན་འཁྲས་བཅས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་མཚོ་ཐོག་ནས་པེ་ཅིན་དུ་བཏང་སྟེ། གོང་མ་ལས་སྐྱོན་ཚུད་ཀྱུའུ་ཡིས་དྲུས་མེད་དྲུས་ཁྲིད་བྱས་ཚུལ་གྱི་སྐོན་ཞུ་ཕྱལ་བར་བཏང་། གོང་མས་རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ངེ་ལ་ཞེས་ཚད་དྲག་པོར་བཅད་ཅིང་ཁས་ལེན་བཏབ་པའི་བཀའ་ཕབས། ཁ་དེར་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་དང་བཙུན་མོ་གཉིས་ཀ་ཁྲེན་ཏུར་གོང་སར། སྲས་གཉིས[①]དང་ཞབས་ཕྱི་པ་རྣམས་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ཀྱིས་སྟེ་དགེར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། སྲས་ཆན་པ་རོ་རྗེ་སེང་གེ་ལ་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་གདན་ཐོག་ཁྲི་བཙུགས། སྲས་ཆུང་བ་ཀུན་སྤང་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ནས་ཁྲི་ཐོག་ཁྲི་ཆུང་ཞིག་ཏུ་བཞུགས། ཕྱོགས་སོ་སོས་སྲས་གཉིས་རེ་རེ་བདག་ཏུ་བཟུང་ནས་ཆབ་སྲིད་ལ་སྐོང་རྣམས། སྲས་ཆུང་བ་ཀུན་སྤང་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ནས་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ནས་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་ཤིང་།

རྒྱབ་བརྟུང་། བྱད་ཆེད་ལ་བཅོན་གཡེམ་སོགས་ཁྲིམས་ཆེད་ཀྱི་བྱ་ལས་མང་པོ་བྱས་པས་བོད་དམག་ལ་འཁོན་སེམས་ཆེ། རབ་ཐུང་བཙུ་དྲུག་པའི་ཆེ་འཐུག་སྒྲིག་པོ་1916ལོར་སྐུ་འཕྲུངས་པའི་ཤུ་སྐས་ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་ལོ་ངོ་བཞི་ཐ་ཅིག་ཅམ་པ་དེར་བོད་གཞུང་ནས་ཐབེ་ཅིའི་གོ་གནས་གནང་། སྒྲི་ལོ་1926ལོར་གོང་ས་བཙུ་གསུམ་པའི་བཀའ་ལུང་དོན་ཐོག་བཞིན་སྔོ་དགེ་ཤུན་གྱབ་སྟེང་དུ་སྔོ་དགེའི་གདུང་རབས་ང་ཅིག་དང་། རྒྱལ་རབས་ཉེར་གཉིས་པའི་གཡུང་དྲུང་ཆེན་པོ་ཁྱབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཐོག་ཁྲི་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཕེབས་པའི་ཚེ་ཁང་ཚང་ཁག་ཏུ་མཆོད་རྟེན་ཞིག་གསར་བཞེངས་ཐུབ་པ་དང་། མདའ་དོག་ཁྱུང་བཀྲས་ཆགས་གཉིས་བཅས་ཁྲི་ཤར་ཕྱོགས་ཉི་མ་བཞིན་ཁྲི་ཤང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕུལ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁྲི་ཤང་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ཁྲི་ཤང་ཆེན་པོ་ཁྱབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན།

སྐྱིད་དབང་མགོ་ཅིང་སློག་རྒྱའི་ངན་ངུས་ཡིན་པའི་ཁག་ངན་གཡོགས་ནས་ལུང་ཤར་བ་བཅོན་དུ་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་1934ལོའི་ཟླ་བ་5པའི་ཚེས་20 ཉིན་ལུང་ཤར་བའི་མིག་གཉིས་བཏོན་ནས་ཁྲིམས་ཚད་བཅག། ལུང་ཤར་བའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡར་ཐོན་པའི་དབོན་རིགས་རྣམས་གནས་དབྱུང་གཏང་རྒྱུ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཉེས་ཚད་གང་འཚམས་རེ་བཅག། རྐིང་ཞེན་ཚོགས་ཁག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་སྐབས་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་བདེ་སྐག་དང་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ལ་ཕོག་ཆགས་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀེ་ཀྱིས་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1934པ་ཤིང་ཁྱི་ལོར་བྱང་ཙམས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོའི་ཞོག་བློན་གསར་བསྐོ་བྱེད་ཕྱོགས་སྐོར་མོལ་བསྐྱར་དང་འབྲེལ། རུ་སྟེང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་སྡིད་བློན་དང་། སྐང་མདུན་ཀུན་དགའ་དབང་ཕྱུག་སྡིད་བློན་ལས་རོགས་སུ་བསྐོས། ལོ་དེར་ཞོ་མེན་ཁངས་ཀྱི་མཛོ་སྡུང་བོད་དུ་མངགས། ཁོང་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས་བསུ་བ་གཟབ་རྒྱས་ཁྲལ། ཐུབ་སྐག་རོ་མེ་ཆེ། ཤེར་འབྲས་དགེ་གསུམ་སོགས་ལམ་ལོག་ཁང་དང་། རྒྱ་སྐག་རོ་མེ་ཆེ། ཤེར་འབྲས་དགེ་གསུམ་སོགས་ལམ་ལོག་ཁང་དང་། བོད་གཞུང་དབྱང་སྡིད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། རྒྱ་སྐག་ར་མོ་ཆེ། ཤེར་འབྲས་དགེ་གསུམ་སོགས་ལམ་ལོག་ཁང་དང་། བོད་གཞུང་དབྱང་སྡིད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྱི་ཚོང་དཔོན་ཁག་ལ་ཡང་ཤེས་ཀ་ཤོ་ཆོག་ཅིང་། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཤེས་ཀ་ཤོ་ཆོག་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་1937ལོར་པ་ཆ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་སྐྱེ་རྒྱུ་མདོར་སྐུ་གཤེགས། སྐབས་དེར་པ་ཆ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་གི་ལས་སྡེ་པ་གཙོ་བོ་ལིའུ་རིམ་བཞི་པཉམ། འབའ་པ་བློ་བཟང་ཚོར་འཆོར་དང་། ཅིང་འཇིགས་མེད་སོགས་སྐུ་འཁོར་ཆ་མས་དཀར་མཛོས་པ་དང་། པ་ཆ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་གི་དོར་ཁག་ལས་དོ་སྡུམ་ཆུ་ཙམ་ལྟར་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཙམ་ལས། གཞན་པའི་དོར་ཁག་ལ་ཁྱབ་ཆུ་ཙམ་ཡང་མེད་པ་ཞེས་ཟེར་བཞི་པཉམ། ལྷག་པ་ཐུབ་བསྟན་ཀུན་ལེགས་(刘文辉)ཡིས་འཛོག་བཅོམ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1941ལོར་རུ་སྟེང་སྐུ་སྐག་ཆེ་བས་ལོ་གསུམ་སྐུ་མཚམས་བཞུགས་ཤིང་དེ་བར་སྐག་བག་ནས་སྡིད་སྐྱོང་ཚོར་ཐུབ་བསྟེན། 1942ལོར་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་བཙུགས། དབྱིན་རི་སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་བོད་སྤོད་ཇ་ཚ་བ་རྣམས་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་བྱ་དགོས་པ་ལས་ཐད་ཀར་བཀའ་ཤག་ལ་འབྲེལ་བ་བྱ་མི་ཆོག་པར་བཅོས། ལོ་དེར་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། དགེ་དབང་སྐལ་བཟང་། དགྱ་འདུལ། ཆོས་གྲགས། སྐྱེ་བས་ལྷན་སོགས་ཀྱིས་གཙོ་བདག་བྱས་པའི་མི་སྐར་ཁང་(星火社)ཞེས་པའི་ཚོགས་པ་དེ་བཙུགས། སྤྱི་ལོ་1943ལོར་ལྷ་སར་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། དགེ་དབང་སྐལ་བཟང་སོགས་ཀྱིས་གང་ཁག་རིང་ལུགས་ཆོགས་ཚུང་ཞེས་པར་བཙུགས་པ་དང་། གཞན་ཡང་བཀྲས་མཐོང་སྡེ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་སོགས་ཀྱིས་བོད་རིགས་ཁྱབ་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་1944ལོར་སྐུ་བཞི་གོས་སྲིད་སྐྱོང་ལོ་གསུམ་བྱས་རྗེས་ཡང་རུ་སྟེང་གིས་སྲིད་དབང་འཛིན་རྒྱུ་དོན་སྐྱིན་མ་བྱུང་སྐབས། རུ་སྐག་བར་ཀྱི་འགལ་བའི་རྐྱེན་ཞིང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་ཁྱིད་དེ་རུ་སྟེང་དགོན་དུ་སོང་སྟེ་རུ་སྟེང་འཛིན་བཟུང་བྱས། ས་རྒྱས་སྐྱེས་ནས་རུ་སྟེང་གི་རྒྱབ་རྩར་ལངས་ཏེ་བོད་གཞུང་དང་དམག་འབྲུག་བྱས་མཐར་དམག་དཀུ་བཙུ་ཙམ

བསད། མང་པོའི་ཞིག་ཆས། འགའ་ཞིག་བཟུང་། ས་ར་མཁན་པོ་ངག་དབང་རྒྱ་མཚོ་སོགས་མི་མགོ་བཙུ་ཙམ་ཞིག་ཁམས་སྡུག་སོགས་སུ་བྱོས། སྤྱི་ལོ་1947ལོར་མེ་ཕག་ཟླ་བ་གསུམ་པར་རུ་སྟེང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བཀྲིན་ཞབས་དེ་ལ་རུ་སྐག་དོན་རྒྱུན་ཞིག་ཅིས།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་རྒྱ་གར་ནས་ཕྱིར་བོད་དུ་ཐོན་པ་དང་ཁམས་སྡུག་ཟེའམ་དེ་སྤྱི་ལོ་1945ལོར་བོད་པ་གྱང་ཁྲན་ཏང་མི་ཚོས་ཁམས་བའི་ཆེན་རྐེན་གཞིར་བྱས་པའི་"བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་རང་སྐྱོང་མནའ་འབྲེལ"ཚོགས་པ་བཙུགས། 1946ལོར་ཚོགས་པ་དེས་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རྒྱུད་དུག་པོའི་འོས་ལངས་ཀྱི་གནས་གཞི་འཛུགས་རྒྱུའི་འཛར་གཞིར་ཞམ་ཉེས་ཞེབས། གོ་མིན་ཏང་གྱང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཕུན་ཚོགས་དབང་དང་དགེ་དབང་སྐལ་བཟང་གཉིས་གྱང་ཁྲན་ཏང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་སྣ་འཛིན་བཟུང་དགོས་པའི་རྒྱུ་ཁྲལ་བཀའ་ཡིག(通缉令)སྐྱེས། ངག་དབང་ཤེར་ཀང་དུ་བོས། ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ཞམ་དུ་རེ་ཞིག་གབ། དེ་ནས་ལྷས་ཞེབས་ཞེབས་ནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགལ་སྤེལ། 1949ལོའི་ཟླ་7པར་ལྷ་སར་བཅའ་སྤོད་གོ་མིང་ཅང་གི་དཔོན་རིགས་ཆམས་དང་། གུང་ཁྲན་ཅང་མི་ཆམས་ཕྱིར་འདུད་བྱས། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་པར་འབའ་ཞང་གསང་བའི་ཅང་ཅོ་ཙོ་ཞལ་ཏེ་ཀུན་ཁྱབ་ཅང་ཅོ་ཙོ་ཞལ་ཏེ་ཀུན་ཁྱབ་དམང

པོ། 14. ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོ། 15. ཇི་འཕགས་རྒྱལ་པོ། 16. བསྟན་པ་རྒྱལ་པོ། 17. ཁྲི་སྲོང་བཙན་རྒྱལ་པོ། 18. ཆུ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

ལ་བཅད་སྐྱ་བ། བོད་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་སྐོར།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་དམག་དོན་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་སྐོར་ལ་ཚོས་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་སྐམ་པོའི་དུས་ནས་ཆེས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞེག་བྱུང་ཡང། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཛོར་རྩེ་མི་ཚང་ཅམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་དུ་དེ་དག་གི་ཆ་མ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས། འགྲོ་མགོན་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་བོད་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་ནས་བཟུང་སྲིད་སྐྱོང་སོ་སོའི་སྐབས་སུ་རང་གི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་པའི་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་རེ་བཙུགས་ཡོད་པ་གསལ་ཡང་ཞིབ་ཕྲའི་དཔྱད་གཞི་མ་མཐོང། ཀུ་ལའི་བློན་ལྔ་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་སྟེ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྲིད་དབང་བཙུགས་པ་ནས་དམག་དོན་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐུགས་ཁྲུང་དང་འདོན་ཆེན་པོར་གནང་ཡོད་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་དེ་ཞུགས་སངོ་རྩེ་ཚང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པའི་སྐོར་ལས་ཕྱི་ལོ་1992ལོའི་《གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག》དེབ་དང་པོའི་ནང་འཁོད་པ་དེའི་ནང་དོན་ཅན་དུ། །དེ་ཡང་ཀུ་ལའི་བློ་སྐུ་ལྷེང་ཕྱ་པའི་སྐབས་སུ། གཟིམ་ཆུང་པ་ཞེས་པའི་གོ་ཏྲག་སྡུང་དམག་གཅིག་བྱུང་ཚོང་བ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ས་སྐོང་གི་ཉེན་སྐྱོང་དམག་མི་ཡིན། རྩེས་སུ་ལྷ་སའི་སྐོན་ལམ་ཆེན་པོ་ཚོགས་པའི་སྐབས་སུ་གནའ་རབས་འཕགས་མོ་པའི་ཐོག་ཚས་ལུས་ལ་གྲོན་ནས་གཟབ་སྤྱང་ཟུ་ཁག་གི་ཉེད་སྐོར་ཞུགས། གཟིམ་ཆུང་པ་ལ་དམག་མི་སྐོང་ཐག་ཅིག་ཡོད། གནའ་ལྷས་ཀྱི་ཤུ་མིའི་རྣམ་པ་འདི་ནི་1959ལོའི་བར་དུ་གནས་ཡོད། ཅེས་འཁོད་པ་སོགས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་ལ་ཡར་རྒྱས་དང་བཟོ་བཅོས་བྱུང་ཚུལ། དམག་ཟུ་འཛུགས་པའི་དམིགས་ཡུལ། དམག་མིའི་རྣམ་པ་དང་ལས་འགན། འཚོ་བའི་ལམ་ལུགས་སོགས་ཞིབ་ཕྲ་དཔྱད་རྩོམ་དེ་ཉིད་ལས་ཤེས་པར་བྱ། འདིར་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་མཇུག་ལ་བྱུང་བའི་བོད་དམག་གི་ཡང་རྩྭས་དང་བཟོ་བཅོས་བྱུང་ཚུལ། དམག་མི། མདའ་དཔོན། སྡུང་ཡུལ་བཅས་རེའུ་མིག་དེར་འཁོད་པ་ལྟར་བཀོད་དོ། །

ཀ་བང་།

ཀ་དང་དམག་སྐར་སྐར་ནི་མདའ་ཤོག་དང་པོ་སྟེ་ཉེན་སྡུང་དམག་དཔུང་ཡིན་ལ། རྐ་དམག་མི་གྲངས་ཚིག་སྟོང་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཕོ་ལྟ་སྟངས་རྩོ་སྟེ་དང་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ཁྲམ་ཁ་ཤས་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་ཁ་ཤས་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་ཞེས་ཀྱང་ཁས་ལེན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་རིམ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཚུལ་ནས་ཀྱང་ཀ་བང་གི་ཁྲམ་ཤིང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཀ་བང་གི་ཁྲམ་ཤིང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྲམ་ཤིང་གི་ཐོག་ཏུ་ཁྲམ་ཤིང་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐད་ནས

1959ལོར་ངོལ་ཟིང་འཐུག་ཞོད་འཛགས་ས་གཏུག་ཏོང་སྐབས་རང་ཡུལ་དུ་ལོག །

ང་དང་།

ང་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཞི་པ་སྟེ་རྒྱལ་རྩེའི་ཤང་དམག་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་མཆོངས་དོར་གྱབ་དང་སྟེང་ཆེན། དྲག་ཆས་ལག་ཆ་ཤིས་ཟླན་གཅིག་དང་། སྤྱི་རིན་ཟླན་དགུ ལྷའུ་སི་ཟླན་གཅིག ཤེ་སི་ཀེན་ཟླན་བཅོ་ལྔ དབྱིན་རིའི་ཁ་ཐུང་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་དང་གཡུལ་འགྲེད་དུ་ཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་མདའ་ཤོག གཞིས་པདང་། གསུམ་པར་མཚུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ1956ལོར་བཅོས་སྤྲིག་བྱས་རྗེས་དེའི་དམག་དཔོན་མདོ་མཁར་བསོད་ནམས་རྩོ་རྗེ་ལ་ཀྱང་ཞེའོ་དམག་དཔོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་བསྐལ། སྤྱི་ལོ1959ལོར་ངོལ་ཟིང་འཐུག་ལ་ཞུགས་པས། ལ་ལ་བསད་པ་དང་ལ་ལ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན། དེ་ལོ་ལོ་རྒྱུས་སྐེང་རྒྱལ་རྩེའི་དམག་དཔུང་ཟེར།

ཅ་དང་།

ཅ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་ལྔ་པ་སྟེ་དིང་རི་དམག་དཔུང་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་བཀག་འདྲན་པ་བསྐྱན་པ་ཚེ་རིང་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ནག་ཆུ་སངས་ཁྲལ། དྲག་ཆས་ལག་ཆ་ཤིས་ཟླན་གཅིག བྱི་རིན་ཟླན་བཞི་བཅུ། མདའ་རིང་སྟ་ཚོགས་སུམ་བརྒྱ་ཞེ་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་ལྔ་པ་ལ་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་དིང་རི་དམག་དཔུང་ཟེར་ཞིང་། དེའི་ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་དང་གཡུལ་འགྲེད་ལ་ཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་མདའ་ཤོག་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་མཚུངས། སྤྱི་ལོ1957ལོར་བོད་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཆོར་སྤྱིད་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་བས་མདའ་ཤོག་འདིའི་དམག་མི་མང་ཤོས་རང་ཡུལ་དུ་ལོག །

ཆ་དང་།

ཆ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་དྲུག་པ་ཡིན། འདི་ནི་མེ་སྐྱོགས་དམག་དཔུང་ཡིན་ལ་དམག་མི་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་འཇུག་པ་ངག་དབང་པད་མ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཆོ་པ་སོ་དགུ་དང་རི་བོ་ཆེ། དྲག་ཆས་ལ་མེ་སྐྱོགས་དྲུག་དང་། སྤྱི་རིན་ཟླན་བཅུ། ཤེ་སི་ཀེན་ཟླན་བཞི་བཅུ། མདའ་རིང་བཞི་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་དྲུག་པ་ནི་སྤྱི་ལོ1912ལོའི་མཇུག་ཏུ་གཟིམ་ཆུང་བ་ཁ་ཤས་ཤང་འཛོད་ཀྱི་སྤྲིག་འཛུགས་བྱས་པ། མིང་ལ་སྐྱོགས་དམག་དམག་དཔུང་ཟེར་ཡང་དོན་ལ་མེ་སྐྱོགས་ཆུང་ཆུང་དྲུག་ལས་མེད། དེ་སྔར་བེ་དང་། འབའ་སོགས་ཀྱི་གཡུལ་འགྲེད་ཁྲོད་ཙ་ཐོར་དྲུ་སོང་། སྤྱི་ལོ1952ལོར་ལྷ་སའི་ཞེན་ཆོག་དམག་

དཔུང་ལ་བསྡུར་ཅིང་། གོང་ཁྲེར་ནང་དུ་ཞེན་ཆོག་ས་ཚོགས་ཞེར་བདུན་བཙུགས། བཅོས་སྤྲིག་བྱས་རྗེས་མདའ་དཔོན་འཇུན་པ་ཚེ་རིང་རྩོ་རྗེ་ཐུང་ཁཤའི་དམག་དཔོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་བསྐྱལ།1959ལོར་ངོལ་ཟིང་འཐུག་ལ་ཞུགས་པས་ལ་ལ་ཚར་བཅད་ལ་ལ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན།

ཇ་དང་།

ཇ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བདུན་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཕྱུག་ཡུང་པ་གྲགས་པ་ཚེ་བརྟན་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་རི་ཚེ་ཆེ། དྲག་ཆས་ལ་མེ་སྐྱོགས་བཞི་དང་། སྤྱི་རིན་ཟླན་བཞི་བཅུ། དབྱིན་རིའི་ཁ་ཐུང་བཞི་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་བདུན་པ་མི་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་སྤ་ཡ་ཁྲ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡབ་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཡག་ཆ། དྲག་ཆས་ཤིས་ཟླན་དང་། སྤྱི་རིན་ཟླན་གཅིག་ཁྲོན་བཅུ་ལྔ། མདའ་རིང་ལྔ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ཉ་དང་།

ཉ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་དགུ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་སྡེ་དགེ་སྐྱས་སྐྱབས་ཆོས་བཟང་འདུས་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཡི་དྭགས། དྲག་ཆས་ཤིས་ཟླན་དང་། སྤྱི་རིན་ཟླན་གཅིག་ཁྲོན་བཅུ་ལྔ། ཤེ་སི་ཀེན་ཟླན་བཅོ་ལྔ། མདའ་རིང་ལྔ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་དགུ་པ་ནི་སྤྱི་ལོ1950ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་སྐབས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ལོ་ཆེན་ཁྲིའི་ཐོག་ཏུ་ཞལ་ཕྱག་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ1951ལོར་ཀྱང་ཁོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཟོན་དུག་པར་བསྐྱལ། སྤྱི་ལོ1956ལོའི་མདའ་ཤོག་དེའི་མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀ་ཞའོ་དམག་དཔོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་བསྐྱལ་ཅིང་། དེ་ཐ་ཚན་མདོའི་ཉེན་ཆོག་བདེ་སྡུང་ཁུལ་དུ་བསྡད་དེ་སི་ལིན་ཡོན་གཞོན་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀའི་འགན་བཞེས་མྱོང་།

ཐ་དད་།

ཐ་དད་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཟུང་པ་ངག་དབང་རྒྱལ་མཚན་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་རྒྱ་མདའ། དྲག་ཚསལ་ཕེ་ཁིན་སྐྱན་དང་། སྤི་རིན་སྐྱན་གཉིས་ཀྱིན་བསྟོམས་པས་ཞེ་གཉིས་དང་། མདའ་རིང་ལྔ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཏུ་པ་ནི་ཚབ་མདོའི་གཡུལ་འགྲེད་ཁྲོད་མཚོ་མི་སྣུར་ཐབས་མེད་བྱུང་རྗེས་གནས་ཐོན་ཏེ་རང་ཡུལ་དུ་ཚེག །

ད་དང་།

དཔང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་གཅིག་པ་སྟེ་ཕུ་ལེ་སི་ (ཅེན་རྩོག) དམག་ཤོག་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཚ་རྡེ། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་གྲོང་ཁྱེར་ཉ་སྐ། དྲག་ཚསལ་གང་ཡོད་མ་གསལ།

ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཏུ་གཅིག་པ་ནི་བདེ་སྤུང་དམག་དཔུང་ཡིན་ཞིང་། གཅོ་བོ་ཉ་སྐ་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཅེན་རྩོག་ལ་ཡོད་པ་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ཉ་སའི་མཁར་དཔོན་གྱིས་མདའ་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་གཅིག་ལྷོགས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ཚེ་རྒྱས་སྟེང་ཕུ་ལེ་སི་ཟེར།

པ་དང་།

པདང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་གསུམ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་མཁར་སྐ་པ་མཁའ་སྐྱོད་བདེ་ཆེན་དང་། གྱ་གྱར་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན། ཕུན་རབས་པ་ཆོ་རིང་བསྟན་འཛིན་བཅས་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་འཁྲི་བྱ། ཉ་རི། དྲག་ཚསལ་གང་ཡོད་དང་། ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སོགས་མི་གསལ།

ཕ་དང་།

ཕ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་བཞི་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་དགའ་བདེ་པ་རྡེ་མཁའ་རྩེ་དང་། ཆོ་དབང་བསྟན་འཛིན་བཅས་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ནག་ཆུའི་སོག་སྐེའི་སཁྲལ། དྲག་ཚསལ་གང་ཡོད་དང་ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་གང་ཡིན་མི་གསལ།

བ་དང་།

བ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཅོ་ལྔ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཤག་བྱང་པ་བསོད་ནམས་རྩེ་རྗེ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་དང་། དྲག་ཚསལ་གང་ཡོད་བཅས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་མི་གསལ།

ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཅོ་ལྔ་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1932ལོར་བཙུགས་ཤིང་། དེ་རྗེས་ཐོར་པ་དང་། བཅིངས་འགྲོལ་འཐབ་ཁར་བརྒྱུད་གསོ་བྱས་ཏེ་མདའ་ཤོག་བཏུ་བཞི་པ་བསྡེས།

མ་དང་།

མ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་དྲུག་པ་ཡིན། དམག་མི་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཞ་སྐབ་པ་བློ་བཟང་དོན་གྲུབ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་དང་། དྲག་ཚསལ་གང་ཡོད། ཚེ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་གང་ཡིན་ཚོགས་དང་ཕན་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་ངོ། །

བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་བཏུ་གཉིས་པ་ན་ནི་ནད་ཀྱིས་ན་བའི་དོན་ལ་ཡང་འཛུག་པས་བཀག་ནས་མདའ་དཔོན་མཁར་ཁ་སྐ་བཏུ་གཉིས་པའི་ཨ་ཤེས་པར་དགོངས་ནས་འགོ་བཙུག་ནས་ཀྱི་ཤུའི་བར་ཁྱེ་ཁྱེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ཏེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁྲིད་ཅིང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁྲིད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་ཁྱེ་ཁྱེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ཏེ་

སྐབས་སུམ་གག་བག་གིས་སྲིད་སྐྱོང་དགོངས་པ་ཞུས་ཏེ་1950ལོའི་ཟླ་10ཚེས་8ཉིན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཆ་རྒྱལ་སྐྱེས་བཅུ་བཞི་པས་བཞེས། ཟླ་བ་11ཚེས་11ཆིན་ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྟོ་ཀ་ཐོ་མོར་སོང་བྱོལ། 1951ལོའི་ཟླ་2པར་ང་ཡོད་དག་དབང་འཇིགས་མེད་སོགས་འཁུས་མི་ལྟ་ཝེ་ཅིང་དུ་ཞི་ཆིངས་ཐོག་སོལ་དུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་ཁྲུང་ཆིང་དུ་འབྱོར་དུས་སྐུ་ཞབས་ཀྱིང་ཞའོ་ཁིན་བཅས་ཀྱིས་སྟེ་ལེན་ཞུས། ཝེ་ཅིང་དུ་འབྱོར་པ་དང་། མེ་འགོར་སཆུགས་སུ་ཚུང་ལི་ཀྱོའུ་ཨེན་ལའི་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་དབྱ་ཁྲིད་རྣམས་བསུམ་ཝེབས། ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀི་ལུ་(李维汉)དང་། ཀྱང་ཅིན་ཁུའུ(张经武) ཀྱང་གོ་ཀུ(张国华) སུན་ཀྱི་ཡོན་(孙志远) བཅས་དབང་ཆཚང་མཡོད་པའི་འཁུས་མིར་བསྐོ་བཞག་གནང་བ་དང་། ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ(平措汪杰) དང་ལོ་ཡུས་ཀོང་(乐于泓)གཉིས་ཟུར་ཞུགས་མི་སྣར་བསྐོས། ལི་ཁེ་ཀུན་ཀྱིས་ཆོགས་གཙོ་གནང་སྟེ་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་དང་ཐོས་མོལ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1951པའི་(ཤུགས་ཡོས) ཟླ་བ་ཕྱ་པའི་ཚེས་ཉིར་གསུམ་ཉིན་ཝེ་ཅིན་ཆིན་ཀྱིང་ཞོ་ཁང་(勤政殿)དུ་ཀྱང་དབྱང་གི་དབྱུ་ཁྲིད་མའོ་ཙེ་ཏུང་ཙོགས་ཞུགས་པའི་མྱོགས་གཉིས་ཀྱི་འཁུས་མི་རྣམས་འཆོགས་ནས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཁྱན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་འཚོགས།

བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲེལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཁྱན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན།

དང་པོ། བོད་མི་དམངས་མཁྱན་སྤེལ་ཐུས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་སྲོད་གཏོང་བཏོག། བོད་མི་དམངས་ཀྱང་ཁྱ་མི་དམངས་སྤྱི་མཁྱན་ཐུན་ཚོང་དུ་འབྲེལ་དུས་སྐུ་ཞབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐྱམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་ཁོག་དགོས།

གཉིས་པ། མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་དེ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུན་པོར་སྐྱང་རྒྱ་ལ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་ཕྱུར་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།

གསུམ་པ། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་ཚབ་སྲིད་གོས་ཆོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཤ་འཛིན་ཕྱི་མི་རིགས་སྲིད་ཁུས་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཅེག་སྐྱོན་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཐད་ཀར་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་ས་གནས་རང་སྐྱོང་ལ་གལ་བྱེད་རྒྱུའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ས་གནས་ཀྱི་ཚེ་ཏང་ཞིང་ཁྱིམ་ཚང་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱབ་ཁོངས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པས་ཁོ་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱབ་ཁོངས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན།

བཞི་པ། བོད་ཀྱི་ཆབས་སྲིད་ལམ་ལུགས་དང་སྐུ་སྣ་ཚུད་གཤིས་བཅོས་བསྐྱུར་མི་རྒྱུ་ཡིན་པས། ཀྱ་ལའི་བློ་མའི་སྐུ་ཞབས་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཆ་ཡང་ཀྱང་དབྱང་ནས་བསྐྱུར་བཅོས་མི་རྒྱུ། དཔོན་རིགས་མཐོ་དམག་རྩལ་ཤོས་ཀྱང་སྐུ་ཞབས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད།

ལྔ་པ། པཾ་ཆེན་ཞེའ་ཀེ་ཀི་སྐུ་ཞབས་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཆ་རང་འཇགས་གནས་དགོས།

དྲུག་པ། ཀྱ་ལའི་བློ་མ་དང་། པཾ་ཆེན་ཞེའ་ཀེ་ཀི་སྐུ་ཞབས་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཞེས་པ་ཀྱ་ལའི་བློ་མ་སྐྱེ་ཞེད་བཙུ་གསུམ་པ་དང་། པཾ་ཆེན་ཞེའ་ཀེ་ཀི་སྐུ་ཞབས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གོ་གནས་དང་དབང་ཚེའོ། །

བདུན་པ། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་ཆབ་སྲིད་གོས་ཆོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཚ་འཛིན་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐད་པ་རང་མོས་བྱས་ཆོག་པའི་སྲིད་དྲུས་ཁག་ལེན་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དང་པ་རང་མོས་བྱས་ཆོག་པའི་སྲིད་དྲུས་ཁག་ལེན་བྱས་ཏེ། ཡུལ་གོ་མས་གཤིས་ལུགས་ལ་བཙི་འཛོག་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དགོན་པ་གླ་ཚང་གི་ཡོང་སྒོར་གྱང་དབྱང་ནས་བསྐྱུར་བཅོས་མི་བྱེད།

བརྒྱད་པ། བོད་ཀྱི་དམག་སྣར་རིམ་གྱིས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ལ་ཚུར་བསྡུར་ནས་གྱང་ཏུ་མི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྡུང་དུག་ཤུགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤེགས་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱུ།

དགུ་པ། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་སྟེ་རིམ་གྱིས་བོད་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཚ་དང་། ཡིག་སྒྲིབ་གྲའི་སྒྲིབ་བཙོས་གོང་འཕེལ་ཏུ་བཏང་སྟེ་བོད་ཀྱི་ཤོན་ཚན་རིག་གནས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་དབྱང་ནས་བསྐྱུར་བཅོས་མི་རྒྱུ།

བཅུ་པ། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་སྟེ་རིམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཤོན་མདང་། ཕྱུགས་ལས། བཙོ་ལས་རྣམས་ཁོང་འཕེལ་དུ་བཏང་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོར་གསོ་གས་རྣམས་ཤེས་ལེགས་སུགས་རྒྱ་བསྐྱུར་རྒྱུ།

བཅུ་གཅིག་པ། བོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྐྱ་ཚོགས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་ལ་ཀྱང་དབྱང་ནས་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་མི་བྱེད་པར། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་རང་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུ་དང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ཤུལ་དུས། བོད་ཀྱི་འགོ་བྱེད་རྣམས་དང་གོས་བསྡུར་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ།

བཅུ་གཉིས་པ། ཐུབ་ཚན་ཀྱི་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིན་ཏང་ལ་བྱེལ་བ་བྱེད་པའི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིན་ཏང་ལ་བྱེལ་ཐག་ཆོད་རྒྱུ་དང་། ཁོ་ཚོར་དོགས་གཅོད་བྱེད་པའི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཤ་འཛིན་ཆ་ཤས་ཤེགས་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱུ།

བཅུ་གསུམ་པ། བོད་བསྟོད་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་གིས་གོང་གསལ་དོན་ཚན་རྣམས་ཀྱི་སྲིད་དྲུས་ལ་སྤྱད་བཅས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཡོད་པ་བཅད་དེ། ཇི་ཚོང་དང་ལོག་དང་སྐྱོན་གནོན་ལས་ཚན་རིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན།

བཅུ་བཞི་པ། བོད་ཀྱི་ཆབས་སྲིད་ཀྱི་ཐད་ལ་ཀྱང་དབྱང་ནས་ཐུན་མོང་ཤ་འཛིན་ཕྱི་མི་རིགས་སྲིད་གཞུང་གི་ཐད་ཀར་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན།

རམ་ཁེད་རྒྱ།

བཅུ་བདུན་པ། གོས་མཐུན་འདི་ཁེད་མིང་རྒྱས་བཀོད་འཕྲལ་ཙ་བར་བཟུང་སྟེ་ལག་ལེན་ཁེད་རྒྱ། ཞེས་པའི་གོས་ཚོད་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་བཀོད་ནས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོ་ལག་ཏུ་ཚུའི་ཐག་བཅད།

སྐབས་དེར་འབབ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་དང་། སྒར་ཁམས། བག་གཡབ། ཏེ་ཏོར་ཁག་ལྷ། ཀ་ཁོག ཁྲི་དགེ། སྐ་པ་སོགས་ཁམས་ཐུགས་ཀྱི་ དཔོན་ རིགས་ རྣམས་ ཀྱིས བཅིངས་ འགོ་ལ་ དཔག་ ལ་ འཇལ་ དམག་ ལོ་ མང་ བརྒྱ། 1954ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀ་ཞིས་སོགས་བོད་ཀྱི་བློ་ཆེན་དང་དཔོན་རིགས་ཁག་གཅིག་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས་ནས། མའོ་གཟེའུ་ཞི་སོགས་གྱང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་ནས་མཇལ། 1955ལོར་ཁོང་ནས་ཐྱིར་བོད་དུ་ཕེབས། 1956ལོ་ཙམ་ནས་ཁམས་ཐུགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ནས་ཨོར་ནས་རིམ་བཞིན་ལྟ་ཤར་བྱོས། 1958ལོའི་ཟླ་6ཚེས་16ཉིན་ལི་ཐང་ཡ་འབྲག་མགོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་འགོ་གཙོ་བྱས་པའི་ཅོག "མདོ་ཁམས་ཆུ་བཞི་སྒང་དུག་གི་བསྟན་སྲུང་དམག་སྒར་" ཞེས་པ་སྟོག་ཅར་བཙུགས། 1959ལོའི་ཟླ་3ཚེས་10ཉིན་ལྷས་ཟིང་འབྲུག་ཡང་ས་སྐྱབས་ཀྱ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་འགོར་ཏུག་བསྟུས་གར་དུ་སོས། ཀྱལ་གྱི་བོད་སྟོང་ས་མི་དམངས་ཚང་མ་ཀུང་གོ་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་ཁྲིད་འོག་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་སུམདུན་སྐྱོད་བྱས།

སྨོས་པ། མཐོན་པོའི་ཁྲི་ལ་རྩེད་པའི་ཞེ་སྡང་དེས། །
སྐྱིང་པོའི་དམ་ཚོས་དྲག་པོའི་མཚོན་ཀུ་བསྐུར། །
འཇམ་པོའི་དར་ལ་ཞེན་པའི་འདོད་པ་དེས། །
གོང་མའི་སྐུ་གཟུགས་འཇམ་པའི་དབྱངས་སུམཐོང། །
ཞེས་བྱ་བའི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུབཅད་པའོ། །

༦༦། །བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དྲབས་རེའུ་མིག

1 དམར་འཇམ་ཡུ་ཡིད་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
ཐུགས་དཀར་ ཁེ་ གོང་ ལ་ སོགས་ གཙང་མའི་ཡུ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་ཡུ་ཡུལ་གྱང་ཐང་ཟེར། གཡའ་རི་གངས་དཀར་རྩེ་ལ་གནས་བཅས་ཤིང་། མི་ཡིས་དུད་འགྲོར་མི་འཚེ་གཏམ་བརྗ་འཕྲོད། མི་ལོ་འབུམ་ཕྲག་མང་པོ་དེ་ཡུར་གནས།

2 མ་སངས་གཅན་གྱི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
མི་ མགོན་ དཀར་ པོ་ ལ་ སོགས་ གཅན་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་གཅན་ཡུལ་གསེར་ལྷིང་ཟེར། རྩ་རི་ གྲང་ལྷོར་ཤིང་ལ་གནས་བཅས་ནས། དེ་དུས་མི་ཡིས་དུད་འགྲོ་གསོད་པ་སྟུང་།

3 འཇྲེ་བོ་ཀུ་ཡིད་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
འཇྲེ་བོ་ལ་སོགས་ཀུ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་ཀུ་ཡུལ་ན་རས་ཐོན་རྩེ། མཚོ་ཁྲིང་ཆུ་ཀུང་ནེའུ་གསེང་ལ་གནས་བཅས། མི་རྣམས་མནོ་ལ་བཅོག་ཐུས་ཆེ་ཀུས་གནོད་ཅེའ། དེ་བཅོས་ཀུ་འབུམ་ཀུ་ཆོག་ལ་སོགས་དང་། ཐུ་ཏྲགས་ཏྲ་ཐུགས་ཚོངས་ཐོུད་ཅེད་པ་སྟུང་།

4 གཁོད་སྦྱིན་བཙན་གྱི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
གཁོད་ སྦྱིན་ ནག་ པོ་ ལ་ སོགས་ གཁོད་སྦྱིན་རིགས།	ཡུལ་མིང་གངོང་དམར་བཙན་གྱི་ཡུལ་ཞེས་བྱ། འགའ་ཞིག་བཟང་ཡུལ་རྒྱུན་མིད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར། ཙ་ཐག་ནག་ལ་ཁྲིད་ཤིང་ལ་གནས་བཅས་ཀེ། འཁོ་བ་མི་ལ་ཐན་དང་གཁོད་པ་ཅེད། བཙན་བཅོས་ལ་སོགས་མདོས་སྐུད་གཏོང་བ་སྟུང་། ཡུལ་ཤ་མཆོད་པས་མི་དང་གཏམ་ཡང་སྐྱ། ཐུ་ཏྲགས་གཤེན་པོ་བཙན་པ་དེ་ནས་སྟུང་། མཆོད་ཆ་མདའ་གཞུ་དེ་ཡི་དུས་ནས་དར།

5 སྨིན་པོའི་དུས་དབས།

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
སྨིན་ པ་ གཉའ་ རིང་ ལ་སོགས་སྨིན་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་སྨིན་པ་ནག་པོའི་ཡུལ་དགུ་ཟེར། བག་རི་དམར་ནག་ནག་ཐོུད་གནས་ཐོུ་ཆུང་། མི་རྣམས་སེམས་ཅན་ཤ་ཟ་གདོང་པ་དམར། སྨིན་མོའི་ཤུང་དང་ཉར་རྡོ་ལག་ཆ་བྱུང། འགལ་རྐྱེན་བྱང་ནུ་ཡུལ་ཕྱུ་དམར་གྱིས་གསོལ། སྨིན་མོའི་ཤུང་ཞེས་པ་སེམས་ཅན་རྩུས་པ་ལས་བཟོས་པའི་གྲི་དང་ཁབ་སོགས་ཡིན་པར་སེམས།

6 བདུད་ཀྱི་དུས་དབས།

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
བདུད་ རྩུ་ ལག་ ལ་ སོགས་ བདུད་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་བདུད་ཡུལ་ཁ་དགས་རྩོང་ཟེར། །རྩི་ཤིང་རྩོ་ཁང་བག་ལ་གནས་བཅས་ནས། །བོད་ཀྱི་ཆུ་བོ་བཞི་འདུས་མགོ་མཇུག་བར། །དམག་དཔུང་དྲངས་ཏེ་གཤེན་ལ་དོ་བ་བསྡེ། །རྩ་རེ་དག་རྩ་དེ་ཡི་དུས་སུ་སྐྱོང་།

7 འགོང་པོ་སྦུན་དགུའི་དུས་དབས།

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
འགོང་པོ་སྦུན་དགུ	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ངམ་ཡུལ་ནག་པོ་ཟེར། ཐུ་རྐུགས་ཀ་བུ་ཆུ་ལ་སྐྱོང་པ་སྐྱོང་། ཆུ་ཀ་བཙོས་ཏེ་ཆུ་ཡུར་དུ་དྲངས་ནས་ཞིང་ཁ་ཟོར་ཏོག་སྐྱོང་བའི་ལས་ཀ་ཡིན་པར་སེམས།

8 རྒྱུས་དུས་དབས།

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
དཔྱ་ རྩེ་ བཅན་ པོ་ ལ་སོགས་རྒྱུ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ངམ་ཡུལ་ནག་པོ་ཟེར། མདུང་དང་ཞགས་པ་འཕེན་ནས་ཤ་ཟ་བ། དམག་འཐབ་པའི་སྐབས་སྐུའང་དགྱོ་བ་ཞགས་པ་འཛིན་པ་དང་། རི་དྭགས་རྩོན་པ་དང་། དམག་འཐབ་པའི་སྐབས་མདུང་ཞགས་འཕེན་སྟེལ་ཡང་སྐབས་འདི་ཅམ་ནས་བར་སེམས། བོན་ཀྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་དེ་དམྱའི་གདུང་རབས་ཁྱེ་ཤུ་པ་ཡིན་པར་ཞེང་བོད་ས་རྒྱས་ཏེ་ཞེའི་བོད་ལས་གསལ།

9 མ་སངས་རྒྱས་དགྱའི་དུས་དབས།

(ཏ་ལམ་སྨྱི་ཤའི་སྟོན་ཀྱི་དུས་དབས་35ཅམ་ནས་དུས་དབས་28པའི་བར་ཅམ)

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
1 གཉན་གཡའ་སྤུང་སྐྱེས། 2 གང་ཏིང་ནམ་ཚ། 3 སྐྱེ་དན་ལམ་ཅང་སྐྱེས། 4བྱ་ཐོ་གར་སྐྱེས། 5 ཤེ་ཐོ་གར་ནམ་ཚང་། 6མེ་པད་སྐྱེས། 7 གསད་གེ་འཕྲལ་ཆེ། 8 དྲང་པ་དྲངས་མ་མཐུན། 9 བགོད་སྟོན་ནམ་ཚ།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ཐོད་ཀམས་གཡའ་དྲུག་ཟེར། ཐུ་རྐུགས་མདའ་གཉུ་མཆོག་ཆ་རྩེ་བ་དང་། ལག་ཆ་དོང་རལ་གོ་ཆ་ཕུབ་ཆུང་སྟེ། བཞོན་པ་ཞོན་ཞིང་རྒྱབ་ཚ་འདོགས་པ་དང་། ཤོ་རྒྱན་རྩེ་ཞིང་དངོས་པོ་ཤོ་ཆོང་དུས། དུས་འདིའ་ཆེད་དུ་ཤོ་རྒྱབ་འདེབས་པ་དང་། ཐེ་དང་སྡང་བཅོས་ནས་དངོས་པོ་ཤོ་ཆོང་གི་ལས་ལ་དར་རྒྱུང་ཡོད། ཚལ་ཆེར་ཆབ་མདོ་ཁ་རོའི་གནའ་ཤུལ་ཀྱི་དུས་ཅམ་ན་ཡིན་པར་མངོན།

10 ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག་གི་དུས་དབས།(ཏ་ལམ་སྨྱི་ཤའི་སྟོན་ཀྱི་དུས་དབས་28པ་ནས་23པའི་བར་ཅམ)

དཔེན་མིང་།	གསལ་བཤད།
ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག	ཡུལ་མིང་བོད་ཁམས་སྟོང་ཁེ་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས། ཐུ་རྐུགས་མགོ་རྒྱན་རྩ་ཆ་འདོགས་པ་དང་། སྐུ་གར་རོལ་རྩེའ་དགའ་ཤོ་ཆོད་པ་དར། དུས་འདིར་རྡོ་བཙོ་དང་། ཤེང་བཟོའི་ལག་རྩལ་བཟང་པོར་བྱུང་། སྨྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་2317པའི་ཤེང་སྨྱེལ་ལོར། ཐོས་ཀྱི་སྐྱབས་བདག་རྒྱང་རྒྱལ་ཁབ་པ་འཁྲུངས་ཤེང་དེ་ས་སྐོར་བཅུ་གཉིས་དང་། འབྲུང་བ་ཕུ་སྐྱར་ནས་ལོ་ཀན་བྱུག་རྒྱའི་བཙོ་སྐྱོལ་བཤད། ཅེས་བཅད་ཀཀར་ལས་གསལ།

11 རྒྱལ་ཕྱོགས་སིལ་མ་བཅུ་གཅིས་ཀྱི་དུས་རབས།

(ཏ་ལམ་སྦྱི་ཙེའི་སྡོད་ཀྱི་དུས་རབས་23ནས་སྦྱི་སྡོད་དུས་རབས་12བའི་བར་ཅམ)

རྒྱལ་ཕྱོགས་མིང་།	རྗེ་མིང་།	སྐྱོན་ཀྱི་རྟགས་མིང་།	གསལ་བཤད།
མཆིམས་ཡུལ་གྱུ་བཞི།	མཆིམས་རྗེ་ཀྱི་གྱུ།	སྡང་། དེང་།	
ཞང་ཞུང་།	ཝེགས་སྐྱ་ཤུན།	རྒྱ ར་སངས།	
སྐྱོང་རོ་སྐྱོང་དཀར།	གཅང་རྗེ་ཐོད་དཀར།	གནང་།	
གནུབས་ཡུལ་སྒྲིང་དགུ།	སྐྱམས་རྗེ་དཔེགས་པ།	ཚེའུ། འབྲི།	
ཤང་རོ་ཤམ་པོ།	ཚོ་ངམ་རྗེ།	ཤེ། སྐུང་།	
ཀྱི་རི་ཀྱི་ཐྲོན།	རྗེ་ཆད་པོ།	ངམ། འབྲི་མ།	
ངམ་ཨོད་ཁྲ་སྐ།	ཟིངས་རྗེ་ཁྲི་འཕྲང་།	མགས། གཤན།	
འོལ་ཕུ་སྒང་མཁར།	ཟིང་རྗེ་ཐོད་ཁྲེང་།	རྩོག སྐལ།	
སྲིབས་ཡུལ་རལ་ཚོང་།	ཐང་རྗེ་ཁོང་ནམ།	ཐྲུག ཞགས།	
ཀོང་ཡུལ་ཐེ་སྐ།	ཀོང་རྗེ་ཀར་པོ།	ཏུག མཁར།	
ཤང་ཡུལ་རྩམ་གསུམ།	ཤང་བཙུན་སྒང་རྒྱལ།	ཕུག ངང་རྗེ།	
དུགས་ཡུལ་ཐྲུ་བཞི།	དུགས་རྗེ་མང་པོ་རྒྱལ།	རྒྱངས། སྐམ།	

རྒྱལ་ཕྱོགས་སིལ་མ་བཞི་བཅུའི་དུས་རབས།

(ཏ་ལམ་སྦྱི་སྡོད་ཀྱི་དུས་རབས་12ནས་སྦྱི་སྡོད་དུས་རབས་4པའི་བར་ཅམ)

རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀག་གི་མིང་།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་ཕྱོགས་བཅུ་གཅིས། མཁར་བཅུ་གཅིས། ཡུལ་བཅུ་གཅིས། འབྲི་གི་མཚམས། གཡེའི་མི་ཡུལ་དྲུག སྐུམ་ཡུལ་ས་གསུམ།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་བོད་ཀྱམས་སྒྲིང་དགུ་ཟེར། ཐུ་རྟགས་བོན་ལ་སྐྱབས་གསོལ་ཐར་པ་བསྒྲུབ། སྐུ་རྟེན་བཙེགས་ཤེང་རྟེན་གསུམ་བཞེངས་པ་དང་། ཚོ་བཟོ་འདེབས་འཕྲུགས་ཁེང་ཐའི་མོ་ནམ་དུས། འབྲི་གུང་ཡུལ་ལེགས་པའི་སྲིད་པ་སྐྱང་། སྐབས་འདིར་བོད་འབངས་རྣམས་ཐུམ་དཔུ་ཟིག་ཏུ་ལ་སོགས་ཐུགས་བཞིའི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱིས་ཏུ་ཁག་ཏུ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་འཚེ་བ་དང་། ནང་དུ་ཡུལ་དབོན་རྣམས་ཀྱིས་ཏུ་ཁག་ཏུ་མནར་གཅོད་ཅིང་། བོས་ན་ལམ་མི་སྐྱེས། ཐུང་ཞང་དུ་བསྡད་མི་རྒྱལ་པ་རི་ཐག་སོགས་ལ་བཙན་སྡོང་བཟུང་ནས་འཇུག་དགོས་པར་ཐུང་། སྐྱི་ཙེའི་སྡོད་ཀྱི་1228པའི་ཕྱག་སྐྱ་ལོར་མཁས་པ་རྒྱ་ཅ་ཏེ་ཡིས་གཏུག་གཤེན་རྒྱལ་དང་། དྲང་སྲོང་རྒྱལ། ཆ་ལོ། གཡུ་ལོ། ཐུ་ཚོ་ཁེམ་ཐུག་བཅས་ལ་རྒྱ་ཅ་ཏེ་ཡིས་གཏུག་གཤེན་རྒྱལ་དེ་ནས་བཟང་མི་ལོ་སྐམ་བརྒྱ་ཁེར་ཕྱེའི་བར་ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་དུ། ཐག་དགོན་དང་། རི་ཁྲོད་དང་། ཤེར་དྲང་སོགས་ལ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱིས་ཀུམས་ལེན་བྱེད་མཁན་བོ་ཐུང་། ཁུ་རྟེན་བཞེངས་མཁན་བོ་ཐུང་། སྐྱི་ཙེའི་སྡོད་ཀྱི་904པའི་མེ་སྦྲུལ་ལོར་ཀ་ཅུ་གཏུག་ཕུད་རྒྱལ་བ་དང་། དེའི་སློབ་མ་ཡ་གོང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་བ། ཕམ་ཤེན་དཔལ་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་ཀྱིས་སོ་ཐར་ཀྱི་ཐེ་ལ་བཏུགས་ཤེང་འདུལ་བསྟན་ཐྲིལ་ཁེང་གནས་དགོན་མང་དུ་འཕེལ།

ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་དུས་རབས།

1 གནམ་ཀྱི་ཁྲི་བདུན་ཀྱི་དུས་རབས། 360 B.C－84 B.C

རྒྱལ་ཙའི་མཚན།	སྐྱིད་སྡུག་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
གཤལ་ཁྲི་བཙན་པོ།	360B.C. －345B.C.	15	གཤལ་ཁྲི་བཙན་པོ་བོད་རྒྱལ་ཐོག་མར་སྐུར་རྗེས་སྐྱིང་ཐ་སྙད་ཟེར་ཞེའམ་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྐྱིད་སྡུང་ཐབས་ཀྱི་ཁྲིམས་བཅས། སྐྱི་སྡོད་355པའི་མེ་སྐྱག་ལོར་ཐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཕྲུངས། ཁྲི་བོ་དཔང་ཆེན་ཀྱི་རྒྱུད་ཞུས་ནས་ཀྱ་རི་ཤྲོང་ཐོ་ལ་བསྒྲུབ་པ་མཇད་བཞག་ཐ་ཐོག། བོན་ཀྱི་ཐྲ་བརྒྱུད་ཀྱི་གླ་ན་ཡོད། སྐྱི་སྡོད་272པའི་ས་སྐྱ་ཤོར་ཐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་ཟླུག་ཤེས་ཐུག་ཁྲི་ཐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་257པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོར་སྟོང་རྒྱུད་མཐུ་ཆེན་འཕྲུངས། སྐྱི་སྡོད་195པའི་མེ་རྟ་ལོར་ཐྲ་ཆེན་དྲན་པ་ནམ་མཁའ་འཕྲུངས། སྐབས་འདིར་གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་གཤེགས་དགྱུ། མཁས་པ་མི་དགྱུ། མཐུ་ཙོ་ཆེ་མི་དགྱུ་བཅས་ཐྲུང་ཡོད་པར་གྲགས།
གཤལ་ཁྲི་བཙན་པོ།	345B.C. －272B.C.	73	
དེང་ཁྲི་བཙན་པོ།			
ཙོ་ཁྲི་བཙན་པོ།			
མེར་ཁྲི་བཙན་པོ།			
གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ།			
སྲིབས་ཁྲི་བཙན་པོ།	84B.C.		

2 བར་གྱི་སྟོང་གཉིས། 84B.C. – 31 B.C.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཕྱིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཤི་གྱམ་བཙན་པོ།	84 B.C. – 81B.C.	3	ཤི་གྱམ་བཙན་པོའི་སྐབས་རལ་གྲི་དགུ་ཟི་བཟོས། སྐྱི་སྟོན་ 81ལོར་བློན་པོ་ལོ་ངམ་ཀྱིས་ཤི་གྱམ་བཀྲིངས་ནས་ལོ་13རིང་དུ་རྒྱལ་ སྲིད་བཟུང་། སྤུ་ཁེའུ་གུང་རྒྱལ་སྐབས་སུ་བློན་པོ་རུ་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་ མགར་དང་། ཤེང་བཟོ། ཞིང་ལས་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཡར་རྒྱས་ གཏོང་ཡོད་པ་རེད།།
ལ་ངམ།	81 B.C. – 68 B.C.	13	
སྤུ་ཁེའུ་གུང་རྒྱལ།	68 B.C. – 31 B.C.	37	

3 ལཱཡིལེགས་དྲུག 31B.C. – 142A.C.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཕྱིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཇེ་ཤོ་ལེགས།			རྒྱལ་པོ་ཇེ་ཤོ་ལེགས་ཀྱི་སྐྱོན་པོ་བོད་ཀྱི་མཛངས་མི་བདུན་གྱི་ གཉེས་པ་ཤུ་ཀུ་མགོ་དཀར་ཏིལ་སྐྱི་ཤེའི་དུས་རབས་དང་པོ་མགོ་ ཚུགས་ཀ་ ཅམ་ནུ། ཞིང་འབྲོག་ལས་རིགས་ཡར་རྒྱས་ གཏོ། འབྲོག་ལ་ཐྲུར་ཁིས་དང་། ཞིང་ལ་དོར་ཁིས་ཀྱིས་འབངས་ལ་ཁྲལ་ བགོད་པའི་སྐྱེས་སྲོལ་བཙུགས། རྒྱལ་པོ་འདི་ཆུམས་ཀྱི་དུས་སུ་བོད་ ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་རྩ་བའི་རིག་གནས་ལྟ་ཞེས་པ། སྐབས་དང་། ཐུགས། ཁིས། སྐྱ། བོན་བཅས་དབྱེ་བ་མེས་ཏེ་འཚད་གཞིར་དང་དུར་ སྤེལ་བཏང་།
ཇེ་ཤོ་ལེགས།			
དེ་ཤོ་ལེགས།			
ཐི་ཤོ་ལེགས།			
གུ་རུ་ལེགས།			
འབྲོང་ཞི་ལེགས།			
ཇེ་ཤོ་ལེགས།			

4 ཆུ་ལ་ཁེ་བརྒྱད། 142A.D. —341A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཕྱི་ལོ།	གསལ་བཤད།
བ་ནམ་ཐིང་ཁེ།			ཆུ་ལ་ཁེ་བརྒྱད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བོན་སྲིད་རིག་གནས་གང་ཅིའི་ ཐད་དམིགས་བསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་གང་ཡང་དུ་ཕན་ མ་མཐོང། དུས་སྐབས་འདིར་བོད་ཕྱིད་ལ་ཅུང་ཟད་ཤེས་ཤུད་ ཆུང་ཡོད་པར་སེམས།
ཁེ་འཕྲལ་ནམ་གཞུང་།			
ས་སྟོལ་གནམ་ཁེ།			
ས་སྟོལ་པོ་ཁེ།			
ཁེ་སྟོལ་ནམ།			
ཁེ་སྟོལ་པོ།			
ཁེ་རྒྱལ་པོ།			
ཁེ་ཕྱིན་བཙན།			

5 ཚོགས་ལ་བཙན་ལྡེ། 341A.D. – 493A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཕྱིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་ཏེ་རི་ལྕང་བཙན།			སྐྱི་ལོ་358པའི་ས་ཀུ་ལོར་གཙང་སྐྱེད་ཕྱེ་མ་གཡུང་དྲུང་ དུ། ལྷུན་གྲུབ་དཔྱིང་གྱི་ལྷ་ཁང་བཞེངས། སྐྱི་ལོ་433པའི་རྒྱུ་ལྷ་ཐོ་རངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ གྲྭར། དུས་དེར་བལ་ཡུལ་ནས་པཎྜི་ཏ་བྱོན་ནས་འཕྲོ་དང་། ལོ་ཐོ་བའི་ལེ་ཁ་གཞི་ལ་ཀྱིས་གཟུགས་ཀྱི་ཤ་དང་། མདོ་ ཟ་མ་ཏོག་གཞི་ཚོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཕྱག་དུ་ཕུལ་བར་རྒྱལ་པོས་ ཞལ་བྱང་དུ་མཆོད་པའི་རྟེན་བདག་ཉར་བྱས།
ཕྱི་བཙན་ནམ།			
ཕྱི་ལྷ་དཔུང་བཙན།			
ཕྱི་ཟླ་ཐོ་རངས།			
ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་སྐྱབ་བཙན།	433 A.D. – 493A.D.	60	

6 ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བོན་རྒྱལ་བཞི། 493A.D. – 629A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཕྱིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཕྱི་གཉན་བཟུང་བཙན།	493A.D. – 516A.D.	23	འབྲོང་གཉན་ལྷེའུ་སྐབས་སུ་བོད་ལ་དཀར་ཡོལ་བཟོ་བའི་ ལས་རྩལ་དར། སྐྱ་རི་གཉན་གཟིགས་ཀྱི་ སྐབས་ མཛངས་མི་ གསུམ་པ་བློན་པོ་མོང་གི་བྱས་བྱེ་དང་། སྤུང་བཟོ་བཅོས་བྱས་ནས་ ཚོང་ལས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་།
འབྲོང་གཉན་ལྷེའུ།	516A.D. – 556A.D.	40	
སྐྱ་རི་གཉན་གཟིགས།	556A.D. – 608A.D.	52	
གནམ་རི་སྲོང་བཙན།	608A.D. – 629A.D.	38	

གསུམ། ཆོས་ལྡན་ཆུལ་ངབས་སྐབས།
629—841

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	ཕྱིར་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	གསལ་བཤད།
སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ།	629 – 650	སྤྱི་ལོ་633ཆུ་སྦྲལ་ལོར་ཐུ་མི་སཾ་ཆོ་ཀ་སོགས་གཞོན་ནུ་ཁག་ཅིག་ནུ་གཡོ་རུ་གར་དུ་སློབ་སྦྱོང་བཏང་། སྤྱི་ལོ་635པའི་ཤིང་ཡུག་ལོར་དམར་པོ་རེ་ལ་ཐོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་ཆུང་བཏིང་ས། རྒྱལ་ལས་ཚེ་ སར་ སློས། སྤྱི་ ལོ་ 639པའི་ ས་ ཕག་ ལོར་ ཚུ་ སའི་ ཇོ་ ཁང་ བཞེངས། སྤྱི་ ལོ་ 641ཕྱག་སྒྲུང་ལོར་བློན་པོ་མགར་སྟོང་ བཙན་དང་། ཕྲུང་པོ་ཐུང་ སད་ ཟུ་ རྩེ་ སོགས་ཁོད་དཔོན་ཁག་ཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་ ཙ་ཕྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས། བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཐུག་རྒྱུ་དང་། ཟུ་རྟགས་ཀྱི་ཐུག་རྒྱ་ ཙིག་ལས་ཚན་རིག་གཏན་འཁེལ་གནང་། དམག་གི་ཟུ་ ཆེན་བརྒྱད་བཅུགས། སྤྱི་ལོ་644ལོར་ཞང་ཞུང་ལ་དམག་བཏང་སྟེ་ཞང་ རྒྱལ་ལི་ མིག་རྒྱ་བཀྲོལ། ཞང་ཞུང་ཡུལ་གྱི་ ཐམས་ཅད་ཆབ་འབངས་སུ་བཅུག	
ཀྱང་རི་གུང་བཙན།	634 – 638	འདི་ཉིད་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོའི་གཙང་པོ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་634ལོ་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་དམག་ལ་ཕེབས་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིད་གཅུང་གུང་རིས་བསྒྲུབས། དགུང་ལོ་18ཟིན་པ་དང་སྐུ་གཤེགས།
སྒོང་སྲོང་མང་བཙན།	650 – 676	སྤྱི་ལོ་665པའི་ཆུ་ཁྱི་ལོར་བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་ཀྱིས་སྤུ་གུ་ལ་དམག་བརྒྱབ། སྤྱི་ལོ་667ལོར་བློན་པོ་མགར་འདས། མགར་ལ་བྱ་བཞི་ཡོད་པའི་མགར་བཙན་སྐུ་སྟོམ་བྱས་པའི་ གོ་གནས་བཟུང་། གཞན་གསུམ་པོས་དམག་དཔོན་བྱས། ལོ་དེ་ རང་ལ་རྒྱལ་ས་མཚམས་སུ་ དམག་དྲངས། འབྲི་ཆུ་ལ་ཐུགས་ཅམ་བགྱོགས་ནས་དམག་དཔུང་ཤར་བསྡོད་བྱས། འཇང་ གི་ཞིང་ཆེན་བཏུ་གཉིས་བཅོམ། སྤྱི་ལོ་668ལོར་བོད་དམག་གིས་བྱ་ཐོགས་ཀྱི་སྐུ་གུའི་ཆོ་ཆེན་བཏུ་གསུམ་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་670ལོར་བོད་དང་ཉི་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ནས་རྒྱ་ གག་ཅི་ཞིའི་སྒོང་ཁྲེར་གྱི་ཐུགས་རི་བཤིག། རྒྱའི་ཞིང་ཆེན་བཞི་བོད་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཨོར།
འདུས་སྒོང་མང་རྩེ།	679 – 704	སྤྱི་ལོ་679ལོར་འདུས་སྒོང་མང་རྩེ་དགུང་ལོ་གསུམ་ལོན་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལ་བཀོད། དོན་དུ་ཉོང་གི་མ་ཡུལ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད་དང་། བློན་པོ་མགར་ཁྲི་འབེབ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཞིད་བསྒྲུབས། སྐབས་དེར་མགར་ཁྲི་འབེབ་སྤུན་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཞིད་དབང་ཕལ་ཆེར་བཟུང་ཡོད་པ་སྟེ། མགར་ཁྲི་འབེབ་གིས་རྒྱལ་པོའི་ཞང་གི་དབང་ཆ་ཕལ་ཆེར་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་699པའི་ ས་ ཕག་ ལོར་ བཙན་ པོ་ འདུས་ སྲོང་ མང་ རྩེས་ མགར་ དཔོན་ བློན་ བཀའ་ ཅིན་ བཏང་། མགར་ཁྲི་འབེབ་གིས་གཡུལ་མ་སྤྱད་པ་རང་སྲོག་བཅད། མགར་བཙན་བྱོན་ཀྱིས་ འགོར་སྟོང་ཕྱག་ཅིག་ལྷག་དང་། གཅིག་པོའི་སྤས་མང་པོ་རྩེ་སྐྱ་ཚབ་སོགས་ཁྲིད་དེ་ ཞང་ལ་མོ་འདོགས་ཞུས། སྤྱི་ལོ་703ལོར་འཇང་པ་ལ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ སྟོ་ཐུགས་ཀྱི་ཆོ་པ་ཁག་འགའ་ཅོ་ཟོག་བྱས་པར་བཙན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དམག་དྲངས་ཏེ་ཕེབས། ཡངས་པའི་གཙང་པོ་ལ་ཐུགས་ཅམ་བཐུགས་ནས་དམག་བརྒྱབ། ལོ་དེ་ རང་ལ་ཇོ་ཡུལ་དང་ དུ་བསྒྲུབས། སྤྱི་ལོ་704པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོར་འཇང་ཡུལ་དུ་བཙན་པོ་དམག་ཟོག་ཏུ་འདུས།

ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན། (མེས་ཚེག་ཆོམ)	705 – 755	སྤྱི་ལོ་705པའི་ཤིང་སྦྲལ་ལོར་སྤས་རྩམ་རྒྱལ་ས་ལ་རྩོད་པའི་མཐར་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན་རྒྱལ་སར་འཁོད། སྤྱི་ཟོའི་བཅའ་ཁྲི་མ་ལོད་སྐར་ཡང་ཞིད་དབང་ཐལ་ཆེར་བཟུང་། བློན་སྟོང་གཅིར་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཏང་ལྟེ་ཚ་བོ་གཅིག་བསྐྱངས། ཁོང་མ་ཀུང་ཙུང་གི་ཚ་མོ་ཅིན་ཁྲིན་ཀོང་རྩོ་བོད་ དུ་བཏང་སྐུ་ ཁག་ བཏང་། སྤྱི་ ལོ་ 712ལོར་ ཀོང་ རྩོ་ བོད་ དུ་ འབྱོར། སྤྱི་ ལོ་ 739པའི་ས་ཡོས་ལོར་ཅིན་ཁྲིན་ཀོང་རྩོ་ཤོང་ས། སྤྱི་ལོ་742པའི་ཆུ་རྟ་ལོར་ སྐ་ནམ་བཟའ་ལ་སྐས་ཁྲི་སྒོང་ལྷེའུ་བཙན་འབྱུས། སྤྱི་ལོ་755ལོར་ཡར་འབྲོག་ སྐ་ཚལ་དུ་བློན་པོ་འབའ་སྟོང་ཙན་དང་། ལང་སྐྱེས་གཟིགས་ཀཱའི་ཉིས་ཀྱིས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཐུ་བཀྲོལས།
ཁྲི་སྒོང་ལྷེའུ་བཙན།	755 – 780	སྤྱི་ལོ་761པའི་ སྤྱང་ལོར་ བསམ་ཡས་ ཡས་ གཙུག་ལག་ ཁང་ ཆང་ བཀྲིད། སྤྱི་ ལོ་ 762ལོར་ གཡུ་ ཐོག་ ཡོན་ ཏན་ མགོན་ པོས་ ཀོང་ པོ་ ཡུལ་ དུ་ གསོ་ རིག་ སྤྱིའ་ གྲྭ་ བཙུག་ས། སྤྱི་ལོ་763ལོར་ སྤྱི་བ་དོའི་ པན་ ཚོར་ དུ་ གདན་ དུ་ བསྐྱལ། སྤྱི་ ལོ་ 766ལོར་ བསམ་ ཡས་ ཡས་ སྤྱི་ སྐྱར་ ཁྲིང་ ངམ་ ལོ་ ཙུ་ བའི་ སྤྱིའ་ གྲྭ་ བཙུག་ས། སྤྱི་ལོ་780ལྕགས་ སྤྱི་ལོ་ལོར་ སྐས་ ཟུ་ རྩེ་ བཙན་ པོ་ ཁྲི་ ལ་ བཀོད་ ནས་ རྒྱལ་ པོ་ ཞིད་ དམ་ ཆོས་ ཀུམས་ ལེན་ མཛད། ལུ་ རྩེ་ བཙན་ པོ་ རྒྱལ་ པོར་ བསྐོས།
ལུ་རྩེ་བཙན་པོ།	780 – 797	རྒྱལ་ པོ་ འདིའི་ རིང་ ལ་ བོད་ རྩམས་ དབུལ་ ཕྱུག་ སྟོམས་ པའི་ ཁྲིམས་ སྲོལ་ གཏོང་ ནས་ དབུལ་ཕྱུག་ ཞེས་ གསུམ་ སྟོམས་ པར་ ཉམས་ཀྱང་། མཐར་ སྟོམས་ མ་ ཟུབ་ པར་ ཕྱར་ སྲོལ་ བཞིན་ ལུས། ཡབ་ རྒྱལ་ པོ་ འཕགས་ ནས་ སོ་ གཅིག་ དང་ རྩ་ བ་ དྲུན་ ཚན་ ཞི་ བ་ ཙམ་ ཡིན། སྤྱི་ ལོ་ 797ཆ་ གྲང་ ལོར་ ཁྲི་ སྲོང་ རྩེའུ་ བཙན་ གྱི་ བཙུན་ མོ་ ཆུང་ བ་ ཚེ་ སྲོང་ བཅས་ མོ་ རང་ གི་ སྲས་ སུ་ ཏི་ག་ བཙན་ པོ་ རྒྱལ་ ནས་ འཁོད་ པའི་ རེ་ བས་ སུ་ ཆེ་ བཙན་ པོ་ དུག་ གིས་ བཀྲོལ།
སུ་ཏི་ག་བཙན་པོ།	797 – 804	སྤྱི་ ལོ་ 797ལོར་ སུ་ ཏི་ག་ བཙན་ པོ་ རྒྱལ་ ས་ འཁོད། རྒྱལ་ པོ་ འཕྲི་ རི་ ཞང་ ལ་ དམག་ ཤུགས་ ཏུ་ ཅང་ ཆེ། རྒྱ་ ནག་ གི་ ཞེང་ ཆེན་ ཆེན་ ཀློའུ་ དང་། ཡོན་ ཀློའུ། ཡན་ ལོ་ ཀློའུ་ རྣམས་ བཟུང་། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ ཀུ་ ལ་ དཔའ་ ཞིང་ ཁྲིམས་ ལྡན་ ཞེས་ གྲགས་ ཏུ་ ཅང་ ཡང་། ཁོང་ ཚོ་ ཀློའུ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཉི་ ཟླ་ ཤར་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཉི་ ཟླ་ ཞེས་ ཀྱང་ ཡིད་ ཆེས་ ཤིང་ ཐེ་ ཚོམ་ མེད་ པ་ ཞིག་ ཡིན།
ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན། (ཁྲི་རལ་པ་ཅན)	815 – 836	སྤྱི་ལོ་815པའི་ཤིང་ལྕགས་ལོར་ སྤྱིད་ ཁྲིབ་ འཁོད། སྤྱི་ ལོ་ 821པའི་ ལྕགས་ སྐྱང་ ལོར་ རྒྱ་ དང་ འབྲུམ་ བྱས་ པས་ རྒྱ་ ནག་ ཏུ་ རྩོ་ རིང་ བཙུགས། 822པའི་ རྒྱ་ སྐྱ་ ལོར་ ཚོ་ ཏང་ དུ་ རྩོ་ རིང་ བཙུགས། དེའི་ ཕྱི་ ལོར་ རྩོ་ རིང་ ལ་ ཡི་ གེ་ བྱིས། སྐབས་ དེར་ རང་ ཏུ་ སྐྱང་ སྟོང་ ཙམ་ སྐྱང་ བར། རབ་ སྐྱང་ རེ་ བས་ སྐྱ་ ཆེ་ བཙན་ པོ་ དུག་ གིས་ ཟོག་ ཡོད་ ཀྱི་ ཐ་ སྙད་ ཀྱང་ ཡོད་ པ་ ལྟར་ ཁོང་ ཚོ་ ཡང་ ཆོས་ ལ་ ཐུགས་ ཅམ་ བཏུགས་ ནས་ དམག་ དཔུང་ ཤར་ བསྡོད་ ཅིང་ ཕེབས་ ཏེ། ཡངས་ པའི་ གཙང་ པོ་ ལ་ ཐུགས་ ཅམ་ བགྱོགས་ ནས་ དམག་ དཔུང་ ཤར་ བསྡོད་ ཅིང་ ཕེབས་ ཏེ།
ཀུ་དུམ་བཙན་པོ། (སྐང་དར་མ)	836 – 841	རྒྱལ་ པོ་ སྐང་ དར་ མས་ རྒྱལ་ ཁབ་ ཀྱི་ གནས་ སྐྱང་ ས་ ལ་ ཅོས་ བསྐྱར་ བྱས། རབ་ སྐྱང་ རྣམས་ འཚོ་ བ་ ཐག་ གནོད་ ཅིང་ ཁེ་ ཕན་ ཆུང་ ངུ་ ཞིག་ ཡོད་ པ་ ལྟར་ ཁོང་ ཚོ་ ཀློའུ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཉི་ ཟླ་ ཤར་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཉི་ ཟླ་ ཞེས་ ཀྱང་ ཡིད་ ཆེས་ ཤིང་ ཐེ་ ཚོམ་ མེད་ པ་ ཞིག་ ཡིན། སྤྱི་ ལོ་ 841ལྕགས་ སྐྱ་ ལོར་ ལྷ་ ལུང་ དཔལ་ གྱི་ རྩོ་ རྩེས་ རྒྱལ་ པོར་ ཟློག་ མདའ་ བཏུབ་ ནས་ བཏུང་ མཐས། དེ་ ནས་ བོད་ ཆེན་ པོའི་ རྒྱལ་ ཁབ་ དེ་ ཉིད་ ཙ་ བ་ ནས་ བཙན་ གཡོག་ ཏུ་ ལྟེ་ བ་ ནས་ བཙན་ གཡོག་ ཏུ་

བོད་ཧེམ་བུའི་དུས་རབས།

841—1265

སྒྲིག་འཛིའི་དུས་རབས།	གསལ་བཤད།
841—900	སྒྲི་ལོ་842ལོར་དབུ་གཡོ་འཁྲུགས་པའི་འགོ་ཚུགས། སྒྲི་ལོ་865ཨིང་ཁ་ལོར་བོད་སྲུང་ལ་ཀྱི་སྐལ་དཔལ་འབྱོར་བཅོས་སུ། སྒྲི་ལོ་869པའི་ས་སྐྱ་ལོར་འབངས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐ་འགོ་བཙུགས། སྐབས་དེ་ཅམ་ན་ཆ་གཡོ་གཅོང་བཅོན་འཁྲུངས། སྒྲི་ལོ་877པའི་ཨ་ཁ་ལོར་བཅོན་པའི་བང་སོ་རྣམས་རྩ་ཚོ་ཁག་རྣམས་བགོས་ཏེ་གསུམ་དབུས་ནས་བྱོལ་སྐིན། སྒྲི་ལོ་885ལོར་མང་འདུ་གདོང་བོད་སྲུངས་གཅེག་ལས། སྒྲི་ལོ་842པའི་ཆུ་ཀྱི་ལོར་སྐ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་འཁྲུངས། སྒྲི་ལོ་595ལོར་དཔལ་འཁོར་བཅོན་འདུག
901—1000	སྒྲི་ལོ་906པའི་ཨེ་སྐག་ལོར་སྐ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཆུ་གཡོ་གཅོང་གསུམ་ལས་རབ་ཏུ་སྒྲུང་བས་བསྐུན་པའི་ཨེ་ར་མདོ་སྡུད་ནས་ལོས་ཞེས་པ་བས་ཀྱི་ལས། སྒྲི་ལོ་916པའི་ཨེ་ཀྱི་ལོར་དབུས་གཙང་མི་བཅུ་མདོ་སྡུད་དུ་ཕེབས་ནས་སྐ་ཆེན་ལས་རབ་ཏུ་སྒྲུང་། སྒྲི་ལོ་965པའི་ཤིང་སྐྱ་ལོར་ཆུང་བ་ཁེ་གཙུག་མགོན་ཀྱི་སྐས་སྒོང་ཅི་འཁྲུངས། ཕྱི་ལས་ཡབ་ཨེས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་གཅིག་ལས་ཐུགས་སྐྱོན་ནས་བཏུ་སྒྲུང་། སྒྲི་ལོ་996པའི་ཨེ་ཁྱེལ་ལོར་མངའ་རིས་མཚོ་ཁྱིང་གཉིས་ཀྱི་ཁྲ་ཁྲབ་བཞིངས། དུས་འདི་ཅམ་ན་ཁྲ་ཤ་ལ་ཤེས་བོད་ཀྱིས་གཞོན་ནུ་སློབ་སྐྱོང་བཅུད་ཁ་ཤས་ཆུ་གཏེར་གྱི་ཐོག་རྒྱ་གར་དུ་སློབ་སྐྱོང་བཏང་། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། ལོ་ཆུང་གྲགས་འབྱོར་ཤེས་རབ་གཉིས་བསྐུན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པ་སྒྲུང་།
1001 – 1100	སྒྲི་ལོ་1012པའི་ཆུ་ཀྱི་ལོར་མར་པ་ལོ་ཙྪ་འཁྲུངས། སྒྲི་ལོ་1016ལོར་ཁྲ་ཤ་ལ་ཤེས་བོད་རབ་ཏུ་སྒྲུང་། སྒྲི་ལོ་1020ལོར་འཕྲོམ་སྐོན་པ་ཁམས་ཀློང་ཞང་དུ་ཕེབས་ནས་ཐུབ་ཆེན་ཁ་ནས་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་ཆགས་ཤིང་ཁམས་སྐོགས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཏུ་གྲུབ་པ་ལགས། སྒྲི་ལོ་1027ལ་ཡོས་ལོར་ཀྱི་རྩོ་ལོ་ཙྪ་བས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བོད་དུ་བསྒྱུར་བས་དེ་ནས་རབ་སྒྲུང་དང་བོའི་འགོ་ཚུགས། སྒྲི་ལོ་1036ལོར་ཁྲ་ཤ་ལ་ཤེས་བོད་གར་ཤེག་གི་བཅོན་ཁང་དུ་སྐྱ་གར་ཤེག་ལས་རབ་སྒྲུང་དང་ཁོ་ཤེ་ལོ་ཙྪ་ཝ་ལོ་ཙྪ་ཞེས་པ་སྐྱ་ལོ་1038ལོར་སྤྱིང་གེ་ས་ནང་རྒྱལ་པོ་ཁམས་སྐེ་དགེའི་ས་སྒྱིད་སོས་ཡག་གི་ཁ་མདོར་སྐྱ་རབ་སྒྲུང་དང་ཁོའི་ས་སྐྱ་སྒྲི

ཐག་གྲུའི་དུས་རབས།

1349—1618

རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་མཚན།	བྱིར་བཤུགས་དུས་སྐབས།	གསལ་བཤད།
ཐག་གྲུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན།	1349—1365	དུས་འདི་ར་ཁྲི་ཡིག་《ཁྲིམས་ཡིག་ཁལ་ཤེ་བཅོ་ལྔ》གཏན་འབེབས་དང་། མི་ཞེར་ལ་ཁྲལ་ཆག་ཡང་བཏང་སྟེ། ཡུལ་སོ་སོར་ཤིང་སྡོང་འཛུགས་སྟེ། དབུས་གཙང་ཕྱི་ཤར་ཞོང་ཁ་ཤུལ་གྱི་ཤིང་སྡོང་དཔོན་ནས་ཆགས་རེས་བསྐོར་ནས་བཅེའ་ལེན་བྱ་སྟེའི་ལམ་ལུགས་གཏན་འབེབས་བྱས།
གུ་རིའི་གྲུབ་རྒྱལ་མཚན།	1365—1373	
ཕུན་སྡེ་གྲགས་པའབྱང་རྒྱབ།	1374—1381	རྗེ་འབངས་ཡིས་སྡེ་བྲིད་ཀྱི་འཁན་བཞེས་སྐབས་རྫོང་གཞི་བཙུགས་ཤུལ་གཅོད་སྲོང་དགོས་པ་སོགས་ཚོས་ལྡན་ཀྱི་བྱ་བ་མང་དུ་གྲུབ།
ཀུན་བཟོད་བསོད་ཏན་རབས་གྲགས་པ།	1381—1385	སྐབས་འདིར་དུས་འབྲེལ་ཏུ་བད་རྟེན་ཟིན།
གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན།	1385—1432	སྐབས་འདིར་ཐག་གྲུའི་མངའ་བདག་རྒྱས་ཁྲིན་ཡིན། རྫོང་གཞིས་ཀྱི་ཐོག་རིམ་བཞིན་ཁྲལ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་ཚོ་རིམ་དང་ཐོག་ཏུ་ཚོགས་ཆུང་ཁ་ཤས་བཅོས། དྲུང་འཁོར་དང་ཁྱོན་རྒྱས་ཚོགས་སོ་སོའི་ལས་ཚན་ཀྱི་ཚོ་རིམ་དང་བསྟུན་དགོས་པའི་ཐོག་བཀའ་ཤག་བཏང་བ།
གྲགས་པ་འབྱུང་གནས།	1432—1445	དུས་འདིར་རིན་ཐང་ཁྲལ་པ་དང་ཐག་གྲུའི་བར་ནང་ཁྱིད་ལ་སྐོད་པ་ཤུགས་ཆེན་སྐྱུང་སྟེ་ཁྲལ་ཕྱིན་ཆད་ཐུབ་པ་ཡང་རྒྱུན་ཆུ་ཕེབས་ནས་སྐྱིས་སོ་1443སོའི་བར་དེར་བཞུགས་དགོས་པར་སྐྱང་།
ཆེས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ།	1445 – 1448	འདི་ཉིད་སྐལ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་ཁྱིད་བསྐྱངས།
ཀུན་དགའ་ལེགས་པ།	1448—1481	ཐག་གྲུའི་ཁྲིམ་ཚང་ནང་ཁྲལ་མི་མཐུན་པའི་མཐུན་ཁྱེན་རྒྱས་རིགས་རྣམས་ཀྱང་ཚོགས་ཁྱིས་རྫོ་ཞེ་འཁྲག་ཐེངས་ཤ་རང་གི་ཐྱོགས་སྐྱེས། བདག་མོའི་ཐྱོགས་གཉིས་སྐྱེས་ཁྱིས་རྫོ་ཞེ་འཁྲག་ཐེངས་ཤ་རང་གི་ཐྱོགས་སྐྱེས། རིན་སྐྱངས་ནོར་བུ་བཅང་པོས་གོ་སྐབས་དེ་དང་བསྟུན་ནས་གཙང་ཁྲལ་ཕྱིན་ཆད་ཐུབ་པ་ཡང་རྒྱུན་ཆུ་ཕེབས་ནས་སྐྱིས་སོ་1485སོར་དབུས་གཙང་ཀུན་ཏུ་དམག་འཁྲག་ཆེན་པོར་ལང་ཚོ་ཁྱིན་ཀྱི་ཆུ་ཤིང་སྐྱིད་པོའི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱིད་ལ་ཡོད་ཚུལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ཤིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཚུལ་ཁྱེ

དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་རབས་སྒྲིག་བཤད།
1642—1959

སྒྲིད་སྐྱོང་སོ་སོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་བློན་བཟང་རྒྱ་མཚོ	1642—1679	སྒྲིལ་ལོ་1642པའི་ཆུ་རྟ་ལོར་འབྲས་སྤྲོངས་དཔོན་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱིས་འབྲས་སྤྲོངས་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།
སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱ་མཚོ།	1679—1703	སྒྲིལ་ལོ་ 1688ལོར་ སྨན་ གཞུང་ འཛིལ་ ཆེན་ ཕེ་ སྟོན་ རྩོམ་ ཕྱིག་ མང་། 1694ལོར་རྒྱུད་བཞི་ཤིང་པར་བཀོས། ལོ་དེར་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་ཀྱི་ཞལ་ཐང་དོན་དག་ ཅན་འཁྲུངས། ལྷག་པ་ཉི་ལ་སྨན་ཀྱི་འཛིན་གྲྭ་བཙུགས།
བག་དབང་ཤེན་ཆེན།	1704—1706	སྒྲིལ་ལོ་1705ལོར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་སོའི་དམག་གིས་བཟློངས། ལོ་དེར་སྡེ་སྲིད་བག་དབང་ཤེན་ཆེན་རྒྱ་ནག་ཏུ་བྱོན།
	1707—1717	སོག་པོ་ཪྩ་བཟང་ཁྲན་གྱིས་10ཤིང་བོད་སྲིད་བཙན་བཟློག ཕོ་ཪྩ་བས་དཔུང་རོགས་བྱས།
སྐག་རྩེ་ཪྩ་རྒྱལ་རབ་བརྟན།	1717—1720	སྒྲིལ་ལོ་1717ལོར་སྐག་རྩེ་ཪྩ་ རྒྱལ་ རབ་ བརྟན་ བོད་ཀྱི་ སྲིད་ སྐྱོང་ གི་ ཁྲི་ ལ་འཕོད་ཀུང་དོན་ཀྱི་དབང་སོག་པོ་ཏྲན་གར་བས་བཟློང། རྩོ་རྗེ་ཐག་དང་། སྐྱིན་ཐྱལ་གྱིང་སོགས་རྣེར་མའི་དགོན་སྡེ་རྣམས་གཏོང་བཤིག་ཚབས་ཆེན་བཟོས།
རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།	1720—1728	ཁང་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ་དང་། ང་ཚོད་རྩོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ། ལྷམ་ལ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་པོ། སྐུར་ར་བློ་གོས་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཉིམ་བཞིན་བཀའ་བློན་བསྐོས། 1727ལོར་བཀའ་བློན་གཉིས་བར་འགལ་བ་ཅེར་སོན། ཁང་ཆེན་པ་བསད། ཕ་ལྷ་བ་ཡང་འཛིན་གྲབས་ཐུབ་ཀུང་མ་ཟིན། དེ་ནས་ 1728ལོར་ཕོ་ལྷ་བས་རྒྱ་ནག་ཞོང་ མའི་ དམག་ རོགས་ཞུས། རྒྱ་དམག་གཅིག་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལྷ་བཀྲུ་བོད་དུ་འབྱོར་བ་དང་། ང་ལྷམ་སྐྱར་གསུམ་གཅོས་པའི་དཔོན་རིགས་ཉེར་གཅིག་ཉེན་གཅིག་ལ་སྐེ་བཅད། རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཡབ་སྲས་རྣམས་ཁམས་མགར་ཐར་དགོན་དུ་བཏང་། ཕ་ལྷ་བ་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་བསྐོས།
ཕ་ལྷ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ	1728—1747	མན་ངོག་མས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་བསོས་བཏང། བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་གི་ལས་རིགས་ རྒྱ་ ཡམ་ བན་ མངགས་ དགོས་ པའི་ ལྷག་ས་ སྲོལ་ བཙུགས། 1730ལོར་ཁམས་ སྡེ་དགེའི་ སྐར་ཁང་ བཞེངས་ རྒྱུ་དང་། བཀའ་འགྱུར་ པར་ཤིང་ བཀོའི་འགོ་བཙུགས།

འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ	1747—1750	སྒྲིལ་ལོ་1747ལོར་རྒྱལ་རིང་ཆུ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་དམག་དཔུང་བར་ལོ་ངོ་གསུམ་ལ་དམག་འཁྲུག་བརྒྱབ། དུས་དེར་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱ་ནག་ཞོང་ མའི་ དགེ་ རྒྱལ་ བའི་ ཚེ་ལས་ མཐའ་ མཐུན་ རྒྱལ་ བས་ དགག་མི་ཁས་བླངས་ཏེ་རྒྱ་ཞོང་ མའི་བཀའ་ཤེས་ནས་1750ལོའི་བོད་ཁྲི་བཅུ་པར་འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་བསད། བོད་བློན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཞམ་བན་ཀྱི་སྟོད་གནས་གཏེར་ཞིང་ཞམ་བན་བསད། ཁྲིམ་གཟིགས་ཁང་དུ་རྒྱ་དམག་བརྒྱ་ཕྲག་ཙམ་ཉིན་གཅིག་ལ་བསད།
རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།	1750—1757	1750ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པར་ རྒྱ་ ཞམ་ བན་ པན་ ཏིས་ བོད་ དུ་ འབྱོར། ཞམ་བན་བསད་མ་ཁབ་མི་བཅུ་གཉིས་བསད། མི་མང་པོ་བཙོན་དུ་བཅུག བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་བསྐྱངས། 1751ལོར་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་དངོས་སུ་བཙུགས།
དེ་མོ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ།	1757—1777	1771ལོར་རྒྱལ་རིང་ཚ་ཁོ་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་བར་དམག་འཁྲུག་ལང་ས། ལོ་བཞིའི་རིང་འཁྲུགས་རྗེས། 1774ལོར་རྒྱལ་རིང་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཐུབ་ཁ་ཤས་ཞུས་ནས་ཞབས་ཏོག་ཐུབ་ཁ་ཤས་ཞུས་ཏེ

པཉ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ།	1844—1845	སྤྱི་ལོ་1844ལོར་པཉ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉེ་མ་ཚུ་ལར་གདན་དྲངས་ཏེ་ཕྱིད་དབང་རྒྱ་བར་གཏུའི་ཉེའ་བསྐྱངས།
རུ་སྟྲིང་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས།	1845—1855	སྤྱི་ལོ་1847ལོར་བག་གཡབ་ཆེ་ཚང་སྐུལ་སྐུ་དང་། ཆུང་ཚང་སྐུལ་སྐུ་གཉིས་མ་མཐུན་པའི་ཞེབ་དཔྱད་དུ་བཀའ་བློན་བཤད་སྐུ་དབང་སྐུག་ཁམས་སྐྱེགས་སུ་ཕེབས། ཁེ་དགེའི་གཉེར་ཆེན་དགེ་ཚེགས་བར་འདུམ་ཁྱེད་ལར་བཏང་། 1849ལོར་ཀུག་སྐིད་བུ་ལོང་མས་ཀུག་ཁེ་ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྟུས།
ཆུལ་བ་མཁས་གྲུབ་ཆུ་མཚོ།	1855	སྤྱི་ལོ་1855ལོར་ཆུ་ནག་ཞོང་མ་ཤན་ཐྲང་གི་བཀའ་བཞིན་ཆུལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་ཆུ་མཚོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་ཡོངས་རྫོགས་བཞེས་ཀྱང་། ཟོ་དེའི་སྐུ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉར་ལྟ་ཞིན་ཐུབ་དུ་སྐུ་གཤེགས།
རུ་སྟྲིང་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས། (ཡང་བསྐྱར་སྲིད་སྐྱོང་གནང་)	1855—1862	དགའ་ལྡན་ཤར་རྩེའི་ཕུག་མཚོད་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱེའི་རྒྱབ་ཚ་བྱས་ཏེ་རུ་སྟྲིང་ལ་ངོ་རྫོལ་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྟེལ། 1862ལོར་རུ་སྟྲིང་སྲིད་ཐམ་ཁྲིན་ནས་ནང་ཟོགས་ས་ཚར་བྱོས། བཤད་སྐྱ་སྲིད་སྐྱོང་གི་ཁྲིར་འཛོད།
བཤད་སྐྱ་དབང་ཕྱུག་ཆུལ་ཁྲི།	1862—1864	སྤྱི་ལོ་1863ལོར་ཀུག་དམག་གིས་ལྷ་དགེ་བཟུང་ཞེང་ལྷ་དགེའི་མ་སྟས་རྣམས་འཛིན་བཟུང་ཅས་པ་དང་། ཟོ་དེར་བཀའ་བློན་ཐུ་རྐན་ཡུ་ལུང་བ་ཚེ་དབང་རྩེ་རྡེས་དམག་དཔུང་ཁྲིད་དེ་ཤུ་ས་ནས་ཐོན། 1864ལོར་བོད་གཞུང་གི་དམག་ལྷེ་དགེར་འབྱོར།
ལྷེ་དྲུག་མཁྱིན་རབ་དབང་ཕྱུག	1864—1872	1865ལོར་བོད་གཞུང་དམག་དང་། ལྷེ་དགེའི་ལས་དམག་བཅས་ཀུག་རོང་དུ་དཔུང་འདྲུག་བྱས་ཏེ་ཀུག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་སྐུ་འཁོར་མཁར་རྩོང་བཅས་བཅོམ། 1871ལོར་མདོ་སྨྱི་ཕུན་རབ་པས་དཏུལ་ཚུ་བཙོ་བཀུ་ཆེན་མོ་བཙོ་བའི་ཆེད་དུ་ཀོང་སྐྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་ཀུག་རོང་ལ་བོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཡིག་བཏང་།
ཆུལ་བ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ།	1873—1875	1875ལོར་དབུས་ནས་མདོ་སྨྱི་ཕུན་རབ་པ་ལ་བཀའ་ཐག་ཅོང་སྐྱལ་དེན་པོ་ཆེ་ལྟ་ས་དཏུལ་ཚུ་བཙོ་བཀུ་བཙོ་ས་ཚ་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཕེབས་ཐོག། དགོངས་ཞུས་བྱས་ཀྱང་གནང་བ་ཐོག་ཕྱིས་མེད་པར་ཚུགས་པའི་སྐབས་དེར་ནང་ཡལ་དུ་སོང་།
རྡ་ཚ་གྲ་པས་ལྷན་ཡེ་ཤེས།	1875—1886	1878ལོར་པཉ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་དམ་དང་། སྐུང་མ་གནས་ཚུང་གི་ཁུང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གླང་མདུན་ཚང་གི་སྐས་ཆུལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན། མཚན་ཐུབ་བསྟན་ཚུ་མཚོ་ཞེས་གསོལ།
དེ་ཐོ་འཕྲིན་ལས་རབ་ཆུས།	1886—1895	སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་དགོན་རིགས་རྣམས་སྲིད་དབང་ཙོང་པའི་འཐབ་རྩོད་རྩེ་ངར་རྡེ་ཆེར་སྐྱེས།

ཆུལ་བ་ཐུབ་བསྟན་ཆུ་མཚོ།	1895—1906	སྤྱི་ལོ་1896ལོར་ཞི་ཁྲོན་དམག་དཔོན་གྲང་རྡིའི་ཡིས་སྡེ་དགེ་ཆུལ་པོ་འཆི་མེད་ཏཱ་པའི་རྩོ་རྗེ་ཡུམ་སྐས་སྐྱ་འཁོར་རྣམས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་ཁྲེན་ཏུའུ་ཡ་དེད། ལོ་དེར་བོད་གཞུང་གིས་སྐུ་ཚབ་ཀུན་གཅིག་མདོ་ཁམས་བཙན་དགྲའ་ཁག་གཅིག་ཆུ་གར་བཙན་ཆུ་མཚོའི་ཐོག་ནས་ཞི་ཁྲོན་དུ་བཏང་སྡེ་དགེའི་དོན་རྒྱུ་ཚང་ཁག་གཅིག་ཆུ་གར་བཙན་ཆུ་མཚོའི་ཐོག་ནས་ཞི་ཁྲོན་དུ་བཏང་སྡེ་དགེའི་དོན་རྒྱུ་ཚང་ཁག་གཅིག་ཆུ་གར་བཙན་ཆུ་མཚོའི་ཐོག་ནས་ཞི་ཁྲོན་དུ་བཏང་། ཆུལ་པོ་ཡབ་ཡུམ་ཁྱེད་རྣམས་བཞུགས་ནས་ཞི་ཁྲོན་དུ་བཏང་། 1906ལོར་ཀུའོ་ཕེར་ཐྲལ་ཁམས་སྟོ་ཐོགས་སུ་བསད་བཅོམ་མང་པོ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1918བའི་ས་ཀུ་ལོར་བོད་གཞུང་གི་མདོ་སྤྱི་ཀུག་ཁོག་ནས་ཆབ་མདོར་སྤོས། སྤྱི་ལོ་1924ལོར་པཉ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དཀྱ་པ་བོད་གཞུང་དང་མ་མཐུན་ནས་ནང་ལོག་བྱ་ཐོས། 1925ལོར་ཞོང་ཀྱི་དཀྱལ་ཁང་དང་། སྨན་ས་ཁང་གསར་དུ་བཞུགས།
རུ་སྟྲིང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས།	1934—1940	ལྷང་ཤར་བས་སྤྱིད་ཐོག་ཀུན་མཐུན་ཞེས་པའི་གསང་བའི་སྤྱི་ལ་འཛུགས་ཤེག་བཙུགས། བོད་དམངས་གཅོའི་ སྲིད་གཞུང་འཛུགས་དགོས་པའི་དགོངས་འཆར་བཀོད་སྤྲལ། ལྷང་ཤར་བ་བཅོན་དུ་ཐབ་ཁ་མེས་གཉིས་བཀོད། 1939ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱས་འཛོམས་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཏུ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕེབ་བཙུགས་པའི་ཡང་སྲིད་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ངོས་འཛིན་དྲིལ་བསྒྲགས་གནང་། ཚ་དེར་འབའ་ཞིག་ཚོགས་དང་རྒྱལ་གཞུང་ལྟ་སྟངས་ཐོག་ཁྱད་པར་ཆེ་ཞིང་སྲིད་ཞུས་ཆེའི་ནང་དུ་བོད་ཉིགས་སྐྱོབ་གོགས་ཀྱང་ཁྲབ་ཏུ་གསར་བཟོའི་ལས་འགུལ་སྟེལ།
སྨན་གྲྭག་ངག་དབང་གསྲུང་རབ།	1941—1950	1946ལོར་ཞོ་ཝིང་ཏུང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཕུན་དབང་སོགས་ཀྱང་ཁྲན་ཏུང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་སྣ་རྣམས་འཛིན་བཟུང་དགོས་པའི་ཆུ་ཁྲན་བཀའ་ཡིག་སྐྱེས། 1947ལོར་རུ་སྟྲིང་འཛིན་བཟུང་བྱས་ མཐར་བཀྲོལ། སྤྱ་བ་10པའི་ཚེས་1ཉིན་གུང་ཀུ་མི་དམངས་སྐྱི་མཐུན་ཆུལ་ཁབ་དབུས་བཅིས།
ཆུལ་བ་བསྟན་འཛིན་ཆུ་མཚོ།	1950—1959	1950ལོའི་སྤྱ་10པའི་ཚེས་8ཉིན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཆུལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པས་བཞེས། 1954ལོར་ཆུལ་པཉ་གཉིས་སོགས་བོད་ཀྱི་ཐུ་ཚན་ཆེན་དང་དབོན་རིགས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཕེབས་ནས། མཉོ་ཁྱབ་ཞིའི་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་རྣམས་དང་མཇལ། 1958ལོའི་ སྤྱ་6པའི་ཚེས་16ཉིན་མི་ཌང་ཨ་འཐུག་མགོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་འཚོ་བྱས་པའི་བོན་ "མདོ་ཁམས་ཆུ་བཞི་སྐང་དྲུག་གི་བསྟན་སྲུང་དམག་སྐར་" ཞེས་པ་སྟོ་ཁར་བཏུགས།

མཇུག་བྱང་།

སྒིང་པའི་འགྲོ་བ་ཚགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། །
ཞི་བའི་ཐར་ལམ་སྟོན་པའི་ལྷ་ཚོགས་སོགས། །
སྒིང་འདིར་སྐྱེས་སྣང་བའི་ངང་ཚུལ་ལ། །
ཞེབ་ཏུ་དཔྱད་ན་མདང་གི་ཆེ་ལམ་བཞིན། །
ཞོགས་པའི་ཁྱིམས་དཔོན་དགོང་མོར་བཅོན་ཏུ་ལྷུང་། །
མལ་གྱི་གྲོགས་མོ་སྲོག་གི་གཤེད་དུ་བབས། །
བཀུར་བྱའི་བློ་མགས་བྱའི་དགྲར་སྣང་བ། །
སྐྱ་ཚོགས་འགྱུར་བ་སྒིང་པའི་ཚོས་ཉིད་དངོས། །
མི་བརྟན་སྒིང་ལ་རྩོད་པའི་མཐའ་མ་ཀྱེ། །
མི་གཏོང་སྲོག་གི་ཙ་བའང་ཤོར་འགྱུར་བ། །
མི་རྟག་སྐྱ་མ་སྟོན་པའི་དཔེར་འདོད་ན། །
མི་ཡི་འགྲོ་བ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གཟིགས། །
བོད་མིའི་འགྲོ་བ་ཇི་ལྟར་བྱང་བ་དང་། །
མངའ་མཛད་དཔོན་པོས་དབང་སྐྱུར་བྱས་ཚུལ་དང་། །
ཚོས་དང་རིག་གནས་ཇི་ལྟར་དར་ཚུལ་སོགས། །
ཅུང་ཟད་སྨོས་འདི་ཁ་ཙམ་རིན་དུ་ཕུལ། །
རང་འདོད་ཆོག་གི་མདུད་པས་མ་བཅིངས་ལ། །
གཅམ་བུའི་གཏམ་གྱི་རྒྱལ་མཚན་མ་བཙུགས་པར། །
རང་བཞིན་དྲང་པོར་བརྗོད་པའི་དེ་ཐེར་འདི། །
གཟུར་གནས་རྣམས་ལ་སྐྱེན་གྱི་བདུད་རྩི་ལགས། །
དཔོན་པོའི་བཀའ་དང་གྲོགས་ཀྱི་རེ་བ་སོགས། །
གཞན་གྱིས་བསྒུལ་པའི་ངོ་སོར་མ་ཡིན་པའི། །
ལས་ཀའི་ཁོར་ལ་བྱིས་པའི་དེབ་ཐེར་འདི། །
ཕྱི་རབས་གཞོན་ནུའི་ཚོགས་ཀྱི་དཔྱད་སྟེགས་ཡིན། །

གདོད་མའི་དུས་སྐབས་པའི་བྱང་ཚུལ་དང་། །
མངའ་མཛད་ཆམས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་ལམ་སྲོལ་སོགས། །
ཤར་སོའི་མིང་དོན་བརྒྱས་ནས་དཔྱད་པའི་སྐོ །
འཕྲེད་ཀྱེད་པར་ནུ་གའི་ཞེ་མིག་ཡིན། །
ལྷགས་སྐྱིང་གཅེས་པའི་ཚན་པོའི་ལ་རྒྱ་ལ། །
རེ་ཞིག་གཟབ་ཡང་སྐད་ནས་དཔྱོད་མཛོད་དང་། །
རང་རིགས་མེས་པོ་བྱོན་པའི་ཤུལ་ལམ་དངོས། །
རིང་ནས་མཛོང་བར་ཀྱེད་པའི་ཆུང་ཤེལ་ཡིན། །
འདི་ལ་ནོངས་དང་འགལ་བ་གང་མཆིས་པ། །
གཟུར་གནས་མ་ཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱན་ཐུབ་འཚག། །
ལེགས་བྱས་ཟེགས་མའི་ཚ་ཙམ་གནས་པ་གང་། །
མེས་རྒྱལ་བ་ཅོག་གྲུར་འོང་བའི་གོོས་སུ་འདུལ། །

ཞེས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྦྱི་དོན་པརྩ་ཀུ་གའི་ཞེ་མིག་ཅེས་པ་འདི་ནི་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སུམ་སྐྱེས་པ། རྒྱལ་ཁམས་པ་ཐུབ་བསྟན་ཕུག་ཚོགས་སུ་འབོད་པ་དེས་རབ་ཐུང་བཅུ་བདུན་པའི་ཚུ་ཐུ་སྐྱི་ལོ་1993ལོའི་ཟླ་བ་10པའི་ཚེས་10རེས་གཟའ་ཉི་མ་འཆར་བའི་ཉིན་ལ་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་གོང་དཔྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཡོངས་སུརྫོགས་པར་གྲུབ་པས་དགེ་བས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་མཐའ་དག་ཟླ་བ་ཡར་གྱི་ངོ་ལྟར་རྒྱས་པའི་རྒྱུན་མོའི་ཚེ་ཐུབ་ཅིག །

ཤོག་དཔེ་བཟོ་བ།	འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན།
责 任 编 辑：	次勒降泽
ཞུ་དག་འགན་འཛིན་པ།	སྒྲོལ་མ་ཚེས་མཚོ།
责 任 校 对：	卓玛青措
དེབ་གཞིའི་ཕྱག་བརྩེ་འགོད་པ།	ཀུན་རྟོ་ཇེ་ཚེ་དེང་།
装 帧 设 计：	吾 要

ཨཱ།།བོད་ཀྱི་ཚ་རྩྭས་ཐྲི་དོན་པཥྚ་ར་གའི་སྲེ་མིག།

རྩོམ་པ་པོ།	ཤུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས།
དཔེ་སྐྲུན་མཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།
འབྲེལ་གཏུག་མཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གི་ཞོང་ཡིག་འགྲེམས་ཁྲིལ་ལྷག་ཁང་།
གནས་ཡུལ།	པེ་ཅིན་ཅོ་ཡིང་ཀེ་བྱང་ལམ་ཡང་14པ།
སྐྱག་ཁྲིད་ཡང་བྱང་།	100013
ཁ་པར་ཡང་བྱང་།	010－64227665
པར་འཛེལ་ལས་མཁན།	དཔྱི་ཏྲའི་པར་འཛེལ་ཚད་ཡོད་ཀུང་སི་ནས་པར་བཏབ།
བསྒྲུབ་འཚོང་མཁན།	རྒྱ་ཡོངས་ཁ་གནས་ཚོགས་ཀྱི་ཞིན་ཏུ་དེ་ཚོང་ཁང་།
རྟེའུ་ཚད།	787mm×1092mm 1/16
པར་གྲངས།	30.75
པར་གཞིའི་ཐྲི་གཅིག་ཤོས།	2006ལོའི་ཟླ་9པར་པར་གཞི་དང་པོ་བཐྲི་གས།
པར་བརྙེས།	2006ལོའི་ཟླ་9པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཞིང་ས་དང་པོ་བཏུབ།
པར་བྱང་།	0001－3000
རིན་གོང་།	ཞོན་46.00

图书在版编目(CIP)数据

藏史纲要 /土登彭措著. －北京:民族出版社,2006.9
ISBN 7－105－07973－8

Ⅰ.藏… Ⅱ.土… Ⅲ.藏医－民族历史－中国－藏语 Ⅳ.K281.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 110636 号

藏史纲要

作　　者　土登彭措
出版发行　民族出版社
地　　址　北京市和平里北街 14 号
邮　　编　100013
网　　址　www.e56.com.cn
印　　刷　北京艺辉印刷有限公司
经　　销　全国各地新华书店
开　　本　787mm×1092mm 1/16
印　　张　30.75
印　　数　0001－3000 册
版　　次　2006 年 9 月第 1 版
印　　次　2006 年 9 月北京第 1 次印刷
定　　价　46.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文发行科电话:010－64227665 58130509)

责任编辑　次勒降泽
责任校对　卓玛青措
封面设计　吾　要

ISBN 7-105-07973-8
9 787105 079735 >

ISBN 7-105-07973-8/K·833
民文（藏 107）　定价：46.00元